شیرشاه سوري

Ketabton.com

د افغانانو ترمنځ د يووالي هڅونکي

ليکونکې : اسلم راهي ، ايم ، اې

ژباړونکې: قريب الرحمن سعيد

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ډالۍ :

ټولو هغو ته چې دخپل خور وور ولس د راغونډولو او د ملي يووالي د ساتلو او په خپلو ولسونو کې دخپلواکې ولسواکۍ د قيام له پاره هلې ځلې کوي ،په ځانګړې توګه د خپل اسلامي انقلاب مشر او دهيواد دا زدۍ د بيرته تر لاسه کولو هغه ويا ړلې لاربښود ته چې دخپل اتل رول او نه ستړيکيدونکو هڅو اوهاند له مخې ، تل زمونږدهيواد او ولس ددښمنانو په سترګو کې اغزې ګرځيدلې ، په ډير درنښت ډالئ کوم.

د زړه په مينه

قريب الرحمن سعيد

نېټه: ۴ /۱۱/ ۱۳۸۹ | 24-01-2011

د کتاب لنډه پېژندنه:

نوم : شيرشاه سوري د افغانانو تر منځ د يووالې هڅونکې
ليکوال: اسلم راهي ، ايم ، اے
ژباړن: استاد قريب الرحمن سعيد
د خپرېدو نېټه: ۱ /۲ /۱۳۹۰ | 21-04-2011
انلاين چاري: مختار احمد احسان–Larawbar.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دليکوال څو خبرې:

دا کتاب د شيرشاه سوری په اړه ليکل شوې دې. شيرشاه سوری د نړۍ د هغو ممتازو ، اتلو، مدبرو عسکري جنرالانو او حکمرانانو څخه دې چې دتاريخ په پاڼو کې ورسره هيڅ وخت د انصافه کار نه دې اخستل شوې. د دې کار تر ټولو ستر علت دا و چې دشيرشاه سوری ځاې ناستې د شيرشاه سوری په څير ميړنی ،شجاع او مدبر انسان نه وو او د دې کار حتمې پايلې دا شوې چې د هغه د مړينې وروسته د هغه ټوله کورنۍ او ځواک په لسو کالو کې له منځه ولاړ. بل علت يې دا و چې دشيرشاه سوري څخه وروسته يو ځل بيا مغل دهندوستان په تخت و تاج واکمن شول ، څرنګه چې هغوې د شيرشاه سوری ډير بد دښمنان وو نو په دې اساس يې د شيرشاه سوری په تاريخ کې ګوتې ووهلې او نه يوازې دا چې د شيرشاه سوری تاريخ يې مسخ کړ بلکه د هغه له اړخه جوړ شوي ګڼ شمير يادګارونه يې هم له منځه يوړل...

دشيرشاه سوری د تاريخ په اړه زيات شمير تاريخپوهانو د فارسي ژبو تاريخ ليکونکو څخه په ګټې اخستو سره ليکنې کړي چې په دې ډله کې (هنري ايلټ بلاک مين ، ډاکټر ډارن ، مسټر بيورج ، اشيوري پرشاد ... او ګڼ شمير نور شامل دي) خو د دې تاريخونو څخه په سهی توګه هغه وخت ګټه اخستل کيداې شي چې د اټول سره را يوځاې او بيا يې ژوره کتنه وشي. خو بيا هم د دې نه مخته د شيرشاه سوری د ناول او داستان په اړه ډيرې کمې ليکنې شوي دي.

ما د شيرشاه سوری په اړه د دې ليکنې نه مخته ډيره ژوره څيړنه وکړه او د هغې وروسته مې دا ناول او په دې ناول کې د هغه تاريخي کرچار را ډاګيزه کړ. ان تر د ې چې د د ې ناول مرکزي کردار او اتل (خواص خان) دې ، او دا لقب هغه ته پخپله د شيرشاه سوری له اړخه ورکړل شوي و نومونږ دشيرشاه سوری د ډيرو باوري ، معتمدو ، مخلصو او اتلو سالارانو څخه و چې په ډيره بدو او خرابو حالاتو کې يې هم د شيرشاه سوری باور د خپله ځانه سره درلود.

په دې ناول کې د شيرشاه سوری د ژوند حالات د هغه د کوچني والي څخه ان د هغه تر مړينې پورې را ټول کړل شوی دې او تر څنګ يې د هغه د عسکری سالارانو او قومي مخورو په اړه هم هر اړخيز معلومات شته. شيرشاه سوری ته د هندوستان په حکمرانانو کې ډيره ستره مرتبه ور په برخه شوې ده ځکه هغه لمړنې مسلمان حکمران و چې ډيرې اوږدې لارې او سړکونه يې جوړ کړل او دخلکو اومسافرينو دارامتيا او سهولتونو له پاره يې د سړکونو او لارو تر څنګ کوهيان وکنل ، تم ځايونه يې جوړ کړل ، خو بدبختانه چې د ابو الفضل په څير تاريخپوهانو د اکبر پادشاه دخوشحالۍ په خاطر د تعصب نه کار اخستې او دشيرشاه سوري په دې ټولو کارونو يې دپردو دراخپرولو هڅې کړې دي.

ما په دې ناول کې هڅه کړې چې د تاريخ دمسخه کيدو پرته د سهسرام د جاګير د ناظم دحيثيت څخه نيولې ان د هندوستان د شهنشاهۍ پورې دشيرشاه سوری دژوند د حالاتو په اړه ژوره څيړنه وکړم او بيا يې د انصاف سره سم خپلو لوستونکو ته وړاندې کړم.

اسلم راهي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمخلوقاتو د پیداکونکي اوپالونکي ذات په نامه

۱ –برخه:

دنامالومه وختونو زوړ لمرخپل نُور د تلونکو کاروانونو په څیر د کون ومکان د اسرارونه ډک ، د تیرو د کوم کلي په لور د غروب له پاره را ټیټ کړي و . د افقونو د قافلو شونډې یې تکې سرې کړې وې ، د لمرکوچ کونکو وړانګو نا مالومه منزلونو ته د ټیټیدو سره سم د تهولي سحرا فضا په تیارو کې را نغښتله ، او دغوښتنو لاله زار یې وران ویجاړ او د ژیړو پاڼو په شال کې را نغښتې ونې یې دهغوې د سیورو څخه بې برخې کړې وې. دفضا رڼا خړه پړه شوې وه او د لرې ساحلو څخه یخه هوا را لږیدله.

په همدې وخت کې د کرم ناسته او سون د دریابونو په منځنۍ غرنۍ لړۍ کې د ځنګل څخه دوه کسه د منځنی قدخاوندان په خپلو آسونو سپاره ، په داسې حال کې را ښکاره شول چې خپل آسونه یې د جنوب لورې ته ځغلول او هغې اړخ ته ګرځندي روان و. په دوې کې یو سپور عمر تیرې خو بل د نوې عمر او د ښه غړیو خاوند و. دهغه په څیرې کې جوش او خروش لکه په شفق کې د بل شوی اور او په احساساتو کې یې د برېښنا په څیر ټکان د لرې څخه تر سترګو کیده . دهغه په سترګو کې د غوښتنو او ارزوګانو بهیر له ورایه په نښا معلومیده. دخپل اوږود قد و قامت ، د خپل نرې او غښتلی جسمانی جوړښت اودخپلو مضبوطو غړو له اړخه هغه د جل وهلی دشتی په څیر سخت ځان ، د جنګ د وهل شوی ډول په څیر د جوش او خروش نه ډک ، د تیږو په څیر نه ویریدونکې ، د هنرونود کمال په څیر جرئتمنده ، او دحقایقو د غبار په څیر میړنې ښکاریده .

د جنوب په لور د تللو په وخت کې هغه د زاړه عمر خاوند د کوم څیز په کتلو سره ، خپل ملګرې ته اشاره وکړه او ورته یې وویل چې :

صاحب خانه ! زویه ! لږ مخته ته وګوره ، کله چې دغه ځوان چې د صاحب خان په نوم یاد کړل شوی و ، مخته وکتل نو هغه ته دوه ګیدړې تر سترګو شوې. ددې ګیدړو په کتلو سره صاحب خان ډیر زیات خوشحاله شو او بیا یې هغه زوړ ملګری ته وویل:

اې زما پلار جانه ! ته نندارہ کوه چې زه دا دواړه ګیدړې څه ډول ښکار کوم . ددې خبرې سره سم صاحب خان خپل آس په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته وځغلاوه ، او د ګیدړو پسې ورغې ، د هغوې لورې ته د آس په ورځغلولو سره ګیدړې وپوهیدې او په تیښته شوې.

په همدې وخت کې صاحب خان د خپلې ملا سره د تړلو غشود بنډل څخه یو غشی را وویست او په اوږې باندې را زوړند کمان کې یې کیښود اوبیا بیا یې ښه و نیوله او کله یې چې غشي ور خوشې کړل نو دواړه ګیدړې را وپرزیدې اوپه زمکه د زخمونو له لاسه رغړیدې را رغړیدې.

ددواړو ګیدړو د ښکار کولو نه وروسته ، دغه ځوان چې صاحب خان یې ورته وایه ، دخپله اسه را کیوت ، ځکه هغه غوښتل چې دواړه ګیدړې را ونیسي ، په دې وخت کې هغه زوړ هم را نژدې شوې و ، هغه هم دخپله آسه را کښته شو اودصاحب خان سره یې غاړه ورکړه اوپه ډیره مینه یې دهغه تندې ښکل کړ او بیا یې ورته وویل :

صاحب خانه زویه ! زه ډیر بختور یم چې ستا په څیر یو بهادر او میړنې زوې یې راکړې دې ، ډیر کم خلک به داسې وې چې ستا په څیر یې نښه خطا نه شي . زویه ! تا په څومره ښه توګه دا دواړه ګیدړې ښکار کړې . راځه چې اوس یې ونیسو او بیا بیرته ستانه شو . دواړه پلار او زوې د ښکار شوو ګیدړو لورې ته ور نږدې کیدل چې په همدې وخت کې په ځنګل کې د ننه د یوې ځوانې ښځې ، ښځینه اواز یې تر غوږو شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب‌خان او دهغه پلار ددې ښځینه اوا ز په اوریدو سره ډیر اندیښمند شول او د ښکار کړل شو و ګیدړ و په لور د تللو په وخت کې یو نا څاپه تم شول ، ځکه په همدې وخت کې دوې ته یو ځل بیا د هغه ښځې نسوانی اوا ز تر غوږو شو ، دویم ځل ددې ښځینه اوا ز او چغو په اوریدو سره د صاحب‌خان او د هغه د پلار حال نور هم د اندیښنو نه ډک شو ، بیا صاحب‌خان خپل پلار ته مخ کړ او ورته یې وویل:

پلارجانه ! دا سې بریښې چې همدلته نژدې زمونږ تر څنګ په کوم ځای کې کومه نجلۍ په کوم مصیب او غم کې را ګیر شوې ده ، یا پرې چا حمله کړې ده او یا یې چا د بې ابرو کولو او بې عصمته کولو هڅه او هاند کړې دې. پلار جانه ! ته همدلته اوسه زه به ولاړ شم او ډاګیزه به کړم چې څه پیښ شوي دي؟ د هغه په دې خبره د صاحب‌خان پلار چې ملک سکا [1] نومیده ، په ډیره مینه او شفقت سره وویل: ګوره زویه ! زه تا ځانته تللو ته نه پریږدم ، را ځه چې دواړه خپل آسونه هغې لورې ته را وګرځوو د کومې لورې څخه چې دا ښځینه اوازونه را ځي. بیا به ډاګیزه کړو چې څه خبره شوې ده ، ددې خبرې سره سم

«(۱) د تاریخپوهانو له مخې صاحب خان د شیرشاه د کورني غلام ، ملک سکا ، زوې و . که څه هم صاحب خان میراثي غلام و خو د تاریخ پوهانو د وینا په اساس په هغه کې د تاج د په سر کیدو وړتیاوې موجودې وې. په هغه کې د یوه ډیر ښه سپاهی او د یوه ډیر ښه شهزاده ټول صفتونه شته و . ډیر مزې ، د ډیرې ښې ځوانۍ خاوند او ښایسته انسان و . تایخپوهان دا هم وایي چې ددې ټولو صفتونو سره صاحب خان د سختو مذهبي فکرونو خاوند او صوفي مزاجه انسان و .»

دواړه په خپلو آسونو باندې کیناستل او د همغه چیغو او فریاد د ځاې په لور یې خپل آسونه ور ګړندي کړل.

دواړو پلار او زوې خپل آسونه په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته ور وستل کله چې هلته ور نژدې شول نو هغوې شپږ سپاره وکتل چې په خپلو آسونو باندې د سپریدو په حال کې دي ، په دا سې حال کې چې د هغوې اووم کس لا د مخه په خپل آس سپور شوې و او په خپل مخکې یې یوه نجلۍ په زور را خملولې ده او د هغه سره ډیر نژدې په زمکه باندې د پنځه شپږو کسانو جسدونه په وینه کې لت پت پراته و .

کله چې هغو سپرو وکتل چې صاحب خان او د هغه پلار د هغوې په لور را روان دی نو هغوې سمدستي تم شول او هغه سپور چې نجلۍ یې د خپل ځان سره په اس باندې اچولې وه هغه هم د آسه را کیوت. اوس نو نجلۍ د هغه د لاسو څخه ازاده شوې وه. نجلۍ هم سمدستی د آسه را ټوپ کړ او په یوه منډه یې ځان د صاحب خان او د هغه د پلار لورې ته ورساوه ،

نجلۍ ته په کتلو سره د صاحب خان پلار ملک سکا په ډیرې اندیښنې او حیرانتیا سره خپل زوې ته مخ کړ او ورته یې وویلې:

صاحب‌خانه زویه ! ته دې نجلۍ ته په غور سره وګوره ، دا خو ماته د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا ښکاریږي. دا چې دې سپرو هغه د کومه ځایه را پورته کړې معلومه نه ده ، خو د غه جسدونه چې ددوې تر څنګ پراته دي نو دا را ته د دې شهزادګۍ ګنګا د ساتونکو ښکاریږي. ملک سکا تر دې ځایه خبره وکړه او بیا لږ څه غلې شو ځکه چې شهزادګۍ ګنګا په منډو منډو ځان دوې ته را نژدې کړې و . د را رسیدو سره سم هغې د صاحب خان د آس واګې و نیولې او ورته یې وویل:

صاحب خانه ! د بګوان په خاطر چې ما ددې بدقماشو او بد اخلاقو نه خوندي کړه ، دوې ما بې وسه کوی او زما د عصمت او عزت د لوټولو پسې دي.

صاحب‌خان او ملک سکا دواړو په یوه ځل خپلې تورې د تیکو څخه را وویستلې ، خپل ډالونه یې کلک کړل ، بیا صاحب‌خان تر څنګ ولاړې شهزادګۍ ګنګا ته وویل: ګنګا ته یوې لورې ته ودریږه اوس به زما په شتون کې تاته هیڅ څوک ضرر و نه شي رسولې ، او نه به تا را څخه ددې ځایه بلې لورې ته یوسي ، شهزادګۍ ګنګا د صاحب خان خبره و منله او یوې لورې ته ودریدله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړ څه مخته د شهزاګۍ حالت دغمونو او دردونو نه ډک او په بدحالۍ کې و خو د صاحب خان او دهغه د پلار د راتلو وروسته هغه یو دم و غوړیده اوبیرته پرې تازه والې او خوشحالۍ را و څرخیدې . تر دې وخته پورې د هغو سپرو څخه یوه یې چې لږ څه تر مخه یې شهزادګۍ په زروه په آس ور اچولې وه د خپلې تورې او ډال په خوزولو سره د صاحب خان او دهغه دپلار لورې ته راغې او په جګ اواز سره یې دوې ته وویل: تاسې څوک یاستئ او د کومه راغلی یاست ؟تاسې خو مسلمان معلومیږئ نو بیا ولې یوه هندوه نجلۍ زمونږ د لاسو څخه ازادوئ ، مونږ ته دا څرګنده نه وه چې هغه د کوم راجا لور او شهزادګۍ ده . مونږ ته خو ستاسې دخولې څخه را برسیره شوه چې دا د رهتاس د راجه چندرمل لور شهزادګۍ ګنګا ده . اوس خو به مونږ په صورت چې کیدې شی هغه له ځانه سره وړو ، که څه هم مونږ ته په دې لاره کې ستاسې په لاشونو تیریدو ته اړشو .
کله چې هغه غلې شو نو صاحب خان ورته په ځواب کې وویل:
ګوره بد اخلاقه ! نجلۍ چې د هر قوم او هر مذهب وی دهغې عزت ، عصمت او ابرو دعزت او درنښت وړ دې. او په هرصورت به دهغې عزت او عصمت خوندی ساتل کیږی. ګوره ! که چیرې تا په رښتیا سره هم د خپلو ملګرو سره یو ځاې د شهزادګۍ ګنګا د وړلو او تښتولو هوډ کړې وې نو بیا خو دهغې لورې ته ، که رښتیا هم نارینه یاست ، ورشئ او لاس ور وړئ نو بیا به ووینئ چې څه کیږي .
دهغې ددې ګواښ نه وروسته هغه وګړې مخته ورغې او ویې ویل چې زه یې همدا اوس د لاسه نیسم او ګورم چې ته به زما څه وکړې ؟
د هغه په دې حرکت باندې د صاحب خان رنګ د غصې او قهر نه د اور په څیر تک سور شو په داسې حال کې چې په لږ واټن کې ولاړه شهزادګۍ ګنګا د ویرې او خوف نه په لړزه کې وه.
هغه وګړې څو قدمه را مخته شو او غوښتل یې چې شهزادګۍ ګنګا د لاسه ونیسي چې صاحب خان د برق په څیر پرې را غبرګ شو او د خپلې تورې په یوه وار سره یې دهغه څټ له تنه ور پرې کړ. صاحب خان د دې ګذار وروسته تم نه شو بلکه سمد ستې یې د خپلو کالیو څخه یو بل خنجر را وویست او دهغه یو بل ملګرې یې هم زمکې ته را ښملاوه ،د هغه زړه یې د خپل خنجر په واسطه دوه ټوټې کړې و. په دې توګه صاحب خان په یوه ځل دوه کسه د زمکې تل ته ورسول ، خو هلته پنځه نور لا پاته و. دوې پنځه واړو صاحب خان او دهغه پلار ملک سکا را محاصره کړل ، په دې وخت شهزادګۍ ګنګا یو ځل بیا په اندیښنو اوغمونو کې ډوبه شوه او دخپله ځایه نوره هم شاته ولاړه.
بیا هغوې پنځه واړو په یوه ځاې او یوه وار ددې پلار اوزوې پر خلاف حمله پیل کړه ، صاحب خان دهغوې درې کسان په خپله مخه کې تم کړل په داسې حال کې چې پلار یې د نورو پاته دوو کسانو سره لاس و ګریوان شو. تر ډیره وخته پورې ددوې تر منځ پوره جنګ روان و ، په دې وخت کې صاحب خان دهغوې درې کسانو څخه یو له منځه یوړ او د نورو دواړو سره په مقابله کې و نښت ، خو هغه د جنګ په دوران کې وکتل چې دهغه پلار چې ددو کسانو سره په مقابله کې دې د یوه په توره باندې زخمي شوې دې او دمقابلې توان یې له لاسه ورکړې دې. ددې دوو کسانو څخه یوه غوښتل د موقع نه ګټه پورته کړې او د شا له لورې په ملګ سکا باندې حمله وکړی خو کله چې د صاحب خان سترګې هغې لورې ته و نښتې نو سمد ستې یې پرې حمله وکړه او دهغه څټ یې هم له تنې پرې کړ. خو په دې وخت کې هغه پاته یوه کس په ملک سکا باندې داسې مرګونی ګذار وکړ چې ملک سکا یې تاب را نه وړ او له منځه ولاړ.
اوس نو صاحب خان ددرې نورو توره وهونکو د مقابلې له پاره په ډګر کې یو اځې ولاړ و . هغه دخپل پلار په مړینه باندې د ډیر بدحال سره مخ شوې و ، بیا دهمدې غصې ، قهر او غضب په وخت کې صاحب خان مخته ورغې او په یوه ځل یې دهغوې درې واړه سره مقابله پیل کړه . تر ډیره وخته پورې صاحب خان د هغوې په مقابل کې په پوره میړانې سره و درید ان تر دې چې دهغې توره په یوه باندې را خلاصه شوه او هغه یې هم د زمکې تل ته ورساوه. اوس نو هلته د مقابلې له پاره یو اځې دوه کسان هلته پاته و .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغوی د یو بل ملګري د له منځه تللو سره سم دهغوي پاته دوه نور ملګري ډیر اندیښمن شول ، اوس نو دصاحب خان حوصله دپخوا په نسبت ډیره کلکه او هوډمنه وه ، په دې اساس یی د پخوا په نسبت خپله حمله نوره هم تیزه کړه . یو ځل هغه دهغوي دوا ړو توري په خپل ډال باندې تم کړې او بیا یی د سترګو په رپ کې خپله توره په یوه باندې را خلاصه کړه او هغه یی هم له منځه یوړ . اوس نو په مقابلې کې یو اځې یو کس پاته شوې و ، خو هغه د تیښتې هڅه وکړه اما صاحب خان هغه تیښتې ته پری نه ښود ، پر هغه یی هم د شا له ا ړخه حمله وکړه او دوه ځایه یی کړ .

د صاحب خان ددې کړچار په اساس هلته نژدې ولاړې شهزادګۍ ګنګا ډیره زیاته خوشحاله وه ، دهغې په مخ کې لکه د ګلونو د پرپر کیو په څیر خوشحالیو رقص اونڅا کوله . هغه مخته راغله او دصاحب خان تر څنګ و دریده ، او په خپل نرم او زړه وړونکې اواز سره یی ورته وویل :

صاحب خانه ! ددې بد اخلاقو دلاسو څخه دې زما عزت او عصمت خوندی کړ اوبیا دې هغوی ټول له منځه یوړل ، نو په دې ترتیب د ې پر ما ډیر زیات احسان وکړ . که چیرې زه د ټولې نړۍ شتمنی هم ستا په لمن کې ور واچوم نو بیا به هم ستا ددې احسان بد له پوره نه کړاې شم . صاحب خانه ! تا یو اځې زما ځان نه بلکه زما پت ، ابرو او عزت د ې هم خوندې کړ. ګوره صاحب خانه ! که چیرې په ژوند کې د اسې کوم وخت او فرست په لاس راشي نو زه به ستا ددې احسان بدله ضرور درکړم.

صاحب خان د شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو هیڅ ځواب ورنکړ . د خپل آس په لور ورغې ، هلته یی د زین سره تړلې تبر را پرانست ، زمکه یی پرې و کنله ، د زمکې په کنلو کې ورسره شهزادګۍ ګنګا هم مرسته وکړه ، کله چې زمکه په مناسبه توګه و کنل شوه نو بیا یی د خپل پلار جسد را واخست او په هغې کنل شوې ځاې کې کیښود او هملته یی خپل شهید پلار دفن کړ . بیا هغه خپل آس ته راغې او دخپل پلار د آس واګې یی دهغې د زین سره و تړلې اوبیا یی غوښتل په خپل آس کینې خو تم شو او د شهزاګۍ ګنګا په لور یی و کتل او ورڅخه یی و پوښتل :

ګوره ګنګا ! ته څنګه ددې بد اخلاقو خلکو لاسو ته ورغلی ؟ اوس چیرته غواړې ولاړه شې ؟ شهزادګۍ ګنګا ورته په ځواب کې وویل :

ګو ره صاحب خانه ! ددې ځایه څو میله اخوا زما پلار د څو عسکرې ډلګیو سره پړاو کړې د ې . په اصل کې مونږ دغه ځاې ته د ښکار له پاره راغلی و . زما پلار هملته په پړاو کې پاته شوې خو زه د څو کسو ساتونکو سره یو ځاې د ښکار له پاره را ووتلم ، دلته یوه ځنګلې او زه زمونږ ترسترګو شوه ، ما خپل آس دهغې پسې ور و ځغلاوه ، زما ساتونکې هم له ما سره وو ، زه ددې غرنۍ او زې پسې ډیره زیاته ولاړم ، زما ساتونکې اوزما سره زمانور ملګری او « زما خدمتګاره مور» ټول زما تر شا ، زما څخه لرې پاته شول. دغه ساتونکې چې دلته له منځه ولاړل زه ددوې سره یو ځاې ددې اوزې د ښکا ر له پاره راغلې و م ، په همدې ځا ې کې د ې بد اخلاقو او بد معاشانو پر مونږ باندې حمله وکړه چې دهمد ې حملې په جریان کې تا سې هم را ورسیدئ ، زه ستا د راتلو په اساس د بې عزتۍ او بې عصمتۍ نه خوندی پاته شوم . اوس ته پر ما باندې یو بل احسان هم وکړه چې ما د خپل پلار د پړاو پورې ور ورسوه ، دهغې په دې خبره صاحب خان په خپل اس سپور شو او ورته یی وویل چې : را ځه ، زما سره یو ځاې راځه . شهزادګۍ ګنګا هم سمد ستې حرکت وکړ او په خپل اس سپره شوه او د صاحب خان سره یو ځاې روانه شوه .

هغوې دواړو خپل آسونه په منځنۍ توګه ځغلول ، لا تر اوسه پورې لږ مخته تللي و چې له یوه اړخه څه مسلمان ځوانان او یوه نجلۍ دهغه ځایه را ښکاره شول . دهغوې په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا صاحب خان ته وویل چې دا هغه ساتونکې د ی چې د همدې غرنۍ او زې (غرڅه) د ښکار په وخت کې زما تر شا پاته شوې وو . ددوې سره چې کومه نجلۍ ده هغه زما ذاتی وینځه (داسې اوما) ده . دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې خبره باندې صاحب خان په خندا سره د اوما په لور وکتل او ویې ویل: ګوره شهزاګۍ ګنګا ! تاته دا وما سره زما د ورپېژندلو اړتیا نه شته ، زه هغه ډیره ښه پېژنم. د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا د صاحب خان په لور وکتل او ور څخه یې و پوښتل:

صاحب خانه ! ته هغه څنګه او څه ډول پېژنې ؟ په همدې وخت کې د ګنګا وینځه اوما نږدې را ورسیده ، او ویې ویل:

زه به ووایم چې صاحب خان څه ډول او د کومه وخته راهیسې ما پیژني. ګوره شهزادګۍ ! کله به چې د ګیدړو د پوستکو د پلورلو له پاره صاحب خان د رهتاس ښار ته راته او ستا پلار جان ته به یې پوستکې ورکول او بیا به یې همله ته د رهتاس په ښار کې قیام کاوه ، نو ډیر وخت داسې کیدل چې ستا پلار به د هغه د راغوښتلو له پاره زه هلته ور استولم. کله به چې هم صاحب خان رهتاس ښار ته راغې نو ده به هلته په یوه سرای کې قیام کاوه ، او ما به د هغه سرای څخه دې ستا پلار ته را وست. نو په دې اساس زه صاحب خان د ډیره وخته راهیسې پیژنم. د اوما د ځواب د اوریدو سره شهزادګۍ ډاډمنه شوه. صاحب خان لږ څه مخته ولاړ او څه فکر یې وکړ او بیا یې په ډیره عجیبه توګه شهزادګۍ ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! که چیرې ته یې بده و نه ګڼې نو زه غواړم یوه خبره درته وکړم. د هغه په دې خبره شهزادګۍ په ډیر غور سره ورته وکتل او بیا یې ورته وویل: څه ویل غواړې ؟ هر څه چې وایې وی وایه. صاحب خان په ډیره نرمه ژبه ورته وویل:

ګوره شهزادګۍ ! زه ویریږم چې هسې نه چې زما د ژوند غمناکه قصه ، زما دغه د غربت او از ستا د قصر د دیوالونو سره ټکر نه شی او د جدایی د بل کړې او ر په څیر د سوځیدو ښه اختیار نه کړي. خو هغه خبره چې زه یې درته د هر لالچ نه پرته کوم د هغې په کولو سره لږ څه ویره احساسوم. د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا د هغه حوصله ورکلکه کړه او ورته یې وویل چې ویریږه مه ، هر څه چې دې په زړه کې دي هغه ووایه. زه پرې نه خفه کیږم. د شهزادګۍ په دې خبره د صاحب خان حوصله ډیره شوه خو ورته یې وویل چې غواړم دا خبره درته په ځانته ځای کې وکړم. شهزادګۍ ګنګا ورته په تیزو سترګو سره وکتل او بیا یې ترې و پوښتل چې ایا ته غواړې زما د اوما څخه یې هم پټه کړې ؟ صاحب خان ورته وویل چې نه ! اوما کولې شې دا خبرې واوري ، ځکه چې زه پر هغې پوره باور او اعتماد لرم. د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا خپلو ساتونکو ته وویل چې: تاسې همدلته تم شئ زه د صاحب خان خبره اورم او وینم چې هغه څه وایی. په دې خبره یې خپل آس را تاو کړ او بیا یې صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویلې: صاحب خانه اوس وایه ، ته ما ته څه وایې ؟ صاحب خان ورته وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما دا ویل غوښتل چې تا ته ډاګیزه کړم چې زه د ډیره وخته راهیسې له تا سره مینه او محبت کوم او غواړم له تا سره واده وکړم. د صاحب خان دد دې خبرو په واسطه د شهزادګۍ په سترګو او مخ کې د غضب او قهر نښې را څرګندې شوې او د سور اور په څیر تکه سره و ګرزیده ، بیا یې حرکت وکړ او خپل ښې لاس یې پورته کړ او په پوره قوت سره یې د صاحب خان مخ ته راخلاص کړ او یوه کلکه څپیړه یې په مخ ورواهه. او بیا یې په خپل همدې قهرجن اواز کې وویل:

تا څنګه جرئت کړې چې زما سره د مینې اومحبت اظهار وکړې او یا دې زما سره د واده کولو فکر څنګه په مغزو کې را ګرځیدلې. تا څنګه جسارت وکړ چې ووایې چې زه ستا د وصال غوښتونکې یم . تا خپل حیثیت ته کتلي دي . ته د سپې په پیالۍ کې د اوبو څښونکې یو ککړ او ناولې انسان یې.

صاحب خانه ! هغه څه چې تا وویل ، نو تا د هغې د ویلو نه مخته باید سل ځله فکر کړې وې چې زه د رهتاس د راجه هرکشن شهزادګۍ یم ، په داسې حال کې چې ته یو معمولي انسان یې. ته د کوچیانو د یوې قبیلې څخه یې ، او بیا د همدې کوچی قبیلې د سردار غلام یې ، تر څنګ یې په ځنګل کې ګیدړې را نیسې او بیا د هغې پوستکې پلورې او خپل ژوند پرې تیروې. ستا پلار هم همدا کار کاوه ، تاسو په خپلو اوږو باندې پوستکې باروئ او بیا د رهتاس په ښار کې یې پلورئ ، دا چې زما پلار تاته اهمیت درکوي هغه په دې خاطر چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه له تاسې څخه پوستکي پيري ، ددې اخوا ستا زما سره او يا زما د پلار سره نور څه اړيکې شته ؟ که په راتلونکې کې دې په دې موضوع له ما رسره دداسې کومې خبرې کولو جرئت وکړ نو ياد ساته چې زه به خپلو ساتونکې ته حکم وکړم چې ستا څټ در پرې کړي . اوس نو ددې ځايه ورک شه . نه زه ستا ملګرتوب غواړم او نه ستا شکل کتل . ددې خبرو سره سم شهزادګۍ ګنګا خپل آس را وګرځاوه او د هغه ځايه ولاړه .

کله چې شهزادګۍ ګنګا د هغه ځايه څو قدمه مخته ولاړه نو اوما په ډېره پته توګه صاحب خان ته وويل چې : ګوره صاحب خانه ! زما وروره ! تا ماته خور ويلې دی . او د يوې خور په څير زما احترام او درنښت کوی . که څه هم زه د رهتاس په محل کې وينځه او خدمتګاره يم خو بيا به هم ستا داورې سره اوږه يو ځاې کوم او ستا له پاره به کار کوم . زه پوهيږم چې ته د ډيره وخته راهيسې شهزادګۍ ګنګا سره مينه کوې نو که بګوان و غواړې داسې يو وخت به راشي چې همدا ګنګا به ستا په پښو کې ولويږي ، صاحب خان ورته وويلې :

زما خورې اوما ! هسې ته يې واوره چې هغه وخت لرې نه دې ، زه وړاند وينه کوم چې ډير ژر به هغه وخت راشي چې هغه الفاظ چې شهزادګۍ ګنګا زما پر خلاف وويل زه به هم همداسې الفاظ دهغې پر خلاف دهغې تر مخه ووايم . او کله چې هغه زما پښو ته را وغورزی نو د يوې سپی په څير به يې په لغته ووهم ، هغه وخت به ددې حال بيا د کتلو وی . دهغه په دې خبره اوما په ځواب کې وويل :

واوره صاحب خانه !زما وروره ! زه اوس در څخه ځم ، هسې نه چې شهزادګۍ پر ما هم شک وکړي ، اوس به زه دهغې په ټول کړچار باندې څارنه کوم او دهغې د هر حرکت څخه به د خپل ورور په واسطه تا خبروم . ته مه غمژن کيږه . ددې خبرې سره سم اوما دهغه ځايه ولاړه ، صاحب خان هم په خپل آس باندې پښه واړوله او دهغه ځايه د تللو په حال کې و چې شل پنځه ويشت وسله وال راغلل او صاحب خان ، اوما ، شهزادګۍ ګنګا او دهغوې ساتونکې يې ټول محاصره کړل . ددې حال په کتلو سره صاحب خان هم د اوما تر شا شا د شهزادګۍ ګنګا څنګ ته را نژدې شو ، بيا يې هغه محاصره کونکو وسله والو ځوانانو څخه و پوښتل : چې تاسې څوک ياست او څه غواړئ ؟

دهغه په دې خبره د محاصره کونکو څخه يې يو کس وويل : ګوره صاحب خانه ! تا په ځنګل کې زمونږ څو کسه ملګری وژلي دی . ته خو پوهيږې چې د قتل سزا قتل دې . خو هغوې هم يو جرم کړې و نو په دې خاطر مونږ پر تاسې باندې حمله نه کوو . مونږ تاسې نيسو او دخپل اقا شيرشاه سورې دربار ته مو وړو . هغه هلته په جنوب کې له دې ځايه درې ميله لرې د خپلو عسکرو سره پړاو کړې دې . دهغوې په دې خبره صاحب خان وويل چې : دغه مخته په سپينو کاليو کې ملبسه نجلۍ د رهتاس د راجه چندر مل شهزادګۍ ده ، دهغې سره يې ساتونکې او خدمتګاره اوما هم ده . زه به په دې شرط له تاسې سره ځم چې تاسې هغوې ته د خپل منزل په لور د تللو اجازه ورکړئ ، بيا به زه له تاسې سره چيرې چې وغواړئ ولاړ شم . دهغه په دې خبره همغه کس يو ځل بيا وويل چې سهی ده چې هغوې خپل منزل ته تللې شي يواځې ته له مونږه سره ولاړ شه . دهغه ددې خبرې سره سم صاحب خان چپ چاپ دهغوې سره روان شو ، په داسې حال کې چې شهزادګۍ ګنګا د خپلې خدمتګاری او ساتونکو سره يو ځاې دهغه ځايه خپل منزل په لور ولاړه .

۲

دلږ څه واټن وهلو وروسته شهزادګۍ ګنګا هغه ځای ته ورسيده چې دهغې پلار راجه هرکشن په کې دخپلو ساتونکو ډلو سره يو ځاې پړاو کړې و . هرکشن د خپل پړاو څخه را ووت او دخپلې لور ښه راغلاست يې وکړ . اوپه ډيره انديښنه يې تر ې و پوښتل :

زما لور جانې ! زما د سترګو تورې ! ته چيرې تللې وې ؟ ما خو څو کسه ساتونکې ستاسې د لټون له پاره در استولی و ، ما ته ډيره انديښنه را پيدا شوې وه ، دهغه په دې خبره ګنګا وويل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه دخپلو ساتونکو سره د ښکار له پاره ډیره لرې تللې وم او دا زما ډیره ستره بې عقلي اولویه غلطي وه. ددې وروسته ګنګا خپل پلار ته ټوله هغه قصه وویله چې پرې تیره شوې وه . او ورته یې ډاګیزه کړه چې څنګه او څه ډول په ځنګل کې یو شمیر بداخلاقه او بد معاشو خلکو پرې حمله وکړه او بیا صاحب خان را پیدا شو اودهغې ځان ، عزت او ابرو یې خوندی وساتله ، اوبیا یې دخپل هغه سلوک څخه هم خبر کړ چې د صاحب خان سره یې کړې و ، او ټوله خبره یې ورته په ډیر تفصیل سره ټکې په ټکې وکړه.

دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا د خبرو د اوېدو وروسته راجه هرکشن ډیر غمژن معلومیده ، لږ څه فکر یې وکړ او بیا یې خپلې لور ته وویل
:

ګنګا لورې !تا د صاحب خان سره ښه رویه نه ده کړې. که چیرې هغه له تا سره د محبت او مینې څرګندونه کړې ده نو دهغه خو دا مطلب نه شو چې هغه کومه بده خبره کړې ده. هر چاته دبل سره د خپلې مینی او محبت د څرګندولو حق ور په برخه دې. بې له شکه چې صاحب خان د کوچیانو د قبیلې دیوه سردار غلام دې ، دهمغه په خاطر ګیدړې ښکار کوی اوبیا یې پوستکي باسې او په ځاې ځاې کې یی پلورې. ما ورسره هم دهمدې پوستکو په راکړې ورکړې کې پیژندګلوی پیدا کړې ده . ځکه چې زه دهغه څخه ددې پوستکو ستر پیرونکې یم. ددې ټولو خبرو سره سره بیا هم هغه یو ډیر میړنې ، زړه ور او بهادر ځوان دې نو په دې اساس دداسې چا څخه نفرت او کرکه کول نه شی کیداې. لورې !ته پوهیږې چې زه تل دهغه ډیر زیات درنښت او عزت کوم.اودهغه سره دخپلو زامنو په څیر سلوک کوم ، تا دهغه سره په داسې سلوک کولو هغه توهین او ذلیله کړې دې ، تر ټولو ستر ظلم داشوې دې چې هغه ستا عزت ، عصمت او ابرو خوندي کړه او ته یې دهغو بداخلاقو څخه وژغورلې اوپه پایلو کی یی هغه د شیرشاه سوري ساتونکو له ځانه سره یو ړ.او تا دهغه هیڅ مرسته و نه کړاې شوه . په دې وخت کې ته باید را مخته شوې واې اوهغو خلکو ته به دې ویلې واې چې دې انسان زما عزت ، ابرو او عصمت خوندی ساتلې دې نو تاسې به یې ولې نیسئ. خو ستا دخبرو نه څرګندیږی چې تا یوه خبره هم نه ده کړې اوهغه دې د شیرشاه سوری خلکو ته ورحواله کړ او ته ترې دی لورې ته راستنه شوې. په هر حال ته ارام وکړه ، زه به یې څه چاره وکړم.

ددې خبرو سره سم راجه هرکشن خپل څو ساتونکې را وبلل ، ساتونکې په یوه منډه راغلل ، هرکشن ورته وویل: په آسونو سپاره شئ اوهمدا اوس د صاحب خان د کوچی قبیلی په لورولاړ شئ ، هغوې همدلته نژدې په شرقی سیمو کې پراته دي ، ددې قبیلی سردار ته ووایاست چې دهغې غلام صاحب خان د شیرشاه سوری خلکو نیولې دې نو دهغې د مرستې له پاره ورشئ. اوس نو تاسو سمدستی ورځئ او وخت مه ضایع کوئ. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکو حرکت وکړ په خپل آس سپاره شول اوهغو ته یی کمچینه ورکړه . په داسې حال کې چې راجه چند رمل دخپلې لور شهزادګۍ سره د خبرو له پاره بیرته خیمی ته ورستون شو .

۳

څه وخت چې د شیرشاه سوري وسله والو ځوانانو صاحب خان له ځانه سره وړ نو صاحب خان خپل آس د یوه عمرتیرې وګړې تر څنګ رانژدې کړ ، داسې معلومیده چې دا وګړې به د ددې وسله والو ځوانانو سالاروي. هغه ته په را نزدې کیدو سره صاحب خان وویل:

زما مشره ! زه نه پوهیږم چې تاسې ما په کوم جرم په ګناه د شیرشاه دربارته بوځئ ، او دا چې ما ته به هغه ددې نامعلومه جرم په اړه څه ډول سزا راکوی ، ماته څرګنده نه ده . خو زما د ډاډ او تسلی په خاطر ته ماته د شیرشاه او دهغه د پلرونو او نیکونو په اړه لږ څه معلومات را کړه. تر څو زه فکر وکړم چې هغه کار چې ما کړې دې دهغه له پاره به شیرشاه زما سره انصاف او عدل وکړی او که نه.

دشیرشاه دغه زوړ عسکر د صاحب خان په لور په ډیر غور سره وکتل اوبیا یې ورته وویل:

ګوره دوسته !زه به ستا دا غوښتنه ومنم او تاته به د شیرشاه د ژوند دحالاتو په اړه ټوله قصه واوروم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

واوره ! په پخوا وختو کې سلطان بهلول لودي د جونپور د حکمران سره په پرلپسې کشمکشونو کې اخته و په دې اساس هغه د سليمان دغرونو او سيدونکي افغانان په خپل فوځ کې استخدام کړل او بيا يې دهغوې ډيرې خلک دې لورې ته را واستول ، تر څو دلته د او سيدونکو افغانانو د نورو نسلونو سره ښې اړيکې جوړې کړې. په همدې خلکو کې د سور د قبيلې يو وګړې ابراهيم خان هم موجود و.

دا ابراهيم خان په خپله يو عسکر و خو د خپلو سترو خدمتونو او ميړانو په اساس په پرلپسې توګه په انعامونو او سترو رتبو باندې نازول کيده . ددې ابراهيم خان درې زامن و چې د يوه نوم يې حسن و . دې حسن څلور ودونه کړې و .دهغه لمړۍ ښځه افغانه او اخرى ښځه يې هندوه وه ، دافغانې ښځې څخه حسن دوه زامن درلودل چې د يوه نوم فريد خان او د بل نوم نظام خان و. همدا فريد خان بيا شيرشاه سورى وګرزيد. تر څنګ يې دهغې هندوې ښځې څخه هم حسن خان دوه زامن درلودل چې د يوه نوم يې سليمان او دبل احمد و . حسن خان د دويمې او دريمې ښځې څخه هم څو بچيان درلودل چې په هغې ډله کې علي ، يوسف ، خرم او شادى خان هم شامل دي. خو ددې څلورو واړو څخه يې يو هم د يادونې وړ نه دې.

د حسن خان دغه هندوه ښځه په حقيقت کې يوه وينځه وه او څنګه يې چې غوښتل نو همغسې به يې خپله خبره سرته رسوله. د حسن خان تر ټولو مشر زوې فريد خان به ۱۴۸۸ ز کال هوشيار پور ته نزدې په باجوړه نومې ځآې کې پيدا شوې و .

د فريد خان يعنې دشيرشاه نيکه ابراهيم خان لمړۍ پنجاب او بيا بنور ته وليږل شو . په هغه وخت کې په دې سيمه دجمال خان په نامه يو سړې حاکم و . هغه ابراهيم ته د هغه د خدمتونو او ميړانو په وياړ د بنور جاګير ورکړ. ابراهيم بيا په همدې ځاې کې وفات شو. د سکندر لودي په زمانه کې حسن خان جونپور ته بدل کړل شو ، په هغه وخت کې سکندر لودي خپل باغى ورور باربک ته چې هلته په جونپور کې حاکم و ماتې ورکړه . اوس نو سکندر لودى ته هلته داسې يو وګړې په کار و چې په پوره ديانت سره د باربک څارنه وکړاې شي . په دې خاطر هغه جمال خان د پنجاب په ځاې د جونپور والى و ټاکه. د پنجاب نه د جمال خان د بدليد و وروسته هلته حسن خان و ټاکل شو ، او هغه ته يې د سهسرام ، حاجې پور ، خواص پور او ډانډا سيمو مسؤليت هم ور وسپاره، تر څنګ يې هغه ته ستر اعلى منصب هم ورکړ.

د جاګير د اخستلو وروسته حسن خان د خپلې لمړۍ ښځې اودهغې د دوو زامنو هر يو فريد خان او نظام خان څخه بلکل غافله شو ، ځکه دهغې کم عمره ځوانې اوښايسته هندوې ښځې حسن خان په پوره توګه په خپل موټې کې نيولې و .

په دې سره دحسن خان اړيکې د نورو اولادونو سره د مور ميرې په څير وګرزيدل. ځکه دهغې هندوې ښځې فريد خان دخپلو دوو زامنو سليمان او احمد خان بدترين دښمن ګاڼه. د ميرنۍ مور او دپلار د سخت اوبد سلوک نه په تنګيدو سره فريد خان د سهسرام نه رخصت واخست او په جونپور کې يې د جمال خان څنګ ته پناه يوړه.

دکوره د تيښتې وروسته فريد خان د ډيرو سترو سترو ستونزو او محروميتونو سره مخ شو . خو خپله حوصله يې له لاسه ورنکړه. هلته په جونپور کې ورته جمال خان پناه ورکړه خو هغه به ورته تل نصيحت کاوه چې بيرته د خپل پلار په لور ور ستون شي . خو فريد خان د بيرته تللو څخه انکار کاوه او غوښتل يې همهلته په جونپور کې خپل تعليم ته دوام ورکړي.

د فريد خان د کور نه د تللو وروسته ، حسن خان د خپلو خپلوانو او دوستانو له خوا ډير زيات بې ننګه شو . ټولو به ننګ ورکاوه چې هغه د يوې معمولې وينځې هندوې ښځې د اغيز لاندې راغې او خپل اولادى يې لاسه ورکړ.

حسن خان هم په خپل دغه ګړچار باندې ډير پښيمانه شوې و ، په همدې خاطر يې د جونپور والى جمال خان ته پيغام وليږه چې په هغې کې يې ترې نه غوښتنه کړې وه چې فريد بيرته سهسرام ته را وليږى اوکه نه دلته به يې تعليم او تعلم نيمګړې پاته شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې جمال خان د حسن خان لیک فرید خان ته و ښود نو فرید خان کورته د بیرته ستیندو څخه انکار وکړ او ورته یې وویل چې دلته په جونپور کې د هغه د تعلیم لړۍ د سهسرام نه په ښه توګه مخته روانه ده. همغه و چې فرید خان هملته په جونپور کې د عربی ، فارسي ، او اسلامی علومو تعلیمات تر لاسه کړل او د خپلو ذهني وړتیاو په اساس ډیر مخته ولاړ.

دغه زوړ عسکر تر دې ځایه د څرګندونو وروسته لږ څه ساه واخسته، بیا یې تر لږه وخته پورې صاحب خان ته کتل او بیرته یې د خپلو خبرو لړۍ جاری وساتله او ویې ویل:

واوره زما دوسته ! نه یواځې دا چې د فرید خان ډیر وخت د مذهبی علماو سره په بحثونو او خبرو کې تیر شوې بلکه په همغه وخت کې هغه د حرب د فن په لورې هم خاصه توجه کړې وه. د جونپور ادبي ، علمی ، او اسلامی ماحول د فرید خان په راتلونکې ژوند باندې پوره پوره اغیز کړې و.

په دغه وخت کې جونپور ته د هند شیرازه ویل کیدل ، او د لوی وچې (برې صغیر) زیات شمیر علماء همدلته په جونپور کې اوسیدل.[1]

لاتر اوسه پورې فرید خان په ښوونه او روزنه کې مشغول و چې پلار یې د جونپور د والی جمال خان دربار ته راغې ، جمال خان حسن خان ډیر ملامت کړ چې د هغه د غفلت په اساس د هغه ډیر زحمت کش زوې د هغه د لاسو څخه ووت. جمال خان د فرید خان په تعریف کې وویل: چې د سور په ټوله قبیله کې به د فرید خان په څیر بل داسې ذهین ، زیرکه، او په خبره پوه ځوان پیدا نه شي ، د دې څخه به یوه ورځ ډیر ستر شخصیت جوړ یږي.

---

(1) دا هغه ځای و چې د اکبر د نوې ایجاد کړل شوې الهی دین پرخلاف د مخالفت بیروغونه را پورته شول او د همدې ځایه یې د اکبر څخه وغوښتل شوه چې خپل تخت او تاج پریږدي. په پنځلسمه پیړۍ کې د جونپور روزنیزو مرکزونو خاص اهمیت درلود. او د دې ځای نوم به هم په ډیر درنښت سره اخستل کیده. فرید خان هم د ۱۴۹۵ څخه تر ۱۴۹۷ پورې په همدې تعلیمی ماحول کې زده کړې تر سره کړې دی او ډیر ژر یې په علمی کړیو کې نوم راپیدا کړ. همدغه درې کلن روزنیز وختونو د فرید خان په ژوند باندې ډیر ژور اغیز وکړ.

حسن خان نه یواځې د خپل زوې په اړه د غفلت په کولو سره پښیمانتیا ښووله ، ترڅنګ یې یو شمیر افغانانو مشرانو هم فرید خان مجبور کړ چې د خپل پلار د عزت او وقار په خاطر بیرته سهسرام ته ستون شي. کله چې د حسن خان او فرید خان تر منځ لیدنه وشوه ،نو دواړو پلار او زوې په ډیره مینه یو د بل سره روغبړ وکړ او د هغې وروسته فرید خان د خپل پلار سره د بیرته تللو له پاره راضی شو.

په بیرته را ستنیدو کې حسن خان خپل زوې فرید خان ته د خپل جاګیر د کنترولولو پوره واک ورکړ ، د ۱۴۹۷ نه تر ۱۵۱۸ پورې فرید خان خپله دنده په ډیره ښه توګه تر سره کوله. د هغه د راتلو وروسته نه یواځې د جاګیر مالیه به وصولیده بلکه په هغې کې منظموالې هم را منځته شو.

فرید خان په دغه یوشتو کالو کې هیڅ ډول ظلم او تیرې و نه کړ ، د خلکو سره یې ډیر ښه کړچار او سلوک کاوه ، فرید د جاګیر ټولو کار کونکو ته حکم کړې و چې هغوې دې د مالیې د تر لاسه کولو له پاره په دهقانانو باندې د ظلم او تیرې څخه لاس و نیسي ، هغه د لمړي ځل له پاره د دهقانانو څخه د مالیې د اخستلو له پاره (په نقدې او یا جنسې توګه) نوې لارې پیدا او قوانین یې ورته وټاکل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالیه د تولیداتو د په نظر کې نیولو په اساس ټاکل کیده ، خو کله به یې چې اندازه و ټاکل شوه نو بیا به د هغې په تر لاسه کولو کې هیڅ ډول غیر نه کیده ، دهغه وخته چې فرید خان د حاجی پور ، خواص پور او ډانډا د سیمو ولکه په لاس کې اخستې وه نو هلته په هغو پرګنیو کې یو انقلاب شانته راغلې و . ددهقانانو ډیره شمیره د هغه ملاتړې ګرزیدلې و ، ځکه چې هغه د هر وګړې سره انصاف کاوه ، د جاګیر نه یې د رشوت اخستونکو او بد سلوکه مامورینو جرړې وویستې ، قانون ماتونکې رشوت خواره او نا اهله مامورینو ته یې داسې سخته سزا و رکړه چې د نورو له پاره یې د عبرت درس و ګرځاوه ، دهمدې کارونو په اساس فرید خان په ولسونو کې ډیر زیات دقدر وړ وګرزید.

داسې څرګندیده چې دفرید خان ستونزې او مشکلات پای ته نه وی رسیدلي ، ځکه کله چې فرید خان په خلکو ډیر زیات منلي وګرزید نو دهغه میریزه هندوه مور ورته په اور کې سوځیدله ، هغې د جاګیر څخه د فرید خان د بیلتون او دهغه په ځای د خپل زوې سلیمان د ټاکلو له پاره په حسن خان باندې ډیر زیات فشار راوست.

حسن خان تر یوه وخته پورې خپله هندوه ښځه په اخوا دیخوا خبرو او وعدو باندې غولوله ، خو هغې ښځې داسې حالات را پیدا کړل چې حسن خان یې مجبور کړ تر څو فرید خان د جاګیر د نظام د کنترول څخه بیرون کړي . ددې کار له پاره حسن خان دڅه بهانې دپیدا کیدو په لټه کې شو .

هغه د هرې لوې هڅه وکړه چې د خلکو څخه څوک د فرید پر خلاف کوم شکایت وکړی نو دهمغې په بنسټ به هغه فرید د جاګیر څخه لرې کړی. خو د جاګیر یو کوچنی ماشوم هم د فرید په خلاف دخپلې ژبې پرانستو ته چمتو نه و .

ددې نا کامیو نه وروسته حسن خان دفرید خان محاسبه کول پیل کړل ، خو په دې لړ کې هم هغه د ناکامۍ سره مخ شو . فرید خان یو ذهین وګړې و اود خپل پلار په ارادو باندې ښه خبر و . هغه خپل پلار حسن خان ته یو لیک ور ولیږه چې په کې یې ورته لیکلي و :

«تر هغې چې ستا پر ما باور او اعتماد و نو ما د جاګیر انتظام په ډیره ښه او غوره توګه مخته یوړ. خو اوس زه دا باور پای ته رسیدلې وینم ، نو په دې خاطر زه په خپله غواړم ددې مسؤلیت نه ځان په څنګ کړم . ځکه زه نه غواړم چې ته غمژن او خفه واوسې. هر چاته چې ته غواړې دا مسؤلیت ور سپارلې شې»

حسن خان د فرید خان ددې سلوک څخه ډیر زیات اغیزمن شو . بیا یې ځواب ورکړ چې: زه منم چې ته نه یواځې زما په اولادونو کې بلکه زما په ټوله کورنۍ کې ذهین او د پوره پوهې خاوند او عزتمند یې. زه په دې پوهیږم چې هغه کار چې تا کړې هغه سلیمان او احمد دواړه هم نه شي کولې ، بلکه د هغوې په لاسو کې د جاګیر د انتظام ورکول ستا په ټولو کارونو د اوبو د تویولو په څیر دی. خو زما مجبوری داده چې ستا میریزې مور ماته زما ژوند د جهنم اور ګرځولې دې . شونې ده چې ستا د بیلتون په اساس به هغه ډاډمنه شی او په پاته ژوند کې به راته د ساه اخستلو فرصت راکړی.

اوس نو فرید خان ته یو ځل بیا د پلار دکوره رخصت اخستل ور په غاړه شول . په دې اړه د افغان امیرینو او خلکو له اړخه په حسن خان باندې سخت احتجاج وکړل شو خو حسن خان هغوې ته ددې ډاډ ورکاوه چې د هغه د ژوند وروسته به همدا فرید ددې ټول جاګیر وارث وی.خو افغان امیران د حسن خان ددې خبرو څخه ډاډ من نه وو.

دغه زوړ عسکر تر دې ځایه خبرې وکړې ، یو ځل یې اوږده ساه واخسته او بیا یې دخبرو لړۍ جاري وساتله او ویې ویل:

ویل کیږی چې دا هندوه ښځه دحسن خان ښځه نه وه بلکه دهغه ساتلې محبوبه وه . او په همدې حیثیت سره یې خپل ټول ژوند دحسن خان تر څنګ تیر کړ. د جاګیر څخه د ویستلو له پاره یې د فرید خان پر خلاف زیاتې نفسیاتې حربې استعمال کړې . دهغې هغه اخرى

(c) ketabton.com: The Digital Library

حربه چې کارې ثابته شوه هغه داوه چې هغې د حسن خان سره تر هغه وخته پورې د یو ځاې ځملاستو څخه انکار وکړ تر څو چې فرید خان د جاګیر څخه بې واکه شوې نه و ، او دهغه په ځاې دهغه دواړه زامن سلیمان او احمد نه وټاکل شوی.
فرید خان دد ې حالت څخه ډیر زیات و زورید ، او یو ځل بیا یې دخپل پلار کور ته خداې پاماني وویله ،او اګرې ته ولاړ ، هلته د سلطان ابراهیم لودې دربارته ورغې خو ابراهیم لودی دهغه د ا غوښتنه چې د سهسرام جاګیر د ې بیرته ورته حواله کړل شي و نه منله ، په اصل کې سلطان ابراهیم لودی فرید خان د خپل پلار نا شکره او نافرمانه زوې ګاڼه نو په دې خاطر یې د فرید خان د غوښتنې دمنلو څخه په ډاګه انکار وکړ.
فرید یو ځل بیا په ځانته ځان د خپل راتلونکې دښه کولو له پاره په هلو ځلو کې را ونغښت او د دولت خان په لور یې مخه کړه. دولت خان ددې نه مخته په اګره کې د یوستر جاګیر خاوند او په اعلی منصب باندې فایز و ، بیا وروسته د پنجاب والی و ټاکل شو. همدې دولت خان بابر ته په هندوستان د حملی کولو پیغام او بلنه ورکړې وه ، فرید خان د حالاتو د څرنګوالې وروسته د دولت خان لورې ته روغې اودهغه سره یې خپل اړیکی ټینګ کړل او بیا همدا اړیکی ددوې تر منځ په خپل منځې دوستیۍ باندې تبدیل شول.
دولت خان لودی هم ابراهیم لودی ته مشوره ورکړه چې هغه دې دفرید خان سره کومک وکړی خو پادشاه دې لورې ته هیڅ توجه و نه کړه ، نو په دې خاطر فرید خان هملته په پنجاب کې د دولت خان سره پاته شو.
په ۱۵۲۵ ز کال کې دفرید خان پلار حسن خان ومړ ، په همدې وخت کې دولت خان ابراهیم لودې ته سپارښتنه وکړه چې فرید خان د حسن خان د جاګیر وارث و ګرځوي ، هغه هم د فرید خان د وراثت په اړه یو شاهی فرمان جاری کړ او په دې توګه فرید خان د خپلو میرنیزو ورونو سلیمان او احمد سره دښمن وګرزید.
کله چې فرید خان دخپل پلار حسن خان د جاګیر د ولکې له پاره سهسرام ته روان شو نو دهغه ناسکه ورور سلیمان د جنګ جګړې پرته دهغه ځایه و تښتید او دیوه افغان سردار ، سرادر محمد خان سور خواته ورغې او هملته یې پناه واخسته ، نوموړې د پرګنه جوېند خاوند و ، هغه بیا دهمدې سردار سره یو ځاې شو او د خپل ناسکه ورور فرید پر خلاف یې سازشو نه پیل کړل.
محمد خان سور دد ې وخت نه ډیره ګټه پورته کړه ځکه هغه د پخوا څخه د فرید خان دپلار حسن خان سره تربګني درلوده نو په دې اساس خوشحاله وه چې د حسن خان د زامنو تر منځ دښمنیۍ ته نوره هم هوا ورکړي او په دې توګه دواړه ډلې را کمزورې کړي ، احمد خان په فرید خان باندې فشار راوست چې دخپل پلار حسن خان جاګیر د ورونو تر منځ وویشي ، خو فرید ورته ویل چې هغه خو سلیمان او احمد خپل ورونه ګڼی او په جاګیرکې هغوې ته خپله برخه هم ورکوی خو هغوې ته به د جاګیر په انتظامی امورو کې د مداخلی حق نه ورکوي ، ځکه چې دټول جاګیر نظم ونسق د پادشاه له اړخه همده ته ور سپارل شوې دی. هماغه و چې سردرامحمد خان سلیمان را و ګماره تر څو په فرید خان باندې حمله وکړي ، فرید خان په دې پوهیده چې شاید هغه و نه توانیږي په یواځې ځان دخپل ورور مقابله وکړي نو دخپل ځان د ځواکمن کیدو په خاطر یې د بهار د والی بهار خان څخه مرسته و غوښتله.
په همدې وختو کې بابر په هندوستان باندې ستره حمله وکړه ، او فرید د ابراهیم لودی او بابر تر منځ د جنګ دپایلو په انتظار کې کیناست. په ۱۵۲۵ ز کال د پانې پت په میدان کې د بابر او ابراهیم لودی د عسکرو تر منځ سخت خونړې جنګ وشو ، فرید ددې حالت په کتلو سره غلی او څارونکې ناست و. په حقیقت کې فرید فکر کاوه چې که چیرې د بابر په مقابله کې ابراهیم لودې برې تر لاسه کړي نو هغه به په ډاډمنه توګه د بهار د والی بهار خان څخه مرسته واخلی او په دې ترتیب به خپل ورور سلیمان او دخپل پلار پخوانی دښمن سردار محمد خان ته ماتې ورکړي. او که چیرې په جنګ کې بابر بریمند را ووت نو هغه به فرید دخپلو پرګنو دحاکم په څیر و مني.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځایه د خبرو وروسته د شیرشاه سوری هغه زوړ عسکر لږ څه په خبرو کې تم شو ، ساه یې واخسته ، غاړه یې تازه کړه او بیا یې د خبرو لړۍ پیل کړه او ویې ویل :

ګوره صاحب خانه ! د پانې پت په میدان کې ابراهیم لودی د بابر نه ماتې وخوړه او هغه پخپله هم هملته د جنګ په ډګر کې له منځه ولاړ ، د پانی پت په پریکونکې جنګ کې په هندوستان باندې د افغانانو د حاکمیت درې نیم سوه کلن دوران پای ته ورسید او ددې لوېی وچې د سلطنت واکمنی مغلو ته تر لاسه شوه. ابراهیم لودی ته د ماتې ورکولو وروسته د بهار والی بهار خان پرته له ځنډه د سلطان لقب ځانته خپل کړ او په خپل نوم یې سیکې جارې کړې او خطبه یې هم په خپل نوم و ویله.

په دې ورځو کې فرید خان هملته د بهار د حاکم بهار خان تر څنګ اوسیده ، یوه ورځ هغه د بهار خان سره یو ځای د ښکار کولو په نیت ووت نو فرید خان د یوه زمرې سره مقابله وکړه او هغه یې په خپله توره دوه ټوټې کړ نو د همغې ورځې را هیسې بهار خان هغه ته د شیرخان لقب ورکړ او تر څنګ یې د خپل زوې جلال خان استاد هم و ټاکه.

د بهار خان د موافقې سره سم شیرخان د سهسرام په لور وخوزید ، د سهسرام د جاګیر انتظام په دې وخت کې د هغه د خپل حقیقی ورور نظام خان په لاس کې و. خو بیا هم د شیرخان بسپنې ته یې اړتیا درلوده ،

سردارمحمد خان چې د فرید خان او د هغه د پلار حسن خان سره یې پخوانۍ دښمنې وه ، د افغانانو د لوهانی قبیلې څخه و. د هغه د همدې قبیلې پورې اړوندو زیاتو افسرانو او درباریانو شیرخان ته د یوه قومی او ولسي ځواکمن شخصیت په څیر د کتلو زغم نه درلود. په دې وختو کې د بهار څخه د فرید خان د تللو وروسته سردار محمد خان د فرید خان په خلاف د بهار د را پورته کولو کار پیل کړ . او د هغه په لاسو یې دا فرمان جاری کړ چې شیرخان دې د خپل پلار جاګیر د خپلو ورونو تر منځ برابر وویشي ، او هغوې ته دې خپله برخه ورکړي. هغه نه یوازې دا فرمان ترې واخست بلکه خپل ځان یې هم د هغوې د منځګړی په څیر و ټاکه.

د همدې حالاتو د نزاکت په اساس شیرخان او د هغه ورور نظام خان د مانک پور د صوبدار جنید برلاس سره اړیکی پیدا کړل . جنید برلاس د بابر د ډیرو ښو عسکری قومندانانو څخه و . شیرخان په خپله هلته ورغې او د هغه سره یې ژمنه وکړه چې د خپلو پرګنیو د تر لاسه کولو وروسته به هغوې ددوې اطاعت کولو ته تیارې کړې. د مانک پور صوبدار د شیرخان دا رایه ومنله ، ځکه چې په دې توګه هغه د بابر سره یوه ځواکمن او په معامله پوه ملګرې ور زیات کړې و.

همغه و چې شیرخان ته یې فوځ ورکړ ، شیرخان هم د ځنډ پرته د جنګ اعلان وکړ او د خپلو پرګنو نه علاوه یې په یو شمیر نورو پرګنو باندې هم د فوځ په کومک سره ولکه وکړه. د هغې وروسته یې په سردار محمد خان سور باندې هم حمله وکړه او ان تر دې چې د هغه د سلطنت مرکز جویند پورې ورسید. سردار محمد خان د رهتاس په غرونو کې پناه واخسته ، کله چې شیرخان په جویند باندې ولکه کلکه کړه نو سردار محمد خان ته یې پیغام ولیږه چې متن یې داسې و :

« یو وخت ستا او زما د پلار تر منځ ډیرې ښې اړیکې وې په دې خاطر ته زمونږ مشر او سپین ږیرې هم یې. زه هیڅکله هم دا نه شم زغملې چې یو عزتمند افغان سردار دې د پردیو په پناه کې واوسي ، ته بیرته را ستون شه تر څو ستا سیمی بیرته تا ته وسپارم او زه تا ته د ډیر نیک سلوک په اړه ډاډ درکوم» د شیرخان په ډاډ ګیرنه سردار محمد خان بیرته راستون شو ، شیرخان هم په خپله ژمنه وفا وکړه او د هغه ټولې سیمی یې بیرته هغه ته په لاس کړې. ددې وروسته سردار محمد خان هم د شیرخان ددې نیک سلوک څخه ډیر زیات اغیزمن شو او بیا یې هیڅکله هم د هغه پر خلاف سازش و نه کړ او د عمر تر اخره یې ورسره ډیر ښه اړیکی وساتل.

ددې سوبې وروسته شیرخان نه یوازې په مانک پور کې د بابر د والی برلاس وفادار ه پاته شو بلکه په مختلفو وختونو کې به یې یو بل ته تحفی او تحایف هم ور لیږل ، د شیرخان د بریاو په اساس ډیر شمیر افغانانو د هغه په دربار کې ماموریتونه پیل کړل ، د سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدخان سور دبیرته راغوښتلو څخه هم دشیرخان مقصد د افغانانو دخورو ورو ځواکونو را یوځاې کول و. وروسته بیا شیرخان د جنیدبرلاس شکریه وکړه او اګرې ته ولاړ اوهلته یې د بابر سره وکتل. بابر په همغه لمړۍ لیدنه کې د شیرخان دوړتیا و اندازه واخسته او بیا یې خپل سالار جنید ته وویل:

مونږ ددې ځوان افغان په تندي باندې د تاج نښې احساسوو. مونږ ددې نه مخته دهیڅا په تندې باندې دا سې نښې نښانې نه دي کتلی. نو په دې خاطر به ددې ځوان کلکه څارنه کوئ،

بابر د شیرخان دنیولو او بندي کولو خواهش هم درلود. خو د جنید برلاس په مشوره یې ددې کاره لاس واخست. ځکه چې د بابر د داسې اقدام څخه نه یوازې د حالاتو د خرابید و اندیښنه موجوده وه بلکه شاهي اقدار هم تر نیوکو لاندې راتلل. ځکه په دې وخت کې شیرخان د شاهي میلمه په څیر هلته په اګره کې اوسیده.

په هر حال شیرخان په موقتی توګه د بابر ماموریت اختیار کړ. خو په حقیقت کې د هغه مقصد د بابر ملازمت نه و بلکه غوښتل یې د هغه دحکومت د انتظام او انصرام په اړه مطالعه وکړي. ددې تر څنګ شیرخان په داسې وسایلو باندې هم غور کولاې شو چې دهغې په خپلولو سره بابر بیرته دهندوستان څخه وکاږي.

شیرخان ددهلی د فوځي مهم له پاره د بابر سره یو ځاې ولاړ. خو هغه په خپله اړه د بابر په بدل شوې آند باندې ښه پوهیده، په دې اساس هغه دې فکر کولو ته اړشوی وچې دا و انګیرې چې ددې دوستي د بابر او د هغه د والی جنید سره تر کومه ځایه تللي شي. په هرصورت دهغوې سره د دښمنۍ د اخستلو مخته ورته دا اړینه شوه چې دخپل ځان له پاره مخلص ملګري را پیدا کړي تر څو د اړتیاو په وخت کې یې په کار راشی.

په دې توګه شیرخان د جنید برلاس سره د لیدو پرته د بابر څخه ولاړ. خو وروسته یې د یوه لیک په واسطه د جنید څخه بښنه و غوښته. او ورته یې ولیکل چې په جاګیر کې خلکو ته د ستونزو د راپیدا کیدو په خاطر هلته دهغه ورتلل ډیر زیات اړین شوي و. په دې ترتیب شیرخان د دې ځایه ووت او په سهسرام کې خپل جاګیر ته بیرته ورستون شو.

تردې ځایه دغه زوړ سپاهي یو ځل بیا دمه وکړه اوبیا یې صاحب خان ته د شیرشاه سوری د حالاتو په اړه وویل:

صاحب خانه واوره ! دلته د بابر دلاسه د شیرشاه سورې د راتښتیدویو علت دا هم ویل شوې چې ویل کیږي چې یوه ورځ په یوې میلمستیا کې د بابر په شتون کې شیرخان ته دخوراک له پاره په طشتری کې ماهي ورکړل شو. شیرخان ددې ډول خوراک سره بلدتیا نه درلوده هغه سمدستې دخپل خنجر په څوکه هغه پرې کړ او ویې خوړ. بابر دا هر څه کتل. هغه خپل وزیر میر خلیفه هم دې لورې ته متوجه کړ او ورته یې وویل چې ما ډیر ستر او عالي مرتبه افغانان کتلي دي خو تر اوسه پورې هیڅ افغان دومره نه یم اغیزمن کړې.

بابر خپل وزیر میرخلیفه ته دا تاکید هم وکړ چې هغه دې شیرخان په پرلپسې توګه د خپلې څارنې لاندې و نیسي، خو میرخلیفه د شیرخان له اړخه بابرته ډاډ ورکړ چې شیرخان یو ډیر نیک طبعه انسان دي او تر څنګ یې دهغه د ملګرو شمیره هم دومره ډیره نه ده چې دهغه دا ړخه کوم ګواښ را پیدا شي.

شیرخان دغو پس پسکو ته متوجه کیږی او په فکر کې لویږی، بیرته خپلې خیمی ته را ځی او دخپلو ملګرو سره سلا کوي او په پټه خوله دهغه ځایه تښتي. بابر ته په خپلې غونډۍ کې د شیرخان د نه موجودیت احساس کیږی نو هغه د شیرخان د را بللو له پاره خلک ور استوی خو کله چې ورته څرګندیږی چې شیرخان له دې ځایه وتلي دې نو د خپل وزیر میرخلیفه څخه ناراضه کیږی.

ویل کیږی چې شیرخان بیرته سهسرام ته را ستون شو او د جنید برلاس دربارته ډیرې قیمتي تحفی او سوغاتونه ور لیږل تر څو د خپلې غیرحاضرۍ له پاره بهانه وړاندې کړي. په همدې وخت کې هغه ته دا خیال او فکر را پیدا کیږی چې: نه خو ماته په مغلو باندې باور او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اعتبار پاته شوی دي او نه زه په دې مغلو باندې اعتمار او باور کولی شم ، او س نو د وخت او حالاتو غوښتنه دا ده چې زه بیرته د بهار د حکمران بهار خان په لور ولاړ شم.

تر دې ځایه د شیرخان هغه زوړ عسکر صاحب خان ته قصه واوروله او بیا یې ورپسې وویل:

صاحب خانه ! شیرخان غوښتل چې یو ځل بیا د بهار خان سره خپل اړیکې ټینګ کړي ، خو هغه ته دا هم څرګنده وه چې د بابر په ملازمت کې د ورګډیدو وروسته به بهار خان د هغه مخالف ګرزیدلی وي ، د بله اړخه سردار محمد خان هم هڅه کوله چې د سهسرام څخه د شیرخان د ورور نظام خان د بیرون کولو له پاره د بهار خان څخه اجازه واخلي.

په همدې ستونزمنو حالاتو کې شیرخان د افغانانو د منظمولو هڅې پیل کړې ، د دې مقصد له پاره هغه یو ځل بیا د بهار خان دربار ته ورغې، هغه هم شیرخان ته ښه راغلاست ووایه ، او یو ځل بیا یې د خپل زوی جلال خان استاد و ټاکه ، لږه موده وروسته بهار خان وفات شو خو د هغه زوی جلال خان د کم عمر خاوند وې. نو د هغې مور د جلال خان د نګرانې په توګه په کار پیل وکړ او شیرخان یې همغسې د خپل زوی استاد پریښود.

په دې توګه په ۱۵۲۸ د زکال کې شیرخان ته د خپلو ټولو ځواکونو د راټولولو ډیره ښه موقع په لاس ورغله ، د جلال خان د مور د مړینې نه وروسته د شیرخان لاس نور هم غښتلی شو . ځکه چې جلال خان یو اځې په نامه حاکم و په داسې حال کې چې د بهار حکمراني عملا د شیرخان په لاسو کې وه . شیرخان د افغانانو د ځواکونو په راټولولو کې خپلې هڅې ګړندۍ کړې خو هغه ته تر ټولو لویه ستونزه داوه چې پخپله د شیرخان د ورځ په ورځ ځواکمن کیدو په اساس ډیر افغانان د هغه مخالف شوي و . د شیرخان فکر دا و چې تر هغې چې بهار او بنګال د بابر پر خلاف یو متحده محاذ را منځته نه کړي نو د دواړو ژوندي پاته کیدل شونې نه دي.

د بله اړخه په دې ورځو کې د بنګال حاکم سلطان محمود و ، چې سرحدونه یې د بهار سره یو ځای شوي و . پخپله سلطان محمود شیرخان ته په ښو سترګو نه کتل ، هسې خو د هغه سترګې د بهار په نیولو باندې نښتې وې او غوښتل یې چې د بهار د اصلي حکمران جلال خان د کوچنیوالي څخه ګټه پورته کړي او بهار د خپلې ولکې لاندې راوړي خو هغه د شیرخان او د هغه د وړتیاو اندازه نه وه کړې.

په همدې وختو کې د بنګال حکمران سلطان محمود په بهار باندې یرغل وکړ خو د سخت زیان سره مخ شو . شیرخان د یوه ډیر ستر ځواک سره د هغه مقابله وکړه او د ډیر بد شکست سره یې مخامخ کړ . هغه د بهار د فتحه کولو په ځای خپل اسونه ، فیلان ، وسلې او ډیرې خزانې هم له لاسه ورکړې. د جنګ نه مخته شیرخان د سلطان محمود سپه سالار قطب خان ته همدا مشوره ورکړې وه چې د جنګ په ځای دې د سولې لاره خپله کړل شي او د شیر خان سره یو ځای دې د مغلو په خلاف یو محاذ پرانیزي. خو قطب خان هغه د شیرخان کمزورتیا و ګڼله ، په پایلو کې یې جنګ را منځته شو او د بنګال حکمران سلطان محمود او د هغه سپه سالار قطب خان د بدې ماتې سره مخ شول.

په همدې وخت کې د بهار د ځوان حکمران جلال په دربار کې هم د شیرخان په خلاف مخالفتونه زیات شول او د سازشونو جال په خپریدو شو ، په دې لړ کې د شیرخان مخالفو افغانانو جلال خان هم د خپله ځانه سره ملګرې کړ . جلال خان ته یې شک ورواچاوه چې که چیرې شیرخان د خپلې مخې لرې نه کړي نو یوه ورځ به هغه په خپله په بهار باندې ولکه وکړي.

همغه و چې جلال خان د څو کسو سره یو ځای د شیرخان د وژلو پلان جوړ کړ خو شیرخان ته د دې پلان په اړه لا د مخه خبر ورکړل شوی و ، خو کله چې جلال خان په خپل پلان کې ناکامه شو نو هغه د بنګال د حکمران سلطان محمود سره خبره جوړه کړه ، ان تر دې چې لږه موده وروسته یې د هغه اطاعت هم و مانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنګال د حکمران له پاره ددې نه بله ښه موقع او فرصت نه شو تر لاسه کیدای. ددې ترڅنګ د شیرخان په دښمنۍ کې جلال خان ددې فکر هم و نه کړ چې هغه د خپلو هغو دښمنانو په خولو کې ورغورزي چې پخوا تر دې یې د هغه د حکمرانۍ د ړنګولو له پاره پرې فوځی یرغل هم کړې و.

په حقیقت کې شیرخان د بهار د حاکم د وفادارۍ شعار له ځانه سره درلود، ځکه که هغه غوښتلې نو هغه وخت چې دبهار حاکم جلال خان ډیر کوچنی و او د مور او پلار دواړو د مړینې وروسته د همدې شیرخان تر سیورې لاندې را لویده، نو په همغه وخت کې شیرخان کولې شول چې په ډیره آسانۍ سره په بهار باندې ولکه وکړي. خو جلال خان د خپلو چاپلوسو درباریانو په خبرو کې راګیر شو او د خپلې بې تجربګۍ په اساس یې د شیرخان سره دښمنی راواخسته، شیرخان هم د جلال خان ددې رویې او سلوک څخه سخت خوا بدې شو او دربار یې پریښود او د سهسرام په لور بیرته ور ستون شو. دشیرخان بدبختي داوه چې د بهار او بنګال دواړو حکمرانانو هغه ته د شک په سترګو کتل او پرته د کومه دلیله دهغه دښمنان ګرزیدلې و.

دشیرخان د بیرته ستنیدو نه وروسته د بهار حکمران ځوان جلال خان خپل فوځونه د بنګال دحکمران سلطان محمود په فوځونو کې ور ګډ کړل. او ترڅنګ یې بنګال او بهار یو ریاست وګرځاوه، او په دې توګه په بهار کې د جلال خان حکمراني په خپله له منځه ولاړه.

شیرخان په دې کار باندې ډیر خوشحاله و، ځکه هغه فکر کاوه چې ددې اقدام نه وروسته به د بهار او بنګال د فوځونو تر منځ اختلافات په خپله له منځه ولاړشي او اوس به هغه په ډیره ساده توګه د جلال خان په یو شمیر سیمو باندې ولکه پیدا کړي، ددې کار له پاره شیرخان نور کسان هم په خپل فوځ کې را یوځای کړل او د بنګال پر خلاف یې د جنګ تیارې پیل کړ.

د بنګال حکمران هم د شیرخان څخه د پخوانې جنګ د بدلې د اخستو په خاطر د شیرخان په خلاف خپل فوځونه ور ولیږل. شیرخان په دې پوهیده چې د بنګال د فوځ په مقابل کې دهغه د فوځونو شمیره ډیره کمه ده. نو په دې خاطر یې په حملې کولو کې د لمړیتوب څخه ځان و ژغوره.

شیرخان غوښتل چې د جنګ د پیلامې نه وروسته په دښمن باندې داسې ګذار وکړی چې د بنګال څخه د نورو تازه فوځونو د راتلو دمخه د هغوې جرړې همدلته وباسي. هغه همداسې هم وکړل. دښمن پرې حمله وکړه نو شیرخان تر ټولو لمړی ددښمن پیاده فوځ د هغوې د توپ خانې او فیلانو سره یو ځای شاته و تمباوه، او دهغې وروسته د شیرخان فوځ په هغو خاصو فوځي قطعاتو باندې ور پریوت.

په دې جنګ کې د بنګال د فوځ قومندان ابراهیم هم ووژل شو. او په دې توګه په **۱۵۲۸** ز کال کې شیرخان ته د بنګال د حکمران پر خلاف دویمه ستره کامیابي ور په برخه شوه. جلال خان په ډیرو ستونزو سره بنګال ته ورسید خو د بنګال خزانه او د فیلانو توپخانه هر څه دشیرخان په لاسو کې ورغلې وو، په دې ترتیب د بنګال او بهار د متحده فوځ د ماتیدو وروسته شیرخان د بهار حکمران وګرزید.

ددې ستر برې نه څو ورځې وروسته شیرخان د چنار د کلا په لور ور وخوزید، دا کلا د تاج خان د مړینې نه وروسته دهغه د کمرعمره ښځې ملکې لاډو په ملکیت او څارنه کې وه. شیرخان هلته د جنګ کولو په ځای لاډو ته د واده کولو پیغام ور ولیږه او هغې هم دا پیغام و مانه، په دې توګه د چنار کلا او دهغې ځای خزانه دهر څه سره د شیرخان په لاسو کې ورغله، دهمدې دولت او شتمنۍ د تر لاسه کولو وروسته د شیرخان اثر ورسوخ ډیر زیات شو او هم یې په وسایلو کې زبردست ډیرښت راغي.

ددې وروسته شیرخان د هند په لویه وچه کې د افغانانو د ځواک د رایوځای کولو له پاره شپه او ورځ یوه کړه، ترڅنګ یې د خلکو عامه ګټو ته توجه وکړه تر څو ددې لارې د عوامو وفادارۍ ډیره او په راتلونکې کې دهغه له پاره په کار راشي. هغه د ټولو سوبه شوو سیمو انتظام هم ډیر بهتر وګرځاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځايه د خبرو وروسته دشيرشاه زوړ عسکر خپله سپرلۍ ددمې په خاطر و دروله ، بيا يې دوباره خپل اس ته پونده ورکړه او نور يې هم ګړندي کړ. بيا يې صاحب خان ته وويل:

ګوره صاحب خانه ! ددومره اوږوده جدوجهد نه وروسته شيرخان ته څه ستونزې هم را ولاړې شوې. هغه خو غوښتل چې د خپل سلطنت پولې نورې هم و غځوي ، او لا تر اوسه يې همدا پلان په فکر کې و چې د ابراهيم لودي ورور محمود لودی شيرخان خپل ځان ته ور وغوښت ، د ابراهيم لودي ورور محمود لودي په پانې پت کې د بابر په لاسو دخپل ورور ابراهيم د ماتې وروسته د سنګرام سينګ لورې ته تښتيدلې و. بيا يې هملته پناه واخسته او بيا يې د کنوه په جنګ کې د هغه سره يو ځاې برخه هم واخسته ، دهغې نه وروسته تر يوې مودې پورې په چتوړ کې اوسيده خو دهغې وروسته د لودې دربار د سلاکارانو د سلا په اساس يې راجپوتانه پريښوده او بيرته را ستون شو او پټنه يې خپل مرکز و ټاکه.

په شيرخان باندې د محمود لودي دومره زيات احسانات و چې شيرخان دهغه د بلنې څخه انکار و نه شو کړاې. همدا راز د محمود لودې د وربللو څخه د نه انکار کولو يو بل علت دا هم و چې محمود خان لودی هم افغان و او شيرخان د افغانانو د را ټولولو او يو ځاې کيدو له پاره شپه او ورځ کار کاوه ، نو که چيرې هغه د محمود لودی د ور بللو په خاطر هلته نه وې ورغلې نو بيا خو د افغانانو د اتحاد او يووالی د هغه شعار خلاف کار و چې شيرخان د يوې مودې راهيسې ورته بډې را وهلې وې

کله چې محمود لودی شيرخان د خپل لښکر سره يو ځاې د پانې پت ميدان ته د مغلو سره د جنګ له پاره را وغوښت نو شيرخان ورته پيغام وليږه چې دهغه فوځ لا تر اوسه پورې د جنګ له پاره پوره تياری نه لري. نو په دې خاطر به هغه لږه موده وروسته هلته ور روان شي.

په دې وخت کې د محمود لودی سلاکارانو دا مشهور ه کړه چې ځرنګه چې شيرخان د مغلو په ملازمت کې پاته شوې دې نو په دې خاطر دهغوې سره د وفادارۍ په اساس هغه د حيلو او بهانو څخه کار اخلي. همدې افسرانو محمود لودی ته دا مشوره هم ورکړه چې که چيرې ته غواړې په دې جنګ کې شيرخان دخپل ځان سره را يو ځاې کړې نو د «اود» په لور د تللو په وخت کې د سهسرام لاره خپله کړه تر څو شيرخان د خپل لښکر په را ليږلو باندې مجبور کړل شي. محمود لودی دخپلو دغو افسرانو مشوره و منله و او بيا د سهسرام د لارې د «اود» په لور وخوزيد. شيرخان د محمود لودی څخه په شاهانه توګه استقبال وکړ او چې چاپ دهغه د لښکرو سره يو ځاې روان شو.

په دې وخت کې بابر دخپل زوې همايون د ناروغتيا په اړه انديښمن و ، په دې اساس يې بلې موضوع ته هيڅ توجه نه کوله. محمود لودې د همدې حالت څخه ګټه پوره ته کړه ، د ګنګا د درياب څخه راتير شو په لکنهو يې ولکه وکړه ، په همدې وخت کې بابر و مړ او په ځاې يې زوې همايون په تخت کيناست.

کله چې همايون ته په اګره کې د لکنهو د لاسه د وتلو خبر ورسيد نو هغه د جونپور په لور وړاندې تګ پيل کړ. په **۱۵۳۲** ز کال کې د محمود لودي او همايون تر منځ سخت جنګ وشو. په دې جنګ کې محمود لودی ماتې وخوړله ، او د بهار په لور و تښتيد. محمود لودی يو ځل بيا فوځ منظم کړ خو بيا هم د ناکامۍ سره مخ شو ، بلاخره د اړيسې په لور ولاړ او لږه موده وروسته هملته ومړ.

ددې جنګ نه وروسته مغلو دا احساس کړې وه چې په دې لويه وچه کې دشيرخان د ځواکونو پرته بل ځواک دهغوې مقابله نه شي کولې ، شيرخان هم دا احساس کړې وه چې تر هغو چې خپل ځواکونه ځواکمن نه کړي او دخپل سلطنت پولو ته پراختيا ور نه کړی نو تر هغې په ارام کښينه نی.

تر دې ځايه د شيرخان زوړ عسکر خپلې خبرې کولې او بيا تم شو ، تر لږه پورې خاموشه و او بيا يې ژبه روانه شوه او ويې ويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خانه ! ددې حالاتو نه وروسته همايون زمونږ د اقا شيرخان څخه و غوښتل چې هغه دې خپله د چنار کلا دوې ته حواله کړی.خو شيرخان د مغلو دا خبره و نه منله ، نو اوس همايون يو ستر لښکر راخستې او دشيرخان د ځپلو له پاره د اګرې څخه را روان شوې دې. شيرخان هم ددې ځايه ځو فرلانګه مخته دخپلو عسکرو سره يو ځاې پړاو کړې دې او دهمايون د راتللو انتظار کوی ، و به ګورو چې د همايون د راتللو وروسته به ددواړو فوځونو تر منځ څومره خطرناک او وينه تويونکې جنګ نښلې ، او اوس مونږ تا هم همغه ځاې ته ور وړو چيرې چې شيرخان د خپل فوځ سره پروت دې. تر دې ځايه هغه عسکر خپلې خبرې بس کړې او بيا صاحب خان په خبرو پيل وکړ.

ګوره زما وروره ! زه ستا ممنون او شکر کونکې يم چې تا زما د غوښتنې په اساس زه د شيرشاه د ټولو حالاتو څخه خبر کړم او ټوله قصه دې را ته په ښه تفصيل سره وويله ، دشيرشاه د حالاتو د اوريدو نه وروسته زه هيله کوم چې دا وګړې به زما په معامله کې له ما سره انصاف وکړی ، ځکه هغه ځوک چې د يوه اعلی مقام د تر لاسه کولو له پاره دومره هلی ځلې وکړي ، دومره ستونزې وګالي ، نو زما په فکر به داسې شخص زما په څير د يوه وګړې سره ظلم او زياتې و نه کړي ، ګوره وروره ! اوس زه د خپل زړه په پوره ډاډ سره له تاسې سره يو ځاې دشيرخان په خدمت کې حاضريږم. ددې خبرو وروسته صاحب خان غلی شو خو د شيرخان هغه زوړ عسکر ورته يو ځل بيا وويل :

ګوره صاحب خانه ! زه به يوه بله خبره هم تاته وکړم. زه فکر کوم چې ته د رهتاس د راجه چندرمل سره ښه اړيکې لرې ، خو اوس په دې نژدې وختو کې په هرکش باندې هم مصيبتونه را روان دي ، دهغه په دې خبره باندې صاحب خان ورته وويل :

ګوره دوسته ! زه نه ددې راجه سره ذاتي اړيکی لرم او نه دومره ژور مراسم ور سره پالم. زه او زما ورور دواړه د يوه کوچي قبيلې د سردار غلامان يو. زما پلار هم همدلته زمونږ سره و. اوس هغه ستاسې د عسکرو په لاسو و مړ. تر هغې چې د راجه هرکشن پورې اړه لري نو زه بايد دا ووايم چې زه د دغه کوچی قبيلی د سردار له پاره په ځنګلونو کې ګيدړې ښکار کوم او بيا دهغې پوستکې باسم او پلورم يې. درهتاس راجه ددې پوستکو ډير ستر پيرونکې دې. بس په همدې لړ کې هغه ما پيژني ، هسې خو هغه پر ما ډير مهربانه دې ، ماته د زوې په نوم باندې غږ کوی خو زما بدبختی په دې کې ده چې زه د هغې په لور ګنګا باندې عاشق يم. او زما نوره ډيره بدبختي دا ده چې زه د ګنګا بدې راځم ، هغه دبل کوم چا سره مينه کوي ، اويا دا چې د يوې هندو نجلی. په حيث زما په څير د مسلمان نه يی بد راځی اودخپل ځان له پاره مې ور نه ګڼی ، خو دا را ته ووايه چې شيرخان ولې د رهتاس د راجه هرکشن پر خلاف په حرکت راځی ، دهغه په دې خبره هغه زوړ عسکر ورته وويل:

ګوره صاحب خانه ! هغه وخت چې همايون د شيرخان څخه د چنار کلا و غوښتله اوشيرخان دهغه دا غوښتنه و نه منله اوبيا چې کله شيرخان ته څرګنده شوه چې همايون ددې کلا د تر لاسه کولو له پاره ستر لښکر تيار کړې او غواړي يرغل وکړي نو شيرخان د همايون په خلاف د رهتاس د راجه چندرمل څخه کومک وغوښت خو د رهتاس راجه شيرخان ته دکومک ورکولو څخه انکار کړې. بس شيرخان همدا خبره زړه کې اچولې ده اوکله چې هم ورته موقع او فرصت په لاس ورشی نو هغه به په راجه هرکشن باندې حمله کوی اودرهتاس کلا به ترې نه نيسي ، دهغه په دې خبره صاحب خان وويل چې که چيرې شيرخان داسې وکړی نو دا به ډيره ښه وی. په دې توګه به دهغه په توان او ځواک کې ډيربښت راشي او په خپل سلطنت کې د پراخيدو هيلی به يې هم تر سره شي.

د صاحب خان ددې خبرو په ځواب کې د شيرخان هغه زوړ عسکر خاموشه شو ، خپل آس ته يې نوره هم کمچينه ورکړه او د پخوا په نسبت يې نور هم ګړندې کړ.

۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرخان د ګنګا او کرم ناسته دد دریابونو د یو ځای کیدو د ځای سره نژدې دخپل لښکر سره یو ځای پړاو کړې و . دهغه مخبرانو هغه لا د پخوا څخه خبر کړې و چې دهغه څو عسکرو هغه ځوان ، چې د شیرشاه د لښکر څو کسان یې وژلې ،نیولې او له ځانه سره یې را روان کړې. په دې اساس کله چې صاحب خان تر مخه د دریدو له پاره راو ستل شو نو هغه وخت شیرخان په یو لوړ ځای کې د غونډۍ په سر ناست و . د هغه ښي لورې ته دهغه زامن قطب خان ، عادل خان ، او جلال خان ناست و . په داسې حال کې چې چپ لورې ته یې د عسکری سالارانو څخه هر یو اسماعیل سوري ، حبیب خان ککړ ، غازخان سور ، سلطان سرادنی ، هیبت خان نیازي ، حاجي خان برنی او برهمی جیت ټول یو له بله سره اوږه په اوږه ناست و . کله یې چې صاحب خان د شیرخان مخې ته راوست ، نو شیرخان ورته په ډیر غور او دقت سره وکتل ، بیا یې ښی لورې کې ناست خپلو درې واړه زامنو ته مخ کړ او ورته یې وویل:

زما زامنو !دا ځوان چې اوس ستاسې تر مخ ولاړ دې که څه هم په ښکاره توګه ډیر عاجز او مسکین تر سترګو کیږي. خو زه یې په تندې باندې د ځلیدونکو ستورو په څیر رڼا ، او د استقلال ، میړانې او بهادرۍ لیکې وینم . دهغه د سترګو او دهغه د مخ او څیرې څخه ډاګیزه کیږی چې هغه به یوه ورځ په دې تیارو شپو کې د خپل مقدر له پاره لمر ثابتیږي. که چیرې د ې د کوم لښکر سالار و ټاکل شي نو د هوا په شپو کې به د اذان د خپریدونکي نور د شپو په څیر و غځیږی. که څه هم دا وخت هغه د نیول شوې مرغۍ په څیر خاموشه ، دروند او غلې تر سترګو کیږي خو په خپل وخت سره به هغه د ښوویدونکو ، شورکونکو او ازونو په څیر په اوښتو را اوښتو سره د اور د سکروټې په شان راڅرګند شي.

شیرخان تر دې ځایه خبرې وکړی او بیا خاموشه شو اودصاحب خان څخه یې وپوښتل چې:

تا ولې زما دلښکر خلک وژلي دی ؟صاحب خان ورته په ځواب کې وویل:

ګوره فریدخانه !خلک تاته شیرخان وایی او زه تاته د شیرشاه په نوم مخاطب یم. ما په ځنګل کې د ګیدړو ښکار کاوه ، په د ې وخت ما او زما پلار چې له ما سره یو ځای و ، وکتل چې څو کسه وسله وال ځوانان د یوې معصومې نجلۍ عزت او عصمت تر پښو لاندې کوی ، ما هغه نجلۍ و پیژندله ، ځکه هغه زما پیژندګلو وه ، هغه د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا وه. شیرشاه !نجونې نایابه او ډیر ارزښتناکه ګوهر دې ، په دې اساس زه سمدستي دخپل پلار سره یو ځای د رهتاس درا جه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د خوندې ساتلو په خاطر مخته ورغلم . هغه وسله والو ځوانانو چې هغه یې پورته کړې وه او غوښتل یې و یې تښتوی ، پرما او زما په پلار را کیښنودل ، بدقستمۍ سره چې په دې مقابله کې زما پلار له منځه ولاړ . خو ما هم هغوې ټول له منځه یوړل . ما د شهزادګۍ ګنګا عصمت او عزت خوندې وساته او هغه مې دهغه د پلار د پړاو په لور سلامته واستوله. دهغې پلار هملته د ښکار د ځای سره نژدې پړاو کړې دې. په همدې وخت کې ستا وسله والو ځوانانو زه محاصره کړم او ستا تر مخه یې راوستلم ، بس زما جرم او ګناه همدومره وه. که چیرې د کومې معصومې نجلۍ عزت او عصمت خوندی ساتل ګناه وی نو زه بیا مجرم یم او د هرې سزا له پاره چې تاسې یې راکوئ تیار یم.

دصاحب خان د ټولو خبرو د اوریدلو وروسته شیرخان غوښتل کومه پریکړه وکړي چې دوه اس سپاره په ډیره ګړندۍ توګه هلته را ورسیدل ، هغوې دخپلو آسونو څخه را کښته شول اوپه ډیره بیړه باندې را نژدې شول او د شیرشاه څخه یې د څه ویلو له پاره اجازه وغوښتله . شیرخان ورته د نژدې راتلو حکم وکړ ، بیا دهغوې دواړو څخه یو کس چې عمر یې نسبتا زیات و دشیرخان سره نژدې کیناست او په ډیر راز سره یې ورته په غوږ کې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره شيرخان ! زه د کوچي قبيلی سردار يم. زما نوم فدايی خان دې ، دغه خ،ان چې ستا تر مخه ولاړ دې د هغه نوم صاحب خان دې ، دا زما غلام دې. شيرخانه ! ايا ستا په ذهن کې د ملک سکا په نوم د يوه کس نوم راځی ؟ د هغه په دې خبره شيرخان ټکان شانته وخوړ او ويی ويل:

هو ! زه خو ملک سکا ډير ښه پيژنم ، هغه زمونږ کورنې غلام و ، بيا زما د پلار د سختيو په اساس هغه مونږ پريښودو او ولاړ. د هغه په دې خبره فداې خان سمد ستی وويل: واوره شيرخانه ! هغه ملک سکا چې ستاسې کورنی غلام و او بيا ستاسې څخه و تښتيد نو ماته راغې او د خپلو دواړو زامنو مقرب خان او صاحب خان سره يو ځاې زما غلام شو . دا درې واړه پلار او زامن د ګيدړو په ښکار کې ډير زيات ماهر دي ، د هغه وخته چې دوې دلته راغلی نو زما په لاسته راوړنه کې ډير زيات زيادښت راغلی دې ، شير شاه ! دغه ځوان صاحب خان چې همدا اوس ستا تر مخه ولاړ دې د همغه ملک سکا زوې دې ، اودغه ځوان چې له ماسره يو ځاې دلته ستا دربار ته راغلې د هغه ورور مقرب خان نوميږی چې د صاحب خان مشر ورور دې.

د فداې خان ددې څرګندونو په اساس شيرخان د خپله ځايه را پورته شو او د مقرب خان سره يی ډير ښه روغبړ وکړ او بيا فداې خان ورته وويل: شيرخانه ! زه به تاته دا هم ډاګيزه کړم چې ستا کوم وسله وال ځوانان چې د صاحب خان په لاسو وژل شوی دي ، هغوې هغه خلک و چې غوښتل يی د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا له ځانه سره پورته کړی او بې عصمته او بې ابرو يی کړي ، په دې اساس صاحب خان د شهزادګۍ ابرو او عزت خوندی ساتلې ، او ددې تر څنګ دا بايد هم درته ډاګيزه کړم چې صاحب خان د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا سره ډيره مينه لری او غواړی هغه د خپل ژوند ملګرې و ګرځوي خو بدبختي داده چې شهزادګۍ ګنګا ترې نفرت او کرکه کوي. او صاحب خان نه خوښوی ، کيدې شي چې ددې علت د صاحب خان مسلماني وی يا دا چې صاحب خان يو غلام دې او هغه نه غواړې د يوه غلام سره يو ځاې شپې سبا کړي.

تر دې ځايه د خبرو وروسته فدايی خان خاموشه شو ،نو شيرشاه هغه او مقرب خان نور هم د خپله ځانه سره را نژدې کړل. کله چې هغوې د شيرخان سره نژدې کيناستل نو بيا شيرخان په خپل مخکې ولاړ صاحب خان ته وويل:

صاحب خانه ! دا چې تا د رهتاس د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا د عصمت او عزت د خوندې ساتلو په خاطر زما عسکر وژلی دی ، په دې اړه به له تاڅخه پوښتنه ګرويزنه و نه شي. په اقدس ذات قسم خورم چې که چيرې د يوې نجلۍ د عزت او عصمت د ساتلو په خاطر تا ددې څخه لس واري زيات کسان هم وژلې واې نو بيا به هم ما ستا په ذات باندې فخر او وياړ کاوه. واوره ! هغه کسان چې تا ددې مقدس کار له پاره وژلې دی ، نو که هغوې ستا د لاسو څخه خوندی هم پاته شوې واې نو ما به يی دلته سر له تنو جدا کړې و . زه ډير افسوس کوم چې د هغو ځوانانو په لاسو ستا پلار ملک سکا هم وژل شوې دې. ملک سکا زما د کورنۍ ميراثي غلام و . زه د هغه په مړينه ډير زيات غمژن شوې يم. اوس زه نه غواړم چې ته پس له دې در په در ژوند تير کړې. خو اوس را ته همدومره ووايه چې ته يوازې ګيدړې ښکاروې او که په تورې وهلو او د تيغ وهلو په فن کې هم مهارت لرې ؟

دشيرخان ددې پوښتنې په ځواب کې صاحب خان تر ډيره وخته پورې په فکر کې ډوب و ، بيا يی خپله سينه پرانسته او د عزم او استقلال د جذبې نه په ډک اوزا سره يی وويل: ګوره شيرشاه ! که ته غواړې ما په خپل لښکر کې شامل کړې نو زه تا ته ډاډ درکوم چې لکه څنګه مې چې په پخوا وختو کې په ځنګلونو کې ګيدړې ښکار کولې نو له دې وروسته به ستا دښمنان هم ښکار کوم. شيرشاه ! زه نه پوهيږم چې ستا ښی او چپ لورې ته څوک ناست دي نو که چيرې ته يی را وپيژنی نو زه د هغوې تر مخه يو څه ويل غواړم. د هغه په دې خبره د شيرشاه په مخ او څيره کې د خوشحالۍ نښې نښانې را وځليدې او بيا يی وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره صاحب خانه ! زما ښي لورې ته زما زامن ناست دي او زما چپ لورې ته زما عسکري جنرالان ناست دي. دهغه په دې خبره صاحب خان خپله سینه نوره هم پرانسته او خپله غړۍ یې پورته کړه او په ډیر جرئت سره یې وویل:

شیرشاه ! ستا نه پرته ستا زامنو او ستا سالارانو ټولو ته بلنه ورکوم چې دهغوې له ډلې څخه چې هر څوک غواړې له ما سره دحرب اوضرب په فن کې مقابله وکړي ،نوکه چیرې ما دهغوې د هر یوه څخه ماتې وخوړه ، او ناکام شوم نو بیا به ټول ژوند ستا په غلامۍ کې تیروم او که چیرې زه دهغوې په مقابل کې بریمند شوم نو بیا کوم مقام چې ستا خوښه وی ماته یې راکړه.

دصاحب خان ددې خبرو په اوریدو سره شیرخان تر یوه وخته پورې هغه ته په توصیفي سترګو سره وکتل او بیا یې په استفهامیه ښه خپلو زامنو ته وکتل او ورته یې وویل: ګورئ: ما چې د صاحب خان په اړه کومه اندازه لګولې وه هغه بلکل سهی را ووتله ، زه پوهیږم چې ستاسو څخه یو هم دهغه سره د تیغ وهلو مقابله نه شئ کولې. خو تر هغو چې زما د سالارانو پورې اړونده ده نو په دې وخت کې هیبت خان نیازي تر ټولو ستر تیغ وهونکې او ځواکمن انګیرل کیږي ، ددې ترڅنګ برهم جیت هم ددې دعوا لری او وایی چې په دې فن کې هغه ته ،دهغه کوم دویمګړې نه تر سترګو کیږی. زه فکر کوم چې ددوې دواړو څخه به یو یې د صاحب خان په مقابله کې ازمیښت کوم ، د شیرشاه ددې وړاندیز په اړه دهغه زوې عادل خان په خنداکې وویل چې:

دورنده پلاره ! ما ته خو دا صاحب خان د خپل ورور په څیر ښکاری. په دې اساس زه نه غواړم چې دهغه سره مقابله وکړم. او زما نور ورونه به هم دا کار و نه کړي ، خو دا چې ته غواړې هغه د برهم جیت اویا هیبت خان نیازی سره مقابله وکړي ، نو دا راته ډیره سهی ښکاري ، هسې خو هیبت خان د عمر له اړخه د صاحب خان څخه ډیر مشر دې ، لږ تر لږه دوه هومره توپیر به یې موجود وي ، او برهم جیت هم همداسې دروا خله. په هرصورت و به ګورو چې صاحب خان ددې دواړو په مقابله کې څه ډول را څرګند یږی ، خو پلار جانه زه تاته یوه مشوره درکوم. دهغه په دې خبره شیرشاه په ډیره مینه دخپل ځوې عادل خان په لور وکتل او ور څخه یې وپوښتل چې څه ډول مشوره ؟عادل خان ورته وویل:

دورنده پلاره ! زما په آند زمونږ په ټولو سالارانو کې هیبت خان د جسمانی او فزیکې اړخه ډیر توانمند تر سترګو کیږی.نو په دې خاطر دهمدې هیبت خان نیازي ځواک اوفن د صاحب خان په مقابل کې وازمایه. تر څنګ یې برهم جیت د تورې وهلو او د تیغ وهلو په فن کې دیر عیار او چالاکه ګڼل کیږی ، نو د تورې وهلو له پاره د صاحب خان سره برهم جیت را مخته کړه. شیرخان دهغه ددې خبرې سره توافق وکړ او ورته یې وویل چې همداسې به وکړو .

ددې پریکړې وروسته شیرخان خپل سالاران هر یو هیبت خان نیازي او برهم جیت را وبلل. دواړه دشیرخان مخې ته را غلل او و دریدل ، شیرخان اول د هیبت خان نیازي لورې ته وکتل او ورته یې وویل:

هیبت خانه ! خپله وسله دې لرې کړه ، اوپه سر اوبازو ګانو دې چې کوم اوسپنیز خولونه تړلي هغه هم را پرانیزه. هیبت خان د شیرخان دحکم سره سم خپل ټول جنګي سامان له ځانه لرې کړ او لوڅ و درید. شیرخان ورته وویل چې د صاحب خان په لور ورشه او د هغه سره د خپل جسمانی ځواک مقابله وکړه. تر څنګ یې صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویل:

صاحب خانه !ما ستا سره د مقابلې له پاره خپل دوه کسه سالاران ټاکلي دي ، چې د یوه نوم هیبت خان دې اودبل نوم برهم جیت. هیبت خان به له تاسره د جسمانی ځواک مقابله کوی ، په دې مقابله کې به هیڅ ډول وسله نه استعمالیږي ، او بیا به د تیغ وهلو مقابله وی ، هغه به زما سالار ابراهیم جیت له تاسره کوي ، ایا تاته زما دا خبره قبوله ده ؟دهغه په دې خبره صاحب خان وویل چې: شیرشاه !ته حاکم یې او ستا هره پریکړه ماته دمنلو وړده. او زه هیله کوم چې زه به ستا د هیلو مطابق عمل وکړم. ددې خبرې سره سم شیرخان هیبت خان نیازی را مخته کړ او د مقابلې د پیلیدو حکم یې وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیبت خان د ډیرو اوچتو قدمونو سره مخته راغې . کله چې صاحب خان ته را نزدې شو نو ودرید ، بیا یی په یو ډول سپکوالی او حقارت سره صاحب خان ته مخ کړ او ورته یی وویل : اې د لیوانو او ګیدړو ښکار کونکیه ! واوره ! تا څه فکر کړې چې ته به د لته زما د اقا شیرخان په وړاندې زما سره مقابله وکړې . تا خو په ځنګلونو کې د لیوانو او ګیدړو ښکار کاوه او همغه درته ګټندوې و . د انسانانو ښکارکول ستا په وس کې ندی . ته یو کوچې بنجاره یی . ستا د تیغ وهلو او دا ډول مقابلو سره څه کار دې . دهغه په دې خبرو باندې صاحب خان ځواب ورکړ او ورته را غبرګ شو.

هیبت خانه واوره ! ته ماته یو ګذار راکړه او بیا ووینه چې پاې به یی څه وي ؟ دهغه په پایلو کې به زه تاته و ښایم چې د ګیدړو او لیوانو د ښکار کولو تر څنګ زه خپل مقابل لورې هم ښکار کولې شم . کله چې ته له ما سره په ټکر کې شې نو دهغې نه څو لمحې وروسته به دا ناست پا ست خلک ووینی چې زه څنګه ستا د ذهن کوڅې د ژړا او ستا د زړه تندې جزیرې د چغو او واویلاو په زخمونو ډکوم

هیبت خانه واوره ! ما د یوه غلام او کوچې نبجاره په څیر په خپل ژوند کې تر اوسه تیاره دروازې تر شا ټکولې . خو نن به ستا بدن ټکوم ، او ستا عزت به د خاورو سره خاورې کړ م ، او ستا د ساګانو شاهراه به ورانه ویجاړه کړم ، مخته راشه او ماته ګذار راکړه ، بیا به زه تا ته خپل ځان د روښایم . بیا به دغه ټول خلک ووینی چې د مقابلې په دې ډګر کې ذلیل څوک دې او فاتح څوک .

هیبت خان واوښت راواوښت او بیا را مخته شو او خپل ښې لاس یی پورته کړ او غوښتل یی چې صاحب خان ته یو دروند ګذار ورکړي ، خو صاحب خان په خپل ځاې باندې ارام ولاړ و . څنګه چې هیبت خان خپل سوک په هوا کې پورته کړ نو صاحب خان هم متحرک شو او دهیبت خان په سوک یی سوک ورکړ ،کله چې ددواړو لاسونه په پوره سختۍ یو دبل سره په هوا کې ټکر شول نو هیبت خان د درد له لاسه تاو را تاو شو په داسې حال کې چې صاحب خان ورته خندل .

په ترتیب دوه درې ځلې هیبت خان خپل ښې لاس پورته کړ او هڅه یی وکړه چې صاحب خان باندې ګذار وکړي خو صاحب خان هر ځل دهغه سوک په خپل سوک باندې تم کاوه . ددې وروسته صاحب خان دفاع پریښوده او دیوې بې روحه او بې حرکته ستنې په څیر و درید . دهغه په دې کار باندې د هیبت خان حوصله زیاته شوه او یو په بل پسې یی درې څلور درانه ګذارونه د صاحب خان په اوږو ، غاړه او سینې باندې وورول . صاحب خان دا ټول ګذارونه په ډیر صبر او زغم سره واخستل ،خو کله چې د صاحب خان له لورې کوم عکس العمل را څرګند نه شو نو بیا هیبت خان په خپل ځاې لږ څه اندیښمن شاته شو ، په همدې وخت کې یی هیبت خان ته وویل:

ګوره هیبت خانه ! داسې بریښې چې ستا په ضرب کې کوم ځواک او قوت نه دې پاته . هیبت خانه ! په دې کې شک نه شته چې زه یو کوچې او بنجاره یم خو دهغه وخته چې هوش را پیدا شوې د ځنګلې ځناورو ښکار کوم ، خو هیبت خانه ما ستا نوم مخته کیښود اودا اندازه مې وکړه چې ته به د ځنګلې ځناورو په څیر پر ما حمله وکړې او ماته به ستا تر مخه دفاع کول ستونزمنه شي ، خو ته زما تر مخه د میږې اوپسه په څیر ثابت شوې ، تا ماته څلور پنځه درانه ګذارونه راکړل خو تا وکتل چې ما دهیڅ ډول تکلیف او اذیت څرګندونه هم و نه کړه . ددې نه دا ثابتیږی چې چې ستا په سوک کې ، ستا په ګذار کې هیڅ ډول روح نه شته . زه به تاته دضرب ورکولو یوه نمونه وښایم ، ددې خبرې سره سم صاحب خان هیبت خان دغاړې لاندې په یوه قوی سوک وواهه ، د هیبت خان پښې په زمکه ولړزیدې او پړمخ په زمکه پریوت.

داسې بریښیده چې په صاحب خان باندې لیونتوب راغلی وی ، هغه په ډیره بیړه ورمخته شو او هیبت خان یی درې څلور لغتې نور هم وواهه ، هیبت خان د لکه د دروند بار لاندې اوښ په څیر د درد او تکلیف څخه بړ بړې وهلی. بیا صاحب خان هغه د ویښتانو څخه و نیو ، را پورته یی کړ او څو څپیړې یی په مخ او خوله باندې وواهه ، هیبت خان یو ځل بیا د درد او تکلیف په اساس په زمکه باندې پړمخه را پریوت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان يو ځل بيا په توپانې توګه ورمخته شو ، بيا يې د ويښتانو څخه و نيو او په يوه ټکان سره يې هيبت خان د زمکې څخه را پورته کړ ، يولاس يې د هغه په څټ کې او بل يې د هغه په پښو کې ورکړ او بيا يې په دواړو لاسو پورته کړ او په هوا کې يې را زوړند کړ ، تر ډيره پورې يې په فضا کې دګول دايرې په شکل کې و څرخاوه او بيا يې هغه د ډيرې بې وسۍ په حال کې د شيرخان په پښو کې ور و غورځاوه.

ددې کار په کولو سره صاحب خان شير خان ته مخ کړ او ورته يې وويل: زه د ځنګلي ځناورو ښکارکونکى غلام يم خو دهيبت خان په څير امير انسان زما يوګذار هم و نه شو زغملاې. کله چې دا هيبت خان ميدان ته دمقابلې له پاره راغې نو زه دهغه دنوم څخه وويريدم او فکر مې کاوه چې دهغه تر مخه به ماته خپله دفاع کول هم ستونزمنه شي. مګر دا خو بلکل د خاورو او موم په څير ثابت شو ، ما هغه ته څو ګذارونه ورکړل خودې ظالم خپله دفاع هم ونه شوه کړاې ، څرګنده نه ده چې دا څه ډول هيبت خان دې چې دهغه په ضرب کې نه جوش شته ، نه ولوله او نه ځواک او نه قوت.

دصاحب خان ددې خبرو په اوريدو سره شيرشاه په خپل ځاې باندې ناست و او تر ډيره پورې په خندا شين و ،تر څنګ يې په ډيره مشفقانه توګه د صاحب خان په لور وکتل او بيا يې ورته وويل:

صاحب خانه ! زما دا سالار د ډير زيات ځواک او قوت خاوند دې ، خو ما وکتل چې دا ستا تر مخه د وزې په څير کمزورې شو. ددې څخه زه په دې ورسيدم چې صاحب خانه ته د هيب خان نه هم پورته هيبت خان يې. تا هيبت خان مغلوب کړ اودا دې وښوله چې ته ډير ستر او عظيم يې. "په لاشريک خداې مې سوګند چې تا د هيبت خان په وهلو سره دا ثابته کړه چې ته د لښکرو د سالارۍ وړتيا لرې.

په ځواب کې ورته صاحب خان وويل: شيرشاه ! زه ستا ددې خبرو شکريه ادا کوم ، تر اوسه خو مقابله نيمايي شوې ده ، د هيبت خان سره خو زما مقابله يواځې جسمي مقابله وه او هيڅ ډول وسله په کې نه استعماليده ، اوس به زه ستا ددويم جرنيل برهم جيت انتظار کوم ، چې هغه ميدان ته را ښکته شي ، زه به دهغه سره وسله واله مقابله کوم او هغه به د تيغ وهلو مقابله وي. د صاحب خان په دې خبرو باندې شيرشاه خپل سالار برهم جيت را وباله ، برهم جيت سمد ستي را پورته شو او د شيرخان مخې ته را غې او ودريد. په همدې وخت کې شيرشاه د لاس په اشارې سره صاحب خان هم را وباله او بيا يې ورته وويل:

صاحب خانه ! هيبت خان ته د ماتې د ورکولو وروسته زه دې پايلو ته رسيدلې يم چې تا دخپل لښکر اعلې سالار و ټاکم ، ګوره ! اوس په سر باندې خول ، په جسم باندې ډال او په اوږو باندې د اوسپنې خولونه را واچوه ، ځکه دا هغه جنګې سامانونه دي چې برهم جيت هم په ځان اچولى دي. تر څو ته د هغه سره د تيغ وهلو مقابله وکړاې شې. ما دا ټول هر څه ستا له پاره را غوښتې دي.

دهغه په دې خبره صاحب خان سمدستي وويل:

درونده شيرشاه ! ماته د دا ډول جنګې سامانونو درا غوښتلو هيڅ اړتيا نه وه ، زه به ددې برهم جيت سره په همدې حالت کې، لکه څنګه چې يم ، د تيغ وهلو مقابله کوم. زما توره او زما ډال همدا ا وس د ميدان په منځ کې پراته دې ، اجازه راکړئ چې هغه دهغه ځآيه را واخلم او د برهم جيت مقابلې ته راشم. د صاحب خان دد ې ځواب په اړه شيرخان لږ څه فکر وکړ اوبيا يې خپل سالار برهم جيت ته وويل:

برهم جيته ! ته هم خپل ټول جنګې لباس له ځانه ښکته کړه . او د صاحب خان په څير يواځې خپله توره او ډال له ځانه سره و ساته . دهغه په دې خبره برهم جيت سمد ستي متحرک شو او په خپل ځان اچولى ټول شيان يې له ځانه لرې او هيسته وا چول . هغه دخپلو لاسو څخه او سپنيزې لاس پټونى او د اوږو څخه اوسپنيز خولونه هم لرې کړل . بيا شيرخان دواړو ته د ميدان منځته د ورتللو او هلته د تيغ وهلو دمقابلې د پيلولو حکم وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

میدان ته د ورکیوتلو سره سم دواړو صاحب خان او برهم جیت په یوه ټکان سره خپلې تورې د تیکو را وویستلې ، او خپل ډالونه یې سنبال کړل ، بیا برهم جیت خپله توره په هوا کې خوځوله او د صاحب خان څنګ ته راغې او ورته یې وویل:

ګوره صاحب خانه ! ته تر اوسه پورې ځوان یې او درته د تجربی ، زغم او تحمل اړتیا ده ، زه دا خبره منم چې تا به جسمانی ځواک کې هیبت خان ته په ډیره اسانۍ سره ماته ورکړه خو تیغ وهل یوازې د ځواک او قوت لوبه نه ده ، هغه ته د یرې تجربې ، فن او پوهې اړتیا ده ، ماته ته تر اوسه پورې په دې کار کې خام معلومیږی ، ځکه چې تا تر اوسه پورې یوازې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې دې ، د انسانانو سره دې مقابله نه ده کړې ، او فکر کوم چې ستا په دې لنډ ژوند کې دد ې تجربې وخت درته نه د ې تر لاسه شوې . د هغه په دې خبرو باندې صاحب خان ورته وویل:

ګوره برهم جیته ! دا سهی ده چې ما به د یوې کوچی قبیلې د غلام په څیر په ځنګلونو کې یوازې د ګیدړو اولیوانو ښکار کړې وي ، خو ګوره برهم جیته ! ستا په پرتله هیبت خان د یوه لیوه په څیر و ، خو کله چې ما هغه لیوه مات او مغلوب کړ نو ستا حیثیت د هغې په مقابل کې د ګیدړې په څیر دې ،ستا ماتول ماته ډ ی اسانه دی . په کومه غلطه انګیرنه کې ځان مه ور غورځوه ، چې ته ډیر پوه تیغ وهونکې یې . او که نه پښیمانه به شې . برهم جیت د هغه په دې خبرو باندې بیزارې و ښوولو او ورته یې وویلې:

ګوره صاحب خانه !ته ولې دخپل ژوند غوښتنې او ارمانونه کونډوې، ولې خپل ځان د روح او بد ن په اختلاف کې وراچوې ، کله چې زه درباندې حمله وکړم نو ته به خپل ځان د سو زیدلې شپې دخوبونو په څیر درویزه محسوس کړې . ته تر اوسه پورې ځوان یې او تر اوسه د وخت د ګوډو لمحو کې په امصاګانو باندې روان یې . نو په دې اساس دا مقابله په ډیر احتیاط سره وکړه ځکه د تیغ وهلو فن دهر چا په وس کې نه وی او نه پرې هرې سرې پوهیدې شي . دهغه په دې خبره صاحب خان سمد ستې وویل :

ګوره برهم جیته ! دا به وخت وو ایی چې څوک د تجربو په امصاګانو باندې مخته ځی . هسې خو زه تا ته ډاډ درکوم چې کله چې زما او ستا تر منځ ټکر وشی نو زه به ستا د تجربو په ټولو لمحو کې زهر ور ګډ کړم . تا چې د موسمونو په یخوالي کې دپخوالی کوم زوړ څادر له ځانه را تاو کړې دې زه به هغه څادر له تانه را پرې باسم . ګوره برهم جیته ! هغه څه چې زه یې درته وایم ، هغه درته په عملی توګه ښایم ، که څه هم هغه زما له پاره زما د وجود ، زما د روح او زما د ژوند په قیمت تمام شي . اوس نو ځنډ مه کوه ، پر ما حمله وکړه تر څو دا مقابله پیل شي ، دهغه به دې خبره برهم جیت سمد ستې را مخته شو او په صاحب خان باندې یې دخپلې تورې ګذار وکړ .

صاحب خان د برهم جیت د تورې دا ګذار په ډیره اسانۍ سره په خپل ډال سر ه تم کړ، تر لږه وخته پورې دواړو په سوکه توګه یو په بل باندې یرغلونه او ګذارونه کول ، بیا صاحب خان د سوکه والی دا لوبه ختمه کړه او د برق په څیر او په ډیره ګړندۍ توګه یې په خپل مخکې جنګیدونکې برهم جیت باندې حمله وکړه . برهم جیت تر یوه وخته پورې په پوره میړانې سره مقابله وکړه خو بیا هغه د صاحب خان د تیزو او ګړندیو حملو تر فشار لاندې راغې او ځان یې بې وسه محسوساوه ، برهم جیت اوس د صاحب خان د تیرو حملې لاندې د زغم د نه راوړلو په اساس شاته تګ پیل کړې و .

معامله اومقابله خپل انجام ته رسیدونکې معلومیده ، برهم جیت چې خپل ځان یې بې مثاله تیغ وهونکې ګاڼه ، اوس یې ډیره ستومانتیا احساسوله ، دهغه د ظاهرې حالت څخه هم دا را څرګندیده چې دهغه کیفیت اوس داور سره د ایښول شوو اوبو د پوکڼیو په څیر ګر زیدلې دې . تر ډیره وخته پورې صاحب خان برهم جیت په میدان کې په شا تګ کې ځغلاو ، ان تر دې چې هغه دا انداز ه وکړه چې اوس نو برهم جیت د سر نه تر پښو پورې په خولو کې ډوب شوې دې . برهم جیت څو ځله هڅه وکړه چې خپل ځان د دفا ع څخه وکاږی او په جارحیت لاس پورې کړې اولکه څنګه چې صاحب خان هغه د میدان څخه په شا ته ځغلولو کې مجبور کړې و په همدې توګه هغه هم د

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان سره و کړي خو دصاحب خان په حملو کې دومره تیزوالې ، دومره ځواکمني او دومره پوخوالې و چې دبرهم جیت هره هڅه یې د ناکامۍ سره مخ کوله ،

د لږڅه مقابلې وروسته صاحب خان په زوره د الله اکبر د تکبیر غږ پورته کړ او برهم جیت ته یې وویل : برهم جیته ! ځان کلک کړه زه به اوس تاته خپل رنګ در وښایم ددې خبرې سره سم صاحب خان خپله ښۍ پښه د ځمکې څخه پورته کړ ه او په چپه پښه باندې را وڅرخید او یو ځل بیا یې د تکبیر اواز پورته کړ او خپله توره یې په برهم جیت باندې را پریښوده ، برهم جیت غوښتل د هغه د تورې ګذار په خپله توره باندې تم کړي خو د هغه توره د یوه ګذار سره دوه ټوټې شوه ، یو اځې د تورې لاستې د یوې وړې ټوټې سره د هغه په لاس کې پاته شو. په همدې وخت کې صاحب خان د فاتح په څیر وخندل او بیا یې برهم جیت ته وویل:

برهم جیته ! زما نوم صاحب خان دې ، که څه هم زه د کوچي قبیلې د سردار غلام یم او ما په تیرو وختو کې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې دې خو باید تاته دا هم ډاګیزه کړم چې زما توره نه یو اځې انساني جسم بلکه اوسپنه هم دوه ټوټې کوي ، برهم جیت د خپلې ماتې ، د خپل ذلت اود خپلې تورې د دوه ټوټې کیدو وروسته ډیر زیات خجله او شرمنده شانته شوې و . بیا یې د هغه ماتې شوې تورې لاستې هم وغورځاوه او ټیټ سر خپل ځای ته را ستون شو او همله ته کیناست.

شیرخان د خپله ځایه را پورته شو ، مخته راغې او صاحب خان یې په غیږ کې و نیو ، د هغه تندې یې ښکل کړ او بیا یې ورته په ډیر پلرنی شفقت سره وویل :صاحب خانه ! هغه وخت چې تا هیبت خان د خپل قوت او ځواک په څرګندولو سره مات کړ نو په هماغه وخت کې ما ته د خپل لښکر سالار ټاکلې وې، او اوس چې تا برهم جیت په ډیره اسانه توګه د تیغ وهلو په فن او مقابله کې مات کړ او د هغه توره دې هم دوه ټوټې کړه نو اوس مې ته د خپل زوې په څیر ومنلې ، ته به د لته زما په لښکر کې د اعلی سالار په څیر دنده تر سره کوې او زما په نزد به ته زما د زوې حیثیت لرې. وایه ! دغه دواړه انعامات دې قبول دې او کنه ؟ د هغه په دې خبره ترې صاحب خان په ډیره عاجزۍ سره شکریه وکړه او ورته یې وویل:

شیرشاه ! زه پوهیږم چې زما په ژوند کې یو ستر بدلون او انقلاب راغلې دې ، زما په څیر یو غلام دا فکر او سوچ هم نه شو کولاې چې زه به په ځنګل کې ګیدړې او لیوان ښکارکوم او بیا به د کوم یو اعلی او بهترین حکمران د فوځ سپه سالار ګرځم. تا چې ماته کوم مقام او عزت را کړې نو د هغې له پاره زه ستا ډیر زیات شکر کونکې یم . شیرخان ورته وویل : ګوره صاحب خانه ! زه له تا سره یو ځای ستا ورور مقرب خان هم په خپل فوځ کې را شاملوم ، هغه به هم د یوه سالار په حیث په فوځ کې دنده تر سره کوي ، زه ډاډمن یم چې هغه به هم ستا په څیر په توره وهلو کې همداسې تورزن وي. صاحب خانه ! اوس به د فوځ د سپه سالار په څیر ستا خیمه زما د خیمې تر څنګ د ریږۍ او هغه عزت ، وقار ، دبدبه او جلال چې زما زامنو ته په لښکر او ریاست کې ور په برخه دې هغه به وروسته له دې تاته هم در په برخه وي . زه همدا اوس تاته د خپلې خیمې تر څنګ د خیمې د درولو انتظام کوم تر څو ته په هغې کې قیام او ارام وکړې ، د هغه په دې خبره صاحب خان وویل:

شیرشاه ! زما محترمه ! ایا ماته ددې اجازه شته چې زه ولاړ شم او د خپلې کوچی قبیلې څخه خپل سامان له ځانه سره راوړم. شیرخان ورته وویلې : هو ! تا ته په دې اړه اجازه شته خو ته به ژر بیرته را ستنیږې. بیا شیرخان د کوچي قبیلې سردار فداې خان ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل:

ګوره فداې خانه ! ته د کوچیانو د قبیلې سردار یې او صاحب خان او مقرب خان هم له تا سره په دې قبیلې کې د غلامانو په څیر ژوند کوي ، یعنې دا دواړه ستا غلامان دي ، اوس ووایه چې ته دوې دواړه د څومره قیمت په مقابل کې ازادوې ، د هغه د خبرې په ځواب کې فدایې خان په ډیر ادب او احترام سره وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه کرم او عنایت چې تا په دې دواړو ورونو باندې کړې دې د هغې مثال نه تر سترګو کیږي ، ګوره شیرخانه !دوې دواړه زما غلامان وو اوماته دهغوې دپلار ملک سکا د مړینی په اړه ډیر درد را رسیدلې دې ، خو د ګیدړو او لیوانو په ښکار کولو کې دوې درې واړو پلار او زامنو ماته دومره شتمنی را کړې ده چې دوې لا دپخوا څخه د خپلې ازادۍ قیمت ادا کړې دې ، نو په دې خاطر دهغوې د ازادۍ له پاره زه هیڅ هم نه غواړم. زه دا دواړه ورونه دهمدا اوسه ازادوم ،ترڅو هغوې ستا په لښکر کې د سالارانو په څیر کار وکړي. دهغه په ځواب باندې شیرخان د هغه ډیره شکریه وکړه اوبیا صاحب خان، فدایی خان او مقرب خان درې واړه شاته شول.

د لږ څه واټن وهلو وروسته فدایی خان صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویل:

صاحب خانه زویه !ما ته په دې اړه هیڅ معلومات نه و چې ته د شیرشاه کسانو نیولې یې او دلته یې د شیرشاه دربار ته راوړې یې. ما ته خو دا خبر د رهتاس راجه هرکشن را لیږلې و او تر څنګ یې دا هم را ته ویلی و چې زه ستا ساتنه وکړم او د شیرخان څخه دې خلاص کړم. کیدې شی تا په ځنګل کې د راجه کرشن د لور شهزادګۍ ګنګا عزت او عصمت خوندي ساتلی وی. خو دلته په راتلو سره ، زویه ، یو ستر انقلاب راغې. دلته چې د مقابلې په وخت کې تا د خپل ځواک ، قوت او فن کومه مظاهره وکړه ، نو زویه ، ته همغې د زمکې څخه اسمان ته پورته کړې ، زه تا ته د شیرخان د فوځ د سپه سالارۍ او د هغه د زوې کیدو په اساس د زړه له کومې مبارکې وایم ، صاحب خانه ! زما زویه !هغه وخت چې د رهتاس راجه هرکشن ماته پیغام را ولیږه چې ستا په تعقیب پسې راشم نو هغه دا پیغام هم را لیږلې و چې کله چې د شیرخان څخه صاحب خان را خلاص کړل شي نو ورته ووایه چې له ما سره خامخا یو ځل ووینې ، راجه هرکشن لا تر اوسه هملته پړاو کړې دې ، په دې خاطر ته د هر څه لمړۍ د راجه هرکشن د پړاو په لور ولاړ شه ، اوبیا کله چې د هغه ځایه فارغ شوې نو بیا د قبیلې په لور راستون شه ، تر دې وخته پورې به ما او مقرب خان ستا سامان را ټول کړې وي ،بیا ته د خپل ورور سره یو ځاې بیرته د شیرخان پړاو ته راستون شه. صاحب خان د هغه د دې خبرې سره اتفاق وکړ او بیا درې واړه په خپلو خپلو آسونو باندې سواره شول او په ډیره ګړندۍ توګه یې د خپلو ځایو په لور و ځغلول.

۵

په ګړندۍ توګه د خپل آس د راځغلولو لږ شیبه وروسته صاحب خان د راجه هرکشن پړاو ته را ورسید. د هغه پړاو د کرم ناسه او سون د دریابونو تر منځ په یوې غرنۍ لړۍ کې پروت و. هغه ځاې کې ګڼ ځنګلونه و او دا دواړه دریابونه د ګنګا د دریاب معاونین ګرزیدلې و. د پړاو په منځ کې صاحب خان خپل آس ځغلاوه او نیغ د راجه هرکشن محل شکله خیمی ته ور سید.

د خپله آسه را ښکته شو او هلته ولاړ ساتونکې ته یې وویل: زه راجه را بللې یم ، کیدې شی تا ته په دې اړه هم معلومات وي. ساتونکې ورته وویل: چې که څه هم په دې اړه ماته معلومات نه شته خو ته تللې شې. ځکه چې ستا په تلو راتلو باندې کوم بندیز نه شته. صاحب خان د هغه شکریه ادا کړه او بیا خیمی ته دننه ور ننوت ، هغه وکتل چې په مخامخ کوټه کې پخپله راجه هرکشن او د هغه لور شهزادګۍ ګنګا هلته ناست دي او په خپلو منځو کې په کومه خبره سره بحث کوي ، څنګه چې صاحب خان هلته ور ننوت نو لمړۍ خو ګنګا خپل مخ ترې وګرځاوه او بیا د هغه ځایه پورته شوه او په ډیره غصه او بیزارۍ سره د هغه ځایه ووتله او د خیمی بلې خونې ته ولاړه.

راجه هرکشن د خپلې لور په دې کرغیړن حرکت سره ډیر په فکر کې ولوید خو خپل ځان یې سره کنترول کړ او د خپل لاس په اشارې سره یې صاحب خان ته د کیناستو ځاې ځیګې ور وښود او ورته یې وویل: صاحب خانه ، را څه کینه. ته ولې ولاړ یې. ما خو فداې خان ته پیغام وراستولې و چې تا را ته ضرور را ولیږي ، اوس وایه کله چې ته د شیرخان عسکرو و نیولې نو څه ډول سلوک یې درسره وکړ. په ځواب کې ورته صاحب خان په خندانه خوله وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره راجه ! کیدې شي تا ته دا خبر را رسیدلې وي چې هلته په ځنګل کې ما دشیرشاه سورې د ځو وسله والو ځوانانو څخه ستا د لور شهزادګۍ ګنګا عزت او عصمت خوندي کړ ، دهغه ددې خبرې سره سم راجه هرکشن سمد ستي دهغه خبره پرې کړه او ورته یی وویل چې : ګوره صاحب خانه ! زما زویه ! تا ته ددې خبرې کولو اړتیا نه شته چې تا د ګنګا عزت خوندي ساتلې دې اودهغې وروسته د شیرخان کسانو ته د ځنګل څخه له ځانه سره بندي یوړې ، که چیرې ته دلته زما ځاې ته را رسیدلې واې نو په ډاډمنه توګه به مې ستا ساتنه کړې واې . اوس را ته ووایه چې هغوې له تا سره څه ډول سلوک وکړ .

صاحب خان ورته په خندا کې وویل :

ګوره راجه : کله یی چې زه دشیرخان دربار ته ور وستلم ، نو هغه زما سره ډیر زیات د انصافه کار واخست ، هغه زما ددې کار څخه ډیر خوشحاله شو چې ما د هغه د وسله والو ځوانانو څخه د یوې معصومې نجلۍ عزت او عصمت خوندی ساتلې دې . بیا هغه زه دخپلو دوو سالارانو سره د مقابلې له پاره را وبللم دهغوې نومونه هیبت خان نیا زی او برهم جیت وو . دهیبت خان نیا زی سره ما د جسمې قوت د ازمایلو مقابله درلوده خو ما هیبت خان په ډیره اسانۍ سره لاندې کړ . کله چې ما د هیبت خان څخه د جسمانی ځواک د ازمیښت مقابله وګټله نو شیرخان زه د خپل فوځ سالار و ټاکلم ، خو کله مې چې دهغه دبل سالار برهم جیت څخه د تیغ وهلو مقابله هم وګټله نو شیرخان ماته دخپل زویولۍ خطاب هم راکړ . اوس نو زه د شیرخان د زویولۍ تر څنګ دهغه د فوځ سپه سالار هم یم ، دهغه څخه مې اجازه اخستې او راغلی یم تر څو د خپلې کوچې قبیلې څخه خپل سامان را ټول کړ م او بیرته را ستون شم . درا ستنیدو وروسته به په تل پاتې توګه په لښکر کې او سیږم . په لاره کې را ته زمونږد قبیلې مشر فدا یی خان وویل چې تا خپل ځان ته را بللې یم ، ما فکر وکړ چې کیدې شي له ما سره کوم کار ولرې ، دهغه په دې خبره راجه هرکشن دخپله ځایه را پورته شو او او صاحب خان ته یی وویل چې ته دلته لږ کینه زه سمد ستی بیرته را ستنیږم ، ددې خبرې سره سم راجه هرکشن هغه کمرې ته ور ننوت چې لږ څه مخته ورته شهزادګۍ ګنګا ور ننوتلې وه ،

هغه خبرې چې د راجه هرکشن او دهغه د لور شهزادګۍ ګنګا تر منځ هلته په خونه کی کیدلې نو صاحب خان په ډیره ښه توګه اوریدلې ، په دې خاطر صاحب خان همتله غلې ناست و او هڅه یی کوله چې خبره په پوره توګه واوري ، په دې وخت کې هرکشن خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ته وویلې :

ګنګا لورې ! زه غواړم چې ته د صاحب خان څخه د خپل ناغیره سلوک او بد و الفاظو د استعمال په خاطر بښنه وغواړې ، هغه پر تا ډیر احسان کړې دې ، ستا پت ، ستا عزت او ابرو یی خوندی ساتلې ده هغ ستا ژوند او ستا د عصمت ساتنه وکړه او تا ورته په مقابل کې سپکې سپورې وویلې . ګوره لورې !صاحب خان همدا اوس دلته زمونږ په خیمه کې ناست دې ، زه غواړم چې ته د هغه څخه همدا اوس ، دخپل ناوړه سلوک په اړه ، بښنه و غواړې . د خپل پلار په د ې خبرو باندې شهزادګۍ یو زه تروه کړه اوپه ډیر قهر او غضب سره یی ورته وویل :

پلار جانه ! ته غواړې زه دهغه صاحب خان په څیر د یوه مسلمان ، لالچې ، بنجاره .... څخه د خپلې رویی او سلوک په اړه بښنه وغواړم ، زه د یوه ریاست (هیواد) شهزادګۍ یم او هغه یو معمولې ښکارې ، هغه هم د ګیدړو اولیوانو ښکارې ، ذلیله او پست انسان دې . زه به ولې دهغه څخه بښنه غواړم ، هغه د یوه ذلیله ټیټ ذات انسان دې او دپورته ذات د خاوندانو سره نه ښایی چې د ذلیله او ټیټ ذات د خلکو څخه بښنه وغواړي ، دهغې په دې خبرو باندې راجه هرکشن سمد ستې غبرګون و ښود او ورته یی وویل:

ګوره لورجانې ! دهرم مونږ ته هیڅکله هم دا اجازه نه راکوي او نه را ته دا ښوونه کوی چې په انسانانو کې دې ښکته او پورته ذات وجود ولري ، دا ټوله لړۍ هغو برهمنو دخپلو ګټو له پاره جوړه کړې ده . دهرم مونږ ته ددې اجازه نه راکوي ، لورې . لورجانې ! هغه ستا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پت ، ابرو او عزت ساتلې دې او تا ور سره ډېر نا غیره او ناجاړه سلوک کړې دې ، ولې دې په خپله خپل ځان هغه ته مجرم ثابت کړې.
دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا یو ځل بیا وویل:
پلارجانه ! ته ما ته دهغه سره د نامناسبه سلوک په اړه ، د هغه څخه د بښنې د غوښتلو له پاره اصرار کوې ، خو هغه به سبا بیا دا هم درته ووایی چې زه د شهزادګۍ ګنګا سره مینه کوم ، بیا به ته را ته داهم وایی چې اوس زه دهغه وینځه و ګرځم او ټول عمر دهغه خدمتګاره شم ، زه به هیڅکله هم داسې و نه کړم ، مونږ په هغوې باندې د پخوا څخه ډیر زیات احسانات کړي دی ، هغه دلته د ګیدړو پوستکي راوړي او مونږ دهغې دخوښې قیمت ورکوو ، هیڅکله مو هم دهغوې سره بد دیانتي او ناروا سلوک نه دې کړې ، په دې خاطر مونږ پر هغې احسان کړې دې او هغه همغه زمونږ پر ورکړل شوي مال او شتمنیو باندې مزې چړچې کوي ، په دې خاطر به زه هیڅکله هم دهغه څخه بښنه و نه غواړم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن وویل:
ګوره لورې ! که چیرې د شیرخان عسکرو ته پورته کړې وې او له ځانه سره یې وړې وې ، او ته یې بې عزته او بې عصمته کړې وې نو فکر وکړه چې ستا دپلار ، ستا د کورنۍ او ستا دریاست له پاره به څه پاته شوې و ، زه خو وایم چې هغه ستا محسن ، مربی او ساتندوی دې ، دهغه څخه بښنه وغواړه. دخپل پلار په دې اصرار سره ګنګا تنګه شوه او ویې ویل ، ته همدلته اوسه زه به دهغه سره خپل حساب خلاص کړم ، بیا ګنګا د خپلې خیمې څخه د نقدی پیسو یوه کڅوړه را واخسته او هغه خونې ته ورغله چېرې چې صاحب خان ناست و. هغې دا دپیسو کڅوړه د صاحب خان په غیږ کې ور واچوله او بیا یې په ډیره کرکه او نفرت سره ورته وویل: ګوره د ګیدړو ښکار کونکې او دهغو څخه پوستکې ویستونکیه او د کوچې قبیلې د ټيټ ذات غلامه ! دا چې تا د شیرخان دوسله والو ځوانانو څخه زما عزت او ابرو ساتلې ده دا دهغې معاوضه او انعام دې ، درواخله.
د شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو څخه صاحب خان ډېر نا ارامه شو په ډیره غصه او قهر سره را پاڅید او د نقدي پیسو هغه کڅوړه چې څو لحظې مخکې ګنګا د هغه په غیږ کې ور اچولې وه ، راواخسته په زوره یې د ګنګا په خوله ور ویشتله. ګنګا هیڅکله هم د صاحب خان څخه دداسې سلوک هیله نه درلوده. دهغې رنګ تک ژیړ شوې و. په زمکه پرته د پیسو کڅوړه یې را پورته کړه او بیا یې غوښتل د صاحب خان سره نوره هم بد زبانی او نا غیرې وکړی چې په همدې وخت کې راجه هرکشن خونی ته راننوت او ګنګا ته یې وویلې: ګوره لور جانې ! ته ولاړه شه ، اوس به زه د صاحب خان سره خبرې وکړم. ګنګا په ډیرو درنو پښنو سره هغه بلې خونې ته بیرته ستنه شوه ، خو راجه هرکشن د صاحب خان سره همدلته کیناست او د شهزاګۍ د ناروا سلوک په اړه یې ترې بښنه و غوښتله ، وروسته یې بیا په ډیره رازدانه توګه دصاحب خان سره خبرې پیل کړې ، تر ډیره پورې دواړه همدلته ځانته یو ځای ناست و ، بیا صاحب خان ترې را ووت او ولاړ.

۲

د صاحب خان د تللو وروسته راجه هرکشن دخپله ځایه پورته شو او هغه خونې ته ولاړ چې شهزاګۍ ګنګا په کې لا تر اوسه پورې د غصې نه تکه سره ولاړه وه. هرکشن ورته را نژدې شو او په ډیره مینه او محبت سره یې ګنګا له خپله ځانه سره را و نغاړله ، او بیا یې په خپل پلرنی شفقت سره ورته وویل:
ګنګا لورې ! ګوره ، ته خپله غصه هیسته و غورزوه ، ما ستا په اړه یوه ډیره ستره پریکړه کړې ده ، دهغه په دې خبره ګنګا خپل پلار ته وکتل او ور څخه یې و پوښتل چې: پلار جانه ، څه ډول پریکړه ؟ هرکشن ورته وویل: ګوره لورې ددې ځایه د تللو وروسته زه غواړم ستا د سوئمبر انتظام وکړم ، او په ډیره غیر معمولي توګه به زه ستا سوئمبر جوړ وم ، هر هغه ځوک چې په سوئمبر کې بریالې شول نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه سره به دې واده کوم . زه به دې سوئمبر ته د شاوخوا د رياستونو شهزادګان هم را بلم اودخپل رياست عام جنګجو يانو ته به هم د برخې اخستلو له پاره غږكوم ، ايا زما دا وړانديز ستا له پاره دمنلو وړ دې ؟

د خپل پلار هركشن ددې وړانديز څخه شهزادګۍ ګنګا خوشحاله شوه ، او په نرۍ شانته خندا كې يې وويل : پلار جانه ! زه ستا ددې وړانديز سره متفقه يم ، هر هغه څوک چې په دې سوئمبر کې بريالې شي نو زه به هغه دخپل ژوند په ملګرتوب باندې په وياړ سره خپل کړم . دشهزادګۍ ددې ځواب په اوريدو سره راجه هركشن ډير زيات خوشحاله شو . اوبيا يې وويل : اوس نو لورجانې ته ارام وکړه ، زه په پړاو کې قدم ووهم ، دهمدې خبرې سره سم هركشن دخيمې څخه بيرون ووت ،

دبله اړخه صاحب خان د هركشن دخيمی څخه د وتلو سمدستې وروسته خپلې کوچيانۍ قبيلې ته راغې ، دهغه ځايه يې خپل ټول سامانونه را ټول کړل ، اودخپل ورور مقرب خان سره يو ځاى دهغه ځايه را ووت او په تل پاتې توګه د شيرخان لښکر ته را ستون شو او په لښکر کې يې د اعلې سالار په توګه خپل كارونه پيل کړل .

۷

شيرخان يعنې شيرشاه سوري چې په دې وخت کې د ګنګا او كرم ناسه ددريابونو تر منځ دخپل لښکر سره يو ځاى پړاو کړې و ، هغه په ډيره انديښنه کې ناست او د همايون د فوځونو د راتلو انتظار يې کاوه . همايون هم دخپل يو ستر لښکر سره د شيرشاه سورې د ځپلو له پاره را روان و . او غوښتل يې چې په هرصورت چې شوني وی د شيرشاه سوري څخه د بهار سيمه بيرته په خپله ولكه کې واخلي ، خو په دې وخت کې يو ډير ستر او بې مثاله انقلاب راغې ، چې دهمدې بدلون له مخې همايون د شيرشاه سوري په لور د راتللو پريكړه بدله کړه او د اګرې په لور وګرځيد .

هغه د څو تيرو كلونو راهيسې په همدې توګه غوښتل په ګجرات کې د بهادرشاه مغل حكومت ړنګ کړي او غوښتل يې ريښې يې په هندوستان کې له بيخه وكاږي ، هغه ددې کار له پاره عجيب او غريب پلانونه جوړول . پخپله بهادرشاه د ګجرات په تخت باندې د ۱۵۲۲ زكال راهيسې ناست و او لمړی هندوستانی حكمران و چې د بابر د پاني پت او كنوه په جنګونو کې يې د حرب د فنونو استعمال زده کړې و .

بيا هغه د خپل ځواک د زيادښت له پاره دتركانو او مغلو په څير يو منظم فوځ جوړ او هغه يې په ډيرې خطرناكې توپخانې باندې سنبال کړ . هغه ددې کار له پاره د قسطنطنيې څخه د تركانو په لاسو جوړ شوی توپونه او دهغوې روزل شوې توپچيان را او غوښتل ، ددې څخه علاوه يې د پرتګاليانو څخه هم توپونه او بارود تر لاسه کړل .

د بهادرشاه دې نوې منظم فوځ په خپلو ټولو هندوستاني مخالفينو باندی برلاسي تر لاسه کړې و . دهمدې نوې منظم جوړ شوې فوځونو په شتون کې هغه د اتو كالو په دوران کې يو ډير ستر سلطنت جوړ او د هندوستان کې د شهنشاه بابر او همايون څخه يې د مختته تللو هڅې پيل کړې .

خو دومره هوښيار و چې خپل دغه مقاصد يې د بابر او همايون څخه پټ و ساتل ، هغه د خپل سياسی تدبر له لارې همايون ته همدومره څرګنده کړه چې هغه غواړې د مغلو د واكمنۍ نه بيرون دخپل سلطنت پولې پراخه کړې .

كله چې همايون د شيرشاه د ځپلو له پاره دخپل فوځ سره دې لورې ته حركت وكړ نو په همدې وخت کې د ګجرات د پادشاه بهادرشاه فرمان په جنوب کې د خانديش نه تر اجرنګر پورې د اطاعت وړ و . په شمال کې د سيند د ارغون حكمران خليج د پاراس څخه په ويره کې و . او د شرق په لور يې هم د بابر او همايون څخه لوبه بايلودې وه . هغه د مالوه او راجپوتانه به بيابانو او ځنګلو کې هم خپله سكه چلوله .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په مالوه کې نوي بلکه هوښیاره حکمران منګوخان چې په قادرخان باندې مشهور و ، خپلې لورې ته را واړوه ، او په راجپوتانه کې یې د مختلفو راجاګانو ترمنځ بغض ، کینه او حسد ته وده ورکړه او ددې کار څخه یې پوره پوره ګټه پورته کړه.

په راجپوتانه کې یې د ناګور ، او داجمیربانسواړه ، او ډونګر پور پورې او د الود عبود څځه تر بوندي پورې او انتر رنتهمبور پورې هیڅ داسې حکمران نه و چې د بهادرشاه دحکم څخه مخالفت او یا سرغړونه وکړي.

د میواړ خپلواکي د بهادرشاه د جارحانه حملو تر مخه په زنګون شوې وه ، د **۱۵۳۵** ز کال څخه مخته د ګجرات فاتح فوځونه د مالوه څخه تیر شول او هندیل کنډ پورې ورسیدل . لنډه خبره دا چې لکه څنګه چې د پانی پت د جنګ نه وروسته بابر ته راناسانګا ډیره خطرناکه ثابت شو نو دهغې څخه په لسګونو واره زیات د بهادرشاه دغه نوي راټوکیدلي فوځ د مغلو دځواک له پاره ګواښ ګرځیدلی و. خو بیا هم همایون د خپل ساده والی په اساس دا ګمارله چې بهادرشاه د غیرمسلمانو سره جنګونه کوی او په دې توګه د اسلام د اشاعت او خپرولو کار پر مخ بیایي. پخپله د مغلو پادشاهان دا سلام ددین یو اځې نمایندګان ګڼل کیدل .

ددې تر څنګ کله چې همایون د شیرشاه سوري پر خلاف په حرکت راغې او دهغه دځپلو په اړه په فکر کې ډوب و نو بهادرشاه په چتوړ باندې حمله وکړه ، حمله هغه وخت تر سره شوه چې همایون د شیرشاه په لور حرکت کړې و . نو بهادرشاه دهمایون د نه موجودیت نه په ګټې اخستلو سره غوښتل چې د چتوړ ملکه کرم وتي چې د راناسانګا کونډه وه او د مهاراجه بکرم جیت ، چې په دې ورځو کې لا بالغ شوې نه و ، مور وه په خپله ولکه کې راوړي او دخپل سلطنت پولې نورې هم وغځوي.

هغه وخت چې د ګجرات ځواکونو په راني کرم وتي باندې فشار راوست نو هغې سمدستی همایون ته یو سفیر ور واستوه ،او دهغه څخه یې د کومک غوښتنه وکړه ، خو همایون په دې وخت کې هغه ته کوم ډاډمن ځواب ور نه کړای شو ، ځکه چې هغه په دې ورځو کې دشیر شاه سوري د ځپلو له پاره هغه لورې ته روان و . اوغوښتل یې چې په هر صورت چې شونی وی شیرشاه سوري دخپلې مخې لرې کړي.

دبهادرشاه له پاره دا ټولې پیښې ډیرې ګټورې ثابتې شوې. خو بیا هم پخپله بهادرشاه د مغلو دحکومت او ځواک په مقابل کې ډیر محتاط قدم اخست. همدا راز شیرخان هم و ، ځکه چې په دې دواړو د مغلو د بادشاهۍ رعب او ویره خپره شوې وه.

د چتوړ په راني کرم وتي باندې د یرغل وروسته د ګجرات حاکم بهادرشاه خپل څو کسه سفیران د سوداګرو په لباس کې دشیرشاه سوري په لور ور واستول اوهغه ته یې دا وړاندیز وکړ چې دواړه یو ځای شي او د مغلو دحکومت پر خلاف حمله وکړي ، شیرشاه سوری د شرق له اړخه او د ګجرات فوځ دې د غرب له اړخه په اګرې او دهلی باندې حمله یوسي.

هغه سفیران چې د سوداګرو په لباس کې شیرشاه سوری ته ورلیږل شوی و نو بهادرشاه دهمغوې په لاسو څه ډیر رقم هم شیرشاه سوري ته ورلیږلي و . او هغه ته یې دخپل ځان سره د رایو ځای کولو بلنه ورکړې وه.

شیرشاه سوري ډیر د عقل خاوند او دور اندیشه حکمران و . هغه د بهادرشاه د سفیرانو څخه نقدي روپۍ واخستلې خو د نه ورتللو له پاره یې بهانه وکړه ، او بیا خو دا عام دستور دې چې هغه خلک چې پیسې اخلی د هغو خلکو څخه چې ورکوی یې ډیر عقلمند وی ځکه چې هغوې د نورو د جیبونو څخه پیسې راباسي او خپل جیب پرې ډکوي.

په حقیقت کې په دې وخت کې شیرشاه سوري نه غوښتل د بهادرشاه د سیاست په دام کې ونښلي ، او خامخا دې د مغلو د جنګ ډبره په خپله سینه وو هي ، په اصل کې شیرشاه سوری ددا سې موقع او فرصت په لټه کې و چې د بهادرشاه ددې حرکتونو په واسطه د همایون توجه هغه لورې ته شي او دې ته څه موقع او فرصت تر لاسه شي او په دې جریان کې خپل فوځونه نور هم غښتلی کړ ي ، په دې ترتیب حالات د شیرشاه سوري په حق کې بدلیدل را بدلیدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګجرات پادشاه بهادرشاه له یوه اړخه همایون ته قیمتي تحفی او د محبت نه ډک لیکونه ور استول او په دې ترتیب یې هغه ته دهوکه ورکوله ، اودبله اړخه یې د راجپوتانه په پولو باندې خپل فوځونه راټولول. شونې ده چې دهغه اراده به په چتوړ دحملې کولو وه ، هغه وخت چې د چتوړ رانی کرموتي د همایون څخه دکومک غوښتنه کړې وه او دهمایونه له اړخه ورته کوم ډاډمن ځواب نه و تر لاسه شوې نو د بهادرشاه حوصله نوره هم زیاته شوه ، نو په دې خاطر یې یو سالار تاتارخان د یوه ستر لښکر سره یو ځای د پنجاب په لور و لیږه ، تر څو هغه د پنجاب له لارې دمغلو د حکومت مرکز دد هلی د ښار پر خلاف سنګرونه و نیسي ،

د نړۍ په تاریخ کې د همایون په څیر ساده انسان چې دوست او دښمن دواړو په اسانۍ سره غولولې شو ، تر او سه پورې په تخت نه دې ناست . هغه په همدې ستونزمنو حالاتو کې هم دشیرشاه سوري په خلاف بنګال او بهار ته حرکت وکړ او کلکه اراده یې کړې وه چې شیرشاه هملته وځپوي ، خو هغه دګجرات د خطرناک حاکم بهادرشاه په څیر دښمن د پلانونو څخه خبر نه شو .

همایون دخپل دغه ستر لښکر سره یو ځای د شیرشاه سوري په لور په پرلپسې توګه مخته تګ کاوه ، په همدې وخت کې د اسې یو بدلون رامنځته شو چې همایون ته یې یو ټکان ورکړ. ځکه د همایون د نه موجودیت څخه په ګټې اخستلو سره د ګجرات حاکم بهادرشاه چې کوم سالار تاتارخان دخپل لښکر سره یوځای د مغلو د سلطنت د مرکز دهلی د ځپلو له پاره استولې و نو د تاتارخان ګرمې وینی او جوش او جذبې هغه ټوله لوبه خرابه کړه . هغه د سوکه سوکه کار کولو په ځای په ډیره ګرمه توګه په اګره باندې ور پریوت ، څرنګه چې همایون ته په اګره باندې دکوم بیروني ځواک د راختلو ویره نه وه نو په دې خاطر یې هلته ددفاع کولو کوم خاص انتظام هم نه و کړې. هماغه و چې د بهادرشاه سالار تاتارخان دخپل لښکر سره یو ځای د اګرې په شاوخوا سیمو کې د مغلو ځواکونه ښه و ځپل ، تر لرې لرې پورې یې تباهی خپره کړه او دمغلو په سلطنت کې یې یو ډول ویره او خوف را پیدا کړ . همایون ته دا خبر هغه وخت ور ورسید چې هغه د خپل لښکر سره یو ځای د کالپې نومې یو کلې څخه بیرون پړاو کړې و . کله چې هغه ته دا بد خبر ورسید نو هغه د شیرشاه په لور مخته تګ پریښود ، اودخپل لښکر یوه برخه یې را جدا کړه اودخپل ورور عسکری مرزا په قومندانۍ کې یې د تاتارخان د ګوشمالی کولو له پاره ور ولیږله

همایون په دې پوهیده چې بهادرشاه یو ځواکمن حکمران دې نو په دې خاطر هغه ته دګوشمالی ورکولو په اړه همایون هم ډیر محتاط و . هغه نه غوښتل په څرګنده توګه د بهادرشاه سره ټکر وکړي ، همغه و چې هغه د کالپې څخه بهادرشاه ته یو لیک و لیکه چې په هغې کې یې د تاتارخان دحرکت څخه سخته خوابدي ښوولې وه ، تر څنګ یې د اګرې په لور د لیږلو په وخت کې دخپل ورور عسکرمرزا شاته پخپله هم د پاته لښکر سره یو ځای د اګرې په لور حرکت وکړ تر څو د بهادرشاه سره دا ورانه مشوره بیرته جوړه او بیا د شیرشاه پر خلاف د حرکت له پاره تیار شي .

د همایون ورور عسکري مرزا د بهادرشاه د سالار تاتارخان په دې حرکت باندې سخت په قهر او غضب شوې و . نو په دې اساس یې په تاتارخان باندې ناڅاپې حمله وکړه . په دې وخت کې د تاتارخان دلښکرو حالت ډیر بې نظمه و . زیات شمیر افغانان او نور وګړی دهغه په لشکر کې د غنیمت د مالونو په خاطر را یو ځای شوی و . هغه وخت چې د مغلو لښکر و د عسکری مرزا په قومندې باندې په تاتارخان باندې حمله وکړه نو د تاتارخان د کرایه دغه لښکر تارو مار شو او و تښتید. دهغوې دې کار د تاتارخان په اصلی فوځ باندې هم ډیر ناوړه اغیز وکړ.

په هر صورت د مندرائیل په سیمه کې چې د اګرې سره اړونده ده ، د بهادرشاه د سالار تاتارخان او د همایون د ورور عسکری مرزا دلښکرو تر منځ سخت جنګ وشو ، په جنګ کې عسکري مرزا تاتارخان ته ډیره بده ماتې ورکړه او د تاتارخان ښې یې هملته ورپرې کړ . د بله اړخه بهادرشاه هم په همدې ورځو کې د چتوړ سیمه محاصره کړې وه ، کله چې بهادر شاه ته خبر ورسید چې دهغه د فوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالارتاتار خان ماتې خوړلې او تر څنګ يې تاتار خان هم له منځه تللې دې اودا چې همايو ن د شيرخان په لور مخته تګ پرې ايښې اوبيرته اګرې ته راستون شوې نو بهادرشاه ډيرې ويرې واخست، که څه هم هغه د چتوړ محاصرې ته دوام ورکړ خو تر څنګ يې همايون ته هم د هغه د احتجاجي ليک ځواب ووايه ، همايون ته دا ليک په اګره کې ورسيد. په هغه ليک کې بهادرشاه د تاتارخان ددې ناوړه کار د مسؤليت دا خستلو څخه انکار کړې و او دا يې د هغه خپلسري ګڼلې وه. د بهادرشاه دې ليک په همايون باندې ډير زيات اغيز وکړ ، ددې وروسته د همايون او بهادرشاه تر منځ د ليک د ليږلو را ليږلو لړۍ روانه وه ، هر يوه ، يو بل ته درې درې ليکونه و ليکل ، او دهغې ځوابونه يې وويل. بهادرشاه په خپلو ليکونو کې دهمايون خپل ځان پالنه را وپاروله ، هغه ته يې ددين ساتونکې ووايه ، او دمذهب اوشريعت په نامه يې دهغه څخه وغوښتل چې لږ تر لږه د چتوړ د مهم په وخت کې ، چې يو ډول جهاد دې ، مداخله نه کوي.

د بله اړخه همايون هم چې غوښتل يې د شيرشاه سوری پر خلاف يو ځل بيا حرکت وکړي ، د بهادرشاه پر خلاف يې دومره توجه و نه کړه ، ددې پايلې دا شوې چې بهادرشاه د خپلو سياسي چالونو په واسطه خپل ځان د همايون د کنترول څخه ازاد کړ. ددګجرات د حاکم بهادرشاه له لورې د ډاډ څخه وروسته همايون د خپل لښکر سره يو ځاې د اګرې نه بيرون د زرفشان په باغ کې قيام وکړ. او بيا يې د شيرشاه پر خلاف د اګرې نه کوچ وکړ. تر څنګ يې دبنګال د حاکم محمود په لور يو قاصد ور وليږه چې هغه دې هم دخپل لښکر سره تيار اوسي تر څو د شيرشاه سوري پر خلاف په عملياتو کې ګډون وکړي.

٨

درهتاس راجه هرکشن د لرې او نژدې ټولو رياستونو څخه راجاګان د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا د سوئمبر (ددريمی ورځې دمقابلې دوړونکې) له پاره اعلانونه وکړل. د دې مقابلو له پاره شرط دا و چې د دوه اونيو د وقفې نه وروسته به درې ځلې دا مقابلې صورت نيسي ، اوهر هغه جنګجو يه او نښه ويشتونکې ځوان چې په پرلپسې توګه درې ځلې دا مقابلې و ګټي نو همغه به د شهزادګۍ ګنګا دژوند ملګرې ګرځی.

اوس نو ددې مقابلو لمړۍ ورځ وه ،هلته د رهتاس د کلا نه بيرون د جشن په څير ميلې لګيدلې وې ، بې شميره خلک راټول شوي و ، د رهتاس د رياست د داخل څخه هم زيات شمير جنګجويان او اتلان په دې مقابلو کې دبرخې اخستلو له پاره را ټول شوي و . په داسې حال کې چې د شاوخوا د راجاګانو څخه د راې سين د راجه پورن زوې سانولداس ، د ميواړ د راجه سنګرام سنګ زوې سورج مل او د کالنجر د راجه بيرسنګ بنديله زوې سور داس هم دې مقابلو کې د برخې اخستلو له پاره را غلي و.

د رهتاس د کلا نه بيرون د خلکو ازدحام ډير زيات و ، تر هغه ځايو چې د سترګو نظر رسيده هلته خلک او ګڼه ګوڼه وه. دوې ټول په يوې ګول دايره کې سره را ټول شوی و ، اوبيا ددې ګول دايرې په منځ کې يې شاه نشين جوړ کړې و. دا ځاې د لرګيو د يوې سترې ماڼۍ په څير ښکاريده ، ددې د پاسه د رهتاس راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا سره يو ځاې ناست و او تر څنګ يې خپلې ټولې رانئ ګانې (خپلې ښځې) په خپلو خپلو ځانګړيو ځايو کې کينولې وې.

د مقابلې تګلاره څه داسې وه چې يو فيل يې د ميدان په منځ کې ډير ښايسته جوړ کړې ، درولې و. د فيل په سر باندې د يوه لرګي اوږده څوکه درول شوې وه. اوبيا ددې لرګې د څوکې په سر د راجه هرکشن انځور ګرانو يوه سترګه جوړه کړې وه ، ددې سترګې شاوخوا ټول په سور رنګ سره کړل شوی و . او دا اعلان يې کړې و چې هر يو نښه ويشتونکې او جنګجو په دغه سور رنګه ساحه او يا دهغې سره نژدې په نښه ويشتو کې بريالې شي نو همغه به ددې لمړۍ مقابلې وړونکې ګڼل کيږی

په مقابلې کې ګډون کونکې هر يو نښه ويشتونکې او راجاګانو ته پنځه پنځه غشی ورکړل شوي و او کله چې ددې پنځو غشو څخه درې يې د نښې د ځاې سره نژدې ولګيږی نو هغه به کامياب شميرل کيږي. هلته د شاه نشين په سر پخپله راجه هرکشن ، شهزادګۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا او د راجه نورې ښځې ټولې ناستې وې ، اوهغې نه بلکل لاندې د راجه هرکشن برهمن وزير چورامن ناست و . هغه ته دا دنده ورکړل شوې وه چې په مقابلې کې ګډون کونکو ته پنځه پنځه غشي تهيه کړي او تر څنګ يې په مقابلې کې د هر برخه اخستونکي نوم او کوائف درج کړي.

کله چې د راجه هرکشن په حکم مقابله پيل شوه نو تر ټولو لمړۍ د راى سن د راجه زوې سانول داس ته غشي ورکړل شول. د فيل د سر په سر دولاړ لرګي په سر کې چې کومه سترګه جوړه شوې وه نو د هغې څخه په لږ واټن کې په زمکه باندې ښځتې ايښول شوې او چونه يې پرې اچولې وه. دهمدې ځايه به په مقابلې کې برخه اخستونکو خپل غشي د هغې سترګې په لور وارول.

د راې سن د راجه زوې سانول داس دخپلو پنځو غشو سره هملته ناست و. خپل کمان يې نيغ کړ او د سترګې سره ساحه يې په کې په نښه کړه خو دهغه د پنځه واړو تيرانو څخه يې يو هم په نښه و نه لګيد . يواځې دوه غشي د سترګې ساحې سره نژدې ولګيدل پاته نور درې هسې خوشې ولاړل. د سانول داس نه وروسته د ميواړ د راجه سنګرام سنګ د زوې سورج مل نوبت و هغه ته هم پنځه غشي ور ورسپارل شول ، پنځه واړه غشى يې په نښې وويشتل خو دهغه يو غشى هم د سترګې په سرې برخې باندې و نه نښت .

د سورج مل نه وروسته د کالنجر د راجه بيرسنګ بنديل د زوې سورداس نوبت راغې او هغه هم دخپلو پنځه غشو سره يو ځاې د نښې ويشتو په ځاې کې کيناست. هغه هم په ډير مهارت سره غشى وويشتل خو يو يې هم په نښه باندې و نه نښت ،

اوس نو د رياست د داخل څخه د راټولو شوو سترو سترو نښه ويشتونکو او جنګجويانو نوبت و .تر څو هغوې هم خپل قسمت و ازمايي. خو د ټولو بد قسمتي داوه چې د يوه غشي هم د سترګې په سرې برخې باندې و نه لګيد ، په اخر کې يو سپور هلته جمګټې ته را ننوت. دې سپور تور کالي اغوستي و او خپله څيره يې هم په توره ټوټه کې را نغښتلې وه. کله چې د تورلباس اغوستونکي دغه کس جمګټې ته را ننوت نو په يوه ټکان سره يې خپل آس ودراوه ، خو آس يې عکس العمل وښود او لکه د الف په څير په هوا کې ودريد او شنړار شو. کله چې آس خپل ځاې ته راغې نو دغه کس ترې په يوه ټوپ سره را ښکته شو. هغه خپله توره او ډال تر ملا تړلې او را ځوړند کړې و . هغه په اس باندې تړلې کمال را واخست او په اوږه يې کيښود او دهغه لرګو څخه په سر دجوړ کړل شوى شاه نشين په لور ور وخوځيد چې د رهتاس راجه هرکشن اودهغه لور شهزادګۍ ګنګا پرې ناست و او ور لاندې يې د راجه وزير چورامن ناست و چې په مقابله کې د ګډون کونکو له پاره غشي ويشل .

په تور و کاليو کې را نغښتې دغه اجنبى نيغ د برهمن وزير چورامن په لور ورغې او دهغه څخه يې په مقابلې کې د ګډون له پاره غشى و غوښتل ، خو دغشو د ورکولو د مخه چورامن هغه ته په ډير غور سره وکتل او ورته يې وويل:

ګوره اجنبي ځوانه ! په مقابلې کې دبرخې اخستلو دمخه د ې دغه نقاب د څيرې څخه لرې کړه تر څو چې زه او دغلته ټول موجود خلک په دې و پوهيږې چې ته څوک يې او څنګه ځوان يې او د کومه ځايه راغلې يې. خو هغه ځوان ورته وويل چې ګوره چورامنه ! ته که ماته په دې مقابله کې د ګډون کولو اجازه راکړې او که را يې نه کړې خو زه به د خپل مخ څخه دا نقاب لرې نه کړم. دهغه په دې خبره وزير چورامن وويل چې که نقاب نه لرې کوې نو خپل کوائف خو دلته وليکه ، خپل نوم دې وښايه ، خپله پته او ادرس دې ووايه ، تر څو زه په روزنامچه کې ستا دا کوائف درج کړم. دا په دې خاطر چې ماته دهمداسې کولو حکم کړل شوې دې. دهغه په دې خبرو باندې هغه ځوان ورته وويلي ، ګوره چورامنه ! زه خو نه خپل نوم درته ښايم او نه خپله اته پته درته ليکم ، خو چورامن ورته وويل چې که همداسې وى نو ته بيا په دې مقابلو کې برخه نه شې اخستلې. دهغه په دې خبره هغه ځوان را وګرزيد او او ويې ويل: چورامنه !که ته غواړې زه په دې مقابلو کې برخه وانخلم نو همداسې سهى ده زه به بيرته ستون شم. دهغه دد ې خبرې سره سم هلته په شاه نشين باندې ناست راجه هرکشن خپل وزير ته په حکمي لهجې سره وويل چې چورامنه ! دې ځوان ته غشي ورکړه تر څو په مقابله کې برخه واخلى. که چيرې دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوان خپل نوم او خپله اته پته نه ښيي نو پراوه نه کوي ، ده ته غشي ورکړه تر څو په مقابله کې برخه واخلي. چورامن د راجه دحکم سره سم پنځه غشي دغه ځوان ته ورمخته کړل ، خو هغه اجنبي لاس ورواړود کړ او يواځې درې يې ترې را واخستل او پاته دوه نوريې بيرته چورامن ته ورکړل. دهغه په دې کار چورامن وويل چې اې اجنبي ځوانه ، دا پنځه واړه غشي در واخله، ددې څخه به ستا په ښېښتو کې ښه والې راشي.

هغه اجنبي ورته وويل: ګوره چورامنه ! ښه ويشتل په درې غشو باندې حسابيږي ، ځکه چې د پنځو غشو څخه بايد درې يې په نښه و لګيږي ،نو همدا درې غشي برياليي شميرل کيږي خو زه به دخپلې ښې له پاره يوآځې همدا درې غشي را اخلم ، او زه ډاډمن يم چې زما يو غشي به هم په دې پنځو باندې دروند تمام شي. په دې وخت کې د پاسه ناست راجه هرکشن وويل: ګوره اجنبي !تا ولې خپل ځان يوا ځې ددې درې غشو پورې را و نغاړه ، نو که چيرې ته خپل قسمت ازميښتوې اوخپل مقدر دې بهتر کوې نو بيا خو پنځه غشي در واخله ، ددې په واسطه به ستا د غشي ويشتلو اراده غښتلې شي. خو دهغه په دې خبره هغه نقاب اغوستونکې اجنبي وويل. نه راجه ! زه تاته ډاډ درکوم چې زه به دهمدې درې غشو په واسطه دخپل فن ښرګندونه وکړم.

ددې خبرې سره سم هغه نقاب پوشه ځوان يوې خوا ته شو او هغه ځآې ته چې غشي ورڅخه په ښې ويشتل کيدل ورغې ، تر لږه وخته پورې يې د فيل په سر د ولاړ لړګې دپاسه د سترګې جوړکړل شوې ښه يې و کتله ، دخپلې اوږې څخه يې هغه دروند کمان را ښکته کړ. دکمان يو سر يې په يوه ځنګون باندې کيښود اوخپل بل ځنګون يې په زمکه باندې کيښود اوبيا يې لمړی غشي په کمان کې ورکړ ، ښه يې و نيوله ، ساه يې و دروله اوبيا يې غشي په ښې ور خوشې کړ ، د هغه همغه لمړی غشي د سترګې د سرې برخې په منځ کې ور ونښت ،

ددې اجنبي په دې کار باندې په ميدان کې ټولو ناستو خلکو لاسونه و پړکول ،تر ډيره وخته پورې ميدان کې د لاسونو پړکار و ، په شاه نشين د پاسه ناستو چې کله د دغه اجنبي دا ښه ويشتل وکتل نو راجه هرکشن او دهغه دښايسته او حسيني لور شهزاګۍ ګنګا په څيرو باندې هم خوشحالي را ښرګنده شوه.

ددې وروسته هغه اجنبي ځوان خپل دويم غشې تيار کړ او د پخوا په شان يې ښه و نيوله او دويم غشي يې په ښه وويشت. دويم غشي هم د ښې په منځ کې ورننوت ، په دې کار سره په ميدان کې يو ځل بيا غوغا شوه او دخلکو د لاسونو د پړکولو اوازونه را پورته شول. شهزادګۍ ګنګا دد ي ځو ان ددې ښې ويشتلو څخه ډيره زياته خوشحاله شوه اويو ځل د خوشحالۍ له لاسه دخپله ځايه هم را پورته شوه ، او په ډير شوق سره به يې کله د هغو غشو په لور چې په ښه کې ور ننوتي و کتل او کله به يې دد غه نقاب اغوستونکې ځوان لورې ته کتل.

کله چې د لاسونو پړکار بند شو او په ميدان کې خاموشي خپره شوه نو هغه اجنبي نقاب پوشه ځوان خپل دريم غشي را وويست او دپخوا په څير يې ښه ونيوله ، ساه يې و دروله او خپل غشې يې د ښې په لور ورخوشې کړ ، دا غشې هم د نورو دوو په څير د ښې په منځ کې ورننوت. په دې کار سره په ميدان کې ټول خلک د خپلو ځايو څخه پورته شول او په هغه ځاې کې د ګډا ، نڅا او په فضا کې د پګړيو او خوليو دپورته غورځولو ميله او خوشحالي راپيدا شوه. په همدې حال کې راجه هرکشن او شهزاګۍ ګنګا هم د شاه نشين نه لاندې را کيوتل ، هغه ځوان لا تراوسه هم په خپل ځاې ولاړ و دکومه يې چې دغه درې غشي ويشتلي و . راجه په ډيره ګړندۍ توګه لاندې راغې اودهغه سره يې غاړه ورکړه ، او ورته يې وويل چې ګوره ځوانه زه تاته ستا په دې بريا د زړه له کومې مبارکي وايم. په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا هم مخته راغله او ورته يې وويل: ګوره ځوانه زه نه پوهيږم چې ستا نوم څه دې خو هغه کړچارچې تا دلته تر سره کړ ،هغه ډير بې مثاله او نايابه دې. اوزه تاته ددې فن د ښرګندونې په اساس مبارکي وايم. ايا ته نه غواړې ماته خپل نوم اودرک

(c) ketabton.com: The Digital Library

وښايي ؟ ځکه تا د نن مقابلې ګټلې دی. دهغې په دې خبره هغه اجنبی په نري شانته اواز باندې وويل: زه اوس هيڅ هم نه وايم او نه د خپلو خيالاتو څرکندونه کولې شم. ځکه چې دا د مقابلو لمړۍ ورځ ده. اجنبی د دې ځخه اخوا بله کومه خبره و نه کړه ، دهغه ځايه لرې شو اوهلته په خپل نژدې ولاړ اس باندې سپور شو ، آس يې په قمچينه وواهه ، او دجنوب په لوريې په ځغاسته کړ او ډير ژر د ټولو د سترګو پټ شو. شهزادګۍ ګنګا تر ډيره پورې دغه ځوان پسې کتل او بيا يې سر ټيټ کړ او دخپل پلار راجه هرکشن سره روانه شوه.

۹

همايون د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره د خپلو اړيکو د بيرته جوړولو وروسته يو ځل بيا د شيرشاه سوری د ځپلو له پاره د اګرې ځخه روان شو. خو شايد چې قدرت ته د همايون دا کار ښه نه يست. ځکه کله چې همايون يو ځل بيا دخپل لښکر سره يو ځاې په ډيره ګړندۍ توګه د کالپی تر مقامه پورې ورسيد نو هلته ورته د چتوړ د راني کرم وتی لخوا يو قاصد ورغې.

راني کرم وتي د خپله اړخه دليړل شوی قاصد په لاسو همايون ته لاس بند(راکهي [1]) ور وليږه. (۱)(لاسبند ته په هندې کې راکهي وايي چې خويندې يې ورونو ته په خاصو وختو کې د لاسو څخه تړي.)

ددې ترڅنګ راني کرم وتي د همايون څخه د ګجرات د حاکم سلطان بهادرشاه په خلاف د مرستې غوښتنه هم کړې وه.

کله چې د راني کرم وتي له اړخه قاصد د همايون دربارته دهغې دپيغام سره يو ځاې را ورسيد نو همايون يو ځل بيا د کالپی په مقام کې خپل لښکر تم کړ ، اودخپل لښکر د مشرانو يوه غونډه يې راوبلله ، اوهغه پيغام چې د چتوړ د راني کرم وتي له اړخه ورته رسيدلې و ،دهغوي تر مخه د مشورې او سلا له پاره کيښود. دهغه ټولو سالارانو او دهمايون نزدې دوستانو اودکورنۍ خلکو تر ډيره پورې په دې پيغام باندې بحث اوڅيړنه وکړه ، بيا د همايون کاکا ناصر مرزا دخپل آند د ښکاره کولو له پاره د همايون مخې ته راغې او ورته يې وويل:

همايونه زويه ! ښه او غوره داده چې مونږ بيرته ستانه شو .د شيرشاه په خلاف د حرکت کولو نه مخته مونږ بايد د ګجرات د حاکم سلطان بهادرشاه سره خپله معامله پاکه کړو . همايونه ! زما زويه ! هغه وخت چې تا غوښتل د شيرشاه په خلاف د دوييم ځل له پاره حرکت وکړې نو ما په هماغه وخت کې هم ته ددې کار څخه منه کړې وې او درته مې ويلې و چې د ګجرات حاکم بهادرشاه ډير زيات عيار او چالاکه انسان دې ، په ښکاره توګه خو هغه تاته خپل ځان مطيع او فرمانبرداره څرګندوی خو په اصل کې هغه د مغلو د سلطنت د جرړو د پريکولو هڅه اوهاند کوي ، زه به زويه ! په دې وخت کې تا ته دا سلا درکړم چې دهمدې کالپی نه بيرته ستون شه او که چيرې تا داسې ونه کړل نو بيا ياد ساته چې د ګجرات حاکم بهادرشاه به د چتوړ د سوبې نه وروسته د مالوې په لور هم حرکت کوي اوپه مالوه به هم خپله ولکه کلکه کوی نو که چيرې د چتوړ نه وروسته هغه مالوه هم دخپلې ولکې لاندې راوړی نو بيا به د مغلو د سلطنت مرکز دهلی هم د ګواښ لاندې راځی.

واوره همايونه زويه ! زما سلا داده چې تر هرڅه دمخه د بهادرشاه ځواکونه وځپه ، او مخته له دې چې بهادرشاه په مالوه باندې ولکه وکړي ته په خپله مالوه دخپلې ولکې لاندې راوړه ، نو بيا که چتوړ يو خپل واکه رياست پاته کيږی نو دا به د مغلو د سلطنت له پاره ډيره غوره او ددې سلطنت د ساتنې يوه ښه وي.

که څه هم همايون د خپل کاکا ناصر مرزا ددې فکر تائيد وکړ اودهغه سلا يې غوره و بلله ، خو هغه په دې لړ کې د نورو خلکو سره هم مشورې اوسلاوې کولې. دنورو خلکو په لړ کې د همايون خاص باورې شخص معيد بيګ همايون ته همغسې مشوره ورکړه او تر څنګ يې د همايون دکاکا ناصر مرزا نظر تائيد کړ ددې نه علاوه د همايون مرزا وورور عسکري او مرزا هندال هم همايون ته همغسې وړانديز

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړ او ورته یې وویل چې د شیرشاه په لور د تللو تر مخه تر هر څه لمړی خپله معامله د بهادرشاه سره پاکه کړه ، د بهادرشاه د مغلوبولو وروسته بیا دشیرشاه وهل مونږ ته دومره ستونزمن نه دي.

په دې وخت کې دهمایون وزیر معید بیگ یوه را پورته کیدونکي گواښ ته هم اشاره وکړه او ورته یې وویل چې که مونږ په دې وخت کې د شیرخان سره ټکر کوو نو دا شونې ده چې شیرخان او د گجرات حاکم بهادرشاه په خپلو منځو کې کومه غوټه گنډه کړي وي او په دې توگه به مونږ د یوه اړخه د بهادرشاه له خوا او دبله اړخه د شیرشاه له خوا تر حملې اویرغل لاندې راشو . اوپه دې توگه به زمونږ حالت د بد نه بدتر لورې ته ولاړشي ،.ددې حالاتو د په نظر کې نیولو په اساس همایون د شیرشاه په لور خپل وړاندې تگ تم کړ او بیرته د کالپی نوې کلي څخه د گجرات دحاکم بهادرشاه د ځپلو له پاره راستون شو .

د کالپي څخه بیرته د گجرات په لور د کوچ کولو نه وروسته همایون د خپل لښکر سره یو ځآې د اوه جزیرو او راې سین څخه را تیر او تر سارنگ پور پورې را ورسید . بیا یې دهغه ځایه د جنوب په لور اجین ته وگرزید . تر دې وخته پورې د گجرات حکمران بهادرشاه د چتوړ کلا فتحه کړې وه ، او د چتوړ راني کرموتي دخپلې کلا د د لاسه ورکولو په اساس د هندوانو د رسم او رواج په مطابق په اور کې ځان سوځولې و.

کله چې بهادرشاه خبر شو چې د همایون لښکر قدم په قدم دهغه د سرکوبۍ له پاره مخته راځی نو هغه د چتوړ څخه ولاړ تر څو د همایون لاره و نیسي او په خپلو مفتوحه سیمو باندې خپله ولکه کلکه کړي ، خو دا به د بهادرشاه بدقسمتی وه چې کله چې هغه د همایونه سره ټکر وکړ نو همایون په ډیرجوش او جذبې سره په هغه سخته حمله وکړه اود بهادرشاه ټول ځواکونه یې تار ومار کړل او د پانړو په څیر یې سره وشیندل.

دهغې وروسته دهمایون او بهادرشاه تر منځ په ځاې ځاې کې جنگونه روان و خو په هر جنگ کې همایون د بهادرشاه لښکر پسې زغلاوه، او په ذلیله ماتې سره به یې مخ کاوه ، کله چې بهادرشاه په دې ډاډمن شو چې هغه په هیڅ ځای کې نه شی کولې د همایون سره مقابله وکړي نو هغه نا هیلې ، مایوسه او ماتې خوړلې شو او خپل پاته ټوټې ټوټې فوځ یې سره راټول او د گجرات په لور یې خپلې پښې سپکې کړې.

د گجرات په لور د بهادرشاه د تښتیدو وروسته، همایون د چتوړ په لور راغې ، خو دهغه د راتگ د مخه د چتوړ راني کرموتي خپل ځان په اور کې په ورغورځولو سره سوځولې و ،خو همایون د راني کرموتي زوې بکرما جیت ته د چتوړ تاج و تخت ورحواله کړ او په خپله د اگرې په لور وخوځید. تر څو دخپل لښکر حالات سم کړی اود شیرشاه د ځپلو په لور یې تگ ته تیار کړي.

شیرشاه سورې تر اوسه پورې د گنگا او کرمناسه ددریابونو د یو ځآې کیدو په ځاې کې پړاو کړې و . کله چې هغه ته دا خبرورسید چې همایون د کالپي تر سیمی پورې د را رسیدو وروسته دخپل لښکر سره بیرته ستون شوې دې تر څو د بهادرشاه سره خپله معامله پاکه کړي نو شیرشاه ډیر خوشحاله شو . اوس نو هغه اراده کړې وه چې دهمایون د نه موجودیت نه په گټې اخستلو سره په بنگال باندې حمله وکړي او په بنگال او بهار باندې خپله ولکه نوره هم ټینگه کړي اوبیا د مغلو د مقابلې له پاره یو مستحکم حکومت جوړ کړې تر څو په راتلونکې وختو کې که چیرې مغل و غواړي دهغه سره ټکر وکړي نو هغه د هغوې دحملو ځواب په ښه توگه ورکړاې شی . دخپلو دغو ارادو د تر سره کولو له پاره شیرشاه دخپلو سالارانو غونډه را وبلله.

شیر شاه سورې دا غونډه د خپلې خیمی نه بیرون جوړه کړه ، او هلته یې خلکو ته په غونډیو باندې د کیناستو له پاره درۍ خپرې کړې. کله چې ټول سالاران هلته را ورسیدل نو شیرشاه د هغوې سره مشوره اوسلا پیل کړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه په خپله د غونډۍ په منځنۍ برخه کې ناست و . د هغه ښي اړخ ته د هغه زامن هر یو عادل خان ، جلال خان او قطب خان ناست و . په چپ اړخ کې تر ټولو لمړی صاحب خان و ، ځکه چې صاحب خان د شیرشاه د لښکر سپه سالار و د هغه وروسته د شیرشاه نور سالاران لکه هیبت خان نیازي ، اسمعیل سوري ، حبیب خان ککړ ، جلال خان جالو ، سرمست خان سرواني ، خان ښتني ، اوبرهم جیت ناست وو. کله چې ټول سالاران کیناستل نو بیا هغوي ته د خپلې وینا په حال کې وویل:

زما زامنو ! زما دوستانو او سالارانو !تاسو ټول به خبر شوی یاست چې همایون چې د برق په څیر زمونږ سره د ټکر کولو له پاره د ې لورې ته را روان و ، د کالپی د سیمی څخه بیرته ستون شوې دې. هغه ته د ګجرات حاکم بهادر خان د خپل ځان او سلطنت له پاره زمونږ څخه ډیر ګواښمن را څرګند شوې دې. هغه د همدې ګواښ د له منځه وړلو له پاره د کالپې څخه بیرته ستون شوې دې. خو اوس مونږ اراده کړې چې د هغه د نه موجودیت څخه په ګټې اخستلو سره په بنګال باندې حمله وکړو ،او په بنګال او بهار کې یو متحده حکومت جوړ کړو. تر څو په راتلونکې وختونو کې که چیرې همایون زمونږ سره د ټکر کولو هڅه وکړی نو مونږ به ورته په پوره ځواک سره ځواب ورکړې شو.

شیرشاه د لږ څه تم کیدو وروسته یو ځل بیا د خپلو خبرو لړۍ جارې وساتله او ویې ویل:

زما دوستانو ! په یاد ساتئ تر هغې چې مونږ د بهار تر څنګ په بنګال باندې هم ولکه ونه کړو نو تر هغې وخته پورې به زمونږ ځواک نیمایی شانته وي او همایون به هر وخت ددې توان ولری چې زمونږ جرړې را وکاږي او هیسته مو خطا کړي ، ددې تر څنګ د بنګال اوسنې حکمران سلطان محمود هم په تیرو وختو کې زمونږ پر خلاف ډیر ې ناروا وې تر سره کړې دي نو په دې خاطر په مونږ باندې د هغه سرکوبې لازمه ده . که چیرې د بنګال تر ولکې پورې همایون زمونږ پر خلاف کوم حرکت ونه کړ نو مونږ به په بنګال او بهار کې خپل سلطنت مستحکم کړو او بیا به د رهتاس د راجه هرکشن پر خلاف قدم پورته کړو . ځکه چې هغه په خپل ځواک باندې ډیر زیات نازیږی ، هغه د همایون پر خلاف زمونږ سره د مرستې کولو نه په څرګنده توګه انکار کړې و ، اوس تاسو ووایاست چې په دې لړ کې تاسې ما ته څه ډول مشوره را کوئ ؟

دشیرشاه په دې څرګندونو باندې ټول سالاران تر یوه وخته پورې یو دبل سره په مشورو لګیا شول .دهغه وروسته هیبت خان نیازی د خپلې راې د څرګندولو په خاطر وویل: اقا ! ستا خبره بلکل سهی ده . مونږ باید بنګال باندې ولکه وکړو ، تر هغې چې بنګال زمونږ په ولکه کې نه وی راغلې تر هغې پورې مونږ د همایون پر خلاف جنګ نه شو کولې . ددې نه وروسته د صاحب خان نه علاوه نورو ټولو سالارانو خپله رایه څرګنده کړه اودشیرشاه خبره یې تائید کړه . شیرشاه تر یوه وخته پورې غلی ناست و او څه فکر یې کاوه ،بیا یې په خپل څنګ کې ناست صاحب خان ته وکتل او ورته یې وویل:

صاحب خانه زویه ! ته ولې غلی ناست یې ؟ته خو هم لږ څه ووایه. ته خو زمونږ د لښکر و اعلی سالار یې. او ستا مشوره په ټول باندې پورته ده. وایه ، ته په دې لړ کې څه مشوره را کول غواړې ؟دهغه په دې خبره صاحب خان وویل:

شیرخانه ! په بنګال باندې ستا د حملې کولو وړاندیز ډیر په ځای او ډیر ګټه ور دې او عملی به هم لری. ځکه چې همایون اوس ددې ځایه ډیر لرې پروت دې. خو په بنګال باندې د حملې کولو نه مخته به په دوو نورو اړخونو باندې هم نظر کول په کار وي. دهغه په دې خبره شیرشاه ټکان وخوړ او د هغه لورې ته یې وکتل او ورڅخه یې وپوښتل: زویه ! ته د کومو اړخونو په اړه خبرې کوې؟په ځواب کې صاحب خان ورته وویل:

زما ستره اقا ، دروند ه شیرشاه ! که چیرې مونږ په بنګال باندې حمله کوو نو د بنګال حاکم سلطان محمود به د خپل ټول ځواک سره زمونږ مقابله کوي ، خو زه هیله لرم چې مونږ به په څو ورځو کې ضرب په ضرب وهلو سره سلطان محمود د خپلې مخې لرې او د بدترینې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماتې سره به يې مخ کړو. او دغه څخه به د بنګال په ولکه کولو کې بريالى شو. خودهغې وروسته به زمونږ له پاره دوو اړخونو څخه خطرات را پيدا کيږي.

لمړى خطره دا ده چې که چيرې زمونږ په لاس د ماتې خوړولو وروسته سلطان محمود په تيښته بريالې کيږى نو هغه به ضرور د همايون په لور ورتښتي، او زمونږ پر خلاف به د همايون څخه د مرستې د غوښتلو هڅه وکړي.

خو که چيرې همايون د ګجرات د حاکم بهادرشاه پر خلاف په جګړه کې نښتې وي او هغه ته د سلطان محمود سره د کومک له پاره وخت تر لاسه نه شى نو بيا به هم سلطان محمود ددې څخه يو بل ستر قدم اخلي. دغه په دې خبره شيرشاه يو ځل بيا هغه ته متوجه شو او ورڅخه يې وپوښتل چې: څه ډول قدم، زويه؟ صاحب خان ورته وويلې:

شيرشاه، زما محسنه او زما ستر مربي! تاسې ته ښه ښکاري چې د بنګال په ساحل باندې د پرتګاليانو فوځونه ولکه لري، او هلته ګوا ديوه سرحدې ښار نه اخوا يوه مستحکمه نظامي کلا هم ده. او هغه د پرتګاليانو مرکز دی. د پرتګاليانو سره ډير ستر بحري ځواک شتون لري او ددې نه علاوه د ګوا په کلا کې د پرتګاليانو سره يو ستر منظم لښکر هم شته، ددې ترڅنګ يې دغوې سره ډيره زياته نوې او مډرن وسله هم موجوده ده. همدا راز دوى د پرتګيزى سمندر په داخل کې د بحري غلو (قزاقانو) دنده هم ترسره کوى، چې دهمدې لارې يې ډير زيات مال او شتمني را ټوله کړې ده، زه ددې نه ويريږم چې د بنګال حاکم سلطان محمود به زمونږ سره په جنګ کې د ماتې خوړلو وروسته د همايون له لورې د ډاډمن ځواب د نه تر لاسه کيدو وروسته د پرتګاليانو په لور مراجعه کوى او زمونږ پر خلاف به د هغوې څخه د مرستې د تر لاسه کولو هڅه او هاند کوي. نو په دې خاطر زه وړانديز کوم چې په بنګال باندې د حملې کولو په وخت کې دغه درې واړه محاذونه په نظر کې و نيسئ، يو د بنګال د حاکم سلطان محمود، بل د همايون او دريم د پرتګاليانو. داسې هم شونى ده چې سلطان محمود به په يوه وخت کې هم د همايون څخه او هم د پرتګاليانو څخه زمونږ پر خلاف بسپنه و غواړى او په مونږ به يرغل راوړي نو په دې خاطر ددې ټولو ځواکونو سره د مقابلې له پاره مونږ بايد چمتو و اوسو.

کله چې صاحب خان خاموشه شو نو شيرشاه سوري تر لږه وخته پورې مسکې و او بيا يې صاحب خان ته وکتل او په ډيره مشفقانه توګه يې ورته وويل:

صاحب خانه زويه! دا چې تا مونږ ددې ټولو خطراتو څخه خبر کړو، نو زه دې پرې خوشحاله کړم. په مهربانه خداې موې سوګند چې تا زما د سالارى حق ادا کړ. د يوه سالار نظر بايد همداسې ژور او هر اړخيز وي، ګوره صاحب خانه! زما زويه! ته انديښنه مه کوه، په بنګال باندې د حملې کولو په وخت کې به زه د خپلو مخبرانو او جاسوسانو په ذريعه د همايون نه علاوه په پرتګاليانو هم ژور نظر ساتم. دغه په دې خبره صاحب خان وويل:

شير شاه، زما محسنه! که معامله همدا ډول وى نو بيا خو په بنګال باندې د حملې کولو له پاره ځنډ نه دې په کار. ځکه همايون همدا اوس د د بهادرشاه په ځپلو لګيا دي، نو دغه د غير حاضرى څخه د ګټې د پورته کولو له پاره مونږ بايد په بنګال باندې ولکه وکړو. او خپل ځانونه مستحکم کړو. شيرخان راپورته شو او ويې ويل: که چيرې همداسې وى نو په لښکر کې د کوچ کولو بګل ووهئ، همدا اوس او په همدې وخت کې لښکر بايد په بنګال باندې د حملې له پاره کوچ وکړي. دشيرخان دحکم سره سم د ګنګا او کرم ناسه ددريابونو دخوا او څخه لښکر دشيرشاه تر قومندې لاندې وخوځيد او په بنګال باندې د حملې له پاره يې هغه لورې ته حرکت وکړ.

۱۰

درهتاس راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ددويم سوئمبر له پاره پروګرام تيار کړې و. دا ځل بيا هم د پخوا په څير د رهتاس د کلا نه بيرون په ډاګ ميدان کې د خلکو ګڼه ګونه ډيره زياته وه خو د مقابلې کولو طريقه او تګلاره ځانګړې کړل شوې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لمړۍ مقابله کې د سترګې تر منځ هغه سورو الې د نښې په ډير غوره کړل شوې و خودا ځل ويل شوي چې په دې مقابله کې به هغه وګړې ګډون کوي چې په لمړۍ مقابله کې يې برخه اخستې وه . اودمقابلې تګلاره او کړچار به دا ډول وي چې په مقابلې کې ګډون کونکې هر وګړي ته به په هوا کې درې کوترې پريخول کيږي ، او دمقابلې هر ګډونکونکي ته به د پخوا په ډير پنځه غشي ورکول کيږي . دغه پنځه غشي به په درې کوترو باندې ويشتل کيږي او هر هغه څوک چې ددې پنځه غشو څخه ډيرې کوترې زمکې ته را وغورځوي نو همغه به بريالې ګڼل کيږي .

دا ځل هم سيل کونکې خلک په دايره شکله توګه سره ناست و. او هغه لوړ شاه نشين چې د لمړي سوئمبر له پاره جوړ کړل شوې و همغسې په خپل ځاې ولاړ و . ددې ځايه دپاسه د رهتاس شهزاده راجه هرکشن اودهغه لور شهزادګۍ ګنګا او تر څنګ يې رانيانې (خپلې ښځې) ناستې وې. د ميدان په منځ کې يې ښختې په دايره شکله ښه ايښودې وې او دهغې په منځ کې يې سپينه چونه اچولې وه. او مقابله کونکو ته ويل شوي و چې د ښختو ددې دايرې څخه به په هوا کې په پريښول شوو کوترو باندې غشي ور پريږدي.

کله چې مقابله پيل شوه نو د لمړۍ مقابلې په ډير تر هر څه لمړۍ د راى سين د راجه پورن مل د زوې سانولداس نوبت راغې . راجه هرکشن د خپلې شهزادګۍ لور ګنګا سره د پخوا په ډير په هماغه شاه نشين باندې په ډير ويارړ ناست و ، اودهغه د ځاې لاندې د هغه وزير چورامن ناست و . چورامن په مقابلې کې د ګډون کونکو نوموړنه ليکل او هغوې ته يې د مقابلې له پاره غشي ورکول . دا ځل هم په مقابلې کې د ګډون کونکو د کوائفو د راټولولو څخه مقصد داو چې دهغوې د مقابلې وړتياوې درجه بندي کړي .

کله چې د مقابلې د پيليدو حکم وشو نو برهمن چورامن تر ټولو دمخه دراې سين دراجه زوې سانول داس ته پنځه غشي ورکړل ، هغه دخلکو تر منځه ور تير شو او د ښختو څخه جوړې شوې ګول دايرې ته ور ننوت او هلته د نښې د ويشتلو له پاره و دريد. بيا ددغه ستر او دننګ جوړ کړل شوې شاه نشين څخه د راجه هرکشن ساتونکو د يوه ځانګړې ځاې څخه درې کوترې را پريښودې. کله چې دا کوترې په هوا کې پورته شوې او د ميدان منځنۍ برخې ته را ورسيدلې نو سانول داس پر هغې باندې دغه پنځه غشي يو په بل پسې ور پريښول خو دهغه يو غشي هم په نښه و نه لګيد نو سانول داس ددې ناکامۍ سره سم ټيټ سر د ميدانه ووت.

دويم نوبت د ميوا ړ د شهزاده سورج مل و . هغه ته هم پنځه غشي ورکړل شول او بيا ورته د ساتونکو له اړخه درې کوترې په هوا کې پريښول شوې. سورج مل ډير دښه بخت خاوند و چې دهغو د پنځه غشو څخه يې يو په نښه و نښت او يوه کوتره يې وويشتله. کوتره د لګيدو سره سم په هوا کې اوښته را اوښته او بالاخره په زمکه را پريوتله . دسورج مل په دې نښه ويشتلو باندې خلکو ډيره زياته خوشحالي احساس کړه او دهرې لورې د لاسونو پړکارو او هوا د خوشحالۍ د چغو څخه ډکه وه .

دريم نوبت د کالنجر د شهزاده سورداس و . هغه بې چاره هم ډير زحمت وويست او پنځه واړه غشي يې دهغو کوترو په لور ور ويشتل خو دهغه بدقستمي وه چې يو يې هم په نښه ونه نښت.او پنځه واړه غشي هسې ضايع شول. په دې اساس هغه هم ماتې خوړلې او نامراده د ميدان څخه ووت. دهغه وروسته د کورنيو نښه ويشتونکو او جنګجويانو نوبت راغې. ددوې څخه هغوې ته غشي ورکړل شول چې په لمړۍ مقابله کې يې برخه اخستې وه . هغوې هم خپل خپل بخت ازميښت کړ خو يو يې هم د ډيرو کوترو په را پرځولو کې بريالې نه شو .

کله چې اخرى نښه ويشتونکې ميدان ته را ووت نو په همدې وخت کې هغه اجنبى آس سپور ، خپل تور رنګه آس را ځغلاوه او ميدان ته را ننوت. هغه خپل اس يوې لورې ته ودراوه ، دا ځل هم دپخوا په ډير يې کله چې دخپل آس واګې را ښکلې نو آس يې په هوا کې د الف په ډير و دريد ، اوډير زيات وشنړيد. په همدې وخت کې هغه اجنبى هم دخپله آسه را ښکته شو. آس يې هملته پريښود او دهغه د زين څخه يې کمان را پرانست او په خپله اوږه يې واچاوه ، نيغ دشاه نشين لاندې ناست د چورامن وزير په لور ورغې اوورته يې وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

چورامنه ! زه دلمړۍ مقابلې په خیر په دویمه مقابله کې د ګډون له پاره راغلې یم نو ایا د مخکنیو نښه ویشتونکو په څیر ماته د مقابلې کولو او دخپل قسمت د ازمیښتولو له پاره غشي نه راکول کیږي؟ چورامن هغه ته په ډیر غور او دقت سره وکتل ،خو دا ځل د چورامن په کتلو کې د سختۍ او نامانوسیت په ځای شفقت ا و مهرباني را ښرګندیده. هغه دخپلې همد ې مهربانۍ له لارې دغه اجنبي ته وکتل او دهغه جایزه یې واخسته ، ویې کتل چې دا ځل یې هم خپل مخ په تور نقاب کې را نغښتلې او وجود یې هم په تورو کالیو کې راپټ کړي دي. چورامن ورڅخه وپوښتل چې ایا دا ځل هم نه غواړې ماته خپل نوم او ادرس وښیي . او یاد ې خپل کوائف له ما سره ثبت کړې. که ته نور کوائف ثبتول نه غواړې نو لږ تر لږه خو خپل نوم او نښه را ته وښایه. دهغه په دې خبره هغه اجنبي ځواب ورکړ او ورته یې وویل:

چورامنه !دا دویمه مقابله ده. که چیرې ته ماته غشي را نه کړې نو زه به په مقابله کې د برخې اخستلو پرته بیرته ستون شم. خو په هیڅ صورت به خپل نوم او نښان تاته و نه ښایم.

هلته په شاه نشین باندې ناستې شهزادګۍ ګنګا ددې اجنبي دا خبرې په ډیر غور او دقت سره اوریدې،د بله اړخه څرنګه چې دغه ځوان دهغې د لاسته راوړو لمړۍ مقابله ګټلې وه نو په دې خاطر دهغه په لور په مینې سره کتل اویا د هغه په ذات او خبروکې دلچسپي اخستل د شهزادګۍ ګنګا له پاره یو ډول کمزورتیا ګرزیدلې وه.

د شهزادګۍ نه اخوا دهغه دپلار هرکشن په شونډو هم خندا خپره شوې وه ،اوپه ډیره مینه یې د خپل وزیر چورامن او ددغې اجنبي نقاب پوش تر منځ خبرې اوریدې. په دې وخت کې راجه هرکشن غوښتل مداخله وکړي اوخپل وزیر چورامن ته څه ووایي چې دهغه دمخه چورامن په خبرو پیل وکړ او هغه اجنبي نقاب پوش ته یې وویل :

ګوره زما عزتمنده اجنبي میلمه !څرنګه چې تا دشهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو لمړۍ مقابله ګټلې ده نو په دې اساس په دویمه مقابله کې ستا د نه ګډون کولو پوښتنه هم نه را ولاړیږي. ګوره اجنبي ! ستا تر مخه بیشمیره غشي پراته دي دهغوې څخه د خپل ځان له پاره پنځه را پورته کړه او خپل قسمت پرې و ازمایه. دهغه په دې خبره دغه تور لباس اغوستونکي اجنبي ور مخته شو او دغشو دهغه ډیري څخه یې د پنځو په ځای یو اځې درې غشي را پورته کړل ،په همدې وخت کې ورته چورامن وویل:

ته ولې خپلې اسانتیاوې په زوره له لاسه ورکوې ؟کله چې پنځه غشي ستا حق ګرځي نو ته بیا ولې د پنځو په ځای درې را اخلې. زه تاته مشوره درکوم چې ته دخپلو پنځه واړو غشو څخه ګټه پورته کړه او هغه ټول په فضا کې د الوتونکو کوترو پر ویشتلو باندې استعمال کړه. نو که چیرې ستا کوم غشي خطا لاړ شي نو دهغه بل په واسطه به خپله نښه وولې. دهغه په ځواب کې دغه ځوان وویل:

ګوره چورامنه !غشي خو به هسې هم همدغه درې را اخلم ، او تاته په ډاډمنه توګه ویلې شم چې زما ددې درې غشو څخه به یو هم خطا کیږې نه ، زما په وړاندې دا پریکنده خبره ده چې زه به پنځه نه ، بلکه درې غشي اخلم اود همد ې درې غشو په واسطه به خپله نښه سهيي کوم او دخپل فن ښرګندونه به کوم. ددې خبرې سر ه سم هغه اجنبي یو اځې درې غشي په موټي کې واخستل او د میدان منځته ، هغه ځاې ته ورغې چیرې چې ښختې په دایروي بڼه ایښول شوې وې. او بیا هلته د چونې د دایرې تر منځ ودرید.

په همدې وخت کې یو بل آس سپور په ډیره ګړندۍ توګه میدان ته راورسید . او د ښختو څخه د جوړې شوې دایرې منځ کې هغه ځاې ته ورننژدې شو چیرې چې دا نقاب پوشه ځوان ولاړو. هلته د راتلو سره سم هغه آس سپور هم دخپله آسه را ښکته شو او د نقاب پوش سره یې په ډیر راز سره دهغه په غوږ کې څه خبرې وکړې. په شاه نشین باندې ناست راجه چندرمل اودهغه شهزادګۍ ګنګا وکتل چې دغه بل کس د کوچیانو د قبیلې سردار ، سردار فدایې خان دې. فدایې خان تر لږه وخته پورې ددې ځوان سره خبرې وکړې او بیا بیرته په خپل آس سپور شو او د میدانه ووت

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې په شاه نشين باندې ناستې شهزادګۍ ګنګا ته څه فکر پيدا شو او بيا يې د خپل پلار په لور په کتلو سره وويل:
پلارجانه ! د کوچياني قبيلې دغه سردار ، فدايي خان په دې وخت کې ميدان ته ولې راغلی و ؟ په داسې حال کې چې په تور لباس کې را نغښتې ولاړ ځوا ن د مقابلې له پاره تيار ولاړ دی ، او همدغه ځوان زما د ترلاسه کولو لمړۍ مقابله هم ګټلې وه ، څرګنده نه ده چې فدايي خان به له ده سره څه خبرې کړې وي . ايا دا نقاب اغوستونکې ځوان خو به د کوچيانو د قبيلې د سردار غلام او په ځنګلونو کې ګيدړې ښکارکونکې صاحب خان نه وي ؟ دهغې پلار هرکشن ورته وويل: چې نه لورې ، ستا دا فکر او انګيرنه بلکل غلط ده ، صاحب خان او س ګيدړې ښکا ر کونکې نه دی بلکه هغه اوس د شيرشاه د لښکر سپه سالار دی او شيرشاه په دې وختو کې د خپل لښکر سره يو ځای د ګنګا د غاړې څخه په بنګال باندې د حملې له پاره د شرق په لور و رغلې دی. په دې خاطر هغه نقاب اغوستونکې چې همدا اوس د مقابلې له پاره تيار ولاړ دی ، صاحب خان نه ، بلکه بل کوم څوک دی. کيدی شي چې دا د فدايي خان کوم پيژندګلوی وي ، او فدايي خان هغه ته کوم ډير مهم پيغام راوړي وی او هغه يې ورته همدلته اورولی وي ، دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا يوځل بيا و ويل:
پلار جانه ! که چيرې دا هغه ګيدړې ښکارکونکې صاحب خان نه وي ، چې زه ترې د زړه له کومې نفرت اوکرکه کوم نو بيا دا اجنبي ځوان ولې د خپل نوم اوکوائفو د ليکلو نه ډډه کوي ، ولې په ورځپانه کې خپل نوم نه ليکي. دهغې په دې خبره هرکشن وويل: شونې ده چې هغه به په دريمه مقابله کې خپل ځان را ښکار ه کړي. خو ګوره لورجانې ! دا د رهتاس د راجه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو مقابلې دي. نو که چيرې په دې مقابلو کې هغه تا وګټې نو ګټونکې چې هر ډول وی نو هغه به ستا په څير ښايسته ، حسينه او شتمنه نجلۍ څه ډول پريږدي. ګوره لورجانې ! زه تاته په ډاډ سره ويلې شم چې کله چې ستا د ګټلو له پاره دريم ځلې مقابلې تر سره کيږي نو دا ځوان به هم خپل نوم را څرګند کړي او تا ته به را نژدې شي او ستا سره به دخپلې مينې ښکارونه وکړي او ستا د لاس د تر لاسه کولو له پاره به خپلې هڅې نورې هم ګړندۍ کړي ، خولورجانې ! يوه خبره راته وکړه.
دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډيره مينه خپل پلار ته وکتل او ورڅخه يې و پوښتل ،پلارجانه ! څه ډول خبره ؟ چندرمل ترې وپوښتل: دغه اجنبي ځوان چې ستا د تر لاسه کولو لمړۍ مقابله يې ګټلې وه نو که چيرې هغه دويمه اوبيا وروستۍ دريمه مقابله هم وګټي اودهغې وروسته خپل ځان را څرګند کړي اوبيا هغه دکوم رياست شهزاده نه وی اويا هغه کوم لوی اوستر شخصيت اويا د ښه حيثيت خاوند نه وي نو ايا بيا به هم هغه تاته ستا د ژوند د ملګري په څير د منلو وړ وي اوته به دهغه سره د ژوند کولو له پاره راضي اوسې؟
دهغه په خبره شهزادګۍ ګنګا وويل: پلار جانه ! دا شخص چې په تور رنګ نقاب کې ولاړ دی زه يې نه پيژنم چې څوک دی. دهغه نوم څه دی ، د کومو زمکو څخه دلته راغلی دی ، د کومې قبيلې سره اړيکې لري.. خو ددې سره سره بيا هم که هغه زما د ترلاسه کولو دويمه اودريمه مقابله هم وګټي نو پلار جانه ! که دا سړی هسې د کوچي خس هم وی ، اويا ډير زيات غريب او اجنبي هم وی ،بيا به هم زه دهغه په راخپلولو باندې فخر او وياړ احساسوم. که چيرې ماته د شتمن او دولتمند ميړه ضرورت وي نو بيا ددې مقابلو د جوړولو له پاره څه اړتيا وه . زه تاته ډاډ درکوم چې هر څوک چې زماد تر لاسه کولو دا درې مقابلې په پرلپسې توګه وګټي او هغه د انسانانو دهرې ډلې پورې اړوند وی نو بيا به هم زه هغه په ډيره خوشحالۍ او فخر سره دخپل ژوند ملګرې وګرځوم. د شهزادګۍ ګنګا ددې ځواب په اوريدلو سره دهغې پلار هرکشن ډير زيات خوشحاله شو اوبيا يې ورته وويل چې: په بګوان سوګند چې ماته ستا له لورې دهمداسې يوه منطقي ځواب هيله وه. اوس نو د مقابلې د پيلولو له پاره هرکشن مخصوصه اشاره وکړه اودهغه د اشارې سره سم دهغه ساتونکو درې کوترې په هوا کې والوزولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه چې دغه درې واړه کوترې یو دبل تر څنګ په هوا کې رواني د میدان مرکزي برخې ته را ورسیدې نوهغه تور پوشه اجنبی خپله ننبه و نیوله او یو په بل پسې یې خپل غشي وویشتل . دهغه په درې واړه غشو باندې کوترې یو په بل پسې ولګیدې اوپه هوا کې یې اوښتې را اوښتې او په زمکه باندې را پریوتې.

دښنو د ویشتلو سره سم ټول خلک د ډیرې خوشحالۍ نه په دوو پښو و دریدل اودد ې نقاب پوشه په سوبه باندې یې نعرې سورې وهلې، تر څنګ یې هر چا خپل کالی په هوا کې خوزول ، لاسونه یې پړکول او ددې اجنبي په بریاو یې خوشحالۍ کولې. په دې وخت کې دخپل پلار هرکشن تر څنګ ناستې شهزادګۍ ګنګا حال هم دکتلو وړ و .

ددغه نقاب پوشه ځوان د غشو په ویشتلو او دهغوې په واسطه دکوترو درا غورزولوسوبې دګنګا په مخ اوځیرې باندې دخوشحالۍ ننبې ننباني د ورایه ځلولې.

ددغه اجنبی ځوان به بریاو باندې هرکشن دخپلې لور دخوشحالیو سره یو ځای خپله خوشحالي هم نه شوه پټولای. بیا یې د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا په لور د کتلو په وخت کې وویل:

ګوره زما لور جانې ! دغه نقاب پوشه ځوان دا دویمه مقابله هم د لمړۍ مقابلې په څیر په پوره میړانې سره وګټله ، زه هیله من یم چې نوموړې به دریمه مقابله هم په همد ې شان و ګټي . اودهغې وروسته به خپل نوم او کوائف هم را څرګند کړي. نو زما لورې !که چیرې دا ځوان ستا د تر لاسه کولو دریمه مقابله هم وګټي نو ته څه فکر کوې چې ته به څه وخت او کله هغه د خپل ژوند ملګرې کړې. د هغه په د ې خبره شهزادګۍ ګنګا دخوشحالیو نه په ډوب اواز کې وویل:

پلارجانه !که چیرې دا اجنبی زما د ترلاسه کولو دریمه مقابله هم په همد ې توګه وګټي نو زه به دوه میاشتې وروسته دهغه د ښځې او دژوند د ملګرې په څیر د اوسیدو له پاره تیاره یم . ځکه چې دوه میاشتې وروسته زما د نڅا او موسیقې درسونه پای ته رسیږی او دهغې وروسته به زه د واده او د (اوه پهیرو « د اور نه اوه ځلې د ګرزیدو ») له پاره تیاره اوسم . په دې وخت کې هرکشن د خپلې خوشحالۍ د څرګندولو په وخت کې وویل:

ګوره زما لورجانې ! څنګه چې ته غواړې همغسې به وشي ، که چیرې دا اجنبی ځوان ستا د ترلاسه کولو دریمه مقابله هم وګټي نو بیا دوه میاشتې وروسته ، کله چې ستا د نڅا او موسیقی درسونه پای ته ورسیږی زه دهغه سره ستا د واده کولو تیارې وکړم. تر هغه وخته پورې به مونږ په دې پوه شو چې ددې اجنبی نوم څه دی ؟ دکوم ځای دی ؟دکومه راغلی ؟او د کومې قبیلې سره اړوند دی؟او یا دا چې دا د کومه ځایه په دې مقابلو کې د ګډون له پاره راغی ؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ سمدستې وویل:

پلار جانه !که مونږ ددې شاه نشین څخه ښکته شو او د پخوا په څیر دې اجنبی ځوان ته دا ځل هم د زما د تر لاسه کولو د دویمو مقابلو دګټلو مبارکي ورکړو . هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا دا وړاندیزو مانه ،او بیا دواړه پلار او لور په ډیره بیړه د شاه نشین څخه لاندې راغلل.

هغه د تورنقاب اغوستونکي اجنبی ځوان ددې درې واړو کوترو د ویشتلو وروسته ، کرار کرار دخپل آس په لور روان و . کله چې هغه خپل آس ته ور نژدې شو نو هرکشن او شهزادګۍ ګنګا هم په ډیره بیړه هغه لورې ته ور روان و .کله چې هغه ته ور نژدې شول نوبیا شهزادګۍ ګنګا د هغه څنګ ته ورغله اوپه خپل خوږ اواز اوخوږه ژبه یې ورته وویل: ګوره اجنبی ! ز ه تر اوسه هم نه پوهیږم چې ستا نوم څه دی ؟ته څوک یې او دکومه ځایه دې مقابلو کې د ګډون له پاره راغی؟نو څرنګه چې تا ددې مقابلو دویمه برخه هم و ګټله نوپه دې خاطر ته زما په سترګو کې اوس ډیر بختور ، او ستر شخصیت ګرزیدلی یې . زه تاته ډاډ درکوم چې دد ې مقابلو ددریمې برخې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګنګلو له پاره به زه ستا ښه راغلاست او خوش امدید کوم. ددې خبرو دکولو وروسته شهزادګۍ ګنګا لږ څه خاموشه شوه او بیا یې هغه اجنبي ته وویل:

ګوره اجنبي ! تر اوسه پورې تا مونږ ته خپل نوم او نښان و نه ښود. او نه دې دا مونږ ته وویل چې ته دکومه ځایه دلته راغئې اونه دې له مونږ سره خپل ټول کوائف ولیکل. ایا ستا له لورې زمونږ سره دا ډول سلوک زما د ذات ، اودهرم له پاره ظلم او تیرې نه دې. ایا د خپلې دغې دویمی مقابلې د بریا و نه وروسته هم نه غواړې خپل مخ او څیره مونږ ته وښایې ؟ تر څو زه و وینم چې ته څوک یې. او د کومه ځایه راغلې یې. او څه ډول ځوان یې ؟ دهغې په دې خبرو باندې هغه ځوان په ډیر نرم او از سره وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ستا ددې ټولو پوښتنو ګرویزونو ځواب به ستا د تر لاسه کولو په دریمو مقابلو کې د بریا وروسته درکوم. ددې خبرې سره سم هغه اجنبي په خپل آس باندې سپور شو او خپل آس یې په نرۍ قمچینه باندې وواهه او په یوه منډه د میدان څخه ووت. ددې ځوان په داسې تللو سره شهزادګۍ ګنګا ډیره اندیښمنه ودریده او ددې ځوان پسې یې وروسته کتل ، کله یې چې هغه د سترګو پناه شو نو بیا یې سر ټیت کړ او خفه خفه دخپل پلار هرکشن سره یو ځای د شاه نشین په لور روانه شوه.

۱۱

سوري شیرشاه د ګنګا د دریاب په غاړه د بنګال د سوبې له پاره د خپل لښکر سره یو ځای په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته کوچ وکړ. د ۱۵۳۵ زکال د میې دمیاشتې په پیل کې شیرشاه په ډیر ډاډ سره د ګنګا د دریاب د غاړې دواړو لورو ته د بنګال د سوبې دجنګ له پاره د جنګ بیګل (ډول) وواهه.

سوري شیرشاه په ډیره بیړه په بنګال باندې یرغل وروست او د برسات یا باراني موسمونو د پیلامې د مخه یې د بنګال د مونګیر د سیمی ډیر ځایونه په خپله ولکه کې راوستل. دا کاریې ځکه تر هر څه دمخه وکړ چې د باراني موسمونو د پیل په وخت کې په شرقي برخو کې داسیمی ډیرې ژر د اوبو لاندې راتللې او هلته بیا د فوځونو تګ راتګ ستونزمن ګرځیده.

وروسته بیا شیرشاه د مونګیر د سیمې په ډیرو ځایو د ولکې کولو وروسته ددې ځای د تر ټولو سترې او مستحکمې کلا ولکه کولو ته اړم شو. ددې کلا سوبه دومره څه اسان کار نه و ، ځکه چې ددې ځای ۴/۵ برخې د غرونو او لویو لویو ناونو څخه جوړې شوې دي. د کهړک او ګډو په څیر ستر ستر غرونه هم همدې سیمه کې پراته دي. او همدا غرونو د بیروني یرغلونو په مقابل کې ستر خنډونه پیدا کوي ، د سورج ګړ نه نژدې ۲ میله واټن کې د کادهانه دریاب بهیږي چې پخپله یو ستر خنډ ثابتیږي ، نو د مونګیر کلا باندې د حملې کولو له پاره شیرشاه هملته د سورج ګړ سره نژدې د خپل فوځ سره یو ځای پړاو وکړ تر څو لښکر یې لږ څه ارام وکړي. د مونګیر کلا د سورج ګړ په شرقي برخه کې نژدې ۱۸ میله واټن کې پرته ده. همدا راز د راج محل په غرونو کې پرته تیلیا ګړهي د مونګیر نه شرق لورې ته نژدې ۲۲ میله واټن لري. د سورج ګړ نه د مونګیر په لور د تللو په وخت کې چې کوم میدانونه مخ ته راځي دهغوې لویوالې او اوږدوالې هم شپږ میله شاوخوا کې جوړیږي. خو ددې میدانو اوږدوالې ان د مونګیر کلا ته نژدې یوائې په دوه نیم میله واټن پورې رسیږي ، د سورجګړ نه تر مونګیر کلا پورې نژدې ۱۸ میله واټن دهر حمله کونکې له پاره چې د ګنګا د دریاب د غربې برخې څخه یرغل کونکې اوسې ملاماتونکې تماميږي. ځکه چې د هغې د سړک دواړو لوریو ته د جنوب شرق په لور د کهړک غرونه پراته دي ، چې د مونګیر تر څنګ د ګنګا د دریاب تر څنګ پورې رسیږي ، خو دهغې په شرقي برخو کې د مونګیر نه تسخیریدونکې کلا ده چې سوبه کول یې دهر یرغلګر له پاره تر هغو شونې نه دي چې درنه او قوي توپخانه ونه لري ، او تر څنګ یې د ګنګا دریاب هم په ولکه کې نه وي اخستې. په تیرو وختونو کې پوهو او زیرکو فوځي سالارانو په داسې خطرناکو ځایو کې دخپلو فوځونو د ورننویستلو کار نه دې ترسره کړې. خو شیرشاه سوري په هرصورت غوښتل د مونګیر کلا تر خپلې ولکې لاندې راوړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنګال حکمران سلطان محمود ته هم د شیرشاه دد ې حملې په اړه خبر ور رسیدلې و . نو مونګیر ته د شیرشاه سورې د ورسیدو د مخه سلطان محمود د مونګیر د کلا د دفاع نظام مستحکم کړې و . هغه په ډیره بیړه د خپل لښکر سره یو ځای هلته راغې. دلښکر یوه برخه یې هملته د مونګیر دکلا د دفاع له پاره و ټاکله او دبلې برخې سره یو ځای د ګنګا د دریاب په غاړه په سنګر کې کیناست ، تر څو دشیرشاه د لښکر د راتلو سره سم په هغوی باندې ددواړو اړخونو څخه حمله وکړي ، یوه ډله د ګنګا د دریاب د شرقي برخو څخه او بله ډله د مونګیر د کلا د داخل څخه . په دې توګه به دوه اړخیزه حمله ترسره شي ، سلطان محمود غوښتل چې په هر قیمت چې کیږي شیرشاه سوري ددې ځایه بیرته و تمبوي.

شیرشاه سوري هم د حالاتو څخه بې خبره نه وې. دهغه جاسوسان هر هر ځای کې خپاره شوی و او دبنګال د حاکم سلطان محمود د هر قدم خبر یې ورکاوه ، په دې حالاتو کې شیرشاه سوري دخپلو سالارانو غونډه را وبلله تر څو د بنګال د حکمران سلطان محمود سره د ټکر کولو له پاره پلان جوړ کړي.

کله چې د شیرشاه سورې ترټولو سترسالاران دهغه دخیمی نه بیرون په خپرې شوې دری باندې سره را ټول شول نو بیا شیرشاه هغوې ته وویل:

زما دوستانو ! تاسې پوهیږئ چې په دې وخت کې زمونږ موخې د مونګیر دکلا فتحه کول دي ، خودمونګیر د کلا دد فاع له پاره د بنګال حکمران سلطان محمود خپل ځواک په دوو برخو ویشلې دې. په دې توګه هغه غواړي زمونږ ځواک هم په دوو برخو وویشل شي او ځواک مو کمزوري شي. ما دا هم اوریدلې دي چې په تیرو وختو کې هیڅ حکمران دا کلا نه ده ولکه کړې او و یونکې دا هم وایې چې تر څو د یرغل کونکې ځواک سره ځواکمنه او درنه توپخانه نه وي او تر څنګ یې د ګنګا د دریاب د غاړې په شرقي برخو باندې هم ولکه و نه لري نو تر هغې د مونګیر په کلا باندې ولکه نه شی کولې. زه ستاسو څخه دا پوښتنه کول غواړم چې ایا ستاسو په ذهن کې کوم داسې پلان شته چې دهغې له مخې ددې کلا ولکه کول مونږ ته اسانه وګرځی. او که نه ددې وروسته به زه خپل جنګی پلان جوړ کړم.

دشیرشاه سوری د پوښتنې په اساس ، دهغه ټولو سالارانو په خپلو منځو کې سرونه نژدې کړل او سلا مشورې یې وکړې.د دې مشورو نه وروسته صاحب خان شیرشاه سوری ته مخ کړ او ورته یې وویل:

زما اقا ! زما محسنه ! که ته اجازه راکړې زه به یو څه ووایم. دهغه په دې خبره شیرشاه سورې په پلرنې شفقت ورته وویل:

صاحب خانه ! زما زویه ! کله چې ته وغواړې ماته یو څه وو ایې نو دهغې له پاره د اجازې غوښتلو ته اړتیا نه شته. ته زما د لښکرو سپه سالار یې او ستا مشوره او ستا تدبیر دتل له پاره په ټولو پورته والې لري ، وو ایه چې ته اوس څه وړاندیز لرې. دهغه د اجازی وروسته صاحب خان وویل:

زما محسنه ! زه ددې کلا د ټول چاپیریال څخه پوره پوره خبر یم او ان تر جنوبه پورې ټوله سیمه ، ان تر هغه ځایه چې د کول دریاب د ګنګا د دریاب سره په کې یو ځای کیږي ، ما کتلې ده. زما مشوره داده چې مونږ خپل لښکر په دوو برخو وویشو ، یوه برخه د جنوب لورې ته ولاړه شي او بله برخه د شمال په لور حرکت وکړي. هغه برخه چې د شمال په لور ورځی نو هغوې دې په سورج ګړ باندې حمله وکړي ، د سورج ګړ د سوبې کولو نه ورسته دې هغوې بیرته راستانه شي او دګنګا د دریاب په غاړه د ې په غرب کې پرتې د مونګیر په کلا باندې حمله یوسي ، هغه لښکر چې د جنوب په لور حرکت کوي نو هغوې دې د کول او ګنګا د دریابونو د یوځای کیدو ځای ته نژدې په منې پور باندې حمله وکړي او بیا دې هملته تم شی. په دې ځای کې د کهړک پور د غرنو لړۍ پای ته رسیدو ته ور نژدې کیږی. دلته نژدې لس میله اوږود او پراخه میدان دې اوددې میدان څخه په اسانۍ سره تیریدې شي. خو په نورو ځایو کې د کهړک پور د غرونو څخه تیریدل ډیر ستونزمن او د زیانونو نه ډک دي. هغه لښکر چې د جنوب په لور ورځی ،نو هغوې د لس میله واټن د وهلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته د ګنګا او دګول ددریابونو د یو ځاې کیدو د ځاې څخه دمخه ددواړو دریابونو څخه تیر شي او د ګنګا د دریاب د شرق په لورې دې ولاړشي. هلته دې په سنګر کې کینی ، اوبیا دې د بنګال په حکمران سلطان محمود باندې حمله وکړي.

زمونږ یو لښکر به د شمال په لور د سورج ګړ په لور ولاړشي اوبل به د غرنیو لړۍ په منځ کې د کهړک پور تر غرونون پورې جنوب ته وخوځیږي ، نو دبنګال حکمران سلطان محمود به دا فکر وکړي چې د مونګیر د کلا د نه تسخیریدونکی حیثیت په اساس شیرشاه سوری د خپل جنګ پلان بدل کړي دي. او اوس هغوې د سورج ګړ او جنوب په لور غواړی ولاړ شي او څه نورې سیمی ولکه کړي او د ګنګا د دریاب څخه دتیرید و پرته به بیرته ستا نه شي . تر دې وخته پورې به زمونږ د جنوب لښکر په هغوې په نا څاپی توګه یرغل یوسي اودبدترین حالت سره به یې مخ کړي او په شمال کې په سورج ګړ باندې حمله کونکې لښکر به بیرته را ستون شي اود مونګیر کلا باندې به حمله یوسي اودهغې د ولکې کولو له پاره ځان جوړ کړی.

تر دې ځایه دخبرو وروسته صاحب خان غلې شو او بیا شیرشاه خپله پریکړه داسې واوروله.

صاحب خانه ، زما زویه ! په قدوس خداې سوګند چې تا ډیر ښه وړاندیز وکړ. په همدې پلان باندې دعمل کولو په اساس مونږ توانیدلې شو د مونګیر په نه تسخیریدونکې کلا باندې ولکه وکړو . واورئ زما دوستانو او زما عزیزانو ! که چیرې مونږ د مونګیر کلا سوبه کړه نو داسې یې وګڼئ چې د بنګال د حاکم سلطان محمود د فوځ ملا مو ورماته کړې ده . دهغې وروسته به دهغه تر مخه دوه لارې وي ، لمړۍ دا چې هغه به په پراخه میدانو کې زمونږ پر خلاف جنګ ته تیار شي چې په هغې جنګونو کې به د خپل ځان دخوندې کولو له پاره کومې لورې ته تښتي . اودویم دا چې د خپله ځانه د کوم ستر ځواک تر مخه به خپله زولۍ خوره کړې او زمونږ پر خلاف به ترې مرسته وغواړي. په هر حال هغه پلان چې صاحب خان وړاندې کړې په همغه به عمل کوو .

تر دې ځایه د خبرو کولو وروسته شیرشاه لږ څه تم شو او وروسته یې بیا دخبرو لړۍ جارې و ساتله اوویې ویل:

ګوره صاحب خانه ! ستا دهمدې وړاندیز په اساس به لښکر په دوو برخو باندې وویشل شي ، دلښکر یوه برخه به له ما سره پاته شي او د بلې برخې قومندانی به یې ته په خپله کوې. له تاسره به اسماعیل سوری ، حبیب خان ککړ اوهیبت خان نیازې هم ملګری وی ، خو له ماسره به زما د زامنو څخه علاوه سرمست خان سروانی ، حاجې خان بټنی او برهم جیت ملګرې وي.

صاحب خانه واوره ! ته به د خپلې برخې دلښکر سره یو ځاې د کهړک پور د غرونو د پیچ و تاو نه ځان و کاږې او د شمال په لور به حرکت وکړې. سورج ګړ د دغه ځایه چې همدا اوس په کې مونږ پړاو کړې دې نژدې ۱۸ میله واټن کې پروت دې ، ته به دشپې په تیاره کې مخکې تګ کوې او د لمر خاته نه مخته به هلته سورج ګړ کې ځان را خرګند کړې. اوبیا په داسې توګه پرې حمله وکړه چې د بنګال د حاکم سلطان محمود د فاعی فوځ ته د خوزیدو فرصت هم په لاس ور نه شی . په سورج ګړ باندې د حملې کولو نه وروسته هغه په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخله اودهغې ځاې د انتظا ماتو د منظمولو وروسته بیا ته د جنوب په لور را وخوځیږه ، او د شپې په تیاره کې د مونګیر په کلا باندې حمله وکړه. او زه به د پلان په مطابق د جنوب په لور ولاړشم اوبیا به د ګنګا او کول ددریابونو د یو ځاې کیدو د ځایه مخته دمنې پور په سیمه کې د ګنګا د دریاب څخه ورتیر شم او دشرقی ساحل په لورې به ولاړشم اوهلته به د سلطان محمود په لښکر باندې د حملې کولو هڅه وکړم.

کله چې شیرشاه سورې په دې اړه دخپلو نورو سالارانو آند ځانته معلوم کړ نو ټولو په ډیره خوشحالۍ سره دا وړاندیز و مانه ، ددې نه وروسته شیرشاه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، نیمایی برخه یې دخپله ځانه سره و ساتله اوبله نیمایی د صاحب خان په قومندې کې هغه ته وروسپارله. په همدې وخت کې لښکر خپل پړاو ختم کړ ، بیا شیرشاه سورې د خپل لښکر سره یو ځآې د کول د دریاب په غاړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غاړه د کهړک پور د غرونو په پیچ وتاب کې د جنوب په لور کوچ وکړ په دا سې حال کې چې صاحب خان دخپل لښکر سره یو ځاې په سورج ګړ باندې دحملې په خاطر د شمال په لور ولاړ.

صاحب خان دخپل لښکر سره یو ځاې د سورج ګړ پورې دغه اتلس میله واټن د شپې په تیارو کې لکه په سینو د ښوید ونکو چینجیو او مارانو او یادښکار پسې د پلټونکو پړانګانو په څیر وهلې و. صاحب خان دخپل لښکر سره یوځاې سورج ګړ ته نژدې هغه وخت را ښکاره شو چې په شرق کې د درواغجن سهار ننبې ننښانې را ښکاره شوې وې ، نو هملته یې خپل لښکر تم کړ او دهغوې صفونه یې منظم کړل.

ددې کار د پاې ته د رسید و وروسته صاحب خان خپل ټیټ سالاران چې په هغوې کې هیبت خان نیازي ، حبیب خان ککړ ، او اسماعیل سوری هم شامل و ، را وبلل. کله چې دا درې واړه هغه ته راغلل نو بیا صاحب خان ورته په ډیره را زدانه توګه وویل:

زما دوستانو ! د بنګال د حاکم سلطان محمود د سورج ګړ سنګر همدا اوس زمونږ تر مخه پروت دې . هغه جاسوسان چې سلطان محمود زمونږ څخه د خبرید و له پاره خپاره کړې و نو هغوې به خبر ورکړې وې چې زه او زما سره ملګرې تاسو درې واړه د ټول لښکر سره یو ځاې سورجګړ ته رارسیدلې یاست. نو په دې خاطر به سلطان محمود دا انګیرلې وی چې اوس نو د مونګیر کلا بلکل خوندی پاته ده. په دې خاطر به هغه دهغه ځآیه را وځی او دهغه ټول لښکر به د سورج ګړ د خوندي پاته کید و اودفاع له پاره دلته د راتللو هڅه کوي.

زما ورونو واورئ ! ما د جنګ د پلان د بدلون اراده کړې ده . څرنګه چې سورج ګړ د بنګال د حکمران سلطان محمود یو ستر اوقوی سنګر دې خو دومره هم نه چې زمونږ په لار کې خنډ شي. په دې خاطر ما پریکړه کړې ده چې یو اځې هیبت خان نیازي او حبیب ککړ به په سورج ګړ حمله کوي. دهغه په دې خبره هیبت خان نیازی یو دم را ټوپ کړ او ترې ویې پوښتل: امیر صیب ! ته به چیرې ځې ؟صاحب خان ورته په ډیره نرمه ژبه وویل چې: هیبت خانه ! لمړی خو زما خبره پوره واوره بیا په دې منځ کې خبره کوه ؟په ځواب کې هیبت خان غلی شو او بیا صاحب خان په خبرو پیل وکړ.

ګورئ ورونو ! لښکر به په درې برابرو برخو وویشو . یوه برخه به یې هیبت خانه ستا او د حبیب ککړ په لاسو کې وي بله برخه به یې د اسماعیل سورې په قومنده کې او دریمه برخه به یې زما سره وي.

هیبت خانه ! ته به د حبیب ککړ سره یو ځاې په سورج ګړ باندې حمله کوې او په هر صورت به دهغې د ولکه کولو هڅه وکړې ، کله چې تاسې حمله وکړئ نو سلطان محمود او دهغه سالاران به دا و انګیري چې صاحب خان د خپلو ملګرو سالارانو سره یو ځاې په سورجګړ باندې حمله کړې ده . په دا سې حال کې چې په خپله شیرشاه سوري د ګنګا او کول ددریابونو د یو ځاې کیدو ځاې ته ورغلې دې. خو مونږ به دښمن په تیاره کې ساتو او په یوه شپه کې به دوه کاره تر سره کړو .

هیبت خانه ! کله چې ته د حبیب ککړ سره یو ځاې په سورجګړ باندې حمله وکړې نو یاد ساته چې تر دې وخته د مونګیر د کلا په داخل کې د سلطان محمود لښکر سلامت پروت دې ، هغوې به خامخا د کلا څخه را وزی او په سورج ګړ کې به د خپلو فوځونو دمرستې او ستاسې پر خلاف د جنګ له پاره دهغه ځاېه راوځي. نو د اسماعیل سوري لښکر به دهمدې لښکر پر خلاف په حرکت راځی ، هغه وخت چې ته او حبیب خان ککړ دواړه په سورج ګړ باندې یرغل ورو ړئ نو په هماغه وخت کې به اسماعیل سوری دخپل لښکر سره یو ځاې د مونګیر د کلا او سورجګړ تر منځ په سنګر کې ناست وي او هر هغه لښکر چې دمونګیر څخه را ووزی او د سورجګړ په لور راځی نو پر هغوې به حمله کوي او دهغوې لارې به بندوي.

تر هغه چې پرما او زما د لښکر پورې اړه لری نو زه به همدا اوس او په همدې وخت کې حرکت کوم او دمونګیر د کلا تر څنګ به په کوم مناسب ځاې کې ځاې په ځاې کیږم . هغه وخت چې ته او حبیب ککړ سورج ګړ ولکه کړئ او په دې ځاې کې د دښمن د مزاحمت کونکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر مزاحمت له منځه يوسئ نو ښکاره ده چې ددې ځاې خلک به دخپلو ځانو د خوندي ساتلو په خاطر د مونګير دکلا په لور تيښته کوي. تاسې به هغوې تعقيب کړئ. د سورج ګړ ځخه را تښتيدونکي به يقينا په دې وخت کې د سورج ګړ او مونګير دکلا تر منځ دخپلو هغوې ځواکونو سره يو ځاې کيږي چې د اسماعيل سورې سره په جګړه بوخت وي ،بيا به تاسې دواړه د اسماعيل سوری سره يو ځاې شئ او ددښمن پر خلاف به سخته حمله وکړئ ، خو د مونګير په لور د راتلونکو لاره مه نيسئ ، ځکه کله چې ماتې خوړلې لښکر په تيښته راو تښتي او مونګير کلا ته ورشی نو بيا تاسې درې واړه خپل راتګ ارا م کړئ ، کله چې دا بګيل فوځونه د مونګير کلا ته د شمالې دروازو له لارې ور ننوځی نو په همغه وخت کې به زه د کلا ددروزاې ساتونکې له منځه يوسم . اودهغوې په ځاې به دخپلو لښکرو کسان و ټاکم. اوبيا به په خپله دمونګير کلا ته ور ننوځم. زما وروسته به تاسې هم د مونګير کلا ته را ننوځئ ، په دې توګه به په همغه يوه شپه کې مونږ د سورج ګړ سره يو ځاې د مونګير کلا هم خپله ولکه کې راوړو .

زما دوستانو واورئ ! مونګير داسې مستحکمه او ټينګه کلا ده چې هغه تر اوسه پورې نا قابل تسخير انګيرل کيږي . او په ماضي کې هيڅ حکمران په هغې د ګنګا په درياب باندې د ولکې کولو تر مخه ولکه نه ده کړې . په هرصورت مونږ به دا کار همدا نن شپه تر سره کوو . اوزه هيله من يم چې هغه پلان چې مونږ تيار کړې دې که چيرې پرې په پاک نيت سره عمل وکړل شی نو سورج ګړ او مونګير به د سهار د لمر د راختلو سره سم زمونږ په ولکه کې راشي . ددې خبرو وروسته صاحب خان خاموشه شو نو هيبت خان نيا زي ، حبيب ککړ او اسماعيل سوري درې واړه په پوره ډاډ سره وخندل . تر لږه وخته پورې هغوې درې واړو په خپلو منځو کې مشورې وکړې او دکومې معاملې دحل کولو هڅې يې کولې ، دهغې وروسته هيبت خان نيازی په ډيره عاجزی سره صاحب خان ته وويل:

صاحب خانه !هغه پريکړه چې تا کړې ده ،په خداې سوګند چې دهغې نه بله ښه پريکړه نه شي پيدا کيداې. مونږ به په پوره توګه ستا د پلان په عملې کولو کې قدم اخلو ، ستا د مشورې په مطابق به زه او حبيب خان يو ځاې دخپل ټول ځواک سره يو ځاې په سورج ګړ باندې حمله کوو . هغه کار دې چې اسماعيل سوري ته ور سپارلې دې هغه يې په ډيره ښه توګه تر سره کولې شی. ددې وروسته اوس که چير ې ته دخپلې برخې د لښکر سره يو ځاې د مونګير په کلا کې ور داخل شې ، نوبيا به د سهار د راختلو د مخه مونږ په ډاډمنه توګه په سورج ګړ او مونګير کلا باندې خپله ولکه کړې وي. دهغه په دې خبره صاحب خان په پرکونکي توګه وويل:

هيبت خانه !که چيرې ته ، حبيب خان ککړ او اسماعيل سورې زما د پلان په مطابق عمل کوئ ، نو سمدستي لښکر په درې برخو وويشئ ، او دخپلو خپلو منزلونو په لور حرکت وکړئ ، ددې خبرې سره سم هغوې ځلور واړه متحرک شول او لښکر يې په درې برخو وويشه ،صاحب خان خپله برخه له ځانه سره واخسته او د مونګير په لور يې حرکت وکړ ، بله برخه اسماعيل سورې له ځانه سره واخسته او دمونګير اوسورج ګړ تر منځ دسنګر د نيولو له پاره ولاړ. او دريمه برخه يې هيبت خا ن نيا زی اوحبيب خان ککړ له ځانه سره واخسته او د سورج ګړ په لور يې حرکت وکړ.

دصاحب خان او اسماعيل سورې د تللو وروسته هيبت خان نيا زې او حبيب ککړ دواړو دخپلې برخې دلښکرو سره يو ځاې دشپې په تيارو کې د توپا ن په څير سورج ګړ ته ځانونه ورسول اوپه هغه ځاې يې حمله وکړه . هلته په سورج ګړ کې د سلطان محمود لښکر ته هم خبر رسيدلې و چې صاحب خان پر هغوې د حملې کولو په تکل کې دې لورې ته را روان دې . په دې خاطر دې لښکر دا بې عقلې کړې وه چې د سورج ګړ په ځاې يې دهغې ځاې دښار نه بيرون د صاحب خان د لښکر سره د مقابلې له پاره ځان تيار کړې و . دهيبت خا ن او حبيب ککړ له پاره دې کار ډيره ګټه وکړه ، هغوې د سلطان محمود په دې لښکر سخته حمله وکړه اوپه څو لمحو کې يې د ټول لښکر حالت ډير ابتر کړ. د سورج ګړ نه بيرون هيبت خان نيا زې او حبيب ککړ د سلطان محمود لښکر ته ډيره بد ه ماتې ورکړه او کله چې د سلطان محمود پاته خوندی کسانو غوښتل د سورج ګړ د جنګ د ميدا ن څخه و تښتي او ښار ته ور ننوځی نو هيبت خان نيا زې او حبيب ککړ هم د خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکرو سره یو ځاې هلته پسې ورغلل او ټول وسله وال ځوانان یې قتل عام کړل ، د شپې په تیارو کې یې هلته په ښار کې یو ستر وینه تویونکې انقلاب راوست ، د ښار ددیوالونو دپاسه چې کوم عسکر ټاکل شوی و هغوې هم ددیوالونو څخه راښکته شول اود حمله راوړونکی دښمن د مقابلې له پاره راغلل . ددې نه علاوه د ښار دننه ساتونکې فوځ هم دننه ښار ته وتښتید اودخپلو ماتې خوړلو فوځونو سره یو ځاې شول. په دې توګه په ښار کې دننه سخت جنګ ونښت ، خو هیبت خان نیازی او حبیب ککړ د ښه بخت خاوندان و چې هغوې د ښار په داخل کې هم ټول متحده لښکر ته ماته ورکړه او ډیر زیات یې ترې ووژل. دهغوې پاته شوو د سورج ګړ د ښار د جنوبي دروازې څخه د وتلو وروسته د مونګیر د کلا په لور تیښته وکړه.

دلته هیبت خان نیازی یو ډیر ستر کار دا وکړ چې خپل لښکر یې یو ځل بیا په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې حبیب خان ککړ تر قومندې لاندې پریښوله ،اوهغوې ته دنده وسپارله چې د سورج ګړ نظم ونسق سنبال کړي ، اوپه خپله یې یوه برخه له ځانه سره واخستله او دهغو لښکریانو ترشا ولاړ چې د سورج ګړ دماتې وروسته د مونګیر په لور د تیښتې په حال کې و.

دبله اړخه دعسکرو څو ډلې د شپې په تیاره کې د مونګیر څخه ووتلې او د سورج ګړ د فوځ د مرستې له پاره هغه لورې ته ورروان و. خو هلته هغوی ته په لاره کې اسماعیل سورې تیار ولاړ و. په دې اساس د مونګیر او سورج ګړ تر منځ د اسماعیل سوری او دې لښکرو تر منځ ځاې ځاې نښتې روانې وې. اسماعیل سوری دهغوې لاره بنده کړې وه اوپه هیڅ صورت یې هغوې د سورج ګړ په لور تللو ته نه وریرېښوول. تر دې وخته پورې ددوې تر منځ همدا ډول کشمکش روان و چې د سورج ګړ ماتې خوړلې فوځ هم دلته را ورسید . کله چې دمونګیر څخه سورج ګړ ته دمرسته کونکو فوځي ډلګیو ته د سورج ګړ دماتې خبر ور ورسید او په دې وپوهیدل چې په سورج ګړ باندې صاحب خان ولکه وکړه نو دهغوې حالت ډیر خراب شو ځکه چې هغه تښتیدونکو دوې ته دا خبر هم ورکړې و چې دښمن دهغوې ترشا را روان دې ، په دې اساس هغوې د اسماعیل سورې سره خپل جنګ ختم کړ او دمونګیر په لور و تښتیدل. تر دې وخته پورې هیبت خان هم ددوې ترشا را رسیدلې و او ځان یې د اسماعیل سورې سره را یوځاې کړ اوبیا دواړو د مونګیر په لور د تښتیدونکو تر شا ولاړل.

د بله اړخه صاحب خان پخپله لا تر اوسه د مونګیر د کلا تر څنګ په یوه پټ ځاې کې سنګر نیولې و او د حالاتو څارنه یې کوله. کله چې د سورج ګړ څخه د راتښتیدونکو عسکرو لمړۍ ډله دهغه د مخې تیره شوه نو هغه هم یو نا څاپه دخپل پټنځاې څخه را ووت او د سورج ګړ نه تر مونګیز په لور راتلونکې لاره یې دخپل لښکر په واسطه وتړله.

فضا بلکل خاموشه وه ، یوازې د آسونو د ځغاستو اودهغوې دپښو د ټکار اوازونه تر لرې لرې پورې اوریدل کیده . په دې منجمدو او یخو وهلو شپو کې د خړو رڼاو په منځ کې د راتښتیدونکو د آسونو ګردونه په هوا کې لکه د وریځو په شیر پورته کیدل ، کله چې ددې را تښتیدونکو زیاتې ډلې تیرې شوې نوبیا صاحب خان د خپل لښکر سره یو ځاې د وریځو د لمړې څاڅکې په څیر په حرکت راغې . اودهغه تښتیدونکې پسې دخپل لښکر سره یو ځاې د مونګیر کلا ته ورغې.

صاحب خان دهغه ماتې خوړلې راتښتیدلې لښکر سره یو ځاې د مونګیر کلا ته ورننوت . هغه تر ټولو لمړۍ د کلا د دروازو ساتونکې یو په بل پسې ووژل اوهلته یې خپل عسکر و درول. د سورج ګړ د مونګیر په لور د راتښتیدونکو تر منځ ډیره افراتفری جوړه شوې وه ، نو په دې اساس تر اوسه پورې هیڅوک په دې نه پوهیده چې دهغوې تر منځ صاحب خان هم دخپل لښکر سره یو ځاې را ننوتې دې. اوتر څنګ یې هغه په دروازه باندې خپل کسان هم ټاکلی او دروازه یې په مکمله توګه په خپله ولکه کې اخستې ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خپلو لاسو کې د کلا د دروازې د خوندي ساتلو نه وروسته ، صاحب خان د خپلې برخې دلښکر سره يو ځاې دمونګير په کلا کې د درد د نوبت ځير د يو ځپانده ترنګ بڼه ځانته نيولې وه. هغه لښکر چې را تښتيدلې و او کلا ته را ننوتی و او يا تر اوسه پورې را تښتيدل اوکلا ته را ننوتل ، په هغوې يې دهر ځه اول را کيښودل.

دصاحب خان دا نا ځاپي او ځوا کمنه حمله داسې ويرونکې او خطرناکه وګرزيده چې هغه په لمحو او ساعتونو کې دغه را تښتيدلی له منځه يوړل او تر ځنګ يې په کلا کې دننه موجود ساتونکې هم يو دبل پسې قتل عام کړل . کوم وخت چې صاحب خان د کلا دننه دسلطان محمود دلښکر په عامه وژنه لګيا و نو په همدې وخت کې هيبت خان نيازی او اسماعيل سوری هم دخپلو لښکرو سره يو ځاې کلا ته را ننوتل ، او د لمر د راختلو تر مخه يې دمونګير په کلا کې د سلطان محمود لښکر د تيغه تير کړې و . اوپه کلا باندې صاحب خان خپله ولکه کلکه کړې وه . صاحب خان ددې ټول کار د تر سره کولو وروسته حبيب خان ککړ ته پيغام ور وليږه او ورته يې هدايت وکړ چې هملته د سورج ګړ په ښار کې دې تم شي اودهغه ځاې انتظامات دې سنبال کړي ، هغه د مونګير په کلا کې اسماعيل خان سوری و ټاکه او هغه ته يې حکم وکړ چې د بل حکمه پورې همدلته په کلا کې و اوسيږي او ټول مزاحمتی ځواکونه له منځه يوسي . او په کلا باندې خپله ولکه ټينګه کړي . خو په خپله يې د هيبت خان نيازي سره يو ځاې خپل نيم لښکر واخست اودمونګير د کلا ځخه را ووت او دکول ددرياب په غاړې کې پروت شيرشاه سوری په لور ورغې.

تر دې وخته پورې شير شاه سوري هم د ګنګا د درياب ځخه پورې وتې و او هلته يې پټ سنګر نيولې و او د سلطان محمود د لښکر د راتلو انتظار يې کاوه.

دبنګال حکمران سلطان محمود يو نرې کتونکې انسان و . هغه د خپل عمر په بې شميره سفرونو کې ډيرې تودې سړې کتلې وې. هغه ته هم خبر ور ورسيدلې و چې شيرشاه سورې په هغه د حملې کولو له پاره په ډيره ګړندی توګه مخته را روان دې. خو هغه ته د ا خبر نه و ور رسيدلې چې صاحب خان په يوه شپه د سورج ګړ او مونګير کلا دواړه ولکه کړی دی ، دشيرشاه سوری دحملې نه مخته د بنګال حاکم سلطان محمود يو بل قدم واخست . هغه خپل لښکر په دوو برخو وويشه ، يوه برخه يې دخپل ځان سره واخسته او اراده يې وکړه چې پخپله به مخامخ د شيرشاه سورې سره ټکر کوی خو بله برخه يې دشپې په تياره کې د شيرشاه سورې په لښکر باندې د چريکې حملې له پاره هغه لورې ته واستوله.

سلطان محمود غوښتل چې دداسې دوه اړخيزه حملې په واسطه به د ګنګا دې لور ې ته دشيرشاه سورې دلښکر بيخ و تار و کاږی.

شيرشاه سوری لا تر اوسه خبر نه و چې سلطان محمود خپل لښکر په دوو برخو ويشلې دې او د هغې يوې برخې ته يې حکم کړې چې پرمونږ د اړخ له خوا ناځاپې حمله وکړي. هغه دمخامخ لورې د بنګال دحاکم د فوځ د حملې انتظار درلود .

دشپې په تياره کې د ګنګا د درياب دې لورې ته سخت وينه تويونکې جنګ و نښت ، دجنګ ميدان د چغو ، سورو اود اسونو د شړنهار ځخه ډک و .تورې او ډالونه يوله بله سره جنګيدل ، د مړه کيدونکو چغې او د زخميانو اه او زارۍ تر لرې لرې پورې ترغوږو کيدې . په همدې وخت کې چې د جنګ تنور د اور په جوش کې پټ و چې د سلطان محمود دلښکر هغې بلې برخې د شيرشاه سورې په لښکر باندې حمله وکړه.

د اړخ له لورې د نا ځاپې حملې په واسطه دشيرشاه سورې دلښکرو په ليکو کې کمزورتياوې را پيدا شوې و ه، خو شيرشاه سورې يو ډير ښه منتظم او پوه انسان و . هغه د اړخ له لورې دحملې د تم کولو له پاره دخپل لښکر يوه برخه را بيله کړه خو په همدې وخت کې صاحب خان او هيبت خان نيازي دواړه دسلطان محمود دلښکر په هغه برخه باندې يرغل وکړ چې د شيرشاه د لښکر پر خلاف يې د اړخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

له لورې حمله کړې وه . شیرشاه سوری ته د صاحب خان د راتلو او حملې کولو خبر ور رسیدلی و . نو په دې اساس هغه خپله ټوله توجه مخامخ د سلطان محمود دلښکر لورې ته کړه .

اوس نو د شیرشاه سورې حوصله او همت نور هم زیات شوی و . او هغه ویره یې چې د اړخ له لارې احساسوله هغه یې هم را کمه شوه . په دې وخت کې دبنګال حاکم سلطان محمود ته هم دا خبر ور رسیدلی و چې د شیرشاه سوری نوموړې سالار صاحب خان د سورج ګړ اومونګیر په کلا باندې د ولکې کولو وروسته دهغه دلښکر په یوې برخې باندې حمله کړې ده . ددې خبر داوریدو سره سم د سلطان محمود همت له منځه ولاړ . خو تر څنګ یې شیرشاه سورې په خپلو حملو کې ډیربښت راوست او دهغه لښکر یې د بې همتۍ او بې زړه توب په دوه لارې کې و دراوه . همدا راز صاحب خان هم په هغه اړخ کې د سلطان محمود په لښکر کې یو قیامت رامنځته کړې و او تر ډیره پورې د بنګال دحکمران د فوځ په منځ کې ور ننوتی و . او مخته راتلونکې هر فوځی یې له تیغه تیراوه . په دې توګه شیرشاه سورې اوصاحب خان دواړو یو ځای د ګنګا د دریاب په غاړه د بنګال دحکمران سلطان محمود لښکر ته ډیره بده ماتې ورکړې وه ، او هغه وخت چې لمر را پورته شو نو سلطان محمود خپله ماتې و منله او د میدان څخه په تیښته و تښتید.

۱۲

د رهتاس راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو د دریمې مقابلې له پاره ځان تیار کړې و ، د رهتاس دکلا نه بیرون په هغه پراخه میدان کې چې پخوا تر دې په کې دشهزادګۍ د تر لاسه کولو له پاره لمړۍ او دویمې مقابلې تر سره شوې وې همملته دشهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو دریمې مقابلې له پاره هم ځای ښایسته کړل شوې و . هلته دپخوا په څیر د خلکو ډیره زیاته ګڼه ګوڼه وه ، دخلکو څخه په ډیر لږ واټن کې یې څلور اوږده بانسونه ښخ کړې و ، اوبیا یې د څلور واړو پورته سرونه سره را ټول او تړلی و ، اوبیا یې د همدې څلورو بانسونو په سر باندې یو بل ډیر اوږود بانس تړلی و. بیا یې ددې بانس په سر باندې یو بادې مرغ شکله انځور جوکړې و ، اوشرط یې دا ایښودې و چې هر هغه برخه اخستونکې چې د امرغ شکله انځور وولې او ویې څرخوې نودهمغه بریا به ثابتیږي.

په همدې توګه پریکړه شوې وه چې هر هغه څوک چې په دې مقابله کې برخه اخلی نو هغوې ته به د پنځو په ځای درې غشی ورکول کیږي. دا ځل هم د غشو د ویشلو له پاره د راجه هرکشن وزیر چورامن ټاکل شوې و . او راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا او دخپلو رانیانو او دوستانو سره هملته په هغه پورته اودنګ د لرګیو څخه جوړې شاه نشین باندې لکه د پخوا په څیر د کیناستو له پاره ور روان و .

لږ وخت وروسته راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا او رانیانو سره یو ځای را څرګند شو. اوبیا په نوبت سره په همغه شاه نشین باندې وخوت. په شاه نشین د پاسه شهزادګۍ ګنګا د خپل پلار سره یو ځای کیناسته اوبیا یې خپل پلار ته وویل:

پلار جانه ! زه نه غواړم په دې شاه نشین باندې کینم ، زه غواړم چې هغه نقاب پوشه چې نه یې نوم پیژنم او نه یې په اړه نور څه معلومات را ته شته چې دکومه ځایه راځي ، دکومو زمکو پورې اړوند دې ، دکومې قبیلې څخه دې ، په داسې حال کې چې هغه زما د ترلاسه کولو دوه پخوانۍ مقابلې هم ګټلې دي ، نو که چیرې هغه دا مقابله بایلي هم ، نو بیا به هم فتح او بریا د همغې وي ، نو په دې خاطر که د مقابلې دا برخه جوړه کړل شي او که جوړه نه کړل شي ، نو هغه نقاب پوشته زما د ترلاسه کولو مقابلې ګټلی دی. پلارجانه ! کیدې شي چې هغه د پخوا په څیر زمونږ سره د خبرو کولو اویا دخپلو کوائفو دلیکلو پرته له دې ځآیه ولاړ شي . نو په دې خاطر زه د هغه سره د خبرو کولو له پاره هملته لاندې دریږم او په شاه نشین باندې نه کینم . هملته به دخپل وزیر چورامن تر څنګ و دریږم. تر څو په مقابلې کې د برخې اخستلو وروسته کله چې هغه دخپل ادرس د ښوولو او دخپل مخ او څیرې د ښکاره کولو پرته ځی نو زه به دهغه سره خبرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړم ، دهغه د آس واګې به و نیسم او ورته به وو ایم چې تا زما د ترلاسه کولو د مقابلو دریم پړاو هم ګټلې نو په دې اساس اوس راته خپل ځان را ښکاره کړه .

راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا د دې خبرو په اوریدو سره ډیر زیات خوشحاله شو او بیا یې خپلې لور ته په ډیره مینه او شفقت سره وویل:

ګوره لور جانې ! تا ته بلکل په دې اړه اجازه ده . دا ځکه چې دا همستا د ترلاسه کولو مقابلې دي . ته اوس هر کار چې و غواړې د خپل طبیعت او خپلې خوښې په مطابق یې کولې شې ، او هو ! ستا دا پریکړه هم سهی ده چې که هغه نقاب پوشه دا دریمه مقابله بایلي هم نو بیا هم هغه ستا د ترلاسه کولو د مقابلو ګټونکې او ستا د ژوند د ملګرتوب حق لري . که چیرې ته غواړې د هغه سره خبرې وکړې او ته په دې ویریږې چې هغه به ستا سره د خبرو کولو پرته بیرته ستون شي نو ته بیا همد لته د چورامن تر څنګ کینه . کله چې هغه په مقابلې کې د برخې اخستونه فارغه شي نو بیا ورسره خبرې وکړه ، د دې خبرو وروسته راجه هرکشن همدلته په شاه نشین باندې کیناست خو شهزادګۍ ګنګا ترې را ښکته او د وزیر چورامن تر څنګ کیناسته .

دلږځنډ وروسته د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو له پاره د مقابلو دریم پړاو پیلیدونکې و . دا ځل بیا هم د مخکې په څیر د راې سین د راجه زوې سانول داس د نښې په ویشتلو پیل وکړ ، سانول داس د راجه چندرمل وزیر چورامن ته ورغې ،د هغه څخه یې د رې غشی را واخستل او بیا د بانس په سر کلک کړل شوي انځوریځه مرغه یې په نښه کړ او په هغه ځاې کې چې ورته د نښې ویشتلو له پاره ټاکل شوې و دريد . هغه بیا بیا خپل درې واړه غشي وویشتل خو د هغه یو غشی هم په هغه مرغه و نه نښت .

دویم نوبت د میواړ د راجه د زوې شهزاده سورج مل راغې . هغه هم درې واړه غشي و ازمایل خو یو یې هم په نښه و نه لګید . دریم نوبت د کالنجر د شهزاده سورداس و . هغه هم درې واړه غشي هسې بیکاره کړل ، د دوې وروسته د ځایي خلکو نوبت راغې ، په هغوې کې هم هر یو نښه ویشتونکې خپل بخت و ازمایه خو هیڅ یو یې هم د هغه مرغه په ویشتلو او په هوا کې د هغې په څرخولو بریالی نه شول .

د پخوا په څیر کله چې هغه وروسته نښه ویشتونکې خپل بخت واز مایه ، نو په همدې وخت کې هغه نقاب پوشه د نښې ویشتلو ځاې ته راغې . د خپل تور رنګه آس واګې یې را ښکودې ، اس یې لکه د پخوا په څیر و شنړید او په هوا کې د الف په شکل و درید . نقاب پوشه ځوان ترې په یوه ټوپ را ښکته شو ، آس یې همل ته پریښود او پخپله د لرګیو د شاه نشین لاندې ناست وزیر چورامن ته ورغې .

د چورامن سره نژدې ناستې شهزادګۍ ګنګا هغه تور رنګه نقاب پوشه ځوان ته په ډیر غور سره وکتل او تر ډیره وخته پورې د هغه په لیدلو کې ډوبه وه .

کله چې هغه نقاب پوشه نژدې راغې نو وزیر چوران ورته درې غشي ورکړل ، خو هغه نقاب پوشته درې واړه غشي را واخستل ، په خپل لاس کې یې واړول را واړول ، د ټولو غشو جایزه یې واخسته ، بیا یې د هغوې څخه دوه غشي بیرته چورامن ته ورکړل ، د هغه په دې کار چورامن ډیر حیران شو او ورڅخه یې وپوښتل:

ګوره اجنبي ! ته ولې دغه درې واړه غشي نه ازمایې . پخپله خپل ځان د خپلې حقه برخې څخه بې برخې کوې . په مقابله کې برخې اخستونکو ټولو نښه ویشتونکو درې درې غشي استعمال کړي دي . خو د ټولو بد قسمتي وه چې یو یې هم هغه بادنما مرغه په غشی و نه ویشت . ګوره اجنبي ځوانه ! دا ډیر ستونزمن کار دې . زه تا ته مشوره درکوم چې درې واړه غشي واخله ،ځکه چې دد ې نه مخته دې د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو له پاره دوه مقابلې ګټلې دي او که چیره دریمه مقابله هم وګټې نو بیا به ستا د شجاعت ، ستا د بهادرۍ ، ستا د جرئتمندۍ او نښې ویشتلو ځواب نه وي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه په دې خبره هغه اجنبي نقاب پوشه په حرکت کې راغې ، خپله خوله يې چورامن ته ور نژدې کړه او ورته يې وويل چې ګوره چورامنه ! زه يو قسمت خوړلې انسان يم. درې غشي نه ازمايم ، زه به همدا يو غشې اخلم او تاته ډاډ درکوم چې زما دغه يوغشى به ددغه بادنما مرغه له پاره کافي وي ،خلک چې زما نښه ويشتل ووينى نو ټول به حيران پاته شي ، هغه ددې خبرې سره سم يو غشې را پورته کړ اودهغه ځايه شاته شو .

په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا د خپله ځايه را پورته شوه او د راجه هرکشن د ساتونکو څخه يوه ته راغله ، هغه يې ځانته را وباله ، ساتونکې هم په يوه منډه هلته راغې. کله چې هغه شهزادګۍ ګنګا ته را ورسيد نو شهزادګۍ ورته وويل:

ګوره ! ددغه نقاب پوشه اجنبي آس د قيضې څخه و نيسه او د شاه نشين په لور يې راوړه. خو ګوره ، که دغه اجنبي زما سره د خبرو کولو پرته او يا دخپل ځان اونوم د ښوولو پرته ددې ځايه ولاړ نو ته دهغه شاته ولاړشه ، هغه تعقيب کړه او دا را ډاګيزه کړه چې د ې دکومه ځايه راغى ، نوم يې څه دې اوولې ماته خپل ځان را برسيره کوي ، دشهزادګۍ د حکم سره سم هغه ساتونکې هم په حرکت راغې اودهغه نقاب پوشه اجنبي آس يې د شاه نشين لورې ته يوړ.اوهملته يې ودراوه.

دغه اجنبي نقاب پوشه يو غشې له ځانه سره واخيست او هغه ځاې کې ودريد چې دباڼس دپاسه نښلول شوې بادنما مرغه په کې په نښه کيده . هغه د خپل غشي د ويشتلو له پاره په زمکه کيناست ، خپل يو زنګون يې په زمکه کيښوده او بل يې نيغ ودراوه ، بيا يې خپل کمان سنبال کړ ، تير يې په کې ننويست ، تر ډيره پورې يې نښه تر سترګو نيولې وه ، بيا يې خپله ساه ودروله اوخپل غشي يې په نښه ور پريښود. دهغه غشې په هماغه بادنما مرغه باندې ونښت او هغه يې په ډيره تيزۍ سره و ځرخاوه .

د اجنبي د نښې د لګيدو سره سم خلکو په ميدان کې د خوشحالۍ چغې جوړې کړې. هرې لورې ته خلکو ټوپونه وهل ،خپل کالي يې په هوا کې پورته پورته غورځول او دغه نقاب پوش ته يې مبارکۍ ويلې .

دغه نقاب پوشه ځوان ددې نښې د ويشتلو وروسته ، خپل کمان په خپله شا و تاړه ، او په ډيره بيړه دهغه ځايه را پورته شو ، دشاه نشين په لور راغې اوخپل آس يې واخست. تر دې وخته پورې شهزادګۍ ګنګا هم دخپله ځايه را پورته شوې وه او ددې اجنبي نقاب پوشه څنګ ته راغلې وه. خو د رهتاس راجه هرکشن اودهغه رانياني تر اوسه هملته په شاه نشين باندې ناست وول . اجنبي هم په ګړنديو قدمونو سره خپل آس ته ورغې او هلته ودريد ،خوکله يې چې د آس واګې واخستې نو په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا په ډيره مينه او نرمه ژبه ورته وويل:

اې اجنبي ! ته خو ډير دښه قسمت خاوند يې چې تا زما د لاسته راوړ و درې واړه مقابلې وګټلې. اوس ته زما حقدار يې. اوس يوازې ته زما په جسم باندې حق لرې. ګوره ! مونږ راجپوتان يو او زمونږ د راجپوتانو روا ج دادې چې هر څوک چې د شهزادګۍ دلاسته راوړو درې واړه مقابلې وګټي نو هغه څو ورځې بيا په راج محل کې د شهزادګۍ سره پاته کيږي. نو په دې خاطر زما د ترلاسه کولو ددرې واړو مقابلو د ګټلو نه وروسته چې اوس دمقابلو پايلو او حالاتو زه تا ته حواله کړې يم ، نو د راجپوتانو د رسوماتو په مطابق به اوس ته په راج محل کې له ماسره قيام کوې ، ددې قيام تر مخه ، ايا کولې شې ماته خپل نوم را وښايې. او دخپل مخ او ښيرې څخه نقاب پورته کړې تر څو زه ستا په ښير د يوه زړه ور نښه ويشتونکې مخ او ښيره ووينم. او ستا دښځې کيد و تر مخه لږه تر لږه په دې خبره شم چې زما محبت ، او زما دغوښتنو اوهيلو حقدار څوک دې. تر دې ځايه دخبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا غلې شوه ، خود بله اړخه ورته هغه اجنبي نقاب پوشه هم چپه خوله ولاړو. په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا يو ځل بيا ورته په ډيره خوږه ژبه وويل:

اې مهربانه او فاتحه اجنبي ! تا ماته زما ددې ټولو خبرو هيڅ ځواب را نه کړ ، دهغې په دې خبره هغه اجنبي په ډيره ټيټ اواز سره وويل : ګوره شهزادګۍ ! که زه ستا ددې ټولو خبرو ځواب درنه کړم نو بيا . ددې اجنبي په د ې ځواب باندې شهزادګۍ ګنګا په زړه ماتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لهجې سره وویل: نو ته ولې ماته زما دخبرو ځواب نه راکوې ؟خلک خو د شهزادګیو د ترلاسه کولو د دریمځلې مقابلو دګټلو سره سم د خپلې خوشحالۍ اوخپل نصیب په اړه ډیر پورته خیالات اوفکرونه لري ، او غواړې چې شهزاګۍ ورسره د یوې لمحې له پاره که هم وې خبرې وکړي. ته څه ډول اجنبی یې چې زما د خوړلنی نه ډکو خبرو ځواب هم نه شې راکولې.

اې اجنبي ! زه دومره ښایسته ، حسینه او زړه وړونکې پیغله یم چې هر څوک مې د وصل غوښتونکې دي ، خو څرنګه چې تا زما د ترلاسه کولو دریمې مقابلې هم ګټلې دی نو زه په ډیره خوشحالۍ خپل وجود ، خپل روح او خپل هر څه له تا ځاروم. اوخپل هر څه تا ته حواله کوم. وایه ته په دې اړه څه وایې ؟ددې خبرې د اوریدو سره سم هغه اجنبې دخپل اس واګې کلکې کړې او په یوه ټوپ په اس ور سپور شو او بیا د تللو په وخت کې یې شهزادګۍ ته وکتل او دپخوا په نسبت په لږ څه لوړ اواز یې په ډیره غصه او قهر ورته وویل: شهزاګۍ ګنګا ! زه له تانه کرکه کوم ، زه تا سره مینه نه کوم. ددې خبرو سره سم یې خپل آس ته لغته ورکړه او په ډیره ګړندۍ توګه د هغه ځایه ووت.

د دې اجنبی ځوان د خبرو په اوریدو سره شهزادګۍ ګنګا په ډیره ناخوالۍ او حسرتونو سره ، دغمونو په بهیر کې ولاړه پاته شوه . په همدې وخت کې یې د راجه هرکشن ساتونکې ته اشاره وکړه ، د اشارې سره سم هغه ساتونکې د دې نقاب پوش اجنبی تر شا و لاړ تر څو دهغه راز ځانته معلوم کړي ، تر څو وپوهیږي چې هغه څوک دي ، دکومه ځایه راغلې او چیرې درومي ؟ تر دې وخته پورې راجه هرکشن هم دخپل شاه نشین څخه را کیوتې و . هغه دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا څنګ ته راغې ، ودرید او هغې ته یې تسلې او تشفی ورکړه او بیا یې ورځخه وپوښتل هغه دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا څنګ ته راغې ، ودرید او هغې ته یې تسلې او تشفی ورکړه او بیا یې ورځخه وپوښتل:

ګوره شهزادګۍ لورې ! هغه نقاب پوشه ستا د ترلا سه کولو درې واړه مقابلې وګټلې ،اوس هغه له تا سره د واده کولو حقداره دې. او د ښځې په خیر تا د خپله ځانه سره کول هم دهغې حق دې. دا چې تا دهغه سره خبرې کړې دې نو ماته هم وایه چې هغه له تا سره څنګه ژمنه وکړه. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډیره غمژنه لهجه وویل:

پلار جانه ! ما دهغه څخه د هغه دنوم اود هغه د ځای د معلومولو هڅه وکړه خو هغه ډیره حیرانونکې ځواب راکړ ،هغه په خپل آس د سپرید و وروسته همدومره وویل چې هغه ما نه خوښوي ، ددې خبرې سره سم یې خپل اس په ځغاسته کړ او ددې ځایه ولاړ. خو ما ستا یو ساتونکې دهغه پسې وروسته ور ولیږه تر څو هغه پرې ځان خبر کړې چې دا اجنبی دکومه ځایه راغلې ، او دکوم ځای اوسیدونکې دې او اوس چیرې روان دې. دهغې په دې خبره راجه هرکشن په ډیره عجیبه توګه ترې و پوښتل :

ګوره لورې !دا اجنبی خو ډیر عجیب انسان ښکاري ، هغه په دومره ستونزمنه توګه ستا دترلاسه کولو دا درې واړه مقابلې وګټلې ،خو زه په دې ډیر حیران یم چې هغه ستا ددریمې مقابلې د ګټلو نه وروسته بیا هم ستا لورې ته کوم رغبت او میلان و نه کړ. خلک خو زما د شهزادګۍ د کتلو ارمان کوي خو دا اجنبی له تا څخه د خپلې ناراضتیا خبره کوی ، خوګوره لورې !تا ډیره ښه وکړل چې یو ساتونکې دهغه تر شا و استاوه تر څو هغه معلومه کړي چې دا نقاب پوشه څوک دې ،دکومه راغلې او چیرته ستنیږي ، اوس راځه لورې چې د راج محل په لور ولاړ شو. هلته ولاړ نور خلک هم خپلو خپلو کورنو ته روان شوي ، په دې اساس راجه هرکشن ، شهزادګۍ ګنګا او رانیانې دخپلو نورو دوستانو سره یو ځای د راج محل په لور ولاړل.

۱۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رهتاس د راجه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو دد ریمی مقابلې دګټېولو وروسته هغه نقاب پوشه ځوان خپل آس د شرق په لور ځغلاوه خو شهزاګۍ ګنګا هم د خپل پلار د ساتونکو دډلې یو ساتونکي دهغې په تعقیب پسې روا کړې. هغه هم په لږ واټن کې دهغه نقاب پوش پسې روان و .ترڅو هغه وپوهېږي چې دا نقاب پوش څوک دی او دکومه ځایه راغلی دی.

هغه اجنبی نقاب پوش خپل اس په ګړندۍ توګه ځغلاوه ، اوس هغه د رهتاس څخه نږدې اته میله لرې ورانو ویجاړو ته رسیدلی و . هلته د ونو د ځنګلو څخه نا څاپه درې ننبه ویشتونکې او جنګجویان را ووتل ، او دهغه لاره یې و نیوله . دغه نقاب پوش هم دهغو د کتلو سره سم په یوه ټکان سره دخپل آس واګې کش کړې او ویې دراوه .

بیا دې اجنبی نقاب پوشه د هغو لاره نیوکونکو لورې ته ورغې ویې کتل چې هغوې درې واړه ، یو د راې سین شهزاده سانول داس ، بل د میواړ شهزاده سورج مل او دریم هم د کالنجر شهزاده سورداس دی. بیا د راې سین دراجه زوې سانول داس خپل اس لږ را مخته کړ او دغه نقاب پوش ته یې وویل:

ګوره اجنبی ! مونږ نه پوهیږو چې ته څوک یې ، اود کوم ځایه راغلې یې. خو تا د هرتاس د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو دریمی مقابلې وګټلې او مونږ درې واړه شهزادګان دې مغلوبه کړو . ، زمونږ لورې ته لږ څه په غور سره ووینه ، زه دراې سین شهزاده سانول داس یم ، زما سره څنګ کې د میواړ شهزاده سورج مل او د کالنجر شهزاده سورداس دي. مونږ درې واړه دلته په دې ورانو ویجاړو کې ستا لاره نیولې ده ترڅو مونږ تاته زمونږ ددې بې عزتۍ په را رسیدو سره سزا درکړو.

دهغوې په دې خبره دغه نقاب پوشه ترې په ډیره یخه ټنډه او نرمې ژبې سره و پوښتل چې نه خو زما او ستاسو دتر منځ کومه دښمنې شته او نه کوم عداوت ، چې تاسې درې واړو زما لاره نیولې ده او زما د وژلو نیت موکړې. دا ځل د میواړ شهزاده سورج مل ورته په ځواب کې وویل:

ګوره اجنبي !تا د هرکشن د شهزادګۍ د ترلاسه کولو دریمه مقابله هم ګټلې او مونږ درې واړه دې نه یوازې مغلوب کړي یو بلکه مونږ درې واړو ته دې بې عزتي راوړې ده . په دې اساس مونږ درې واړه له تا څخه دخپلې بې عزتۍ بدله اخلو . دغه نقاب پوش یو ځل بیا په ډیرې نرمۍ سره دوې درې وا و ته وویل:

زما لاره نیونکو واورئ ! زه تاسو درې واړو شهزادګانو ته ګوابښ کوم چې زما لاره پریږدئ ، زه نه غواړم له تاسې سره ټکر وکړم. او نه غواړم بې دلیله له تاسې سره په جنګ کې را و نغاړم ، یو خبره په غور سره واورئ ، که چیرې تاسې د شهزادګۍ ګنګا دترلاسه کولو دغه درې واړه مقابلې له ما څخه و نه ګټلای شوې نوبیا په دې ویرانو کې به زما سره څه ډول مقابله وکړئ؟

دهغه په دې خبره دا ځل د میواړ شهزاده سورج مل ورته په ځواب کې وویل:

واوره اجنبی ! دمقابلو ګټل یوه خبره ده او په دې ویرانو کې زمونږ د دریواړو سره ستا دټکر خبره بیله ده . مونږ درې واړه به په تا یو ځاې حمله وکړو او ستا وجود به ټوټه ټوټه کړو . ته خو مونږ ته کوم کمذاته هندو ښکارې. او په همدې خاطر مجبور شوې یې چې خپل مخ اوڅیره پټه و ساتې . که چیرې ته دکوم اعلې ذات هندو وایې او یا دکوم ریاست شهزاده ، نوبیا به دې داسې خپل مخ او څیره په نقابو کې نه را نغاړله. او نه به دې په پټه خوله دې مقابلو کې برخه اخستله بلکه زمونږ په څیر به دې په ښکاره مخ او څرګنده توګه په دې مقابلو کې برخه اخستلې واې. پخوا له دې چې مونږ درې واړه له تا څخه د خپل عزت دبدلې د اخستلو له پاره پرتا خپلې تورې را سپرې کړو نو ووایه چې ته څوک یې ؟دهغوې په دې خبره دغه نقاب اغوستونکې په ډیر قهر سره وویل :

درې واړه بې غیرته شهزادګانو ! واورئ ! که چیرې زه ستاسې د دې پوښتنو ځواب درنه کړم نو بیا به ستاسې عکس العمل څه ډول وي؟په ځواب کې یې دا ځل د راې سین شهزاده سانول داس را مخته شو او ورته یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

واوره اجنبي ! هغه څه چې در څخه پوښتل شوي دی که چیرې د هغې ځواب دې را نه کړ نو بیا به ته ووینې چې مونږ پر تا د شاتو د مچیو ، د پاګلو هواود تنکي ځوانانو او په غرنو کې د ورکو شویو لیوانو په څیر یرغل دروړو. ستا جسم به ټوټې ټوټې کړو. ای اجنبی ! په دې غرونو کې به مونږ تا بوټې بوټې دمرغانو دخوراک کړو خو د هر څه دمخه درته وایو چې خپل نوم دې را ونښیه ، خپل وطن او ځای ځیګې ته را څرګند کړه ، ته ولې خپل نوم پټوې ، ولې د خپله مخه نقاب نه لرې کوې. دهغوی په دې خبرو باندې دا اجنبي نور هم و غرید او دپخوا څخه یې نور هم سخت ځواب ورکړ.

واورئ ای ذلیله انسانانو !تاسې درې واړه ذلیله شهزادګان یو ائې وخت لرئ ، چې زه تر درې پورې شمیرم ، که چیرې هغه وخت مو هم زما لاره پرینښوده ، نوبیا یادساتئ چې زه به تاسې درې واړه په همدې ورانو ویجاړو کې د خسو خاشاکو په څیر و سوزوم. واورئ ! اوس هم وخت لرئ چې زما لاره پریږدئ او که نه زه به ستاسې پر خلاف انقلابي قدم واخلم.

په همدې وخت کې د رهتاس راجه هرکشن هغه ساتونکې چې شهزادګۍ ګنګا ددې نقاب پوش دتعقیب له پاره دهغه پسې استولې و ، هم دغه ځای ته ورسید . هغه همغسې خپل واټن لږ څه لرې ساته ، د نقاب پوشه او ددری کسو شهزادګانو تر منځ د ترخو خبرو په وخت کې دغه ساتونکې هم هلته د ونو په ګڼه ګونه کې پټ کیناست ، او حالات یې څارل چې څه پیښیږی. دهغې وروسته د کالنجر شهزاده سورداس را مخته شو او ددې اجنبي خبرو ته یې ځواب وایه ، سورداس هم دغه نقاب پوش ته وویل چې ګوره اجنبی ! داسې څرګندیږی چې تا زمونږ په لاسو د مرګ له پاره ځان تیار کړی دی. که چیرې ستا اراده همداسې وي نوبیا همداسې سهی ده. په همدې وخت کې دغو درې واړو شهزادګانو د کوم عکس العمل د ښوولو له پاره ځانونه جوړول چې یو ناڅاپه دغه اجنبی نقاب پوشه په حرکت راغې اودخپلو کالیو څخه یې یو دروند خیجر را وویست او د راې سین دشهزاده سانولداس په سینه کې یې ورښخ کړ او دهغه کار یې ورتمام کړ.

سانولداس د زخمی کیدو نه وروسته دخپله آسه را پریوت ، دهغه په زخمی کیدو باندې د نورو دواړو شهزادګانو سورداس او سورج مل اندیښنې نورې هم زیاتې شوې. په همدې وخت کې همدې اجنبي نقاب پوش خپل اس ته یو پونده ورکړه اوتوره یې را وویسته او یوځل بیا یې په دوی حمله وکړه ، د میواړ شهزاده سورج مل یوې لورې ته کوږ شو خو د کالنجر د شهزاده سورداس څټ یې دخپلې تورې په دې ګذار سره پرې کړ.

دخپلو دوو ملګرو د مرګ وروسته د میواړ شهزاده سورجداس په اس پښه واړوله ، او د هغه ځایه د تښتیدو هڅه یې وکړه ،ځکه هغه پوه شوې و چې دا ډیر خطرناکه نقاب پوش دې اوشونې ده چې حالت یې ددوو نورو ملګرو په څیر شي. خو اوس ددې نقاب پوش څخه تیښته څه اسانه کار نه و . څه وخت چې د میواړ شهزاده خپل آس ته پونده ورکړه او په تیښته شو نو اجنبی هم دهغه پسې تر شا په خپل آس باندې سپور و رو ځغلید.

دغه نقاب پوش د میواړ شهزاده تر ډیره لرې پورې تښتید و ته پرې نه ښود . او په هغه باندې د تورې د یوه ګذار سره ، دهغه تنه د سر نه تر پښو پورې دوه ځایه شوه. دغه اجنبی نقاب پوشه په ډیر لږ وخت کې درې واړه شهزادګان دخپلې مخې څخه لرې کړل ،بیا یې خپل آس په ډیره ګړندۍ توګه بیرته را ستون کړ او د ونو دغې ګڼې ګونې ته، چیرې چې د شهزادګۍ ګنګا ذرې ورته پټ ناست و ، راغې.

دلته د رادسیدو سره سم دغه اجنبی خپل آس و دراوه ، دخپل شا څخه یې کمان را پرانست ، غشي یې په کې کینښود اوبیا په یوه لوړ ځای وخوت ، اوبیا یې په لوړ اواز سره په دې ګڼه ګونه کې پټ ناست کس ته ورغږ کړ او ورته یې وویل:

ای په دې ګڼه ګونه کې ناست اجنبی ! زه نه پوهیږم چې ته څوک یې ، او نوم دې څه دې ؟اود څه له پاره دلته پټ ناست یې. زه تاته حکم کوم چې سمد ستې ددې ګڼې ګونې څخه را ووځه ،او که نه یاد ساته چې زه تر ډیره پورې انتظار نه شم کولې اوپه تا باندې به غشي و

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروم. ته به ما پیژنې ، خو ته دا هم واوره چې زما نښه نه خطا کیږي او زما لمړې غشي د زړه په سر و ر ښلي. دد ې نقاب پوشه دغه ګواښ ډیر اغیزمن ثابت شو. ځکه هغه سپور د ونو د ځنګل څخه را ووت. نقاب پوش هم د دغه اجنبی څنګ ته راغې او ودرید. په دې وخت کې نقاب پوش خپل کمان بیرته په شا و تاړه ، غشې یې ترې وویست. خپله توره یې په لاس کې واخسته ، په بل لاس کې یې ډال و نیو ، بیا یې دهغه څخه وپوښتل او ورته یې وویل چې وو ایه !ته څوک یې؟ او د ونو په دې ځنګل کې ولې پټ شوې وې؟ په دې وخت کې دغه تعقیب کونکي ورته په لړزیدلی اواز سره وویل:

ته د هر څه د مخه له ما سره ژمنه وکړه چې که زه رښتیا ووایم نو ته به راته ببښنه وکړې. دهغه په ځواب کې نقاب پوش ورته وویل: وایه ته څه ویل غواړې ، که چیرې تا رښتیا وویل نو زه درته هیڅ هم نه وایم ، دهغه په ډاډ دغه تعقیب کونکي ورته وویل:

زه د رهتاس د راجه هرکشن د ساتونکو دډلې څخه یم. څرنګه چې تا د شهزادګۍ ګنګا سوئمبر ګټلې دې ، خو د رواج او کلتور مطابق تا د سویمبر د ګټلو وروسته د شهزادګۍ ګنګا سره خبرې هم و نه کړې او تر څنګ یې د خپل نوم او نښې د ښوولو پرته دهغه ځایه ولاړې نو شهزادګۍ ماته ستا د تعقیب کولو امر وکړ. تر څو زه هغې ته معلومات یو سم چې ته څوک یی ،ا ود کومه ځایه راغلې یی اودکوم ریاست او سیدونکې یی. ددې اجنبی تعقیب کونکي د ځواب په اوریدو سره هغه نقاب پوشه د لږ وخت له پاره خاموشه ولاړ و ، دهغه دحالت څخه څرګندیده چې هغه مسکې مسکې کیږي ، بیا هغه وویل: چې په رښتیا چې تا سهی خبره کړې ده. ګوره ! هغه درې شهزادګانو د شهزادګۍ ګنګا د سویمبر په مقابلو کې ګډون کړې و ،نو هغوې په دې ورانو ویجاړو کې زما لاره نیولې وه. هغوې په دې خفه و چې ما هغوې نه دې پری ایښې چې دشهزادګۍ ګنګا سویمبر وګټی. نو په دې اساس هغوې غوښتل ما ووژنی. خو تا وکتل چې ما دهغوې درې واړو کار ور تمام کړ. دهغه په دې خبره هغه تعقیب کونکی وویل چې ما ټول هر څه په خپلو سترګو وکتل. هغوې په رښتیا هم ددې وړ وو چې ووژل شی. دهغه په دې خبره نقاب پوشه ورته وویل: ګوره !ددې مړو شوو درې واړو شهزادګانو اسونه له خپله ځانه سره یوسه ، او ددې ځایه بیرته ستون شه ، خو که چیرې بیا دې زما تر شا د راتللو هلې ځلې وکړې نو یاد ساته چې دهغو شهزادګانو په څیر به ستا څټ هم له تنې پرې کړم. اوس له ځانه سره دا اسونه واخله او له دې ځایه ورک شه.

ددې نقاب پوش په ګواښ باندې هغه تعقیب کونکی ددرې واړو وژل شوو شهزادګانو اسونه له ځانه سره واخستل اوپه ډیره بیړه بیرته ستون شو. خو هغه نقاب پوش هملته ولاړ او د تعقیب کونکې په لور یې د هغه تر شا کتل. ان تر دې چې هغه د هغې د سترګو څخه ورک شو. بیا یې په خپل اس پښه واړوله اوپونده یې ورکړه او دجنوب شرق په لور یې په ګړندۍ توګه خپل سفر پیل کړ.

درهتاس راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګاا و د خپلو نورو رانیانو سره په خپل محل کې په خبرو بوخت و. په همدې وخت کې د ساتونکو د ډلې مشر دهغه ځای ته راننوت او راجه هرکشن ته یې وویل چې: هغه ساتونکې چې شهزادګۍ ګنګا د هغه نقاب پوش د تعقیب پسې استولې و هغه هم بیرته راستون شوې او غواړی دشهزادګۍ سره ووینی. د ساتونکې دډلې د مشر ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا دخپله ځایه ټوپ کړ او را پورته شوه ، راجه هم دخپله ځایه راپورته شو او ویی ویل مونږ دواړه پلار اولور به دهغه سره خبره وکړو. ددې خبرې سره سم شهزادګۍ او پلار یې دواړه دهغې خونې څخه بیرون را ووتل.

هغه ساتونکې په لږ واټن کې خپل اس د واګو نیولې و او ولاړ و. دهغه شاته دهغو مړو شوو شهزادګانو درې واړه آسونه هم و ، شهزادګۍ هغه ته را نژدې شوه او په ډیره بې قرارۍ سره یې و رڅخه و پوښتل: ایا دهغه نقاب پوش تعقیب دې وکړ ، هغه څوک و او دکومه ځایه راغلې و او اوس چیرې ولاړ. دهغې په دې خبرو هغه ساتونکې خپل سر ټیټ اچولې و او غلې ولاړ و بیا یې شهزادګۍ ته وویل: زه ډیر افسوس کوم چې ما هغه تر اخره پورې تعقیب نه شو کړاې. دهغه په دې خبره ترې شهزادګۍ په ډیره حیرانتیا سره و پوښتل چې ولې دې دهغه تعقیب و نه شو کړاې؟ هغه ساتونکې ورته په ځواب کې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهزادګۍ ! ما دهغه نقاب پوښه تعقیب تر ډیره ځایه وکړ ، ان ددې ځایه اته یا لس میله لرې واټن کې پسې ولاړم. هغه وخت چې دې نقاب پوش د شر ق په لورې خپل آس ځغلاوه زه هم ورپسې روان وم. خو هلته د ونو د ځنګل ځخه یو ناڅاپه ستا په سویمبر کې برخه اخستونکې درې شهزادګان هریو د راې سن شهزاده سانول داس ، د میواړ شهزاده سورج مل او د کالنجر شهزاده سورداس را پیدا شول اودهغه اجنبی نقاب پوشه لاره یې ونیوله.

تر دې ځایه ما تعقب وکړاې شو اوهلته په رسیدو سره په ونو کې پټ کیناستم او ددې ټول منظر ننداره مې کوله ، کله چې دې نقاب پوش ددې درې واړو شهزادګانو ځخه د خپلې لارې د بندولو پوښتنه وکړه نو هغوې ورته په ځواب کې وویل چې ځرنګه چې دوې درې واړو ددې نقاب پوش له لاسه د شهزادګۍ سویمبر نه دې ګټلې ، او د دې شتون ددوې له پاره دماتې اوشرمیدلو سبب ګرځیدلې دې نوپه دې خاطر به اوس هغوې دا نقاب پوش ژوندې نه پرېږدې. هغوې درې واړو ددې اجنبی ځخه دهغه د نوم او ځاې په اړه وپوښتل خو هغه ورته هیڅ ځواب ور نه کړ خوکله چې دغه درې واړه شهزادګان په دې نقاب پوش باندې را پریوتل نو شهزادګۍ ! هغه اجنبی یو انقلاب را منځته کړ.

هغه ډیر زیات تیز ، ډیر چالاکه او ښه ماهر تیغ وهونکې دې ، هغه د سترګو په رپ کې دراې سین شهزاده سانول داس په خپل خنجر باندې ووااهه اودآسه یې لاندې را وغورځاوه ، کله چې هغو نورو دواړو شهزادګانو دخپل ملګرې حالت ته کتل اود ځه تصمیم نیولو هوډ یې کاوه چې په دې وخت کې هغه نقاب پوشه خپل آس ته پونده ورکړه او د کالنجر شهزاده سورداس یې را چپه کړ. دمیواړ شهزاده سورج مل چې کله دا حال وکوت نو د تیښتې لاره یې خپله کړه خو نقاب پوش هغه تعقیب کړ او د شا له اړخه یې په توره داسې وواهه چې وجود یې دوه ټوټې شو اوهملته له منځه ولاړ. او په دې توګه یې دهغوې درې واړو شهزادګانو ژوند ته د پاې ټکې کیښود.

دا زما بدقسمتی وه چې هغه نقاب پوش زه دونو په دې ځنګل کې کتلې وم ، نو هغه بیا زما لورې ته راغې ،خپل کمان یې را وویست او غشې یې په کې کیښود اوماته یې ګواښ وکړ چې زه د ځنګله ځخه را ووځم او که نه ما به دخپلو غشو نښه کړې. ما د هغه نښه ویشتل هلته ستا په سویمبر کې کتلي وو چې هغه خطا نه ځی نوپه دې خاطر زه غلې شانته د هغه پټنځاې ځخه را ووتلم.

کله چې هغه زما ځخه د تعقیب کولو علت و پوښت ، نو ما ورته رښتیا رښتیا وویل ، چې زه شهزادګۍ ګنګا ستا په تعقیب پسې را استولې وم. تر ځو هغې ته خبر یوسم چې ستا نوم ځه دې ، ته دکومه ځایه راغلې یې او کوم هیواد یاریاست اوسیدونکې یې ؟کیدې شې هغه زما په رښتیا ویلو باندې خوشحاله شوې وې نو ماته یې حکم وکړ چې د مړو شوو درې واړو شهزادګانو دا آسونه له ځانه سره یوسم اوبیرته ستون شم. نو ما دهغې خبره و منله او دادې بیرته ستاسې حضور ته راغلم. اودغه درې اسونه چې زما تر ځنګ ولاړ دې دا دهغو درې واړو شهزادګانو اسونه دې. نو شهزادګۍ ما همدومره ویل غوښتل چې ومې ویل:

تر دې ځایه دخبرو وروسته هغه تعقیبونکې ساتونکې خاموشه شو ،بیا شهزادګۍ هلته ډیره ناهیلې او اندیښمنه و دریده ، تر لږه وخته پورې یې ځان سنبال کړ اوهغه تعقیب کونکې عسکر ته یې وویل: ته اوس ولاړ شه او ارام وکړه ، اندیښمن کیږه مه ، هغه کار چې تا ته در سپارل شوې و هغه دې ترسره کړې دې. د شهزادګۍ ددې عکس العمل دکتلو وروسته هغه ساتونکې په ډیره خوشحالۍ سره دهغه ځایه ولاړ. دهغه د تللو وروسته شهزادګۍ ګنګا د خپل پلار راجه هرکشن په لورې ورغله اوورته یې وویل:

پلار جانه !هیڅ خبر نه شو چې دا نقاب پوشه ځه ډول انسان و. هغه ډیر ښه تیغ وهونکې ، او بې جوابه غشې ویشتونکې دې ، هغه زما سویمبر هم وګټه او ماته یې کوم اهمیت هم را نه کړ. اودتللو په وخت کې یې همدومره وویل چې زه تا نه خوښوم. پلار جانه !دا به ځه ډول انسان وي چې خپل ځان ته دومره ارزښت ورکوي اودخپل ځان په مقابله کې ما دومره بې ارزښته ګڼی. پلارجانه ! زه په دې اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسې لاس په لاس نه شم کیناستلې ، زه به په هره توګه چې وې دا ډاګیزه کوم چې دا نقاب پوشه څوک دې ؟ ماته یاد دی چې زما د سویمبر ددویمو مقابلو په ورځ د کوچیانو د قبیلې مشر فدایی خان د هغه سره د خبرو له پاره دلته راغلې و .

پلار جانه ! ته ماته د فدایې خان اته پتّه معلومه کړه . او هغه ماته را ولیږه تر څو د هغه څخه و پوښتم چې په مخ اوڅیره باندې نقاب اغوستونکې دغه ځوان چې زما سویمبر یې هم ګټلې دې څوک دې . پلار جانه ! څرنګه چې هغه درې ځلې زما دتر لاسه کولو مقابلې په ښه شان سره ګټلې دي ، په دې اساس زه به په هر صورت د هغه د تر لاسه کولو هڅې کوم . هسې خو رواج او رسوم دادی چې شهزادګان تل شهزادګۍ ځانته پیدا کوی، خو زما په اړه دا ټوله خبره بلمنګه ښکاري ، زما د سویمبر د ګټلو نه وروسته هغه زما څخه خپله ناخوښي څرګنده کړې ده خو اوس به زه د خپل ضد په واسطه هغه پری نږدم . زه به په هره توګه چې شونې وی هغه پیدا کوم او د خپل ژوند ملګرې به یې ګرځوم .

تر دې ځایه د خبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه ، راجه هرکشن په ډیره نرمۍ او محبت ورته وویلې ،ګوره لورجانې ! ته په دې اړه اندیښنه مه کوه او مه ناهیلې کیږه ، زه به دهمدا اوسه د کوچیانو د قبیلې د سردار فدایی خان په لټه کې شم ، که هغه زما لاسته راغې نو زه به یې ستا تر مخه حاضر کړم . ته به د هغه څخه وپوښتې چې ستا د لاسته راوړو د مقابلو دغه نقاب پوشه ځوان څوک دې ؟ د خپل پلار راجه هرکشن دځواب په اوریدو سره شهزادګۍ ډیره خوشحاله شوه ، اوبیرته دواړه پلار اولور دمحل په لور روان شول او همغه ځای ته ورغلل چیرې چې پخوا ناست و .

۱۴

دشیرشاه سوري په لاسو د ماتې خوړلو وروسته ، د بنګال حاکم سلطان محمود دخپل مرکزې ښار ګوډ په لور وتښتید . هلته ګوډ ته د وررسیدو سره سم هغه ته دا خبر تر لاسه شو چې د ګنګا د دریاب په غاړه دده د ماتې څخه وروسته شیرشاه سوری اوس غواړې د هغه یوه بله مستحکمه کلا تیلیا ګړهی هم فتحه کړي . خو سلطان محمود په هر صورت او هر حال اراده درلوده چې د تیلیاګړهی څخه دفاع وکړی ، ځکه که د تیلیاګړهی سیمه او د اګر کلا د شیرشاه سوری لاس ته ورځی نو بیا خو په بنګال کې د سلطان محمود قدم ټینګیدل شونې نه دي .

دګنګا د دریاب په غاړه د شیرشاه سوری په لاسو دماتې خوړلو وروسته د بنګال حاکم ته دا څرګنده شوې وه چې هغه نه په یواځې ځان د شیرشاه سورې مقابله کولې شي او نه ورڅخه بنګال خوندي ساتلې شي . نو په دې خاطر دشیرشاه سورې د یلغار د مخنیوی په خاطر هغه باید د چا څخه مرسته وغواړي ، او یا څوک دخپل ځان سره متحد وګرځوي . اوس نو سلطان محمود ته دخپلو دغو موخو د لاسته راوړو له پاره دوه لارې موجودې وې

لمړی دا چې هغه د شیرشاه سوري په مقابل کې دهندوستان د شهنشاه همایون بابر څخه مرسته وغواړي ،خو څرنګه چې همایون په دې وختو کې دخپل ټول ځواک سره د ګجرات د حاکم بهارخان په خلاف په جنګ نښتې و اوپه ځای ځای ددواړو د فوځونو تر منځ خونړي جنګونه روان و .نو په دې خاطر د بنګال حاکم دا وګڼل چې که په دې حال کې د همایون څخه مرسته هم وغواړی نو همایون به د هغه څه مرسته و نه شی کولای . ځکه همایون به هیڅکله هم د ګجرات د حاکم پر خلاف خپل کار نیمایی پری نږدی او دشیرشاه په خلاف به دده کومک ته را و نه دانګي ،نوپه دې خاطر سلطان محمود د همایون څخه د مرستې د غوښتلو پلان له نظره وویست .

دویم ځواک چې سلطان محمود د شیرشاه په خلاف د خپل ځان سره را یوځای کولې شو ، هغوې د ګوا پرتګالی فوځونه و. په همدې وختو کې د ې پرتګالی فوځونو په هندوستان کې پوره ځواک درلود. نو د شیرشاه سوري پرخلاف سلطان محمود دپرتګالیانو د ملګرتیا له پاره د ګوا د والي «نونوډا» سره اړیکې ټینګول پیل کړل. او ددې کار له پاره یې د پرتګالي بحري بیړۍ دقذاقانو یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

قومندان و ټاکه . دغه قومندان د سلطان محمود سره دهغه په مرکزی ښار ګوډ کې بندی و . دبحري قذاقانو ددې قومندان نوم میلوجسارتی و. دا چې میلو جسارتی څه ډول د سلطان محمود په لاسو بندی شو دهغه قصه څه دا ډول ده.

په ګوا کې میشت پرتګالیان دډیره وخته راهیسې د بنګال د زمکې لاندې طبیعې سرچینو د راویستلو له پاره په کار بوخت ول. هغوې غوښتل چې د شرقی بنګال د اوو سیمو تر څنګ د هګلی او چټګانګ په موجوده سیمو او بندرګاه باندې ولکه وکړي. خو تر اوه سیمو پورې ورتګ اسانه نه و ځکه هغه ډیرې لرې او په داخل کې پرتې وې. په دا سې حال کې چې چټه ګانګ د سمندر په غاړه پروت و.

دخپلو دغو موخو د ترلاسه کولو له پاره دګوا پرتګالی والې نونوډا د خپلو بحري قداقانو قومندان میلوجسارتی دهمدې کار له پاره هغه لورې ته ور استولی و . اوهغه ته یې ویلی و چې هغه د ې د چټه ګانګ د بندرګاه په لور ولاړ شي اوپه بنګال کې دخپلو ګټو د تر لاسه کولو له پاره هڅې وکړی. دګوا والی نونوډا د بحری قذ اقانو دې قومندان ته ډیره ستره او قوې بحرې بیړه هم تیاره کړې وه. خو دا بهٔ د میلوجسارتی بد قسمتې وه ځکه هغه وخت چې هغه ددې کار دتر سره کولو له پاره روان شو نو د هغه ټولو بیړه د یو سمندرې توپان سره مخ شوه ، بیړه یې غرقه او خلک یې تیت و پرک شول خود هغه خپل بحری جهاز د اراکان د سمندر غاړې ته ورغې. میلو جسارتی په یوه کوچنی شانته بحری جهاز کې د چټاګانګ تر غاړو پورې ورسید خو هغه د کرن چالی دریاب په غاړه پرته بندرګاه و نه پیژندله ، ددې یو علت دا و چې د بنګال په خلیج کې نژدې پنځوس میله واټن کې دا ډول درې دریابونه را یوځای کیږي. چې دهغې ډلې څخه یو کرن چالی ، بل یې سانپ کها او دریم یې مت مهری دي.

د بحری غلو دغه کپتان میلوجسارتی اودهغه یو څو نور پرتګالی ملګری هلته په سمندر کې د څو کسه ماهی نیونکو لخوا و نیول شول. دې ماهی نیونکو هلته په خپلو سیمو کې ماهیان نیول چې ددوې بحرې جهازونه ور ورسیدل. خو هغوې ددوې د نیولو وروسته دجهازونو سره یو ځای د چټاګانګ د بندر په لور یوړل. ماهی نیونکو د میلوجسارتی جهاز د مت مهري د دریاب غاړې ته راوست ، دپرتګالیانو جهاز تر چکریا پورې ورسید. دا یو وړوکې شانته کلې و چې په هغه وخت کې د مسلمانانو د راتلو د مخه د ارکان دراجه ملکیت و .

دمت مهری دریاب تنګ او کم عرضه و . کله چې ددریاب د جزر وخت راغې نو دپرتګالیانو جهاز په کې و نښت ، د چکریا والې خدابخش ، میلو جسارتی اودهغه نور ملګرې ټول ونیول او د بحرې غلو تر نامه لاندې یې په زندان کې واچول.

پرتګالیانو یو ځل دوه د همدې میلو جسارتی تر مشرۍ لاندې د تیښتې هڅه هم کړې وه خو دهغوې هڅې شنډې کړل شوې وې. دهغې پایلې دا شوې چې هغه یې نور هم دننه یوړ اوهلته یې په زندان کې واچوه ، په همدې وخت کې میلو جسارتی ته یوه پیښه را منځته شوه دهغه یو ډیر ښایسته وراره چې د هغه سره ملګرې و ، د وهم پرسته هندوانو له اړخه دریاب ته د نذرانې په شکل ور واچول شو. ځکه هغوې د سپین خنزیر قربانی ته اړتیا درلوده او دا ځوان هم سور سپین او ښه ښایسته کړل شوې نو په دې خاطر هندو بامبړانو همدې قربانې کړ ، د چکریا والی خدابخش خان څه موده وروسته میلو جسارتی دخپله ځانه سره و ساته ، بیا یې په ۱۵۳۰ ز کال کې پنځلس سوه پونډه جرمانه کړ او په دې ترتیب یې میلو جسارتی اودهغه ملګرې د زندانه ازاد کړل. په دې توګه د قید اوبند څخه د خوشې کید و وروسته میلوجسارتی نیغ ګوا ته ولاړ.

په ۱۵۳۳ ز کال کې د ګوا پرتګالی والی نونوډا کنها یو ځل بیا میلو جسارتی دخپل نماینده په توګه چټاګانګ ته ور ولیږه ، تر څو هغه هلته د بنګال دحاکم سلطان محمود څخه دهغه په مرکزي ښار ګوډ کې دیوې کارخانې د جوړولو له پاره داجازې او اسانتیاو د تر لاسه کولو له پاره خبرې وکړي. او تر څنګ یې دهغه سره د پرامنه تجارت د پیلولو له پاره هم اجازه واخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

میلو جسارتی د خپل والی د حکم سره سم یوه بحری بیړه را واخسته او د هغه ځآیه را روان شو ، دا ځل د چټاګانګ مسلمان والي هغه ته ډیر ښه ښه راغلاست وو ایه ، خو څرنګه چي میلو جسارتی یو ډیر ذلیله او بد اخلاقه انسان و ، د دغه استقبال څخه یی غلطه ګټه پورته کړه او خپل ذلت یی هملته را څرګند کړ. هغه خپل مال د چونګي د ورکولو پرته ښار ته د ننه په غلا راووست. او د خپل جارحانه سلوک په اساس یی د چټاګانګ خلک د خپل ځان په خلاف را وپارول. په همدې وخت کې د میلو جسارتی یوه بله بدبختی هم پیښ شوه او هغه دا سې چې د بنګال د حاکم د خوشحالولو له پاره یی هغه ته ډیر قیمتي تحایف ور ولیږل. په دې تحایفو کې یوڅه خوشبو لرونکې بوتلونه هم و. خو د خشبو د غه بوتلونه د يې بحری غلو د همدې کپتان میلو جسارتی په قومندې د مسلمانانو د یوه بحري جهاز څخه لوټ کړی و او په هغو بوتلونو چې د مسلمانانو مارکه پرې نښتې وه همغسې پرې اینښې وه.

کله چې دا تحایف د بنګال حاکم سلطان محمود ته وړاندې کړل شول نو هغه ته را څرګنده شوه چې دا مال ټول د مسلمانانو د جهاز څخه لوټ کړل شوي دي. د بنګال حاکم په دې خبره ډیر نا خوښه شو او هغه د میلو جسارتی د سفیر او ورسره د راغلیو نمایندګانو د وژلو حکم وکړ. خو وروسته یی د یوه شخص په مشوره او سپارښتنه هغوې د وژلو څخه معاف کړل خو په زندان کې یی واچول.

د دې کار سره یو ځاې د بنګال حاکم سلطان محمود د چټه ګانګ والی خدابخش ته هم حکم ولیږه چې میلو جسارتی دې د خپلو ټولو انډیوالانو سره یو ځاې ونیسی ، نو هماغه و چې د چټه ګانګ مسلمان والی خدابخش ، میلو جسارتی او د هغه ملګری یوه دعوت ته را وبلل.

د دعوت په وخت کې میلو جسارتی او د هغه ملګرو ته دا خبر ور ورسید چې هغه نیول کیږی. نو په دې اساس هغه جنګ ته ملا وتړله ، په دې جنګ کې د میلو جسارتی لس کسه ملګری ووژل شول او پاته یی ژوندي ونیول شول. د میلو جسارتی په ګډون ټول بند یان د چټه ګانګ د والي خدابخش له اړخه لاس تړلی د سلطان محمود مرکز په لور واستول شول.

کله چې میلو جسارتی ګوډ ته ورسید نو سلطان محمود هغه په زندان کې ور و غورځاوه. کله چې د میلو جسارتی او د هغه د ملګرو د نیولو خبر د ګوا پرتګالي والی نونوډا کنها ته ورسید نو هغه یو ځل دوه خپلې بحرې بیړۍ د هغوې د ازادولو له پاره هغه لورې ته واستولې خو د هغه بحری بیړه هر ځل د نکامۍ سره مخ شوه ، نو په دې اساس میلو جسارتی همدا سې د بنګال د حاکم سلطان محمود په بندیخانه کې قید پاته شو. خو اوس سلطان محمود د همدې میلوجسارتی له لارې غوښتل د ګوا پرتګالی والی نونوډا کنها سره خبره وکړی تر څو هغه د شیرشاه سوري پر خلاف د خپل ځان سره را یو ځاې کړي.

د خپلو دغو موخو د تر لاسه کولو له پاره کله چې د بنګال حاکم سلطان محمود د ګنګا د دریاب په غاړه د شیرشاه سوري څخه ماتې وخوړله او بیرته خپل مرکز د ګوډ ښار ته را ستون شو ، نو هلته د را اتلو سمدستي وروسته په هماغه دویمه ورځ یی د پرتګالي قذاقانو او غلو قومندان میلوجسارتی را وغوښت. هغه وخت چې میلو جسارتی د سطان دربار ته راغې نو سلطان محمود د خپله ځایه پورته شو او په ډیره ګرمه توګه یی د هغه استقبال وکړ ، او بیا یی د خپل ځان تر څنګ کیناوه.

تر یوه وخته پورې سلطان محمود خاموشه ناست و او د میلوجسارتی په لور یی کتل ، او بیا یی ورته وویل: ګوره جسارتی ! ته پوهیږې چې دلته مې د څه له پاره را بللې یی. د هغه په دې خبره جسارتی په حیرانتیا او د هیلې په سترګو سلطان محمود ته وکتل او ځواب یی ورکړ. زه نه پوهیږم چې د بنګال حاکم زه د څه له پاره د بندی خانې څخه را ویستلي یم او دلته یی د خپل ځان سره کینولي یم. خو بیا هم زه تاسو ته ډاډ درکوم چې که چیرې تاسې زما څخه د کوم خدمت د اخستلو اړتیا لرئ نو زه به تاسو نا هیلی نه کړم. د میلو جسارتی د دې ځواب په اورید و سره د سلطان محمود په څیره کې خوښې را څرګنده شوه. او بیا یی د خپل مقصد خبره را واخسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره جسارتې ! ما پریکړه کړې چې تا د زندان څخه ازاد کړم. اوستا سره نور ملګرې هم ازادوم. خو ته به هم زما یو کار تر سره کوې.
دهغه په دې خبره میلو جسارتې ډیر خوشحاله شو اوپه ډیره نا قرارۍ سره یې خپل اړخ بدل کړ او ویې ویل: تر هر څه دمخه زه د بنګال دحاکم شکریه کوم چې هغه زما او زما دملګرو دپرېښولو اراده یې کړې ده .ددې نه اخوا به زه وپوښتم چې ته زمونږ دخوشې کولو په بدل کې څه ډول شرایط غواړې پر مونږ کیږدې. دهغه په دې خبره سلطان محمود وویل:
ګوره جسارتې !کیدې شې هلته په زندان کې تاته دا خبرونه در رسیدلی وی چې شیرشاه سوري په بهار باندې د ولکې کولو نه وروسته اوس غواړې په بنګال باندې هم حمله وکړي ، هغه یوځل ماته د ګنګا د دریاب په غاړه ماتې ر اکړې ده او زما په ښار سورج ګړ او تر څنګ یې د هغه ځاې په مستحکمه کلا مونګیر باندې هم ولکه کړې ده . اوس چې کوم خبرونه را ځې دهغې په مطابق شیرشاه سوري تر څو ورځو پورې غواړی زما یو بل ستر سنګر تیلیاګړهی هم تر پښو لاندې کړي ، نوکه چیرې شیرشاه تیلیاګړهی هم سوبه کړي او په هغه ځاې خپله ولکه کلکه کړي نو بیا خو به زه فکر وکړم چې هغه به په بنګال باندې هم را خپور شی ، او هیڅوک او هیڅ ځواک به دهغه مخنیوی ونه کړاې شی. زه غواړم چې تاسې پرتګالیان زما سره د شیرشاه په مقابل کې ودریږئ،
تر دې ځایه دخبرو وروسته سلطان محمود غلې شو او بیا د بحری غلو پرتګالي قومندان میلو جسارتی په خبرو پیل وکړ.
زه د بنګال حاکم ته ډاډ ورکوم ، چې له تا سره به زمونږ په یو ځاې کیدو باندې په ډاډمنه توګه د شیرشاه سوری مخه و نیول شی. د بنګال حاکمه ! زه تاته دا ډاډ هم درکول غواړم چې هلته په ګوا کې دومره ستره بحری بیړه او دومره ستر پرتګالی فوځ موجود دې چې که چیرې هغوې ټول د شیرشاه سوري پر خلاف استعمال کړل شي نو په څو ورځو کې به شیرشاه سوری نه یواځې د بنګاله بلکه د بهاره به هم تیښتې ته اړ شی . اوپه دې لړ کې به زه ستا سره هر ډول مرسته وکړم. ته اوس همدومره وکړه چې زما ملګري بیرته ګوا ته ولیږه ، زه به هغوې په ټوله خبره و پوهوم ، او په دې لړ کې به زه دګوا پرتګالی والی نونوډا کنها ته یو لیک هم واستوم. زه تاته ډاډ درکوم چې ددې لیک د ورسید و سره سم به دهغه ځاې والی نونوډا کنها نه یواځې بحری بیړه را ولیږي بلکه هلته شته فوځ به هم دې لورې ته را و استوي. دهمدې لښکر په کومک سره به مونږ د شیرشاه سوری په مخنیوی کې بریالی شو.
دمیلو جسارتی ددې خوږو خبرو په اساس سلطان محمود خوشحاله شو او بیا یې وویل:
ګوره جسارتې !تا ماته داسې ځواب راکړ چې زما د ډاډ او خوشحالۍ سبب وګرځید. د نن څخه نه ،بلکه د همدا اوسه ته زما ګوجی مشاور یی. په هر ځاې چې زه حمله کوم نو له تا به مشوره اخلم. زما په لښکر کې به ته زما د یوه سالار په څیر اوسې. ستا د اوسیدو ټولې اړتیاوې به تاته هلته په مرکزي ښار ګوډ کې تیاریږي. هلته به تاته د اوسیدو له پاره ډیره ښه حویلۍ درکول شی.اوس ته همدومره وکړه چې زما څو کسان به له تا سره هلته بندې خانې ته ولاړ شی دهغه ځایه ټول پرتګالیان ازاد کړئ ، ته هغوې بیرته دخپل والی نونوډاکنها لورې ته و لیږه او خپل لیک هم همغوې ته ورکړه .تر څو دشیرشاه سوري سره د مقابلې کولو له پاره دګوا پرتګالی والی خپله بحری بیړه او خپل لښکر دې لورې ته راولیږي. ددې خبرې سره سم میلو جسارتی دخپله ځایه را پورته شو ، سلطان محمود خپل څو کسان دهغه سره یو ځاې زندان ته ولیږل ، او هلته په ګوډ کې چې څومره پرتګالیان بندیان و هغوی یې ټول ازاد کړل ، میلو جسارتی دهغوې په لاسو یو لیک هم دګوا پرتګالی والی نونوډا کنها ته ولیږه . دې لیک ډیرې ښې پایلې درلودې ځکه د لیک په ځواب کې د ګوا والی نه یواځې خپله بحری بیړه د بنګال دخلیج په لور را ولیږله بلکه د خپلو پرتګالیانو څخه جوړ شوې ستر لښکر یې هم د بنګال مرکزی ښار ګوډ ته ور ولیږه.

۱۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګنګا د دریاب په غاړه سلطان محمود ته دماتې ورکولو وروسته شیرشاه سوری همغسې خپل پرمختګ ته دوام ورکړ. په حقیقت کې هغه دهمایون د فراغت دمخه غوښتل په بنګال باندې ولکه وکړی او خپل ځآن مستحکم کړي.
په هغه وخت کې د بهار څخه د بنګال په لور تر ټولو لنډه لار دمونګیر ، بهاګل پور او کول ګونګ څخه تیریده او د تیلیاګړهی پورې رسیده ، ددې درّې د ساتنې له پاره ان د بهار تر پولو پورې دغه دتیلیاګړهی مستحکمه کلا پرته وه . د بهار د پولو څخه دا لاره د شرقی بنګال سکری ګلی ته رسیدله. اوبیا د سکرې ګلی څخه دا لاره د ګنګا په غاړه غاړه دشرق نه تر غربه پورې بیرته را څر خیدله.
اوبیا د ګنګا په غربې غاړو کې مخته تلله او د تیلیاګړهی کلا چې ددرّې په غربی څنډ و کې پرته وه ، او اوس یې هم کنډرې تر سترګو کیږی ، د سړکونو ټولې لارې پرې را څرخیدلې وې .ددې کلا یوې لور ې ته د راج محل غرنۍ سلسله پرته ده ، چې ډیر سخت او ناهمواره غرونه دي ، ستر ستر ګونګونه لري. خو دجنوب په لور تر اتیاو میلو پورې د بنګال د بهیربوګ د سیمې تر بیرونیو پولو پورې پراخه پرته ده.
دهمدې سترې ، غرنۍ درّې لاندې د ګنګا دریاب د شرق لورې ته ډیر تیز ګرداب جوړکړې و ، چې دهغې په اساس د تیلیاګړهی په شمال کې یو ستره کنده جوړه شوې وه.
دګنګا په هغه بله غاړه د ګړهی د درې تر څنګ د بنګال حکمرانانو او رئیسانو ان تر پوانتې پورې ډیرې زیاتې مورچې او سنګرونه جوړ کړې و. د بوانتی نه تر بنګاله پور ې د ګوډ د مرکزي ښاره پورې په هغه وخت کې یوا ز ې یو شاهی سړک جوړ شوې و.
دحرب د فنونو له آنده دا درّه داسې ګرزیدلې وه چې نه خو پرې حمله کیدا ې شوه او نه یې محاصره کول شوني و. ځکه په هغه وختو کې د حملې په مقابل کې ددفاع وسایل ډیر قوی او ځواکمن و. دا هماغه ځاې دې چې په ۱۲۰۰م کال کې دبنګال مهاراجه لکشمن سینګ د بختیار خلجي د لارې دنیولو هڅه کړې وه. خو بختیار خلجي ورته دوکه ورکړه او په بله لاره ولاړ. دهغې پیښې نه اوس نژدې ۳۳۲ کاله وروسته شیرشاه سوري هم د بنګال د حاکم سلطان محمود سره د بختیاخلجي په څیر لوبه کول غوښتل.
په هر حال شیرشاه سوري د تیلیا ګړهي په لور کوچ وکړ. نو په هغه وخت کې دهغه دکوچ کولو نه داسې ډاګیزه کیده چې هغه غواړی تیلیاګړهي په مستقیمه توګه په خپله ولکه کې واخلي. خو د بنګال حکمران سلطان محمود ددې درې د خوندي ساتلو په خاطر ، چې د بنګال دروازه هم ورته ویل کیږي ، خپل او دخپلو پرتګالی ملګرو فوځونه ځاې په ځاې کړل. خو د بنګال حاکم سلطان محمود دشیرشاه سوری ژور جنګې چالونه درک نه شو کړاې.
د بنګال دحاکم سلطان محمود او پرتګالیانو آند داو چې څرنګه چې د شیرشاه سوری سره بحری بیړه نه شته او یواځې بحرې کشتۍ وروسره دی نو په دې اساس به هغه دګنګا دریاب استعمال نه شي کړاې او نه به دبنګال مرکزی ښار ګوډ ته را و رسیږي. ځکه چې هغه به په تیلیا ګړهی کې دمتحده ځواکونو سره ټکر کوي او د تیلیاګړهي کلا او هغه ته ورتلونکې لاره به چې د ګوډ دښار په لور ورځی په ځاې ځاې د سنګرونو په ځاې داسې مضبوطه او مستحکمه کړل شوې وه چې سلطان محمود او پرتګالیا ن پوره هیله من و چې شیرشاه سوری به په هیڅ توګه په تیلیاګړهی باندې ولکه و نه کړاې شي. او نه به د تیلیا ګړهی څخه د ګوډ په لور د تلونکې شاهراه څخه په خوندي توګه را تیر شي.
شیرشاه سوري هم په یوه وخت کې ددوو معرکو د سرکولو هڅه کوله ، هغه غوښتل چې د بنګال مرکزي ښار ګوډ او د تیلیاګړهی کلا دواړه په یوه وخت کې تر لاسه کړي ، هغه د همدې مقصد له پاره خپل لښکر د تیلیاګړهی څخه په لړواټن کې و دراوه. بیا یې د لښکر یوه برخه دخپل زوې جلال خان په مشرۍ کې ورکړه او دصاحب خان ورور مقرب خان یې ورته معاون وټاکه ، او هغوې ته یې حکم وکړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې هغوي دې په تیلیاګړهی باندې حمله وکړي ، او د پرتګالیانو څخه علاوه د سلطان محمود لښکر دې هم په جنګ کې را ښکیل کړي ، په دې وخت کې شیرشاه سوري غوښتل یوه بله معرکه هم سرته ورسوي ، او هغه د بنګال په مرکزي ښار ګوړ باندې یرغل و .

دشیرشاه سورې زوې جلال خان او معاون یې مقرب خان دواړه چې کله مخته راغلل او په تیلیاګړهی باندې یې حمله وکړه اودبنګال لښکر او پرتګالیان یې د خپله ځانه سره په جنګ کې مصروف کړل، نوبیا شیرشاه سوري خپل کار پیل کړ . هغه د ګنګا په درياب کې ولاړو کشتیو باندې ولکه وکړه ، دا هسې ساده کیشتۍ وې چې د بنګال او سیدونکو د کهلویا او رهوار په نوم باندې یادولې. شیرشاه سوري دهمدې کشتیو په واسطه دخپل لښکر سره یو ځاې متحرک شو . هغه جنګې او د خوراک سامانونه دهمدې کشتیو په واسطه ولیږل ، اوپه خپله د خپل لښکر سره یو ځاې د راج محل دغرونو څخه راتیر او د جنوب د نوم ورکو سیمو په لور ورغې. دا ځایونه د غرنیو لړیو یوه برخه وه. شیرشاه سوري تر ډیره ځایه پورې په همدغه نوم ورکو ځایو کې د غرنیو لړیو تر منځ سفر وکړ ، بیا د جنوب شرق لورې ته را و ګرزید ، اود چهارکنډ ځنګلونو ته ورسید. په هغه وختو کې دا دومره ورانه ویجاړه سیمه وه چې یا په کې لاره وهونکې او لارشوکونکې بدکاران اوسیدل او یا پرې د اړیسه څخه راتلونکې مسافرو سفر کاوه . په دې سیمه کې سړک نه و . یواځې وړې وړې لارې وې چې دیخنۍ په وخت کې دانسانانو او حیواناتو له پاره داستعمال وړ وې. ځکه د دې سیمې څخه د تیریدو په وخت کې به دې ته اړتیا وه چې شاوخوا په لاره کې ولاړ اغزی ، اوبوټې پرې کړل شي تر څو لاره جوړه راښکاره شی ، تر څنګ یې تیز اوبه بهیدونکې ویالې هم په دې ورځو کې وچیدې.

د بله اړخه د شیرشاه سوری زوې جلال خان او دهغه معاون مقرب خان دواړه یو ځاې د پرتګالیانو او سلطان محمود لښکرې په جنګ کې سر ه را نغاړلې وې. دبلې لورې د کشتیو په واسطه د شیرشاه سورې له اړخه را لیږل شوې د جنګ سامان او دخوراک وسایل هم هغه ځاې ته را رسیدلی و چېرې چې هغه غوښتل . بیا شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې د پوانتې څخه د ګوړ په لور تلونکې سړک باندې د هوا په څیر را خپور شوې و.

په هغو وختو کې د بنګال مرکزې ښار همدا د ګوړ ښار و . چې د مهانند ددریاب په شمال کې نژدې شپیته میله واټن کې پروت و . د مهانند درياب د ګنګا د دریاب معاون درياب ګڼل کیږي. اوس نو دشیرشاه سوری تر مخه تر ټولو لمړۍ د فرندوز ښار و . شیرشاه سوري غوښتل په ګوړ باندې د یرغل دمخه دفرندوز ښار تر خپلې ولکې لاندې راولې. ځکه چې که چیرې هغه ددې ښاره همدا سې تیر شي او دګوړ ښار محاصره کړی نوبیا به د بنګال حاکم سلطان محمود د فرندوز څخه نظامې اوخوراکې کومکونه تر لاسه کړي اوده ته به نه تلافی کیدونکې زیانونه ورسوي.

دخپلو دغو موخو د ترلاسه کولو له پاره شیرشاه سوری یو ځل بیا خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې دخپله ځانه سره و ساتله او بله برخه یې د صاحب خان تر قوماندې لاندې هغه ته ورحواله کړه. اوهغه یې په پواینتې یعنې د فرندوز په ښار د حملې له پاره و لیږه. خو په خپله شیرشاه دخپلې برخې د لښکرو سره د پواینتې او تیلیاګړه تر منځ په لویه لار سنګر و نیوه، هغه غوښتل چې که چیرې د تیلیاګړه څخه د سلطان محمود اویا دهغه اتحادي فوځونه د ښار په لور را وخوزیږي نو دهغوې لاره به و نیسي.

صاحب خان د خپل لښکر سره یو ځاې د شپې په داسې وخت کې په ښار باندې یرغل وروست چې ټول خلک په خواږه خوب ویده و . د پواینتې (فرندوز) ښار ته صاحب خان اودهغه ملګري لکه د میږو په څیر ورغلل او هلته دښار په کوڅو اولارو کې د دیمک د چینجو په څیر خپاره شول . صاحب خان اودهغه ملګری په ډیره اسانۍ سره د پواینتې ښار ته ور ننوتل . او هلته په ښار کې چې هر څومره بنګالی او پرتګالی فوځونو ډلې موجودې وې هغوې ټول یې په همغه لمړۍ حمله کې له تیغه تیر کړل. او د پواینتی په ښار یې پرته له ځنډه په ډیره اسانۍ سره ولکه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ښار باندې د ولکې کولو وروسته صاحب خان د ښار نظم ونسق سنبال کړ ، دلته یې خپل والی و ټاکه او یو کوچنی لښکر یې هم دلته په پوا ینتې کې دخپل والي د مرستې له پاره پریښود. ددې کار دتر سره کولو وروسته یې خپل پاته لښکر له ځانه سره واخست او بیرته د شیرشاه سوري په لور ورغې. کله چې صاحب خان د پوا ینتې په ښار باندې دولکې کولو وروسته بیرته د شیرشاه سوری سره یو ځای شو نو بیا شیرشاه سورې د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور په ډیره ګړندی توګه مخکې تګ وکړ. او دخپل لښکر سره یو ځای هلته د ګوډ دښار په څنډو کې را ښرګند شو.

کله چې شیرشاه سورې دخپل لښکر سره یو ځای د ګوډ ښار ته را نزدې شو نو ویی کتل چې د ګوډ ښار په ډیره مستحکمه توګه کلا بند شوی دې. دښار په څلورو اړخونو کې ستر ستر خندقونه کنل شوې دي ، او کلا ډیر ستر ستر دیوالونه لری چې عرض یې په هیڅ ځای کې د لسو ګزو څخه لږ نه دې. هغه وکتل چې دهغه سواره دد غو خندقونو څخه تیریدلې نه شي. اودهغه پیاده فوځ ددې خندقونو او دیوالونو څخه د میړو په څیر معلومیږي. خوشیرشاه سوري په هر صورت د بنګال د حاکم سلطان محمود د ماتولو هوډ درلود او پریکړه یی کړې وه چې د ګوډ په ښار به خپله ولکه تر سره کوي.

په همدې وخت کې دبنګال حاکم او پرتګالیانو ته هملته په تیلیا ګړه کې خبر ورسید چې شیرشاه سوري دوې دخپل ځوې جلال خان سره په جنګ کې اخته کړې دی ، په داسې حال کې چې په خپله شیرشاه سوری په ګوډ دحملې له پاره هغه لورې ته تللې دې اودګوډ ښار یی محاصره کړې دې.

ددې خبر د اوریدو سره سم د سلطان محمود تر پښو لاندې زمکه وښویده ، نو په دې خاطر یې تیلیا ګړهی هملته په خپل حال پریښود او دخپل لښکر او د پرتګالیانو د لښکرو سره یو ځای په ډیره بیړه د ګوډ په لور را وخوزید. دشیرشاه زوې جلال خان او دهغه معاون مقرب خان ددوې د نه موجودیت نه په ګټې اخستلو سره د تیلیاګړهي ستره جنګی کلا د خپلې ولکې لاندې راوسته.

هغه وخت چې د بنګال حاکم سلطان محمود دخپل لښکر او پرتګالیانو سره یو ځای د ګوډ مرکزی ښار ته را نزدې شو نو هغه ته خبر ورکړل شو چې ښار د شیرشاه سوري په محاصره کې دې. او هغه هوډ کړې چې ښار به حتما تر خپلې ولکې لاندې رواړي. نو په دې اساس هغه د شیرشاه سوري سره د سولې کولو له پاره وړاندیز وکړ او هغه ته یې خپل قاصد ور ولیږه ، او د سولې او امن غوښتنه یې ترې وکړه. شونې ده چې شیرشاه سورې هم د سولې له پاره تیار و نو دهغه د سولې وړاندیز یی و مانه ، اوپه دې ترتیب د شیرشاه سوری او سلطان محمود تر منځ د سولې شرایط ولیکل شول. دهمدې شراېطو په اساس د بنګال حاکم سلطان محمود شیرشاه سوری ته د جرمانې یا نذرانې په توګه د ۱۳ لکه طلایی سکو د ورکولو وعده وکړه. او تر څنګ یی د ګوډ نه تر سکري ګري پورې ټوله سیمه چې نژدې ۹۰ مایله کیږی او عرض یی هم نژدې ۳۰ مایله کیږي دشیرشاه سوري په ولکه کې ورکړه.

اخر دهمدې شرایطو په بدل کې سوله وشوه او په دې ترتیب د سلطان محمود په مقابل کې شیرشاه سوری ته ډیره ښه سوبه ور په برخه شوه. ددې سوبې څخه شیرشاه سوري ته نه یوازې مالې ګټې تر لاسه شوې بلکه هغه ته سیاسی علویت هم ور په برخه شو ، ددې نه علاوه دتیلیاګړهي دره هم دشیرشاه سوري په لاسو کې ور پریوته ،او داسې څرګندیده چې د بنګال حاکم سلطان محمود شیرشاه سوری ته په دې امتیازاتو ورکولو سره په خپلو لاسو د بنګال سوبه ولیکله ، اوس نو شیرشاه سوري ته په مکمله توګه ازادي ور په برخه شوې وه چې هغه ددې درّو څخه هر وخت چې وغواړې د سلطان محمود څخه خراج واخلی او کله چې وغواړی د هغه په تخت و تاج باندې ولکه وکړي.

۱۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رهتاس په راج محل کې ښایسته او حسینه شهزادګۍ ګنګا په سپینه رنګه فرش باندې د نڅا اور قص تر څنګ ډېره خوندوره او زړه را ښکونکې سندره ویله. څرنګه چې دهغې د موزیک ښوونه سر ته رسیدلې وه نو دهغې د تعلیم د پوره کیدو په خاطر هلته په راج محل کې دخوشحالیو ستر جشن لمانځل کیده .

راجه هرکشن د خپلو رانیانو سره یو ځاې همله په ډېر لوړ اودنګ جوړ کړل شوي شاه نشین باندې ناست و. دهغه ښې او چپ لورې ته دهغه مشیر ان او وزیران او د ریاست نور لوړ پوړې چارواکې سره راټول شوې و . ددې خلکو علاوه پنډت پروهیت هم په خپلو ټاکل شو ځایو باندې ځاې په ځاې شوی و. ددوې تر څنګ د راجه هرکشن تر شا په لړ وا ټن کې دشهزادګۍ ګنګا د موزیک ښوونکې پنډت هم په خپل ناست ځاې کې د ورایه څرګندیده.

۱۲

د رهتاس په راج محل کې ښایسته او حسینه شهزادګۍ ګنګا په سپینه رنګه فرش باندې د نڅا او رقص تر څنګ ډېره خوندوره او زړه را ښکونکې سندره هم ویله. څرنګه چې دهغې د موزیک ښوونه سر ته رسیدلې وه نو دهغې د تعلیم د پوره کیدو په خاطر هلته په راج محل کې د هغې خوشحالیو د لمانځلو له پاره ستر جشن جوړ شوې و.

راجه هرکشن د خپلو رانیانو سره یو ځاې همله په ډېر لوړ اودنګ جوړ کړل شوي شاه نشین باندې ناست و. دهغه ښې او چپ لورې ته دهغه سلاکاران ، وزیران او د ریاست نور لوړ پوړې چارواکې راټول شوې و . ددې خلکو علاوه پروهیت پنډتان هم په خپلو ټاکل شو ځایو باندې ځاې په ځاې شوی و. ددوې تر څنګ د راجه هرکشن تر شا په لړ وا ټن کې دشهزادګۍ ګنګا د موزیک ښوونکې پنډت هم په خپل ناست ځاې کې د ورایه څرګندیده.

ګنګا په سپین و زمه فرش باندې نڅا کوله او د نڅا په وخت کې دهغې د سپینو وریښمینو کالیو څخه دهغې د جسم ټولې زاویې په ډېره څرګنده توګه تر سترګو کیدې. دې نندارې په کتونکو کې یو هیجان را پورته کړې و . په سازونو کې یو خوند او په سترګو کې مستۍ لیدل کیدې او دهغې د ژبې څخه د سندرې هر لفظ په اوریدونکو باندې خپل خاص اغیز شینده .ددې د نڅا او سندرو د اغیز نه هر یو نندارچې په لیونتوب اخته شوې و.

تر لږ څه وخته پورې هغې په همدې توګه نڅا وکړه اوبیا یې د لاس په اشاره خپلو ډمانو ته دتوقف اشاره وکړه ، دهغې په اشارې سره ډمانو خپل ساز او سرود بند کړ. بیا ګنګا په ډېره خوشحالۍ هلته شاه نشین ته دخپل پلار څنګ ته ورغله او ورڅخه یې وپوښتل چې پلار جانه !تاته زما نڅا او سندرې څه ډول ښکاره شوې. راجه هرکشن په صفتی توګه خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل:

ګنګا لور جانې !دغه نڅا چې تا نن د نندار چیانو تر مخ د لته په راج محل کې ترسره کړه نو ددې تر مخه ما دهیڅ یو نڅیدونکې ډمې د اسې نڅا نه وه کتلې. بګوان دې زما خبره درواغ کوی نه چې وو ایم ستا استاذانو تاته د نڅا او موزیک داسې ښوونه اوروزنه درکړې ده چې ته یې د تیرې څخه یو نایابه ملغلره و ګرځولې. په همدې وخت کې شهزادګۍ دخپل پلار راجه هرکشن په غوږ کې یو څه پټ وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلارجانه !دا خلک ته ددې ځایه رخصت کړه ځکه زه غواړم له تا سره یوه ډېره مهمه خبره وکړم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن د لاس په اشارې سره خلک دهغه ځآیه رخصت کړل او ټول وزیران ، سلاکاران او پنډتان له دې خونې څخه ووتل اوخونه یې تخلیه کړه. ددې ټولو خلکو د تللو وروسته ،بیا راجه هرکشن خپلې لور شهزادګۍ ته مخ کړ او ورڅخه یې و پوښتل:

ګنګا لورې !تا ماته څه ویل غوښتل ، اوس یې ووایه. دهغه په دې خبره ګنګا وویل: پلارجانه ! ما ددې نه مخته تا ته دا خبره نه وه کړې خو اوس یې درته کول لازمي ګڼم ، ما ستا د ساتونکې ډلې سالار ته حکم کړې و چې هغه دې خپل دوه یا درې کسه ځوانان د کوچیانو دقبیلې دسردار فدایی خان د پیدا کیدو په خاطر و استوي ، پلارجانه !دې فداې خان به هرو مرو په کوم ځاې کې د خپلې قبیلې سره پړاو کړې و ي. زه غواړم ددې فداې خان سره ووینم اودهغه څخه وپوښتم چې هغه ځوان چې زما د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې یې ګټلې دي نو دهغه سره د خبرو له پاره یو ځل فدایی خان هلته راغلې و او پټې خبرې یې ورسره کړې وې.اودا ددې خبرې ثبوت دې چې فدایی خان هغه ښه پیژني. نوپه دې خاطر زه غواړم فدایی خان را پیدا کړم. او ورڅخه وپوښتم چې هغه ځوان څوک و چې زما سویمبر یې وګاټه.

پلارجانه ! زما په برخه کې حالاتو حیرانونکې بدلون موندلې دی، په داسې حال کې چې دلته شهزادګان د شهزادګیو په لټه کې منډې ترړې وهي ، دلته ځوانان دخپلې خوښې د نجونو پسې د زمکې او اسمان ترمنځ څرخکونه خوري ، خو زما حال دا دې چې زه دهغه ځوان په لټه کې یم چې زما سویمبر یې ګټلې دې. اوبیا یې زما پرېښودم اورا څخه همداسې ولاړ. پلارجانه ! په هر قیمت چې کیږی زه به دا ځوان پیدا کوم او ژوند به ورسره پیلوم. دا په دې خاطر چې هغه زما سویمبر ګټلې دې او دا پرې زما حق ګرزیدلې دې. پلارجانه !که څه هم په اخری ځل مقابله کې هغه ماته په څرګنده توګه وویلې چې ، «زما نه خوښیږي» خو زه غواړم چې هغه را پیدا کړم او ور سره و اوسیږم اودهغه ناخوښې په خوښیو باندې بدله کړم. پلارجانه !ما په خپل ژوند کې تر اوسه پورې داسې ځوان نه دې کتلې چې هغه د دې دکومې شهزادګۍ د ترلاسه کولو مقابلې داسې ګټلې وي چې د پنځه غشو په ځاې درې واخلې اوبیا ددرې غشو په ځاې یو واخلې او هغه بادنما مرغه پرې وولی او په یو وار یې و څرخوي.

تر دې ځایه دخبرو وروسته چې کله شهزادګۍ خاموشه شوه نوبیا راجه هرکشن د لږ څه سوچ اوفکر وروسته وویل:

ګوره ګنګاجانې لورې ! زه په پوره توګه ستا تر اړخه ولاړ یم. که چیرې تا زما د ساتونکې ډلې سالارته د فدایی خان د پیدا کیدو حکم کړې وي او هغه څوکسه ځوانان دهغه د لټون له پاره هغه لورې ته استولی وی نو زه بلکل دا خبره منم چې تا ډېر ښه کار کړې دې. ګوره لورجانې !ته چې هر کار کوې نو زما تایید او ملاتړ به درته په برخه وي. که چیرې ته د سویمبر ګټونکې ځوان د لټون له پاره هوډمنه یې ، نو زه ایشور ته دعا کوم چې هغه ستا دد ې هڅو په اړه بریاوې در په برخه کړي دد ې خبرو سره سم راجه هرکشن دخپله ځایه پورته شو ،دهغه د پورته کیدو سره سم شهزادګۍ ګنګا اودنورې رانیانې هم را پورته شوې او ټول یو ځاې د راج محل هغه بلې برخې ته روان شول.

۱۷

دبنګال د مرکز د ګوډ په ښار کې د بنګال د حاکم سلطان محمود سره د سولې کولو نه وروسته شیرشاه سوری بیرته د چنار کلې ته راستون شوې و ، په همدې وخت کې ورته خبرونه را ورسیدل چې د بنګال حاکم سلطان محمود د شیرشاه سوری د ماتولو له پاره د شهنشاه همایون سره سازشونه پیل کړې د ي ، او تر څنګ یې د ګوا پرتګالی والی ته هم قاصد استولې دې چې هغه د ې خپل تکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ځوا کمن لښکر هلته ګوډ ته را ولیږي ، تر څو په ګوډ باندې د شیرشاه سوری د حملې په وخت کې هغه ته ماتې ورکړي او د بنګال څخه یې بیرون کړي ،

کله چې هغه ته د چنار په کلي کې د سلطان محمود د سازشونو په اړه خبرونه ور ورسیدل نو ډیر اندیښمن شو ، نو په دې خاطر یې پریکړه وکړه چې دا ځل به حتما په بنګال حمله کوی او هغه ځآې به د تل له پاره په خپله ولکه کې اخلي. د چنار څخه د بنګال په لور د حرکت کولو نه مخته شیرشاه سوری خپل تیز اوګړندی مخبران د همایون د لښکر د نقل و حرکت د معلومولو په خاطر هغه لورې ته وا ستول تر څو د همایون او دهغه د فوځ د حرکت په اړه چې کوم معلومات تر لاسه کړي او سمدستې یې د شیرشاه لورې ته را ولیږي او بیا دهمغې معلوماتو په رڼا کې خپله راتلونکې تګلاره جوړه کړي.

خو همایون په خپله د ګجرات د حکمران بهادرشاه لښکر ته د ماتې ورکولو وروسته د خپل هیواد د دنظم و نسق د جوړولو نه نوې نوې فارغ شوې و چې په یوه بل مصیبت کې را ګیر شو. په هغو ورځو کې چې شیرشاه سورې دا ښار محاصره کړې و نو په هماغه ورځو کې د مغلو یو باغی سردار سلطان مرزا د همایون او دهغه د سلطنت په مقابل کې بغاوت وکړ. هغه د قنوج څخه را ووت او د بلګرام لورې ته راغې .او بلګران یې خپل مرکز و ټاکه ، دهغې وروسته یې خپل مشر زوې الغ مرزا جونپور ته ولیږه . هلته جونپور کې جنید برلاس د مغلو حاکم و . نوموړې ددې نه علاوه چې یو ډیر ښه سپه سالار و ، ډیر زیات شجاع او زړه ور انسان هم و . الغ مرزا نیغ په نیغه د جنید برلاس سره ټکر و نه کړ خو د جونپور په یوه سیمه کې یې ډیره تباهی خپره کړه .

باغې سردار سلطان مرزا خپل بل زوې شاه مرزا هم د مغلو یوې بلې سیمی امانت پورې ته د هغه ځاې د نیولو له پاره ور و استوه . الغ مرزا ډیر زیات زړه ور کارونه وکړل. هغه هلته په جونپور کې د لوټ او چپاول نه وروسته ، د «اود» او «بنارس» د ولکې کولو له پاره اراده وکړه او دخپلې دې ارادې د تکمیل له پاره یې دا سې لاره خپله کړه چې تر مخه یې د جونپور مستحکمه کلا چې جنید برلاس په کې موجود دهغه تر مخې خنډ نه شي ، شیرشاه سوری ته د سلطان مرزا او دهغه د زامنو دا فعالیتونه هغه وخت څرګند شول چې هغه هم د ګوډ ښار محاصره کړې و . هغه ته دا اندیښنه پیدا شوې وه چې کیدا ې شي سلطان مرزا او دهغه باغي زامن د همایون په لاسو د ماتې خوړولو نه وروسته دهغه سلطنت ته را ننوځی او هلته تباهي او لوټ پیل کړي. نو په همدې خاطر هغه د بنګال د حکمران سلطان محمود سره سوله وکړه او په خپله بیرته چنار کلي ته را ستون شو.

همایون د سلطان مرزا او دهغه د باغي زامنو د ځپلو له پاره خپل ورور هندال مراز و ټاکه ، هندال هم دا باغیان په ډیره ښه توګه وځپل او ددې ماتې سره یې مخ کړل. هغوې ددې ماتې وروسته د مغلو د سیمو څخه ووتل او نورو سیمو ته و تښتیدل .

همایون چې څنګه ددې بغاوت څخه فارغه شو نو خپل ورور مرزا عسکری یې په خلاف بغاوت وکړ . په دې وخت کې همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د ماڼډو په سیمه کې پړاو کړې و ، په دې خاطر هغه ډیر مشوش و . مرزا عسکری په احمد اباد کې د بغاوت د بیرغ د پورته کولو نه وروسته کوچ وکړ او د همایون د یوه سالار تا زی بیګ سره یې د ټکر کولو هڅه وکړه . او دخپلې پادشاهی د اعلانولو په خاطر د اګرې په لور ولاړ. همایون ددې بغاوت د ماتولو له پاره سمدستې په خپله هغه لورې ته ورغې . دا د همایون خوش قسمتی وه چې هغه دا بغاوت مات کړ ، خپل ورور مرزا عسکری ته یې بښنه وکړه او دهغه سالار هندو بیګ یې د خپله ځانه سره اګرې ته راوست.

په همدې ورځو کې د مغلو ډیر ستر او زړه ور سالار جنید برلاس په جونپور کې ومړ. په دې اساس همایون دهغه په ځاې هندو بیګ هلته د جونپور والی و ټاکه.

هندو بیګ د شیرشاه سورې له پاره دجنید برلاس څخه ډیر ګټه ور وخوت ، هندو بیګ دشیرشاه سوری سره خاصه مینه وه ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری دخپل یوه قاصد په لاسو هندو بیګ ته یو پیغام ور ولیږه چې په هغه کې راغلی و :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پادشاه: ما چې کومه ژمنه کړې وه ما دهغې څخه لږ مخالفت هم نه دې کړې ، ما تر اوسه ستا په سیمه کې هیڅ ډول مداخله نه ده کړې ، ایا ته به دخپلې مهربانۍ او لطف له مخې زما د وفادارۍ دا خبر تر شاه پورې و نه رسوې ؟ او هغه به په دې خبره راضی نه کړې چې هغه دې دې لورې ته مخ نه را اړوي ، زه خو ستاسې فرمانبرداره او وفاداره یم.»

هندوبیگ د شیرشاه سوري دا لیکنه ډېره و ستایله ، هغه هسې هم د شیرشاه سوری سره مینه درلوده نو سمد ستی یې خپل یو قاصد د همایون په لور ور واستوه او هغه ته یې یو لیک ورولیږه چې په کې راغلی و :

« شیرشاه سوري ستا وفادار دې . هغه ستا په نوم سیکې جوړوی او ستا په نوم خطبه وایی . هغه تر نن ورځې پورې زمونږ په پولو کې هیڅ ډول مداخله نه ده کړې او نه یې دخپلې کومې وینا او کړچار له لارې مونږ ته تکلیف راکړې دی. نو په دې اساس زما وړاندیز دا دې چې شیرشاه سوری باید په خپل حال پاته شي.»

شونی ده چې همایون به دخپل والی هندوبیگ په دې لیک سره لږ څه ډاډمن شوې وي نو په دې اساس یې د شیرشاه سوري پرخلاف د سمد ستي قدم پورته کولو څخه ډډه وکړه .

شیرشاه سوري د همدې حالاتو څخه په ګټه پورته کولو سره په بنګال باندې د حملې کولو تکل وکړ . ځکه دا حالات د هغه له پاره ډېر مناسب و . اوس نو د هغه ځواک او قوت هم ډیرښت موندلې و ، سترو سترو افغان سردارانو چې تر اوسه یې شیرشاه سوري دخپل حاکم په څیر نه مانه ، په بنګال او بهار کې د شیرشاه سوري په فتحو اوولکو باندې د هغوی په آندونو کې هم بدلون راغلې و .

اوس نو شیرشاه سوری د افغان سردارانو د توجه مرکز ګرزیدلې و . هغو خپل پالو او مغرورو افغان سردرانو چې د شیرشاه سورې د قیادت منلو ته تیار نه و ، اوس دې ته اړ شوې و چې هغه د خپل مشر په څیر و مني. هغوی په دې ډاډمن شوې و چې د بنګال په ګوډ ښار باندې به د شیرشاه سوري ولکه کلکیږي او هغوی په دې هم پوه شوی و چې په هندوستان کې اوس یوازې شیرشاه سوري د مغلو په مقابل کې د افغانانو د ګټو نه دفاع کولی شي .

د افغان قوم په ټولو مشرانو او سردارانو کې دشیرشاه سورې مقبولیت ډیر زیات شوې او دا مقبولیت دې حد ته رسیدلی و چې زیاتو هغه ته د اعلیحضرت په نامه غږ کاوه .

همایون اودهغه والی هندوبیګ ته د ډاډ ورکولو وروسته شیرشاه سوری د خپل لښکر سره یو ځای د برق په څیر په ګړندۍ توګه د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور مخته تګ وکړ . هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې خپل زوې جلال خان او د صاحب خان مشر ورور مقرب خان ته ورکړه او هغوی ته یې حکم وکړ چې هغوی دې د ګوډ د ښار د شاوخوا سیمو په لور مخته ولاړ شی . هغه خپل پاته لښکر یوځل بیا په دوو برخو وویشه ،دهغوی یوه برخه یې دخپل ځآن سره و ساتله ، اوبله برخه یې صاحب خان ته ورکړه . اوبیا یې د لښکر دد ې دواړو برخو سره یو ځای د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور روان شو .

دشیرشاه د چنار د کلی څخه د بنګال مرکزی ښار ګوډ نزدې څلورسوه څلورشپیته میله واټن کې پروت و . شیر شاه سورې دا واټن په درې اونیو کې وواهه ، او ګوډ ته د رسید و سره سم یې هغه ښار محاصره کړ . دد ې تر څنګ د هغه زوې جلال خان او مقرب خان هم د غرب له لورې د هغه ځای د سیمو د چور و چپاول کولو نه وروسته ګوډ ته را رسیدلی و . او په دې ترتیب یې د ګوډ محاصره کلکه کړه .

د بلې اړخه د ګجرات حاکم بهادرشاه ، د همایون په لاسو د ماتې خوړولو وروسته په شپږو میاشتو کې خپل ځان بیرته راټول کړ او خپل ځواک یې غښتلې کړ . دخپل ځواک د غښتلتیا وروسته بهادرشاه په ډېره بیړه د خپلو د لاسه وتلو سیمو لکه مالوه او ګجرات د ولکه کولو له پاره را ووت او په دیر لږ وخت کې یې دا سیمې بیرته تر خپلې ولکې لاندې راوستې . تر څنګ یې هغه دا سې هم وښوول چې هغه به په غربی هند کې دخپلې واکمنۍ اغیز د پخوا په څیر بیرته قایم کړي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوری ته د مغلو پر خلاف د بهادرشاه د متحرک کیدو خبر هغه وخت ورسید چې هغه د ګوړ ښار تر خپلې محاصرې لاندې نیولې و. هغه ته ددې خبر په را رسیدو سره څه ارامتیا تر لاسه شوه. اودا هیله ورته پیدا شوه چې اوس به همایون ددې په لور د توجه کولو په ځای د ګجرات دحاکم بهادرشاه سره لاس و پنجه شي ، خو پخوا له دې شیرشاه سوری ددې نه ویریده چې که چیرې همایون ته خبر ورسیږی چې شیرشاه سورې د ګوړ ښار محاصره کړې دې نو هغه به ضرور د هغه په خلاف خپل فوځونه متحرک کړي ځکه ددې نه مخته هم د بنګال حاکم سلطان محمود د همایون څخه دشیرشاه سوری پر خلاف د مرستې غوښتنه کړی و ه. خو کله چې شیرشاه سوری ته د همایون او بهادرشاه تر منځ د نښتو او دلاسه ورکړل شوو سیمو د بیرته تر لاسه کولو له پاره ددواړو خوا تر منځ د جنګ جګړو خبر را غې نو هغه پرې د ډاډ او سکون ساه واخسته.

دګجرات حاکم بهادرشاه د خپلو سیمو د ولکه کولو وروسته په دې ویره کې و چې همایون به په هرصورت چې وي د هغه پر خلاف ستر فوځی یرغل کوي ، نو دخپلې دفاع په خاطر یی دهمایون پر خلاف په ګوا کې د پرتګال والی له ځانه سره یو ځای کول غوښتل. ددې موخې د ترلاسه کولو له پاره هغه په خپله د ګوا په لور وخوزید اودهمایون پر خلاف یی د ګوا د والی سره خبرې اترې وکړې. کله چې ددې خبرو اترو وروسته دګجرات حاکم بهادرشاه دخپل بحرې جهاز سره بیرته را ستنیده نو د پرتګالي بحری غلو(قزاقانو) تر حملې لاندې راغې. دهغه جهاز یی په سمندر کې ډوب کړ اوپه دې ترتیب د ګجرات حاکم د خپلو پلانونو د تطبیقولو تر مخه د نړۍ څخه و کوچید.

دبنګال د حاکم بهادرشاه د مړینی وروسته همایون ته دوه لارې تر مخه وې ، لمړۍ دا چې هغه د ګجرات دحاکم ټولې سیمې بیرته په خپله ولکه کې واخلي او دویمه دا چې په ګجرات د ولکې تر مخه د شیرشاه سورې ، چې ورځ په ورځ ځواکمن کیده او دده د سلطنت له پاره د خطر زنګ ګرزیدلې ، یو فوځی حرکت وکړي. هغه دخپلو سلاکارانو سره د مشورې اوسلا وروسته دا پریکړه وکړه چې په اوسنی حال کې د ګجرات موضوع شاته پریږدي او د شیرشاه سوري پر خلاف حرکت وکړي ، ځکه د ګجرات موضوع دومره ګواښمنه وه لکه څومره چې دشیرشاه سوری موضوع وه ، هغه ته خپلو مشاورینو دا سلا هم ورکړې وه چې که چیرې شیرشاه سورې ددې نه زیات پریښول شي نو په راتلونکو وختو کې به دده سلطنت ته سخت ستر ګواښ و ګرځي. ددې سلا اومشورو وروسته همایو ن د ګجرات موضوع شاته پریښوله ، اودخپل لښکر سره یو ځاې د بنګال په لور وخوزید ، تر څو هلته د ګوړ ښار ته ورسیږی او دبنګال دحاکم سلطان محمود سره یو ځاې دشیرشاه سوري مقابله وکړي

خو بنګال ته د ګوړ دښار په لور د حرکت اود شیرشاه سوري پر خلاف د سلطان محمود سره د یو ځآې کیدو د تګ په وخت کې هغه دلارې په نیمایی کې خپله اراده بدله کړه. اویو ځل بیایی د خپلو سلاکارانو سره مشوره وکړه ، ددې وروسته یی دا پریکړه وکړه چې بنګال ته د تللو اوهلته د شیرشاه سوری پر خلاف د جنګ کولو په ځاې دا غوره ګڼي چې د شیرشاه سوري په نشتوالی کې د هغه په مرکزي کلا چنار باندې ولکه وکړي ، ددې ولکې په اساس به شیرشاه سوري په هیڅ ځاې کې خپل قدم مستحکم نه کړاې شي.

همایون هیله من و چې شیرشاه سوری به دومره ژر د بنګال په مرکزی ښار ګوړ باندې ولکه و نه کړاې شي. ځکه چې دګوړ ښار ډیر زیات امنیتي تدابیر درلودل ، تر څنګ یی د ښار چا رچاپیر یو ستر خندق هم کنل شوی و. همایون غوښتل چې د شیرشاه سوری مرکزی کلا ، چنار ، د خپلې ولکې لاندې کړي او په دې توګه د شیرشاه سوري بنسټ له بیخه و کاږي ، اوبیا د چنار په کلا د ولکې نه وروسته د شیرشاه سورې په خلا ف د بنګال په لور حرکت وکړي ، هغه دا هیله هم درلوده چې تر هغې وخته پورې به د چنار د کلا د دلاسه ورکولو خبر هم شیرشاه سوری ته ور رسیدلې وي ،په دې اساس به هغه ته یو ډول اندیښنه او زړه بداوې را پیدا شوې وي اوپه دې توګه به همایون په اسانۍ سره شیرشاه سوري ته ماته ورکړی. او دخپلو موخو په تر لاسه کولو کې به بریالی و ګرځی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهمدې ارادو د پوره کولو له پاره همایون د بنګال په لور د تللو تر مخه د چنار د کلا په لور وخوزید. دبله اړخه دشیرشاه سوری جاسوسانو هم دهمایو ن د لښکر کلکه څارنه کوله ،هغوې سمد ستې شیرشاه سوری ته خبر ورکړ چې همایون غواړي د بنګال په ځای د چنار د کلا د سوبې له پاره هغه لورې ته ولاړ شي. ددې خبر د ترلاسه کولو سره سم شیرشاه سوري ډیر اندیښمن شو او خپل زوې جلال خان او د صاحب خان مشر ورور مقرب خان یې د ګوډ د کلا د محاصرې له پاره پرېښوول او په خپله یې د صاحب خان سره یو ځای لښکر واخست او د چنار کلا د ساتنې له پاره یې د ګوډ څخه هغه لورې ته کوچ وکړ.

شیرشاه سوری د ګوډ څخه د چنار کلا په لور په دومره ګړندۍ توګه او دومره سرعت سره ولاړ چې هلته دهمایون د لښکر د ورسیدو تر مخه دوې ور ورسیدل ، هغه د کلا څخه د بارودو یو ستره ذخیره اودخپلې کورنۍ ښځې اوکوچنیان وویستل او هغوې یې هلته په غرونو کې پرتې د وند یاچل بلې کوچنۍ کلا ته منتقل کړل. ددې ټولو کارونو د تکمیل نه وروسته شیرشاه سوری دهمایون د راتلو تر مخه دچنار کلا دخوندي ساتلو په خاطر خپل دوه کسه سالاران هر یو جرنیل غازي سور او سلطان سرواني وټاکل ، هغوې ته یې خپل نیمایي لښکر ورکړ اوپه خپله د صاحب خان سره یو ځای دکوهستان په وند یاچل کې د بهار کنډ د کلا په چار چاپیر کی کینا ستل ترڅو په مناسب وخت کې دهمایون په لښکر باندې ګذار وکولی شي.

همایون هم د خپل لښکر سره یو ځای د شیرشاه سوری مرکزی کلا چنار ته ور ورسید. دچنار کلا د غره په یوه لوړه څوکه پرته ده ، دغرونو دا لړۍ نژدې ۱۵۰فټه لوړه ده. دا کلا د مرزا پور نه د ګنګا دجنوبی غاړو پورې رسیږی ، او بنارس چې د ګنګا په غربی څنډه کې نژد ې ۱۸ میله لرې واټن کې پروت دې ، تر دې ځایه د چنار د کلا سره یو ځای د دایرې شکل جوړوی او بیا تر شمال پورې غځیږي.

ددې کلا اوږدوالې ، که دغره هغه څنډه هم ورسره را ونیسو نو یونیم میل تشکیلوي ،ددې کلا عرض په ځینو ځایو کې ۱۰۰ ګزه او په ځینو ځایو کې تر ۳۰۰ ګزو پورې رسیږي. ددې کلا درې اړخونو ته دګنګا دریاب په پوره تیزۍ سره بهیږي. په جنوب کې ددې کلا څوکه په پخوانیو وختونو کې د عامی شاهراه او د غرونو سره یوځای کیده.

دا کلا په ډیر زیات ستراتیژیک اهمیت کې پرته وه او دحربی اهمیت له لورې دا ځای ډیر زیات وزن درلود. که چیرې همایون په هماغه لمړیو پنځلسو ورځو کې دې ځای ته د شیرشاه سورې د راتګ د مخه را رسیدلې وای نو په ډاډمنه توګه به یی کلا نیوله او دشیرشاه سوری ملا به یی ورماتوله. که چیرې همایون په خپلو راتلو کې لږڅه ګړندیتوب کړې وای نو همایون به چنار ته د شیرشاه څخه دمخه را رسیدلې وای نو په هغه وخت کې به نه شیرشاه خپلې ښځې اوکوچنیان دکلا څخه ویستلې وای او نه به یی دهغې له پاره نوره مرسته را استولې شوه ،اونه به یی د جنګ سامانونه دکلا څخه بیرون د کوهستان وند یاچل ته منتقل کړي وای او نه به یی دبهار کنډ په کلا کې ځان ځای په ځای کړې وای.

خو اوس وخت له لاسه وتلې و ، همایون د خپل غفلت په اساس د شیرشاه سوری په دام کې نښتې و. شیرشاه غوښتل چې دبنګال د سوبې د مخه دهغه هیڅ دښمن دهغه مزاحمت ونه کړي خو په چنار باندې د حملې کولو په اساس همایون دهغه دا غوښتنه پوره کید و ته پری نه ښوده.

همایون نژدې درې میاشتې د چنار کلا په خپله محاصره کې واخسته ، په دې وخت کې د شیرشاه سوري جرنیلانو هر یو جرنیل غازي سور او سلطان سرواني د کلا څخه دفاع کوله ، په دا سې حال کې چې په خپله شیرشاه سوری همله په وند یاچل کې په سنګر کې ناست و. شیرشاه سوری ډاډمن و چې د هغه د چنار کلا لښکر به همایون په مقابله کې خپلې دفاع ته دوام ورکړي او همایون به د محاصرې داوږدوالي څخه ستومانه شي او بیرته به ستون شي. خو دا سې و نه شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همايون په همدې وختو کې په کلا باندې د توپونو خولې ورخلاصې کړې وې، خو دهغه ډيرې حملې ناکامې وې برعکس د مغلو مالې اوځانی تاوانونه ورځ په ورځ زياتيدل. په اصل کې د چنار دکلا د سوبې کولو ټول مسؤليت ، همايون د خپلې توپخانې د مشر رومی خان په غاړه وراچولې و. رومی خان په خپل ترک توکمه و ، دقسطنطنيې اوسيدونکې و ، پخوا دګجرات دحاکم بهادرشاه د توپخانې مشر و ،بيا يې هغه پريښوده او دهمايون لښکر ته راغې اوهمايون هم هغه ته په خپل لښکر کې د توپخانې قومندانې ورکړه. او د لښکر اعلې قومندان يې و ټاکه.

حالات داډول و و چې د غرونو د لمنو څخه نيولې ان د مغل سراې پورې د همايون د فوځ خيمې ولاړې وې او کيد ې شې چې دهمدې په اساس به دهغه ځاې نوم هم مغل سراې ګرزيدلې وي ،ځکه دمغلو فوځ هملته يو ستر ښارګوټې جوړ کړې و.

د همايون قواو د وچې له لارې د چنار کلې د درې اړخونو څخه را تاو کړې و ، تر څنګ يې د سمندر له لارې هم دهمايون د بحري کشتيو بيړۍ چنار کلې ته د وسايلو د ور رسولو لارې بندې کړې وې.

خو د رومې خان توپخانې دخپل ښکتنې خراب موقعيت په خاطر اغيزمنه بمبارې نه شوه کولاې. نو په دې توګه د وخت د زياتيدو او د ناکامه بمباريو له مخې رومې خان هم سربد اله شوې و . هغه د چنار د کلا د ولکې کولو له پاره يو بل پلان جوړ کړ ، هغه دخپل خلالت نومې غلام سره سلا مشوره وکړه او ددې مشورې نه وروسته هغه د چنار دکلا تر مخه په خپل غلام باندې د وهلو بريد وکړ. د غلام د وهلو دغه حال د شيرشاه سورې لښکر د کلا د ديوالو څخه نندا ره کاوه . کله چې هغه غلام د وهلو څخه تنګ شو نو د پخوا څخه دجوړ شوې پلان په مطابق يې دخپل ځان د خلاصون په خاطر د چنار د کلا په لور منډه کړه. کله چې هغه ساده فکره افغانانو وکتل چې د مرګ نه د خلاصون په خاطر هغه بيچاره غلام دوې ته د پناه اخستلو په خاطر د کلا دروازو ته را رسيدلې دې نو هغه ته يې د پناه د ورکولو په خاطر د ښار کوچنۍ دروازه لږ څه پرانسته او هغه ته يې کلاته د ورننوتلو اجازه ورکړه. دې غلام هم د لږ وخت په تيريد و سره دغه افغانان په خپل ځان باورې کړل. د شيرشاه سورې عسکرو پخپله غوښتل ددې غلام څخه دا معلومه کړي چې د رومې دتوپخانې سره په څه ډول مقابله شونې ده. په همدې خاطر هغوې دې غلام ته د کلا ټول پټ ځايونه وروښوول او دخپله ځانه د جوړشوې دفاعي پلان په اړه يې هم ورته پوره معلومات ورکړل.

په دې ټولو هر څه د پوهيد و وروسته غلام يوه ورځ په پټه توګه ووت او و تښتيد. او خپل بادار رومې خان يې دټولو هغو رازونو څخه چې د کلا په دننه کې يې تر لاسه کړې و خبر کړ ، رومې خان ددې ټولو معلوماتو د تر لاسه کولو وروسته د همايون خان څخه د کشتيو د منار د جوړولو اجازه و غوښته ، تر څو ددې لارې و توانيږی د شيرشاه سورې د لښکرو د موادو د ترسيل لارې چارې بند ی کړاې شي. همايون ورته فرمان ورکړ چې هغه هر هغه څه چې ددفاع له پاره اړين ګڼي ترسره کولاې يې شي .

ددومره زياتو اختياراتو د ترلاسه کولو وروسته، رومې خان په څو مياشتو کې دکشتيو د پاسه داسې يو مينار جوړکړ چې د چنار کلې هر يو کونج ترې د ورايه ښکاريده. دمينار د تياريدو وروسته رومې خان دهمايون څخه اجازه و غوښته چې د کشتيو دا مينار کلاته را نژدې کړي ، او ترڅنګ يې دا غوښتنه هم وکړه چې همايون دې خپلو لښکرو ته په دې کلا باندې د هره اړخه ديرغل کولو حکم و کړي او تر هغې دې جنګ ته دوام ورکړي تر څو کلا په مکمله توګه فتحه شوې نه وي.

همايون همداسې وکړل ، اخر جنګ پيل شو او تر نيمې شپې پورې يې په پوره ځواک سره دوام وکړ. په دې جګړه کې نژدې اوه سوه مغل عسکر له منځه ولاړل ، او د ډيرو سختو هڅو سره سره بيا هم کلا فتحه نه کړل شوه . ددې يو علت دا و چې د شيرشاه سورې عسکرو دخپلو مورچلو څخه د کشتيو دا مينار تر اور لاندې و نيو او ددې مينار يوه برخه يې له منځه يوړه ، خو په دويمه ورځ تر سهاره پورې رومې خان هغه بيرته ترميم کړ. کله چې هلته په کلا کې د شيرشاه سورې عسکرو وکتل چې د مغلو عسکرو هوډ ځواکمن دې او يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ نه یوه ورځ به دوې په دې کلا باندې ولکه کوي نو هغوي ددې ویرې څخه همایونه ته د سولې پیغام و لیږه او د کلا د پرېښولو له پاره یې ورته شرط وړاندې کړ چې د هغې په مقابل کې به دوی ته سلامتئ او امن ورکوي.

همایون هم د شیرشاه سوري دلښکر سالارانو ته د هغوي دځانو د سلامتئ ډاډ ورکړ او په دې ترتیب یې په کلا باندې ولکه وکړه. د چنار په کلا باندې د قبضی کولو وروسته مغلو د وینو په تویولو لښتې وبیول. که څه هم هغه رومي خان ته د دې وعدې د پوره کولو حکم کړې وخو دهغې یو باوري سالار «موویدبیګ» چې دد ربار یو اعلې افسر و په هغې حکم کې ردوبدل وکړ. او دا یې په کی و لیکل چې د افغانانو لاسونه دې پرې کړل شي. دد ې پایلې دا شوې چې رومي خان دشیرشاه سوري ددوه زره توپچې عسکرو له ډلې څخه د اوه سوه کسانو لاسونه پرې کړل او په دې ترتیب د چنار په کلا باندې همایون ولکه وکړه.

دبله اړخه شیرشاه سوری هلته د چنار په کلا کې د خوراک څښاک او فوځې مواد زیاتې ذخیرې ځای په ځای کړې وې او د دې شیانو دخوندی ساتنې له پاره یې پوره ساتونکي ټاکلي وو او دا هیله یې درلوده چې د برسات د موسم د پیل کیدو پورې به دوې په کلا کې ددې د عسکرو او دکلا خوندي ساتنې د نده تر سره کوي. ترڅنګ یې شیرشاه سوري دا هیله هم درلوده چې که چیرې د برسات د موسم دپیل کید و پورې ددې عسکر هملته محاصره او د یرغلګرو مقابله وکولای شي نو تر هغه وخته پورې به هغه هم د بنګال څخه خپل عسکر را باسي او په دې ترتیب به دخپلو عسکرو ځواک هم ورزیات کړي او دهمایون په مقابل کې به یې حالت نور هم غښتلې شي او کلا به د سقوط نه و ساتي.

خو د چنار کلا ساتونکو دهغه دا هیله پوره نه کړه، په دري میاشتو کې په کلا کې د هغه سالارانو دهمایون په مقابل کې ګونډې ووهلې ، دا په داسې حال کې چې دبرسات موسم ته لا تر اوسه دوه میاشتې پاتې وې. اوس شیرشاه سوري په دې فکر کې و چې د چنار د کلا وروسته به همایون دهغه پر خلاف حرکت وکړي. د چنار د کلا د دلاسه ورکولو وروسته په څو ورځو کې شیرشاه سورې ته یو بل بد خبر ورسید چې دهغه زوې جلال خان او د صاحب خان مشر ورور مقرب خان چې د بنګال د ګوډ ښار یې محاصره کړې و نو د محاصرې په وخت کې مقرب خان په ډیرې میړانې سره د کلا د دیوالونو په لور حرکت کړې و خو هغه په هغه خندق کې چې د کلا چارچاپیر کنل شوي ډوب او هلاک شو .دمقرب خان د مړینې خبر صاحب خان ته لکه د برق د ټکان په څیر وګرزید.د بله اړخه شیرشاه سوري هم د مقرب خان په مړینه او د ګوډ دجنګې مهم په نیمایی کې په پرېښولو باندې ډیر اند یښمن شو ، خو بیا هم د شیرشاه سوري زوې جلال خان دګوډ د کلا د نیولو دې پلان ته دپخوا په څیر دوام ورکړ. ترڅنګ یې شیرشاه سورې دهمایون په خلاف د رهتاس د شهزاده را جه هرکشن سره له یوه اړخه خپل اړیکې ښه کړل او د بله اړخه یې د هغه څخه کومک هم وغوښت خو راجه هرکشن دهمایون پر خلاف د جنګ څخه انکار وکړ، هماغه و چې د راجه هرکشن پر خلاف د شیرشاه سوری غصه او قهر دپخوا په نسبت نور هم زیات شو.

۱۸

درهتاس راجه هرکشن د خپل راج محل یه یوه خونه کې ځانته ناست و چې دهغې لور شهزادګۍ ګنګا دغې خونې ته ورننوتله ، دخپلې لور په کتلو سره راجه هرکشن ډیرزیات خوشحاله شو او په خپل څنګ کې یې ورته دکیناستو اشاره وکړه. شهزادګۍ مخکې راغله او دخپل پلار تر څنګ کیناسته. تر یوه وخته پورې دواړه پټه خوله ناست وو ،بیا راجه په ډیر غور سره خپلې لور شهزادګۍ ته وکتل او ترې و یې پوښتل:

ګوره لورجانې ! ایا د کوم ضرورې خبرې په خاطر دلته راغلې یې.او یا دې غوښتل چې هسې زما تر څنګ څو لحظې کینې.دهغه په خبره شهزادګۍ ګنګا مسکۍ شوه او ویې ویل: نه پلار جانه ! زه د یوې ډیرې ضرورې خبرې له پاره ستا څنګ ته راغلی یم. هرکشن ورته په ډیره مهربانۍ سره وویل چې اوس نو ووایه لورې !ته څه ویل غواړې ؟دهغه په ځواب کې شهزادګۍ ګنګا وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلارجانه ! ستا د ساتونکې ډلې هغه ځوان چې ما د کوچې قبیلې د سرادر فدایي خان د پلټنې له پاره استولې و ، هغه بیرته را ستون شوې دی. هغه نه فدایي خان پیدا کړې او نه یې دکوچیانو د قبیلې کوم درک خرک معلوم کړې دی. په دې اساس زه غواړم له تا څخه اجازه واخلم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن ټکان شانته وخوړ او ویې ویل چې لوري څه ډول اجازه ؟ په ځواب کې ورته شهزادګۍ ګنګا وویل:

پلارجانه ! ماته هغو ناکامه راستنو شوو عسکرو هم وویل چې صاحب خان چې څه موده مخته د کوچیانو د قبیلې د سردار فدایي خان غلام و او ګیدړې به یې ښکارولې او پوستکي به یې ترې ویستل او پلورل به یې. هغه نن سبا د شیرشاه سوري په لښکر کې شامل شوې دی او په دې ورځو کې د «وندهیاچل» په غرنیو سیمو کې میشت دی. شیرشاه سوري هم دخپلو لښکرو سره یو ځای په همدې ځای کې پړاو کړې دی،او اوس ورته خبر راغلې چې همایون د شیرشاه سوري څخه د چنار کلا نیولې ده ، زه غواړم چې د خپلې «داسې اوما» سره یو ځای د نارینه و عسکری کالي وا غوندم او د وندهیاچل د غرنیو سیمو په لور ولاړه شم. هلته د صاحب خان سره ووینم ، اودهغه څخه د فدایي خان په اړه معلومات تر لاسه کړم. نو که چیرې زه د فدایي خان سره ووینم نو بیا به ماته معلومه شي چې هغه ځوان څوک و چې زما درې واړه «سوئمبرونه» یې ګټلي و . پلارجانه ! تاته خو معلومه ده چې د وندهیاچل غرونیزه سیمه د دې ځایه ډیر لرې نه ده او زه به د هغه ځایه ډیر ژر بیرته را ستنه شم.

کله چې شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه نو پلار یې راجه هرکشن ورته وویل: لورجانې ! زه تا هلته د ورتلو څخه نه منه کوم. خو په یوه شرط تاته د تللو اجازه درکوم چې ته به دخپله ځانه سره څو کسه ساتونکې هم وړې. د خپل پلار په دې خبره شهزادګۍ په یوه درنګ سره وویل چې: هو ، پلارجانه ! زه او اوما به دخپله ځانه سره څو کسه ساتونکي هم اخلو. راجه هرکشن ورته وویل:

خو ګوره لورجانې ! تا پخوا هم د یوه ځل څخه زیات د صاحب خان سره بد سلوکي کړې ده ، ایا هغه به له تا سره خبرې کولو ته غاړه کیږدي ؟او ایا هغه به ستا دپوښتنې په اساس تاته دفدایي خان په اړه معلومات درکړي ؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ وویل:

پلارجانه ! ستا اندیښنې په ځای دي ، خو ته پوهیږې چې صاحب خان له ما سره ډیره زیاته مینه کوي ، زه به دهغه سره داسې نرمې او د مینې نه ډکې خبرې وکړم چې دهغې څخه به هغه ته ډیره خوشحالي ور په برخه شي.او زما د پوښتنې سره سم به ماته د فدایي خان په اړه معلومات راکړي په دې ترتیب سره به زه د خپل مصنوعي حرکاتو له مخې دهغه څخه خپلې موخې تر لاسه کړم . دهغې په دې خبرو باندې راجه هرکشن ځواب ورکړ او ورته یې وویل:لورې ته دا کار هم وکړه او پایلې یې ووینه ! ما خو تاته ویلي چې ستا په هره معامله کې به زه له تا سره ملګرې اوسم ، دخپل پلار هرکشن د دې ځواب په اوریدو سره شهزادګۍ خوشحاله شوه ، بیا دواړه پلار او لور دهغې خونې څخه را ووتل. هرکشن دخپلې لور د سفر له پاره تیارې پیل کړ ، هغې ته یې دخپلو ساتونکو څخه یوه ډله ورکړه. او په دې ترتیب ګنګا دخپلې اوما سره یو ځای د دندهیاچل د غرنیو سیمو په لور و خوزیده.

۱۹

د کوهستان په «وندهیاچل» کې میشت صاحب خان یوه ورځ په خپله خیمه کې یواځې ناست و چې شهزادګۍ ګنګا او دهغې داسي اوما دواړه یو ځای ور ننوتلې. دواړو دنارینه و جنګي کالي په ځان کړي و او خپل مخونه یې په کې را نغاړلي وو ، ددوې د کتلو سره سم صاحب خان دخپله ځایه په یوه ټکان را پورته شو او په یوه درنګ یې خپله توره د تیکې رااوویسته او دوې ته یې وویل چې څوک یاست ؟ او څه ډول مو جرءت کړې چې زما خیمې ته را ننوتئ. ددې خبرې سره سم صاحب خان خپل دواړه لاسونه و پړکول ، دخیمې بیرون ولاړو افغان ساتونکو څخه یې یوه په منډه ځان را ورساوه. صاحب خان ترې په ډیره غضبناکه توګه و پوښتل: دا دواړه څنګه په خپل سره زما خیمې ته را ننوتي دي؟ دهغه د دې پوښتنې په ځواب کې افغان ساتونکی په داسې حال کې چې سریې ټیټ کړې و وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

امیرصیب ! دا دواړه نجوني دي، له تاسره یې کتل غوښتل. په دې خاطر ما هغوې ته ستا سره دکتلو له پاره د درتلو اجازه ورکړه ، ددوې سره څو ساتونکې هم مل دي ، هغوې مو هلته بیرون تم کړي دي ، ددې دواړو نجونو څخه یوه د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا ده او بله یې دهغې داسي اوما ده. اوما ویل چې هغه تا خپل ورور ګڼي. نو که چیرې هغه له تاسره ویني نو ناراضه کیږي به نه. کله چې دوې خیمې ته را ننوتلې نوما او زما ملګرو پرهغوې ځارنه کوله چې هسې نه چې په دوکې اوفریب سره پرتا باندې حمله وکړي.
هغه ساتونکې تر دې ځایه خبرې وکړې ، دهغه په دې خبرو صاحب خان مسکې شانته شو ، ساتونکې ته یې وویل چې ته اوس تللې شې. زه به ددوې سره په خپله خبرې وکړم. ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا او دهغې داسې اوما دواړو دخپلو مخونو څخه نقاب لرې کړ. صاحب خان شهزادګۍ ګنګا ته د کتلو پرته اوما ته مخ کړ او ورځخه یې و پوښتل:
اوما خورجانې ! ته څنګه یې ! ایا څه داسې ضروري خبره وه چې ته یې د شهزادګۍ سره یو ځای تر دې ځایه زما خیمې ته په را تللو مجبوره کړې یې ؟دهغه ددې پوښتنې په ځواب کې د اوما په ځای شهزادګۍ ګنګا په خبرو پیل وکړ او ویې ویل:
صاحب خانه ! که ماته دخبرو کولو اجازه وي نو زه څه ویل غواړم. زه پوهیږم چې ته اوس هغه پخوانې صاحب خان نه یې. بلکه د شیرشاه سورې د لښکرو اعلې سالار یې. ته د ډیر زیات عزت او مرتبې خاوند یې. نو په دې خاطرمې د څه ویلو تر مخه له تا څخه اجازه اخستل غوښتل. ددې خبرې وروسته شهزادګۍ په ډیر غور سره د صاحب خان مخ ته کتل او بیا یې په نرم او مینه ناک اواز سره وویل:
صاحب خانه ! بې شکه چې ته به ما خپله دښمنه ګڼې. خو اوس چې ستا خیمې ته را ننوتې یم نو ته ما ته د کیناستو ست هم نه کوې. دهغې په دې خبره صاحب خان ورته وویل چې نه ! هیڅکله هم ! زه تاته دکیناستو ست نه کوم. هر هغه څه چې ته یې ویل غواړې په ولاړه ولاړه یې ووایه ، زه به یې ځواب درکړم اوبیا زما دخیمې څخه وځه. د صاحب خان په دې وچ ځواب سره شهزاګۍ اندیښمنه او غمګینه شوه ، او په نیغه یې ترې وپوښتل:
ګوره صاحب خانه ! د شیرشاه سورې په لښکر کې د را ننوتلو مخته ته د کوچې قبیلې د سردار غلام وې. دهغې قبیلې د سردار نوم فدایي خان و. ما ددې فداې خان ډیره پلټنه وکړه ،خو تر اوسه مې دهغې په اړه هیڅ ډول معلومات نه دې تر لاسه کړې. زه او اوما د څو کسو ساتونکو سره یو ځای ستا دربار ته راغلو چې که ته وکولې شې او ما ته د فدایي خان په اړه څه معلومات راکړې. صاحب خان ورته په ډیرغور سره د کتلو وروسته وویل:
ستا د کوچې قبیلې د سردار فداې خان سره څه کار ؟او څه درپیښ شوي چې دهغې د پیدا کید و په خاطر ان زما د خیمې پورې را ورسیدې؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ په ډیره غمژنه توګه وویل چې:
ګوره صاحب خانه ! زما پلار زما د واده کولو په خاطر هلته په خپل ریاست کې درې سختې مقابلې پیل کړې وې او دا درې واړه مقابلې په درې پړاونو کې تر سره شوې. په دې مقابلو کې د راې سین ، میواړ او کالنجر شهزادګانو او تر څنګ یې ځایي اتلانو هم ګډون درلود. خو هیڅ یو یې ددې درې واړو مقابلو په ګټلو بریالي نه شو. خو دا مقابلې یو نقاب پوښه کس و ګټلې ، چې تل به د مقابلې په اخري وختو کې را څرګندیده ، په تور رنګه اسپ به سپور و او ځان او مخ به یې هم تور رنګه کالو پوښلې و ، اوس نو زه یو ائې دهماغه نقاب پوښه په لټون پسې یم. ځکه چې هغه زما درې واړه مقابلې «سوئمبر» ګټلې دي او دا دهغې حق دي چې ما دخپل ژوند تل پاتې ملګرې کړي. خو د مقابلو ددریم او اخري پړاو د ګټلو وروسته هغه ماته همدومره وویل چې « هغه ما نه خوښوي» ، او بیا ولاړ. بس صاحب خانه ! زه غواړم د فدایي خان څخه دهمدې کس په اړه معلومات تر لاسه کړم ، او په دې ځان و پوهوم چې هغه څوک دي ؟دکوم ځاې او سیدونکې دې ؟او اوس چیرې اوسیږي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغې ددې خبرو دکولو وروسته صاحب خان ترې په ډېرې کرکې سره وپوښتل او ورته يې وويل: ګوره د رهتاس شهزادګۍ ! فدايي خان ته به څه معلوم وي چې هغه نقاب پوښ چې ستا سوئمبر يې ګټلې هغه څوک دې ؟ دکوم ځايه راغلې او بيا چيرې ولاړ ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ يو دم وويل: ګوره صاحب خانه ! هغه وخت چې د سويمبر دويمه مقابله روانه وه نو هغه وخت فدايي خان دهغه نقاب پوښ سره د څه خبرې له پاره راغلې و. دلږ وخت له پاره يې دهغه سره خبرې وکړې او بيا ترې ولاړ. نو دهمغې څخه ماته دا ډاګيزه شوه چې فدايي خان به دا نقاب پوښ پيژني. صاحب خانه ! زه پوهيږم چې ته زما څخه کرکه کوې. دا ځکه چې ما له تاسره ښه سلوک نه دې کړې خو د انسانيت له مخې زه له تا څخه هيله کوم چې ته ماته د فدايي خان دځاې ځيګې په اړه معلومات راکړې.

شهزادګۍ چې کله چپ شوه نو صاحب خان هم د څه اوږدې خاموشۍ وروسته څه فکر وکړ او بيا يې شهزادګۍ ته وويل:

ګوره ګنګا ! څو مياشتې کيږي چې ما د فدايي خان قبيله پرې ايښې ده ، اوس نه پوهيږم چې فداې خان به چيرې وي اوپه کومو زمکو کې به دخپلې قبيلې سره يو ځاې قدم ږدي. ته هسې دې لورې ته راغلې يې. زه تاته د فدايي خان د ځاې ځيګې په اړه هيڅ هم نه شم ويلې. اوس ته زما دخيمې څخه تللې شې. خو اوما خورې ! ترهغې چې تا پورې اړه لري، نو ته چې هر څومره وخت وغواړې دلته په ډير عزت او درنښت سره زما دخور په څير زما سره اوسيدلې شې.دهغه په دې خبره اوما وويل:

زما درونده او قدرمنه وروره !ستا ددې وړانديز ډيره ډيره مننه ! زه به ستا په لښکر کې ځکه تم نه شم چې زه د شهزاګۍ ګنګا سره يو ځاې راغلې يم اودهمدې سره بيرته تلل غوره ګڼم. دهغې په دې خبره صاحب خان د اوما څخه سترګې را وګرځولې او په شهزادګۍ يې ورونښلولې او ورته يې وويل: شهزادګۍ ګنګا !ته اوس له دې ځايه تللې شې. تا چې څه له ما څخه پوښتل ، دهغې ځواب دې واوريد. دصاحب خان ددې وچ ځواب په اوريدو سره شهزادګۍ ګنګا د ډيره قهره خپلې پښې په زمکه و دربولې او د خپلې داسې اوما سره يو ځاې دهغه د خيمې څخه بيرونه ووتله. اوبيا دخپلو ساتونکو سره يو د رهتاس په لور روانه شوه.

۲۰

شيرشاه سوري په خپله خيمه کې يواځې ناست وچې صاحب خان يې په ناڅاپه توګه په دروازه کې ودريد . په دروازه کې د دريدو سره سم يې په ډيره عاجزانه توګه د ورننوتلو اجازه وغوښته. په ځواب کې ورته شيرشاه سوري په ډيره مهربانۍ او پلرني شفقت سره وويل . دلته راشه او زما تر څنګ کينه ،زويه ! زه غواړم له تاسره په يوې ډيرې مهمې موضوع باندې خبرې وکړم. صاحب خان ور وړاندې شو او دشيرشاه سوري تر څنګ کيناست. دهغه دکيناستو وروسته شيرشاه سوري هغه ته مخ کړ او ورته يې وويل:

صاحب خانه زويه !دهر څه دمخه بايد تاته وواېم چې زه تاته د خواص خان لقب درکوم ،ما لښکر ته هم اعلانونکې ور ليږلې دی تر څو اعلان وکړي چې له دې وروسته به تاته د صاحب خان په ځاې د خواص خان په نامه غږ کوي.

خواص خانه، زما زويه ، واوره !دويم دا چې زه ستا دورور مقرب خان په مړينه ډير زيات غمګين شوې يم. داسې ونه ګڼې چې ته به په دې غم کې يواځې يې. په خداې سوګند چې زه په دې غم کې له تاسره شريک يم .

خواص خانه !دريمه خبره داده چې: ته پوهيږې چې زما زوې جلال خان د بنګال ښار تر اوسه پورې په خپله محاصره کې ساتلې دې خو تر اوسه يې کومه بريا نه ده په برخه شوې. دهمدې کشمکش په جريان کې ستا ورور مقرب خان هم له منځه ولاړ. زما زويه ! زه پوهيږم چې ستا د موجوديت نه پرته دا کلا نه شي سوبه کيدې. که ستا خوښه وي نو زه به همدا اوس دخپل لښکر نيمايي برخه ستا په واک کې درکړم تر څو ته همدا نن د ګوډ په لور روان شې. اوپه ګوډ باندې حمله وکړې او هغه ژر تر ژره سوبه کړئ ، زه هيله لرم چې په ګوډ به ستا دحملې په صورت کې تاسې بريا تر لاسه کړئ. خواص خانه !ما هلته همدا نن سهار څو کسه قاصدان ور استولي دي.خپل زوې جلال خان ته مې پيغام ور ليږلې دې چې خواص خان د يوه غښتلي لښکر سره يو ځاې هلته ګوډ ته در رسيدونکې دې نو په دې خاطر ستا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

قومندې لاندې چې کوم عسکر دې او کوم چې د خواص خان سره درځي د ټولو ستر قومندان به خواص خان وي او جلال خان به ستا د قومندې لاندې وي. دهمدې قاصدانو په لاسو ما جلال خان او د ګوډ محاصره کونکي لښکر ته هم دا پيغام ور استولې دې چې ما صاحب خان ته اوس د خواص خان لقب ورکړې دې په دې اساس ددې وروسته به صاحب خان د خواص خان په نامه يادوئ. وايه زويه ! زما ددې وړانديزونو په اړه ته څه ويل غواړې؟

په ځواب کې خواص خان وويل:

زما محسنه ، زما پالونکيه ! زه به په ځواب کې څه ووايم ! ته چې هر څه ماته وايې نو هغه به ماته د حکم درجه لري ،ستا د وينا په مطابق به زه همدا نن د ګوډ د ښار په لور حرکت وکړم او هلته د ور رسيدو سره سم به انشاءالله تاته ډير ښه خبرونه را وليږم. زه به د بنګال حاکم سلطان محمود ته د ساه اخستلو وخت هم ور نه کړم. تر هغه وخته پورې به پرې حملې کوم تر څو چې د ګوډ کلا نه وي سوبه شوې.

د خواص خان ددې ځواب په اوريدو باندې شيرشاه سوري ډير زيات خوشحاله شو او بيا يې ورته وويلې:

خواص خانه واوره ! زه به هم ستا په نه موجوديت کې ارام نه کينم. بلکه د رهتاس په راجه هر کشن باندې حمله کوم او په هرصورت به په رهتاس د ولکې کولو کوشش وکړم. ددې کار د ترسره کولو وروسته به خپل لښکر د وندهياچل دغرنيو سيمو اود بهارکنډ د کلا څخه ، چې هلته زمونږ ښځې او خوراکې توکي دنورو اړوندو شيانو سره يو ځاې ځاې په ځاې شوي دي ، ټول د هغه ځايه د رهتاس کلا ته منتقل کړم. په دې اړه ستا آند څه دې؟

خواص خان ورته وويل: زما درونده شيرشاه !دا ډير غوره نظر دې د چنار د کلا د دلاسه ورکولو وروسته مونږ ته د يوې بلې سترې کلا د پيدا کيدو اړتيا ده. د بهارکنډ کلا زمونږ اړتياوې نه شي پوره کولې ، د سهسرام کلا هم کوچنۍ ده او زمونږ اړتياوې نه پوره کوي ، خو په مقابل کې يې د رهتاس کلا ډيره ستره او مستحکمه ده. که چيرې په دې کلا کې مونږ محصور و اوسو او د بيرون څخه کوم يرغل ګر پر مونږ باندې حمله وکړي نو زما په آند چې د هغې کلا سوبه کول به ورته دومره اسانه نه وي. شيرشاه سوري ورته وويل: خواص خانه زويه ! ستا په نه موجوديت کې به زه د رهتاس کلا سوبه کوم او په خپله ولکه کې به يې اخلم. زما په آند چې اوس به زه ستا د تللو له پاره ځان تيار کړم. له ماسره را څه ، ددې خبرې سره سم شيرشاه سوري خواص خان له لاسه و نيو او د خيمې څخه بيرون ووتل اودهغې د کوچ کولو ټول انتظامات يې مکمل کړل. لږه شيبه وروسته خواص خان د يوه دروند لښکر سره يو ځاې د وندهياچل دغرنيو سيمو څخه د ګوډ د ښار په لور کوچ وکړ.

۲۱

يوه ورځ په داسې حال کې چې جلال خان د ګوډ د ښار په چارچاپير کې د خپل لښکر تر منځ د ماسختن د لمانځه څخه فارغ شو ، يوه ساتونکي ورته په غوږ کې وويل چې:

محترمه جلال خانه !صاحب خان چې زمونږ اقا شيرشاه سوري ورته د خواص خان لقب ورکړې دلته زمونږ پړاو ته را رسيدلې او دلږ ځنډ وروسته به له تاسره ويني. ددې خبر په اوريدو سره جلال خان سمدستې د مصلې څخه پورته شو ، مصله يې خپل يوه ساتونکې ته ورکړه او بيا يې د هغه څخه پوښتنه وکړه چې تا ته چا خبر درکړ چې خواص خان زمونږ پړاو ته را داخل شوې دې.

دهغه دخبرې په ځواب کې دغه ساتونکې وويل چې همدا اوس اوس يو عسکر په منډه منډه راغې او هغه ماته خبر راکړ چې خواص خان زمونږ پړاو ته را ننوتې دې. جلال خان ترې دهغه د لښکر په اړه و پوښتل هغه ورته وويل : چې نه خواص خان په يواځې ځان دلته را رسيدونکې دې. دوې لا په همدې خبرو کې مصروف وو ، چې خواص خان آس باندې سپور را ورسيد او د جلال خان تر مخ په يو ټوپ د اسه را کيوت. جلال خان په ډيره بيړه ورمخته شو ، دواړو لاسونه خلاص کړل او يو بل ته ور غاړې وتل. بيا جلال خان جدا شو او ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې وويل: خواص خانه ، زما مشره او زما دوسته ! زه ستا د ورور مقرب خان په مړينه ډېر زيات غمگين شوې يم،را ځه چې زه دې دهغې قبر ته يوسم. خواص خان ور سره په پټه خوله روان شو ، جلال خان هغه د پړاو يوې برخې ته يوړ ،هلته يو قبر جوړ کړل شوې و ، جلال خان ورته وويل چې دا ستا د وورور قبر دې. دلته په دريدو سره د خواص خان سترگې د اوښکو ډکې شوې ، لږه شيبه هلته ودريدل او فاتحه يې ولوسته ، او بيا بيرته شاته شو . تر لږه ځنډه پورې هلته خاموشي خپره وه، بيا يې جلال خان ته وويل زما سره راځه. جلال خان هم چپ چاپ دهغه سره يو ځاې روان شو بيا دواړه د جلال خان خيمې ته راغلل او هلته کيناستل. خواص خان غوښتل څه وواېې خو جلال خان پرې را مخته شو او ترې وېې وپوښتل :خواص خانه وروره !ته ځانته يې که لښکر هم در سره دې. خواص خان و رته په ډير راز سره وويل:

گوره جلال خانه وروره ! زه د گوډ د ښار په شاوخوا فوځی استحکاماتو باندې ډېر ښه خبريم. زه ځانته نه يم له ما سره يو غښتلې لښکر هم شته. خو ما خپل لښکر دوه ميله لرې پرې ايښې دې. لښکر هملته پړاو کړې دې ، گوره جلاله وروره ! له ما سره وخت نه شته ، ډيرې لږې ورځې دلته پاته کيږم. کيداې شې د قاصدانو په لاس تاته دشيرشاه پيغامونه را رسيدلي وي. ددې ترڅنگ تاسې ته به دا خبر هم را غلې وي چې همايون خان پر مونږ باندې يرغل کړې او زمونږ څخه يې د چنار کلا نيولې ده ، اوس زه په گوډ باندې د ولکې په خاطر دلته راغلې يم ، زما په نه موجوديت کې به شيرشاه د رهتاس په کلا باندې بريد کوي او د هغې د نيولو هڅه به کوي.

جلال خانه ! د چنار د کلا د دلاسه ورکولو وروسته له مونږه سره بله داسې مستحکمه کلا نه وه چې مونږ هلته په کې محاصره پاته شو او د همايون خان د فوځونو مقابله وکړو . په دې اساس په رهتاس باندې ولکه کول ډېر اړين دي . خو تر هغو چې شيرشاه سوري په رهتاس باندې ولکه کوي نو تر هغې بايد مونږ د گوډ کلا هم سوبه کړې وي. د هغه په دې خبره باندې جلال خان ورته وويلې :

خواص خانه وروره ! ما په گوډ باندې په پرلپسې توگه حملې کړې دې ، ستا مرحوم وورور هم همداسې کړې و . ما ددې کلا د سوبې له پاره هره هڅه او هرکوشش کړې دې خو هر ځل د ماتې سره مخ شوې يم. ددې يو علت دا دې چې دگوډ د ښار کلابندې ډيره مستحکمه ده، دښار څلورو اړخونو ته خندقونه کيندل شوې دې او د کلا ستر ستر ديوالونه چې په زياتو ځايو کې يې پلنوالې تر لسو مترو پورې رسيږي. دهغوې پياده فوځ د خندق او ديوالونو څخه د ميږيو په څير معلوميږي. خو دخندق څخه تيريدل او تر ديوالونو پورې رسيدل ډير ملاماتونکې کار دې. اول خو د خندق نه تيريدل اسانه نه دې. او که چيرې څوک ترې تير هم شي نو بيا د کلا په ديوالونو باندې ورختل شونې نه ښکارى، په دې اساس زه ناهيلې شوى يم چې مونږ دې گوډ سوبه کړو .

د جلال خان په دې خبرو باندې خواص خان خندونې شو او ويې ويل : گوره جلال خانه ! نا هيلې گناه ده . زه د گوډ د شاوخوا د استحکاماتو او ددې کلا دديوالونو څخه ښه خبريم. دا هر څه ما په خپلو سترگو کتلي دي ، ته انديښنه مه کوه ، زه تاته ډاډ درکوم چې همدا نن شپه به مونږ دگوډ ښار فتحه کوو. دهغه په دې خبره جلال خان حيران شو او ترې ويې پوښتل :دا به څنگه شوني وى؟ خواص خان ورته وويل:

جلال خانه ماته غوږ شه ! زه همدا لږه شيبه وروسته له دې ځايه ځم او خپل فوځ ته ځان رسوم. زما دتلو وروسته به ته د خپل پړاو په لور مخته ولاړ شې ، دښار په ديوالونو د بمونو د ورولو ترڅنگ دخندق څخه هم د تيريدو مصنوعي هڅه وکړه ، ستا په دې حرکت به د گوډ د محصورو عسکرو سترگې ستا لورې ته متوجه شي. کله چې ته دا ډول فعاليت پيل کړې نو زه به د گوډ پر خلاف حرکت وکړم.

جلاله خانه ! دکومې لورې څخه چې ته حمله کوې نو زه به دخپل لښکر سره يو ځاې بلکل دهغې مخالف لورې ته ورځم ، هلته به زه دښارد شاوخوا د کندل شوې خندق څخه چې د اوبو ډک دې، تيريږم او بيا به دخپل لښکر سره يو ځاې دښار د ديوالو لورې ته ځان ور نژدې کوم ترڅو په ديوال باندې د رسيو پاټخې جوړې او پرې به د ورختلو هڅه کوم ، په ديوال د ورختلو وروسته چې د گوډ هر عسکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

مې مخته راځي وژنم به يې. په ديوالونو باندې د ولکې کولو وروسته به زه ستا په لور د راتللو هڅه وکړم ، کله چې د ديوالونو له اړخه ستا پر خلاف مقاومت ختم شي نو ته به پوه شې چې په ديوالو باندې ما ولکه کړې ده ، نو ته به سمدستي او پرته له کومه خطره دخندق څخه را تير شې. دخندق نه د تيريدو له پاره ته د همدا شيبې نه وروسته ځان تيار کړه ، دلښکرو څخه څو تنه و ټاکه تر څو د لرګيو پل جوړ کړي تر څو د خندق په دواړو خواو کې د رسيو په ترلوسره ستا د عسکرو د تيريدو له پاره اسانتياوې برابرې کړي ، تر دې وخته پورې به ما د ښار په ديوالونو خپله ولکه پوره کړې وي اوستا لورې ته به دښار دروازې ته ځان ور رسوم او دروازه به درته پرانيزم. بيا به مونږ دواړه د متحده لښکر سره يو ځاې د ګوډ په ښار کې خپله دنده تر سره کړو ، زه هيله من يم چې همدا نن شپه به مونږ د ګوډ ښار په مکمله توګه تر ولکې لاندې راوړو.

کله چې خواص خان خاموش شو نو جلال خان ورته په ډيرې حيرانتيا سره وکتل او ور څخه يې و پوښتل:

خواص خانه وروره ! ستا دا مشوره خو ډيره اړينه او مهمه ده ، خو ماته د پلې کولو وړ نه بريښي. تر هر څه لمړۍ ما ته ووايه چې ته به د خندق څخه څه ډول تير شې. دهغه په دې خبره خواص خان مسکې شو او ورته يې وويل چې ګوره جلال خانه ! دخندق څخه تيريدل دا زما کار دې ، دا چې زه ترې څنګه تيريږم دا به بيا وروسته درته ووايم ، تا ته به په خپله معلومه شي چې هغه څه چې ما ويلي ته به هم همغسې کوې. ددې خبرې سره سم خواص خان د خيمې څخه را ووت ، په خپل آس سپور شو او آس ته يې قمچينه ورکړه او په تيزۍ سره دهغه ځايه ولاړ.

د خواص خان د تللو څخه سمدستي وروسته دشيرشاه سوري زوې جلال خان هم په حرکت راغې. خپل لښکر يې تيارسئ کړ ، بيا دخندق تر غاړې پورې راغې او دهمغه ځايه يې د ګوډ په ديوالونو باندې بمباري پيل کړه او تر څنګ يې د خندق څخه د ښار په لور د تيريدو مصنوعي هڅې هم پيل کړې.

د ښار د ديوالونو د پاسه او د برجونو په داخل کې د بنګال دحاکم سلطان محمود لښکر چې کله وکتل چې جلال خان د معمول پر خلاف د شپې د جنګ کولو پيل کړې دې نو هغوې ډير انديښمند شول. هغوې دا فکر کاوه چې کيدې شي جلال خان د محاصرې د اوږديدو څخه په تنګ راغلې وی او کوم نوې چال چلوي. هغه به د شپې په وخت خپل لښکر د خندق څخه را تير او د کلا په ديوالونو د ورختلو هڅې به وکړي، په دې خاطر څو مره عسکر چې دديوالو د پاسه ناست و هغوې ټولو هغې لورې ته ورمنډې کړې دکومې لورې چې جلال خان بمباري کوله او غوښتل يې خپل عسکر په ديوالونو ور وخيژوي.

په همدې وخت کې چې جلال خان د ګوډ په ښار باندې بمباری پيل کړه نو خواص خان هم د خپل لښکر سره يو ځاې په حرکت راغې ، هغه دخپل لښکر سره يو ځاې اوږود چکروواهه. او دګوډ دښار دهغه لورې څخه راښکاره شو چې د جلال خان مخالف لورې يې جوړاوه. خپل لښکر او اسونه يې دخندق څخه لږ څه لرې و درول او څو ډلې يې دخپلو آسونو د خوندي ساتنې له پاره و ټاکلې. بيا د خپلو عسکرو سره يو ځاې په سينه خويدونکې د خندق په لور روان شو، دهغه ملګرو له ځانو سره د خندق څخه د تيريدو وسايل او په ديوالونو باندې د ورختلو له پاره د رسيو پاتخې را خستې وې.

دخندق غاړې ته د رارسيدو سره سم خواص خان يو بل ستر مهم قدم پورته کړ ، تر ټولو لمړۍ يې دخپلو کوچنيو سالارانو سره سلا او مشوره وکړه او بيا په خپله د اواز پيدا کيدو پرته خندق ته ورکيوت ، هغه له ځانه سره د رسۍ يو سر و نيو تر څو دخندق هغه بلې لورې ته درسيدو سره سم يې هلته و نښلوي. په دې توګه خواص خان د خندق دواړو غاړو ته دوره درې ځلې لاړ او راغې. هغه په خندق کې درې رسۍ وتړلې، بيا هغه د خندق څخه تير شو او هغه بل اړخ کې څملاست او خپلو لښکرو ته يې ددې رسيو په وکومک سره دخندق څخه د تيريدو حکم وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خواص خان له اړخه د حکم سره سم د هغه لښکر هم د کوم شورو زوګ د پیدا کیدو پرته په سینو و خویدل او تر خندق پورې یې ځانونه ورسول او بیا یې د همغو رسیو په کومک سره د خندق نه تیرشول او د ګوډ د محاصره شوې ښار د یوالونو ته یې ځانونه ورسول او هملته په زمکه څملاستل.

د شپې په تیاره کې د خندق څخه تیریدل او د ګوډ د ښار دیوالونو ته ځان رسول د کامیابۍ په لور د خواص خان لمړی قدم و. هغه د دې قدم وروسته د بل قدم د اخستو له پاره ځان تیارول پیل کړل. هغه د خپل لښکر سره یو ځای د ښار د دیوالونو ښنګ ته ورغې او خپل عسکرو ته یې په دیوالونو باندې د رسیو د وراچولو حکم وکړ، د هغه د حکم سره سم د هغه عسکرو د ښار په دیوالونو باندې رسۍ ور و غورزولې او خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای په ډیره بیړه په هغو رسیو باندې په دیوال ور وخوت. په دیوال د ورختلو وروسته خواص خان هملته د دیوال د پاسه څملاست د هغه سره نور و ملګرو هم همداسې وکړل. کله چې خواص خان وکتل چې اوس د هغه د ملګرو پوره شمیره په دیوالو را ختلې ده نو په خپلې حملې یې پیل وکړ. تر ټولو لمړی د برج په لور ورغې او په هغې یې دومره ځواکمنه حمله وکړه چې په برج کې ناست ساتونکې یې ټول له منځه یوړل او په برج یې په خپله ولکه وکړه. کله چې خواص خان وکتل چې اوس نو د هغه ټول لښکر په دیوالو راختلې دې نو هغه په خپل یلغار باندې پیل وکړ، هغه په ټوپونو، ټوپونو باندې د یوه برج نه بل ته او د بل نه بل ته ځان ورساوه او ټول یې په خپله ولکه کې راوړل، د هغه د حملې څخه یوائې هغه برخه خوندي پاتې وه چې د جلال خان سره په جنګ کې راګیر وه. کله چې د سلطان محمود هغه لښکریانو ته چې د شیرشاه د زوې جلال خان سره په جنګ کې راګیر وې خبر ورسید چې د هغوې تر شا دښمن په دیوالونو را ختلې او په ښار یې حمله کړې ده، نو د هغوې د پښو لاندې زمکه و ښویده، او بیا کله چې دا خبر ورورسید چې د شیرشاه سورې ستر سالار خواص خان پرې حمله کړې ده او د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای په دیوالو را ختلې دې نو د سلطان محمود په لښکر و کې هغه لږ څه پاته همت او غیرت دواړه سره وخویدل. اوس هغوې د نوې حالاتو سره مخ شوې و. د سلطان محمود هغو لښکرو چې لږ د مخه یې د شیرشاه سورې د لښکرو پر خلاف بمونه او غشې ورول، هغوې د هغې څخه را وګرزیدل او د خواص خان په لور متوجه شول. کله چې د دیوال د دې برخې څخه د جلال خان په مقابل کې مقاومت ختم شو نو هغه وپوهیده چې خواص خان په دیوال د ورختلو وروسته د شا له اړخه په دښمن باندې حمله کړې ده.

د دې سره سم جلال خان د برق په څیر په تیزۍ سره نوې حرکت پیل کړ. او هغه پل چې خواص خان ورته د هغه د تیاریدو حکم کړې و، د هغه د لښکر نجارانو هغه په یوه د رنګ کې تیار کړ، هغه کوچنې شانته پل و چې د خندق د پاسه یې ور وغورزاوه، د پل دواړه سرونه یې د خندق په دواړو غاړو کې میخ کړل او بیا د جلال خان په ګډون د هغه ټول لښکر پرې په ډیره بیړه تیر شول او د ښار د دیوالونو لورې ته ورغلل.

کله چې جلال خان د خپل لښکر سره یو ځای دا ټول عملیات تر سره کول نو د دیوالو څخه د هغه پر خلاف هیڅ ډول مخالفانه حرکت تر سره نه شو. په دې کار سره د جلال خان او د هغه د عسکرو حوصلې ډیرې پورته او قوي شوې. هغوې په چټکۍ سره مخ ته ولاړل او لکه څنګه چې خواص خان په دیوالو باندې د رسیو د ورغورزولو او په دیوالو باندې د ورختلو عمل اجرا کړې و په همغه توګه جلال خان هم د رسیو د پاتخو په کومک سره د خپل لښکر سره یو ځای په دیوالونو ور وخوت. او د ګوډ د ښار ساتونکې چې په دې وخت کې د خواص خان سره په جګړه کې مصروف و د هغوې تر شا یې پرې حمله وکړه.

اوس نو حالات دا ډول و چې د بنګال د سلطان محمود لښکر باندې د دیوالونو د پاسه د دوو اړخونو څخه حمله شوې وه. د مخې له اړخه خواص خان د اور د بڅرکي په څیر پرې را پریوتې و او د شا له خوا پرې جلال خان د نوې جلال او قهر و غضب سره یو ځای د نیا سور اور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرځولې وه. په دې ترتیب یې د ګوډ د ښار د دیوالو د ساتونکو شپه نوره هم تیاره او یو په بل پسې یې له منځه یوړل او شمیره یې ورته را کمه کړه.

د ګوډ لښکر د خپله اړخه ډیرې هڅې وکړې چې خواص خان او جلال خان بیرته د دیوالو څخه کیوتو ته اړ باسي خو دهغوې هره هڅه د ناکامۍ سره مخ شوه ، خواص خان د خپلې حملې په وخت کې یو خونړې انقلاب را وستې و ، کله چې دهغه د تیزو حملو څخه د ښار ساتونکې په شا شول نو دشا له اړخه پرې جلال خان را پریوت اودهغوې عامه وژنه یې پیل کړه . په دې ترتیب په دیوالونو ناست ټول ساتونکې دخواص خان اوجلال خان د لښکرو په لاسو له منځه ولاړل اوبیا خواص خان او جلال خان دواړه دښار ددیوالونو څخه را کیوتل.

ددیوالونو څخه د راکیوتلو وروسته خواص خان او جلال خان د خاص مقاومت سره مخ نه شول ،ځکه د ګوډ د ښار د ساتونکو ډیره برخه هملته په دیوال ختلې وه او هغوې ټول دخواص خان او جلال خان په لاسو باندې له منځه تللې و ، اوس نو د ښار په منځ کې چې څو مره لښکر و هغوې لږ څه اخوا دیخوا مقاومت وکړ خو خواص خان اوجلال خان هغوې هم یو په بل پسې په ډیره اسانۍ سره له منځه یوړل ، او په دې ترتیب کله چې دشرق څخه دبلې ورځې لمر را خوت ، خواص خان د ګوډ په ښار باندې ولکه پوره کړې وه.

د خواص خان له لورې دګوډ د ښار سوبه ډیره ستره سوبه وه چې هغه دخپلې ارادې ، عزم او هوډ په اساس تر لاسه کړه. بیا ه غه د لمر د راختو وروسته د ښار ټولو برخو کې و ګرزید او د ګوډ دښار د نظم ونسق د جوړولو کار یې پیل کړ . د ګوډ دښار د سوبې وروسته خواص خان یواځې څو ورځې هلته پاته شو اوبیا یې ښار د شیرشاه سوري زوې جلال خان ته حواله کړ اوپخپله بیرته دخپل لښکر سره یو ځاې د وندهیاچل غرنیو سیمو ته دشیرشاه سوری سره دیوځاې کیدو په خاطر را ستون شو .

۲۲

که له یوه اړخه په بنګال کې خواص خان په زړه پورې بریالیتوب تر لاسه کړې و خو د بله اړخه شیرشاه سوری هم بیکاره نه و ناست . د بنګال په لور د خواص خان د استولو وروسته ، د شیرشاه سوري تر مخه تر ټولو مهمه مسئله دخپلو ښځو ، اولادونو او خزانې خوندي ځایو ته منتقلول وو . په دې ورځو کې شیرشاه سوری خپله ښځه ، خپل اولادونه ، خزانې او جنګې سامانونه ټول هملته د بهارکنډ په کلا کې ځاې په ځاې کړې و . خو له یوه اړخه دا کلا ډیره کوچنۍ وه او دبله اړخه شیرشاه سوري ته دا خبرونه هم رسیدل چې د چنار د کلا د فتحې وروسته همایون خان د بهارکنډ په کلا باندې د ولکې کولو په فکر کې دي. دبهارکنډ نه علاوه د شیرشاه سوری په ولکه کې یوه بله کلا هم وه ، چې شیر ګړ نومیده او د رهتاس د کلا په شمال کې د سهسرام څخه نژدې شل میله لرې جنوب غرب لورې ته پرته وه. خو دا کلا هم د اوږدې محاصرې له پاره مناسبه نه بریښیده. هغه د کوچنیوالي تر څنګ د ډیرې مودې له پاره دخوراکې او جنګې موادو د ذخیرو له پاره هم ځاې نه درلود.

څرنګه چې شیرشاه سوري ته د په پرلپسې توګه د همایون له اړخه د بهارکنډ په کلا باندې دحملې اویرغل ویره او اندیښنه وه نو په دې خاطر یې ، خپل اولادونه ، ښځې ، خزانې او نور ټول وسایل ددې کلا څخه ویستل پیل کړې و . خو دا کار یې په ډیره پټه توګه تر سره کړ تر څو مغلو ته په دې اړه معلومات تر لاسه نه شي. هغه ددې کار د تر سره کولو له پاره دډیرو سختو لارو څخه چې د کرم ناسه او د سون ددریابونو تر منځ پرته وه کاروا خست . ددې تر څنګ یې د رهتاس په راجه هرکشن باندې د حملې اودهغې کلا ولکه کول یې هم په سترګو کې و. رهتاس ډیره ستره کلا وه چې هلته د محاصره کیدو په صورت کې شیرشاه سوري په ښه توګه د مغلو دهمایون خان مقابله کولې شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه رهتاس نومې کلا د بهار د ولايت د شاا باد په سيمه کې پرته وه ، د رهتاس بله کلا په پنجاب کې پرته وه چې د شرق نه تر غربه پورې نژدې څلور ميله او د شمال نه تر جنوبه پورې نژدې پنځه ميله پراخه پرته وه . دلته زمکه ډيره زياته غريزه او د سترو سترو غونډيو څخه ډکه ده . دغې په جنوب کې د سون د درياب د غاړې مرکزي مورچل دې چې ددې لارې په اسانۍ سره کولي شي دې کلاته ور ننوځي خو دا ډيره سخته او عمودي لاره ده . په دې لاره کې د پاتخو په جوړولو سره بيا لږ څه اساني را پيدا کيږي . ددې کلا ديوالونه ډير مستحکم او تر ډيره پورې د عبور وړ نه دي او خواشا کې غرنۍ غونډۍ او سترګړنګونه دي ، په دې اساس د دغې ديوالونه د لاندې څخه کتل کيدا اې نه شي . نو په دې خاطر د توپ ګولۍ ددې کلا په ديوالونو باندې هيڅ ډول اغيز نه شيندي.

شيرشاه سوري ددې رهتاس نومې کلا د ځاې ځيرې څخه په ښه توګه خبر و . هغه په دې پوهيده چې ددې کلا سوبه د سون د درياب د غاړې څخه د حملې په صورت کې شونې ده او د همدې لارې بريا تر لاسه کيدې شي . په دې خاطر هغه خپل ټول لښکر له ځانه سره يو ځاې کړ او د شپې په تياره کې يې د سون د درياب د غاړې څخه د رهتاس د کلا په لور حرکت وکړ .

تر نيمې شپې پورې شيرشاه سوري د خپل لښکر سره يو ځاې د سون د درياب د غاړې څخه د رهتاس د کلا ديوالو ته ور نژدې شو . د رهتاس شهزاده راجه هرکشن او د هغه عسکرو هيڅ هيله نه درلوده چې شيرشاه سوري به پرې په دې توګه يرغل راوړي ، هغه په دې فکر کې و چې څرنګه چې همايون په شيرشاه سوري باندې حمله کړې ده او د هغه څخه يې د هغه د چنار کلا هم نيولې ده ، او شيرشاه سوري د همايون څخه د پټيدو په خاطر د وندهياچل په غرنيو سيمو کې پټ شوې دې ، نو په دې خاطر هرکشن ته نه د همايون له اړخه خطر موجود و او نه د شيرشاه له اړخه يې په دې اړه فکر کاوه .

شيرشاه سوري د همدا سې موقع نه ډيره ګټه پورته کړه او د شپې له اړخه د سون د درياب د سترې مورچې له لورې يې د غرنيو لړيو د پاسه د رسيو په کومک سره خپل فوځونه د رهتاس د کلا ديوالونو ته ورسول هغه دا کار په ډيره پټه توګه تر سره کړ ، ان تردې چې د رهتاس د کلا په ديوالونو او برجونو چې کوم ساتونکې ويده وو هغوې هم ددوې په راختلو باندې خبر نه شول .

د رهتاس ديوالونو ته د ورنژدې کيدو په وخت کې شيرشاه سوری خپل فوځونه په ډيره پرده کې ديوالو ته نور هم ورنزدې کړل او بيا يې ددو برجونو تر منځ د رسيو پاتخې و غځولې ، بيا د شيرشاه سوري په مشرۍ د هغه ټول لښکر پرته له کومې ستونزې ، او يا خنډ څخه په ديوالونو ور ختلي و . د ښار ديوال څو فټه پراخه و او ان تر دې چې آسونو پرې ځغاسته کولې شوه . د رسيو په پاتخو باندې د خپلو فوځونو د ورختلو وروسته شيرشاه سوري خپل فوځونه په دوو برخو وويشل . د هغوې يوه برخه يې د خپله ځانه سره و ساتله ، او بله برخه يې د هيبت خان نيازی په قومنده کې ورکړه . بيا دواړو يو ځاې دا پريکړه و کړه چې شيرشاه سوري به د ديوال د پاسه په ښي لورې برجونو باندې يرغل وروړي او هيبت خان به چپ لورې ته ، او ددې برجونو ټول ساتونکې به له منځه وړي . بيا به دواړه لښکرې يو ځل بيا يو ځاې کيږي او بيا به ښار ته د ورکيوتلو هڅه کوي . ددې پريکړې سره سم شيرشاه سوري ښي لورې ته او هيبت خان نيازي چپ لورې ته يرغل پيل کړ .

شيرشاه سوري او هيبت خان نيازي دواړو په ډير راز سره د رهتاس د راجه ټول ساتونکې له منځه يوړل ، تر اوسه لا ښار ددې حالت نه خبر نه و او نه په کې کومه غوغا او هنګامه پيدا شوې وه . ددې وروسته شيرشاه سوري د خپل متحده لښکر سره يو ځاې د ديوالو څخه لاندې کيوت او د سون د درياب په لور چې په هغه ځاې کې د کلا پادشاهي دروازه وه ولاړ او د دغې ځای په ساتونکو يې حمله وکړه . دد ځاې د ساتونکو د له منځه وړلو وروسته شيرشاه سوري د کلا دروازه پرانسته ، او د خپلو ساتونکو په ولکه کې يې ورکړه . په همدې وخت کې د ښار د ننه د راجه هرکشن لښکرو ته ددې سترې حملې په اړه معلومات ور په برخه شوې و . خو اوس وخت له وخته تير شوې و ځکه چې د ديوالو د پاسه چې د هغوې څومره لښکر و هغه شيرشاه سوري له منځه وړې و . اوس نو شيرشاه سوری د سون

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددریاب په لور د دروازې د نیولو وروسته خپل استحکامات نور هم ځواکمن کړی و. خو په دې وخت کې د رهتاس راجه هرکشن هم په ډیره بیړه دخپلو لښکرو قومنداني کوله او د هغې دروازې په لور ور روان و چې شیرشاه سوري پرې ولکه کړې وه. کله چې شیرشاه سوری ته د راجه هرکشن د راتلو خبر ورسید نو هغه یوځل بیا خپل لښکر په دوو برخو وویشه، یوه برخه یې دخپله ځانه سره و ساتله او بله برخه یې هیبت خان نیازي ته ورحواله کړه. د هیبت خان نیازي برخه لښکر یې د دروازې چپ اړخ ته په سنګر کې کیناوه او حکم یې ورته وکړ چې کله هغه د راجه هرکشن سره په ټکر کې شي نو هیبت خان نیازي دې دخپل لښکر سره یو ځای د راجه هرکشن په لښکر باندې د اړخ له لورې یرغل راوړي، ترڅو جنګ ډیر اوږود نه شي او راجه هرکشن ته په اسانۍ سره ماتې ورکړل شي.

ددې پریکړې په وخت کې شیرشاه سوري د مرکزی دروازې تر څنګ پاته شو خو هیبت خان نیازي یې چپ لورې کې ور ښوول شوي ځای ته ولیږه. هیبت خان نیازی هملته په مورچه کې پټ کیناست. په همدې وخت کې راجه هرکشن هم دغې مرکزی دروازې ته را نژدې شوی و. پخوا له دې چې هغه د شیرشاه سوري په عسکرو باندې برید وکړی ، شیرشاه سوری پر ې په داسې حال کې چې دخپلو عسکرو حوصلې یې کلکې اوپورته وې ، پرې حمله وکړه.

دشیرشاه سوري دا حمله دومره ستره او ځواکمنه وه چې د هرکشن دلښکرو مخکینیو صفونو د هغې تاب را نه شو وړای.شیرشاه سوري دهغود لمړي لیکو حالت ډیر خراب کړ ، په همدې وخت کې د دیوال د سیوري څخه پټ ناست هیبت خان هم دخپل لښکر سره یو ځای را ښکاره شو اود هرکشن د لښکر په یوه اړخ یې حمله راوړه. دهیبت خان نیازي حمله دومره ځواکمنه وه چې د هرکشن دلښکر مورال یې له منځه یوړ. ددې دوه اړخیزه حملو په واسطه د راجه هرکشن د لښکر حالات اوس دکنټلو نه و، هغوې د چینجو وهلو لړګیو په څیر ګرزیدلي و. تر لږه وخته پورې د رهتاس د دروازې تر څنګ ددواړو دښمنو اړخونو تر منځ سخته جګړه وشوه، هرې لورې ته د وینو سیلابونه روان وو ، هره ګړۍ د زړونو ټکان زیاتیده ، او د هیلو او غوښتنو د وینو سمندر د توپان په څیر بیرون راوت.

ددې سخت جنګ وروسته د رهتاس شهزاده په داسې حال کې چې په تیښته کې و ، ووژل شو، تر څنګ یې شیرشاه سوري د هغه پاته لښکر هم له منځه یوړ. لاتر اوسه شپه همغسې په خپلو تیارو کې ډوبه وه چې شیرشاه سوري د رهتاس ټول ساتونکې له منځه یوړل او کلا یې په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخسته.

د رهتاس د راجه هرکشن سره د جنګ د فارغیدو سمدستي وروسته شیرشاه سوري هملته ولاړ و چې یو قاصد ، په داسې حال کې چې خپل آس یې په ډیره ګړندۍ توګه را ځغلاوه ، ښار ته را ننوت ، په دې وخت کې شیرشاه سوري دخپلو عسکرو تر منځ موجود و ، هغه قاصد په خپل اس سپور د شیرشاه سورې مخې ته راغې. شیرشاه سورې اودهغه ټولو لښکریانو هغه قاصد ډیر ښه پیژاند. ځکه کله چې دشپې په تیاره کې هغه قاصد د شیرشاه سوري مخې ته را غې اودخپله اسه را کوز شو نو شیرشاه سورې هغه و پیژاند. په ډیره چټکۍ سره دهغه لورې ته ورنژدې شو او غوښتل یې دهغه څخه څه و پوښتي، خو هغه قاصد را نژدې شو اوپه ډیره خوشحالۍ سره یې وویل:

اقا ! ماتاته یو ډیر ښه خبر راوړې دي. دهغه په دې خبره ترې شیرشاه و پوښتل چې ته خو د خواص خان سره یو ځای د بنګال په لور تللې وې، وایه دهغه څخه دې کوم خبر راوړې ؟دهغه په دې خبره قاصد وویل: اقا ! خواص خان یو اځې په یوه شپه کې د ګوډ کلا و نیوله او هلته د څو ورځو د تم کیدو وروسته اوس بیرته ستا لورې ته را روان دې.

اقا !تر نن سهاره پورې به هغه ستا دلښکر سره یو ځای شي. شیرشاه سوري ددې خبرې په اوریدو سره ډیر زیات خوشحاله شو. تر څنګ یې دلښکرو اوسالارانو خولې هم دخوشحالۍ نه نه راټولیدې. ددې نه وروسته شیرشاه سوري خپل لښکر ته د رهتاس د کلا څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیرون د خیمو د درولو حکم وکړ . هغه د هرکشن ټوله شاهي کورنۍ بندیان کړې و او دهغوې په ځاې یې د خپلې کورنۍ غړي هلته منتقل کړي و . د هرکشن د وزیر چورامن محل یې د خواص خان له پاره مختص کړې و.
د رهتاس د سوبې په اړه یو شمیر تاریخپوهان وایي چې شیرشاه سوري رهتاس ته د هغه د برهمن وزیر چورامن په لاسو یو لیک ور استولې و چې دهمایون په لاسو د چنار کلا د دلاسه ورکولو وروسته اوس دهغه سره کوم خاص ځاې نه شته. په دې خاطر ځو کسو افغاني مستوراتو ته هلته په عارضي توګه ځاې ورکړه ، ویل کیږي چې رهتاس ددې سره موافقه کړې وه . په همدې اساس افغاني میرمنې په ډولیو کې ناستې هلته ور ننوتې. راجه په دې خاطر چې د افغانانو ښځې د پردې لحاظ ساتي نو د ډولیو لټون یې لازم و نه ګاڼه او هغوې یې همداسې پرېښول.
خو شیرشاه سوري ددې کلا د سوبې له پاره دپخوا څخه دا پلان درلود چې څنګه چې دا په ډولیو کې سپاره سپاهیان کلا ته ور ننوځی نو سمدستي دې خپلې توري را وباسي او دډولیو څخه دې بیرون را ودانګي. هغه د ښار په دروازه باندې حمله وکړه ، او هغه یې په خپل کنترول کې راوړه ، دروازه یې پرانسته ، اود هغې وروسته یې خپل ټول فوځ کلاته ور ننویست او په دې ترتیب یې راجه هرکشن ته ماتې ورکړي ، په هر صورت ، دا چې حقیقت څه دې بیله خبره ده . شیرشاه سوري هرکشن ته ډیره بده ماتې ورکړه او د رهتاس په کلا یې خپله ولکه ټینګه کړه ، اوس شیرشاه سوری ته دهمایون په مقابل کې یو ډیر ستر او مستحکم سنګر تر لاسه شوې و .
بل سهار شیرشاه سوري د راجه هرکشن د کورنۍ ټول بندي غړي خپل ځان ته را وغوښتل . دشیرشاه د حکم سره سم دهرکشن د کورنۍ ټول غړې د شهزادګۍ ګنګا په ګډون دهغه د خیمې تر مخه کتار و دریدل. شیرشاه سوري د راجه د کورنۍ ټولو نارینه و او ښځینه غړو ته په ډیر غور سره وکتل ، بیا یې وویل چې ستاسې څخه دې یو اځې شهزادګۍ ګنګادلته په خیمه کې پاته شي او نور ټول ازاد یا ست .دوې ټول کولې شي چې د پخوا په شان په رهتاس کې په پوره امن سره ژوند وکړي . د شیرشاه سوري ددې حکم سره سم ټول خلک په پوره خوشحالۍ سره د خیمې څخه ووتل خو شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړه هملته په خیمې کې ولاړې پاته شول.
د ټولو خلکو د تللو وروسته شیرشاه سوري د اوما په لور مخ کړ او ورته یې وویل چې ګوره لوري ! ستا تر څنګ ولاړه نجلۍ په شکل او صورت کې د راجه هرکشن شهزادګۍ ګنګا معلومیږي ، نو ته څوک یې؟ دهغه په دې خبره اوما وویل چې: زه د ګنګا داسې یم ، او ستا سالار صاحب خان ما په ښه توګه پیژني. هغه ما ته خپله خور ویلې دي. دهغې ددې خبرې وروسته شیرشاه سوري نیغ په نیغه ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل:
ګوره ګنګا لورې ! بې شکه چې ته زما تر مخه د یوې بندۍ په څیر را وړل شوې یې. خو ته ما ته دخپلې لور په څیر یې. خو ددې هر څه سره سره زه د یوې بندۍ په توګه تا خپل سالار خواص خان ته ور سپارم. ته به دهغې سره د یوې وینځې په توګه ژوند کوې ، دا به دهغه پورې اړونده وی چې هغه تا د وینځې په څیر ساتي او که ازادوي دی. دا ټول دهغې دخوښې او غوښتنې پورې اړه لري. دهغه په دې خبره ګنګا په احتجاجي توګه وویل:
زه نه پوهیږم چې تا ما څه ډول وګڼي ته ورسپارې ،هغه څوک دې ؟ او ته ولې ما هغه ته ورسپارې؟ او ولې ما هغه ته د وینځې او خدمتګارې په څیر ور سپارې ؟ اوس خو تا ماته خپله لور ویلې دي ایا د یوې لور په څیر ته ما د خپلې کورنۍ د ښځو سره یو ځاې نه شې ساتلاې؟ ترڅو زه دخپل پلار د مړینې وروسته په ډاډمنه توګه خپل ژوند ته دوام ورکړم . دهغې په دې خبره شیرشاه سوری ورته وویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما د پخوا څخه په دې اړه پریکړه کړې وه چې زه به تا خواص خان ته د وینځې په څیر ورسپارم. اوس به ستا د قسمت په اړه همغه پریکړه کوي. په ځواب کې ورته شهزادګۍ وویل چې زه خواص خان پیژنم نه ، چې څوک دې ؟نو زه به بیا ولې دهغه سره د وینځې په څیر ژوند کوم. په ځواب کې ورته شیرشاه سوري څه ویل غوښتل چې په همدې وخت کې خواص خان هم دهغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خيمې ته را ننوت. شهزادګۍ ګنګا يوځل خواص خان ته په ډير غور سره وکتل او ما يې هم به کتلو سره خوشحاله شوه. هغه وخت چې خواص خان خيمې ته را ننوت نو شيرشاه سوري ور پورته شو او مخې ته ورغې او ښه راغلاست يې ورته ووايه، هغه ته يې غاړه ورکړه او د هغه تندې يې ښکل کړ. ورته يې وويل:

خواص خانه زويه! زه تا ته د بنګال د ګوډ د ښار د سوبې په اړه د زړه له کومې مبارکي وايم. خواص خان ورته وويل چې:

زما محسنه شيرشاه سوري صاحب! زه هم تا ته د رهتاس د کلا د سوبې په اړه مبارکي وايم. ددې خبرو وروسته شيرشاه سوري خواص خان له لاسه ونيوه او خپل څنګ کې يې کيناوه او ورته يې وويل:

ګوره خواص خانه زويه! ما ستا د راتلو تر مخه د شهزادګۍ ګنګا او اوما سره ستا په اړه خبرې کولې. ما د هرکشن ټولې کورنۍ ته ښننه کړې او ازاد کړي مې دي، خو د شهزادګۍ ګنګا په اړه مې پريکړه کړې چې هغه به تا ته د وينځې په څير در سپارم. اوس دا ستا په لاس کې ده، ستا خوښه چې له ځانه سره يې ساتې او که ازادوي يې. بيا شيرشاه سوري د ګنګا په لور وکتل او ورته يې وويل:

شهزادګۍ! دا خواص خان دې چې زه دې ورته د وينځې په څير ور سپارم. ددې پخوانې نوم صاحب خان دې خو ما صاحب خان ته يو نوې لقب ورکړې او خواص خان مې ترې جوړ کړې دې. اوس دې يو اځې زما د فوځ ستر سالار نه دې زما زوې هم دې. دا د رهتاس په جنګ کې شامل نه و، همدا اوس اوس د بنګال څخه را ستون شوې دې او د بنګال مرکزي ښار ګوډ يې سوبه کړې دې. ددې وروسته شيرشاه سوري خواص خان ته وکتل او ورته يې وويل:

خواص خانه زويه! ما ستا خيمه د خپلې خيمې تر څنګ درولې ده. شهزادګۍ ګنګا تا ته د يوې وينځې په څير در سپارم. ته اوس ستړې ستومانه يې، خپلې خيمې ته ولاړ شه او ارام وکړه، زه به بيا وروسته درسره تفصيلي خبرې وکړم. شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما هم له ځانه سره يوسه. ځکه چې ګنګا اوس ستا وينځه ده او څرنګه چې اوما د ګنګا وينځه ده نو هغه به هم هملته ورسره وي. اوس ولاړ شئ او ارام وکړئ

ددې خبرې سره سم خواص خان د خپله ځايه پورته شو او د خپلې خيمې په لور روان شو، ګنګا د خپلې خولې څخه يو لفظ هم و نه ويست او د خپلې اوما سره يو ځاي په پټه خوله د خواص خان تر شا روانه شوه.

۲۳

د خواص خان خيمه د شيرشاه سوري د خيمې تر څنګ درول شوې وه، د هغې پراخوالې او جوړښت بلکل د شيرشاه سوري د خيمې په څيرو، تر څنګ يې کوم ضروري شيان چې د شيرشاه سوري په خيمه کې ايښودل شوي و په دې خيمه کې هم موجود وو. کله چې خواص خان خپلې خيمې ته را ننوت نو شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه د خيمې په دروازه کې تم شوې، خواص خان د خپلې خيمې تر نيمايي پورې رسيدلې و چې تر شا يې وکتل چې شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه هملته په دروازه کې ولاړې دي. خواص خان دوې دواړو ته په ډيره عجيبه توګه کتل او بيا يې ورته وويل چې ګوره ګنګا دا زما خيمه ده او ته ما ته شيرشاه د وينځې په څير را کړې يې. اوس نو ته د خيمې په دروازې کې ولې ولاړه يې؟ را ننوځه، دا خيمه پر تا حق لري. شهزادګۍ ګنګا ورته هملته په دريدو سره وويل:

ګوره خواص خانه! اوس چې وخت او حالاتو زه ستا په لمن کې د رغورځولې يم او شيرشاه سوري هم زه تا ته د وينځې په توګه در کړې يم نو ما ته ووايه چې زه به په دې خيمه کې په کومه توګه او څه ډول ژوند تيروم.

خواص خان تريوه وخته پورې د شهزاګۍ ګنګا ځواب ورنه کړ خو په ډير غور سره يې ورته کتل، هغه وکتل چې ګنګا بې چاره اوس د اسې ورانه ويجاړه او حيرانه ده لکه يوه مرغۍ چې د نيمې شپې په تيارو کې باران وهلې او لاره ورکه سرګردانه ناسته وي او نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهيږې چې کومې لورې ته والوزي. دهغې د هوسۍ په څېر سترګې اوس د زمکې د خړ بدن په څېر ګرزيدلې وې. د وجود غوړوالې يې له منځه تللي او په يوې ژيړې لويدونکې پاڼې باندې بدل شوې و.

خواص خان دا هم وکتل چې شهزادګۍ ګنګا د يوې بې وزرو مرغۍ په څير چې جاله او د جالې ډکې يې ټول له منځه تللي وی او په نرۍ لښته باندې ځانته ناسته او ويرکوي ،بدله شوې ده. دا سې بريښيده چې دهغې د ژوندانه د مستيو ټول هغه وختونه د ورانو ويجاړو او غمونو ، حسرتونو او دربدريو باندې بدل شوي دي. هغې به کله کله په ډيره عجيبه توګه د خواص خان لورې ته کتل ، دا سې څرګنديده چې هغه په پټه ژبه خواص خان ته ډير څه ويل غواړي. خو د مناسبو الفاظو نه پيدا کيدو د هغې ژبه د دې کار نه منه کوله.

خواص خان تر ډيره وخته پورې شهزادګۍ په همدې توګه ولاړه کتله ، نو شهزادګۍ ګنګا هم د خواص خان په لور وکتل او بيا يې ورته وويل: زه پوهيږم چې ته اوس زما ډير بد دښمن يې. خو زه په دې هم پوهيږم چې يو وخت تا له ما سره د زړه له کومې مينه او محبت کاوه خو اوس ته له ما سره د هغه خوبرابره زياته کرکه او نفرت کوې. خو بيا هم ما چې له تا څخه کومه پوښتنه کړې ده د هغې ځواب زما حق دې چې را يې کړې. دهغې په دې خبره خواص خان وويل :ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ته د اوما سره يو ځاې همدلته په خيمه کې کينه ، زه ځم او بيرته د راستنيدو وروسته به تا ته د دې خبرې ځواب ووايم ، او په دې به دې پوه کړم چې ته زما په خيمه کې زما د وينځې په څير څه ډول ژوند بايد تر سره کړې. د دې خبرې وروسته خواص خان د خپلې خيمې څخه ووت. دهغه د وتلو وروسته شهزاګۍ ګنګا په حرکت راغله او د خپلې اوما سره يو ځاې د خيمې منځنۍ برخې ته ولاړه او همل‌ته په ګدۍ باندې کيناسته.

په خيمې کې د کيناستو نه وروسته شهزادګۍ ګنګا او اما دواړو تر ډيره پورې د خواص خان انتظار وکړ. شهزادګۍ به هره ګړۍ د دروازې په لور کتل ځکه هغه د خواص خان له لورې د خپلې پوښتنې د ځواب او يا دهغه د عکس العمل منتظره وه. خواص خان خيمې ته راغې ، دهغه په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه د خپلو ځايو څخه پورته شوې. خواص خان هغوې ته رانژدې شو او په ډيره نرمه ژبه يې ورته وويل:

ګورئ شهزادګۍ او اوما ! تاسو دواړه کينئ ، زما د راتلو په خاطر تاسو ته د دريدو اړتيا نه شته. اوما ، ما خو تا ته د پخوا څخه خپله خور ويلې دې او اوس هم ته زماد خور په څير يې ،پرتا هيڅ بنديز نه شته ، ته ازاده يې ، هر چيرې چې دې زړه غواړي تللې شې. او که چيرې ته د شهزادګۍ ګنګا سره يو ځاې اوسيدل غواړې نو هم ستا خوښه ! دهغه په دې خبره اوما سمدستي ور ټوپ کړ او ورته يې وويلې:

خواص خانه وروره ! تر ټولو لمړۍ خو زه تا ته د دې مبارکي درکوم چې ته د شيرشاه سورې د لښکر ستر سالار يې ، دهغه زوې يې ، او تا ته يې د صاحب خان په ځاې د خواص خان لقب درکړې دې ، او ستا د کړچار په مقابل کې يې ته ډير ښه ستايلې يې. خو زه د خپل ژوند په اړه تا ته بايد ووايم چې زه به د ژوند تر اخري ګړۍ پورې د شهزادګۍ ګنګا تر څنګ واوسيږم. چيرې چې هغه اوسي نو همل‌ته به زما ځاې هم وي.

دهغې په دې خبره خواص خان مسکې شو او ورته يې وويل:

ګوره اوما ! ما هم د ستا په څير د ځان ځارونکې او ميړنۍ پيغلې څخه د همدا سې ځواب هيله درلوده. ته کولې شې په پوره خوشحالۍ سره د شهزادګۍ ګنګا تر څنګ و اوسيږې. د دې خبرو وروسته خواص خان تر لږه دمه خاموشه پاته شو او بيا يې په ډيره نرمه ژبه شهزادګۍ ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويل:

ګوره ګنګا ! زه پوهيږم چې ته شهزادګۍ وې او ته اوس هم زما په سترګو کې همغسې شهزادګۍ يې. په دې کې شک نه شته چې لږه شيبه مخکې شيرشاه سورې ته ما ته د يوې وينځې په څير را حواله کړې بې. خو زه به تا ته دا ډاګيزه کړم چې څرنګه چې زه پخپله يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخت غلام و مڼو په دې خاطر د وينځې او غلام د په احساساتو ښه پوهيږم. ګوره شهزادګۍ ګنګا ! لمړۍ خبره دا ده چې ما ته ازاده کړې يې. اوس ته زما وينځه نه يې ، ته د پخوا په څير شهزادګۍ ګنګا ، او يوه ازاده پيغله يې. ته دخپلې خوښې مالکه يې ، چيرې چې غواړې ولاړه شې اويا و اوسيږې ، دا ټول هر څه په تا پورې اړه لري. په تا باندې به هيڅ ډول بنديز نه وي.

دخواص خان دې خبرو ښايسته او ښکلې شهزادګۍ دخوبونو د خوشحاليو د ډوب سمندر په څپو کې ور وغورځوله. دخواص خان خبرو دهغې د سرو شونډو هغه سوروالې يو ځل بيا د تازه ا وبو ډک کړ اودهغې په ښايست اوحسن کې يې تلپاتې والې راوست.

تر ډيره پورې يې د ستورو په رڼا کې درا نغاړلې راز په څير په خندانه توګه د خواص خان په لور کتل ، ځکه دخواص خان ددې نيک سلوک په خاطر دهغې دښکلې څيرې حسن کې نوره هم ځلا راټوکيدلې وه ، او داسې بريښيدله لکه د ګلابو کالي يې چې په ځان کړې وي او يا يې د لمر وړانکې ترخپل ځان را چاپيره کړې وي.

تر لږه وخته پورې شهزادګۍ ګنګا دخوشحاليو په څپو کې ډوبه روانه وه لکه د هغې په لاسو کې چې د کيميا کوم کتاب ورغلې وي. اويا دا چې دخپلې شوق د سجدې له پاره يې کومه استانه موندلې وي. لږڅه وړاندې دهغې حالت مړاوې اود يخ مړکړل شوي نغرى په څير بې اوره او بې نوره وخو اوس د خواص خان خبرو هغه د سهار د سلام کونکو مرغانو او د وريښمو د نرمو تارونو په څير ښايسته او نرم ګرځولې و.

تر ډيره پورې شهزداګۍ ګنګا په همدې خوشحاليو او خوبونه کې مسته او ډوبه وه اوبيا يې دهمدې خوشحاليو نه په ډک اواز خواص خان ته وويل : خواص خانه ! زما مهربانه ، زما مربي ، زما محسنه او زما پالونکيه، تا پخوا هم زما د عزت د ساتلو په خاطر پر ما احسان کړې دې ،او نن دې يو ځل بيا پر ما دويم ځل احسان وکړ او زه دې د وينځېتوب څخه خلاصه کړم او ازادې دې راکړه اوبيرته دې همغسې شهزادګۍ وګرځولم. په دې خاطر زه ستا ددې احساناتو د زړه له کومې مننه او شکريه کوم. تر دې ځايه د خبرو کولو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه ،نوخواص خان په خبرو پيل وکړ او ورته يې وويل :

ګوره شهزادګۍ ! بله خبره چې ما غوښتل تا ته يې وکړم هغه دا ده چې ته که غواړې چې ددې ځايه ولاړه شې نو د رهتاس په ښار کې به ستا د اوسيدو له پاره ډير ښه انتظام وکړل شي. په همغه ستا د پلار په محل کې به ستا د اوسيدو له پاره ډير مناسب او اعلې ځاې درکول شي خو که چيرې د رهتاس د کلا نه بيرون تلل غواړې او هيله لرې چې په بل کوم ځاې کې و اوسيږې نو هلته به هم ستا دخوښې په ځاې کې ستا له پاره مناسب او اعلې انتظام وکړل شي. خو که چيرې ته دخطر احساس کوې او فکر کوې چې څرنګه چې ته پخوا شهزادګۍ وې او يو شمير خلک به ستا عزت ته زيان ورسوي نو ته دلته زما په لښکر کې تر هغې چې ستا زړه غواړي اوسيدې شې ، ستا د ځان ، عزت او ابرو دخوندې ساتنې له پاره به هر ډول امکانات برابر کړل شي. زه چې همدا اوس د خيمې څخه ووتلم او ولاړم نو هغه په همدې خاطر و چې ستا د اوسيدو له پاره ټول امکانات برابر کړم اوبيا له تا سره په دې موضوع باندې خبرې وکړم

کله چې خواص خان غلې شو نو شهزادګۍ يو ځل بيا په پوره خوښۍ سره په خبرو پيل وکړ او ورته يې وويل:

ګوره خواص خانه ! زه يو ځل بيا ستا ډيره مننه کوم او ستا نه هيله او غوښتنه کوم چې ايا داسې به شونى نه وي چې زه همدلته ستا د خيمو په ښار کې واوسيږم اوته زما دلته د تم کيدو په وخت کې زما سره يو بل کومک هم وکړې ، دهغې په دې خبره خواص خان ټکان وخوړ او ترې وې يې وپوښتل چې څه ډول کومک؟ شهزادګۍ ګنګا ورته وويل:

زما درونده خواص خانه ! زه يو ځل مخته هم دخپلې اوما سره ستا حضور ته راغلې وم او يوه غوښتنه مې درڅخه کړې وه او زه هغه غوښتنه يو ځل بيا تکراروم. ما تاته ويلې و چې يو چا زما د خپلولو درې واړه مقابلې ګټلې دي اوس همغه زما د ځان ، زما دجسم او زما دمينې خاوند دې او زه غواړم خپل هر څه همغې ته ور حواله کړم ، هغه زه همداسې پريښې يم. خو ما په هر صورت دهغه د لاسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوړلو عزم کړي دي. هغه زما د خپلولو په مقابلو کې پټ مخ برخه اخستې وه نو ځکه یې زه نه پیژنم چې هغه څوک دې ، دکومه ځایه راغلې و او اوس چیرې دې. خود کوچیانو د قبیلې سردار د فدایی خان چې ته یې هم ډیر ښه پیژنې ، هغه اجنبی نقاب اغوستونکې ډیر ښه پیژني. زه له تا دا هیله لرم چې په اوسنې وخت کې ته ماته په خپل لښکر کې یو خیمه را کړې ، زه به په همغې کې د خپلې اوما سره اوسیږم. تر څنګ یې پر ما دا احسان هم وکړه چې زما له پاره د فدایی خان لټه وکړه او څنګه یې چې درک درته معلوم شي نو را و یې ښایه ترڅو دهغه څخه دا وپوښتم چې زما دخپلولو په مقابلو کې هغه نقاب اغوستونکې برخه اخستونکې ځوان څوک و ؟ که ماته معلومه شي نو زه به په همغه وخت ستا دلښکر د خیمې څخه ووزم اودهغه ځوان په لورې به ورشم. دهغې وروسته به ستا له پاره د زحمت ، ستونزو اومشکلاتو سبب نه ګرزم. ځواب کې ورته خواص خان وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا: ترهغو چې دلته ستا د اوسیدو پوري اړونده ده ، نو تر هغو چې ته غواړې زما د لښکرو په خیمه کې اوسیدلې شې ، خو تر هغې چې دفدای خان د لټون پورې اړه لري نو زه له تاسره ژمنه کوم چې زه به په هر صورت هغه راپیدا کړم او تاته به یې په اړه معلومات درکړم. بیا ته دهغه څخه دخپل ځان د ګټونکې په اړه معلومات تر لاسه کولې شې، اوس ته او اوما دواړه له ماسره یو ځای راځئ تر څو ستاسې د اوسیدو ځای ځیرې درته په ګوته کړم. د خواص خان ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه په ډیره خوشحالۍ سره د خواص خان ترشا روانې شوې.

خپلې خیمې سره نژدې خواص خان هغوې د یوې خیمې مخې ته و دروله ، بیا دخیمې د دروازې ترڅنګ خواص خان و درید او دخیمې ددننۍ برخې په لور یې اشاره وکړه او و یې ویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا او اوما ! دا خیمه ستاسو د دواړو له پاره درول شوې ده ، په دې کې به تاسو دواړه اوسیږئ ، په دې خیمه کې ستاسې د اړتیاو هر څه اېښول شوي دي او لکه څنګه چې د شیرشاه سوري اوزما دخیمې تر مخه پیره ولاړه وي نو په همدې توګه به ستاسې دخیمې تر مخه هم پیره ولاړه وي. اوهیڅوک به هم ستاسو اوستاسو د ساتونکو د اجازې پرته ستاسو خیمې ته نه ننوځي. دا ساتونکې به ستاسو د ځانو او مالو پوره پوره خوندي ساتنه کوي خو شهزادګۍ ! په دې خیمه کې د اوسیدو په وخت کې به دوه خبرې یادې ساتې. لمړۍ دا چې هیڅکله به هم زما خیمې ته د راتللو هڅه نه کوئ ، ځکه اوس ما ته ازاده کړې یې اوزما اوستا تر منځ هیڅ ډول اړیکې نه شته. ته اوس دخپلې خوښې خاونده یې ، چیرې دې چې زړه غواړی تللې شي. زه تا خپلې خیمې ته د راتللو څخه په دې خاطر منه کوم چې خلکوته زمونږ د اړیکو په اړه بدګماني را پیدا نه شي. ځکه زه نه غواړم په داسې بدګمانیو کې ځان را لتاړ کړم.

شهزادګۍ ګنګا ! زما دویمه خبره داده چې مونږ د رهتاس کلا نیولې ده نو که چیرې دلته د اوسیدو په وخت کې ته د بدلې اخستلو هڅه وکړې ، پرما یا شیرشاه سوري باندې برید وکړې نو یاد ساته چې داسې کار کول به ستا حماقت او بې عقلي وي. که چیرې دې کله هم د داسې کولو هڅه وکړه نو خپل ځان به له لاسه ورکړې. بس همدا دوه خبرې وې چې ما غوښتل تاته یې وکړم ، اوس که ته پخپله د عقل او فکر خاونده یې نو خپله ښیګڼه به په خپله احساس کړې.

تر دې ځایه دخبرو وروسته ، خواص خان دلږ څه تم کیدو وروسته بیا وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ته اوس د خپلې اوما سره یو ځای دې خیمې ته ور ننوځه ،او په همدې خیمې کې و اوسیږئ ، ددې خبرې سره یو ځای خواص د خپل جیب څخه د نغدو پیسو یوه کځوړه را وویسته او د شهزادګۍ په لاس کې یې کیښوده او ورته یې وویل: ګنګا ! اوس به ستا لاسو کې څه نه وي ، او له تاسره به همدا کالي چې په غاړه کې دې دي نور کالي هم نه وي.دا نغدې پیسې در واخله ، په دې کځوړه کې ما دومره پیسې اچولي دي چې ته د خپلې اوما سره یوځای پرې خپل ژوند ښه جوړولې شې. د نغدو پیسو کځوړې د اخستلو سره سم شهزادګۍ ګنګا لږ څه و ریږدیده او په ډیره عجیبه توګه یې خواص خان ته وکتل ، ځکه خواص خان هغې ته د نغدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیسو دا کځوړه په زوره په لاسو کې ایښې وه ، ددې وروسته خواص را وګرزید او دخپلې خیمی په لور روان شو . بې چاره او غمژنې شهزادګۍ هم د نغدي پیسو هغه کځوړه له ځانه سره واخستله او د خپلې اوما سره یو ځای ټیټ سر خپلې خیمې ته ور ننوتله .

۲۴

شیرشاه سوري دا فکر کاوه چې همایون خان به د چنار د کلا د نیولو څخه وروسته دهغه نورې سترې سترې کلاګانې لکه بهارکنډ ، شیرګړه اویا سهسرام باندې هم دیرغل کولو هڅې کوي ، هغه دهمدې ویرې په اساس د رهتاس دکلا د نیولو څخه وروسته د خپل لښکر یوه برخه هملته په رهتاس کې پرېښوده او پاته لښکر یې د وندهیاچل غرنیزې سیمې کې پرتې د بهارکنډ د کلا په لور راولیږه. خود شیرشاه سوري د هیلو او امیدونو پرخلاف همایون د چنار کلا د سوبې څخه وروسته یو څو ورځې هلته تم شو او بیرته د بنارس په لور راستون شو .

بنارس ته د رارسیدو سره سم همایون هملته د خپل لښکر سره قیام وکړ او دهغې سیمې په شاوخوا کې یې خپلې خیمې و درولې ، او د پخواني بادشاه «اشوک » په یادګاریې غونډۍ یې یو چوتره جوړه کړه . تر دې وخته پورې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای هملته د بهارکنډ دکلا تر څنګ موجود و. هغه هلته په دې خاطر تم شوې و ترڅو ووینې چې دهغه په اړه د همایون اراده څه ډول ده .

بنارس ته په ور رسیدو سره همایون ته خبر ورسید چې د شیرشاه سوري ډیر ستر سالار خواص خان بنګال سوبه کړې دې . او اوس په بنګال باندې دشیرشاه سوري بیرغ رپیږي. حکمراني یې هم د شیرشاه سوري د زوې جلال خان په لاس کې ده . ددې خبرې د اوریدو سره سم همایون ډیر په غضب شو او په دوو پښو و درید چې اوس به نو د شیرشاه سورې په بهارکنډ ، شیرګړه او رهتاس کلاګانو باندې هم یرغل وروړي او ترې نیسي به یې. او ددې کلاګانو د نیولو وروسته به د بنګال په لور ځي او هغه به هم ترې په خپله ولکه کې اخلي.

د بنارس څخه د وندهیاچل دغرنیزو سیمو اوهلته د بهارکنډ د کلا د سوبې په لور د حرکت کولو تر مخه همایون دخپلو سالارانو سره سلا او مشوره وکړه او ددې مشورې وروسته یې خپل یو باوري کس فضل خان د شیرشاه سوري په لورې د قاصد په توګه را و استاوه ، ترڅو دجنګ نوبت را و نه رسیږي او دوې په خپلو منځو کې په سولې سره پریکړه وکړي.

فضل خان د بهارکنډ د کلا سره نژدې د شیرشاه سوری دربارته حاضر شو او د همایون دا پیغام یې ورته و رکړ چې هغه شاهې خزانه او نور شاهې لوازمات چې شیرشاه سوری هلته په بنګال کې په خپلې ولکې کې اخستې دې هغه دې پرته له ځنډه د همایون په لور ور ولیږي ، ددې په بدل کې به همایونه شیرشاه سوري ته دهغه د خوښې کومې کلا ، چنار اویابلې کلا ، د پرېښولو ژمنه کوي.

فضل خان شیرشاه سوري ته دا وړاندیز وکړ خو شیرشاه سوری ورته په ځواب کې وویل چې هغه نه غواړی بنګال د خپلې ولکې څخه و کاږي. ځکه چې هغه د بنګال د نیولو له پاره پنځه شپږ کاله هڅې کړې دي او د هغه زیات شمیر عسکر ددې سیمې په نیولو کې له منځه تللي دي، نو اوس به هغه ولې بنګال پریږدي.

شیرشاه سوري د همایون سفیرته وویل چې :

که چیرې پادشاه د بنګال د نیولو اراده پریږدي نوزه به ورته په بدل کې د بهار کلا ور وسپارم ، او همایون چې په دې اړه هر چاته حکم وکړی نو د بهار کلا به همغه ته ورحواله کړم . ددې ترڅنګ به د بهار او بنګال پولې هم همغه وي چې ددې نه مخته د سلطان سنکندر د حکومت په دوران کې وې .

شیرشاه سورې وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې نه علاوه به زه ټول شاهي نښې لکه چتر ، تخت او ...نور ټول شيان د همايون دربار ته ور وليږم او همدا را زد بنګال څخه هر کال لس لکه روپۍ ورکوم. خو دا ټول په دې شرط چې همايون بيرته اګرې ته ستون شي ، له ما سره جنګ و نه کړي او تر څنګ يې په بنګال باندې د حملې د نه کولو ژمنه وکړي.

فضل خان د شيرشاه سوري پيغام دهمايون مخې ته راوړ او هغه ته يې په دربار کې واوراوه. همايون د دې پيغام په اوريدو سره تر يوه حده پورې خوښي ښکاره کړه او فضل خان يې بيرته د شيرشاه سوری لورې ته و استاوه ، ترڅنګ يې شيرشاه سورې ته دخپله اړخه يو آس او خاص خلعت هم ور وليږه . دغه سفير ته يې دا لارښوونه هم وکړه چې د هغه ټول شرايط مونږ منلي دي نو په دې اساس د ې شيرشاه ژر تر ژره په دې عمل وکړي. فضل خان د همايون بابر دا پيغام واخست او يو ځل بيا د وندهيا چل غرنيزې سيمې کې پرتې د بهارکنډ کلا ته ور روان شو .

د سفير د تللو نه څو ورځې وروسته د بنګال حاکم سلطان محمود د خپل لښکر سره يو ځاې په بنارس کې د همايون دربار ته ورغې. هغه ډير سخت زخمي و او د وجود په ځاې ځاې يې پټۍ تړلې وې . د همايون په دربار کې د حاضريدو سره سم هغه دا عرض وکړ چې د شيرشاه سوري اعلې سالار خواص خان د هغه څخه د بنګال د ګوډ ښار ولکه کړې دې خو پاته سيمه لا تر اوسه پورې هم د هغه په ولکه کې ده . هغه همايون ته دا هم وويل چې د شيرشاه سوري په هيڅ ژمنه باندې باور و نه کړي بلکه فوځ ته پر هغې دحملې کولو له پاره د کوچ حکم وکړئ ، او پخوا له دې چې شيرشاه سوري په ټول بنګال باندې ولکه وکړي د هغه دغه لږ پاته فوځ بايد بيرته د بنګاله را وويستل شي ، او که نه شيرشاه به دهمايون پر خلاف دا سې بغاوت وکړي چې بيا به يې ماتول دهمايون له پاره شوني نه وي.

دبنګال حاکم سلطان محمود همايون ته دا ډاډ هم ورکړ چې که چيرې همايون د شيرشاه سوري پر خلاف باندې په بنګال يرغل وکړي نو پخپله سلطان محمود به هم د خپل ټول لښکر سره يو ځاې دهمايون تر څنګ وي او په دې توګه به دوا ړه يو ځاې شيرشاه سوری د بنګاله تيښتې ته مجبور کړو . دبنګال د حاکم سلطان محمود دد ې حال په کتلو او سلاګانو سره همايون سمد ستې ، د نه څه کتلي نه ليدلي په څير ، دوه حکمه صادر کړل.

لمړۍ دا چې خپل لښکر ته يې د بنګال په لور د کوچ کولو حکم وکړ او دويم دا چې هغه خپل سالار خان خانا ن يوسف خيل او څه نورو برلاسي سردارانو ته حکم وکړ چې هغوې دې د يوه لښکر سره يو ځاې د بهارکنډ په لور وخوزيږي، هلته دې په شيرشاه سوري باندې حمله وکړي او هغه د ماتې وروسته يا ووژني او يا دې بندي له ځانه سره راوړي.

دهمايون ددې ارادو په اړه شيرشاه سوري ته هم خبر ورکړل شوې و نو په دې خاطر يې دهمايون په ژمنو باندې باور له منځه ولاړ. هغه د همايون سفيرته د خداې پامانۍ سوغاتونه او تحفې ورکړې او رخصت يې کړ او د راتلونکو خرابو حالاتو د رامنځته کيدو په اړه يې په ډيره انديښنه کې انتظارپيل کړ.

همايون د بنګال دحاکم سلطان محمود د وينا په اساس په بنګال باندې په دا سې وخت کې ديرغل اراده وکړه چې دخپل باوري سفير له لارې يې دشيرخا ن سره د پيل شوې خط وکتابت پايلې هم ځانته معلومې نه کړې. نو په دې اساس د بنګال په لور د فوځونو د کوچ کولو دحکم په وخت کې هغه ته دا ډاګيزه شوې نه وه چې شيرشاه سوري به دهغه شرايط منلي وي او که نه . خو همايون يو ځل مخالفانه قدم پورته کړې و نو که بيا يې دشيرشاه سوری د معقوليت د حدودو څخه د اوښتو شرايطو تصديق هم کړې و نو بيا هم په کې د سولې ځاې نه پاته کيده.

دهمايون دارادو په بدلون کې د شيرشاه سوري له اړخه انکار او نه منل مطرح نه و ، بلکه د سولې دپلان د شنډيدو په اړه ټول مسؤليت د همايون خان په غاړه پريوځي. دهمايون په دربار کې لا تر اوسه پورې هم دا وړانديز تر غور لاندې و چې شيرشاه سوری ته کوم کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځايونه ورکړل شي، خو بيا هم د سلطان محمود په سلا هغه خپل فوځ ته د کوچ کولو حکم وکړ ، په دې اساس اوس هغه د شيرشاه سوري له اړخه پر هر وړانديز باندې د غور د نه کولو هوډ کړې و.

ډاګيزه ده چې همايون په خپل شيرشاه سوری د جنګ له پاره را وګماره. او په خپله يې د خپلې بې عقلۍ په اساس د باعزته سولې ټولې شونتياوې له منځه يوړې. دا په داسې حال کې چې هغه په تيرو وختو کې د شير شاه سوری همت او وړتياوې په ښه توګه کتلې وې، او هغه وخت چې هغه د شيرشاه سوري څخه د چنار کلا سوبه کړه نو شيرشاه سوري ددې کلانه ډيره ستر او مستحکمه ، د رهتاس کلا سوبه کړه ،ددې نه علاوه همايون په هيڅ توګه شيرشاه سوري نه شو مجبورلاې چې هغه دې پراخه ميدان ته د جنګ له پاره راودانګي او د همايون په مقابل کې دې خپل زور ازميښت کړي. او نه د شيرشاه سوری سره داسې کوم فوځي مرکزيت موجود و چې د هغې ځاې د نيولو وروسته د هغه فوځي ځواک له منځه ولاړ شي ، د هغه د نقل وحرکت څخه داسې ډاګيزه کيده چې هغه په ډيره سختو لارو اوغرنيزو سيمو کې شاتلو ته تيار دې چې د هند تر نيمايي برخې پورې خپرې شوې دي، د هغه د لاسه د چنار د کلا د وتلو سره سره بيا هم شيرشاه سوري ته په همايون باندې د څو اړخونو څخه برلاسې ور په برخه و.

په اصل کې هرد علم اوپوهې خاوند ته د شيرشاه سوری په معتدل مزاجۍ او د مطيعې رويې باندې افرين ورکول په کار دي ، د هغه د خط و کتابت څخه دا ډاګيزه کيده چې هغه د همايون ټول شرايط منلي دي،خو يو اځې د بنګال د ولکې د پريښولو څخه يې انکار کړې و ، هغه په دې خبره هم راضی شوې وچې د بنګال د سلطان شاهی نشان ، چتر او تخت د څو نورو مهمو شيانو سره يو ځاې همايون ته تسليم کړي، هغه د بهار سيمه هم چې د رهتاس نوې سوبه شوې کلا هم په کې شامله وه ،همايون ته د ورتسليمولو له پاره تيار و ، اودا ټول هغه څه و چې همايون په خپلو سوله ليک کې ياد کړي و. ددې نه اخوا د بنګال په اړه هم د هغه شرايط معقول و ، هغه د همايون د باج ورکونکي په څير ، هغه ته د لس لکو روپيو ورکړې ته هم تيار و ، لنډه دا چې هغه د همايون د سلطنت څخه ډير لرې په يوه کونج کې اوسيدو ته تيارشوې و او هلته هم د خپلو اکه په څير نه بلکه د همايون د لاس لاندې او د هغه د باج ورکونکي په څير. ان تر دې چې هغه د همايون سره هيڅ ډول جنګ ته تيار نه و .

همايون د بنګال په لور خپل فوځونه و خوځول ،نو د شيرشاه اوهمايون ترمنځ جنګ يو بل شکل و نيوه ، تر هغو چې د همايون اراده د شيرشاه د ځواک تر ځپلو پورې وه نو په دې اراده کې هغه په حقه ښکاريده. ځکه چې د مغلو سلطنت د خوندي ساتلو له پاره دا ډول قد م اړين ګڼل کيده خو د همايون دا مقصد هغه وخت پوره کيداې شو چې شيرشاه سوری د هغه اطاعت کړې وې ، او د زمکې لويشت لويشت ، چې همايون د خپل سلطنت برخه ګڼله هغه ته د بيرته ورکولو له پاره تيار وې.

نو که چيرې شيرشاه سوری په بنګال کې يو ا زاد اوخپلواکه حکومت جوړ کړې هم واې نوبيا به هم همايون ته د هغه پر خلاف د فوځ د وراستولواو د بنګال څخه د هغه د ويستل به يوه بانه او عذر واې ، خو د همايون د ټولو شرايطو د منلو سره سره د هغه پرخلاف د فوځ ورليږل ددې خبرې دليل دې چې همايون غوښتل په هر قيمت چې شونې وی هغه وځپوی او له منځه يې يوسي.

يا په بل ډول دا سې هم ويل کيدې شي چې هغه جنګ چې شير شاه سوری د همايون په مقابل کې و کړ په هغې کې نه د هغې مقصد د ا زاد حکومت جوړول و او نه خپل سلطنت ته پراختيا ورکول ،بلکه هغه په پوره توګه د خپلې سلامتيااو خوندی ساتلو په خاطر باندې و جنګيد اودا ټول د همايون د رويې په اساس وشول ، هغه بې صبرې چې همايون د خپل سفير د خبرو اترو د پايلو د معلومولو تر مخه و ښوله نو د هغې څخه ډا ګيزه کيږي چې هغې خپل شرابط منل نه غوښتل بلکه هغه نه غوښتل چې د چنار يا جون پور کومه سيمه شيرشاه سوری ته پريږدي. که چيرې همايون په بنګال باندې يرغل نه واې کړې نوشيرشاه سوري به د هغه مطيع اوفرمانبرداره واې او ددې نه اخوا دا چې شير شاه سوری نه غوښتل چې د خپل ژوند تر اخره پورې د دهلي پادشاه و اوسي. هغه يو اځې او يو اځې غوښتل د بنګال

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیم واکې حکمران و او سي او په همدې باندې قناعت وکړي ، خو کله چې هغه یوځل د همایون پر خلاف د جنګ میدان ته را کیوتو ته مجبور کړل شو نو د هغه ورتیا په خپله مخته راغلې ، او کله چې هغه په دې و پوهیده چې د هغې ورتیا د همایون بابر څخه زیاته ده نو بیا هغه د خپلې دې ورتیا څخه پوره پوره ګټه پورته کولو پریکړه وکړه.

۲۵

د بند هیاچل د غرنیزې سیمې د بهارکنډ په کلا کې چې کله شیرشاه سوري ته خبر ورسید چې همایون د بنګال د نیولو له پاره یو ستر لښکر اخوا ور استولې دې نو هغه سمدستي د خپلو سالارانو غونډه را وبلله ، هغه په دې غونډه کې پریکړه وکړه چې پخپله به د خواص خان سره یو ځای د سپرو د څو ډلګیو سره د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور حرکت کوي ، خو نور لښکر دې همدلته د بند هیاچل په غرنیزو سیمو کې د یوڅو ورځو له پاره تم شي ، په دې وخت کې دې دوې د همایون د لښکرو د حرکاتو څارنه کوي ، خو کله چې دا خبره پخه شي چې د همایون ټول لښکر د بنګال په لور خوزیدلې دي نو د لښکر پاته برخه دې هم د بند هیاچل څخه ووځي او د رهتاس په کلا کې ځانونه محصور کړي ، ځکه که چیرې د بنګال نه وروسته همایون د رهتاس د کلا په لور را وخوزیږي نو دوې دې ټول د دې کلا څخه دفاع وکړي.

شیرشاه سوري د خپل ځان نه وروسته هیبت خان د لښکرو سالار و ټاکه او هغه ته یې د شهزادګۍ ګنګا اودهغې د اوما د خاصې پاملرنې په اړه تاکید وکړ . شیرشاه سوري هیبت خان نیازی ته دا حکم کړې و چې کله چې هغه د خپل فوځ سره درهتاس کلا ته ور داخلیږي نو د شهزادګۍ ګنګا څخه دې وپوښتي چې ایا هغه غواړي د شاهي محل په هغې برخه کې و اوسیږي چې یو وخت په کې د خپل پلار سره یو ځای اوسیدله او یا بل کوم ځای کې اوسیدل غوره ګڼي .

هیبت خان نیازي ته د دې ټولو لارښوونو وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دواړه د پنځه سوه سپرو سره یو ځای د وندهیاچل د غرنیزو سیمو څخه د شپې په تیاره کې ووت.

همایون ته هم د شیرشاه سوری په اړه دا خبر راغلې و چې هغه د پنځه سوه سپرو او خپل سالار خواص خان سره یو ځای د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور روان شوي دي نو په دې خاطر هغه د خپل لښکر یوه برخه د شیرشاه سوري د تعقیبولو په خاطر ور ولیږله ، خو شیرشاه سوري د خپل عقل او پوهې په اساس د همایون له اړخه د دوې پسې د ورلیږل شوي فوځ شاته ولاړ او بیا د هغه ځایه د سهسرام غرنیو لړیو کې ور ننوت. د همایون له اړخه د تعقیبونکې فوځیانو دا فکر وکړ چې شیرشاه سوري د هغوې نه مخته په منډو دې نو هغوې هم خپل حرکت ګړندې کړ او د سون د دریاب د غاړې یوه کلي منیز ته ورسیدل. هغوې همدلته پړاو وکړ او د شیرشاه سوري د لښکر د رارسیدو په انتظار کې کیناستل.

څو ورځې وروسته همایون پخپله هم د خپل پاته لښکر سره یو ځای د منیز سیمې ته ورغې. دلته د بنګال حاک سلطان محمود یو ځل بیا د همایون په دربار کې حاضر شو ، همایون یو ځل بیا د دغه بد نصیبه سلطان سره په ډیره ښه توګه او خوشحالۍ سره د هغه د بنګال د تخت د بیرته اخستلو وعده وکړه.

د همایون لښکر د منیز د دې سیمې د شرقي برخو سره پوره نابلده و. د دې نه علاوه هغوې ته د شیرشاه سوري د ځای ځیګې او درک په اړه هم معلومات نه و نو په دې خاطر د مخته تللو په وخت کې یې د ډیرې هوښیارتیا څخه کار واخست. همایون خپل څو کسه باوري سرداران چې په دې ډله کې معید بیګ او جهانګیر بیګ هم شامل و د خپل لښکر د یوې ډلې سره د لمړنۍ عسکری ډلې په څیر ور ولیږل او هغوې ته یې دا تأکید وکړ چې هغوې دې د پاته لښکر څخه لس اته میله لرې اوسي او د شیرشاه سوری د لښکر څارنه دې کوي . د دې ترڅنګ همایون خپل ورور مرزا بندال ته حکم وکړ چې هغه دې د خپل لښکر سره یو ځای د منیز د سیمې څخه د ګنګا د دریاب څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیر اوددې دریاب په بله غاړه دې د پټنې په لور ولاړ شي . دلښکر ددې ویش څخه د همایون اراده دا وه چې ددوې له اړخه په بنګال باندې د حملې په پایلو کې به د ګوډ څخه د شیرشاه سورې دلښکر وګړي حتما تیښته کوي ،نوپه دې خاطر باید دهغوې د تیښتې ټولې لارې بندې کړل شي اوترڅنګ یې د شیرشاه سوری په دې پاته لښکر هم حمله وکړل شي او له منځه دې یوړل شي ترڅو په راتلونکې کې شیرشاه سوري ددې جوګه نه وي چې دهمایون په مقابل کې د جنګ له پاره ځان وښندې .

دشیرشاه سوری مخبرانو به د همایون دلښکر د هر قدم خبر شیرشاه سوري ته ور رساوه ، په دې خاطر شیرشاه سوري یوځل بیا د سهسرام دغرنیو سیمو څخه راووت اودهمایون د لښکر تر شا روان شو . شیرشاه سوري غوښتل چې دهمایون دلښکر څخه دمخه بنګال ته ځان ورسوي او په دې توګه هلته خپل میشت فوځ د مشکلاتو په وخت کې یاري کړي.

دبنګال د ښار ګوډ په لور د تللو له پاره هغه دا سې یوه لاره ونیوله چې د مغلو دلښکر تر څنګ تیریده خو مغل ددې لارې څخه خبر نه و. په دې لارې د تللو په اساس شیرشاه سوری یوځل بیا دهمایون دلښکر د لمړنیو ډلګیو څخه مخته ووت . او بیا خبره دې ځای ته راغله چې دهمایون دغه لمړنیو ډلګیو ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري همدلته چیرې نژدې دې اوددوې تر مخه روان دې . کله چې همایون دخپل لښکر سره یو ځای پټنې ته ورسید نو هغه دخپلو لمړنیو ډلګیو څخه نژدې اته میله لرې و او لا تراوسه خپل ټاکل شوي ځای ته نه و رسیدلې چې د هغه یو خبررسونکې یوه کلي ته راغې ، هلته یې وکتل چې یو څو اسونه په ونو پورې تړلي دي ، کله یې چې ددې آسونو په اړه د کلي دخلکو څخه وپوښتل نوهغوې ورته وویل چې په دې باغ کې شیرشاه سوری اودهغه سالار خواص خان دخپل لښکر سره یو ځای پړاو کړې و .

کله چې د همایون د لښکرو دغو لمړنیو ډلو دشیرشاه سوری په اړه دا خبر واورید نوهغوې حیران دریان شول او په دې اړه ورسره اندیښنې را پیدا شوې خو هغوې ددې پوښتنه هم ونه کړه چې اوس به دشیرشاه سوری اودهغه د سالار خواص خان سره څومره لښکر شتون ولري. هغوې وویریدل اودویرې په خاطر بیرته راستانه شول اوپه دې اړه یې خپل سالار معید بیګ ته اطلاع ورکړه.

معید بیګ فکر وکړ چې شیرشاه سوری د جنګ کولو په خاطر دلته پړاو کړې دې نو په دې خاطر یې خپل یو کس دهمایون په لور ور ولیږه تر څو دهغه څخه هدایت واخلی خو پخپله چې په کوم ځای کې وه هملته تم شو . هغه د شیرشاه د درک د معلومولو له پاره خپل جاسوسان ور ولیږل. خو تر دې وخته پورې شیرشاه سوری هغه ځای پرې ایښې و او د مونګیر په لور روان شوې و .

شیرشاه سوری د خپل پلان په مطابق د همایون د لښکر د لمړنیو ډلګیو تر مخه د بنګال د ګوډ ښار ته ورورسید. هلته د ور رسیدو سره سم هغه خپل زوې جلال خان دخپلو کوچنیو سالارنو حاجي خان پټنې او نورو سردارانو سره یو ځای دخپل ټول هغه لښکر سره یو ځای چې هلته په بنګال کې مقیم و د تیلیاګړهي د درې د خوندي ساتنې په لور ور ولیږه . هغه خپل زوې جلال خان او ورسره نورو سردارانو ته حکم وکړ چې درې ته ورغلې ټولې لارې دې بندې کړي او خپل توپونه په دومره پورته ځایو باندې نصب کړئ چې دهمایون په لښکر کې ویره او ترهه را پیدا کړي ، ددې ترڅنګ هغه ددې خبرې تأکید هم وکړ چې په هیڅ قمیت نه د درې نه شاته ولاړشئ او نه همایون ته د جنګ کولو فرصت ورکړئ.

همایون هم په ډیره ګړندۍ توګه د خپل لښکر سره یو ځای سفر کاوه ، او دګنګا جنوبې برخې ته دتیلیاګړهي څخه دیرش میله لرې ورسید. بیا هغه دجهانګیر قلي بیګ په مشرۍ یو لښکر و لیږه اوهغوې ته یې لارښوونه وکړه چې د تیلیاګړهي په درې باندې ولکه وکړي ترڅو دهمایون فوځ ددې درې څخه خوندي تیر شي او د بنګال د مرکزي ښار ګوډ لورې ته ځان ورسوي.

خو کله چې دمغلو لښکر وکتل چې ددوې نه مخته په دې ځای دشیرشاه سوری زوې جلال الدین د خپل لښکر په مټو ولکه کړې ده ، او په ټولو لوړو او پورته ځایو باندې یې توپونه نصب کړي دي ، نو دهمایون دې لښکر په ډیره ناخوالۍ سر دشیرشاه په دې لښکر یرغل

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروستخو په دې جنګ کې د شيرشاه سوری زوې جلال خان د همايون دې لښکرو ته ډيره بده ماتې ورکړه اوپه دې ترتيب د همايون دا لښکر د تيلياګړهي څخه بيرته په تيښته و تښتيد.

د همايون دې ماتې خوړلي لښکر د دريې څخه لږ څه شاته په تيښتې سره هملته خپلې خيمې و درولې او هملته يې پړاو وکړ، د بله اړخه جلال خان هم اراده وکړه تر څو د همايون په دې لښکر باندې يرغل وکړي، خو نورو سالارانو هغه په دې خاطر ددې کار نه منعه کاوه چې هغه د شيرشاه سوري له اړخه ددې درېې د خوندي ساتنې له پاره ټاکل شوې دې نه د جنګ او يرغل له پاره. خو جلال خان د هغوې خبره و نه منله، هغه زر کسه سواره د درېې د ساتنې له پاره پريښوول او نور پاته لښکر يې له ځانه سره و اخست او د همايون په دغه لښکر باندې يې يرغل ور ووست. د درې نه بيرون د دواړو لښکرو تر منځ سخت جنګ ونښت خو په دې جنګ کې جلال خان د همايون لښکر ته ډيره بده ماتې ورکړه. کله چې همايون ته دخپل لښکر د ماتې په اړه معلومات ورسيد، نو هغه د دې لښکر د ملاتړ له پاره څه نور تازه عسکر راوليږل چې بله ورځ سهار وختي هغه ځاې ته را ورسيدل چې جلال خان په کې جنګ پيل کړې و. دغه نوې راغلي لښکر دخپل لښکر اسونه وتړل، خپل زرې کالي يې راپرانستل، د اسونو څخه يې زينونه هم را ښکته کړل ځکه هغوې د سفر په خاطر پوره ستومانه شوي و، نو په پوره بې خبرۍ سره په خواړه خوب ويده شول. خو د دې برعکس جلال خان ماسپښين يو ځل بيا د درې څخه راووت او د همايون په دغه نوې راغلي لښکر باندې يې يرغل راوست، د همايون څو کسه عسکرو چې دخپلو اسونو سره نژدې و خپل ځانونه د جنګ له پاره تيار کړل خو ډيرو يې د دې ناڅاپي جنګ دويرې په تيښته لاس پورې کړ، جلال خان په دې جنګ کې هم د همايون لښکر ته ډيره سخته ماتې ورکړه او د دې لښکر ټولې خيمې، آسونه، جنګي وسايل، خوراکې مواد، فيلان او هر څه چې ترې پاته شوې وو هغه يې له ځانه سره راوړل. په دې جنګ کې جلال خان د يو څو تښتيدلو عسکرو نه پرته پاته نور ټول د تيغه تير کړل.

که څه هم جلال خان ته د همايون په لښکر باندې سوبه د خپل پلار شيرشاه سوري د حکم دخلاف ورزۍ په خاطر تر لاسه شوې وه، خو په اخلاقي توګه يې ډير زيات اغيز شيندلې و. د شيرشاه سوري دلښکرو دغه لمړني بريالیتوب دهغوې همت او ميړانې کې نور هم زيادښت راوست. اوس نو دهغوې په سترګو کې نه يواځې دا چې د همايون د فوځ غلبه له منځه تللې وه بلکه د همايون ويره يې هم د زړونو څخه وتلې وه.

۲۲

هغه ورځ چې شيرشاه سوري او خواص خان د وندهياچل دغرنيو سيمو څخه د بنګال د مرکزي ښار ګوړ په لور حرکت وکړ، د همدې ورځې په سهار شهزادګۍ ګنګا او د هغې اوما دواړو د سهار چاې خوړ چې دخيمې بيرون د ساتونکو ډلې څخه يو ساتونکې د خيمې د دروازې لورې ته راغې، شهزادګۍ ګنګا په ډير غور سره د هغه په لور وکتل او ورته يې وويل چې ايا زمونږ سره څه کار لرې؟ دهغې د دې پوښتنې په مقابل کې ساتونکې وويل چې يو کس غواړې د شهزادګۍ ګنګا سره ووينې، هغه وايې چې نوم يې فدايي خان دې. د فدايي خان د نوم د اوريدو سره سم شهزادګۍ دخپله ځايه راپورته شوه او دهغه ساتونکې په لور يې وکتل او ورته يې وويل: فدايي خان هلته مه تم کوئ سمدستي يې دلته زما خيمې ته را وليږئ. د دې خبرې سره سم هغه ساتونکې ولاړ او د لږ ځنډ وروسته د کوچيانو د قبيلې مشر فدايي خان د خيمې په دروازې کې راښکاره شو، هغه خپل سر د درنښت له پاره ښکته کړ او ويې ويل چې: شهزادګۍ ماته اجازه شته چې خيمې ته در ننوځم. شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړو چې کله د فدايي خان غږ واوريد نو دواړه را پورته شوې او ودريدې. شهزادګۍ په خندا سره دفدايي خان په لور وکتل او ورته يې وويل: زما درونده فدايي خانه! ته هلته په دروازې کې ولې ولاړ يې! دلته راشه او زما تر مخ کينه. زه غواړم له تا څخه ډير څه وپوښتم، دهغې په دې خبره فدايي خان ور مخته شو، شهزادګۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا او اوما دواړه بیرته په خپلو ځایو کې کیناستې ، فدایی خان هم دهغوې تر مخه کیناست. بیا نو فدایی خان په خپله د خبرو پیل وکړ.

شهزاداګۍ ګنګا ! دخواص خان دعسکرو یوه ډله ماته راغلی وه اوماته یی دا پیغام راوړې و چې شهزاداګۍ ګنګا د خواص خان په لښکرو کې ده او غواړي په کومه ډیره مهمه موضوع له ما سره خبرې وکړي .په دې خاطر زه دلته حاضر شوې یم . دهغه ددې خبرو وروسته شهزاداګۍ ګنګا ورڅخه و پوښتل چې:

فدایی خانه !ته پوهیږې چې زما دتر لاسه کولو له پاره درې مقابلې شوې دي. دهغې په دې خبره فدایی خان وویل چې: هو ! شهزادګۍ ماته معلومه ده چې ستا د ترلاسه کولو له پاره درې مقابلې شوې دي. شهزادګۍ ترې بیا وپوښتل چې ته پوهیږې چې زما د ترلاسه کولو په دې مقابلو کې یو نقاب پوښه انسان هم ګډون کاوه ، فدایي خان په ډیر غور سره د شهزادګۍ په لور وکتل او ورته یی وویل: هو ! شهزادګۍ ، ماته پوره پوره معلومه ده او شونې ته چې ته به له ما داپوښتنه هم کوې چې هغه نقاب پوښه انسان څوک و چې ستا د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې یی په ډیره ښه توګه وګټلې ؟ اوددریمې مقابلې د ګټلو وروسته چې ترې تا د نوم ، ادرس او د اوسیدو د ځای په اړه پوښتنه وکړه نو هغه ددې خبرې په ویلو سره له تا نه رخصت شو چې « زه دې نه خوښوم » ایا همدا خبره ده ؟دهغه په دې خبره شهزاداګۍ ګنګا اودهغې اوما دواړه ډیرې غمژنې شانته شوې او ویی ویل چې هو ، همداسې ده. فدایی خانه خبره همداسې ده او ته به په دې هم خبر یی چې ته زما دتر لاسه کولو د مقابلو په دویمه ورځ هلته پنډال ته راغلې اودهغه نقاب پوښ سره دې پټې خبرې وکړې.

فدایی خان ورته وویل چې هو ! بلکل مې ورسره خبرې کړې دي ، نو اوس تاسو له ماڅخه څه غواړئ ؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا ورته وویل:

فدایی خانه ! زه نه پوهیږم چې هغه نقاب اغوستونکې څوک و چې درې ځلې یی زما دترلاسه کولو مقابلې(سویمبر) و ګټلې. ما دهغه دنوم د پیدا کولو او د هغه ددرک د لګولو له پاره ډیرې هڅې وکړې خو هغه ماته هیڅ ونه ویل اونه یی راته کوم معلومات راکړ ، خو ددریمې مقابلې دګټلو وروسته یی د تللو په وخت کې همدومره را ته وویل « چې زه دهغې نه خوښیږم ». نو فدایی خانه !څرنګه چې ته زما د تر لاسه کولو د مقابلې دغه نقاب پوشه ګډون کونکې پیژنې نوپه دې خاطر ما غوښتل ستا څخه معلومات تر لاسه کړم چې هغه څوک دې ؟دهغې په دې خبره سمدستې فدایی خان ځواب ورکړ چې شهزادګۍ ! ستا دتر لاسه کولو ددرې واړو مقابلو ګټونکې همدا صاحب خان دې .چې اوس د خواص خان په نامه یادیږي. صاحب خان چې یو وخت زما غلام و او زما د کوچیانۍ قبیلې غړې و ، هغه خواص خان چې یو وخت یی ګیدړې وژلې او دهغوې څخه به یی خرمنې ویستلې او خپله ګیده به یی پرې پاللــــه ، شهزادګۍ دا هغه خواص خان دې چې یو وخت یی له تاسره ډیره زیاته مینه کوله. خو تا دهغې مینه مسترد کړه اوهغه دې بلې لورې ته ورتیل واهه. هغه دې په خوله په څپیړه وواهه اودیو انسان په څیر دې هغه ددې ورو نه ګڼله چې هغه هم تا ته د رانژدیکیدو وړتیا لري.

شهزادګۍ ګنګا !ته خو دا خبره منې چې خواص خان ستا د تر لاسه کولو له پاره درې واړه مقابلې په پوره میړانه و ګټلې ، ستر ستر ښنه ویشتونکې او ماهرین یی په ډګر کې په ډیره اسانۍ سره مات کړل، ستا د ترلاسه کولو د مقابلو له پاره برخه اخستونکو د راې سین شهزاده ، د میواړ شهزاده او دکالنجر شهزاده ، درې واړو خواص خان په خپل مخکې یو خنډ ګڼله ، نوپه دې خاطر د خواص خان په لاسو د ماتې وروسته کله چې خواص خان بیرته خپل ځای ته ستنیده ،نو هغوې درې واړو دهغه مخه ونیوله اوغوښتل یی خواص خان له منځه یوسي. خو خواص خان په ځانته ځان دهغوې درې واړه مقابله وکړه او درې واړه یی د مرګ کندۍ ته ورکیوستل. دهغه په دې خبره شهزادګۍ وویل چې: فدایی خانه ! زه ددې ټول حال څخه خبره شوې یم ځکه چې ما د خواص خان تر شا څوکسه ساتونکې ور

(c) ketabton.com: The Digital Library

استولي و ترڅو هغوې ماته خبر راکړي چې دا څوک دې او دکومه ځایه راغلې دې. خو په ناهیلۍ سره باید ووایم چې زما د سویمبر ددرې واړو مقابلو ددغه نقاب پوشه انسان په اړه هغوې هم ماته سهي معلومات را نه کړای شول.

فدا یي خان په پریکنده توګه وویل: ګوره شهزاګۍ ګنګا ! اوس چې ته په ډېره ښه توګه په دې پوه شوې یې چې ستا سویمبر کوم شهزاده نه دې ګټلې بلکه خواص خان په څېر یو معمولي وګړي تر لاسه کړی دې ، نو زه اوس نه پوهیږم چې ستا آند او ستا احساسات به په دې اړه څه ډول وي خو شهزادګۍ زه تا ته همدومره ویل غواړم چې د خواص خان په څېر یو میړنې ، بهادر ، مخلص او ځان ځارونکې ځوان کله کله پیدا کیږي. شهزادګۍ ! ایا ته له ماڅخه نور څه معلومات هم غواړې و پوښتې او که څنګه ؟ شهزادګۍ ورته په ډېره غمژنه او اندېښمنه توګه وویل: نه ! هغه څه چې ما غوښتل په اړه یې معلومات تر لاسه کړم هغه مې تر لاسه کړل. دهغې ددې خبرې سره سم فدا یي خان را پورته شو او ویې ویل چې زه به ولاړ شم ، ددې خبرې سره سم را پورته شو او دخیمې څخه را بیرون شو.

د فدا یي خان د تللو وروسته په خیمه کې یو ډول چپه چپتیا خپره شوه ،خو وروسته بیا اوما دا چپتیا ماته کړه او شهزادګۍ ګنګا ته یې وویل: ګوره شهزادګۍ ! اوس چې تا ته معلومه شوه چې ستا د سویمبر درې واړه برخې خواص خان ګټلې دي ، دا همغه خواص خان دې چې ستا بدې راځې او کرکه ترې لرې. خودا همغه خواص خان هم دې چې ته یې یو وخت د زړه له کومې د ځان له پاره غوښتلې خو اوس دزړه له کومې له تا څخه کرکه لري اوس وو ایه چې ددې هر څه د ډاګیزه کید و وروسته ستا احساسات څه ډول دي ؟ ایا اوس هم ته خواص خان یو ذلیل او حقیر انسان ګڼې؟ ایا ته اوس هم په خپلې هغې خبرې باندې ولاړه یې چې ته یوه شهزادګۍ یې او هغه د ګیدړو ښکارکونکې یو معمولي انسان دې چې له تا سره د محبت او مینې کولو هیڅ ډول حق او وړتیا نه لري.

تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته اوما د لږ څه وخت له پاره تم شوه ، خو د لږ ځنډ وروسته یې بیا دخبرو لړۍ واخسته او ویې ویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! زه غواړم په دې وپوهیږم چې اوس ته دخواص خان په اړه څه فکر لرې !ته ترې اوس هم نفرت او کرکه کوې ،اوس هم ته هغه ددې وړ نه ګڼې چې هغه له تا سره محبت وکړي ، ستا سره دخپلې مینې څرګندونه وکړي ، شهزادګۍ ورته په ځواب کې وویل:

ګوره اوما ! اوس حالات بدل شوي دي ،اوس خواص خان یو معمولي انسان نه دې. په دې کې هیڅ شک نه شته چې یو وخت هغه ګیدړې ښکارولې او خپل ژوند یې ددې لارې تمویلاوه ، په دې کې هم هیح شک نه شته چې ما دهغه څخه نفرت او کرکه کوله.هغه مې بې عزته کړې و او هغه مې په خوله په څپیړه وهلې و. خو اوس دا ټول هر څه بدل شوي دي ، اوس خواص خان ګیدړې نه ښکاروي بلکه هغه د شیرشاه سوري دلښکر ستر سالار دې بلکه دا سې یې وګڼه چې هغه ته اوس شیرشاه سوری خپل زوې ویلې دې. اوس نو هغه په هیڅ ډول یو معمولي او کمتر انسان نشي تصور کیدې.

دهغې ددې خبرو وروسته اوما یو ځل بیا په خبرو پیل وکړ او ویې ویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما له تاڅخه دا نه دې پوښتلې چې هغه کمتر انسان دې او که برتر. ته به خبره شوې یې چې ستا د سویمبر درې واړه برخې خواص خان ګټلې دي ، او له دې هم خبره شوې یې چې خواص خان ستا د سویمبر په ګټلو کې ډیرو سترو سترو نښه ویشتونکو ، ځواکمنو پهلوانانو ته ماتې ورکړه ، نو اوس د همدې خواص خان په اړه ستا آند ، احساسات ، او جذبات څه ډول دي ؟

دهغې ددې پوښتنو په مقابل کې شهزاګۍ تر لږه ځنډه پورې چپه خوله وه خو وروسته یې بیا په خبرو پیل وکړ او ویې ویل:

ګوره اوما !تر ټولو لمړۍ خبره داده چې ته اوس زما وینځه نه یې بلکه زما خور یې. او خواص خان هم تاته خپله خور ویلې دې. په همدې خاطر زه هم تاته خپله خور وایم ، خو تر هغې چې ستا د پوښتنې پورې اړه لري ، دا چې زما احساسات او جذبات څه ډول دي؟ نو زه به همدومره درته ووایم چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې کې هيڅ شک نه شته چې زما د سويمبر د ګټلو نه مخته خواص خان چې هغه وخت صاحب خان و ما نا غوره انسان ګاڼه. هغه وخت چې هغه د شيرشاه سوري د وسله والو ځوانانو څخه زما عزت خوندي وساته ، نو په هغه وخت کې که څه هم هغه پر ما ډير زيات احسان کړې و اوزه دهغې ددې احسان ممنونه او شکر کونکې وم خو کله يې چې زه ځانته ځاې ته يوړم او له ما سره يې دخپلې مينې ښکاره والي او د خپل ژوند يې پرې تيراوه او هغه وخت ما هغه ډير کمتر انسان ګاڼه. هغه وخت د يوې شهزادګۍ په توګه زما تصور او خيالات تر ډيره حده پورې بې لارې شوې و.

خو ګوره اوما خورجانې ! اوس نو معامله بدله ده .اوس د صاحب خان څخه خواص خان جوړ شوې دې او دشيرشاه سور ي د لښکرو اعلې سالار اوقومندان دې ، يواځې دانه بلکه شيرشاه سوری هغه د خپل زوې په څير منلې دې . اوددې ټولو څخه اخوا هغه زما د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې هم د يوه نقاب پوشه انسان په بڼه کې په پوره ميړانه ګټلې دی. زه پخپله دهمدې نقاب پوشه انسان د پيدا کولو په لټون کې وم. که څه هم هغه زه ځوځلې دخپلې مخې څخه ايسته و غورزولم خو دهغه دبرياليتوب په اساس ما په غايبانه توګه هغه دخپل ځان له پاره خوښ کړې دې ، دهغه په مينه کې را ننښتې يم ، خو ګوره ددې معلوماتو وروسته هم چې زه په دې پوه شوم چې زما د سويمبر ددرې واړو مقابلو ګټونکې خواص خان دې ، بيا هم زما په مينه او محبت کې کوم کمښت نه دې راغلې ، ګوره اوما خورې ! اوس نو زما د مينې او محبت مرکز پخپله همدا خواص خان ګرزيدلې دې.

اوما خورې ! زه به تا ته په ډاګيزه توګه ووايم چې خواص خان زما د سويمبر د درې واړه مقابلو په ګټلو سره زما د کبر او لويۍ ټول بتان مات کړي دي، اوس همغه ګيدړې ښکارونکې صاحب خان د انساني عظمتونو د امين په څير د عزت خاوند دې.

اوما خورجانې ! اوس نو خواص خان زما دپيغلتوب خوشبوې ، زما د وجود سيورې ،اوزما ادراک او وجدان ګرزيدلې دی ، هغه زما دعمر روان سمندر دې ، اوس هغه زما د بندو شونډو نطق ، زما دمحبت څخه ډک راز ، اوزما د ځان د رګونو وينه ده . اوس به نوماته دهغه پرته ژوند کول داسې وي لکه د ګلابو څخه محروم فصل ، لکه دکتاب څخه بې برخې فکر او فن ، لکه د سهراب څخه بې برخې صحرا ،لکه د خوب څخه بې برخې سترګې ،لکه د ځواب پرته کوم ليک ، لکه دحجاب څخه دبې برخې کومې پيغلې حيا . اوس نو زما د آندونو پيمانې بدلې شوي دي ، زما د احساساتو د لمس لذتونه اوخوندونه بدل شوي دي. ما د درواغژنې خپل غرضۍ ګنډې را سپړودې دي ،اوس زه په دې پوهيږم چې خواص خان زما د جذبو دبې وسيو او د غمونو دلرې کولو يواځنې مسيحا دې او زما په تيارو کې ديوه روښانه چراغ په څير دې.

تردې ځايه د خبرو کولو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه. اوما ورته په ډيره خوشحالونکې توګه کتل ،اوما دا و انګيرله چې ددې ټولو خبرو کولو وروسته شهزادګۍ خپل رنګونه لکه د تيتليو ، دخاصو او نه پيدا کيدونکو ليکنو ، دخوشحاليو په نوې خپرې شوې لمن کې سره را ګنډل. په دې وخت کې اوما دخبرو لړۍ بلې لورې ته يوړه اوشهزادګۍ ګنګا ته يې وويل:

ګوره ! زما درنې ګنګا خورجانې ! زه په دې خبره ډيره زياته خوشحاله شوې يم چې ته اوس زما د ورور خواص خان څخه کرکه نه کوې بلکه برعکس دهغه محبت ستا په زړه کې ناست دې ، او په دې دې هم اقرار کړې دې چې دهغې محبت او مينه ستا د جذباتو په سمندر کې داسې ور ننوتې چې دهغه په واسطه ستا د خپل غرضۍ او کبر بت ورمات شوې دې. خو ګوره خورې ! يو وخت حال داسې و چې صاحب خان يعنې اوسنې خواص خان له تاسره د ليونتوب تر پولو مينه کوله ،خو تا دهغه په مخ ښپيړه ورکړه اودهغه څخه دې خپله کرکه ډاګيزه کړه ، اوس ماته داسې برېښې چې دهغه دغه انتهايي محبت په انتهايي نفرت اوکرکې بدل شوې دې ، اوس نو چې ته دهغه مخې ته ورځې اودهغه تر مخ د خپلې مينې ښکاره ونه کوې نو زه ويريږم او انديښمنده يم چې هغه به ستا دمينې ځواب درنه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اوما د دې خبرو او انديښنو په اساس شهزادګۍ ګنګا د لږ څه وخته پورې د دود کونکی اور په څير ، د انديښنو په تور سيورې او د يو اځيتوب په دښتو کې ، د بيګانه کوهيانو په څير ورانه ويجاړه شوې وه . خو هغه په خپل ځان باندې کنترول وموند ، ځادر يې په سر کړ او د خپلې ځيرې څخه يې د انديښنو د غه تور سيورې لرې او په ځاې يې خندا او خوشحالې را وړه او بيا يې وويل:

اوما ! زه پوهيږم چې اوس به زه د خواص خان له اړخه د همغه ډول سلوک سره مخ کيږم ،خو زه به خپله حوصله له لاسه نه ورکوم .اوس خو به زه په هر صورت خواص د خپل ځان له پاره ترلاسه کوم . ځکه چې هغه زما د محبت او مينې مرکز دې ، زه به د هغه سره د نژدې او سيد و هڅه وکړم او د هغه خدمت کې به ځان مصروف کړم او د هغه په زړه کې به د خپل محبت او مينې ولولې بيرته ځپانده کړم ، د هغه په زړه کې به د خپل محبت ګلونه کيږدم ، زه هيلمنه يم چې په دې خپل مقصد کې به بريالۍ شم .

تر دې ځايه د خبرو کولو وروسته ،شهزادګۍ ګنګا د خپله ځايه راپورته شوه او د اوما په لور د کتلو سره يې وويل:

ګوره اوما جانې ! ته همدلته اوسه ، زه يواځې د خواص خان خيمې ته ورځم او د هغه د پخلا کولو هڅه کوم .زه به د خواص خان په پښو کې پريوځم او د هغه څخه به ښښنه وغواړم او د هغه تر مخه به لاسونه ور وغځوم ، په هره توګه چې زه وتوانيږم د هغه د راضي کولو هڅه به وکړم . په دې خاطر ته همدلته او سيږه ، له ما سره مه ځه ، ځکه ستا په خاطر به زه د شرم او حجاب په اساس د هغه څخه په سهي توګه ښښنه و نه شم غوښتلې . او نه به ترې په سهي توګه التجا وکړاې شم . د شهزادګۍ د دې خبرو په کولو سره اوما د خندا نه شنه شوه . او ورته يې وويل چې ته بلکل سهي خبره کوې ،ورځه ورشه ، وخت له لاسه مه ورکوه ، ځکه هيڅ څرګنده نه ده چې د دې وروسته به حالات کوم لورې ته اوړې . زه له تاسره په دې آند کې شريکه يم چې ته سمدستې او په همدې وخت کې د خواص خان نژدې يوالې تر لاسه کړې . کله چې شهزادګۍ ګنګا د دروازې په لور ور روانه شوه نو د دروازې تر څنګ د خيمې ساتونکې را څرګند شو ورته يې وويل چې شهزادګۍ ګنګا !د لښکرو سالار هيبت خان غواړي له تاسره ووينې .

د دې ساتونکې د خبرو سره سم شهزادګۍ د خپلې اوما په لور په حيرانتيا سره وکتل او ورڅخه يې وپوښتل چې اوما خورې ! د دې هيبت خان به له ما سره څه کاروي؟ دا ولې غواړي چې له ما سره ووينې؟ نه هغه ما پيژني او نه زه د هغې په اړه څه معلومات لرم . نو بيا ولې له ما سره کتل غواړي ؟ په همدې وخت کې د خيمې څخه بيرون يو اواز راغې . « شهزاګۍ ګنګا ! زما خورې ! زه هيبت خان ستا د خيمې نه بيرون د دروازې تر څنګ د پردې تر شا ولاړ يم . او غواړم له تاسره خبرې وکړم . کله چې هيبت خان شهزداګۍ ګنګا ته د خور په نوم غږ کړ نو د هغه په دې خبره شهزاګۍ ډيره خوشحاله شوه ،را مخته شوه او د خيمې د پردې تر شا ودريده ،او ما يې هم تر څنګ په لږ څه واټن کې ودريده . بيا شهزاګۍ ګنګا وويلې: هيبت خانه وروره ته څه ويل غواړې ؟ هيبت خان ورته وويل :

زما ګنګا خورې !لږ څه وروسته به زمونږ لښکر له دې ځايه کوچ کوي ،مونږ به د رهتاس د ښار په لور ورځو . ما غوښتل له تانه و پوښتم چې رهتاس ته د رسيد و وروسته به ته همهلته په خپل قصر کې قيام کوې او که بل کوم چيرې د قيام کولو نيت لرې . د هيبت خان د دې خبرو څخه ګنګا ته يو ډول انديښنه راپيدا شوه ، هغې په حيرانونکې توګه اوما ته يو ځل بيا وکتل بيا يې د دروازې تر څنګ د دريدو سره سم وپوښتل:

هيبت خانه وروره ! ايا ته ما ته ويلې شې چې په خپله خواص خان چيرې دې او ايا زه د هغه سره کتلاې شم . د هغې په دې خبره هيبت خان ورته وويلې چې : شهزادګۍ ګنګا ، زما خورجانې ! شيرشاه سوري او خواص خان د وا ړه د خپلو لښکرو سره يو ځاې د شپې په تياره کې د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور تللې دي ، ايا د تللو په وخت کې امير خواص خان له تاسره نه و کتلي ؟د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډيره بې وسۍ سره وويلې چې نه !هيبت خان يو ډول وضاحت وکړ او ورته يې وويل چې خورجانې ، کيداې شي هغوي په بيړه کې و چې له تاسره يې نه دې کتلې . او که چيرې له تاسره يې کتلې واې نو کيداې شي چې تا هم د هغه سره يو ځاې د تللو اراده کړې واې او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه هغه په يوه ستونزه کې را ښښتې واې. ګنګا خورجانې ! زه پوهيږم چې امير خواص خان له تاسره د هغه وخته مينه کوي چې هغه زمونږ فوځ کې نه وراشامل شوې.

ګوره ګنګا خورې ! ددې ځايه د بنګال د مرکزي ښار ګوړ په لور د کوچ کولو نه مخته شيرشاه سوري ماته ستا په اړوند څه حکمونه کړې دي. اوس چې دلته کوم لښکر پړاو کړې دې ددې لښکر عمومي قومندان زه په خپله يم. اقا شيرشاه سوري د بنګال په لور د کوچ کولو نه مخته ماته حکم کړې چې زه ستا او د اوما دواړو ډير ښه خدمت وکړم. ماته اقا د څو ورځو له پاره دلته د تم کيدو حکم کړې دې ، بيا يې ويلي دي چې زه د رهتاس په لور ولاړ شم. اوس نو زه غواړم د خپل لښکر سره يو ځاې همدا ګړۍ کوچ وکړم نو په دې خاطر ما غوښتل له تاسې نه وپوښتم چې ته به هلته چيرې اوسيدل غواړې ، ځکه چې اقاشيرشاه سوري دتللو په وخت کې ماته ويلي و چې که چيرې شهزادګۍ ګنګا په خپل پخواني قصر کې قيام کوي نو د محل په کومه برخه کې چې هغه قيام کول غواړې همغه برخه ورته خالي کړئ او که چيرې هغه په بل کوم ځاې کې اوسيدل غواړي نو هملته ورته د اوسيدو له پاره ډير ښه انتظام وکړئ.

د هيبت خان ددې خبرو په اساس شهزادګۍ ګنګا تر يوه وخته پورې په فکرونو کې ډوبه وه ، بيا يې د هيبت خان څخه وپوښتل:

هيبت خانه وروره ! زه دا منم چې خواص خان د کوچيانو د قبيلي څخه راووت او په لښکر کې شامل شو ، هغه ددې مخته هيڅ معلوم ځاې ځيګې نه درلود خو اوس هغه د شيرشاه سوري په لښکر کې سپه سالاردې. نو هغه خو به خپل ټول ژوند په خيمه کې نه تيروي ، د هغه له پاره به هم کوم خپلواک ځاې ورکول شوې وي ، د هغې په دې خبره هيبت خان وويلې :

ګنګا خورې ! ستا دا خبره سهي ده ، شيرشاه سوري د خواص خان له پاره د اوسيدو د ډير ښه ځاې د ورکړې انتظام کړې دې. ګنګا ترې په ډيره بې صبرۍ سره وپوښتل چې: شيرشاه سوري د خواص له پاره د اوسيدو د څه ډول ځاې انتظام کړې دې ؟هيبت خان ځواب ورکړ او ويې ويل:

ګنګا خورې ! ستا د پلار د براهمن وزير چورامن محل شيرشاه سوري اوس خواص خان ته ورکړې دې ، نو خواص خان به د امن په وخت کې هم دلته اوسيږي ، ګنګا سمدستي ځواب ورکړ او ورته يې وويل:

هيبت خانه وروره ! که چيرې شيرشاه سوري خواص خان د براهمن وزير چورامن محل ورکړې وي نو بيا به زه هملته د چورامن په محل کې و اوسيږم ، ځکه چې هغه ځاې اوس د خواص په ملکيت کې دې او شيرشاه سوري زه په خپله خواص خان ته ور تسليم کړې يم. هيبت خان يو ځل بيا ځواب ورکړ چې ګوره خورې ! ته چې څنګه وايې همغسې به کيږي. اوس زه ځم ، لږه شيبه وروسته به لښکر ددې ځايه کوچ کوي ، تا او اوما ته به هملته د چورامن په محل کې د اوسيدو له پاره بهترين انتظام کيږي. ددې خبرې سره سم هيبت خان د هغه ځايه ولاړ، شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه بيرته د خيمې منځنۍ برخې ته ورغلې او هملته کيناستې ، شهزادګۍ ګنګا ډيره انديښمنه او په غمونو کې ډوبه معلوميده ، اوما ته يې مخ کړ او ورته يې وويلې :

اوما خورې ! ما هيڅ فکر نه کاوه چې د شپې په تياره کې به شيرشاه سوري او خواص خان د بنګال د مرکزي ښار ګوړ په لور کوچ وکړي ، اوس څرګنده نه ده چې خواص خان به د بنګال څخه بيرته څه وخت را ستنيږي او نور به تر څه وخته پورې زه د هغه په محبت او مينه کې سوزيږم. معلومه نه ده چې حالات کومې لورې ته درومي ، دا هم څرګنده نه ده چې خواص خان به زما مينې ته دومره ارزښت ورکړي او که نه. اوما ورته ډاډ او تسکين ورکاوه او ورته يې وويل چې: خورجانې !ته انديښنه مه کوه ستا په دې کار کې به زه ستا پوره پوره ملاتړ کوم او زه هيلمنده يم چې زه به وتوانيږم چې خواص خان له تاسره بيرته راضي کړاې شم. د اوما دځواب په اوريدو سره شهزادګۍ ګنګا لږ څه ډاډمنه شانتې شوه ، بيا دلږې شيبې وروسته لښکر د هغه ځايه خپل پړاو پورته کړ او د رهتاس په لور يې کوچ وکړ.

۲۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

همايون تر اوسه پورې دخپل لښکر سره هملته د تيلياګړهی درې سره نژدې پړاو کړې و. ځکه چې د درې لاره د شيرشاه سوري زوې جلال خان بنده کړې وه نو په دې خاطر همايون نه شو کولاې په اسانۍ سره د بنګال مرکزی ښار ګوډ ته ځان ورسوي.

د بله اړخه شيرشاه سوري چې د ۱۵۳۸ ز کال د مئې د مياشتې په شاوخوا کې دبنګال د مرکز ګوډ ښار ته رسيدلې و په خپلو کارونو کې مصروف و. هغه د ګوډ په ښار کې د اوسيدو په وخت دخپلې تاج پوشۍ مراسم تر سره کړل او لکه څنګه يې چې په خپلې سيکې باندې ليکلې شوې عبارت ډاګيزه کوي ، دتاج د په سرکولو د مراسمو نه وروسته يې خپل ځان د فريد الدين ابو المظفرشيرشاه سوري په لقب و ناموه.

د دهلې سره د بنګال د وسلولو پخوانې يواځنې پادشاه سلطان التمش و او دهغه د وخت نه پوره درې سوه کاله وروسته شيرشاه سوري ته لمړۍ او اخردا امتيا زور په برخه شو چې هغه په عربی او هندې دواړو ژبو باندې خپل نوم په خپله سيکه وليکه. څرنګه چې شيرشاه سوري د همايون د لښکر د رارسيدو تر مخه غوښتل د ګوډ ښار خالي کړي نو په دې خاطر يې د تاج دپه سرکولو مراسم هم مختته تر مختته ترسره کړل.

دتاج د په سرکولو موضوع د سياسې اړخه ډيره اړينه ګڼل کيده. ځکه دتاج دپه سرکولو څخه دا ډاګيزيده چې په بنګال کې د سلطان محمود حکومت عملا له منځه تللې دې ، اودهغې د له منځه تللو څخه چې کومه سياسې خلا را منځته شوې وه هغه دشيرشاه سورې دهمدې عمل له مخې له منځه ولاړه. ترڅنګ يې دبنګال اوسيدونکې ددې کار سره عادې شوي و چې د تخت د ترلاسه کولو له پاره چې هر څومره خلک وو ژل شي ، يا کورنې انقلاب راشي خو په هيڅ صورت بايد دګوډ تخت خالي پرې نه ښول شي. دپه تخت د کيناستو په هماغه دويمه ورځ شيرشاه سوري د ښار د خالي کولو حکم وکړاوترڅنګ يې دخپل لښکر ټول حربي الات ، مالونه او وسايل سره را ټول کړل.

د ګوډ په ښار کې يې دخپلې ورتيا د ټولو شيانو د راټولو اورا غونډولو وروسته شيرشاه سوري د خواص خان سره يو ځاې د ښاره ووت. د ښار څخه د وتلو سمدستي وروسته شيرشاه سوری اوخواص خان دواړو د شيرپور په لور حرکت وکړ ، شيرپور د بنګال د اوسنې قاسم بازار څخه نژدې شپاړس ميله غرب لورې ته پروت. د شيرپور په لور د خوځيدو سره سم شيرشاه سوري خپل زوې جلال خان ته هم يو پيغام ور واستوه ،چې هغه دې هم د تيلياګړهي څخه را ووزي او دشيرپور په لور دې ځان را ورسوي. دشيرشاه سوري ددې حکم سره سم جلال خان د تيلياګړهي دره خالي کړه اودخپل پلار سره د يو ځاې کيدو له پاره شيرپور ته ورسيد.

کله چې همايون ته خبر راغې چې شيرشاه سوری د ګوډ ښار خالي کړې دې او دهغه زوې جلال خان هم د تيلياګړهي ددرې څخه وتلې دې نو بيا يې خپل لښکر ته حکم وکړ چې د تيلياګړهې ددرې څخه دې په چټکۍ سره ووځې او دبنګال مرکزي ښار ګوډ ته ځانونه ورسوي.

شيرشاه سوري دخپل زوې جلال خان او خواص خان سره يو ځاې تر څو ورځو پورې هملته په شيرپور کې پاته شو او د حالاتو څارنه يې کوله. کله چې دهغه جاسوسانو هغه ته دا خبر ورکړ چې همايون دخپل لښکر سره يو ځاې ګوډ ته را رسيدلې دې نو بيا شيرشاه سوري د جلال خان او خواص خان سره يو ځاې د شيرپور څخه راووت اودبهارکنډ د لارې څخه يې بيرته خپل ځان د رهتاس کلا ته ورساوه.

۲۸

اوما په منډه منډه باندې هغه محل ته ورننوته چې يو وخت د برهمن وزير چوران داوسيدو ځاې و ،خو اوس هغه دخواص خان ملکيت ګرزيدلې و. دهغې دغه حال ته په کتلو سره ګنګا د يوې کمرې څخه په بيړه راووتله او دمحل څخه بيرون باغچه کې يې د اوما لاره و نيوله. په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا دا هم وکتل چې دمحل نه بيرون د ساتونکو سالار پخواني ساتونکي لرې کول او په ځاې يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوي کسان ګمارل ، خو د اوما دې ستومانه منډو شهزادګۍ ورخطا کړې وه ، شهزادګۍ ګنګا غوښتل دهغه څخه څه وپوښتې چې اوما په خپله په خپلې ساه اخستو کنترول پیدا کړ او په ډیرې زیاتې خوشحالۍ سره یې وویل:

ګنګا ګنګا ! خورجانې ! ماتاته د خوشحالۍ یو ډیر ښه خبر راوړې دی ، شهزادګۍ ګنګا ورته وویلې چې: ګوره اوما خورې ! ما ته ددې پرته د خوشحالۍ بل خبر نه شي پیدا کیدې چې خواص خان له ماڅخه راضي شي ، له ما سره د خپلې مینې او دخپلې غوښتنې څرګندونه وکړي ، که چیرې کله هم هغه دا سې وکړي نو زه به وپوهیږم چې زه هم په خپل ژوند کې دښه نصیب خاونده شوې یم. دهغې په دې خبره ورته اوما وویلې: زه تا ته همدا سې یو خوشحاله ونکې خبر د ځانه سره لرم.او هغه دا چې اقاشیرشاه سوري او خواص خان دواړه د بنګال څخه بیرته را ستانه شوي دي ، ما په خپلو سترګو شیرشاه سوري او دهغه بد رګه فوځ ښار ته د راننوتلو او شاهي محل ته د ورتللو په وخت کې وکوت. ګنګا ترې سمد ستي په ډیرې نا ارامۍ او ډیرې بیړې سره وپوښتل چې: خواص خان چیرې دی ؟ دهغې په دې خبره ورته اوما په غوږ کې وویل چې:

ګوره ګنګا ! زه هسې دلته نه یم راغلې ، کله مې چې وکتل چې شیرشاه سوري دخپلو ساتونکو سره یو ځای د شاهي محل په لور ولاړ نو ما دخواص خان پلټنه هم پیل کړه . ما د یوه عسکر څخه وپوښتل چې خواص خان چیرې دی ؟ هغه راته وویل چې هغه لښکر چې دشیرشاه سوري او خواص خان سره یو ځای د بنګال په لور تللې و هغوې دښاره بیرون پړاو کړې دی ،شیرشاه سوري ترې دخپلو ساتونکو سره یو ځای د شاهي محل په لور ولاړ او خواص خان همدلته د لښکر تر منځ په خپله خیمه کې تم شوې دی.

دهغې په دې خبره ګنګا په ډیره غمجنه او اعتراض کونکې توګه وویل: ګوره اوما خورې !کله چې شیرشاه سوری خواص خان ته دغه محل ورسپارلې دی او اوس دا ځای دهغه ملکیت دی نو بیا خو هغه ته همدلته دې محل کې تم کیدل په کار و ، هغه ولې د بیګانه او اجنبیانو په څیر د ښار نه بیرون په خیمه کې قیام وکړ. دهغې د دې خبرې په ځواب کې اوما د ډیرې بې وسۍ څرګندونه وکړه او ورته یې وویل چې خورجانې په دې اړه به زه تاته څه ووایم. دا د خواص خان خوښه ده چې په خیمه کې او سیدل غواړي او یا بل ځای ، دلته په راتلو خو دهغه څخه څوک پوښتلې هم نه شي. دهغې د دې خبرې په اړه ګنګا په ډیره پرېکونکې توګه ځواب ورکړ چې:

اوما !ته همدلته اوسه. زه همدا اوس او په همدې وخت کې د رهتاس څخه بیرون دلښکر ترتمځایه ځم او د خواص خان سره وینم، تر څو هغه همدلته له ځانه سره راوړم. دهغې د دې خبرې کولو سره سم ترې اوما په ډیره عجیبه توګه وپوښتل چې:که چیرې خواص خان له تا سره یو ځای دلته د راتلو څخه ځان وژغورې نو بیا ؟ ګنګا په ډیر هوډ سره وویل چې: ګوره اوما جانې !دا وروستۍ خبره ده . لمړۍ خو زه غواړم په هره توګه چې شونې وي خواص خان ته ورځم ، هغه له ځانه سره پخلا کوم او دخپله ځانه سره یې یو ځای دلته راوړم. د دې خبرې وروسته ګنګا د اوما سره بله خبره و نه وکړه. خپلې خونې ته ولاړه ، دلږ ځنډ وروسته را ووتلله او د نارینه و جنګي لباس یې په غاړه کړې و ، د آسونو د تم ځای په لور ورغله ،هلته یې په یوه آس باندې زین کیښود ، بیا پرې سپره شوه او په آس سپره دمحل څخه ووتله او آس یې د ښار د مرکزي دروازې په لور په ځغاسته کړ.

په آس سپره شهزادګۍ د لږ واټن د وهلو وروسته د فوځ تمځای ته ورسیده او بیا د خیمو نه په تیرید و سره د پړاو په منځنۍ برخه کې د یوې خیمې خواته راغله ، دخپل آس واګې یې را ښکودې او آس یې و دراوه . د آس نه د کیوتلو سمد ستې وروسته دخیمې دروازې ته راغله ، هلته د دروازې دواړو غاړو ته ساتونکي ولاړ وو ، شهزادګۍ یوه ساتونکې ته را نژدې شوه او ترې ویې پوښتل چې: ایا امیر خواص خان په خیمې که شته ؟ زه غواړم دهغه سره ووینم. کیدې شي چې تا زه پیژندلې او سم. ساتونکې ورته وویل:

شهزادګۍ ګنګا !بې شکه چې تا د نارینه و جنګي لباس په تن کړې دې خو د دې سره بیا هم ماته و پیژندلې. امیر خواص خان په خیمه کې شته خو ارام کوي ، که ته یې بده نه ګڼې نو زه به ورشم او ترې به وپوښتم چې په دې وخت کې هغه له تا سره کتل غواړي او که نه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه په دې خبره ګنګا لږ څه فکر وکړ او بیا یې وویل :ته ورشه او ترې وپوښته ، که هغه له ما سره کتل غواړي او که نه ،خو زه غواړم ورسره ووینم، ځکه زه د هغه سره ډیر ضروری کار لرم. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکې دننه ولاړ او شهزادګۍ بیرون په ډیره نا ارامۍ سره منتظره ولاړه وه. لږه شیبه وروسته هغه ساتونکې بیرته راستون شو ، سربې ټیټ کړې و اوشهزادګۍ ګنګا ته یې وویلې. ګوره شهزادګۍ ! امیرخواص خان خو اوس ویده دې اونه غواړې اوس له تاسره ووینې. امیر خواص خان وایی چې که چیرې ګنګا له ما سره کوم ډیرضروري کار لري نو ولاړه دې شي او خپلې اوما ته دې یې ووایی ، امیر خواص خان به دهغې څخه وپوښتي. په دې خبره ګنګا په ډیره نا ارامۍ سره هغه ساتونکي ته وکتل او ورته یې وویل :

ګوره وروره !له ما سره اوس هیڅ وسیله نه شته. کومه وسله هم نه لرم. او تا ته معلومه ده چې زه اقا شیرشاه سوري خواص خان ته د یوې وینځې په څیر ورسپارلې یم اوس خو زه د امیر خواص خان خدمتګاره او وینځه یم ،دهغه څه له پاره چې زه اوس د امیر خواص خان سره کتل غواړم ،هغه دومره مهم دې چې زه باید همدا اوس او په همدې وخت کې دهغه سره ووینم ، زه خیمی ته ننوځم ،امیرخواص خان به له تا نه خفه کیږي ، که هغه خفه کیږي نو له ما څخه به خفه کیږي. که چیرې له ما څخه خفه هم شي نو زه به یې د زغمولو له پاره تیاره یم. تاته به کوم زیان نه در رسیږي. زه به ورته وایم چې ساتونکې زه منه کولم خو زه پخپله دلته دننه را ننوتم. ددې خبرو سره سم ، د ساتونکې دعکس العمل دکتلو پرته ، هغه خیمې ته ور ننوتله.

کیدې شی چې خواص خان د خیمې نه بیرون د ساتونکي او شهزادګۍ تر منځ دغه خبرې اترې اوریدلې وي،کله چې ګنګا دننه ور ننوتله نو ساتونکي د خیمې دننه یو نظر و ځغلاوه، وبې کتل چې خیمې ته د ورننوتلو سمدستې وروسته خواص خان دخپله ځایه راپورته شو او کیناست ، نو ساتونکي ډاډه شو او یوې لورې ته څنګ و درید.

ګنګا په کلاره کلاره روانه وه او کله چې دخواص خان خواته ور ورسیده نو خواص خان په ډیرې غصې او غضب سره ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل :ګوره ګنګا ! کله چې ما نه غوښتل تا ووینم نو بیا ته ولې زما خیمې ته را ننوتلې ، ایا زما د ساتونکې خبرو په تا هیڅ اغیز و نه شنیده. که چیرې تا د کوم ډیرضروري کار په لړ کې له ما سره لیدل غوښتل نو هغه خبرې چې ته یې کول غواړې ، ته ولې به دې او ما ته کړې وې نو او ما به په خپله راغلې وه او ما ته به یې ویلې و. دهغه په دې خبره ګنګا په ډیرې بې وسۍ سره په ژړا کې وویل: ایا تا ته له ما څخه اوما ډیره مهمه او اغلې ده ؟ خواص خان ورته وویلې چې هو ! اوما زما خور ده او ته زما ډیره بده دښمنه. ددې خبرې په اوریدو سره د ګنګا رنګ تک ژیړ شو او بیا یې په ژړا کې په ډوب شوی اواز سره وویل: راځه همدا سې لکه ته یې چې وایی سهې ده. خو ددې هر څه سره بیا هم زما له تاسره کتل ډیر اړین و. ځکه چې ما غوښتل له تا سره په ډیره یوه مهمه موضوع باندې ځانته خبرې وکړم . خواص خان ورته په ډیره ناخوالې سره وویل چې:

ګوره ګنګا ! زما او ستا تر منځ هیڅ مهمه او خاص معامله نه شته. او نه زما او ستا تر منځ کوم اړیکې شته. ګنګا ورته وویل چې: هر څه چې ته وایی همغسې سهې دې. خو ما تاته دا ویل غوښتل چې کوم کسان چې تا د فدایی خان د پیدا کولو له پاره استولي و نو دهغوې په کومک باندې فدایی خان راغې او له ما سره یې وکتل ،تر هر څه دمخه زه ستا ډیره زیاته ممنونه او مشکوره یم چې زما د وینا په اساس دې فدایی خان را پیدا کړ ،خو فداېې خان ماته هغه کس و ښود چې زما د ګټلو د سویمبر مقابلې یی ګټلې وې. ددې خبرې په اوریدو سره خواص خان یو ځل بیا خپله ناخوالې وښوده. او ورته یې وویل:

د فداېې خان په اړه تا ته ددې ضرور ته نه شته چې زما څخه ممنونیت څرګند کړې. هغه ستا کار و او ما درته وکړ. دا چې ته وایی چې ماته معلومه شوه چې ستا سویمبر چا ګټلې دې نو دا له ما پورې هیڅ اړه نه لری. هر هغه چا چې ستا سویمبر ګټلې دې ورځه همغې پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړه شه ، دلته دې د راتلو څه اړتيا وه ؟ دهغه په دې خبره ګنګا په خپل اواز کې لږ څه ځواک پيدا کړ او ويې ويل: زه خو اوس همغې کس ته چې زما سويمبر يې ګټلي راغلې يم.

خواص خان په دې خبره ډير په غصه شو او ويې ويل:

ګوره ګنګا ! زه ددې سره هيڅ سرو کار نه لرم چې ستا سويمبر چا ګټلي و او ته اوس دچا پسې راغلې يې. اويا د چاپسې ورځې.خو زه درته همدومره ويل غواړم چې په راتلونکې کې زما خيمې ته په خپل سر اودداسې را ننوتلو هڅه ونه کړې. ګنګا سمدستې د خواص خان خبره پرې کړه او ورته يې په لږ څه تيز غږ کې وويل: څنګه د راتلو هڅه ونه کړم. زه خو ټولو رواجونو ستا په لمن کې را غورځولې يم ،ځکه چې تا زما د سويمبر درې واړه مقابلې ګټلې دي. زه وخت تا ته حواله کړې يم.د رهتاس دکلا د سوبې وروسته شيرشاه سوري زه تاته د وينځې په څير در کړې يم...په دې وخت کې خواص خان سخت په قهر شو او ورته يې وويل چې: ډيرو خبرو کولو ته اړتيا نه شته، تا ته معلومه ده چې ته ما د وينځيتوب څخه ازاده کړې يې. ګنګا هم په همدې وخت کې ورته وويل : خو زه نه غواړم چې ستا د وينځيتوب څخه ازاده شم. زه غواړم همستا د وينځې په څير له تاسره ژوند وکړم. او د يوې وينځې په څير ستا خدمت وکړم.ځکه زما سويمبر هم همتا ګټلې دې نو د هغې د ګټلو وروسته که ته نه غواړې ما دخپل ژوند تلپاتې ملګرې کړې او له ما سره مينه اومحبت نه لرې ، نو لږ تر لږه خو ما د وينځې اوخدمتګارې په څير ومنه. په دې توګه به زه ستا په پښو کې پرته اوسم ،په دې به تاته څه زيان در ورسيږي ؟

دګنګا په دې خبرو باندې خواص خان نور هم قهريدلې شو او په ډيره بده لهجه يې ګنګا ته وويلې چې:ګنګا ! ته څومره پسته او ذليله ښځه يې ، ما خو ته نه وې پيژندلې چې ته به دخپل مطلب په خاطر زما په پښو کې تر پريوتو پورې ځان سپک او ذليله کړې ، ايا تاته ستا هغه خبرې در په ياد نه دي چې تا زما تر مخه کړې وې ، تا ته به ياد وې چې هغه وخت چې ما د ځنګل په منځ کې ستا عزت خوندي و ساته اوستا د عزت د خوندي ساتلو په خاطر زما پلار له منځه ولاړ. خو کله چې ما ستا تر مخ ستا د مينې دترلاسه کولو غوښتنه وکړه نو تا په ډير قهر او غضب سره زه په څيړه ووهلم اوودې ويل چې تا څنګه جرأت کړې چې زما سره د مينې او محبت څرګند ونه کوې او دا دې هم وويلې چې تا څنګه فکر کړې چې زما د وصلت له پاره زما سره د رانژدې کيدو هڅې وکړې ! خواص خان تر دې ځايه دخبرو وروسته لږ څه تم شو خو وروسته يې بيا خپلې خبرې پيل کړې او ويې ويل:

ګوره ګنګا !تا ته به په ډاډمنه توګه خپلې خبرې در په ياد وي ، تا ماته په چيغو چيغو وويل چې: ته د سپيو په لوښو کې او به څښونکې او په خاورو او ايرو ککړ انسان يې، زما او ستا تر منځ دومره توپير موجود دې لکه د شنو لمحو د بدن او په سوزيدونکې اور کې نڅاکونکې خوشبو او بې عکسه خدو خال ، او يا لکه د شبنم د اوربښت او د عذاب او درپه درۍ حالت.

ګوره ګنګا ! تا ماته د شهزادګۍ په صفت دا هم وويلې چې: زه د يوه کوچي قبيلې سره تړاو لرم اوترڅنګ يې زه دهمدې کوچيانۍ قبيلې د سردار غلام هم يم ، په ځنګلونو کې دګيدړو د ښکار اودهغوې دپوستکو دپلورلو په واسطه خپل ورځنې ژوند تيروم. زما پلار هم همدا کار کاوه ، په خپلو اوږو به يې ناولي پوستکي اچولي و اوستاسو په ښار کې به يې پلورل. تا دا هم ويلي و چې که په راتلونکې کې دې زما سره په دې موضوع باندې دخبرو کولو هڅې وکړې نو په ياد ساته چې خپلو ساتونکو ته به وو ايم چې ستا څټ د ر مات کړي. او اخر کې دې راته د «ددې ځايه ورک شه» الفاظ وويل او دا دې راته هم وويل چې نه دې دلته اوسيدل غواړم او نه دې بيا شکل کتل.

ګنګا ددې الفاظو په اړه هيڅ هم ونه ويل. دهغې بې چاره څټ د شرم او خجالت نه ټيټ شوې و . بيا يې په نرۍ ژړغونې شانته اواز کې وويل: خواص خانه ! زما اقا ! ايا ته ماته د لته د کيناستو بلنه نه راکوې ؟ ترڅو دهغو خبرو په اړه چې تا همدا اوس وکړې زه لږ څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثرګندونه وکړم. دهغې په دې خبره خواص خان سمدستي وويل چې: نه ! زه تاته دلته د کيناستو بلنه نه درکوم. اونه زه له تا څخه د کومې خبرې وضاحت غواړم. ستا له پاره به ډيره غوره داوي چې سمدستي اوپه همدې شيبه کې له دې ځايه ولاړه شې، اوپه راتلونکې کې نه له ما سره د کتلو هڅه وکړې او نه په دې موضوع دبحث له پاره زما لورې ته بيا راشې.

دخواص خان ددې خبرو په اوريدو سره ګنګا بې چاره د لږ وخت له پاره دقبر دتيرو شوو لمحو ،په قبر باندې د ورشنيدل شوو مړاو ګلانو په څير مړاوې اود اخرې شپې د را غورزيدلو پاڼو په څير نښتې نښتې او خوره وره ولاړه وه. بيا يو ناڅاپه ور مخته شوه ،او ورښکته شوه اودخواص خان پښې يې و نيولې او ورته يې وويل: د رب ، بګوان او ايشور په خاطر ماته ښښنه وکړه. دخپل خداې اودخپل رسول په خاطر ماته زما دهغو خطاګانو په اړه چې له ما څخه شوي دي ښښنه وکړه. زه له تا څخه د ښښنې غوښتنه کوم. زه له تاسره مينه اومحبت کوم ،تا غواړم او له تاسره مينه کوم. غواړم ټول عمر ستا دمينې اومحبت د وينځې په څير دلته له تاسره و اوسيږم . که چيرې ته له ماڅخه مخ اړوې ، که له ماڅخه دکرکې ثرګندونه وکړې خوبيا به هم زه د يوې يخې چينې ، وچ غملړلي درياب ، اويا په تالابونوکې دمنجمد عکس په څير دلته و اوسيږم.

دګنګا په دې حرکت سره خواص خان خپلې پښې کش کړې او هغه يې لرې وغورځوله ،ګنګا په زمکه پريوته اوبيا يې ځان راټول کړ اوبيرته را پورته شوه ، دهغې بې چاره څټ يو ځل بيا ټيټ شو اودخواص خان ترمخ دسو زيدونکې لمر دتور سيورې په څير وچه کلکه و دريده. خواص خان ورته ترلږه وخته کتل اوبيا يې ورته وويل:

ګوره ګنګا ! ته خبره هسې اوږدوې ، په ياد ساته چې ته دخپلې رويې اوسلوک ،دخپل کبر او خپل وياړ ، اود خپلې کبر نه ډکې پورته غړانګې په واسطه زما له پاره دګرد توپان ، د اورد شغلو لمبې ، د اور ديوال ،د تيرو اورونکې لمحه او دصليب وينه ثابته شوې يې. تا زما سره ډيره بده وضعه کړې ده او زه دې يوه کرکجن انسان و ګرځولم. هغه وخت چې ما ګيدړې ويشتلې اوخپل ژوند مې د دې لارې تر سره کاوه او ته يوه شهزادګۍ وې نوهغه وخت را ياد کړه چې ما ستا عزت خوندي وساته ، ستا ژوند مې له خطره خوندي کړ ، زه دا منم چې ما دهمغه وخته له تاسره مينه کوله چې تا د کوچنيوالي څخه بلوغ ته ټوپ کړ. هغه وخت ورځ چې ما ستا عزت او ستا ژوند وساته نو په همغه ورځ ماته له تاسره په ځانته ځاې کې دخبرو کولو موقع تر لاسه شوه ، او ما په پوره جرءت سره ستا تر مخه دخپلې مينه ثرګندونه وکړه. دا په داسې حال کې چې زه دمحبت په معامله کې ډير کمزورې ثابت شوې يم. ددې په ځاې چې تا زه دمحبت ددې ثرګندونو په اړه لږ څه په ځنډ کې غورزولې وې اوزما سره دې نيکه رويه او ښه سلوک تر سره کړې وې اوبيا دې زما دمحبت مخ بلې کومې لورې ته ګرځولې وې او راته دې ويلې وې چې ته د بل کوم چاسره مينه لرې. که چيرې همداسې نه و نو بيا خوبه تا دمحبت ځواب راکړې و ، خو ګنګا ! واوره چې: ددې هر څه په ځاې دې زه په خوله په څپيړه ووهلم اوداسې الفاظ دې راته ويلي دی چې د يوه درونډ اوشريف انسان له پاره د زغم وړ نه و.

ګنګا واوره ! زه اوس ستا دهمغې سلوک په خاطر يو کرکجن انسان ګر زيدلې يم. ما ستا تر مخ د خپل زړه دښار دمينې اومحبت ټولې دروازې بندې کړې دي ، ستا د ناروا کړچار ، ستا دکبر اولويي او ستا دخراب فعل په اساس ، ګنګا ! ، اوس ته ماته د بدلو لاروغبار ،دخزان تياره شپه ، او د زيړې پاڼې په څير ګرزيدلې يې ، ورځه اوددې ځايه وځه. ته اوس د غم نه ډک يو داستان يې. زه نه غواړم له تاسره کوم ډول اړيکې وساتم ، ګنګا ! ما ته د غمژنو وختونو کيسه ، زړه ازارونکې غوښتنه ، او خزان وهلې ميوه ګڼلې يې او هيسته مې غورزولې يې. واوره ! که چيرې ته زما د زړه خبره اوريدل غواړې نو له ځانه سره يې وليکه:

ته يوه ډيره غليظه ، پسته ، او ذليله پيغله يې. او زه په هيڅ صورت نه غواړم چې دخپل وجود برخه دې وګرځوم. زما سره د بد کړچار دکولو تر مخه ته زما په سترګو کې ډيره عزتمنده د وقار او درنښت خاونده وې ، خو اوس ته زما په سترګو کې د زمکې د ټغر نه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپکه او ذلیله یې. ګوره ګنګا ! پخوا له دې چې زما له خولې څخه ددې نه هم زیاتې غلیظې خبرې واورې له دې ځایه دې قواره ورکه کړه. اوکه نه زما غصه ددې نه زیاته شوه نوویریږم چې زما لاس به ستا په خلاف پورته شي ، په دې خاطر ته همدا اوس او همدا شیبه زما دخیمې څخه بیرون شه ،که چیرې ته داسې ونه کړې نو زه به ساتونکې ته حکم وکړم چې تا په راښکودو سره دخیمې څخه بیرون کړي

ګنګا ورته په ژړا اوسلګیو سره وویل چې: خواص خانه ! تا ته به دهغې اړتیا پیښه نه شي زه پخپله ستا دحکم په مطابق ستا دخیمې څخه وځم خو د تللو څخه دمخه زه یوه غوښتنه لرم. داسې وګڼه چې دا به اخرې غوښتنه وي.ددې وروسته به زه تا ته دهیڅ ډول تکلیف د پیدا کیدو سبب و نه ګرځم ، خواص خان ورته په ډیره ناخواله توګه وویل چې: وایه ، څه ویل غواړې. په ځواب کې ورته ګنګا وویل: هغه وخت چې تا دخپل لښکر سره یو ځای د وندهیاچل په غرنیو سیمو کې پړاو کړی و اوبیا دهغه ځایه د شپې په تیاره کې د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور روان شوې ،نو ستاسو د تګ نه وروسته لښکر هلته څو ورځې نور هم قیام وکړ. خو کله چې لښکر د ګوډ د ښار په لور حرکت وکړ ، نو هیبت خان نیازې زما خواته راغې او له ماڅخه یې و پوښتل چې ایا زه د رهتاس د محل په هغه برخې کې قیام کول غواړم چې پخوا په کې اوسیدم او یا په بل کوم ځای کې د اوسید و له پاره تیاره یم. خو ما د هیبت خان څخه ستا د اوسیدو د ځای په اړه پوښتنه وکړه. هغه ماته ډاګیزه کړه چې اقا شیرشاه سوری تاته زمونږ د چورامن وزیر براهمن محل درکړې دې. نو ما هیبت خان نیازې ته وویل چې زه غواړم په همغه محل کې چې خواص خان ته ورکړل شوې قیام وکړم. اوس زه ستا دمحل په یوې څنډې کې د خپلې اوما سره یو ځای اوسیږم، زه له تا نه همدومره غواړم چې ما ته دخپلې اوما سره یو ځای په همدې محل کې د اوسیدو اجازه راکړې. زه ژمنه کوم چې ستا له پاره به د هیڅ ډول ستونزې د راپیدا کیدو سبب نه ګرځم. خواص خان ورته وویل چې: ورځه ، ته هملته په همدې محل کې اوسیږه ، هیڅوک به له تا څخه په دې اړه ونه پوښتي. دخواص خان په دې خبره ګنګا بې چاره خپلې اوښکې وچولې اودخیمې څخه را بیرون شوه.

۲۹

لږه شیبه وروسته ګنګا د رهتاس دپخوانې وزیر چورامن محل ته ورننوتله ،آس یې په تبیله کې و تړه ، دآس د پښو د اواز په اوریدو سره اوما هم بیرون را وتلله. هغې وکتل چې ګنګا ډیره خفه او غمګینه دآسونو دتبیلې څخه بیرون را وځي،کله چې هغه را نژدې شوه نو اوما ترې په ډیره مینه و پوښتل چې: ګنګا خورې خواص خان درته څه وویل: دهغې ددې خبرې په ځواب کې ګنګا بې چاره په ژبه څه و نه شو ویلای خو مخته ورغله او د اوما سره ورغاړې وته ، او د کوچنیانو په څیر یې په زوره زوره و ژړل. اوما د لاسو څخه و نیوله او خپلې کمرې ته یې یوړه. تر لږه وخته پورې یې ورته ډاډ ورکاوه کله چې ګنګا ځان سنبال کړ نوبیا ترې اوما یو ځل بیا وپوښتل.

ګوره ګنګا ! ته ولې داسې ژاړې. ماته خو ریښتیا خبره وکړه چې څه درپیښ شوي دي ، ایا خواص خان ته ورغلې وې. ایا هغه درته څه بد رد ویلي دي ؟دهغې په دې خبره ګنګا ورته وویل چې: اوما خورجانې ! ستا خبرې سهي دي ، زه خواص خان ته روغلم ، اول خو یې زما سره کتل نه غوښتل ، خپل ساتونکې ته یې وویل چې هغې ته ووایه چې زه ورسره کتلې نه شم. خو بیا زه په زوره خیمې ته ورننوتلم ،هغه زما په دې کار سخت نا راضه شو او په خبرو خبرو کې یې زه ډیره سپکه کړم ،ماته یې بیا بیا هغه خبرې را یادولې چې ما هغه ته د ځپیړې ورکولو په وخت کې کړې وې،خو هغه وخت زه شهزادګۍ وم او هغه له ما سره د محبت او مینې څرګندونه کړې وه. ګوره اوما ! زه دا منم چې هغه زما ستره غلطي وه او ما د خپل غرور او لویې په اساس د خواص خان سره دومره ناروا سلوک کړې و نواوس زما همغه بد سلوک زما د بدقسمتۍ او بد فالۍ سبب وګرزیدلې دې. ګوره اوما خورې ! خواص خان هم په دې اړه ملامته نه دې ، ځکه ماته د یوې شهزداګۍ په څیر نه و په کار چې دهغه سره داسې بده وضعه وکړم. هغه زما عزت خوندی کړې و ، هغه زما د ژوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتونکې ګرزېدلې و نو که په دې وخت کې هغه زما څخه د مینې او محبت غوښتنه کوله نو بايد چې هغه مې زغملې وې خو ما هغه ته بدې طعنې ورکړې ، هغه ته مې د ګيدړو ښکارکونکې وو ايه ،بيا په يوه بل وخت کې هغه زمونږ خيمې ته راغې ، زما پلار ماته وويل چې د هغه څخه ښښنه وغواړم خو زما څټ دکبر څخه دومره لوړ شوې و چې ما هيڅ هم تر لاسه نه کړاې شول. نن هغه زما ټول هغه خواره واره الفاظ اوزما له اړخه دهغه سره شوې بد سلوکۍ يو ناڅاپه زما تر مخ و درول.

ګوره اوما جانې !خواص خان هم زما سره يو وخت محبت کاوه ، خو اوس هغه له ما څخه ډيره سخته کرکه کوي ، هغه ماته ډيره پسته او ذليله نجلۍ وويله. ان تردې ځايه راغې چې زه يې تهديد کړم چې د خيمې څخه ووځم او که نه ساتونکې به ما پـه را ښکودو سره دخيمې څخه بيرون کړي ، خو ګوره اوما ! ما دهغه څخه دا اجازه راخستې او راغلې يم چې ماته به د اوما سره يو ځاې په دې محل کې د اوسيدو اجازه راکوي اوهغه دلته د اوسيدو اجازه راکړه.

تر دې ځايه دخبرو وروسته شهزادګۍ لږ څه غلې شانته شوه اوبيا يې په ډيره بې وسۍ سره دا اوما پـه لور وکتل او په خبرو يې پيل وکړ اوويې ويل:

اوما جانې خورې ! زه به يو ځل دوه بيا هم دخواص خان دخوشحاله کولو هڅې کوم، اوما زه به تاته دا ډاګيزه کړم چې اوس زه خواص خان دخپل ځان څخه هم زيات عزيز ګڼم ، اودهغه سره محبت او مينه کوم ،دهغه پرته د ژوند کولو په اړه فکر هم نه شم کولې. خو که چيرې ددې سره سره بيا هم هغه ماته ښښنه و نه کړه نو بيا به زه دا محل پريږدم ، دهغې په دې خبره اوما پرې ورټوپ کړ او ورته يې وويل چې: ته به چيرې ځې ؟ګنګا ورته وويل چې:

ګوره اوما جانې !درهتاس په ښار کې يو زيارت دې ، زه به همدلته ورشم او د ژوند پاته شپې او ورځې به د بيلتون په سو زيدونکو لمحو کې را تاوې تيرې کړم. اوما ورته سمد ستې وويل:

زه هم دهغه زيارت څخه خبره يم. هلته به ته څه ډول ژوند وکړې ، ځکه هلته ټولې کونډې ښځې اوسيږي. په داسې حال کې چې ته کونډه شوې نه يې. ګنګا ورته وويل چې: زما څخه به بله ستره کونډه څوک وي ،ګوره خواص خان زما سويمبر وګټه ، نو د رواياتو اورواج په مطابق بايد زما واده د خواص خان سره تر سره شوې وې. اوس چې خواص خان زه و شړلم ، په کار خو دا و چې هغه اوس زما ميړه واې ، نو هغه دميړه کيدو په ځاې زه رټلم او ويې شړلم ، نو زه چې اوس کونډه نه اوسم نو څه به يم ؟

ګوره اوما جانې ! زه همدلته دغه زيارت ته ورځم. اوخپل پاته ژوند به همدلته د بيلتون د اور پـه لمبو کې تيروم ، دهغې ددې خبرې په اړه اوما وويل:

اوس خو دهغې زيارت حالت ډير زيات خراب شوې دې ،څومره کونډې چې هلته اوسيږي هغوې ټولې هلته په ښار او نزدې کليو او کورونو کې خير خيرات را ټولوي او په همدې توګه خپلې شپې سبا کوي. ددې زيارت دربار هم پـه همدې خير خيرات باندې چليږي. ګنګا ورته د ډيرې بې وسۍ او بې چارګۍ په حال کې وويل چې:

ګوره اوما !که چيرې هلته اوسيدونکې ټولې کونډې خير خيرات را ټولوي اوخپل ژوند پرې سبا کوي نو زه خو دهغوې نه کمه نه يم زه به د هغوې سره يو ځاې خير خيرات را ټولوم اوشپې به پرې سبا کوم، زه خو د اسمان څخه را ښکته شوې فرښته نه يم ، په دې خاطر لکه څنګه چې نورې کونډې په دې زيارت کې شپې سبا کوي نو د همغوې په څير به زه هم دخپل ژوند پاته برخه دلته تيروم.

دګنګا ددې خبرو داوريدو وروسته اوما لږ څه په فکر کې ډوبه شوه بيا يې دګنګا پـه لور وکتل او رته يې وويل:

ګوره ګنګا خورې !که چيرې ته غواړې نوزه به په دې لړ کې دخواص خان سره خبره وکړم. ګنګا سمد ستې دهغې په لور وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره اوما ! هيڅکله هم داسې کار و نه کړې. ما ته ډاګيزه شوه چې خواص خان له ما څخه ډيره زياته کرکه کوي ، ان تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې چې هغه زما د مخ د کتلو حوصله هم نه لري ،بس داسې یې و ګڼه چې هغه ما د یوې ذلیلې ،پستې او کبرجنې نجلۍ په څیر پیژني ، که چیرې ته د هغه سره زما د سپارښتنې له پاره خبرې وکړې نو زه ویریږم چې زما په څیر به له تا څخه هم خواص خان کرکه وکړي ، تر نن پورې خو هغه تاته خور وایي خو بیا به هغه تا هم زما په څیر د خپل ځان دښمنه ، پسته او ذلیله ګڼې. خو زه نه غواړم داسې څه تر سره شي ، او اوما جانې ! بیا به زمونږ د دواړو ژوند دلته په دې محل کې ستونزمن وګرځي. په دې خاطر زه له تا څخه هیله لرم چې په هیڅ وخت کې هم د خواص خان سره زما په اړه کومه خبره اتره و نه کړې.

کله چې ګنګا چپ شوه نو اوما ورته وویل:

ګوره ګنګا خورې ! ما د خپل ژوند یوه برخه له تا سره تیره کړې ده ،نو که چیرې حالات دومره زیات خراب شول نو زه به په هر صورت ستا ملګرتیا کوم. که چیرې خواص خان ستا د ټولو هڅو سره بیا هم تا ته بښنه و نه کړي نو بیا به دد ې ځایه ووځو او هملته هغه زیارت ته به ولاړې شو ، خو واوره چې زه به هم له تا سره هم هغه زیارت کې او سیږم او ستا خدمت به کوم.

د اوما ددې خبرو د اوریدو سره ګنګا بې چاره لږ څه شاته شوه ، یو ځل بیا د اوما سره ور غاړې وتله ، ښه یې د زړه د خلاصه وژړل ، د اوما سترګې هم د اوښکو ډکې وې ، دواړه تر یوه وخته پورې یو بل ته ور غاړې وتلې وې او ژړل یې. بیا یې ځانونه سنبال کړل ،بیا هغوې دواړو بې چارګانو د خپلې ډوډۍ له پاره تیارې پیل کړ.

۳۰

یوه ورځ ماښام په داسې حال کې چې ګنګا د خواص خان د حویلۍ په پخلنځاي کې دډوډۍ په تیارولو کې مشغوله وه وی کتل چې له یوه اړخه اوما په منډه منډه دد ې لورې ته را ځغلي ، هغه ډیره خندانه او خوشحاله وه ، ګنګا د هغې څخه دد ې خوشحالۍ په اړه وپوښتل او ورته یې وویل چې:

اوما خورې ! ایا کومه غیر معمولې پیښه شوې چې داسې خوشحاله یې . اوما ورته ځواب کې وویل چې هو ! ګنګا خورې ! ته یې غیرمعمولې خبره وګڼه. ګنګا ورته په ژورو سترګو وکتل او ورڅخه یې وپوښتل: نو بیا یې ماته ولې نه وایې ؟ اوما ورته مخ کړ او ویې ویل چې: دخوشحالۍ خبره خو داده چې خواص خان د لښکر د خیمو د منځ څخه خپله خیمه لرې کړه او دلته حویلۍ ته را غلې دې. هغه دحویلۍ د ښې لورې د کوټو څخه په یوه کې میشت شوې دې. ما پخپله هغه خپلې کوټې ته د ورننوتلو په وخت کې وکوت. دهغه سره یې ساتونکې هم ملګري دي. دهغه د کوټې تر مخه اوس دهغه ساتونکې په پهره ولاړ دي. دهغې په دې خبره ګنګا یو ځل بیا د ناهیلۍ په ښه وویل چې:

ګوره اوما خورې ! په دې کې د خوشحالیدو څه دي. که چیرې ته په دې خوشحاله یې چې خواص خان دلته حویلۍ ته راغلې دې نو دا خبره زمونږ له پاره څه نوې نه ده. هغه خو زمونږ له پاره دلته نه دې راغلې، شیرشاه سوري دا حویلۍ او محل هغه ته ورکړې دې نو په دې ځاې ته د هغه راتګ دهغه خپل حق دې. دهغې په خبره اوما وویلې:

ګوره ګنګا خورې ! زه تاته یوه ډیره مخلصانه مشوره درکوم. د ډوډۍ د پخولو نه وروسته ته خواص خان ته ډوډۍ تیاره کړه او دا ډوډۍ هغه ته پخپله یوسه ، هغه ته ډوډۍ کیږده ،په دې ترتیب زه هیلمنه یم چې که چیرې دهغه په زړه کې تاته لږ څه مینه هم پاته وي نو هغه به ستا د لاسو څخه دا ډوډۍ واخلي او وبه یې خوري ، تر څنګ به یې له تا سره چې کوم خفګان راغلې هغه به هم له منځه یوسي او راضي به شي.

د اوما په دې مشورې سره ګنګا لږ څه فکر وکړ او بیا یې ځواب ورکړ چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره اوما ! زه به ستا د وینا په مطابق خواص خان ته ډوډۍ یوسم خو که چیرې هغه یو ځل بیا زما سره د پخوا په څیر سلوک وکړي او یا یې زما دلاسو څخه ډوډۍ وانه خسته ، اویا یې زه د خپلې کمرې څخه راوویستلم..دهغې په دې خبرو ورته اوما په پریکنده توګه وویل چې:

واوره ګنګا ! که چیرې دا ځلې هم خواص خان ستاسره همغسې رویه او سلوک وکړ او ستاسره یې د مصالحت هڅه ونه کړه ، او ستا د لاسو ډوډۍ یې هم ونه خوړله نو بیا واوره ! چې د راتلونکې سهار د مخه په تیارې کې به مونږ د دې ځایه وځو او د رهتاس همغه زیارت ته به ورځو ، هیڅوک به په دې خبره نه خبرېږي چې مونږ دواړه چیرې تللې یو. د اوما د دې ځواب په اوریدو سره د ګنګا رنګ تک ژیړ شو او ویې ویل:

اوما خورې ! ستا دا وړاندیز په ځای دی خو دخواص خان څخه به زما لرې والې ماته د زغم وړ نه وي او زما دمرګ سبب به وګرځي. اوما ورته یې په زیږه توګه وویل چې ولې به د زغم وړ نه وي. کله چې خواص خان له تاسره مینه نه کوي ، تا نه خوښوي ، د خپل زړه څخه یې ستا مینه ، محبت او غوښتنه لرې کړې اوتا په خپله مینه کې له ځانه سره نه شریکوي نو بیا به دهغه څخه لرې والې تاته ولې د زغم وړ نه ګرځی او یا به تا د اندیښنو په دریاب کې لاهو کړي.

ګوره ګنګا خورې ! ته همغه یې چې یو وخت دې د خواص خان څخه د زړه له کومې کرکه کوله ، زه پوهیږم چې که چیرې خواص خان ستا خپلول و نه غواړي نو په خپل زړه کې دې همغه د نفرت د جهنم اور را تا زه کړه چې پخوا دې دخواص خان سره درلوده. دهغې په دې خبرو ګنګا بې چاره د ډیرې بې وسۍ ځرګندونه وکړه او ورته یې وویل چې:

اوما خورې !کاشکې ما داسې کولاې شول ، کاشکې ما هغه کرکه او نفرت بیرته راوستلاې شوې چې دخواص خان په اړه مې درلودل، هغه وخت و چې هغه صاحب خان و او ګیدړې یې ښکارکولې. خو اوس زما په ژوند کې یو انقلاب راغلې دې.

اوما جانې !غوږ شه ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې ما دصاحب خان څخه ډیره زیاته کرکه درلوده، او تا ته معلومه ده چې ما دهغې کرکې ځرګندونه هم کړې وه ، اوهغه وخت مې خواص خان په خوله په څپیړه هم وهلې و ،خو هغه وخت هغه صاحب خان و . هغه هم په داسې حال کې چې هغه په ما احسان کړې و او زما د ځان او ابرو ساتنه یې کړې وه. خو دد ې هر څه سره بیا هم ما دهغه څخه ډیره سخته کرکه درلوده ، ان تر دې چې ما دهغه احسان هم له یاده وویست او دهغه پر خلاف مې لاس پورته کړ خو دهغې وروسته زما په ژوند کې یو انقلاب راغې.

ګوره اوما خورې !کله چې زما د ترلاسه کولو له پاره د سویمبر ترنامه لاندې مقابلې پیل شوې او خواص خان د یوه نقاب پوشه په لباس کې زما دد ې سویمبر درې واړه مقابلې په پوره میړانه وګټلې نو په هغه وخت کې هم ما د صاحب خان څخه کرکه کوله ، دهغه له پاره زما په زړه کې هیڅ ډول مینه او محبت ځای نه درلود ،خو څه وخت چې د ې نقاب پوشه زما د سویمبر درې واړه مقابلې وګټلې نو دهغه بریا ، دهغه میړانه ، دهغه ښېه ویشتل او دهغه د تورې د وهلو هنر زه په خپله دهغه لورې ته را ښکودم. خو زه نه پوهیدم چې دد ې نقاب پوشه په لباس کې خواص خان را نغښتې دې.

بیا د سویمبر دد ریمې برخې د ګټلو نه وروسته چې کله دغه نقاب پوشه زما دخپلو لو په ځای ماته ډاګیزه کړه چې هغه له ما څخه نفرت لري ، او بیا ولاړ. دهغې وروسته چې کله هغه د سویمبر دد رې واړو مقابلو د ګټونکونکو شهزادګانو سرونه ورپرې کړل نو بیا زه نوره هم دد ې په مینې کې ورونښتم په دې اساس مې ژمنه وکړه چې زه به په هرصورت دغه نقاب پوشه پیدا کوم او دخپل ځان له پاره به یې ترلاسه کوم، دا ځکه چې همدغه نقاب پوشه زما د مینې او محبت اخري پولې ته را رسیدلې و ،هغه زما د ژوندانه تر ټولو لویه کمزورې ګرزیدلې ده نو په دې خاطر ما دهغه د ترلاسه کولو له پاره هڅې پیل کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره اوما ! دلته دراتلو وروسته چې فدایي خان ماته خبر راکړ چې هغه نقاب پوشه په اصل کې همدغه خواص خان دې نو ګوره خورجاني ! دخواص خان له پاره چې زما په زړه کې کومه کرکه موجوده وه هغه له منځه ولاړه ، اوڅومره مینه او محبت مې چې د سویمبر د مقابلو اخري ګټونکې ته په زړه کې را پیدا شوې و هغه ټوله مینه ، ټول محبت او ټوله غوښتنه دخواص خان د ذات په لور باندې منتقله شوه . اوس همغه خواص خان چې یو وخت زما له پاره د ډیرزیات دنفرت وړ و ، اوس راته ډیر زیات نادر او نایابه ګرزیدلې دې. واوره !څومره چې ترې ما کرکه کوله ، اوس ورسره دهغې څخه په سلونو واره زیات محبت او مینه کوم. اوما خورې ، زه فکر کوم چې دخواص خان پرته به زما ژوند د جهنم د اور په څیر وي ، داسې فکر کوم چې د خواص خان پرته به هلته په هغه (اشرم) زیارت کې زما ژوند څه ډول تیریږي. ما خو غوښتل چې په همدې حویلۍ کې و اوسیږم ،او کله کله په پټه توګه خواص خان ووینم ، اودخپل زړه دمینې اور دهغه په کتلو سره مړ کړم. خو کله چې زه ددې ځایه ولاړه شم او په هغه زیارت کې و اوسیږم نو اوما خورې ، زما ژوند خو به دخاورو سره خاورې شي .

ددې خبرو څخه وروسته چې کله شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه نو اوما ددې ټولو خبرو ځواب ورکړ او ورته یې وویل:

ګوره زما ګنګا خورجانې ! زه ستا د مینې او محبت انقلاب په ډاګیزه توګه کتلې شم . که چیرې ته په ریښتنې توګه د خواص خان نه پرته ژوند نه شې کولاې او دهغه څخه د لرې پاته کید و زغم هم نه لرې . نوبیا خو هغه دخپل ځان په لور د مایل کولو له پاره یوه بله طریقه هم شته. ګنګا ترې سمد ستي وپوښتل چې ، هغه کومه یوه ده. اوما ورته وویل:

واوره ګنګا ! اوس خو ته دخواص خان له پاره ډوډۍ له ځانه سره واخله او ورشه ، که چیرې هغه ستا دلاسو ډوډۍ وخوړه او ستا سره یې په ښه توګه خبرې اترې وکړې نوبیا خو به ټولې ستونزې په خپله هوارې شي ، خو که چیرې داسې ونه شول نوبیا راځه او سهار وختي به دهمغه زیارت په لور ورځو ، ما تاته مخکې هم ویلي و چې په اوسنیو حالاتو کې د هغه زیارت د لنګر اقتصادي حالات ښه نه دي ، په دې خاطر هلته چې څومره کونډې ښځې اوسیږي هغوې د خیر خیرات د راټولولو له پاره بیرون را وځي اوپه همدې توګه هغوې همله په هغه زیارت کې خپلې شپې سبا کوي ، ګوره ګنګا خورجانې ! ته هم دهمغو ښځو سره د خیرخیرات له پاره را وځه ، زه به هم درسره په همغو کونډو ښځو کې اوسیږم او دخیر خیرات د راټولولو له پاره به دلته دخواص خان حویلۍ مخې ته را ځو . دخیر غوښتنې په وخت کې به ته خپل بدن په ډیره ښه توګه پټ ساتې او په خپل مخ به هم نقاب اچوې ، زه پوهیږم چې خواص خان ډیر همدرده او ځان ځارونکې انسان دې ، هغه به هیڅ کله هم له تاڅخه نفرت نه وې کړې خو هغه سلوک چې تا دهغه سره کړې دې نو دهمغې په اساس له تا سره دهغه محبت په ډیره زیاته کرکه او نفرت باندې بدل شو .

ګوره ګنګا ! ته به یې منې اوکه نه ،هغه وخت چې هغه ګیدړې ښکار کولې نو هغه وخت هغه ته د زړه له کومې د خپل ځان له پاره غوښتلې ، هغه نه غوښتل ستا نه پرته ژوند وکړي خو کله چې تا هغه په خوله په څپیړه وواهه ، هغه دې بې عزته کړ ، اوبیا چې کله ستا پلار هغه خپلې خیمې ته راوباله اوهلته هم تا هغه توهین کړ . نوبیا هغه له تا سره خپل محبت په نفرت او کرکې باندې بدل کړ. اوس به ستا کار دا وي چې هغه نفرت بیرته په محبت او مینې باندې را واړوې

ګوره ګنګا !لکه څنګه چې خواص خان په نقاب کې ستا د سویمبر مقابلې وګټلې او ستا له پاره یې خپل نفرت په محبت او مینه باندې واړاوه ، اوس به ته هم دخواص خان دخپلولو له پاره همدا ډول طریقه استعمالوې ،ته به هم خپل جسم را ونغاړې او په مخ به نقاب راخپور کړې او دخیر خیرات د غوښتلو له پاره به دلته راځې ، په ځانګړې توګه هغه وخت چې خواص خان بهر ووینې. ته به دخپل سلوک او رویې اوخبرو په واسطه خواص خان دخپل ځان په لور را مات کړې ،ماتاته ویلي دی چې هغه ډیر د خدایه ویریدونکې ،نیک اوهمدرده انسان دې ، زما په فکر که چیرې ته دشهزادګۍ په توګه هغه دخپل ځان له پاره نه شې را ماتولې نو دیوې کنډې په څیر خو یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خامخا تر اغيز لاندې راوړې شي اوهغه په خپله مينه کې را نغاړلې شي ،که چيرې ته داسې وکړای شې نو زه به په دې پوه شم چې تا دخپل ژوند ډيره ستره معرکه تر سره کړې ده .

داوما په دې مشورې د ګنګا په مخ کې د خوښۍ نښې را وځليدې ،تر لږه وخته پورې يې په شوخو سترګو د اوما په لور کتل اوبيا يې ورته وويل: اوما خورجانې ! ستا د امشوره ډيره غوره ده اوزما په فکر چې عملې کيدای هم شي . که چيرې په رښتيا توګه خواص خان زما څخه راضي نه شو او له ما سره يې دشهزادګۍ په توګه دخپلو اړيکو د سمولو هڅه و نه کړه نو زه به د کونډې په څير دهغه دمينې د تر لاسه کولو هڅې وکړم. اوما جانې ! خواص خان زما سويمبر ګټلې دې ،اوس په نړۍ کې همدا يوا ځنې ځوان دې چې زما د تن ، روح اوعزت مالک ګرزيدلې دې ، زه په دې پوهيږم چې تر هغې چې خواص خان ماته تر لاسه نه شي نو زما روح ، او زما د وجود هره برخه به نيمګړې وي ، زه به د يوې کونډې په څير د خواص خان دخپلولو هرډول هڅې وکړم ،اوس به زه ستا دمشورې په مطابق دخواص خان له پاره خوارک څښاک له ځانه سره يوسم . بيا به ووينم چې دهغه عکس العمل څه ډول دې . دد ې خبرې سره سم ګنګا پورته شوه ، او دخوراک څښاک ټول شيان يې په لوښو کې سره را يوځای کړل ، هر څه يې راواخستل اودهغې کمرې په لور ور وخوزيده چې خواص خان په کې ميشت و .

٣١

دخواص خان دې ماڼۍ ته د راتلو وروسته ،ښايسته او زړه وړونکې شهزداګۍ ګنګا د ستورو په څير ځليدونکې دخواص خان خونې ته را ننوتله ، هغو ساتونکو چې دکمرې نه بهر يې پهره کوله هغوې هم شهزداګۍ ګنګا د دننه د ورتلو څخه منه نه کړه ، ځکه ټول په دې خبرو چې هغه د شيرشاه سورې له اړخه خواص خان ته د وينځې په توګه ورکړل شوې وه.

کله چې دخوراک څښاک د سامان سره يوځای شهزداګۍ ګنګا د خواص خان خونې ته ور ننوتله نو ويې کتل چې د خونې په يوه برخه کې خواص خان سترګې پټې کړې وې او ناست و ، دګنګا په ور ننوتلو هغه يو ټکان وخوړ ، سترګې يې پرانستې او کله يې چې وکتل نو ګنګا دد رننبت په خاطر دښه راغلاست له پاره خپل ځان ټيټ کړ اوبيا يې په خپل خواږه اواز سره د حقيقت نه ډک الفاظ دملغلرو په څير خپاره کړل اوويې ويل:

زه تاته دې ماڼۍ ته په راتلو سره مباکې وايم. ما ستا له پاره خوراک راوړې دې ، زه هيله لرم چې ته به پخوانې خفګانونه او نارضايتونه يوه اړخ ته کړې ، ځکه چې شيرشاه سورې زه تاته د يوې وينځې په څير درکړې يم اودد ې نه اخوا تا زما د سويمبر په ګټلو سره هم زما د تر لاسه کولو حق ثابت کړې دې.

خواص خان تر يوه وخته پورې شهزداګۍ ګنګا ته په ډير غور او دقت سره کتل. خو شهزادګۍ د خوراک لوښې په خپلو لاسو کې نيولې و اوهملته ځای په ځای ولاړه وه. دلږځنډ وروسته د خواص خان دقهر او غصې نه ډک اواز را پورته شو او ويې ويل:

ګوره ګنګا ! ايا ته ما د يوه تور ، له منځه تللې او پخوای چينجووهلې لرګې په څير انسان ګڼې ،کوم چې هرې لورې ته وغواړې و څرخوې. واوره ! زما له تاسره هيڅ ډول اړيکې نه شته ، همدا اوس او په همدې شيبه کې زما دخونې څخه بيرون شه. اوکه په راتلونکې کې دې زما له پاره د خوړو د راوړو هڅه وکړه اويا زما خونې ته دې د راننوتلو هڅه وکړه نو ياد ساته چې زه به تا ډيره بې عزته کړم ، ستا ښکينه په همدې کې ده چې تر هغې چې ته د اوما سره يو ځای دلته اوسيدل غواړې په پټه خوله و او سيږې اوکله چې هم دد ې ماڼۍ څخه تلل غواړې نو هيڅوک به هم ستا لاره و نه نيسي، بس ، زه دد ې نه اخوا نور څه درته نه وايم.

دخواص خان دد ې خبرو څخه داسې بريښيده چې د شهزادګۍ بې چاره پښې د زمکې څخه ښويدلې دې ، هغه دومره مړژواندې شوه چې پښو يې حرکت نه شو کولای ،دهغې دد ې حالت په کتلو سره ورته خواص خان يوځل بيا وويل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره ګنګا ! ته اوس زما له پاره یو تیاره ښارګوټې ، د ګرد او غبار نه ډکه شپه او د خیرن زړه د افق په څیر ګرځیدلې یې. یو وخت ته ماته زما د غوښتنو سمندروې ، خو اوس ته ماته زما د غوښتنو دعذاب څخه هم بدتره یې. ورځه او په آینده کې دې لورې ته د راتلو هڅه مه کوه.

دخواص خان په دې خبرو شهزاداګۍ بې چاره د غمژنو لمحو قصه او د تیرو شوو وختو د ویجاړو په څیر و ګرزیدله. دهغې د وصل ګمان د هجر او بیلتون په یقین بدل شوې و. تر لږه وخته پورې هغه بې چاره چپ چاپ په درانه خوب ویده او د منجمدو ساعتو په څیر ولاړه وه ، دهغې دحالت څخه داسې بریښیده لکه چې دهغې د بدن څخه د عمر تپ وتلې وي اویا پرې چا دهغې ساه اخستل بند کړي وي ، په خپل ځاې ولاړې شهزاداګۍ تر یوه وخته پورې خپلې شونډې چیچلې ،دهغې سترګې د اوښکو څخه ډکې شوې وې اوبیا یې د سترګو څخه د اوښکو سیلاب را روان شو ،ددې نه وروسته هغه په ډیره بیړه را وګرزیده او د خوراک سامان یې له ځانه سره راواخست او په منډه دهغه ځایه را ووتله.

هغه بیرته هغې خونې ته ور ننوتله چې اوما یې ورته په کې په ډیره بې صبرۍ سره انتظار کاوه ، شهزادګۍ ګنګا ، د خوراک لوښې یوې لورې ته کیښودل اوبیا په یوه ځاې کې کیناسته او دکوچنیانو په څیر یې په ژړا لاس پورې کړ، په چغو چغو یې وژړل ، اوما ور مخته شوه او دهغې سره ور غاړې وتله او ورځخه یې وپوښتل چې ګنګا خورې ! څه در پیښ شوي دي ، ایا خواص یو ځل بیا له تاسره بدتمیزي کړې ده ، دهغې په دې خبره ګنګا خپل ځان سنبال کړ اوپه ژړغونې اواز سره یې وویل چې:

اوما خورجانې ! خواص خان زه را وشړلم ، ماته یې سپکې سپورې وویلې اودخپلې خونې څخه یې راته د تللو حکم وکړ. اوما ! دخواص خان د کرکې په اساس خو اوس زه دخپل ځان له پاره هم سراب ګرزیدلې یم ،اوس زه بې حسه او خالي لاس اودهغه ډال په څیر یم چې نه شاخونه لري او نه لمن ، اوما دخواص خان پرته زه د توری تیارې شپې دهغه توپان په څیر ګرزیږم چې په مقدر کې یې غم او له منځه تلل لیکل شوي دي. اوما خورجانې !ما خو خواص خان د کلونو کلونو د پانګې قطره قطره ګڼلې او محبت مې ورسره کړې دې ، خورجانې ! زه خو خپل محبت او مینې د مار په څیر چیچلې یم. خو اوس هم زما په زړه کې دخواص خان محبت د بې لمسه څیرې په څیر روان دې. خو اوما خورجانې !داسې بریښې چې د خواص خان سره زما دمحبت لمر نور په ډوبیدو دې. ویریږم ، او زړه مې لړزیږي چې دخواص خان پرته اودهغه په بیلتون کې به د پیریو په څیر دا اوږدې شپې او دکلونو په څیر دا ورځې به څه ډول تیروم.

د شهزادګۍ ګنګا دا دې خبرو په ځواب کې اوما تر څو لمحو پورې چپه ناسته وه ،بیا دیوه هوډ سره راپورته شوه او ویې ویل چې: ګنګا خورې ! سمدستې راپورته شه ،مونږ دواړه خویندې به همدا اوس اوپه همدې ګړۍ کې د هغه زیارت په لور ورځو ، که چیرې خواص خان ته را شړلې یې نو دهغه د ترلاسه کولو له پاره به مونږ هغه لاره نیسو چې پخوا مو پرې خبرې کړې دي. د اوما په دې خبرو باندې شهزادګۍ ګنګا په ډیره عجیبه توګه د هغې لورې ته وکتل ، لږ څه مسکۍ شوه اوبیا یې ورته وویل چې: را پورته شه خورجانې ! زه تاته ډاډ درکوم چې اخر به بریا زمونږ په برخه کیږي ، ددې خبرې سره سم دواړو خپل سامانونه را ټول کړل او دخپلې خونې څخه را ووتلې.

۳۲

بله ورځ چې خواص خان دخپلې خونې څخه را ووت نو دماښې نه بیرون ساتونکې ورته را نژدې شو او ورته یې وویل چې: امیر خواص خانه !دلته په ماڼۍ کې اوسیدونکې شهزاداګۍ ګنګا اودهغې اوما دواړه دشپې وختي ددې ځایه څخه ووتلې ، ته هغه وخت ویده وې اومونږ نه غوښتل تا دخوبه بیدار کړو نو ځکه مو خبر درنکړاې شو ، خواص خان دهغه خبره په ډیره بې پروایی سره واخستله اوبیا یې ترې وپوښتل چې هغوې چیرې ولاړې؟ ساتونکې ورته وویل چې: کله چې هغوې د ماڼۍ څخه ووتلې نو ماترې وپوښتل چې هغوې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې شپه کې چیرې ځي ؟ شهزادګۍ ګنګا راته وویل چې هغه له اوما سره یو ځاې دیوه دوست اوخپلوان کورته ورځي، نوپه دې خاطر یې ما لاره و نه نیوله اوهغوې دواړه ولاړې. خواص خان ورته وویل چې ډیرښه شول چې تا دهغوې لاره نه ده بنده کړې ،ددې خبرې سره سم خواص خان د ساتونکې خبرته دکوم اهمیت د ورکولو پرته د آسونو د تبیلې خواته ورغې.

۳۳

شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړو هملته درهتاس دښار د (ودهوا اشرم) د زیارت په لنګرځاې کې ځانته د اوسیدو ځایونه پیدا کړې و او هملته اوسیدې. دواړو په همغه دویمه ورځ په خپل فعالیت پیل وکړ اود دې لنګرخانې دنورو کونډو ښځو سره یو ځاې یې درهتاس په ښار کې د خیر خیرات غوښتل پیل کړې و . هغوې نورې ښځې هم له ځانه سره راواخستې او د خواص خان دحویلۍ په لور یې د سوال کولو له پاره له ځانه سره راوړې. خو په دې ورځ هغوې د خواص خان سره و نه شو کتلاې. هغوې د ماڼۍ نه بیرون د سوال کولو له پاره غږ پورته کړ ، ساتونکو لږ څه ورکړل او دهغې ځایه یې بیرته لرې کړې . په همدې توګه به هره ورځ شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما د نورو کونډو ښځو سره یو ځاې ددې ماڼۍ شاوخوا دخیر خیرات دغوښتلو په بهانه چکر واهه. خو ددوې به دخواص خان سره لیده کاته نه کیدل او همغه پهره دارانو به لږ څه ورکول اودوې به بیرته ناکامه او نا مراده ستنیدې.

یوه ورځ هغه وخت چې شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما د نورو کونډو سره یو ځاې دخواص خان حویلۍ ته راغلې نو اوما وکتل چې خواص خان په خپل آس سپور او د آسونو دتبیلې څخه بیرون را وتلې اوتر بیرونۍ دروازې پورې را رسیدلې دې. دهغه د لید لو سره سم یې تر خپل څنګ روانې شهزادګۍ ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: زما خورې ! داسې بریښې چې ستا برخلیک را ویښ شوې دې ، وګوره هغه دې خواص خان د آسونو دتبیلې څخه په آس سپور د ماڼۍ مرکزې دروازې ته را روان دې ، ته په منډه دروازې ته ولاړه شه او دخیرغوښتلو له پاره غږ وکړه . داوما په دې خبره ګنګا خوشحاله شوه خو اوما ته یې هیڅ ځواب ورنه کړ ، ډیره په چټکۍ سره مخته ورغله ، اوما هم د نورو کونډو سره یو ځاې دهغې تر شا په بیړه هغه لورې ته ور روانه وه. اوما او ګنګا دواړو د نورو خیر غوښتونکو کونډو ښځو په څیر سپین کالي په غاړه کړې و ، یواځنې توپیر یې دا و چې ډیره کڅ ښځو کومه ځانګړې پرده نه درلوده مګر د وې دخپل ځان تر څنګ خپل مخونه هم را نغاړلې و. دوې دواړو په خپلو مخونو باندې سپین نقاب راخپور کړې و ، اوما د نورو ښځو تر منځ پاتې شوه خو ګنګا مخته راغله او دخواص خان د حویلۍ په دروازه کې و دریده او دخیر غوښتلو غږ یې وکړ . دآسونو د تبیلې څخه را روان خواص خان دهغې دا غږ هم اوریدلې و ، تر دې دمه نورې ښځې هم هلته ور ورسیدې اوهغوې هم د شاوخوا کورونو څخه د خیر غوښتلو اوازونه پورته کول.

د لمړنۍ غږ وروسته چې کله ګنګا دخیر غوښتنو له پاره دویم ځل خپل اواز پورته کړ نو هغه وخت خواص خان مرکزې دروازې ته را رسیدلې و ، دګنګا په لور په کتلو سره هغه دخپله آسه را ښکته شو اوپه ډیره نرمه او مینه ناکه توګه یې د ګنګا څخه وپوښتل چې: ته څوک یې او ولې خیر غواړې ؟ اودا چې ستا په څیر په لباس کې را نغاړلې نورې ښځې خیر غواړي هغوې څوک دي ؟ دهغه دخبرو په ځواب کې ورته ګنګا وویل چې: مونږ ټول د هغه زیارت د لنګر اوسیدونکي یو ،ځکه چې هغه د کونډو ښځو د اوسیدو او پناه ځاې دې ، دا کونډې ټولې هملته اوسیږي ، او هره ورځ دخیر غوښتنو له پاره بیرون راوځي او په دې توګه خپل ژوند سبا کوي ، دخیر غوښتل زمونږ د کونډو ورځنې ژوند دې. دهغې په دې خبرو ترې خواص خان په یوه ډول مرغوبیت او پلټنې سره و پوښتل چې:

ته خو همدا اوس دخپل اواز او دخپل جسماني جوړښت څخه ځوانه معلومیږې ، نو ته څنګه کونډه شوې یې او چا کونډه کړې یې ؟ ګنګا ورته وویل چې زما نوم ګیتا دې ، داسې وګڼه چې د غمونو ګیتا ، زما مور اوپلار مړه شوي دې او دیوه کس سره زما کوژده وشوه ، لا تر اوسه پورې زما رخصتي نه وه شوې چې هغه زه پریښودم ، هغه ډیر بدمعاش او اوباشه انسان و ، د کوڅه ډبو نجونو سره به

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرزیده را ګرزیده نو په دې خاطر ما هم دهغه سره د یوځای ژوند د تیرولو څخه انکار وکړ. څرنګه چې زما هیڅ بل د اوسیدو ځای نه و نو دلته مې په دې لنګرخانې کې د پناه غوښتنه وکړه، بس اوس خیر خیرات غواړم او خپل ژوند پرې سبا کوم. ددې سره سم د غمنو او مصیبتونو په اساس د ګنګا بې چاره په سترګو کې اوښکې راغلې، هغه نقاب یې چې په مخ را خپور کړې و په اوښکو لوند خیشت شو، دهغې د حالت په کتلو سره خواص خان ویلې ویلې شو.

تر لږ ځنډه پورې خواص خان همدلته خاموشه ولاړ و خوبیا یې په ډیره مینه ترې وپوښتل چې: ایا تاته کوم تکلیف دي اویا دې هلته په لنګر ځای کې څوک تنګوي؟ ګنګا ورته په ژړغوني اواز کې وویل چې: غم خو زمونږ دکونډو مقدر ګرزیدلې دې. څرنګه چې زه اوس هم ډیره ځوانه او تنکۍ یم نو په دې خاطر هر څوک راته په غلطو سترګو ویني، زما د ژړا علت د کوم چا له اړخه د تکلیف، غم او یا ګواښ د راپیدا کیدو په خاطر نه دې، بلکه ستا د دغو دوو درې خوږو جملو په ویلو سره زما زړه ویلې شو او ما ته ژړا راغله، تر اوسه هیچا له ما څخه د همدردۍ په توګه نه دې پوښتلي چې نوم دې څه دې؟ ته څنګه دلته لنګر ځای ته راغلې یې اویا پر تا څه تیر شوي دي؟ دګنګا په دې خبرو سره خواص خان ډیر زیات اغیزمن شو، ان تر دې چې تر ډیره یې خپل څټ ټیټ کړې و اوبیا یې وویل:

ګیتا! که زه تاته یو څه ووایم نو ته به یې ومنې، ګنګا ورته سمد ستي وویل چې: حتما یې منم، ولی به یې نه منم. ته وایه ما ته څه ویل غواړې. ددې خبرې سره سم خواص خان د خپلو کالیو څخه څو سیکې را وویستلې او دګنګا په لور یې لاس ور وغځاوه، ګنګا دخپل اړخ دڅپټي پلو ورته را واړاوه او خواص خان په هغې کې دغه سیکې ور واچولې. بیا ورته خواص خان وویلې چې: ګوره ګیتا! ته به سبا همدا وخت دلته دروازې ته راشې او دخیر غوښتلو غږ به وکړې زه به ستا انتظار کوم، زه به دومره څه درکړم چې ته پرې خپل ژوند په ښه توګه سبا کړې.

اوس ته ورځه. ستا نورې خیر غوښتونکې ملګرې درڅخه لرې ولاړې هسې نه چې ځانته پاته شې. ددې خبرې سره سم خواص خان په خپل آس سپور شو. دخواص خان سره دخبرو نه ګنګا ډیره ډاډمنه او خوشحاله وه، بیا بیرته ستنه شوه او په ډیرې بیړې سره د نورو ښځو سره یو ځای شوه، خواص خان هم په خپل آس سپور او په کومې لارې ولاړ.

کله چې ګنګا دنورو کونډو تر څنګ را ورسیده نو اوما په ډیره بیړه ور وړاندې شوه او ترې ویې پوښتل چې: ګنګا جانې! ته ډیره بختوره وې چې نن دې د خواص خان سره وکتل، تا له هغه سره څه وویل: ګنګا ورته په ډیره پټه توګه ټوله قصه وکړه، اوما دهغې په خبرو باندې ډیره خوشحاله شوه اوبیا یې ورته وویل: ګنګا خورې! داسې برېښې چې ستا دبرخلیک او ستا دنیک بختۍ ټولې دروازې پرانستل کیږې او هغه مقصد او منزل چې دې دشهزادګۍ په توګه نه شو تر لاسه کولې اوس یې د یوې نقاب پوښته پیغلې په توګه تر لاسه کوې. څرنګه چې خواص خان ته سبا بیا را بللې یې نو ته به سبا خامخا په همغه وخت راځې، بیا به زه ووینم چې هغه تاته څه ویل غواړي. ددې خبرو وروسته دواړه چپه خوله روانې شوې او د نورو کونډو سره یو ځای دخپل لنګر ځای په لور مخته ورتللې.

بله ورځ، دتیرې ورځې په څیر، ګنګا په خپل وخت خیرخیرات غوښتنې له پاره د خواص خان دحویلۍ دروازې ته روغله او د خیر غوښتو اواز یې وکړ. دهغې د لمړي غږ سره سم خواص خان د خپل میلمستون څخه نژدې په منډه منډه راغې اودګنګا په لور په کتلو سره یې وویل، ګیتا! ما هلته په میلمستون کې په ډیره بې صبرانه توګه ستا انتظار کاوه، دهغه په دې خبره ګنګا په ډیره مړژواندې توګه وویل چې: تا په همدې وخت کې را بللې وم، نو دادې زه راغلم. خواص خان تر لږه وخته پورې هغې ته په ډیر غور سره وکتل، همغه پروني لباس دهغې په تن و، بلکل سپین دشیدو په څیر کالي، هغې دهمدې کالیو په واسطه خپل جسم او خپل مخ را نغاړلي و، دتیرې ورځې په څیر نورې کونډې هم د شاوخوا کورنو ته د خیر غوښتنې له پاره ورغلي وې. دخواص خان په خاموشه پاته کیدو سره ګنګا ترې وپوښتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا په راغوښتلو زه دادې راغلې يم ،خو زما ځخه يوه بې عقلي شوې ده ، چې پرون ما له تاسره ډيرې خبرې وکړې خو ما ستا ځخه ستا نوم ونه پوښته ،دهغې په دې خبره خواص خان ورته مسکې شو او ويې ويل چې ګيتا ! زما نوم خواص خان دې او د شيرشاه سوری دلښکرو ستر سالار يم ، ګوره ګيتا ! ما ته پرون دد ې له پاره را بللې وې چې ما ستا له پاره ځه شيان اخستې دي،که چيرې ته يې بده و نه ګڼې،نو هغه د خپله ځانه سره يوسه او د خپلو اړتياو له پاره يې وکاروه. ګنګا ترې سمد ستې وپوښتل چې: ځه ډول شيان دې مهاراجه ! خواص خان ځواب ورکړ ،کوم خاص ځه نه دي بلکه ستا د زوندانه دورځنې اړتياو دپوره کولو له پاره دي ،که ته يې بد ه نه ګڼې نو ولاړه شه او زما په ميلمستون کې کينه ،خو که چيرې ته نه غواړې زما حويلۍ ته ور ننوځې نو زه به ټول شيا ن دلته را وغواړم ،ګنګا بې چاره په ډيره بې وسۍ اويو ډول مړژواندې اواز کې وويل چې: ګوره مهاراجه !دننه په تللو کې کومه ستونزه نه شته ځکه ته ماته د شکل او صورت له اړخه ډيره شريف النفسه انسان ښکارې ،خو زه له تاسره حويلۍ ته دننه ولاړه شم او هلته په ميلمستون کې کينم نو زما سره د راغليو کونډو ته به شک پيدا شي چې زه د ځه له پاره حويلۍ ته تللې وم ،هغوې به زما په کړچار باندې هم شکمنې شي او زما په اړه به ډول ډول خبرې پيل کړي او ستا په نامه به ما خلک بدنامه کړي ، دهغې په دې خبره خواص خا ن ورته سمد ستې وويل چې نه ، هرګز نه ، ته همدلته اوسه ، زه تا همدلته پريږدم ، ماته ستا عزت تر هر ځه زيات معتبر دي. په حقيقت کې چې پرون تا ماته خپله کومه زړه ماتې قصه وکړه، هغې پرما ډير زيات اغيز وکړ ، ته همدلته ولاړه اوسه ،کوم شيان مې چې ستا له پاره راوړې دی هغه به درته همدلته را وغواړم، ددې خبرې سره خواص خان خپل يوه ساتونکې ته ورغږ کړ، هغه په منډه منډه راغې ، خواص خان ورته وويل چې:

دننه حويلۍ ته ولاړ شه ، هلته چې ځومره ساتونکې دي ټولو ته وواېه چې دلته مرکزي دروازې کې راټول شي. اوهغه بوجۍ چې هلته په ميلمستون کې پرته ده هغه هم له ځانه سره ماته راوړه ، هو ! اول هغه بوجۍ راوړه بيا ساتونکو ته وواېه چې دلته راټول شي . هغه ساتونکې منډه کړه او دميلمستون ځخه يې هغه بوجۍ راواخسته او خواص خان ته يې را ورسوله ، خواص خان هغه راپورته کړه اودګنګا په لور يې ور اوږده کړه او ورته يې وويل چې: د رواخله يې. په دې بوجۍ کې ستا د وړتيا وړ سامانونه دي ، ګنګا ورته وويل چې ايا زه دا پرانستې شم تر ځو ووينم چې په د ې کې ځه شيان دي. خواص خان ورته وويل چې: هو ته دا کتلې شی ، ګنګا په د اسې حال کې په زمکه کيناسته چې د خواص خان په لور يې شا را اړولې وه ، هغه بوجۍ يې پرانسته ، ويې کتل چې په هغې کې ډير زيات قيمتې کالي دي ، دسرو زرو اوسپينو زرو بنګړي او ګوتې په کې دي او دښايست او زينت هر ډول سامانونه په کې پراته دي. ګنګا دا بوجۍ همداسې پرانستې په زمکه پريښوده اوبيا يې دخواص خان په لور په کتلو سره وويل چې:

تاخو پر ما دومره بوج را بار کړې دې چې زه يې دپورته کولو جوګه نه يم. تر هغوې چې دکاليو پورې اړه لري زه به هغه له ځانه سره يوسم او هلته په لنګرځاې کې به يې استعمالوم. د سپينو زرو بنګړي به هم زه له ځانه سره يوسم. خو د سرو زرو بنګړي له ځانه سره نه شم وړې ، خواص خان ترې سمد ستې وپوښتل چې: هغه ولې ؟ګنګا بې چاره په لړزيدلې او ژړغوني اواز سره وويل چې: مهاراجه !زه په خپل کور کې نه بلکه د زيارت په لنګر خانې کې اوسم. اوهلته د غل غد و ويره هم شته ، نو کله چې زه دومره قيمتې شيانو استعمالوم نو په دې به هم هغه خلک زما په اړه ډول ډول خبرې کوي او وايي به چې معلوم نه ده چې زه دخير غوښتلو په وخت کې د کومو خلکو ځايو ته ورځم. د سپينو زرو بنګړي د زغم وړ دي ځکه زياتې کونډې يې په لاسو کې اچوي ، د کاليو ځخه به هم زه ځه ډيرې ساده شانته جامې له ځانه سره واخلم خو کوم چې ډير قيمتې دی هغه له ځانه سره نه شم وړلې ، په حقيقت کې زما دا ستان د غمونو نه ډک دې ، زه د خپل ذات اونامه سره نور الزامات نه شم اخستلاې. په ځواب کې يې خواص خان غوښتل ځه ووايي چې دحويلۍ ټول ساتونکې هلته را ټول شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان هغوي ټولو ته وويل چې : دې کونډې ته په غور سره ووينئ ، کله چې هم دا دلته زما دحويلۍ دروازې ته راشي او د خير غوښتلو اواز وکړي نوخالي لاس يې مه ليږئ ،که چيرې زه په خپله په حويلۍ کې وم نو زه به په خپله هغې ته يو څه ورکوم اوکه په حويلۍ کې نه وم اودې اواز وکړي نو واورئ چې: دا به خالي نه پريږدئ. که چيرې داسې مو وکړل نو ستاسو څخه به يو هم و نه ښنم.

بله خبره داده چې داکونډه چې د رهتاس د زيارت په لنګر خانې کې اوسيږي که کله هم دکوم فرياد سره دلته راشي او يا ورته کومه ستونزه پيدا شي اويا د چا پر خلاف کوم شکايت وکړي نو په همغه وخت کې يې شکايت رفعه او اړتياوې پوره کړئ ،په دې کار کې به لږ څه ځنډون هم نه کوئ، ددې کونډې نوم ګيتا دې ،دا ډيره محتاجه ده ، اوس تاسې ټول ورځئ ، اوپه خپلو خپلو کارونو کې مصروف شئ ، ددې حکم سره سم ټول ساتونکې دهغه ځايه ولاړل ، خواص خان يو ځل بيا ګنګا ته وويل چې :

ګيتا !ددې بوجۍ څخه چې هر شې ستا خوښه يې او له ځانه سره يې وړل غواړې جدا يې کړه او له ځانه سره يو سه يې. پاته شيان به دلته په حويلۍ کې ستا د امانت په څير ايښې وي ، کله چې هم ورته احتياج پيدا کړې نو يا يې له ماڅخه اويا که زه نه اوسم نو د کوم ساتونکې څخه يې وغواړه. زه به هغوې ته په دې اړه تفصيلي خبره وکړم. ګنګا ترې سمدستي وپوښتل چې: مهاراجه ! ايا ته کومې لورې ته ځې؟ دهغې په دې خبره خواص خان په خندا کې وويل چې: ګوره ګيتا ! ماتاته پخوا هم ويلي دي چې زه د شيرشاه سوري دلښکر ستر سالار يم ، د تيرې په څير خو په يوه ځاې کې نه شم پريوتلې ، زه نن دلته يم ، کيداې شي سبا بلې کومې لورې ته ولاړشم. کوم محاذ ته د جنګ په لور ولاړ شم. هسې هم کيداې شي چې څو ورځې وروسته زه ددې ځايه کوچ وکړم. دا چې زه به کومې لورې ته ولاړ شم را ته معلومه نه ده او نه زه اوس تاته په دې اړه څه ويلې شم ، په هر صورت زه به ساتونکو ته ووايم چې هر کله چې ستا دکوم شي له پاره اړتيا وي ، دلته حويلۍ ته راځه نو تا ته به ستا د اړتيا وړ هر شې تر لاسه کيږي. اوس ته ولاړه شه. ستا نورې ملګرې ښځې به تاته انتظار کوي.

ګنګا د اړتيا وړ شيان له ځانه سره واخستل ، او نور شيان يې هملته پريښنول اودهغه ځايه ولاړه ، خواص خان تر لږه وخته پورې هملته په دروازې کې ولاړو ، ګنګابه هم بيا بيا شاته راکتل ، دهغې په دې کار باندې خواص خان هم خندوني اومسکې ولاړو ،کله چې ګنګا ولاړه او دنورو کونډو ښځو سره يو ځاې شوه نوبيا هغه پاته سامان خواص خان له ځانه سره واخست او دننه حويلۍ ته ولاړ.

۳۴

هغه وخت چې شيرشاه سوري اوخواص خان د بنګال مرکزي ښار ګوډ خالي کړ نو همغه وخت (**۱۵۳۸**زکال د جولاې مياشت کې) همايون دبنګال دې ښار ته ورننوت. هلته د ګوډ په ښار کې همايون تر ټولو لمړۍ کار دا وکړ چې دښار د بيا جوړولو اوپاکيدو حکم يې وکړ تر څو د جنګ د تباهيو ټولې نښې نښانې له منځه ولاړې شي. افيون خوړونکې همايون ته د ګوډ ښار دومره ښايسته ښکاره شو چې ددې ښار نوم يې بدل کړ او د جنت اباد په نامه يې و نوماوه. هغه هلته دخپلو تم کيدو په وخت کې دبنګال ولايت دخپلو اميرانو او سالارانو په منځ کې وويشه ، هغه هلته نژدې نهه مياشتې په ډير عيش اوعشرت کې تيرې کړې او داسې به په نشې کې ډوب و چې په مياشتو به يې هم دخلکو سره دکتلو فرصت نه شو تر لاسه کولې.

شيرشاه سورې همدلته درهتاس په کلا کې اډانه اچولې وه. کله چې هغه وکتل چې همايون دخپل فوځ سره يو ځاې هلته د بنګال د ښار په ګوډ کې تم شوې دې او همدلته يې د اوږدې مودې د تيرولو هوډ کړې دې نو هغه د همايون په ولکه شوو سيمو باندې د بيرته ولکې کولو له پاره پلان جوړ کړ. هغه دبرسات په موسم کې د رهتاس او سهسرام اونور کلا ګانو څخه د فوځونو د برتې کولو له پاره کار پيل کړ، هغه په خپل ځواک او فوځ کې ډير زيات ډيرښت راوست ، دبرسات د موسم د پاې ته درسيدو سره سم هغه خپل فوځونه همدلته درهتاس د کلا تر مخ را ټول کړل تر څو دهمايون پر خلاف عسکري عمليات پيل کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مغلو په خلاف د عملیاتو د پیل کیدو له پاره شیرشاه سوري خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ، یوه برخه یې دخواص خان تر قومندې لاندې پرېښوده ، په داسې حال کې چې هیبت خان نیازي ، جلال خان جالو او سرمست خان سرواني یې د خواص خان معاونین و ټاکل ، د فوځ بله برخه شیرشاه سوري دخپله ځانه سره وساتله او دخپلو زامنو نه علاوه یې حاجي خان پټني ، اوبرهم جیت هم له ځانه سره واخستل. شیرشاه سوري خواص خان ته دا کار وسپاره چې هغه به د ټول بهار دځارنې مسؤلیت په غاړه لري. خو هغه به پخپله دهمایون په سلطنت باندې یرغل وروړي ، داخبرونه به خامخا هلته ګوډ کې پروت همایون ته ور رسیږي ،نو همایون به سمد ستي دخپل لښکر سره یوځای د ګوډ دښار څخه رابیرون شي اودبهار دلارې به دشیرشاه سوري سره د ټکر دکولو هڅه وکړي ، شیرشاه سوري غوښتل چې په بهار کې خواص خان دخپل لښکر سره یوځای دهمایون سره ټکر وکړي اودهغه لاره ونیسي او پرې یې نږدې چې دشیرشاه سوری په لور ور مخته شي. په دې ترتیب به شیرشاه سوري ته دهمایون په سیمو باندې د ولکې کولو فرصت تر لاسه شي اودا ډیر غوره پلان و چې شیرشاه سوری د همایون د ماتولو له پاره جوړ کړې و.

ددې ټول پلان د جوړولو نه وروسته شیرشاه سوری د همایون د سیمو د ولکې کولو له پاره وروړوت. په همدې وخت کې خواص خان هم د همایون د خطر څخه د مخنیوی په خاطر د رهتاس د کلا څخه کوچ وکړ.

درهتاس د کلا څخه د وتلو وروسته شیرشاه سوری د بحر د سطحې د لړزانده امواجو په نڅا کې دهمایون د سیمو په لور ور مخته شو او هر هغه ځواک به یې چې مخې ته راته هغه به یې د مخې سره لکه د سیلاب په څیر له منځه یوړ.

شیرشاه سوری دخپل لښکر سره یو ځای تر ټولو لمړی د بنارس په لور مخه وکړه ، که څه هم تر دې وخته پورې د شیرشاه سوری ټینګه او قوي دچنار کلا د همایون د لښکرو په واک کې وه . خو په دې چنار کلا باندې مغلو ډیره ځواکمنه ولکه کړې وه. دچنار دکلا د محاصره کولو سره سم ، شیرشاه سوري نه غوښتل خپل ډیر وخت په محاصرې باندې له لاسه ورکړي ، په دې اساس یې فکر کاوه چې که د چنار د کلا تر څنګ اوشاوخوا نورې سیمې د مغلو د ولکې څخه بیرون کړې نو دچنار کلا به په خپله دهغه په منګولو کې پریوزي. هغه دهمدې فکر په اساس د چنار کلا دلمړی حملې څخه شاته پرېښوده اودبنارس په لورو خوزید.

بنارس په دې ورځو کې د مغلو د ځواک ځانګړې مرکزو . هغوی ددې ښار ددفاع له پاره یو ځواکمن لښکر هم ځای په ځای کړې و . خو دمغلو دا ځواک دشیرشاه سوري دیرغل په مقابل کې تم نه شو ، شیرشاه سوري په بنارس باندې داسې یرغل وروست چې دمغلو موجود لښکر یې د ډیرې بدې ماتې سره مخ کړ . په دې ترتیب شیرشاه سوری په بنارس باندې ولکه وکړه ، دهغه ځای مغلی والي میرفضلي یې د جنګ په وخت کې وواژه ،دهغه تر قومندې لاندې چې دمغلو خومره لښکر و هغه یې ټول له تیغه تیر کړ، په بنارس د ولکې کولو او په هغه ځای باندې دخپل ځواک د ټینګولو نه وروسته شیرشاه سوری دجونپور په لور مخه کړه ، جونپور یې محاصره کړ ، دلته دهمایون د اړخه بابا بیګ جالیر چې دجونپور حاکم و او ددې ځای دجنګي کلا د ساتنې له پاره یې هم ډیره ښه انتظام درلود ،د شیرشاه سوري سره کلکه مقابله وکړه. په همدې وخت کې د جونپور د لښکرو د کومک له پاره د بهرایچ څخه هم فوځ را ورسید. بهرایچ په «اوده» کې یو مشهور ځای دې چې د فیض اباد څخه اویا میله شمال لورې ته پروت دې ،کله چې د جونپور ته د بهرایچ څخه د مغلو ځواکونو ته فوځې کومک او خوارکې توکې را ورسیدل نو د جونپور محاصره اوږده شوه. شیرشاه سورې ددې حالت په کتلو سره لږ څه اندېښمند شو ،په دې خاطر یې دخواص خان په لور قاصد و استوه تر څو هغه د خپل لښکر سره یو ځای په بهرایچ باندې یرغل یوسي. ترڅو دهغه ځایه نور نوي فوځونه د جونپور د کومک له پاره را نشي. دشیرشاه سوری دحکم د ورسیدو سره سم خواص خان په پوره میړانې سره د بهرایچ په لور وروخوزید اودشپې په تیاره کې یې په دې سیمې باندې حمله وکړه ، او هلته میشت د مغلو لښکر یې لکه د بارودو د دود په څیر د خپلې مخې څخه لرې کړ. او په بهرایچ باندې یې ولکه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شیرشاه سوري وکتل چې د جونپور محاصره اوږدیږي او دجونپور مغلي فوځونو ته دیوې لورې او بلې لورې بسپنه ور رسیږي، نو هغه د دې محاصرې دپاې ته رسید و له پاره انتظار کول بې ځایه وګڼل ، هغه د جونپور نه اخوا د قنوح په سیمه کې چې هر څه وو هغه یې په خپله ولکه کې واخستل.

دجونپور د سیمې تر جنګ پورې چې دهمایون هر یو والي یا دجنګ کولو هڅه کړې اویا یې د مزاحمت کولو له پاره پیښې را بڼ وهلې وې هغوې ټول د شیرشاه سوری له اړخه له منځه یوړل شول ، اویا هغوې په خپله خپلې سیمې پریښودې او دهغو څخه یې پښې په تیښته سپکې کړې. که څه هم په ځینو ځینو ځایو کې د مغلو جنرالانو پوره پوره مقابله وکړه خو د محاصرې په واسطه به هغوې خامخا د ناکامۍ سره مخکیدل. په دې ترتیب شیرشاه سوری دجونپور نه علاوه په شاوخوا نورې ټولې سیمې باندې خپله ولکه کلکه کړه.

شیرشاه سورې د قنوج په سیمه کې د غارت او چور کولو مخه و نیوله او هلته یې د یوه خپلواک پادشاه په څیر عمل وکړ، په هره سیمه کې یې خپل افسران و ټاکل اودهغوې په واسطه یې د مني او ژمي د فصلونو د حاصلاتو محصول تر لاسه کاوه.

په دې ټولو جنګونو کې د حیرانولو خبره داوه چې شیرشاه سوري هیڅ ښار ګوټې تباه او برباد نه کړ ، هغه خپلو لښکریانو ته په کلکه حکم کړې و چې دهقانانو او ښاریانو ته هیڅ ډول زیان ورونه رسیږي. دشیرشاه سوري قهر او غصه تر مغلو پورې وه ، هغه د دهقانانو اوښاریانو سره څه سروکار نه درلود ، ځکه دې خلکو په زور او جبر سره دمغلو اطاعت منلې و. شیرشاه سوري به ویل چې دهقانان بې قصوره دي ،ځکه هغوې د واکمنو اطاعت کوي.

خواص خان د بهار په سیمه کې خپریده او ځارنه یې کوله چې که چیرې د بنګال څخه کوم لښکر په شیرشاه سوری د حملې له پاره راشي نودهغوې لاره تم کړي ، ترڅنګ یې شیرشاه سوری هم خپلو فتوحاتو ته دوام ورکاوه، اوس نو دهغه تر مخه دوه ځایونه پاته و چې د چنار کلا او دجونپور سیمه و. شیرشاه سوري ددې ځایو د نیولو او ولکه کولو له پاره هم عسکری پلانونه جوړ کړي و.

هلته په بنګال کې چې کله همایون ته د شیرشاه سوری او خواص خان د فتوحاتو په اړه خبرونه ور ورسیدل نو هغه لمړی په دغو خبرونو باندې دومره باور ونه کړ ، خو کله چې ورته سوکه معلومات ورکړل شو او باور یې پرې راغې نو په قهر او غصې سره یې وویل چې شیرشاه سوري دداسې کولو جرءت څنګه کړې دې. په هر صورت همایون سمدستې د بنګال څخه د اګرې په لور د کوچ کولو پریکړه وکړه.

همایون ددې مقصد له پاره د خپلو سالارانو یوه غونډه راوبلله ، اوپه دې اړه یې غور وفکر وکړ چې ددې وروسته د بنګال مسؤلیت چاته پریږدي . دهمدې خبرو په جریان کې زاهد بیګ دهمایون له اړخه د بنګال حاکم و ټاکل شو. زاهد بیګ دهمایون دملکې بیګا بیګام دخور میړه و. کله چې زاهد بیګ ته په دې اړه معلومات ورکړل شو نو د زړه حمله پرې راغله او بې هوشه پریوت. اود بیرت د هوش کیدو په وخت کې یې همایون ته وویل:

ایا د شهنشاه په فکر دلته په بنګال کې زما دذبح کولو وخت را رسیدلې دې ؟ په حقیقت کې د زاهدبیګ ددې خبرې څخه مقصد داو چې همایون غواړي په خپلو لاسو هغه د مرګ کندی ته وروړغورځوي.ځکه زاهدبیګ په دې پوهیده چې د بنګال څخه د همایون د فوځ دکوچ سره سم به شیرشاه سوري اویا دهغه سپه سالار خواص خان په بنګال باندې حمله کوي اودده لښکر به ټول له منځه وړي په دې خاطر هغه نه غوښتل دبنګال د حاکم په څیر و ټاکل شي.

هغه وخت چې همایون زاهدبیګ د بنګال د حاکم په څیر را وړاندې کړ ،نو زاهدبیګ د بنګال دحاکمیت څخه انکار وکړ ، همایون د زاهدبیګ ددې کاره دومره په غصه شو نو زاهدبیګ ته یې ددې کار په خاطر دسختې سزا د ورکولو هوډ وکړ. خو ددې کار په تر سره کولو سره به حالات نور هم د ویجاړیدو په لور تللې. نو همایون د چپ پاته کیدو پریکړه وکړه. زاهدبیګ هم دهمایون ددې فکر څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخت په ویره کې و. هغه دهمایون ددوه سالارانو حاجي محمد او جهاندار بیګ دخپل ځان سره ملګري کړل او هغوې یې بغاوت ته را وپارول. بیا هغوې درې واړه یو ځاې شول او د بنګال څخه اګرې ته وتښتیدل.

اګرې ته په وررسید و سره هغوې درې واړو د همایون ورور مرزا هندال هم له ځانه سره ملګرې کړ او ورته یې وویل چې هغه دې پخپله دخپلې پادشاهۍ اعلان وکړي، دهمایون ورور مرزا هندال هم ددې درې کسانو د اغیز لاندې راغې.

هلته په اګره کې دهمایون یو ډیر نژدې دوست او خیر غوښتونکې شیخ بهلول حاکم و . هغه د همایون د ورور مرزا هندال او دهغه دملګرو لخوا ووژل شو ، د زاهدبیګ په ترغیب باندې میرزا هندال هم دبغاوت بوې واخست او په دې توګه یې دخپلې پادشاهۍ اعلان وکړ. په خپل نوم یې خطبه ولوسته او جونپور ته یې چې د شیرشاه سوري له اړخه تر محاصرې لاندې و، دنورو ځواکونو د ور استولو په ځاې یې د دهلي په لور کوچ وکړ او ښار یې کلابند کړ .

۳۵

بله ورځ د زیارت دلنګرځاې د نورو کونډو ښځو سره یو ځاې ګنګا د خواص خان د حویلۍ په لور ورغله ، هغه حویلۍ ته یوائې ورننوته ، په داسې حال کې چې اوما اود هغې سره نورې ښځې د پخوا په څیر هملته په نژدې ځایو کې دخیر غوښتلو په تمه ولاړې وې. ګنګا د حویلۍ دروازې ته د رارسیدو سره سم دخیر غوښتلو اواز وکړ ، دهغې په لمړي غږ څوک را معلوم نه شو خو دهغې په دویم او دریم غږ باندې دخواص خان په ځاې دهغه یو ساتونکې بیرون راووت. د ساتونکې په کتلو سره ګنګا داسې وګمارله چې شونې ده چې خواص خان به چیرې تللې وي . ددې فکر سره سم هغه داسې وګرزیده لکه د چا د هیلو او غوښتنو سپوږمۍ چې ډوبه شوې وي ، د وجود هر رګ اوریشه یې د وچیدو په درشل کې شوه ، او دبدن هډوکې یې ماتیدل. خو کله چې هغه ساتونکې را نژدې شو نو ګنګا خپل ځان سنبال کړ اودهغه څخه یې غوښتل وپوښتي چې په دې وخت کې هغه ساتونکې په خپله را وړاندې شو او څو سیکې یې دهغې په پلو کې ورواچولې ، ګنګا د نقاب لاندې خپلې سترګې هغو سیکو ته متوجه کړې او بیا یې د ساتونکې په لور وکتل او ورته یې وویل چې:

داسې څرګندیږې چې نن مهاراج خواص خان دلته په حویلۍ کې نه شته. ساتونکې ځواب ورکړ چې:

ګوره خورې ! ستا آند سهي دې ، خواص خان تیربه ورځ د خپل فوځ سره یو ځاې د بهار په لور کوچ کړې دې. پخپله شیرشاه سوری هم دبنارس په لور ولاړ ، د رهتاس دکلا څخه دتللو په وخت کې شیرشاه سوري خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې په خپله له ځانه سره دبنارس په لور یوړه او بله برخه یې دخواص تر قومندې لاندې ورکړه او هغه یې د بهار په لور ولیږه. که چیرې ستا کومه اړتیا وي نو ماته یې ووایه ، ځکه چې ستا په اړوند امیر خواص خان مونږ ته سخت تاکید کړې دې او ویلي یې دي چې دهغه په نه موجودیت کې هم تاته کوم تکلیف یا ستونزه پیدا نه شي .

دبهار د منځنۍ برخې په لور د خواص خان د کوچ د خبر د اوریدو سره سم ګنګا بې چاره ورانه ویجاړه شوې وه . تر لږه وخته پورې هغه هملته بې هوشه شانته ولاړه وه. خو بیا یې ډیر ژر خپل فکر ځاې ته راوست او د هغه ساتونکې څخه یې وپوښتل .

ګوره وروره ! ستا څخه ډیره ډیره مننه ، چې تا زما دغسې خدمت وکړ . خو ایا ته ماته ویلې شې چې مهاراج خواص خان به کله د جنګه بیرته راستون شي، دهغې په دې خبره ورته هغه ساتونکې وویل چې ګوره خورجانې ! زه په مشخصه توګه په دې اړه څه نه شم ویلې . شوني ده چې جنګ په لږ وخت کې پاې ته ورسیږي اویا دوام و مومي ، نو زه به څه ډول وړاند وینه وکړم چې خواص خان به دغه یا هغه وخت بیرته حویلۍ ته راستون شي. خو خورې یوه خبره به درته وکړم چې کله چې هغه بیرته راستون شي نو زمونږ له اړخه ورته شکایت و نه کړې ، اوکه نه هغه به زمونږ پوستکې را وباسي. ګنګا ورته په ډیره نرمه ژبه وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره وروره ! زه به ولې ستا سو څخه شکايت کوم ، په دا سې حال کې چې د مهاراج په نه موجوديت کې هم تاسې زما د يوې خور په ښير پالنه وکړه. نو ولې به هغه ته شکايت کوم. ساتونکې ورته وويل چې: خورجانې ! ستا ډير ممنون يم. ددې خبرو څخه وروسته ګنګا بيرته شاته ستنه شوه. دهغه ځايه په بيړه بيړه ولاړه ،اود نورو کونډو سره يو ځاى اوما ته را غله ، اوما وکتل چې هغه ډيره انديښمنه ، غمژنه او په فکرونو کې ډوبه ده. اوما ترې په ډيره نرمۍ سره وپوښتل چې:

ګنګا خورې ! څه خبره شوې ده ، نن ته ډيره غمژنه او انديښمنه يې. ايا خواص خان وپيژندلې ؟ او له تا سره يې ناروا سلوک وکړ ؟ګنګا ورته وويلې چې:

اوما خورې ، هيڅ داسې خبره نه ده شوې هغه بې چاره خو هلته په حويلۍ کې هم نه و. کله چې ما دخير غوښتو له پاره اواز وکړ نو دحويلۍ يو ساتونکې بيرون را ووت او ماته يې دا څو سيکې راکړې ،کله چې ما دهغه سره خبرې وکړې نو ما ته ډاګيزه شوه چې خواص خان دخپل لښکر دبرخې سره يو ځاى دبهار منځنيو برخو ته کوچ کړې دې ،اوشيرشاه سوري پخپله هم د خپلې برخې د لښکر سره يو ځاى د بنارس په لور ورغلې دې.

اوما يو ځل بيا د ګنګا په لور په ډير غور اودقت سره وکتل ، بيا يې وويل چې: ښه شول چې اوس دې په غمژن کيدو او انديښنو باندې و پوهيدم. ګوره ګنګا جانې ! ته انديښنه مه کوه ، بس اوس به ته د ګيتا په نامه دخواص خان سره قدم په قدم ور نږدې کيږې. هيله ده چې يوه ورځ به داسې هم راشي چې خواص خان به تا د ګيتا په ښير خپله دمينې محبوبه وګرځوي ، اوکله چې مونږ ووينو چې خواص خان په رښتيا هم له تا سره د ګيتا تر نامه لاندې مينه او محبت کوي نو بيا به په کوم مناسب وخت کې ته دخپل اصلي ښيرې سره دهغه تر مخه ځان را ډاګيزه کړې اوزه هيلمنه يم چې دهغه دغه مينه اومحبت به د ګيتا نه بيرته ګنګا ته ور واوړي. هغه ورځ به ستا د بريا ليتوبونو او خوشحاليو ورځ وي، ګنګا ورته په مسکا سره وويل چې: بګوان دې وکړي چې همداسې هم پيښ شي. ددې خبرې سره سم هغوې د نورو کونډو سره يو ځاى مخته ولاړې

۳۶

دقنوج په پراخه سيمه باندې د ولکې کولو وروسته شيرشاه سوري داګرې په لور کوچ کړې و. خو کله چې هغه ته خبر ورسيد چې همايون د بنګال د مرکزي ښار ګوډ څخه را وتلې او د اګرې په لور روان شوې دې نو شيرشاه سوري خپل مخکې تګ تم کړ.

خو کله چې همايون ته دخپل ورور ميرزا هنډال د بغاوت او د خپل خاص سلاکار شيربهاول د وژلو خبر ور ورسيد نو هغه دځنډه پرته دبنګال په لور کوچ وکړ. دا پيښه په **۱۵۳۹** ز کال کې را منځته شوه. د مغلو لښکر چې هلته په بنګال کې په خپلو تمځايو کې نور د ارام کولو نه ستړې شوي و او خپل ځانونه يې درانه شميرل ، په دې خوشحاله و چې اوس به چې کله هم د دشمن سره د ټکر کولو فرصت راځي نو دغنيمت د مالونو څخه به ښه ډيرتر لاسه کوي.

هلته په بنګال کې هيڅوک هم دې حاضر نه و چې دهغې ځاى د والي په ښير کار وکړي ، نو په د ې خاطر همايون خپل ډير ميړنې ، وفاداره او نمک حلاله سالار جهانګير قلي د بنګال د حاکم په ښير و ټاکه ، تر څنګ يې هلته په ګوډ کې دهغه د قومندې لاندې يو لښکر هم ورکړ. خو دشيرشاه سوري د پرلپسې يرغلونو له امله همايون ډير محتاط معلوميده ، هغه د بنګال څخه د راستنيدو په وخت کې د ګنګا د شمال د لارې دخوندي توب له پاره ډير ښه انتظام کړې و ځکه شيرشاه سوري ددې ځايه خپل خواره واره فوځونه را ټول او د بهار په لور يې سوق کړي وو. هغه دوه ډوله اقدامات وکړل.

لمړۍ دا چې خپل ورور ميرزا عسکري يې د بهاګلپور سيمې کې د کول کانګ د ولکې کولو له پاره و استاوه ، هغه ته يې ددې کار د ترسره کولو له پاره يو دروند لښکر هم ورکړ ترڅو ميرزا عسکري په کول ګانګ باندې د ولکې کولو نه وروسته دشيرشاه سوري په اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرونه هم تر لاسه کړي ، او دا ډاګيزه کړي چې هغه اوس چيرې دې او څه پلانونه لري . او تر څنګ يې د مونګير څخه د په شا شوو لښکرو باندې د شيرشاه سوري يرغل ته هم ځاې پاته نه شي .

همايون يو بل قدم هم واخست او هغه دا چې خپل ځانګړې باوري سلاکار خان خانان ته يې د مونګير په لور د ورليږلو حکم وکړ . او هغوې ته يې داتأکيد وکړ چې د همايون د لښکر د وررسيدو پورې دې خان خانان همله به مونګير کې ميشت وي .

د فوځي ستراتيژۍ له مخې مونګير د ځانګړي اهميت خاوند ه سيمه وه . او د دې سيمې د لاسه ورکولو سره ډير زيات خطرات مخته را تلل .

لمړۍ دا چې د دې ځايه د ميرزا عسکري په خلاف د کول کانګ د لويو لارو څخه يرغل کول شوني و . دويم دا چې د ګنګا څخه د تيريد و په وخت کې همايون ته د بيرته را تللو په لاره کې خنډونه را پيدا کيداې شول . په دې خاطر ميرزا عسکري همايون ته خبر ورکړ چې شيرشاه چې تر اوسه پورې يې د جونپور او چنار کلابندۍ جاري ساتلې ده او ترڅنګ يې د قنوج ټوله سيمه په خپله ولکه کې اخستې ده او بيا يې د اګرې په لور وړاندې تګ کړې و ، اوس خپل ټول لښکر بيرته په شا کړي ، هغه خپل ټول لښکري ځواکونه بيرته د رهتاس د کلا تر څنګ را ټولول پيل کړي دي .

د ميرزا عسکري له اړخه د دې خبرو په را رسيدو سره همايون ته لږ څه ډاډ راپيدا شو ، هغه مطمئن شو چې د ګنګا په شمالي غاړه د دښمن ځواکونه په هيڅ ځاې کې شتون نه لري . نو په دې خاطر يې خپلو ځواکونو ته د وړاندې تګ حکم وکړ او د مونګير د سيمې پورې را ورسيد . اوس حالات دا سې وو چې د ګنګا په يوه اړخ کې د مونګير سيمه پرته وه او بلې لورې ته همايون د خپلو لښکرو په لور ور رسيدلې و .

ميرزا عسکري د هغه بلې لورې راغې او د همايون سره يې ليد ه کاته وکړل . هلته د ميرزا عسکري د را رسيدو سره سم ، او د دې خبر سره چې لارې ټولې خوندي دي ، همايون ډير خوشحاله شو او خپل ټول سلاکاران او وزيران يې را وبلل تر څو سلا ورکړي چې د بيرته ستنيدو له پاره د ګنګا د درياب څخه په کوم ځاې کې تيرشي .

د همايون د دې پوښتنې په ځواب کې د هغه ټول سرداران په دې باندې متفق شول چې لښکر د ګنګا د شمالي غاړې تر څنګ وړاندې ولاړ شي او بيا د ګنګا څخه تير شي . يوازې د همايون يو ډير ځانګړې سلاکار مويد بيګ د دې آند سره مخالفت وکړ او همدا د همايون په آند باندې اغيز کونکې و . هغه د همايون د ټولو سلاکارانو او وزيرانو د راې سره مخالفت وکړ او همايون ته يې وويل چې :

« ته د هند شاهنشاه او د عظيم الشان مرتبې خاوند يې . تا ته په کار دي چې د کومې لارې څخه را غلې يې د همغې لارې څخه بيرته ستون شې او که نه بيا به شيرشاه سوري وايې چې همايون د هغه له ويرې اصل لاره پريښوده او د تيښتې او پښو سپکولو لاره يې و نيوله او د خپل فوځ سره يو ځاې وتښتيد»

په همايون کې يوه کمزوري دا وه چې ډير وخت به يې خپلې پريکړې نورو ته پريښودې ، هغه د مويد بيګ دا سلا و منله ، او پاېلې يې دا شوې چې د مغلو لښکر د مونګير په سيمه کې د ګنګا څخه پورې وت . په دې دوران کې نه کومه پيښه را منځته شوه او نه د شيرشاه سوري د فوځ او لښکر کوم څرک را څرګند شو . د بله اړخه خان خانان همله په مونګير کې د خپل لښکر سره يو ځاې د همايون د ور رسيدو منتظر و . خو همايون د خپل ځانګړې سلاکار مويد بيګ په مشوره بله لاره نيولې وه .

د ګنګا د درياب څخه د تيريدو وروسته همايون د خپل لښکر سره يو ځاې د اګرې په لور مخته ولاړ ، د بله اړخه تر هغې چې د همايون لښکر د ګنګا د درياب د شمالي خنډو څخه د اګرې په لور مخته روان و نو شيرشاه سوري نه غوښتل چې يا د هغوې سره ټکر وکړي او يا د هغوې په لاره کې بنديزونه را پيدا کړي . د همايون لښکر په درې برخو باندې ويشل شوې و ، يوه برخه يې د همايون په لاسو کې وه بله

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې د ورور میرزا عسکری ترقومندې لاندې او دریمه یې په مونګیر کې د خان خانان ترقومندې لاندې وه. ترڅنګ یې دهمایون د حرب سامان او خوراکي توکي د ګنګا د دریاب په غاړه په کشتیو کې بار کړل شوي و او دا کشتۍ هم د ګنګا د دریاب په غاړه په همغې لارې تللې چې همایون پرې د خپل لښکر سره روان و. د ګنګا د دریاب په غاړه د سفر کولو په دوران کې همایون د پټنې ښار ګوټې ته روسید خو خان خانان د خپل لښکر سره یو ځای هملته په مونګیر کې منتظر پاته و، هغه لا تراوسه په دې خبر شوې نه و چې همایون د بلې لاې د ګنګا د دریاب څخه تیر شوې او د پټنې په لور یې د خپل فوځ سره یو ځای کوچ کړې دې. او یا دا هم شونې وه چې همایون په خپله نه وې غوښتی هغه ته په دې اړه اطلاع ورکړي، دهغه آند دا و چې خان خانان هملته د مونګیر په کلا کې پاته شي تر څو د بنګال په لور دشیرشاه سوری دلښکرو د وړاندې تګ مخنیوی وکړي.

همایون په ډیره چټکۍ سره د خپلو لښکرو سره یو ځای د پټنې په لور وړاندې تګ وکړ، هغه د خپلو کشتیو د سامانونو، د جنګي بیړیو، او دلښکر د مستوراتو ټولو سره یو ځای پټنې ته نژدې ورورسید. ټول سامانونه او مستورات یې د کشتیو څخه را ښکته کړل او د دریاب په غاړه یې میشت کړل، همایون همتله د فوځ له پاره خیمې هم ولګولې. په دې توګه یې هر شې خیمو ته منتقل کړ، همایون د خپلو لښکرو او جنګي سامانو نو او مستوراتو سره یو ځای په ډیره خوندي توګه د داناپور هغه سیمې ته ور رسیدلې و چې د سون دریاب د ګنګا سره په کې را یو ځای کیږي.

شیرشاه سوری په دې ویره کې و چې هسې نه چې همایون د خپل فوځ سره یو ځای د رهتاس په کلا باندې یرغل را نه وړي نو په دې خاطر یې خپل ټول فوځ د سون د دریاب په پورتنۍ غاړه د بهار په لور سره راټول کړ. خو کله چې هغه خبر شو چې همایون د خپل لښکر سره یو ځای وړاندې را روان دې او اوس د چنار او غازي پور په لور را خوزیدلې دې نو دشیرشاه سوري حوصله زیاته شوه او په مغلو یې د یرغل پلان جوړ کړ.

شیرشاه سوری د دې حالاتو په کتلو سره د خپلو سالارانو او سردارانو غونډه را وبلله، دې غونډې ته د وینا په وخت کې شیرشاه سوری وویل چې:

دهمایون لښکر په دې وخت کې ډیر وارخطا او نا هیلې شوې دې، هلته په اګرې کې هم د بغاوت نښې نښانې را ولاړې شوې دي که چیرې داسې نه وې نو همایون به د بنګال څخه د راوتلو سمدستي وروسته پرمونږ باندې یرغل راوړې وې خو په اګره کې د بغاوت په اساس همایون ماته شا را ګرځولې ده.

زما زامنو، زما ملګرو او زما ورونو! د الله تعالي په فضل سره زما حال دېخوا په نسبت ډیر مستحکم او پایداره دې. که چیرې تاسې ټول دوستان، زامن، او ملګري له ما سره لاس یو کړئ نو زه د مغلو په خلاف خپل قسمت ازمویلې شم.

زما دوستانو واورئ! د دې نه مخته ما دلته په هندوستانو کې پوره زخمونه خوړلي، بنګال ته دهمایون د ورتللو د مخه ما هغه ته د کلنې خراج د ورکولو ژمنه هم وکړه، شرط دا و چې هغه به بنګال ماته را سپاري، همایون له ما سره ژمنه هم وکړه خو د بنګال د سلطان د سفیر د ور رسیدو نه وروسته یې خپله وعده ماته کړه اوس ما د بهار او جونپور څخه دهمایون لښکرې ویستلې دي او په دې اساس زما او دهمایون ترمنځ د سولې دروازې بندې شوې دې. اوس زه په دې حال کې یم چې زه د همایون پر خلاف فوځې یرغل پیل کړم.

تر دې ځایه دخبرو، شیرشاه سوري لږ څه تم شو، فکر یې وکړ او یو ځل بیا یې خپلو سالارانو او سردارانو ته په وینا کې وویل چې: په دې وخت کې ماته ستاسو د مشورو اړتیا ده، وو ایاست، تاسې څه مشوره راکوئ؟ په ځواب کې ټولو سالارانو او سردارانو په خپلو منځو کې سلا مشورې پیل کړې. ټولو خپل خپل نظر خواص خان ته وو ایه، او بیا خواص خان شیرشاه سوري ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ دروند مشره ، زمونږ لاربنوده ! هغه آند چې تاسې ځرګند کړې دې ، زه او زما ټول سالاران او سرداران ورسره په پوره توګه موافق دي. په يقين سره چې همايون زمونږ سره د سولې ټول چانسونه له لاسه ورکړي او زمونږ او د هغوې ترمنځ د سولې ټولې لارې يې پخپله تړلي دي، هغه وخت همايون په داسې حال کې و چې زمونږ پر خلاف يې عمليات کولې شول او مونږ يې تابع کولو ته مجبورولې هم شو ،خو اوس به مونږ همايون دغه حالت ته راوړو ، او ډير ژر به هغه وخت راځي چې مونږ به يې تعقيبوو او همايون به د خپلو فوځونو سره يو ځاې د هندوستان څخه په تيښته تښتي.

شيرشاه ! زمونږه مشره ! هره پريکړه چې ته وکړې نو مونږ ټول به په ډيرو خرابو حالاتو کې هم د خپل ځان ځنګ کې ووينې. د خواص خان د ځواب په اوريدو سره شيرشاه سوري ډير ډاډمن او خوشحاله شو او بيا يې وويل چې :

واورئ زما دوستانو او ملګرو ! اوس چې زمونږ او ستاسو ترمنځ د آندونو يو والې موجود دې نو زه غواړم چې يو دوه ورځې هم د لته د خپلو فوځونو سره قيام وکړم ، د هغې نه وروسته به د دې ځايه خپل پړاو پورته کړو او د همايون د لښکر تعقيب به پيلوو . مونږ به د ټولو تر مخه د همايون په فوځ باندې شپيني وينه تو يونکي عمليات کوو ، د دې موخې د تر لاسه کولو له پاره فوځ په دوو برخو باندې ويشو ، يوه برخه به يې زما سره وي او بله برخه به يې د خواص تر قومندې لاندې خپل کار پيلوي .

خواص خان به د همايون د فوځ په اړخ باندې يرغل کوي ،اوکله چې همايون او د هغه سالاران د اړخ د حملې په لور متوجه کيږي نو زه به پرې د شا له اړخه حمله کوم ،په دې توګه به مونږ د مغلو دلښکرو ځواک په څو برخو باندې وويشو او نه جبران کيدونکې زيان به ور واړوو. او زه هيلمن يم چې د دې شپيني وينه تويونکې عمليا تو له مخې به مونږ ډير ستر بريا ليتوب تر لاسه کړو. د لښکر ټولو سالارانو يو ځل بيا د شيرشاه د دې آند سره توافق ځرګند کړ. د دې وروسته شيرشاه سوري غوښتل د غونډې د پاې ته د رسيدو اعلان وکړي چې د خيمې بيرون پهره کونکې سپاهي د ننه خيمې ته راننوت او شيرشاه سوري ته يې وويل:

اقا ! بيرون يو مخبر راغلې او غواړي يو ډير مهم خبر تاسې ته درکړي. د دې خبر سره سم شيرشاه سوري او د هغې ټولو سالارانو په ډيرې انديښنې سره د دروازې په لورې په کتلو شول ، شيرشاه هغه ساتونکې ته وويل چې مخبر د ننه را وليږه ، ساتونکې ولاړ او د لږ ځنډ وروسته هغه مخبر د ننه راننوت، د هغه په کتلو سره ،شيرشاه سوري ترې وپوښتل چې :

څه خبر دې له ځانه سره راوړې دې ؟ ايا د همايون په اړه دې کوم ښه يا بد خبر له ځانه سره راوړې ؟ مخبر په ځواب کې ورته وويل چې :

اقا ! له ما سره د همايون په اړه هيڅ خبر نه شته ، ځکه چې همايون د ګنګا د دريا ب څخه د تيريدو وروسته د پټنې په لور وړاندې روان دې ، خو اقا ما يو بل بد خبر له ځانه سره راوړې دې، د شيرشاه سوري ټول سالاران ډير په انديښنه کې ولاړ و ، شيرشاه سوری هم ترې په ډيره انديښنه کې و پوښتل چې : څه ډول خبر دې راوړې ؟ مخبر ورته وويل چې:

اقا ! په تيرو وختو کې يو کس د بهار او بنګال د پولو سره دغلا ، لوټ او غارت کولو يو توپان جوړ کړې و ، هغه کس مهارت نوميده ، يو وخت هغه د بنګال د سلطان محمود له پاره هم سردرد ګرزيدلې و ،سلطان محمود د هغه د نيولو او د له منځه وړلو ډيرې هڅې کړې وې خو دغه مهارت د هغې په ولکه کې ورنه غې. خو په بهار او بنګال باندې زمونږ د يرغل څخه لږ څه مخته دغه مهارت په نوم ورکې کې پروت و او خلکو فکر کاوه چې هغه به په کومه پيښه کې له منځه تللې وي، خو حقيقت داسې نه و.

حقيقت دا و چې په دغو وختو کې دغه مهارت هلته په غرنيو لړيو کې چيرې د خپل ځان له پاره ديوه مضبوط سنګر په جوړولو کې مصروف و. هغه د وخت نه په ګټې اخستلو سره خپل ملګري ډير زيات کړي دی ، اوس اوريدل کيږي چې هغه د يوه ستر لښکر خاوند دې. او د همدې لښکر سره يو ځاې هغه زمونږ په سيمو باندې بريد کړې او هلته يې په اوسيدونکو کې ډيره ويره او دهشت پيدا کړې دې، اقا ! ما تاته همدا بد خبر له ځانه سره د رلوده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمخبر ددې خبرې په اوریدو سره شیرشاه سوری د لږ څه وخت له پاره په فکر کې ډوب شو اوبیا یې مخبر ته مخ کړ او ورڅخه یې وپوښتل:

څه فکرکوې چې د مهارت سره به ټول څومره کسان ملګري وي؟ مخبر ورته وویل چې تر هغې چې ماته څرګنده شوې ده، دهغه سره یو ستر لښکر دې اودهغې لښکر سره ټکر کول څه اسانه کار نه برېښي. هغه خلک چې مهارت اودهغه ملګري پیژني نو هغوې وایې چې مهارت اوس د یوه نوي ځواک او لښکر سره راوتلې دې ، دخلکو خبره دا هم ده چې مهارت اوس خپل ځان نه تسخیریدونکې ګڼي ، اوهغه اراده لري چې په بنګال اوبهار دواړو باندې ولکه وکړي او په دې ترتیب هلته خپل سلطنت جوړ کړی.

مخبر ددې خبرو وروسته غلې شو ، شیرشاه سوری ورته وویل چې:

مخبره ! ستا ډیره مننه چې ما ته دې دا خبر را ورساوه ،ته ولاړ شه ارام وکړه اوبیا دوباره په همدې کار پسې شه ،دمخبر د تللو وروسته شیرشاه سوري خواص خان ته وکتل او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! داسې برېښي چې قدرت یو ځل بیا تا ازمایي . ددې نه مخته ما غوښتل چې خپل ټول لښکر دوه ځایه کړم اودهمایون پر خلاف فوځې عملیات پیل کړم خوداسې برېښي چې قدرت ته داسې منظور نه وي په دې خاطر زویه ! زه غواړم په خپلې پریکړې کې بدلون راوړم.

شیرشاه ددې خبرې وروسته بیا لږ څه غلې شانته شو ، څه فکر یې وکړ اوبیا یې خپله پریکړه واوروله.

خواص خانه زویه ! لښکر به د پخوا په څیر په دوو برخو ویشل کیږي. هیبت خان نیا زي ، جلال خان جالو او سرمست خان سرواني به له تاسره اوسي ، ترڅنګ به یې د لښکر نیمایي برخه ستا تر قومندې لاندې وي ، خو بله برخه به یې زما تر لاس لاندې وي، زه به دخپلې نیمایي برخې سره یو ځاې سبا یا بل سبا ددې ځایه کوچ کوم ،اودهمایون تر شا به ورځم. زما زویه ! هغه وخت چې زه له دې ځایه کوچ وکړم نو په همغه وخت کې ته هم زما سره یو ځاې ددې ځایه کوچ وکړه خو ته به دهمایون په لور نه بلکه د مهارت په لور به کوچ کوې. زه ډاډ من یم چې که یواځې ته په مهارت باندې یرغل یوسې اود میړانې ، بهادري او جرأت سره دهغه مقابله وکړې نو هغه ته ماتې ورکولې شې. ګوره خواص خانه ! زه پوهیږم چې دهغه مهارت حوصله به اوس ډیره پورته وي ځکه چې هغه په خپل ځواک او قوت کې ډیربښت راوستې دې او ددې ترڅنګ به دهغه په ذهن کې دا خیال هم وی چې ځرنګه چې زما اود همایون تر منځ اوس جنګ پیلیدونکې دې نو په دې خاطر به هغه دخپلې خوښې د پادشاهۍ د جوړولو جوګه اوسي. خو زویه ! مونږ به هغه خپلې دې خوښې ته هیڅکله هم پرې نه ږدو. زه هیلمن یم چې ته به ډیر ژر ددې مهارت کار ور ختم کړې اوبیرته به دهمایون پر خلاف زما کومک ته را ورسیږې

دشیرشاه سورې د خاموشۍ سره سم خواص خان ورته په ډیر خلوص او مینه ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې:

شیرشاه ! زما درونده مشره ! ته په دې اړه هیڅ اندیښنه مه کوه ، ډیر ژر به واورې چې ما مهارت ته هغه درس ورکړې دې چې ددې نه مخته یې داسې درس نه و زده کړې. کله چې زه دهغه سره مخ شم نو زه به هغه ته د بغاوت کولو ټولې سزا وې ور وښیم او تر څنګ به یې ملګري ټول د تیغه تیر کړم. دخواص خان د ځواب په اوریدو سره د شیرشاه سوری په مخ کې خوشحالي را څرګنده شوه. اویو ځل بیا یې وویل:

ګوره خواص خانه زویه ! زه به نن نور مخبران هم ور واستوم تر څو دا ډاګیزه کړې چې مهارت په دې ورځو کې د خپل لښکر سره یو ځاې چیرې پروت دې. همدا مخبران به تاته خبر درکړي چې دمهارت د پړاو ځاې چیرې دې ، په دې اساس به تاته په هغې د حملې کولو له پاره اسانتیاوې برابرې شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې خبرې سره يو ځاې شيرشاه سورى هغه غونډه پاې ته ورسوله، دوه ورځې وروسته شيرشاه سورى د خپل نيمايي فوځ سره يو ځاې دهمايون د فوځ په تعقيب وررووت ، او خواص خان د نور نيمايي فوځ سره يو ځاې د مهارت د ځپلو له پاره د شمال غرب په لورې ولاړ.

۳۷

سخته باراني شپه وه ، ماښام د ډكو ويالو د امواجو په ځير دشپې په تياره كې ځان ورکاوه. تيارو اوبارانونو د زمكې په ختېو كې هر شې د خپله ځانه سره را لتاړ كړې و . هلته د زيارت په لنگر ځاى او دهغې په شاوخوا سيمو كې شونډې د دعاوو له پاره پرانستې وې ،هرې لورې ته د يخ وهلې ويالې په ځير خاموشې خپره وه. او د لوټ كړل شوې خيمه ځاې او دمفلس د وينو په څاڅكو باندې د رنگين شوې لمن په ځير سكوت حاكم و.

دلنگرځاې هغه كوچنۍ شانته خونه ، چې شهزادگۍ گنگا اودهغې اوما په كې ميشت شوې وو ، په هغې كې گنگا او اوما د ماښامې د تيارولو اوخوړلو وروسته په خپلو خپلو بسترو كې پرتې وې ، چې چا دهغوې دروازه ور وټكوله. اوما د گنگا په لور په سواليه توگه وكتل اوله ځانه سره يې وويل چې په دې وخت كې څوک دي چې زمونږ د كمرې دروازه را ټكوي. ددې سره سم اوما پورته شوه ، دروازه يې پرانسته ويې كتل چې ددروازې ترشا دپوخ عمر يوه ښځه ولاړه وه ، يو ځرمنيز ځادر يې په سر اچولې و ، شونې ده چې دا به د باران څخه دخوندي پاته كيد و په خاطر و . خودا سې ځرگند يده چې هغه لنگرځاې ته د بيرون څخه راغلې ده. هغې په خپلو لاسو كې له ځانه سره د ځرمنې يو بل اضافي ځادر هم درلود ، كله چې اوما ورته دروازه پرانسته نو هغې عمر تيرې ښځې په ډير محبت او نرمۍ سره ترې وپوښتل چې: گوره لورجانې !د گيتا نومې يوې كونډې سره غواړم ډيره مهمه خبره وكړم. ما دلته په لنگرځاې كې پوښتنه وكړه او راته وويل شو چې هغه په همدې كمرې كې اوسيږي ، ايا زه دننه كوټې ته در ننوتلاې شم.

ددې ښځې په دې خبرو باندې گنگا دخپله ځايه راپورته شوه اود اوما د ځواب ترمخه يې وويل چې هو !دننه را ځه ، همدا زه گيتا يم ، ته له ما سره څه كار لرې ؟ دگيتا د نوم د ويلو سره سم د گنگا زهن د خواص خان په لور ولاړ ، هغه ښځه دننه را ننوتله ، اوما دپخوا په ځير دروازه بيرته وتړله. د ځرمنې هغه ځادر چې دې ښځې په سر اچولې و هغه لوند شوې و ، هغه يې همليته ددروازې سره يو ځاې را ځوړند كړ خو د ځرمنې هغه ځادر يې چې په لاسو كې نيولې و هغه يې د گنگا په بستره باندې كيښود ، اوبيا د گنگا ترمخه كيناسته او ويې ويل چې:

گوره گيتاجانې لورې !زه د يوې ډيرې مهمې خبرې له پاره ستا خواته راغلې يم. كه د شيرشاه سورى ستر سالار خواص خان تاته د څه كار كولو په اړه وو ايي نو ته پرې باور كولې شې. دهغې په دې خبره گنگا سمد ستې وويل چې:

گوره ترور جانې ! زه نه پوهيږم چې ته څوک يې ؟خو زه به تاته يوه خبره وكړم چې خواص خان هغه موجود دې چې كه چيرې ما ته ستر گې پټې كړي او په اور كې مې هم ور واچوي نوبيا به هم زه دهغه دحكم په اساس په اور كې ځان ور وغورزوم. ايا تا ماته د خواص خان له لورې كوم پيغام راوړې دې ؟ هغه زړې ښځې ورته وويل چې:

گوره گيتا لورې !ستا آند سهي دى ، زه به تاته په تفصيل سره ووايم چې زه دخواص خان په حويلۍ كې كار كوم ، زه يې څو اونۍ مخته همليته له ځانه سره دكار له پاره ملازمه كړې يم. زما لورجانې ! زه همدا اوس خواص خان په تاپسې را استولې يم او دا پيغام يې را كړې چې زه تا له ځانه سره راوړم . كه چيرې ته پر ما او خواص خان باندې باور كولې شې نو همدا اوس پورته شه اوزما سره روانه شه. اودخواص خان حويلۍ ته را سره ولاړه شه. هغه ته غوښتې يې اوپه ډيره بې صبرۍ سره ستا انتظار كوي. گنگا ورته په اصرار سره وويلې چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره تروري ! خواص خان خو دشیرشاه سوري سره یو ځای دهمایون پر خلاف د جنګ کولو له پاره د ګنګا ددریاب په لور ورغلې دې. دهغې په دې خبره هغه ښځې وویل چې ستا اندازه سهي ده ، شیرشاه سوری پخپله دهمایون سره د ټکر له پاره ور روان دې. خو خواص خان یی د بلې کومې دندې د اجرا له پاره بلې لورې ته استولې دې. خو دتللو دمخه خواص خان هلته رهتاس ته راغې ،هغه ددې ځایه دخپل فوځ له پاره خوراکې او فوځې توکې له ځانه سره اخستل غوښتل ، زه فکر کوم چې سبا یا بل سبا به هغه ددې ځایه دخپل فوځ سره یو ځای کوچ کوي خو دکوچ کولو نه مخته ګیتا هغه له تاسره یو ځل کتل غواړي. ګوره لورجانې ! په دې کې زور زیاتې نه شته. که چیرې ته زما سره تللو ته تیاره یی نو ما دا د څرمنې ځادر تا ته له ځانه سره راوړې دې ، دا په سر واچوه او له ماسره روانه شه ، ځکه بیرون سخت باران اوري ، خو که چیرې ته اوس له ماسره تللو ته تیاره نه اوسې نو زه به بیرته ولاړه شم اوخواص خان ته به ووایم چې ګیتا را تللو ته تیاره نه وه. دهغې په دې خبره ګیتا سمد ستې وویل چې نه ! زه له تاسره تللو ته تیاره یم ، که دشپې په دې وخت کې خو پریږده ، که خواص خان ماد سیلیو اوتوپانو او یا اوریدونکي اور په څپو کې هم دځان له پاره وغواړي نو زه به ضرور هغه ته ورشم. ددې خبرې سره سم ګیتا دخپله ځایه پورته شوه او د اوما ځنګ ته راغله او هغې ته یی په غوږ کې څه وویل:

اوما ته همدلته اوسه ، زه به د ګیتاودهوا په بڼه دخواص خان په لورې ورشم او دپخوا په څیر به خپل وجود او مخ را ونغاړم خو که چیرې ته له ماسره ولاړه شې نوخواص خان به تا و پیژني نو زما ټوله ډرامه به دناکامۍ سره مخ شي اوبیا به زه یو ځل بیا دخواص خان د کرکې او نفرت سره مخ شم. په دې خاطر به زه یواځې ددې ترور جانې سره هلته ورشم ، اوما ورسره په دې خبره اتفاق وکړ. ګنګا سمد ستې پورته شوه ،خپل کالي اولباس یی تبدیل کړ ،دهغې دپاسه یی سپین رنګې ځادر رواغوست ، مخ یی په سپین رنګه نقاب کې را پټ کړ ،بیا په خپلې بسترې پروت هغه ځادر چې دې عمر تیرې ښځې ورته له ځانه سره راوړې و په سر را واچاوه او ویی ویل چې : ترور جانې ! اوس نو درځه چې ځو. زه له تاسره تللو ته تیاره یم. ددې خبرې سرم سم ګنګا اوهغه زړه ښځه دواړه د کمرې څخه را ووتلې ، کرارکرارد لنګرځای څخه مخته راغلې او دخپل منزل په لور روانې شوې.

دهغه زړې ښځې سره ګنګا بېچاره لږ واټن وهلې و چې یو نا څاپه پرې دوه ځوانانو حمله وکړه، یوه دهغه خوله بنده کړه او بل په بیړه بیړه دهغه لاسونه تر شا وتړل ، دهغې پښې یی هم ور وتړلې ،بیا یی په ډیره چټکۍ سره ګنګا پورته کړه او لږ څه ښې لورې ته ولاړل ، هلته یوه بګۍ ولاړه وه ، ګنګا یی پورته کړه اوپه هغه بګۍ کې یی ور واچوله ، دبګۍ پردې یی را پریښودې ، دهغوې څخه یو د بګۍ په داخل کې کیناست تر څو ګنګا د کنترول لاندې ونیسي ، په داسې حال کې چې هغه بل مخته ورغې او د آسونو په زغلولو یی پیل وکړ. هغوې لږه شیبه کې د ښاره ووتل او د غرنیو لړیو په لور یی ګاډۍ ور ځغلوله.

۳۸

دغه بګۍ چې ګنګا بې چاره یی په کې بار کړې وه ټوله شپه مزل وکړ، بې وسې او بیچاره ګنګا هملته په بګۍ کې اوده شوه ، کله یی چې سترګې و غوړیدې نو ویی کتل چې د بګۍ دپردو په خوزیدو سره د رڼا څرک دننه را ځي ددې نه دا ډاګیزه کیده چې شپه پای ته رسیدلې او ورځ شوې ده ، لمر راختلې دې او باران دریدلې دې. هغې هڅه وکړه چې دخپله ځایه را پورته شي او په خپله ځای کې کیني . نو و نه توانیده ځکه د بګۍ په یوې برخې پورې یی ددې لاسونه اوپښې تړلي و ، شونې ده چې دهغې تښتونکې به ویریدل چې هسې نه چې دشپې په تیاره کې ګنګا د بګۍ څخه و نه تښتي. هغې سترګې را پورته کړې او مخته یی وکتل ، ویی کتل چې دهغې د تښتونکو څخه یو د بګۍ اسونه ځغلوي او هغه بل یی دهغه تر څنګ په خواږه خوب ویده شوې دې. څرنګه چې دد ې خوله یی په ټوټه تړلې وه نو په دې اساس یی خبرې نه شوې کولې. نو په دې خاطر هغې خپلې پښې اولاسونه په زوره وخوځول اوپه دې ترتیب یی بګۍ ټوله و خوځوله ، هغه کس چې بګۍ یی ځغلوله هغه شاته و کتل اوبیا یی په خپل لاس کې لښته باندې خپل ویده ملګرې وواهه اودخوبه یی را ویښ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

. کله چې هغه را وبېنې شو نو بګۍ ځغلونکې وويل چې: شهزادګۍ ګنګا ته ووينه ، هغه لاسونه او پښې خوځوي چې څه غواړي ؟ د هغه په دې خبره هغه خوبې ملګرې وويل چې : هغه به لوږې اخستې وي . که ته وايې نو زه به يې لاس او پښې پرانځم . د خولې څخه به يې هم هغه ټوټه لرې کړم او د خوراک څښاک څه به ورکړم . د هغې وروسته به يې بيا پښې او لاسونه سره وتړو ، د هغه دې خبرې سره د بګۍ ځغلونکې توافق وکړ ، هغه د خوبه را وبېنې شوې د خپله ځايه پاڅيد او د بګۍ د يوې برخې څخه يې د اوبو مشکيزه را واخسته ،بيا يې د هغې څخه لږ څه اوبه را واخستې او خپله خوله او مخ يې پرې پريمنځه ، بيا يې مشکيزه د بګۍ يوې برخې کې را زوړنده کړه او خپل لاس او مخ يې وچ کړل بيا يې د لمړي د شهزادګۍ ګنګا لاسونه پرانستل او بيا يې د هغې د خولې څخه هغه ټوټه هم لرې کړه .
ګنګا بېچاره تر لږه وخته پورې خپل لاسونه سره خوځول او خپله خوله يې څپوله ، په دې وخت کې هغه هلته ټيټې سره ناسته وه ، بيا يې په خپل مخکې ناست کس څخه وپوښتل چې: تاسې څوک ياست او ولې مو ما ته فريب راکړ او را و مو تښتولم، هغه ښځه څوک وه چې ماته يې دروا غ وويل او زه يې د لنګرځاې څخه په درواغو را وويستم،د هغې د دې خبرو سره سم هغه کس يو ځل بيا د خپله ځايه پورته شو د اوبو مشکيزه يې را واخسته او د ګنګا په لور يې ور اوږده کړه او بيا يې ورته وويل چې: ګوره شهزادګۍ ګنګا !ته زمونږ له پاره د ډېر زيات عزت او درنښت خاونده يې . ته لمړۍ خپل خوله او لاسونه پريمنځه بيا به درته ووايم چې مونږ څوک يو او ته مو ولې له ځانه سره راوړې يې او ولې مو د زيارت د لنګرځاې څخه را وويستلې . د هغه په دې خبرو باندې ګنګا خاموشه ناسته وه ، هغه کس ورته د مشکيزې څخه اوبه ور تويولې ، تر څو ګنګا پرې خپل مخ او لاسونه پريمنځي، او بيا يې په همغه لباس باندې ځان وچ کړ چې د مخکې څخه يې په کې ځان رانغاړلې و. بيا يې هغه کس ته وويل چې : اوس راته ووايا ست چې تاسې څوک ياست چې زه مو د زيارت د لنګرځاې څخه را پورته کړې يم او چيرې مو له ځانه سره بوځئ.
هغه شخص ورته وويلې چې : ګوره ګنګا ! ستا خبره سهي ده ، په ريښتيا هم مونږ له تاسره دوکه کړې ده، خو دا پخپله زمونږه مجبوريت و ، هغې ښځې چې ته يې د زيارت د لنګرځاې څخه را وويستلې هغه زمونږ يوه پېژندګلوې وه چې مونږ د همدې کار له پاره استعمال کړه. زه غواړم تا د مهارت له پاره يوسم. اوتا به خامخا دا نوم اوريدلې وی؟ د هغې په دې خبره ګنګا بې چاره ورته وويلې چې: هغه مهارت چې څو کاله مخته يې د بنګال او بهار په پولو کې لوټمار او غلاکوله او هلته يې تباهي خپره کړې وه. د هغې په دې خبره هغه کس ورته وويل چې هو ګنګا ! ستا آند سهي دې. مونږ تا همغه مهارت ته له ځانه سره بوځو. د هغوې په دې کار باندې ګنګا سخت احتجاج وکړ ، چې ولې ، هغه بيرته ځواب ورکړ چې:
ګوره ګنګا ! خبره داده چې مهارت په تا مېين دې، هغه له تاسره په ړانده محبت او مينه کې راښکيل شوې دې، هغه ستا د لاسته راوړو په خاطر ستا په سويمبر کې هم برخه اخستې وه خو د هغه بختې داوه چې هغه دا مقابله ونه ګټله . برعکس ستا هغه سويمبر يو نقاب پوشه وګټلې ، د بهار او بنګال حکمرانان مهارت يو باغي سر کشه انسان ګڼي ، څرنګه چې هيڅوک هم هغه د مخ له رويه نه پېژني نو په دې اساس به د غه مهارت کله کله ستا د کتلو له پاره د خپلو څو نورو دوستانو سره هلته ستاسې راج محل ته درته . هغه ورځ چې تا د غزلو او نڅا کورس سر ته ورساوه ، او ته هلته په راج محل کې ښه و نڅيدې نو په هغه ورځ هم مهارت د يوه پنډت سره يو ځاې موجود و . هغه ستا د نڅا د کتلو وروسته دا هوډ کړې و چې هغه به په هرصورت تا د خپل ځان له پاره تر لاسه کوي. همدا علت و چې هغه مونږ دواړو ته دا دنده را وسپارله چې مونږ چې په هر ډول کيږي تا د هغه لورې ته يوسو . مونږ دواړه د مهارت کسان يو ، او مونږ د همدغه مهارت د وينا په اساس په رهتاس کې قيام وکړ خو دا زمونږه بده برخه وه چې په همدې وخت کې شيرشاه سوری په رهتاس باندې يرغل راوست او د غه کلا يې په خپله ولکه کې راوسته ، په دې يرغل کې ستا پلار اود رهتاس راجه هم ووژل شول او ته شيرشاه سوری و نيولې او خپل لښکر ته يې بوتلې او هلته يې د خپل لښکر د سپه سالار خواص خان وينځه وګرځولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان داسې بې پروا ، داسې بې شوقه او بې ذوقه انسان دې چې هغه ته د وينځې په څير هم دخپل ځان له پاره و نه منلې. زه پوهيږم چې دا دخواص خان له لورې له تاسره دپوره بې عزتۍ او سپکوالي نه نورڅه نه و. بلکه داسې يې وګڼه چې دا د يوې شهزادګۍ سپکوالې اوتوهين و چې هغه يې د يوې وينځې په څير هم و نه منله. دهغه په دې خبره باندې ګنګا سمدستې را ټوپ کړ او ورته يې وويلې:

دخواص خان په اړه نورڅه و نه وايې. دا چې خواص خان زه ولې دخپلې وينځې په څير و نه منلم ،دا زما او دهغه تر منځ ذاتي معامله ده. دهغې په دې خبره دغه کس يو ځل بيا وويل چې: زه پوهيږم چې هغه څه ډول او څنګه معامله ده. دهغه په دې خبره باندې ګنګا هغه ته په ډير غضبناکه توګه وکتل او ورځخه يې وپوښتل چې ته په څه پوهيږې ؟ هغه ورته په ځواب کې وويل چې:

ګوره ګنګا جانې ! ما تاته وويل چې مهارت ته دخپل سويمبر دمقابلو ځخه د مخه د خپل ځان له پاره غوښتلې ، له تاسره يې مينه کوله ،په همدې خاطر هغه ستا د سويمبر په مقابلو کې برخه واخستله. دا دهغه بد قسمتې وه چې هغه په دې مقابلو کې بريالې نه شو ،بيا هغه مونږ دواړه ستا د ځارلو په خاطر او په کوم مناسب وخت کې ستا د تښتولو له پاره وګمارلو. په دې خاطر دلته په رهتاس کې د اوسيدو په وخت کې مونږ ستا هر قدم ځارلې دې ، په دې دوران کې مونږ وکتل چې ته په ډيره بيړه سره دهغه نقاب پوشته په لټون پسې يې چې ستا د سويمبر مقابلې يې ګټلې دي. اود مقابلو دګټلو وروسته يې د تللو په وخت کې درته وويل چې « زما نه خوښيږې».

بيا يې کله چې ته د وينځې په څير د خواص خان تر مخ وړاندې کړې نو تا دخواص خان ځخه د کوچيانۍ قبيلې د سردار فدايي خان د را پيدا کيدو غوښتنه وکړه ، فدايي خان له تاسره وکتل او دهغه له اړخه تاته دا معلومات درکړل شو چې ستا د سويمبر دمقابلو اصلي ګټونکې همدغه خواص خان دې چې ددې نه مخته يې نوم صاحب خان و. هغه به هغه وخت ګيدړې ښکار کولې او خپل ژوند به يې پرې تيراوه او له تاځخه يې سخته کرکه اونفرت کاوه. دا ستا بد قسمتي ده چې ته د خواص خان سره د زړه له کومې مينه کوې ، ځکه هغه وخت چې خواص خان له تاسره محبت او مينه کوله نو هغه وخت تا د خواص خان سره د مينې په ځاې د کرکې څرګندونه وکړه نو هغه هم ستا د منلو ځخه مخ واړاوه ، بيا تا د درواغو ځخه کار واخست او د زيارت په لنګر ځاې کې دې ډيره ځاې جوړ کړ. په داسې حال کې چې د رهتاس په ښار کې د راجه هرکشن دوژلو وروسته دهغه ډير زيات خپلوان اودوستان اوسيږي او تا کولې شول د هغوې سره يو ځاې واوسيږې. خو ستا له پاره ډيره سخته او اړينه داوه چې دخواص خان محبت او مينه دې په هيڅ توګه دخپل زړه ځخه نه شوه ويستلې.

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! د رهتاس په ښار کې مونږ دواړو ستا ډيره کلکه ځارنه کړې ده. اومونږ به ټول وخت ستا په تعقيب او ځارنه کې وو. هلته د زيارت په لنګر ځاې کې د اوسيدو وروسته تا يو بل ستر قدم واخست اود يوې کونډې په څير دې دخواص خان د بيرته خپلولو هڅې پيل کړې. هغه وخت چې ته دلنګرځاې د نورو کونډو ښځو سره يو ځاې را ووتلې نو تا خپل لمړنې د خير غوښتلو غږ دخواص خان د حويلۍ تر مخه پورته کړ ، تر يو څو ورځو پورې ته ناهيلې معلوميدې ،خو يوه ورځ ته هغه وخت په خپلې موخې کې بريالۍ شوې چې خواص خان په خپله ستاته غږ ته ځواب ووايه. بيا هغه له تاسره د زړه خواله پيدا کړه ، ځکه چې تا هغه ته خپل حالات واورول ، دهغه په مخکې دې و ژړل او په مصنوعي توګه دې دهغه په مخکې خپله بې وسي ډاګيزه کړه ، ستا ددې خبرو ځخه خواص خان ډير زيات اغيزمن شو ، دهغې وروسته بيا تا په پرلپسې توګه د خواص خان د حويلۍ تر مخه د خير خيرات د غوښتلو غږ پورته کاوه اودهغه زړه له تاسره نور هم را نژدې کيده ان تردې چې کله دويمځلې ته هلته ورغلې نو هغه تاته داړتيا و ډير وسايل هم درکړل او ترڅنګ يې خپلو ساتونکو ته وويل چې کله هم چې کوم شي ته ستا اړتيا پيښيږي نو ستا هغه اړتيا به پوره کوي او ستا د شکايت په اړه به پوښتنه کوي، داسې وګڼه چې دخواص خان هغه مينه او محبت چې د يوې شهزادګۍ په توګه تا تر لاسه نه شو کړې اوس يې ته د يوې کونډې په څير غواړې ددې لارې تر لاسه کړې ، خو اوس دغه ټول له لوبه بې کاره ده ،ځکه چې مونږ اوس تا له ځانه سره د مهارت په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لور وروړو او هغه به تا دخپلې میرمنې په څیر خپله کړي. ګنګا ډیره په غصه شوه او ورته یې وویل چې: تاسو هسې چټیات وایی، زه دمهارت سره هیڅ سروکار نه لرم. واورئ! زه نه پوهیږم چې تاسو څوک یاست اویا مو نومونه څه دي؟ خو دا خبره په یاد لرئ چې شهزادګۍ ګنګا دخواص خان له پاره پیدا شوې اودهمغه له پاره ځان ځار کړي، دغه کس په طنزي توګه وویل چې: ایا دهغه خواص خان له پاره چې یو وخت د صاحب خان په نامه یې ګیدړې ښکار کولې اوتا ورځخه ډیره زیاته کرکه کوله. ګنګا ورته ترکې په ترکې ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې:

ګوره انسانه! تا ته زما په کورني ژوند کې د مداخلې کولو هیڅ ضرورت نه شته، دا چې ما په کومه مرحله کې د صاحب خان یا خواص خان سره محبت کاوه او یا مې ترې کرکه کوله، دا زما شخصي کار دی، خو اوس هغه زما د ژوندانه منزل دی او زما د جسم روح دی، په دې اړه زه د دې څخه نور زیات څه نه وایم. دا ځل هغه سړي موضوع بدله کړه او ترې وی یې پوښتل چې ایا ډوډۍ خورې؟ په ځواب کې ورته ګنګا په ډېرې کرکې سره وویل چې: نه، زه ستاسو ډوډۍ نه خورم.

که چیرې ته ډوډۍ نه خورې نو بیا به زه ستا خوله پرانستې پریږدم خولا سونه به دې ترم او یوه خبره په یاد ساته چې ستا د لاسونو د تړلو وروسته زه بیرته خپل ملګري ته ورځم او دهمغه سره کینم، که چیرې تا د شور کولو هڅه وکړه او یا دې د کومک له پاره اواز پورته کړ نو زه به دې څټ در پرې کړم، او دا هم په یاد ساته چې په کومې غریزې لړۍ کې چې مونږ همدا اوس ور داخلیږو دلته به هیڅوک هم ستا د کومک له پاره لاس را اوږود نه کړي ځکه چې په دې غرنۍ لړیو باندې زمونږ د سردار مهارت ولکه ده.

ګنګا د دې سړي د خبرو هیڅ ځواب ور نه کړ. بیا هغه د پخوا په څیر د ګنګا دواړه لاسونه د شا څخه و تړل او پخپله ولاړ او دخپل آس ځغلونکي ملګري تر څنګ کیناست. بګۍ په دغو غرنیو لړیو کې په پرلپسې توګه سفر کاوه، ان تر دې چې د دې غرنیو لړیو د ورانو ویجاړو څخه د تیریدو وروسته د یوې سترې دروازې تر مخ ورسیده. بګۍ د دغې دروازې کې ور ننوتله چې د غرنۍ لړۍ څخه تراشل شوې او جوړې کړل شوې وه، ګنګا وکتل چې په دې غرنیو لړیو کې ډیر ښه کلا شکله هستوګن ځایونه جوړ کړل شوي دي، د ننه تر ډیره پورې د اوسیدو کورونه دي او تر څنګ یې یو بازار هم شته، د دې کورنو او بازار څخه د تیریدو بګۍ د یوه پخواني جوړ شوي محل تر مخه ودریده.

دبګۍ د دریدو سره سم هغه وګړي چې پخوا تر دې یې د ګنګا سره خبرې کړې وې په حرکت راغې، دګنګا لاس وپښې یې ور پرانستې او بیا یې ګنګا ته د بګۍ څخه د راښکته کیدو له پاره وویل. ګنګا هم چپ چاپ د بګۍ څخه را کیوتله، دغه سړي یو ځل بیا ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: ګوره ګنګا! زه یو ځل بیا تا ته ګوابښ کوم چې دلته د شور او غوغا جوړولو هڅې و نه کړې او که نه زیانمنه به شې. دا زما د سردرا مهارت حکم دی، راځه چې زه دې اوس همډته ورورم، هر هغه څه چې ته غواړې وو ایی د همغه په مخکې یې وو ایه. ګنګا ورته په ځواب کې هیڅ هم و نه ویل، د همغه وګړي سره چپ چپ روانه شوه، هغه دهمدې کلا شکله محل د مختلفو برخو څخه تیریده او بیا د یوې داسې کمرې تر مخه ودریده چې یوه کس یې پهره کوله، دغه سړې ور مخته شو او د هغه پهره دار په غوږ کې یې څه وویل، د خبرې په اوریدو سره هغه ساتونکې هم ډیر خوشحاله شو او بیا په یوه منډه هغه کمرې ته ور ننوت.

دلږ ځند وروسته هغه ساتونکې د کمرې څخه بیرته راووت او هغه کس چې ګنګا یې له ځانه سره راوړې وه ته وویل: ورځه چې سردار غوښتې یې. د دې خبرې سره سم دې شخص د ګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل چې: زما سره را ځه، ګنګا په خوله هیڅ هم و نه ویل، بس چپ چاپ د هغه سره روانه شوه. هغه کس هم ګنګا له ځانه سره یو ځای د خپل سردار مخې ته ور ننو یستله.

ګنګا وکتل چې د دې کمرې په مخکینۍ برخه کې د پادشاه د کیناستو له پاره یو تخت جوړ کړل شوی دی. په همدې تخت یو کس چې ډیر پرقیدلې او ذرقیدلې کالي یې په غاړه و ناست و، عمر یې هم د څلویښتو کالو په شاوخوا کې و، مخ یې زخمي شوې و، چې د دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې ګواهي يې ورکوله چې هغه ډېر جنګجويانه ژوند تر سره کوي. کمرې ته د ور ننوتلو وروسته دغه کس ګنګا ته په غوږ کې وويل چې: ګوره ګنګا ! دغه مخامخ ناست کس زمونږ سردار مهارت دی، ته به د هغه سره په احتياط او ادب سره خبرې کوې. بيا هغه شخص په کمرې کې په تخت ناست سردار مهارت ته په ډېر ادب سره وويل چې: سرادره ! هغه پيغله چې له ما سره راغلې ده هغه ته د پخوا څخه پيژنې، د هغه د خبرې په ځواب کې مهارت په ډېر بد غږ سره وويل چې هو ! زه يې د کلونو کلونو راهيسې پيژنم. دا د رهتاس شهزادګۍ ګنګا ده ،دا به څوک و نه پيژني ! اوس ته ولاړ شه او زما د خونې دباندې ودرېږه او زما د عکس العمل انتظار کوه. ددې حکم سره سم هغه کس بيرون ووت ، خو کله چې ګنګا هم بيرون ته د وتلو له پاره روانه شوه نو مهارت پرې غږ کړ چې: « ته مه ځه ، همدلته ودرېږه» د هغه په دې خبره ګنګا و دريده او په ډېره بې وسۍ سره يې د مهارت په لور مخ را واړاوه. ددې کس د وتلو نه وروسته چې کله د کمرې دروازه بنده کړله شوه نو بيا مهارت ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويل چې:

ګوره ګنګا ! زما کسانو به تا ته ويلي وي چې ته يې ولې دلته راوستې يې. ګوره ګنګا ! ما د يوه اجنبي او نا څرګنده وګړي په توګه ستا د سويمبر په مقابلو کې هم برخه اخستې وه. خو دا زما بد قسمتي وه چې ما هغه سويمبر بايلود. که څه هم زما ملګرو به تا ته ويلي وي خو زه يو ځل بيا خپله خبره تکراروم چې ما ستا په سويمبر کې د برخې اخستلو څخه ډېره مخکې له تا سره مينه کوله ،بس يو ځل مې هلته د رهتاس په ماڼۍ کې ستا مخ کتلې و او د هغې وروسته داسې يې وګڼه چې زه همستا شوم. زه اوس خپل ځان ډېر خوش قسمته ګڼم چې ته زما تر مخه ولاړه يې. واوره ګنګا ! زه غواړم چې ته همزما اوسې، او ددې له پاره زه غواړم ستا د خولې څخه يو ځواب واورم .

کله چې مهارت خاموشه شو نو ګنګا لږ څه فکر وکړ او بيا يې وويل چې:

ګوره مهارته ! ستا له اړخه د يوې لورې د محبت او غوښتنې څخه څه نه جوړېږي او بيا داسې وګڼه چې هغه مال چې يو ځل پلورل شوي وي او يا نيلام شوې وي او د هغې وروسته د هغه له پاره يو ډېر ښه بل اخستونکې پيدا کيږي نو د هغه څخه به څه تر لاسه شي ، نو مهارته ! د دنړۍ په بازار کې هم داسې وګڼه چې زه هغه شې يم چې يو ځل پلورل شوې يم او دويم ځلي نه شم پلورل کيدې. داسې وګڼه چې زه د زمانې له اړخه د يوه چاپه ځولۍ کې ور اچول شوې يم او زه غواړم په همغه ځولۍ کې پاته شم. شونې ده چې ته به زما د جسم ، زما دشتمنۍ او يا زما ښکلا په محبت او مينې کې را لتاړ شوې يې خو تا ته زما د تيرشوې تاريخ په اړه هيڅ ډول معلومات نه دي درکول شوي.

دګنګا ددې خبرو سره د مهارت په خوله باندې د طنز نه ډکه خندا راغله او بيا يې په لوړ اواز وويل چې: ګوره ګنګا ! زه ستا د تيرو حالاتو په اړه پوره پوره معلومات لرم ، دا چې ته ځانته يو پلورل شوې يا ليلام شوې شې وايې،دا په دې خاطر چې ته د شيرشاه سورۍ د سالار خواص خان سره مينه کوې ، واوره ! زه په دې هم خبر يم چې خواص خان پخواني صاحب خان دی چې ګيدړې به يې ښکار کولې ، او له تاسره يې مينه او محبت کاوه ، خو تا د هغه مينه او محبت له يوې مخې مسترد کړل ، چې زما په فکر اوس هغه په همدې اساس له تا څخه کرکه کوي، هغه نقاب په مخ کړ او ستا د سويمبر په مقابلو کې يې ګډون وکړ ، هغه ظالم د سويمبر ټولې برخې وګټلې ، او کله چې تا د سويمبر د برۍ شوې کس په اړه لټون وکړ نو هغه خواص خان وخوت. او بيا هغه ته مسترد کړې ، ستا څخه يې د کرکې څرګندونه وکړه ، وو ايه چې زه سهي خبره کوم؟ د همدې کرکې په اساس ته د شهزادګۍ ګنګا څخه د يوې کونډې په بڼه ولاړې او د زيارت په لنګر ځاى کې دې پناه واخسته. زما مخبرانو په دې ټولو حالاتو کې ستا پوره څارنه کړې ده،ما هغوې د همغه لمړۍ ورځې څخه ستا د څارنې له پاره ګمارلي و او ورته مې لارښوونه کړې وه چې په کوم مناسب وخت کې تا د ځانه سره را پورته کړي او دلته دې راولي. نو نن زما دا مخبران بريالي شول او ته نن زما تر مخه ولاړه يې. ګنګا ورته وويلې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره مهارته ! خپله دا بريا هم خپله ناکامي وګڼه ، ځکه چې تاته به زما د ذات څخه څه ګټه تر لاسه نه شی. که چيرې تا په زور زما دخپلولو هڅه وکړه نوبيا ياد ساته چې ته به يوائې زما لاش ومومې. زما روح به له تاسره نه وي. دګنګا ددې ځواب څخه مهارت لږ څه انديښمن شو ،فکر يې وکړ او بيا يې په ډيره همدردۍ او مينې سره ورته وويل چې :

ګوره ګنګا ! اوس خو خواص خان هم تا نه خوښوي اونه درسره مينه اومحبت کوي ، نو ته بيا ولې دهغه په ياد کې د تيرشوي پسرلي د مړاو شوو غنچو په څير مړژوانده ژوند تيرول غواړې. ګوره ګنګا ! يو هغه خواص خان دې چې ته يې هيسته غورځولې يې او نه درته کوم اهميت درکوي اوبل زه يم چې د شپې دخوب په ځاې ستا په خيالونو او فکرونو کې لږ په اغزنو بوټو خپل ژوند تيروم. زه خو تا د غمونو او انديښنو د نا ارامو خوندونو څخه را باسم او منزل ته د ورسيدو اود محبت او مينی دڅپو د سمندر په لور دې له ځانه سره وړم.

مهارت د لږ څه وخت له پاره ځنډ وکړ او د لږ څه فکر کولو وروسته يې يوځل بيا يې په خبرو پيل وکړ :

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ترڅو به ته د کونډې په بڼه د سترو او ناکامو ستورو په څير دغمونو نه ډک اود مسخه شوي منزل په څير ژوند سبا کوې. تا ولې د خپله ځانه خامخا کونډه جوړه کړې ده ؟ په داسې حال کې چې تا له هيچا سره (اور نه اوه ځلې دګرزيدو) پيرې هم نه دې تر سره کړې ، دهغه په دې خبره ګنګا ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې :

ګوره مهارته ! ته به دا ثرګنده نه وي چې زه دخواص خان څومره ژوره مينه کوم ، دخواص خان پرته زه خپل شتون نه شتون ګڼم.

مهارت د لږ څه وخت له پاره په فکر کې ډوب و او بيا يې وويل چې : ګوره ګنګا ! ته ولې بې لارې لارې روانه يې. زه خو تاته عزت ، توقير او ترڅنګ يې ستا خوندي ساتنه او درنښت درکوم. خو ته په خپله خپل ځان په زمکه باندې پرېباسې او دپستۍ او ذلت په لور منډې وهې ، دهغه چا سره چې ته مينه کوې هغه ته هيسته غورځولې يې. ته اوس داسې يو فصل يې چې مالک نه لري ، داسې فصل چې هر څوک چې و غواړي ريبلې يې شي. دا سې د ګلاب ګل ، چې هر څوک يې بويولې شي. دهغه په دې خبره ګنګا وويل چې: ګوره مهارته ! دا ستا ذاتي فکر اوخيال دې. نه خو زه بې مالکه فصل يم او نه دبيابان د ګلاب ګل. ياد ساته چې تر اوسه پورې داسې څوک شته چې زما دمحبت او مينې په خاطر نا ارامه دې. دهغې په دې خبره مهارت ورته وويلې چې: هو ! زه پوهيږم چې ته د خواص خان په لورې اشاره کوې ،ځکه چې د يوې کونډې په څير به تا په ډاډ منه توګه د خواص خان محبت او مينه تر لاسه کړې وي خو کله خواص خان ته دا ثرګنده شي چې د هغې کونډې په لباس کې ته همغه ګنګا يې ، نوستا پر خلاف به دهغه همغه لمړنۍ کرکه به بيرته را ستنه شي. هغه به تاته هيڅ هم درنه کړي او ستا په لمن کې به د کرکې او نفرتونو نه اخوا نور څه در زيات نه کړي. ګنګا ورته وويلې چې: نه !داسې نه ده ، مهارته ! ته چې څه ډول آند کوې همغسې يې کوه ، خو زه به دخواص خان پرته بل څوک د ژوند ملګرې و نه ګرځوم. دا زما اخري پريکړه ده ،که څه هم ته زما څټ را پرې کړې ، خو زه به د خپلې دې پريکړې څخه و انه وړم.

دګنګا ددې ځواب څخه مهارت تر يوه وخته پورې خاموشه و ، اوپه فکر کې ډوب شوې و. بيا يې په زوره لاسونه و پړکول، دهغې د لاسونو دپړکار په واسطه دهغه همغه دوه کسه ملګري ، چې ګنګا يې را تښتولې وه ،دننه خوني ته را ننوتل. بيا هغوې دواړو ته مهارت مخ کړ او ورته يې وويل چې: تاسو يوکس ګنګا ددې کمرې څخه بيرون وباسئ ، اوبل دلته پاته شئ اوزما خبره په غور سره واورئ ، ددې خبرې سره سم دهغوې څخه يو کس ګنګا د کمرې څخه بيرون وويستله ،کله چې ګنګا بيرون کړل شوه نو مهارت خپل هغه بل ملګري ته وويل چې: زما نژدې دوسته ، واوره ! ما ډيره هڅه وکړه چې ګنګا دې خبرې ته راوړم چې خواص خان هير کړي او زما سره د واده کولو له پاره تياره شي خو هغه ددې هر څه سره بيا هم دې کار ته غاړه نهږدي ، داسې بريښي چې هغه دخواص خان سره د ړند و سترګو محبت کې رالتاړه شوې ده. ګورئ چې په هغې باندې کوم زور زياتې و نه کړل شي، زه غواړم چې دهغې سره ډيره ښه اونيک

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلوک وکړل شي تر څو د نیک سلوک له لارې د هغې محبت را خپل کړم او بیا یې خپل ځانته واده کړم. تاسې په دې اړه څه وایاست؟ د مهارت د دې پوښتنې په ځواب کې د هغه ملګري وویل چې:

ګوره کلو! ستا خبره سهي ده، که چیرې مونږ پر ګنګا باندې زور زیاتې وکړو نو زما ذاتي تجربه او خیال دا دې چې ګنګا به مرګ ته غاړه کیږدي خو تا به د خپل ژوند ملګرې و نه ګرځوي، خو که چیرې هغه همدلته وساتل شي او د احساناتو او میلمستیا و د بار لاندې راشي نو زما په آند چې هغه به ممنونه او شکر کونکي اوسي او بیا به تا هم د خپل میړه په څیر و مني. مهارت په دې خبره ډیر خوشحاله شو او ویې ویل چې: ګوره دوسته، زه هم همدا سې غواړم. اوس ته ولاړ شه او زما د دې کمرې تر څنګ چې کومه کمره ده، هغه د پخوا څخه ښایسته کړل شوې ده، ما غوښتل دا کمره د واده نه وروسته د ګنګا سره یو ځای استعمال کړم خو اوس ګنګا په دې کمره کې ځانته ور واچوئ، هغه به همدلته میشت وي، د هغه د اړتیا و د پوره کولو هڅه وکړئ او نیرمل نومې ښځه چې دد ې کمرې په پاکولو او ښایسته کولو د نده په غاړه لري، د ګنګا د خدمت له پاره و ټاکئ او ورته ووایاست چې نوموړې هر وخت د هغې سره یو ځای وا وسیږي. هغې ته دا هم ووایاست چې هڅه وکړي چې ګنګا زما سره په واده کولو باندې و هڅوي. اوس ته ورشه، او ما چې درته څه وویل همغسې اقدام وکړه. دد ې خبرې سره سم د مهارت هغه ملګرې د هغه ځایه ووت.

کله چې د مهارت دا ملګرې بیرون را ووت نو ویې کتل چې هغه کس چې ګنګا یې له ځانه سره بیرون را ویستلې وه د ګنګا سره یو ځای همهلته ولاړ دې، خپل ملګری ته یې خاصه اشاره وکړه، هغوې دواړو ګنګا له ځانه سره واخسته او هغه تر څنګ کمرې ته یې یوړه، بیا د هغوې څخه یوه یې ګنګا ته وویل چې: ګوره شهزادګۍ دا ستا د اوسیدو خونه ده. اوس که ته نه غواړې چې مهارت د خپل ژوند ملګرې کړې نو مه یې کوه. څو ورځې همدلته په دې خونه کې واوسه، د هغې وروسته به مونږ لکه څنګه چې ته په خوندي توګه د رهتاس څخه راوستې یې بیرته به دې په همغه توګه رهتاس ته یوسو او هلته به دې د زیارت په لنګرځای کې ورخوشې کړو. دد ې خبرې سره سم یې ګنګا همهلته په هغه خونه کې یواځې پریښوده او دوې دواړه ترې په شا ولاړل.

ګنګا مخته ولاړه، په همدې خونه کې کیناسته، هغه بې چاره په ژورو فکرونو کې ډوبه وه، هغه ډیره بدحاله، اندیښنو کې ډوبه او سرګردانه وه، هغه تر اوسه پورې همداسې ناسته وه چې یو نیم عمر خوړلې ښځه یې خونې ته ور ننوتله. د هغې د کتلو سره سم ګنګا د خپله ځایه را پورته شوه، هغه ښځه ور مخته شوه او ګنګا ته یې وویلې چې: ګوره ګرانې! ته ولې زما د راتګ سره سم ماته د خپله ځایه پورته شوې. زه خو یوه وینځه یم، ماته حکم وکړه چې زه ستا څه خدمت وکړم. دد ې ښځې د وینا وروسته ګنګا بیرته په خپل ځای کیناسته، دا ښځه نوره هم مخته ورغله او د ګنګا په پښو کې کیناسته، د هغې په را نژدې کیدو سره ګنګا سمدستي د خپله ځایه پورته شوه، هغه یې د لاسو څخه ونیوله او پورته یې کړه او په خپل څنګ کې یې کینوله او ورته یې وویلې: لاندې مه کینه، بښکه چې ته به وینځه یې خو زه د مالک او وینځې تر منځ کوم توپیر نه محسوسوم. ته همدلته له ما سره یو ځای کینه، او دا راته ووایه چې ته د کوم غرض په خاطر دلته زما خواته راغلې یې.

د ګنګا په دې خبرو باندې هغه ښځه حیرانه شانته شوه، وارخطا شوه، خو بیا هم د ګنګا تر څنګ کیناسته او ورته یې وویلې چې: زه یې ستا د خدمت له پاره ټاکلې یم، اوس به زه هر وخت ستا تر څنګ اوسم، ستا خدمت به کوم او ستا د اړتیا و د پوره کولو هڅې به کوم. ګنګا ترې وپوښتل چې دوی زما په اړه تاته څه ویلي دي؟ هغې ښځې ورته وویل چې ګوره درنې! ماته یې ستا نوم ګیتا ښوولی دی، خو زما نوم هم واوره، زما نوم نیرمل دې. زه یې هم د کوم ځایه را پورته کړې یم او دلته یې په زور راوړې یم، په دې اساس اوس زما د اوسیدو بل کوم ځای ماته نه دې پاته. په دې خاطر زه دلته په اوسید و مجبوره یم. ماته یې ستا په اړه دا هم ویلي دي چې ته یوه کونډه یې او د رهتاس د زیارت په لنګر ځای کې اوسیدې، مهارت له تا سره مینه کوله نو ته یې د هغه ځایه په زور را وستې او دلته یې ځای د ر

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړ ،اوس چې ته دهغه سره واده کول نه غواړې نو هغوې تا بیرته رهتاس ته استوي ، نو تر څو چې ته دلته اوسیږې زه به ستا په خدمت باندې ماموره یم.
کله چې نیرمل خاموشه شوه نو گنگا تر یوه وخته پورې د فکرونو په ټالونو کې ځنګل، دهغې وروسته یې په ډیر غور او دقت سره نیرمل ته وکتل او ورته یې وویل چې:
گوره نیرملې ! ته خو زما د مور په ځای یې. زه ضرور کونډه یم خو ما تر اوسه د چا سره واده نه دې کړې. دهغه چا سره چې زما کوژدن شوې وه نو داسې یې وګڼه چې هغه زه پریښې یم ،څرنګه چې ما دهغه سره مینه کوله نو په دې اساس ما خپل ځان کونډه وګاڼه اوهلته د زیارت په لنګر ځای کې د کونډو په پناه ځای کې دیره شوم ،گوره نیرمل ! زه یو غمژنه پیغله یم او ته زما د مور په ځای یې. زه له تا څخه هیله لرم چې له ما سره به دروا غ نه وایې. هره هغه خبره چې زه یې کوم دهغې سهي ځواب راکړه ، ځکه چې ته پخپله هم غمژنه یې او د یو ې غمژنې پیغلې په غم او مصیبت باندې ډیره ښه پوهیږې،دهغې په دې خبره نیرمل دخپله ځایه پورته شوه، خونې دروا زه یې وتړله ، او بیرته راغله او دګنګا تر څنګ کیناسته او ر ته یې وویلې چې: گوره گیتاجانې زمالورې ! اوس راته ووایه چې ته څه ماته څه ویل غواړې ؟گنګا ورته یو ځل بیا وویل چې:
گوره نیرمل ! زه دې خلکو په زوره د رهتاس د زیارت د لنګر ځای څخه را تښتولې یم، زه دشیرشاه سورې د یوه سالار خواص خان سره ډیره مینه کوم، هغه هم ماخوښوی،خو دې خلکو زه په زور سره دلته راوستې یم ، دوې زما اود خواص خان تر منځ بیلتون غواړې،ریښتیا راته ووایه چې دلته د اوسیدو په صورت کې به زما د ژوندان پایلې څه ډول وي؟
دګنکا ددې پوښتنې په ځواب کې ورته نیرمل په ډیر راز سره وویل چې: گوره پیغلې ! ستا په اړه ماته دا لارښوونه هم شوې ده چې زه هره ورځ له تا سره خبرې وکړم او په خبرو خبرو کې تا ته د مهارت په لور مایله کړم. ترڅو ته دهغه سره واده ته تیاره شې. دهغوې آند دا هم دې چې دلته د قیام په دوران کې له تا سره ډیره ښه سلوک او کړچار وکړل شي ،پرتا باندې د مهربانیو او خوړلنیو باران وکړل شي تر څو ته تر اغیز لاندې راشې اودمهارت سره واده ته تیاره شې. دهغې په دې خبرو باندې ګنګا په ډیره غصه شوه او ویې ویل چې: که چیرې دا خلک ټول عمر همداسې وکړي بیا به هم دوې ما د مهارت سره د واده کولو له پاره تیاره نه کړای شي، نیرمل ورته په ویره ویره او راز سره وویل چې:
گوره گیتا ! زه اوس تا دخپلې لور ، دخپلې بچۍ په څیر ګڼم ، زه پوهیږم چې ته په غمونو کې ډوبه یې. او ته یې په زور دلته را تښتولې یې. زه به دیوې مور په څیر ستا خدمت کوم. او واوره ! ماته چې هر خدمت وي نو حتما یې ماته ووایه. ته اوس همدلته کینه ، زه به ولاړه شم اوتا ته به خوراک ښباک غم وکړم. ګنګا همدلته کیناسته ، نیرمل ورته خوراک ښباک راوست ، ګنګا هغه هم له ځانه کینوله او ډوډۍ یې سره یوځای وخوړله. نیرمل دګنګا څخه ډیره خوشحاله شوه ، په همدې توګه به ورځې تیریدې اوګنګا به ورځ په ورځ دنیرمل محبت او مینه ځانته را ماتوله.
یو وخت نا څاپه ګنګا بې چاره د شپې خوب کې وویریده او را کیناسته. خپل شاوخوا ته یې وکتل ، هغه زړه نیرمل چې هر وخت به په همدې کمره کې ویده کیده ،په خپله بستره کې نشته ، حال دا چې هغه به د ماښام په وخت کې په خونه کې څملاسته خو اوس یې بستر خالي پروت و .
ګنګا دبیرون څخه راتلونکې دوحشت اوویرې غږونه اوریدل ، هغه داسې احساسول چې بیرون اورلګیدلی او هر څه د ځنګله د اور په څیر په خپل ځان کې را نغاړي ، ګنګا بې چاره ددې ټولو وحشي اوازونو او شورو غل سره په پوره ویره کې همدلته په خپله خونه کې ناسته وه. هغه هیڅ په دې نه پوهیده چې په دې شپه د مهاراج په دې فوځي تمځای باندې څه توپان رانازل شوې دې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا دپلټنې او دځان دخبرولو په خاطر دخپلې بسترې څخه راپورته شوه ،خپل کالي يې درست کړل ،دکمرې د دروازې په لور ولاړه ، دروازه يې لږ شانته پرانسته اوبيرون يې وکتل ، هغه ډيره حيرانه شوه چې وسله وال ځوانان اخوا ديخوا منډې او چيغې سورې وهي ، ګنګا ډيره وارخطا شوه، اود وارخطايي او ويرې له لاسه يې دروازه بنده کړه او بيرته خپلې بسترې ته را ستنه شوه اوهملته کيناسته.
لږه شيبه وروسته هغه زړه نيرمل هم په منډه او ساه نيونکې هغې کمرې ته را ننوتله اود ګنګا څنګ ته راغله او په پوره بدحواسۍ کې کيناسته ، او بيا يې په يوه ساه ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويلې چې :ګوره ګيتا لورې !دلته اوس يو ډول انقلاب راغلی دی ، داسې بريښي چې ددې مهارت اودهغه دملګرو شپې نورې شميرل شوي دي، ګنګا ترې په ډيره نا ارامۍ سره وپوښتل چې: نيرمل ته څه وايي ، ژر يې راته ووايه. نيرمل ورته په ځواب کې وويل چې:
ګوره ګيتا لورې !په مهارت باندې حمله شوې ده،ګنګا ترې سمدستي وپوښتل چې حمله چا کړې ده ؟ نيرما خپله ساه کلکه کړه اود ګنګا په لور يې په غور سره وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره ګيتا لورې !دا حمله ستا هغه کړې ده . نيرما په دې خبرو باندې ګنګا بيچاره لږ څه وخندل او بيا يې ورته وويل چې ووايه نيرما ، ته څه ويل غواړې ؟زما چا دلته يرغل راوړې دی ؟ نيرمل بيا ځواب ورکړ چې :
ګوره ګيتا لورې !دشيرشاه سوري سپه سالار خواص خان د مهارت په دې ځاله باندې يرغل راوستې دې، لږ څه دمخه د مهارت مخبرانو هغه ته خبر ورکړ چې چې دشيرشا ه سوری ستر سالار خواص خان دخپل لښکر سره يو ځاې په ډيره بيړه دمهارت په دې ځاله باندې يرغل کونکې دي ،مهارت دخپلې دې ځايه بيرون ولاړ او هلته يې د خواص خان سره د ټکر کولو اراده وکړه ،مهارت داسې ګمان کوي چې د خواص خان سره به لږ فوځ وي، په داسې حال کې چې دهغه په دې تم ځاې کې چې دهغه ځومره ملګري موجود دي يو اځې دهغوې شميره دخواص خان د فوځ دوه هومره کيږي ،په دې خاطر مهارت دخپل تم ځاې څخه دشپې په تياره کې دخواص خان سره د جنګ له پاره ووت او هملته بيرون د جنګ کولو اراده لري . اوس به ووينو چې ددې جنګ پايلې به څه وي ، ګوره لورې ! ته څه فکر کوې؟ ايا خواص خان به ددومره کم لښکر سره ددومره سترو لښکرو لرونکي کنترول کړاې شي . ګنګا ددعا په شکل خپل دواړه لاسونه پورته کړل او ويې ويل چې : ګوره نيرما !که بګوان وغواړی نوزما خواص خان به په دې مهارت باندې بريالې کړي،ګوره نيرملې ! خواص خان ددې څخه مخته هم ډير داسې ميدانونه سوبه کړي دي اوتل د خپلو دښمنانو په مقابل کې بريمند راوتلې دې ، اودلته هم زه تاته ډاډ درکوم چې که چيرې دشپې په تياره کې مهارت دخواص خان سره دټکر کولو هڅه وکړه نو زما زړه وايي چې دشپې په همدې تياره کې مهارت د خواص خان په لاسو نيست اونابود شي . ګوره نيرملې ! زه تاته يوه خبره کوم چې په هغې به خامخا عمل کوې ،نيرمل ورته وويل چې لورې ته څه وايې ژر يې راته ووايه. ګنګا ورته وويلې چې:
ګوره نيرملې ! زه ډاډه يم چې مهارت به دخواص خان په لاسو د ماتې او شکست سره مخامخ کيږي خو که چيرې د ماتې خوړلو وروسته مهارت چيرې د تيښتې هڅه وکړي نو زه په خپله هلته دخواص خان څنګ ته ورځم اوکه چيرې مهارت بيرته خپل تمځاې ته راستون شو او زه يې هم له ځانه سره چيرې بوتلل غوښتل نو په دې حال کې نيرملې ، خامخا خواص خان ته ورشه اوهغه ته ووايه چې درهتاس د زيارت دلنګرځاې يوه کونډه چې ګيتانومېده ، او هلته به ستا د کور مخې ته کله کله د سوال له پاره را تلله ، هغه کونډه دمهارت دوه کسو بدمعاشانو له ځانه سره را و تښتوله او دلته يې راوړې ده او اوس مهارت په زور ورسره واده کول غواړي، خو هغه ګيتا نومې ښځه وايي چې هغه يواځې اويواځې خواص خان خوښوي اودمهارت سره نه غواړي چې واده وکړي ، خو دماتې خوړلو وروسته مهارت يو ځل بيا هغه له ځانه سره په زوره بوتله ، نيرملې ،زه تا ته ډاډ درکوم چې په داسې وخت کې به خواص خان ضرور دمهارت پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته ولاړشي او ما به دهغه دلاسو څخه را خلاصه کړي. که چیرې همدا سې دې وکړل نو زه به ستا احسان په ټول ژوند کې هم هیر نه کړم.

نیرمل ورته په ډیره مینه او شفقت سره وویل چې: ګیتا لوري ، ته فکر مه کوه که چیرې حالات همدا سې شول لکه ته یې چې وایې نو زه به ستا پیغام حتما خواص خان ته ورسوم او هغه ته به ووایم چې هغه تا ته د مهارت د لاسو څخه نجات درکړي ، د نیرمل دد ې ځواب د اوریدو سره ګنګا ډیره خوشحاله شوه او بیا دواړه هر یوه په خپله خپله بستره کیناستې او د حالاتو څارنه یې پیل کړه.

۳۹

خواص خان تر اوسه پورې د مهارت ددې تمځای څخه لرې و چې د مهارت مخبرانو مهارت ته خبر ورکړ چې د شیرشاه سوري ستر سالار خواص خان د هغه په دې عسکري تمځای باندې یرغل کونکې دې . اودخپل لښکر سره یو ځای په ډیره بیړه دې لورې ته را روان دې. ددې اطلاع سره سم مهارت هم و خوزید او خپل لښکر یې دخپلو تمځایو څخه بیرون راوویست اودشپې په تیاره کې یې خپل ټول لښکر په پټو مورچو کې ځای په ځای کړ ترڅو دخواص خان د لښکر د راتلو سره سم دخپلو همدې پټو سنګرونو څخه په هغوې یرغل یوسي او هغوې مات او بیرته شاتللو ته و هڅوي.

دبله اړخه خواص خان هم په ډیره بیړه مخته روان و ،هغه هم خپل مخبران تر لرې لرې پورې خپاره کړي و خو دهغه مخبران په دې نه و توانیدلي چې د مهارت د پټنځایو په اړه ژور معلومات تر لاسه کړي ،په دې خاطر کله چې خواص خان د مهارت تر پټنځایو پورې را ورسید نو مهارت یو ناڅاپه دخپل سنګر څخه راووت او د یوه توپان په څیر یې دخواص خان په لښکر باندې را باندې کړل. د خواص خان لښکر ددې ناڅاپي یرغل څخه د پوره ستونزو سره مخ شو دهغوې لمړنۍ لیکې ګډوډې شوې ، او عسکر یې خواره واره شول خو خواص خان په ډیره بیړه او تدبر سره بیرته خپل عسکر سره را ټول او دمهارت د عسکرو د مقابلې له پاره یې په داسې حال کې چې خونړې جنګ روان و بیرته منظم کړل .

خواص خا پخوا تر دې هم د ژوند ډیرې سړې تودې تیرې کړې وې ، په دې اساس که د مهارت نا څاپي یرغل دهغوې دلښکرو لمړنۍ لیکې له منځه وړې وې، خو بیا یې هم خپل ځان ډیر ژر سنبال کړ. مهارت دا و انګیرله چې خواص خان ماتې وخوړه او اوس د تیښتې په فکر کې دې نو په دې خاطر یې خپلې حملې نورې هم تیزې کړې خو اوس خواص خان هم خپل ځان تیار کړې و ، دشپې په تیارو کې سخت خونړې جنګ و نښت ، خواص خا ن دخپلو فوځونو حوصلې ور کلکولې اودهغوې دلیکو د ټینګښت له پاره یې دفاعي جنګ پیل کړې و .

خو ددې وروسته خواص خان خپل اصلي ځواک را څرګند کړ ، هغه خپله ماتې په ډیر ځواکمن بری باندې بدلول غوښتل ، هغه د غلیم د لښکرو د ماتولو له پاره د خپل هوډ ښکارونه کوله ، هغه د همدې احساساتو سره یو ځای د تکبیر اواز پورته کړ ، دهغه د تکبیر د اواز سره دهغه لښکر هم د تکبیر نارې پورته کړې ، ددې تکبیرونو څخه داسې ډاګیزه ده چې د سهار د اذانو لړۍ پیل شوې وې، دهمدې عمل په واسطه خواص خان د دفاعي حالت څخه ووت او د جارحیت په پړاو کې ور ننوت او د مهارت په لښکرو کې لکه د تیزو غوڅونکو اوسپنیزو اغزیو ، د تیزو توپاني څپو په بڼه کې ور ننوت.

مهارت چې څو لمحې مخته یې خپله سوبه ډاډمنه ګڼله دخواص خان ددې حملې څخه ډ یر وارخطا شو او شاته تګ یې پیل کړ ، دخواص خان دې نا څاپي یرغل هغه ته دا ډاګیزه کړې و چې دهغه د پښو لاندې ځمکه چا را ښکودې ده . د لږ څه ځنډ وروسته د سخت جنګ په جریان کې خواص خان مهارت ته د اښوولې و چې نه هغه او نه دهغه لښکر د هغه سره په دې مقابله کې د پښو د تم کیدو توان لري ، اوس نو خواص خان چپ او ښې لورې ته او هم مخامخ خپلې حملې ته دوام ورکړ ، خو مهارت کرار کرار شاته روان و ، شونې ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې هغه به غوښتل خپل عسکري تمځاې ته ور ننوځي او هلته خپله دفاع وکړي خو خواص خان هم د هغه د مکارۍ څخه پوره پوره خبر و په دې خاطر يې خپلې حملې نورې هم ګړندۍ کړې، تر هغه وخته پورې چې مهارت خپل عسکري تمځاې ته په شا روان نو خواص خان د جنګ د ځايه څخه تر د مهارت د دې ځايه پورې د هغه لښکر د نيمايي څخه هم زيات را کم کړې و. مهارت چې کله دا حال وکوت نو مخ يې وا ړاوه او د تيښتې لار يې خپله کړه. خو خواص خان هغه پسې وا خست، کله چې مهارت خپل د او سيدو ځاې ته ورسيد نو خواص خان يو ځل بيا خپل اصلي رنګ کې را ځرګند شو او د مهارت هغه پاته لښکر يې هم د نيمايي څخه زيات د تيغه تير کړ. مهارت د خپلو ساتونکو سره يو ځاې به ډيره ستونز منه توګه د غرنيو لړيو دغې هستونګنځې ته ور ننوت خو خواص خان خپل لښکر د هغه د همدې تمځاې څخه بيرون تم کړ. خو خپل عسکر يې د ناڅاپي يرغل په خاطر تيار و ساته، تر څو د مهارت د بيرته را وتلو په وخت کې د هغه د ناڅاپي يرغل په مقابل کې ښه مقابله و کړاې شي. اوس خواص خان غوښتل چې دورځې په رڼا کې دغه هستوګنځاې ته ور ننوځي او مهارت باندې خپل اخرى مرګوني ګذار وکړي.

خواص خان د خپل لښکر سره يو ځاې د مهارت د هستوګنځي نه بيرون پړاو کې و چې د هغه يو عسکر ورته په منډه منډه راغې او ورته يې وويل چې: اميره ! يوه زړه بوډۍ ښځه غواړي له تا سره ووينې. د هغه په دې خبره خواص خان هغه خبر راوړونکې ته په غور سره وکتل او ور څخه يې وپوښتل چې ايا هغه ښځه خو به جاسوسه نه وي او يا دا چې د مهارت له پاره خو به کار نه کوی، هغه عسکر ورته وويل چې نه ، اميره ! مونږ هغه ښکته پورته وکتله ، هغه بيچاره وايي چې غواړي له تا سره يوه خبره شريکه کړي، خواص خان ورته وويل چې که داسې وي نو هغه سمدستې ما ته را ورسوئ. د دې خبرې سره سم هغه عسکر د هغه ځايه ولاړ او د لږ ځنډ وروسته يې دغه هندوه نيرمل نومې زړه ښځه له ځانه سره راوړه کومه چې د مهارت له اړخه د ګنګا دخدمت له پاره مقرره شوې وه. خواص خان ترې په ډير درنښت سره وپوښتل چې:

ګوره ادې ! زما نوم خواص خان دې ، ما ته خبر راغې چې ته ماته کومه خاصه خبره کول غواړې ؟ نيرمل ورته په ډيره منيه او شفقت سره وويل چې: ګوره زويه ! زه تاته يوه ډيره مهمه خبره کول غواړم ، ايا ته کومه داسې کونډه پيژنې چې د رهتاس د زيارت په لنګرځاې کې اوسيدله اونوم يې ګيتا و. د نيرمل په دې خبره خواص خان ټکان وخوړ او ترې ويې پوښتل چې ادې ! ته يې څنګه پيژنې؟ هو ! زه د رهتاس د زيارت د لنګرځاې ګيتا ډيره ښه پيژنم. او هغه هم ما پيژني ، نيرمل ورته وويل چې: ګوره زويه ! ګيتا همدا اوس ستا کومک ته اړتيا لري، خواص خان ترې په ډير بيړه وپوښتل چې:

ادې ! ته څه ډول خبرې کوې ، ګيتا ماته څه اړتيا لرى ؟ هغه خو د رهتاس د زيارت په لنګرځاې کې ده، د دې خبرې سره سم نيرمل خواص خان ته د رهتاس د زيارت د لنګر ځاې څخه د مهارت د دوو کسانو په لاسو د ګيتا د راتښتولو پيښه بيان کړه او دا يې هم ورته ډاګيزه کړه چې هغه څه ډول دلته د مهارت هستونګنځاې ته راوستل شوه او بيا دلته مهارت څومره هڅه وکړه چې هغه د خپل ځان سره واده کړي خو ګيتا ترې څه ډول انکار وکړ او دا چې هغه يو اځې او يو اځې د خواص خان سره د مينې ځرګندونه کوله او... دا ټولې خبرې يې ورته په ډير تفصيل سره بيان کړې.

دشيرشاه سوري د کتاب دريمه برخه

۳۹

تر او سه پورې خواص خان د مهارت د دې تمځاې څخه لرې و چې مهارت ته د هغه مخبرانو خبر ورکړ چې د شيرشاه سوری ستر سالار خواص خان پر هغه د يرغل له پاره په ډيره چټکه توګه مخته را روان دې. د دې خبر سره سم مهارت هم لاس و پښې وهل پيل کړل او خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول فوځونه یې د فوځ دتمځاي څخه بیرون وویستل ،پخپله هم د شپې په تیاره کې دخپلو فوځونو سره یو ځاې ووت او هلته په یو سنګر کې پټ کیناست. هغه په دې آند و چې کله چې خواص خان هغه ځاې ته راورسیږي نو مهارت به د خپل ټول ځواک سره پرې پټکې حمله وکړي او په دې توګه به هغه بیرته و ځغلوي.

خو د بله اړخه خواص خان هم په ډیره بیړه د مهارت پر فوځې تمځاې باندې دحملې کولو له پاره را روان و. هغه خپل مخبران هرې لورې ته خپاره کړي و خو دهغه مخبران د مهارت د پټنځاېو د معلومولو په اړه ناکام شوي وو . په دې اساس کله چې خواص خان د مهارت دغه پټنځاې ته را نژدې شو نو مهارت په ناڅاپي توګه د خپله سنګر څخه راووت او د توپان په څیر مخته راغې او دخواص خان په لښکر باندې را پریوت. دهغه دغه نا څاپې حملې د خواص خان د لښکرو لمړنۍ لیکې د ستونزو سره مخ کړې، داسې څرګندیده چې د مهارت دغه ناڅاپې یرغل دخواص خان لښکر ته نه تلافي کیدونکې زیان ور اړولې دې.

خو خواص خان هم داسې ژر ناهیلې کیدونکې نه و . هغه د ژوند تودې سړې ډیرې کتلې وې،که څه هم دغې ناڅاپې یرغل دهغه د لښکرو لمړنې لیکې د ستونزو سره مخ کړې وې خو هغه ډیر ژر بیرته خپل ځان را جوړ کړ اوبیا دخپل لښکر سره یو ځاې لږ څه شاته ولاړ ، دهغه د شاته تګ څخه مهارت داسې و انګیرله چې خواص خان ماتې و خوړه او اوس د تیښتې په هڅه کې دې نوپه دې خاطر هغه خپله حمله نوره هم چټکه کړه خو تر دې وخته خواص خان بیرته خپل لښکر سره را یوځاې او منظم کړې و . اوپه پوره توګه دخپلې دفاع له پاره تیار شوې و. دشپې په دې تیاره کې یو ځل بیا ددواړو فوځونو تر منځ خونړې جنګ و نښت ، مهارت هم په پوره ځواک سره خپلو حملو ته دوام ورکړ. خو خواص خان دخپل فوځ او لښکر د حوصلو د پورته کولو اودهغوې په منظمولو کې په پوره چټکتیا سره مصروف و ، اما تر څنګ یې دخپلې دفاع جنګ هم جاري ساتلې و.

د لښکرو د نظم و نسق نه وروسته خواص خان دخپل ځان دښوولو پریکړه وکړه او هوډ یې وکړ چې خپله دغه لمړنۍ نا څاپي ماتې په بریا باندې بدله کړي

مهارت چې لږ ترمخه یې خپل بریا حتمي ګاڼه ، دخواص خان ددې حملې څخه ډیر زړه خوړینې شو او د شاته تلو هڅه یې پیل کړه ، دخواص خان ددې ناڅاپې یرغل څخه هغه داسې شو لکه چا یې چې د پښو لاندې خپور فرش را کش کړې وي. تر لږه وخته پورې د جنګ اړخ بدل شو او خواص خان د مهارت لښکرې د ډیر بد او ویجاړونکې حالت سره مخ کړې وې، خواص خان مخته ور روان وپه داسې حال کې چې مهارت دخپلو لښکرو سره یو ځاې شاته دخلاصون لاره لټوله. کیدې شي چې هغه به غوښتل خپل سنګر ته تر شا شی اوبیا دهغه ځایه خپله دفاع وکړي. خوخواص خان هم دهغې دغه مکاري درک کړې وه په دې خاطر یې په خپلو حملو کې ډیرښت راوست،کله چې مهارت د شاتلو په وخت کې خپل سنګر ته ورسید نو د جنګ د میدان څخه ان د هغه تر سنګره پورې دهغه دلښکر د عسکرو لاشونه هرې لورې ته خپاره پراته وو ، کله یې چې دا حال وکوت ، نو سمدستي یا شاته منډه کړه او و تښتید . خو خواص خان هم دهغه تر شا ولاړ اودهغه دلښکر د پاته برخې څخه یې نیمایی د تیغه تیر کړل. مهارت دخپلو ساتونکو سره یو ځاې په ډیره ستونزمنه توګه کوهستاني درو ته ځان ورساوه ، په داسې حال کې چې خواص خان دهغه پسې ان تر هغه ځایه ولاړ او هلته دهغه مخې ته ودرید. اما تر څنګ یې خپل فوځ ته دناڅاپې یرغل په مقابل کې د تیارسي حکم کړې و . ځکه ګمان کیده چې مهارت به یو ځل بیا د رامخته کیدو او یا د خواص خان په لښکرو باندې د شبخون دکولو لپاره ځان چمتو کوی. خواص خان اراده درلوده چې د ورځې په رڼا کې دمهارت پر خلاف پریکنده حمله وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان لا همدلته ولاړ و چې په دې وخت کې د هغه یو ساتونکې په ډیره بیړه د هغه خواته راغې او ورته یې وویل چې: امیره ! دلته یوه زړه ښځه ده او غواړي له تاسره سمد ستي ووینې. خواص خان د هغه ساتونکې لورې ته په عجیبه توګه وکتل او بیا یې په ډوب شوې اواز وویل چې: هسې نه چې دا ښځه د مهارت جاسوسه وي؟ هغه ساتونکي ورته وویل چې: نه ! امیره ! مونږ هغه و چیړله ، خو بیچاره وایې چې له تاسره کومه ضروري خبره لري. خواص خان ورته وویل چې که خبره همداسې وي نو سمدستي یې دلته راوړئ ددې خبرې سره سم هغه ساتونکې ولاړ اوبیا یې دخپله ځانه سره د خواص خان دربار ته یوه نیرمل نومې هندوه ښځه راوړه. دا همغه ښځه وه چې مهارت د ګنګا دخدمت له پاره ټاکلې وه. کله چې نیرمل دخواص خان مخې ته راوړل شوه نو خواص خان د هغې د درنښت په خاطر د ځایه پورته شو اوبیا یې ورته وویل چې:

ګوره میرمنې !زما نوم خواص خان دي او ماته دا ډاګیزه شوې ده چې ته ما ته څه ویل غواړې. نیرمل ورته په ډیره مینه او شفقت سره وویل چې: ګوره زویه ! زه تاته یوه ډیره مهمه خبره کول غواړم. ایاته داسې کومه کونډه ښځه پیژنې چې د رهتاس د زیارت په لنګر خانې کې یې ژوند کاوه ، او هغه ګیتا نومیده. دنیرمل په دې خبره باندې خواص خان ټکان وخوړ او ورته یې وویل چې: میرمنې ! ته یې ځنګه پیژنې ؟ هو !تر هغې چې ما پورې اړه لري زه درهتاس د زیارت په لنګر ځاې کې اوسیدونکې ګیتا ډیره ښه پیژنم. اوهغه هم ما پیژ نې. نیرمل ورته وویل چې: ګوره زویه ! همغه ګیتا ستا کومک ته اړتیا لري. خواص خان ترې په ډیره بې قرارۍ سره وپوښتل: میرمنې ! دا ته ځنګه خبرې کوې؟ ګیتا ماته څه اړتیا لري ؟ هغه خو هلته درهتاس د زیارت په لنګرځاې کې ده. بیا ورته نیرمل په ټول تفصیل سره هغه قصه وکړه چې څه ډول ګیتا د مهارت د دوو کسانو لخوا د هغه ځایه را تښول شوې اوبیا دلته د مهارت د اوسیدو ځاې ته راوړل شوې او بیا ترې مهارت د واده غوښتنه وکړه چې ګیتا یې غوښتنه و نه منله اود مهارت تر مخه یې دخواص خان سره د خپلې مینې ځرګندونه کړې ده.

کله چې نیرمل خبرې خلاصې کړې نو خواص خان د هغې د خبرو سره علاقه پیدا کړه او ورځخه یې وپوښتل چې: ګوره ادې جانې ! دا ستا ډیره مهرباني ده چې تا ماته د ګیتا په اړه په پوره تفصیل سره خبره وکړه ، تا ددې خبرې په کولو سره زما په ځولۍ کې د خوښیو انبار وا چاوه. زه ددې نه مخته په دې نه پوهیدم چې ګیتا هم ما خوښوي خو ستا د اوسنیو خبرو ځخه زما زړه ډیر خوشحاله او ډاډمن شو ،په رینښتیا هم ګیتا ددې وړ ده چې هغه د خپل ژوند ملګرې وګرځوم. هغه یوه غمژنه او غم وهلې پیغله ده. خو دا را ته ووایه چې ولې مهارت هغه د رهتاس د زیارت د لنګرځاې ځخه دلته را وتښتوله. د هغه په دې خبره نیرمل ورته وویل چې:

ګوره خواص خانه !دګیتا بیچاره ګۍ بد قسمتي دا ده چې هغه ډیره زیات ښایسته او ښکلې ده ، د هغې وجود دومره د راښکود نه ډک دې چې اندازه لګول یې شوني نه دي ، مهارت هغه دغه زیارت کې د پناه اخستو تر مخه چیرې کتلې وه ، او هغه پرې د همغه وخته راهیسې ځان ځاروي، هغه غوښتل د هغې سره واده وکړي خو ګیتا نه غوښتل د هغه سره واده وکړي، ګوره زویه ! زه غواړم تاته دا ووایم چې: دمهارت دخلکو په واسطه د ګیتا د راتښتولو وروسته هغوې ګیتا همدلته بندي کړې ده ، او غوښتل یې چې هغه په هر صورت چې کیدې شي واده ته تیاره کړي. خو ګیتا ورته په ډاګه ددې کار ځخه انکار کړې دې. او ورته یې ویلي دي چې هغه به یوازې او یوازې دشیرشاه سوري د سپه سالار خواص خان سره واده کوي اوبس. ځکه چې هغه د خواص خان سره د ژوند د اخري سلګیو پورې مینه کوي او که چاپه زور ورسره د واده کولو هڅه وکړه نو بیا به د هغه لاش ووینې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره زویه ! زه تاته په دې خاطر مبارکي درکوم چې دشپې په تیاره کې تا مهارت ته ډیره بده ماتې ورکړه .اودهغه لښکر دې له منځه یوووړ. اوس نو مهارت دخپلو پاته څو کسانو سره د شرق په لور تښتیدلې دې اوهغه غواړې د شرق له لورې د غرنۍ لړیو څخه بیرون شي اوخپل بل کوم ځای کې ځای په ځای شی. زویه !د شرق په لور د تیښتې په وخت کې هغه له ځانه سره ګیتا هم وتښتوله ، اوس زه له تا غواړم چې د مهارت د لاسو څخه ګیتا ازاده کړې. تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته نیرمل خاموشه شوه ، نو خواص خان خپله پریکړه اعلان کړه چې:

ګوره ادې جانې ! هغه څه چې تا وویل ، ماته هغه ټول رینښتیا ښکاریږي، ستا دعمر څخه هم دا سې ښرګندیږی چې ته به دروا غ نه وایی. هغه تفصیل چې تا ماته د ګیتا په اړه ووایه هغه ټول حقیقت ته نژدې دې ، خو ددې سره به زه د احتیاط څخه کار اخلم تاته به انعام درکوم خو که چیرې له ما سره دې دوکه اوفریب کړې و نو څټ به دې در پرې کړم. ددې خبرې پریکړې سره سم یې هغه ساتونکې ته چې نیرمل یې خواص خان ته له ځانه سره راوړې وه حکم وکړ چې نیرمل هملته په فوځ کې له ځانه سره وساتي ،او ښه پالنه یې وکړي ، ددې خبرې وروسته خواص خان خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ، یوه برخه یې هملته پریښوده اوبله برخه یې له ځانه سره واخستله دهمغه غرنۍ لړۍ شرقي برخې ته روان شو کومې لورې ته چې مهارت دخپلو عسکرو سره تښتیدلې و.

خواص خان په دې ټوله سیمه کې ډیره ښه بلد و .ددې غرنۍ لړۍ شرقی برخې کې ، یعنې هغه ځای کې چې دا غرنۍ لړۍ پای ته رسیږې او میدانی سیمه پیلیږي ، هلته یو ځل بیا خواص خان خپل فوځ په دریو برخو باندې وویشه دهغوې دوه برخې یې د درې په ښي اړخه کې و ټاکلې او هغه پاته بله برخه یی له ځانه سره واخسته او ددرې مخکینې برخې کې ځای په ځای شو.

بله ورځ هغه وخت چې لمر دشرق نه سر را پورته کړ او دتیارو په څپو دلمر وړانګې را خپرې شوې نو مهارت دخپلو پاته شوو لښکرو سره یو ځای ددرې څخه د راوتلو وروسته میدانې سیمو ته ور ننوت، نوخواص خان دخپلې برخې د لښکر سره یو ځای دهغه مخه و نیوله. مهارت خپلو عسکرو ته د تم کیدو اشاره وکړه اوخپل یو کس یې مخته ور ولیږه تر څو معلومه کړي چې دا خلک څوک دي او ولی یې ددوې مخه و نیوله. دهغه یو عسکر په منډه منډه راغې او د لږ ځنډ وروسته بیرته را ستون شو اومهارت ته یې خبر ورکړ چې لاره بندونکې پخپله خواص خان دې او هغه دجنګ له پاره تیار ولاړ دې. په دې وخت کې مهارت ګیتا هم دخپل ځان سره یو ځای په آس کینولې وه، کله چې هغه عسکر مهارت ته دخواص خان په اړه خبر ورکړ نو د ګیتا سر د خوشحالیو نه را بورته شو ، هغه مسکۍ وه. په همدې وخت کې مهارت خپلو ملګرو ته وویل چې:

ګورئ زما ملګرو ! زه په دې ډاډمن یم چې دشیرشاه سوری سالار خواص خان خپل مرګ تر دې ځایه راوړې دې. هغه د خپلو څو کسو ساتونکو سره زما لاره بنده کړې ده ، کیدا ې شې چې هغه دا انګیرې لی وې چې هغه زما ټول فوځی ځواک له منځه وړې دې او زه د یو څو ملګرو سره یو ځای خپل ځای ته ورغلې وم ، زما سره همدا اوس هم دهغه لس هومره زیات وسلوال ملګري موجود دي. په دې اساس به دهمدې درې تر څنګ زه خواص خان ته ډیر ه بده ماتې ورکوم اودهغه څټ به پرې کوم. په دې ترتیب به دخواص خان دوژلو وروسته زه خپله دغه ناکامي په بریا بدله کړم.

ددې خبرو وروسته مهارت شاته وکتل او دخپل آس په شا سپره ګنګا ته یې مخ ورواړوه او ورته یې وویل چې:ګنګا !ته ښکته شه او په کوم خوندي ځای کې کینه ، زه به ددې خواص خان کار ورختم کړم ،خو ګوره که په دې غرنۍ دره کې خواص خان پر ما غالب شو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا خو به ستا برخلیک د خواص خان سره تړلې وي خو که چیرې ما ددې جنګ په جریان کې د خواص خان ځټ ور پرې کړنو بیا به ته د تل له پاره زما دژوندانه ملګرې اوسې. اوس ته زما د آسه ښکته شه ، ګنګا د مهارت دغه سلا د خپل زما له پاره ښه فرصت و ګاڼه او سمدستي یې دآسه لاندې راټوپ کړ او منډه یې کړه او په ښې لورې کې په یوه ستره تیږه کیناسته.

مهارت د خپل ټول ځواک سره یو ځاې په خواص خان باندې د حملې له پاره مخته راغې. ګنګا هم د احتیاط څخه کار واخست او خپل ځاې یې بدل کړ او د مهارت د سترګو څخه دپټیدو په خاطر د غرنۍ لرۍ د یوې غونډۍ په سر و ختو او هلته کیناسته ، هغه نه غوښتل چې دهغې د ناستې د ځاې په اړه مهارت ته معلومات تر لاسه شي ، هغې همدا راز غوښتل دهغه پورته ځاې څخه ددواړو لښکرو تر منځ د ټکر ننداره هم په خپلو سترګو ووینې.

مهارت ددې آند سره چې دهغه د ملګرو شمیره ډیره ده ، په داسې حال کې چې د خواص خان چې وسلوال ځوانان دي دهغوې شمیر ه ددې د ځواکونو د شمیرې څخه لس هومره لږه ده نو د ډیر فخر او تکبر سره یې خپل لښکر ته د مخکې تللو حکم وکړ او د وینې تو یونکو لیوانو په څیر یې په خواص خان باندې حمله وکړه.

تر اوسه دد ې جنګ دپیلامې څخه لږ څه وخت نه و تیرشوې چې ددرې په ښي لورې کې چې خواص خان کوم عسکر ځاې په ځاې کړي و ، نا څاپه را پیدا شول او د تکبیر د اواز دپورته کولو سره یې د مهارت په لښکر رودانګل.

مهارت ددې حالاتو په کتلو سره ډیر اندیښمن شوې و ، هغه دا فکر هم نه شو کولاې چې خواص خان دې دهغه د ماتولو له پاره ددرې په ښي او چپ لورې کې خپل عسکر ځاې په ځاې کړي وي. تر اوسه هغه په دې هڅه کې و چې دخواص خان ددې لښکر له پاره دخپلو ځواکونو یو ډله بیله کړي چې دخواص خان د لښکر هغه دریمه پټه ناسته ډله هم دخپلو سنګرو څخه را ووتله او دمهار ت په ځواکونو لکه د اسماني تندر را پریوتل. اوس نو دمهارت له پاره ددرې واړو اړخونو څخه یو وینه تو یونکې توپان را پورته شوې و.

دهغه تر مخه په خپله خواص خان په پوره ځواک سره جنګیده او د ښي او چپ لورې هم دخواص خان تازه ځواکونو د مهارت په لښکر رڼا ورغ توره تیاره کړې وه. په دې درې کې جنګ څه ډیروخت دوام و نه کړ ، خواص خان دخپل لښکر ددرې واړو برخو سره مهارت او دهغه ملګرو ته د شنه اسمان ستورې ور وښول او دډیر لږ وخت وروسته یې دهغه او دهغه دلښکر کار پاې ته ورساوه . دهغه په ګډ ون یې دهغه ټول ملګري یو په بل پسې له منځه یوړل ، او په دې توګه یې مهارت چې د شیرشاه سوري تر لاس لاندې سیمو کې د چور و چپاول او بغاوت او سرکشۍ اساس ګرزیدلې و په مکمله توګه د سیمې څخه پاک کړ او سیمې ته یې امن و امان را ګرځاوه.

دمهارت او دهغه د لښکر د له منځه وړلو وروسته اوس خواص خان د ګنګا په فکر کې ډوب و. هغه خپل لښکر ته هملته د تم کیدو امر وکړ او پخپله په خپل آس باندې سپور شو او مخته ورغې تر څو دګنګا لټون وکړي. هغه په خپل ځغلنده آس باندې سپور مخته روان و چې د غونډۍ دپاسه ناسته ګنګا دخپله ځایه را پورته شوه. خواص خان هغه وکتله ، هغې همغسې خپل ځان په سپین پړونې کې را نغښتلې و او سپین کالي یې په ځان کې و . همدا راز یې خپل مخ هم په سپین رنګه نقاب کې راپوښلې و . دغونډۍ د سر څخه ګنګا په بیړه لاندې را کیوته او دخواص خان په لور را روانه شوه. خواص خان هم دهغې په کتلو سره د آسه را ښکته شو. کله چې ګنګا ورته را نزدې شوه نو خواص خان غوښتل هغې ته د زړه له اخلاصه څه ووایي خو ګنګا پرې را مخته شوه او ورته یې وویلې چې: زما ډیر درونده

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خانه ! زه ستا ډیره زیاته ممنونه او شکر کونکې یم چې تا زه د مهارت په څیر د یوه شیطان څخه وژغورلم. او که نه معلوم نه ده چې هغه به له ما سره څه کول. خواص خان ورته په ډیر نرم او د مینې نه ډک غږ سره وویل چې:

ګوره ګیتا ! هغه ښځه چې د مهارت په هستونګنځې کې له تا سره یو ځاې وه او نیرمل نومیده ،همغې ماته ستا په اړه به بوره تفصیل سره خبره کړې ده ، او دا یې راته هم ویلي و چې ته د زیارت په لنګر ځاې کې د پناه اخستو د مخه هغه چیرې کتلې وې او ډیره یې خوښه شوې وې. په دې خاطر یې د خپلو خلکو په لاسو ته د هغه ځایه را و تښتولې او دلته خپل هستونګنځې ته یې راوړې یې. ګوره ګیتا ! زه په دې خاطر ستا ممنون یم چې...ګیتا یې خبره پرې کړه او ورته یې وویل چې: په کومه خبره خواص خان ؟ خواص خان لږ څه تم شو او بیا یې وویل چې:

ګوره ګیتا ! نه به دروا غ وایې او نه به را څخه څه پټوې. ماته خو نیرمل وویل چې ته ما سره مینه کوې او ما غواړې. ایا دا حقیقت دې ؟ ګنګا سر ټیټ کړ ، او تر ډیره وخته پورې یې څه فکر کاوه او بیا یې سر را پور ته کړ او خواص خان ته یې مخ کړ او ورته یې وویل چې: که چیرې دا خبره ریښتیا او حقیقت وې نو ستا عکس العمل به پرې څه ډول وي ؟ خواص خان سمدستي ځواب ورکړ چې:

و اوره ګیتا ! که دا خبره ریښتیا او حقیقت وي نو بیا به زما عکس العمل هم همدا ډول وي چې زه هم تا د زړه له کومې خوښوم او د خپل ژوند د تلپاتې ملګرې کیدو اراده دې لرم. اوس وو ایه چې ایا دا حقیقت دې او که زما د ژوندانه خوب او سراب دې ؟ ګیتا ورته وویل چې: نه زما محترما ! زا یو حقیقت دې. ته لمړنې شخصیت یې چې ما ور سره په خپل ژوند کې د زړه له کومې مینه کړې ده. ته لمړنې ځوان یې چې ما د رسره د زړه په پیوندونو کې خپل محبت را نغاړلې دې. که ته ما خپلوې او که نه مې خپلوې ، زه به د خپله زړه له کومې ستا بندګي کوم، خواص خان خپل دواړه لاسونه ور اوږده کړل او د ګنګا نرم او ملایم لاس یې په خپلو لاسونو کې و نیوه او بیا یې ورته وویل چې:

و اوره ګیتا ! د نن نه وروسته ته هم زما یې. ګوره ګیتا ! اوس چې مونږ دواړه یو د بل شو او یو بل مو خوښ کړل نو اوس خو د خپل مخ څخه دا نقاب لرې کړه ، تر څو زه ستا د غه ښایسته مخ او څیره ووینم او ستا د ښایست ، ستا د جمال او ستا ښکلتیا څخه زړه خوشحاله کړم. ګنګا لږ څه لړزیده او د شرم نه یې سر ټیټ کړې و ، خواص خان ته وویل چې:

زما محبوبه ، خواص خانه ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې زه همستا یم او ټول ژوند به همستا اوسم.او له تا سره ژمنه کوم چې زه به تا د خپل ژوند د سفر ملګرې کوم. خو ما د یوه کار په لړ کې سوګند کړې دې ، نو کله چې هم زما هغه کار تر سره شي او زما هغه سوګند او قسم په ځاې شي نو بیا به زه د خپله مخه د غه نقاب لرې کوم ، او دا مې هم سوګند کړې دې چې تر څو چې زما هغه کار نه وي شوې زه به د خپل مخ نه دا نقاب نه لرې کوم. نو په دې خاطر زه هیله لرم چې ته به ما زما د دې کار د پوره کولو پورې د خپل قسم ماتولو ته اړ نه کړې. کله چې زما هغه کار تر سره شي نو زه به ستا مخې ته راځم او د خپل مخ نه به دا نقاب لرې کوم، زه هیله لرم چې هغه وخت به ته زما د خپلو لو څخه مخ و انهړوې. خواص خان ورته په ډیره نرمه ژبه ځواب ورکړ چې:

ګوره ګیتا ! که اوس نه غواړې د خپل مخ څخه نقاب لرې کړې ، اویا دې د کومې خبر ې په لړ کې د دې نقاب د نه لرې کولو سوګند کړې وي نو زه له تا سره ملګرې یم ،خو دومره را ته وو ایه چې ته چیرې او سیدل غواړې ، خو یو خبره درته کوم چې ګیتا : زه نه غواړم ته بیرته د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهتاس د مندر په لنگرځاي کې و اوسیږې. هلته په رهتاس کې زما یو کور شته ، نو که ته غواړې زه به دې هملته د اوسیدو انتظام وکړم. گیتا ورته د ویرې څخه وویل چې:

زه به هلته ستا په نه موجودیت کې څنگه خپلې شپې سبا کوم . ځکه چې ته خو اوس په جنگونو کې مصروفه یې ، نو که چیرې هلته ځانته اوسیږم نو لکه څنگه چې د مهارت ملگرو زه دهغه لنگرځاي څخه را وتښتولم،نوپه دې توگه به مې ستا دحویلۍ څخه څوک و تښتوي او زه به دخپله ځانه هیڅ دفاع و نه شم کولې . اوس خو دلته ته په ډیر ښه وخت کې زما دکومک له پاره را ورسیدې، همدا علت و چې مهارت ماته هیڅ ډول زیان و نه شو را رسولې او که نه هغه بدبخته او شیطان خو زما دعصمت او عفت پسې را خستې وه. خواص خان تر یوه وخته به فکر کې ډوب و او بیا یې ترې وپوښتل چې :

گیتا ! که ته نه غواړې هلته په رهتاس کې زما په حویلۍ کې و اوسیږې نو بیا ته ماته ووایه چې ته چیرې غواړې و اوسیږې ؟گنگا ورته وویل چې: ما په داسې ځاي کې وساته چې زه ستا د متهو لاندې خوندي و اوسم .امیر خواص خان ورته وویل چې: نو بیا خو د جنگ په وخت کې داسې ځاي زما خیمه ده . که ته غواړې په هغې کې اوسیدې شې . دهغه په دې خبره گنگا خپل سر ټیټ کړ او ورته یې وویلې چې :

ستا خیمه زما دپاره ډیره غوره او ښه خوندي ځاي دې خو اوس او په دې وخت کې زه ستا په خیمه کې هم ځانته نه شم اوسید لې. دا کار زما او ستا دواړه نه وروسته شوني دې. که چیرې په همدې حال کې زه ستا په خیمه کې پاته شم نو بیا خلک زما او ستا تر منځ د اړیکو په اړه ډول ډول خبرې کوي او زه نه غواړم چې زما په خاطر ستا په ذات باندې کوم داغ ولگیږي ، خواص خان ترې په ډیره اندیښنه توگه و پوښتل چې: ددې نه اخوا به زه ستا دخوندي ساتلو او هستونگنځې په اړه څه ډول اقدام و کولې شم. گنگا ورته مشوره ورکړه چې :

دجنگ په وخت کې شیرشاه سوري هم دخپل حرم ښځې دخپل ځان تر څنگ ساتلې او د نورو سالارانو ښځې به هم دهغوې سره وې . خواص خان ورته وویل چې هو همدا سې وه . بلکه د شیرشاه سوري ښځې به دجنگ په دوران کې هم دهغه سره یو ځاي اوسیدلې ،دهغوې له پاره به پړاو کې څو خیمې ځانگړې کیدې ، دهغه په دې خبره گنگا سمدستې ورته وویل چې: ایا دا شونې نه ده چې د پړاو په وخت کې زه هم دهمغو ښځو سره یو ځاي و اوسیږم. هغه زړه ښځه چې نیرمل نومیږي او زما په اړه یې تاته پوره تفصیلي معلومات هم درکړې و هغه به هم په همغه زنانه خیمو کې له ما سره یو ځاي اوسیږي هغه به زما ډیره ښه دوسته او ښه خدمت کونکې اوسي. همدا راز به د اړتیا او په وخت کې زما او ستا تر منځه د قاصد رول هم ادا کوي. ځکه د ښځو په خیمو کې د اوسیدو په وخت کې به کله چې هم زما زړه وغواړي له تا سره ووینم نو دهمدې لارې به درسره کتلاي شم. خواص خان خپله پریکړه وکړه او ویې ویل چې : ماته ستا دا سلا منظور ده. زه به د ښځو په خیمو کې ستا او د نیرمل د اوسیدو له پاره انتظام وکړم. اوس را ځه چې ددې ځایه ولاړ شو ، ددې خبرې سره سم خواص خان د مهارت د وژل شوو ملگرو په یوه اس باندې گنگا سپره کړه او ددښمن نور آسونه یې دخپله ځانه سره را مخته کړل او دخپل لښکر دهغه دویمې ډلې په لور ور روان شو.

دغې ډلې ته هم دخواص خان د عملیاتو په اړه پوره پوره خبر ور رسیدلې و ، هغوې ددې څخه هم خبر شوي چې خواص خان د مهارت مخه نیولې او هغه ته یې سخته ماتې ورکړې ده. په دې خاطر کله چې خواص خان دخپل لښکر دغې دویمې برخې ته ورستون شو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوي د تکبير او الله اکبر په چغو هغه بدرگه کړ. هغوي په ډېره توګه د خواص خان او د هغه د ملګرو ښه راغلاست وکړ. کله چې خواص خان د خپل لښکر دغې ډلې ته را ورسيد نو حکم يې وکړ چې هغه زړه نيرمل راوړئ. هغوي هم نيرمل د خواص خان مخې ته راوړه ، د نيرمل په کتلو سره خواص خان وويل چې :

ګوره ادي ! زه ستا ډېر زيات ممنون او شکر کونکې يم چې تا ماته د ګيتا په اړه په سهي وخت کې خبر راکړ . اوس زه غواړم ګيتا په خپل لښکر کې له ځانه سره يوسم . ګيتا به هلته د ښځو به خيمه کې قيام کوي ، ايا ته هم د ګيتا سره يو ځاې تلل غواړې ؟ اويا د هغې سره يو ځاې او سيدل غواړې ؟ ګيتا غواړی چې ته ور سره يو ځاې و اوسيږې ، نيرمل سمد ستي وويل چې : که چېرې دا سې وی نو دا خو به زه خپله نيک بختي وګڼم

د نيرمل په دې ځواب سره نه يوا ځې ګيتا بلکه خواص خان هم خوشحاله شو ،بيا خواص خان د خپل لښکر سره يو ځاې د مهارت دغه د غرنيو لړيو په هستونګنځې کې ور ننوت ، د هغې ځاې هر څه يې سره را ټول کړل او بيا د خپل لښکر سره يو ځاې د شيرشاه سوري سره د يو ځاې کيدو په خاطر را روان شو .

۴۰

د مهارت په لور د خواص خان د کوچ څخه وروسته شيرشاه سوري هم د خپلې برخې د لښکر سره يو ځاې د همايون سره د ټکر په لور و خوځيد.د شپې په تورو تيارو کې هغه وخت چې د همايون لښکر په دغو ورانو ويجاړو سيمو کې پرمختګ کاوه ،شيرشاه سوري په ناڅاپي توګه د همايون د لښکر تر شاه را څرګند شو ، په دې وخت کې شپه پوره تياره شوې وه . ټوله فضا د پوره خاموشۍ سره مخ وه ، هر څو په خپل ځاې بې حرکته ولاړ و ، په همدې وخت کې شيرشاه د خپلو لښکرو سره يو ځاې د همايون د لښکرو په وروستنۍ برخه باندې د شپې د تيارو په دې توپان کې حمله وکړه . د شيرشاه سوري دا حمله دومره ځواکمنه ، او وينه تويونکې وه چې د همايون د لښکر د وروستۍ برخې ليکې يې سره ګډې وډې کړې ، د هغوي بې شميره عسکر يې له تيغه تير کړل ، د شپې د دې تيارو په لړيو کې د همايون د لښکر شاتنۍ برخه د دود د سيورې په څير د تباهۍ سره مخ شوې وه .

د شا له اړخه د حملې په واسطه نه يوا ځې شيرشاه سوری د همايون لښکر د عامې وژنې سره مخ کړ بلکه د هغوي خوراکي سامانونه او جنګي وسايل يې هم ترې په ولکه کې واخستل ، تر څنګ يې هغه توپونه او نور عسکري مواد چې په کشتيو کې بار د همايون د لښکر سره روان و په هغوې هم شيرشاه سوري ولکه وکړه . په دې توپونو کې هغه توپونه هم شامل و چې د هغې په کومک سره شيرشاه سوری د چنار کلا سوبه کړې وه.

د همايون په لښکر د شپينې وينه تويونکې عملياتو نه وروسته ، شيرشاه سوري د شپې په تياره کې ځان يو نامعلوم ځاې ته وويست. بله ورځ چې د چوسه په سيمه کې همايون د خپل لښکر سره يو ځاې پړاو وکړ نو هلته هغه ته خبر ورسيد چې د شپې په تياره کې شيرشاه سوری د لښکر په شاته برخه باندې خونړې يرغل راوستې دې ، هغه د خبر د تر لاسه کولو سره سم حکم وکړ چې د لښکر يوه برخه د شيرشاه سوري د تعقيبولو پسې و ليږئ. دوې لا تر اوسه پورې په همدې خبرو او سلاو کې مصروف وول چې د شرق له لورې يې پورته کيدونکې خاورې او بادونه تر سترګو شول. همايون سمد ستې خپلو مخبرانو ته حکم وکړ تر څو ډاګيزه کړي چې د خاورو او بادونو دغه وريځې د چا د لښکرو په واسطه را پورته شوې دې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلږ ځنډ وروسته دهمايون مخبرانو هغه ته خبر ورکړ چې شيرشاه سوري د يوه پريکنده جنګ سره دلته را رسيدونکې دې . هغوې ورته دا هم وويل چې د خاورو او دوړو دغه وريځې چې د غرب له لورې پورته کيدې هغه په دې خاطر وې چې هغه وخت د شيرشاه سوري لښکر د چوسه په غرب کې د توراندې د غاړې څخه راتيريدل . د ګردونو او خاورو د پورته کيدو د وريځو په کتلو سره همايون ته يو ډول تذبذب او انديښنه را پيدا شوې وه . هغه ته خو يواځې دا ډاګيزه شوې وه چې شيرشاه سورى دهغه د لښکر تر شا يرغل راوړې و ، ځکه چې هغه برخه د کرم ناسه ددرياب په لورو ، نو که چيرې د کرم ناسه د لورې د خاورو او دوړو د پورته کيدو نښې موجودې واې نو بيا به همايون دومره په انديښنه کې نه پريوته . ځکه هغه ته دا ډاګيزه شوې وه چې شيرشاه سورى د هغه د لښکر تر شا يرغلونه کوي ، خو اوس داسې ډاګيزه کيده چې شيرشاه سورى د چوسې په لور چې د کرم ناسه شرق لورې ته را روان دې .

په دې خاطر هغه ددې هڅه کوله چې ځانته ډاګيزه کړي چې دغه د وريځو په څير پورته کيدونکې ګرد د چا دلښکر دې ، همايون په دې شک او شبه کې ککړ و چې شونې ده چې د شيرشاه سوري د لښکرو ستر سالار خواص خان د شيرشاه د بسپنې له پاره دهغه سره را يوځاې شوې وى . ځکه همايون ته دا ډاګيزه شوې وه چې شيرشاه سورى خواص خان د مهارت د ځپلو له پاره هغه لورې ته استولې و ، ددې ترڅنګ همايون په دې شک کې هم پريوتې و چې شوني ده چې دهغه د ورونو څخه به کوم يو دهغه دبسپنې له پاره د جونپور څخه دې لورې ته راغلي وي . په هرصورت دهمايون مخبرانو هغه ته دا خبر ورکړ چې شيرشاه سوري دهغه د لښکر شاتنۍ برخه پرى ايښې ده او اوس د غرب په لور د خپل ټول ځواک سره د تورانو مې دلدل د غاړې څخه را تيريږې او دهمايون دلښکر تر مخه د خيمې وهلو اراده لري

دشيرشاه سورى د راتلو دخبر سره سم همايون خپل ټول فوځي سلاکاران را وبلل اودهغوې تر مخه يې دا پوښتنه کيښووله ،چې اوس په داسې حال کې چې شيرشاه سورى خپله سينه ډال کړې او غواړى دهمايون دلښکر سره د جنګ له پاره تيارې ښيي ، نو دهمايون له اړخه بايد څه ډول عکس العمل وښوول شى . دهغه په دې خبره دهمايون دلښکرو د سالارانو څخه يو سالار قاسم حسين سليمان ورته وويل چې :

درونده شاهنشاه ! شيرشاه سورى زمونږ دلښکرو د تعقيب پسې دومره ستومانه سفر کړې دې او اوس دلته رارسيدونکې دې ، په دې اساس به دهغوې آسونه ستړې شوى وې او د سپرلۍ حيوانات به يې د جنګ کولو قدرت نه لرى ، په دې اساس زمونږ له پاره به دحکمت نه ډکه لاردا وى چې مونږ په همدا سې وخت کې د شيرشاه سورى په لښکرو باندې يرغل وکړو . ددښمن د ستومانتيا څخه به مونږ ته په اسانه توګه برې را په برخه شي او شيرشاه سورى به دماتې سره مخ شي .

همايون د خپل سالار قاسم حسين سليمان له اړخه دغه مشوره ډيره خوښه کړه خو په دې وخت کې دهمايون ډير دوست او ملګري سلاکار مويد بيګ را ټوپ کړ ، هغه همايون ته مشوره ورکړه چې په جنګ کې بيړه ښه کار نه دې ، ځکه شوني ده چې مونږ دماتې سره مخ شو ، مونږ ته په کار دې چې په ډيره ښه توګه د خپل فوځ ليکې سمې کړو او بيا د شيرشاه سوري په خلاف باندې حرکت وکړو . همدا سې وشول ، شيرشاه سورى هم را ورسيد اودخپل لښکر سره يو ځاې يې همله پړاو وکړ ، هغه سمدستې يو تيز تلونکې قاصد د خواص خان په لور ور وليږه ، اوهغه ته يې دا پيغام ور وليږه چې د همايون سره د يوه پريکنده جنګ کولو له پاره دې ژر تر ژره دلته زما خواته ځان را ورسوى . ددې نه وروسته شيرشاه سوري په ډيره پټه توګه خپل لښکر متحرک کړ او د کرم ناسه ددرياب څخه اخوا ورتير

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو . اوس نو هغه خپل لښکر د کرم ناسه او ګنګا د دریابونو تر منځ تم کړ او په دې ترتیب یې د همایون د لښکرو له پاره د کومک رسولو ټولې لارې بندې کړې.

دلته د شیرشاه سوری د پړاو ځو ورځې لا تیرې شوې نه وې چې خواص خان هم د خپل لښکر سره یو ځای د هغه سره را یو ځای شو . د هغه په را رسیدو شیرشاه سوري ډیر زیات خوشحاله او ډاډمن شو ، اوس نو په یوه ډول سره د هغه ټول ځواک را یو ځای شوی و . او کولې یې شول چې هر وخت چې وغواړي د همایون په لښکرو باندې مرګوني یرغل وکړي. کله چې شیرشاه سوری ته د خواص خان د ور رسیدو خبر ورکړل شو نو هغه د خپلو ساتونکو سره یو ځای د خپل پړاو څخه را ووت او د خواص خان د ښه راغلاست له پاره بیرون راغي.

شیرشاه سوری او خواص خان دواړه د خپلو خپلو آسونو څخه را ښکته شول ، یو بل ته ورغاړې وتل ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری وکتل چې د خواص خان تر شاه یو نجلۍ هم په آس سپره ده چې خپل مخ او ټول وجود یې په سپینو کالیو کې را نغاړلې و ، شیرشاه سوري دغه نجلۍ او د هغې سره ملګرې هغه زړې ښځې ته وکتل ، او بیا یې په پوښتنه کونکې توګه خواص خان ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې :

خواص خانه زویه ! دغه پیغله او ورسره دغه زړه ښځه دا څوک دي؟ د هغه د دې پوښتنې په ځواب کې ورته خواص خان د ګنګا او نیرمل په اړه تفصیلي معلومات ورکړل . شیرشاه سوري د هغه د ځواب د اوریدو نه وروسته خاموشه و درید او بیا یې په مسکا سره وویل چې خواص خانه زویه ! د خدای شکر دې چې تا خو ځانته کومه پیغله خوښه کړه . خو که دا نجلۍ د خپلې کومې غوښتنې په لړ کې له تاسره سمدستي واده کول نه غواړي او د خپل مخ څخه نقاب هم نه لرې کوي نو سهی ده ، هغه د ښځو خیمو ته ور واستوئ، تر هغو چې دوې وغواړي هملته دې او سیږي او کله یې چې وکتل چې سوګند یې پوره شوی دی او تر څنګ یې ستا تر مخ د خپل مخ څخه د نقاب د لرې کولو اراده وکړي نو بیا به زه ستاسو د دواړو د واده کولو پروګرام جوړ کړم . وروسته بیا په تلو تلو کې شیرشاه سوری د ګنګا څنګ ته را نزدې شو او په پلرنې شفقت سره یې ورڅخه وپوښتل چې :

ګوره ګیتا لوري ! زه له تا څخه ډیره ممنون یم چې تا زما زوی خواص خان د خپل ځان له پاره خوښ کړی دی ، زه تاته او له تا سره یو ځای دغه زړې نیرمل ته دلته په راتلو باندې ښه راغلاست وایم . د دې خبرې سره سم شیرشاه سوري خپلو ساتونکو ته حکم وکړ چې ګیتا او نیرمل دواړه په پړاو کې د ښځو خیمه ځای ته یوسې او د دې دواړو له پاره ډیرې غوره او ښه خیمې ولګوي ، ګیتا او نیرمل د همدې ساتونکو سره یو ځای روانې شوې ، د هغوی د تللو وروسته شیرشاه سوری د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې :

خواص خانه زویه ! اوس وخت راغلی چې مونږ د همایون پر خلاف اخري او پریکنده حمله وکړو ، همایون همدا اوس د چوسې په سیمه کې د خپل لښکر سره پړاو کړی دی ، د دې نه مخته ما د تورا د ویالې څخه د تیریدو وروسته د ګنګا په غاړه پړاو کړی و خو همایون د هغه ځایه خپل پړاو پورته کړ او د چوسه سیمې ته ولاړ . اوس ما دلته د کرم ناسه او ګنګا تر منځه ځکه پړاو کړی دی چې د همایون د لښکر له پاره د کومک ټولې لارې وتړم . او بیا په هغه داسې خونړۍ حمله وکړم چې هغه زما تر مخه بې وسه شي ، ایا ستا په آند ما دا کار و نه په ښه توګه کړي او که نه ؟ خواص خان ورته په خندا کې وویل چې :

دروند ه شیرشاه سوری ! زه پوهیږم چې کرم ناسه او ګنګا دواړه هغه ځایونه دي چې په دې ځایو کې د پړاو په واسطه مونږ د همایون په مقابل کې ډیر په ګټه کې یو . د هغه په دې خبره شیرشاه سوری ډیر خوښ شو او ورته یې وویل چې : زویه ! که خبره همداسې وي نو ته هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدلته دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو وکړه . پریږده چې لښکر لږ څه دمه شي او بیا دهغې وروسته په همایون باندې دپریکنده ګذار له پاره ځان تیار کړو . ما ته خو مخبر خبر راوړي چې تا مهارت ته ډیره بده ماتې ورکړې ده او دهغه ټول هستونګنځي دې له ځانه سره راوړي دي ، په ځواب کې ورته خواص خان وویل چې : دهغه د هستونګنځي څخه ماته ډیره څه ترلاسه شوي دي ، په هغې کې خوراکې توکې او جنګې سامان هم شته . او دا به ټول دهمایون پرخلاف په جنګ کې استعمالوم . شیرشاه سوري خواص خان ته د مهارت په ماتولو او ځپلو باندې مبارکي ورکړه ، بیا دواړو لښکر له ځانه سره واخست او د پړاو په لور روان شول او دخواص خان د برخې لښکر هم هملته دکرم ناسه او ګنګا تر منځ د شیرشاه سوري دلښکر سره یو ځاې پړاو وکړ.

۴۱

د سنګم او ګنګا د دریابونو تر منځ د پړاو په وخت کې د شیرشاه سوري او خواص خان مدافعانه سلوک خپل کړې و ، هغوې خپل لښکر او خپل ټول ځواک په دې باندې باوري کړې وچې په دې وخت کې دې د همایون د فوځونو لاربنده کړي ترڅو دکرم ناسه ددریاب څخه تیر نه شي. دبله اړخه دوې دهمایون د لښکر د بسپنې د وررسیدو ټولې لارې بندې کړې وې او هغوې ته هیڅ ډول دخوراک څښاک او فوځې سامان نه وررسیده . همایون هم ددې حالاتو څخه په تنګ راغې او دچوسه څخه یې دبلې کومې لورې په لور د کوچ کولو اراده وکړه . هغه غوښتل چې یا خو اګرې ته ولاړ شي اویا هم د چنار کلا ته مخه کړي . خوپه هر حال هغه باید د کرم ناسه ددریاب څخه دخپل لښکر سره یو ځاې واوړي ، ډاګیزه وه چې شیرشاه سوري په یوه ډول همایون دخپلې کلابندۍ لاندې راوستې و . دهغه تر مخه بله کومه داسې ستره لاره اویا ګودر نه و چې دهغې په واسطه شیرشاه سوري ته دوکه ورکړي او دهغې لارې خپل ځان د شیرشاه د کلابندۍ څخه بیرون کړي. ترڅنګ یې د باران موسم هم مخته را روان وچې په طبیعې توګه یې همایون د سترو سترو ستونزو سره مخ کاوه.

دبله اړخه کله چې همایون دا محسوس کړه چې هغه د شیرشاه سوري له اړخه یو ډول کلابند شوې دې نو د شیرشاه سوري په پړاو یې سپکې او وړې حملې پیل کړې ترڅو شیرشاه سوری د سنګم او ګنګا د دریابونو تر منځ دپړاو څخه شاته تللو ته و هڅوي ، اوپه دې توګه همایون د خپل لښکرسره یو ځاې د چوسې څخه ځان وکاږي.

شیرشاه سوري هم دهمایون څخه کم نه و ، هغه خپل لښکر دهمایون د حملو څخه خوندي ساتلو په خاطرهر وخت تیار ساته ، بلاخره جنګ داسې بڼه خپله کړه چې د همایون لښکرو به بیا بیا د کرم ناسه ددریاب څخه د تیریدو هڅې کولې ، چې په دې هڅو کې به هغوې ته کله کله ډیر زیات زیان هم ور رسیده . ځکه کله به چې هم هغوې دا ډول هڅې کولې نو دشیرشاه سوري په حکم به خواص خان په هغوې وینه تویونکې حمله کوله او هغوې به یې دماتې خوړلو وروسته تر ډیره پورې تعقیبول . په دې ترتیب دهمایون دغه یرغل کونکې فوځ ته ډیر زیات زیان ورسید.

دبیا بیا زیانونو د پورته کولو په اساس دهمایون د فوځ حوصلې نورې پاې ته رسیدلې وې ، نژدې یوه میاشت دغسې وړې غټې پیښې روانې وې. او ددواړو اړخونو څخه به یو شمیر عسکر له منځه تلل . خو په دې جنګونو کې همایون ته تر شیرشاه ډیر زیان رسیده . ځکه چې شیرشاه سوري تر ډیره ځایه دفاعي جنګ ته ملاتړلې وه . بیا یو بل افت راغې او د برسات د موسم سخت بارانونه پیل شول ، اوبه دومره زیاتې شوې او ددریاب دغاړو څخه را ووتلې چې دشیرشاه سوري د پړاو ځایونه یې هم لاندې کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو دشیرشاه سوري سره د ګنګا د درياب په دغه لاندينيو زمکو کې د پړاو نه پرته بله لاره هم نه وه. شیرشاه سوري هلته په دوو علتونو په پړاو کولو مجبور و . لمړی دا چې هغه ددې ځايه دکرم ناسه څارنه کولاې شوه ، ځکه دهمايون لښکرو بيا بيا ددې ځايه د تيريد و هڅې کولې ، دويم دا چې د غازي پور او بنارس څخه دهمايون دلښکرو له پاره د راتلونکې کومکونو څارنه يې هم کولاې شوه، ځکه د همايون د فوځونو له پاره د کومک د رسولو يواځنۍ لاره همدا پاته وه .

د سيلاب د راتلو په خاطر شيرشاه سوری دهغه ځايه خپل پړاو پورته کړ او لږ څه لوړې سيمې ته يې منتقل کړ. ترڅو دهماغه ځايه دهمايون د لښکر خوزښتونو تر څارنې لاندې ونيسي. د ګنګا او سنګم د دريابونو تر منځ چې څومره په تيزۍ سره سيلاب راته نو همغومره په تيزۍ سره به بيرته کيناسته . هغه وخت چې شيرشاه سوری خپل لمړی پړاو واخست او لوړې سيمې ته يې منتقل کړ نو د همايون د فوځونو له پاره د درياب غاړو ته د راتلو له پاره څه اساني پيدا شوې وه. هغوې ته دا هيله هم را پيدا شوې وه چې که چيرې په پرلپسې توګه د شيرشاه سوری سره همدغسې کوچنيو حملو ته دوام ورکړي نو په دې به و توانيږي چې دددرياب د ګودر څخه به د تيريدو له پاره ورته لاره همواره شي .

دڅو ورځو را پديخوا همايون ته داګرې او دهلي څخه چې کوم خبرونه رارسيدل ، هغه د ډيرې ناهيلۍ او انديښنو وړوو ، هغه وخت چې همايون د بنګال څخه کوچ کړې و نو په همغو ورځو کې دهغه کوچنی ورور بهندال دهغه پر خلاف بغاوت کړې و ، په داسې حال کې چې هغه خپل بل ورور مرزا عسکري د بهندال د بغاوت د ځپلو له پاره هغه لورې ته ور استولې و . خو اوس حالات بل منګه شوې و. مرزا بهندال د خپل لښکر سره يو ځاې دهلی ته راغلې وپه داسې حال کې چې مرزا عسکري دخپلې برخې دلښکرو سره يو ځاې هلته په اګره کې پړاو کړې و.

کله چې دې دواړو ورونو ته خبر ورسيد چې شيرشاه سوري د همايون دلښکرو لارې بندې کړې او هغه يې تر کلابندۍ لاندې راوستې دې او اوس د همايون پرخلاف د يوه پريکنده جنګ له پاره ځان تياروي نو دې دواړو ورونو هم خپل ځانونه و ځنډل .

مرزا بهندال هملته په دهلي کې پاته شو او هيله يې کوله چې همايون به د شيرشاه سوري په لاسو مات شي ، نو که چيرې ددې ماتې په پايلو کې همايون له منځه ولاړ نو دهغه د مړينې وروسته به هغه هملته په دهلي کې خپله شهنشهاهي اعلان کړي.

د بله اړخه دهغه هغه بل ورور مرزا عسکري ته چې کله د مرزا بهندال د فکرونو اوهيلو خبر ور ورسيد او دا چې شيرشاه سوری غواړې دهمايون پر خلاف خپله اخري حمله وکړي نو سمدستي دخپل لښکر سره يو ځاې ددهلي په لور را وخوزيد او ددهلي څخه بيرون يې دخپل لښکر سره يوځاې پړاو وکړ. ترڅنګ يې دحالاتو څارنه هم کوله. مرزا عسکري هم هيله درلوده چې دهمايون په برخه کې د هر بدخبر د اوريدو سره سم به په دهلی حمله کوي ، مرزا بندال به له منځه وړي اودهمايون په ځاې به دهندوستان پادشاه ګرځي. په هر صورت په دې سخت وخت کې دهمايون دواړه ورونه مرزا عسکري او مرزا بهندال دهمايون مرګ ته تږي او دهغه د ځاې ناستې له پاره منتظر پاته شول.

په چوسه کې ميشت همايون اودهغه لښکر ته دا ډول خبرونه په پرلپسې توګه ور رسيدل. همايون او دهغه لښکر ته دداسې نااميده کونکو خبرونو د ور رسيدو طبيعې پايلې دا وې چې دهغوې تر منځ هم يو ډول زړه بداوې را پيدا شو ، په همدې خاطر همايون يو ګړندې قاصد دهلي ته وليږه او خپلو دواړو ورونو مرزا بهندال او مرزا عسکري ته يې پيغام وليږه چې هغوې دې دخپلو لښکرو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوځای دهرې لارې چې شونې وې دلته چوسې ته ځانونه راورسوي تر څو په یو ځای د شیرشاه سوری د لښکرو مقابله وکړای شو . په دې توګه به هغه و توانیږې چې د دریابونو د منځه د شیرشاه سوری پړاو ختم کړي، په دې لړ کې به په خپله همایون د شیرشاه سوری پر خلاف یرغل وروړي او هغه به د ګنګا او سنګم د دریابونو دمنځنۍ سیمې څخه بیرونه کاږي او تر هغې به یې تعقیبوي تر څو شیرشاه سوري د هندوستان پریښوولو ته اړ شي.

کله چې دهمایون داپیغام دهغه د قاصدانو په واسطه مرزا بهندال اومرزا عسکري ته ورسید نو دواړه ورونه سمدستې دهمایون د بسپنې له پاره تیار شول ، ددواړو ورونو تر منځ دخبرو اترو وروسته دا سې پریکړه وشوه چې مرزا بهندال دې دخپلو لښکرو سره یوځای همدلته ددهلی څخه دد فاع په خاطر پاته شي او مرزا عسکري دی دخپلو لښکرو سره یوځای د ګنګا او سنګم د دریابونو دمنځنیو سیمو په لور ولاړشي او د شا له لورې دې په شیرشاه باندې یر غل یوسي . هغوې به دخپلو قاصدانو په لاسو همایون ته داپیغام ولیږي تر څو همایون د هغې لورې دشیرشاه په لښکر یرغل راوړي او په دې ترتیب د شیرشاه سور ي کار د تل له پاره پای ته ورسوي

هغه وخت چې د اګرې اودهلی خلک په دې خبر شول چې مرزا عسکري دخپل ورور همایون د کومک له پاره تیار شوې دې نو خلک ډیر زیات خوشحاله شول او حوصلی یې لوړې شوې ، ددې نه علاوه د مرزا عسکري اومرزا بهندال په لشکرو کې چې کوم پخوانی تجربه لرونکې فوځیان موجود وو هغوې هم ددې کاره ډیره راضي شول او بیړه یې کوله چې ډیر ژر باید د همایون مرستې ته ورودانګي، خو یو شمیر نمک حرامه اوبدمستو سلاکارانو یوبل ډول سلا ورکړه ، هغوې په پټه پټه د مرزا عسکری غوږونه ور ډکول ، هغوې ورته وویل چې چوسې ته په ورتللو سره اوهلته د همایون سره دکومک کولو معنې داده چې پادشاه ازاد شي ، دښمن بربادشي او مونږ ټول په یوه دام کې را ونښلوي. هغوې مرزا عسکري ته دا سلا ورکړه چې که چیرې د شیرشاه سوري په مقابل کې یې داځل دپادشاه سره مرسته وکړه اوهمایون لاس برې را ووت نو دشیرشاه سورې د ځپلو وروسته به هغه حتما د مرزا عسکرې د ځپلو له پاره ملا تړي. هغه به مرزا عسکري ته هلته چوسې ته د ناوخته ور رسیدو سزا ورکوي او بهندال ته به دبغاوت په اړه ناوړه سزا ټاکي .

د همایون وورور دخپلې بېعقلۍ او بې تجربګۍ په اساس په جال کې را ونښت او ددغې غدارانو او نمک حرامو مشوره یې مناسبه وګڼله او دهمایون د کومک له پاره د وتللو څخه یې د ډډې کولو له پاره بهانې لټولې

د بله اړخه کله چې همایون ته خبر ورسید چې دهغه ورونه دهغه د کومک له پاره را تللو ته تیا ر نه دي ، نو مجبورا یې د شیرشاه سوري سره د سولې کولو له پاره تیارې و ښود.ددې کار له پاره همایون د خپل لښکر یو مشر ، شیخ خلیل د شیرشاه سوري په لور وا ستاوه او هغه ته یې سپارښتنه وکړه چې شیرشاه سوري سولې ته تیار کړي . شیخ خلیل د شیخ فریدشکر ګنج د کورنۍ څخه و او خلکو یې ډیر زیات عزت او درنښت کاوه.

شیخ خلیل د شیرشاه سوري په لور ورغې اودهغه سره یې دهمایون او دده تر منځ د سولې خبرې پیل کړې . په پیلامه کې شیرشاه سوری هم نه غوښتل د همایون سره په جنګ کې را لتاړ شي. هغه هم دا غوښتل چې که دهمایون سره د سولې کومه لاره پیدا شي نو همغه به ښه وي ، په دې خاطر شیرشاه سوری شیخ خلیل ته وویل چې هغه په دې شرط سولې ته حاضر دې چې د چنار کلا اودهغې شاوخوا ټولې سیمې همایون بیرته هغه ته حواله کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشیرشاه سوري ددې ځواب په اوريدو سره شيخ خليل ډير زيات خوشحاله شو ، هغه ته دا هيله را پيدا شوې وه چې همايون به د چنار کلا اودهغې شاوخوا سيمې بيرته شيرشاه سوری ته ور پريږدي ،په دې اساس هغه په ډيره خوشحالۍ سره د شيرشاه سوري د لښکر ځخه را ووت اود همايون د لښکر په لور راغې. هلته يې همايون ته هغه شرط وو ايه چې د شيرشاه سوري له اړخه ورته د سولې دکولو په خاطر ويل شوې و. خو دهمايون په شاوخوا کې چې کوم نالايقه او بدمسته نمک حرامه سلاکاران را ټول شوي و هغوي ټولو همايون ته په يوه خوله وويل چې شيرشاه سوری ته د چنارکلا ور حواله کول مناسب نه دي ، ځکه شيرشاه سوري به هلته په چنارکلا کې خپل ځان نور هم ځواکمن کړي او به راتلونکې کې به دهمايون له پاره د سردرد وګرځي. دخپلو دغو نا اهلو سلاکارانو د سلا وروسته همايون د شيرشاه سوري دغه شرط و نه مانه اوپه دې توګه ددواړو اړخونو ترمنځ د سولې په ځاې جنګ ته لاره هواره شوه.

۴۲

زړه نيرمل په خپلې خيمې کې ديوه سره تر بله پورې تله را تله ، دهغه دحالاتو ځخه دا سې انګيرل کيده چې هغه ډيره انديښمنه ده، په همدې وخت کې ګنګا هم خيمې ته را ننوتله ، دهغې په کتلو سره سم نيرمل دهغې لورې ته ورغله او ورته يې وويل چې: ګيتا لورې !ته چيرې تللې وې زه د ډيره وخته ستا په انتظار کې وم ، ماته انديښنې را پيدا شوې وې چې هسې نه چې ته بيا په کوم مصيبت کې را لتاړه نه شې. دهغې په دې خبرو ګيتا د خيمې په يوه کنج کې کيناسته او ويې ويل چې: نيرمل ! دلته دخواص خان تر ځارنې لاندې به ځنګه زه په کوم مصيبت کې را لتاړه شم ، په ځواب کې ترې نيرمل و پوښتل چې :

خو ګوره ګيتا لورې !ته اوس چيرې تللې وې ، زه د ډيره وخته راهيسې په خيمه کې ځانته ناسته وم اوستا انتظار مې کاوه ، زه خو هسې د لږ ځنډ له پاره بيرون تللې وم اوبيا ته زما په غياب کې له دې ځايه پسې ډيره اوږده ولاړې. ايا ته دخواص خان خواته ورغلې وې؟ګنګا ورته وويلې چې: نه زه خو د خواص خان لورې ته نه وم ورغلې، نيرمل ترې بيا وپوښتل چې بيا نو ته چيرې ورکه وې ؟ د لږ ځه فکر او غور وروسته ورته ګنګا په ډيره مينه وويل چې :

ګوره نيرمل ! زه غواړم تاته خپل يو راز ووايم. زه همدا اوس د شيرشاه سوري اودهغې د حرم د ښځو سره دکتلو وروسته دلته راغلم. ما هغوي ټول دخپل راز ملګري ګرځولې دي. نيرمل په ډيره عجيبه توګه ګنګا ته وکتل اوبيا يې ترې و پوښتل چې: لورې ځه ډول راز ؟ ګنګا ورته وويل چې :

ګوره نيرمل ! زما اصلي نوم ګيتا نه دې بلکه ګنګا دې .ددې وروسته ورته ګنګا خپله ټوله تيره شوې قصه په تفصيل سره وکړه ،کله چې ګنګا خپله ټوله قصه خلاصه کړه نو نيرمل ورته په شکايت کونکې توګه وويل چې :

ګوره ګنګا لورې ! تا ماته د همغه لمړۍ ورځې ځخه ولې دا ټول حال نه وايه ، چې ته د رهتاس د راجه چندرمل شهزادګۍ ګنګا يې. ما خو ته تر اوسه پورې ته د رهتاس د زيارت په لنګر ځاې کې اوسيدونکې ګيتا ګڼلې. دا داسې انګيرله چې دکونډتون نه مختنه ته مهارت کتلې وې ، هغه غوښتل تا خپله کړي نو په دې خاطر يې دهغه ځآيه ستا د راتښتولو له پاره خپل کسان درولیږل. ګوره لورې ! ما فکر هم نه کاوه چې ته به يوه شهزادګۍ يې. په هر صورت ستا شکل و صورت ، ستا ښکلا اوښايست او ستا جسماني جوړښت ماته ويل چې ته به حتما دکومې سترې کورنۍ پورې اړونده يې. ځکه ستا په څير ښايسته پيغلې ما ډيرې کمې کتلې دي. اوس چې زه ستا ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حال څخه خبره شوم چې ته ګیتا نه یې بلکه شهزادګۍ ګنګا یې. نو اوس را ته و وایه چې تا شیرشاه سوري او دهغه دکورنۍ غړي د کوم راز په اړه دخپل ځان ملګرې کړي دي. ګنګا ورته وویل چې:

ګوره نیرمل! ته هیڅکله هم د خواص خان تر مخ دا خبره نه ډاګیزه کوې چې زه شهزادګۍ ګنګا یم. ددې ټول راز د پوهیدو نه وروسته هم ته دا وګڼه چې زه همغه ګیتا یم او یوه پاته شوې کونډه یم. بس نیرمل لکه څنګه مې چې تا ته خپل ټول احوال بیان کړل نو دګنګا به نوم راڅخه خواص خان کرکه کوي خو دیوې کونډې په څیر زه دهغه دمینې په لاسته راوړو کې بریالۍ شوې یم. اوس به زه دهغه تر مخه د ګنګا په ځای همدا ګیتا اوسم. ددې تر څنګ به زه د ګنګا سره دهغه دغه نفرت او کرکه هم په مینه بدلوم. نیرمل پرې اعتراض وکړ او ترې ویې پوښتل چې:

دا به څه ډول شوني وي؟ ګنګا ورته په خندا کې وویل چې: اوس خو دا ډاګیزه شوې ده چې ما دیوې کونډې په څیر د خواص خان مینه او محبت تر لاسه کړې دې خو زه ویریږم چې هسې نه چې دا سې کوم وخت راشي او خواص خان ته دا څرګنده شي چې زه ګیتا نه یم بلکه ګنګا یم نو زه ویریږم چې دهغه کرکه به بیا را وپاریږي، ځکه چې ما د ګیتا په لباس کې هغه ته دوکه ورکړې ده. ګوره نیرمل! خواص خان ډیر پاک زړی او نرم مزاجه انسان دې، نو زه غواړم چې تر هغو چې هغه د ګیتا سره مینه کوي د ګنګا سره هم خپله کرکه را کمه کړي، او که چیرې هغه سمدستې دهغې سره مینه و نه کړ ي نو لږ تر لږه خو دهغه کرکه په همدردۍ او مینه باندې بدله کړل شي. که چیرې همدومره وشي نو زه به بیا دخپل مخ څخه نقاب لرې کوم او دخواص خان تر مخه به را څرګند یږم او بیا به هغه دخپل اصلیت څخه خبر کړم. بیا خو به زما هیله وي چې هغه به زما څخه دګنګا به بڼه کې کرکه و نه کړي. او کله چې هغه ته دا خبره ورسیږي چې ما دګیتا په بڼه کې نه یوازې دهغه مینه تر لاسه کړې بلکه هغه به ما د ګیتا او ګنګا دواړو په بڼه کې خپله کړي. ګوره نیرمل! کله چې هم دا سې موقع او فرصت تر لاسه شي نو بیا به زه و وایم چې دا زما د ژوندانه طلایي وخت دې.

دګنګا په خاموشه کیدو سره نیرمل په خبرو پیل وکړ او ویې ویل چې:

ګوره ګنګا لورې! ستا ډیره مهرباني ده او زه ستا شکریه ادا کوم چې تا ما ته خپل زړه را وسپړود او زه دې دخپلو رازونو څخه خبره کړم. خودا راته و وایه چې د شیرشاه سوري او دهغې د کورنۍ سره دې څه خبرې کړې دي؟ ګنګا ورته په ځواب کې وویل چې:

ګوره نیرمل! ما هغوې ته دا ډاګیزه کړه چې زه په اصل کې ګیتا نه یم بلکه همغه شهزادګۍ ګنګا یم، شیرشاه سوري خو ما د پخوا څخه پیژني، ځکه کله چې هغه د رهتاس ښار سوبه کړ نو زه هم دیوې بندۍ په توګه د هغه تر مخ را وړل شوې وم او بیا هغه زه د یوې وینځې په څیر خواص خان ته ور حواله کړم، خو خواص خان زه ازاده کړم، هغه زما څخه دومره زیاته کرکه کوله چې زه یې د وینځې په څیر هم له ځانه سره قبوله نه کړم.

دشیرشاه سوري او دهغه دکورنۍ دخپل دغه راز د را ښکاره کولو وروسته، ما هغوې ته دا هم ویلي دي چې زه به د ګتیا د بڼې تر څنګ د ګنګا په بڼه کې هم دخواص خان مینه او محبت تر لاسه کوم او دهمدا ډول بڼې په بدلون سره به زه په خواص خان باندې برې تر لاسه کوم. او که نه زما له پاره به ستونزې نورې هم زیاتې شي. ځکه که دخواص خان په زړه کې د ګنګا له پاره همغسې نفرت او کرکه پاته وي، نو کومه ورځ چې زه دهغه تر مخه د خپل مخ څخه نقاب لرې کړم نو زه ویریږم چې هسې نه چې په هغه ورځ دګیتا محبت د ګنګا سره په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرکې باندې بدل نه شي او که چيرې ، نيرمل ، دا سې وشول نو بيا به هغه ورځ زما د ژوند انه اخري ورځ ثابته شي او د هغې وروسته به زه د خپل ځان ژوندي پاته کيدل غوره و نه ګڼم.

ما د شيرشاه سره او هم د هغه د کورنۍ سره دا خبره غبرګه کړې ده چې زه به د خواص خان د زړه څخه د ګنګا په اړه کرکه لرې کوم او هغه به په مينه او محبت باندې بدلوم. ځکه چې ما خپله پخوانۍ خدمتګاره چې اوس زما خورلړنه ده او هلته په رهتاس کې او سيږې د هغه ځاي ه دلته را بللې ده . زما د وينا سره سم شيرشاه سوري خپل دوه کسه استازي هلته د رهتاس د زيارت لنګرځاي ته استولي دي او هغه قاصدان به له خپله ځانه سره او ما هم دلته را وړي ، ما هغو استاذو ته دا ټوله قصه کړې ده تر څو هغوې او ما ته زما په اړه ووايي او بيا او ما زما د داستان په مطابق دلته راشي او دخواص خان دربار ته ورانډې شي. هغه به خواص خان ته دا ووايي چې د خواص خان دحويلۍ څخه د وتلو وروسته او ما او ګنګا د ګنګا د يوه خپلوان کره تللې وو. هلته يو څو کسه بدمعاشانو ګنګا تنګوله ، دا بدمعاشان د ګنګا پيېژندونکې او د هغې لرې خپلوان وو . او ما به خواص خان ته دا هم ووايي چې ګنګا د زړه له کومې د هغه سره مينه لري او په همدې خاطر هغې د ټول عمر له پاره د واده د نه کولو اراده کړې ده. او ما به خواص خان ته دا هم ووايي چې کله چې د رهتاس په ښار ګوټې کې دغو بدمعاشانو ګنګا ډيره تنګه کړه نو يوه شپه د او ما په مشوره ګنګا د خواص خان حويلۍ ته بيرته راستنه شوه تر څو د هغو بدمعاشانو د شر نه ځان خوندي کړي او تر څنګ د خواص خان مينه او محبت هم بيرته تر لاسه کړي، او که نه بيا به خپل ځان له لاسه ورکړي. همدا سې ډيرې نورې خبرې به هم او ما د خواص خان تر مخ بيان کړي ، زه هيله لرم چې او ما به د رهتاس څخه په راتلو دلته لمړۍ ما ووينې ، او زه به هغه نوره هم په ټولو خبرو پوهه کړم. هغه به په دې توګه کله کله د خواص خان سره وينې او د ګنګا په اړه به يې په فکر کې د بدلون هڅې کوي ، هغه به خواص خان ددې خبرې له پاره هم تيار کړي چې هغه دې همدلته په لښکر کې زما او ستا سره يو ځاي پاته شي . په دې توګه زه هيلمنه يم چې او ما به د خواص خان په آند کې بدلون راوړي او د ګنګا له باره به يې په زړه کې د محبت او مينې له پاره ځاې را پيدا کړي. خواص خان په او ما ډير باوري دې او هغې ته يې خپله خورويلې ده . اوس را ته نيرمل ته ووايه چې زما دا ټول پلان څه ډول وينې ؟ نيرمل په خوشحالۍ سره ورته وويل چې :

ګوره ګنګا لورې ! زه تا ته ډاډ درکوم چې که چيرې او ما ستا ددې پلان په مطابق عمل وکړي نو بيا خو هغه ورځ لرې نه ده چې خواص خان به د ګيتا تر څنګ د ګنګا سره هم محبت او مينه پيدا کړي. ګنګا لورجانې ! دا به زما په ژوند کې ډيره ستره او د خوشحالۍ ورځ وي ، چې ته د خواص خان تر مخه د خپل مخ نه دغه نقاب لرې کړې او خواص خان تا د ګيتا او ګنګا دواړو په ښه کې قبوله کړي.

د نيرمل ددې خبرو په ځواب کې ګنګا څه نور ويل غوښتل چې بيرون ساتونکې د خيمې دروازه را وټکوله ، کله چې ګيتا هغه ته د راننوتلو حکم وکړ نو هغه د ننه راغې ، ساتونکې د دې دواړو له پاره خوراک څښاک له ځانه سره راوړې و . هغه دغه غذا هملته ددوې تر مخ کيښوده او بيرته ووت. ددې ساتونکې د تللو وروسته ګنګا نيرمل ته مخ کړ او ورته يې وويل چې :

ګوره نيرمل ! له ما څخه ډيره غټه خبره ، چې بايد پخوا مې تاته کړې وې ، هيره شوې وه . نيرمل په حيرانتيا سره ګنګا ته وکتل او ورته يې وويل چې : هغه څه ډول خبره ده ، تا خو ما ته د شيرشاه سوري او د هغه د کورنۍ سره ټولې پټې خبرې بيان کړې دی ، اوس څه ترې پاته دي ؟ ګنګا ورته وويل چې : هغه خبره چې زه يې اوس تا ته کول غواړم هغه ددې ټولو څخه ستره ده . او هغه دا چې ما اسلام قبول کړې دې . اوس زه هندوه نه بلکه مسلمانه يم . شيرشاه سوري او د هغه کورنۍ زما په مسلمانيدو باندې ډير زيات خوشحاله شوي دي. هغوې په همدې مناسبت زما له پاره ديو ډير ستر دعوت د تيارولو پلان درلود ،خو ما ددې کار څخه منه کړل. خو همدومره مې ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل چې خواص خان په دې خبر کړي چې ګیتا اسلام قبول کړي دې او اوس مسلمانه ده . زه هیلمنه یم چې خواص خان به ددې خبرې دخبرېدو سره سم دلته زمونږ خیمې ته راځي ، دګنګا په دې څرګندونې باندې نیرمل تر یوه وخته پورې خاموشه ناسته وه او څه فکر یې کاوه ، بیا یې ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویلې چې: ګوره ګنګا ! اوس چې ته د اسلام په دایره کې را ننوتې یې نوبیا خو زه هم ستا په لاره قدم ږدم. ګنګا ! زه هم ستا په څیر اسلام قبلوم ، اوله تا څخه غواړم چې ماته هم ددې نوي دین په اړه معلومات راکړې. دهغې په دې خبره ګنګا ډیره زیاته خوشحاله شوه او ورته یې وویل چې: ګوره نیرمل ! د اسلام د منلو وروسته اوس زه هره ورځ د شیرشاه سوري د کورنۍ لورې ته ورځم او دهغوې څخه دخپل دغه نوي دین په اړه ضروري معلومات تر لاسه کوم ، ته هم زما سره ځه ، نو ددې ټول تفصیل څخه به خبرېږې ،نیرمل ورسره اتفاق وکړ اوبیا دواړو یو ځای د ډوډۍ په خوړلو شروع وکړه.

۴۳

د سولې هغه خبرې چې د شیخ خلیل په واسطه د شیرشاه سوری او همایون تر منځ پیل شوې وې هغه د همایون د غلطیو او د شیرشاه سوري ته د چنار دکلا د نه ورکولو په اساس په خپل ځای ټپې و دریدې . شیرشاه سوری هم ژمنه کړې وه چې اوس نو دهغه تر مخه دهمایون پر خلاف د پریکنده جنګ پرته بله لار نه شته . هغه هوډ کړې و چې په هرصورت به د جنګ پایلې دهمایون د لاسو څخه باسي او په خپله ولکه کې به یې راوړي. شیرشاه سوري دخپلو همدغو موخو د تر لاسه کولو له پاره هڅه وکړه چې همایون اودهغه لښکر په یو ډول دوکه کې واچوي. شیرشاه سوري ددې مقصدله پاره تبلیغاتي جنګ پیل کړ اودا یې خپره کړه چې د مهارت د ځپلو له پاره خواص خان ورغلې و خو مهارت د خواص خان لاسو ته نه دې ورغلې ،ځکه مهارت د خپل لښکر سره کوم داسې ځای ته تښتیدلې چې د شیرشاه سوری مخبران دهغه د درک د څرګندولو څخه عاجز پاته شوي دي. هغه دا خبر هم خپور کړ چې اوس مهارت د شیرشاه سوري په لښکر باندې د ناڅاپي یرغل په فکر کې دې او غواړي شیرشاه سوري ته ماتې ورکړي. کله چې شیرشاه سوري ، خواص خان او دهغه نورو سالارانو دا خبره عامه خپره کړه نودشیرشاه سوري خپل لښکر هم په دې خبره باندې باور پیدا کړ.

اوس نو شیرشاه سوری ته دا یو ورځنې کار ګرزیدلې و چې هره ورځ د خپل لښکر څو ډلګۍ دمهارت تر ولکې لاندې سیمو په لور تر درې څلور میلو واټن پورې واستوي ، او دا به یې هم ډاګیزه کوله چې هغه دخپلو عسکرو سره یو ځای دمهارت د لټون له پاره ورځي. خو هر ماښام به دوې بیرته خپلو ځایو ته راستنیدل او ویل به یې چې تر اوسه پورې دمهارت په اړه معلومات ورته نه دې تر لاسه شوې.

تر پنځو وروځو پورې شیرشاه سوری دغه ډول تمرینات کول ، خو دې کار په مغلو باندې دومره ژور اغیز وکړ چې نور یې نو خپل ځآنونه د شیرشاه سوري د حملو څخه خوندي ګڼل ، هغوې ډاډمن شوي و چې د شیرشاه سوری د فوځ دغه حرکت او خو زښت دهغوې پر خلاف نه بلکه د مهارت د نیولو اوځپلو له پاره تر سره کیږي نو په دې اساس دشیرشاه سوری د حملې څخه مغل خوندي دی.

۴۴

یوه ورځ سهار وختي شیرشاه سوري خواص خان ته دخپل لښکر نیمایی برخه ورکړه او د خپل پړاو نه یې رخصت کړ ، خو هیڅا هم په دې خبره سر و نه ګراوه ، هرچا دا ګمان کاوه چې د خواص خان لښکر د مهارت د ځپلو له پاره ور ځي ،خو شیخ خلیل ته لږ څه شک پیدا شوې و ، هغه سمدستې ددې کار په اړه همایون ته خبر ورکړ ، خو همایون دخواص خان دې عسکري خو زښت ته کوم اهمیت ور نه کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دري ورځې وروسته د نيمې شپې څخه لږ مخته شيرشاه سوري دخپلو عسکري سالارانو يوه غونډه را وبلله او د معمول په مطابق يې دهغوي تر مخه دهمايون پرخلاف يوه تنده او تيزه وينا وکړه . هغه دې غونډې ته وويل چې زمونږ وعده ماتونکې دښمن په خپل مخکې د سولې ټولې دروازې تړلې دي ، کله چې د شيرشاه سوری دغه جنګې شورا دهغه سره په ټولو خبرو کې اتفاق وکړ نوبيا شيرشاه سوری پر همايون باندې دحملې کولو اراده رامخته کړه.

ددې غونډې د پاې ته درسيدو نه مخکې ، شيرشاه سوری خپلو ټولو سالارانو ته حکم وکړ چې هغوی دې ژر تر ژره خپل ټول عسکر د جنګ له پاره په ليکو کې منظم کړي. کله چې دشپې يوه برخه پاته شوه نود شيرشاه سوری د حکم په مطابق ټول لښکر د مهارت د سيمې په لور ډير نژدې ورغلې و.

د همايون څخه دفوځ د دغه نقل وحرکت د پټ ساتلو په خاطر ،شيرشاه سوري د شپې د خپل پړاو څخه نژدې پنځه ميله واټن جنوب اړخ ته تللې و ، دلته ورته خواص خان هم دکرم ناسه ددرياب په غربي غاړه دخپل لښکر سره يو ځاې منتظر و . خو شيرشاه سوري هم په ناڅاپي توګه خپل تګلورې بدل کړ او دکرم ناسه ددرياب څخه تير شو او دهغې په شرقي برخو کې د خواص خان سره يو ځاې شو. اوس نو دغه متحده لښکر د کرم ناسه د درياب څخه تير شوې و او ددې درياب شرقي خوا و ته ور رسيدلې و. دهغه ځايه چې دوې ددې درياب څخه تيرشوې و ، هغه مقام دوشاخه نوميږی چې دهمايون د فوځونو د پړاو څخه په پنځه ميله واټن کې پروت دې . تر اوسه پورې شيرشاه سوری اوخواص خان د همايون پر خلاف د جنګ ټوله نقشه دخپلو ځانو سره پټه ساتلې وه . دکرم ناسه ددرياب څخه د تيريدو وروسته شيرشاه سوري يوځل بيا خپل جنګې شورا را وبلله ، چې په کې دخواص خان تر څنګ نورو جنګې سالارانو هم ګډون درلود ، شيرشاه سوری په همدې جنګې شورا کې دخپل جنګ ټوله نقشه د سالارانو تر مخ کيښوده اوبيا يې خواص خان ته مخ کړ او ورته يې وويل چې:

خواص خانه زويه ! مونږ به همدا نن شپه د همايون په فوځ باندې حمله کوو ، خو ګوره زويه ! مونږ لښکر په دوو برخو باندې ويشو ، يوه برخه به يې ستا تر قومندې لاندې کار کوي ،خو د لښکر دغه بله برخه به يې زما سره وي. هيبت خان نيازی ، جلال خان جالو ، او سرمست خان سرواني به ستا تر لاس لاندې کار کوي ، خو حاجي خان بټني اوبرهم جيت به زما تر څنګ وي.

ګوره خواص خانه زويه ! دجنګ پلان به داسې وي ، چې ته به د خپل لښکر سره يو ځاې دشپې په تياره کې مخته ورځې او دمغلو په لښکر به شپيني خونړې ګذار کوې . ستا ددې يرغل څخه به دښمن داسې وګڼي چې شيرشاه کوم لرې ځاې کې دې ، هغوې يوازې دمهارت سره د جنګ نه د ناکامه راګرزيدو وروسته دخواص خان په لاسو زمونږ په فوځ بريد کړې دې ، په دې توګه به دمغلو ټول لښکر ستا تر مخ ودريږي تر څو تا مات کړي ، کله چې حالات دې ځاې ته را ورسيږی نو زه به دشا له اړخه دمغلو په فوځ باندې را پريوزم، زه هيله لرم چې دشپې په دې تياره کې به مونږ دواړه وتوانيږو دمغلو فوځ په خپل مخکې بې وسې کړو .

تر دې ځايه دخبرو وروسته شيرشاه سوری لږ څه تم شو اوبيا د لږ څه فکر او غور وروسته خواص خان ته وکتل او ورته يې وويل چې:

خواص خانه زويه !ددې پلان په اړه ته څه ډول انګيرې ؟خواص خان په پوره ډاډ او خوښۍ سره ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې:

زما محترمه ، شيرشاه سوري ! هغه پلان چې ستا دې هغه دخواص خان هم دې ، ته هيڅ فکر مه کوه ، زه به د شپې په تياره کې ددې ځايه حرکت کوم اودمغلو دلښکرو په يوه اړخ باندې به داسې وينه تويونکې ګذار کوم چې دهغوې ټول لښکر سره په لړزه کې راشي. زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیلمن یم چې نن شپه به دمغلو د لښکرو له پاره د ماتې اخري شپه ثابته شي . دخواص خان دځواب په اوریدو سره د شیرشاه سوري په مخ کې دخوشحالیو رڼا را وځلیده ، تر یوه وخته پورې خاموشه ناست و او بیا یې وویل چې :

ګوره خواص خانه زویه ! لکه څنګه چې تا ته څرګنده ده چې دهمایون لښکر دد ې ځایه په پنځه مایله واټن کې پروت دې ، مونږ هم لږ څه وروسته دد ې ځایه خوزیږو اودهمایون د لښکر څخه به درې مایله لرې واټن کې پړاو کوو. ته خواص خانه ، دهغه ځایه حرکت وکړه اودهمایون په لښکر باندې ناڅاپي شپینې یرغل یوسه ، تر دې وخته پورې به زه هم هلته په سنګر کې یم او د همایون لښکر ته به د ورتږدې کیدو هڅې وکړم. که دشپې په تیاره کې مې وکتل چې دهمایون ټول لښکر ستا پر خلاف ولاړ دې نو بیا به زه پرې د شا له خوا حمله وکړم او دهغوې ټول زور به مات کړم.

ګوره زویه ! داسې یې وګڼه چې نن شپه زما اوستا د ازمیښت شپه ده ،که چیرې په همدې نن شپه مونږ دهمایون فوځ مات کړ اوخپل مقصد مو حاصل کړ نو بیا خو زه هیلمن یم چې دمغلو ټول ځواک به ډیر ژر زمونږ په مخ کې په ګونډو شي .

دشیرشاه سوري ددې خبرو په ځواب کې خواص خان وویلې چې :

زما محترمه ، زما مهربانه ، شیرشاه ! ته ډاډمن اوسه ، ته به ووینې چې زما دغه ناڅاپي یرغل به د مغلو دلشکرو د لمړیو لیکو څخه تر اخري لیکو پورې ټول په لړزه کې واچوي ، زه هیلمن یم چې د شپې په همدې تیارو کې به زه دمغلو لښکر د ویرې او دهشت په بوګنونکي حالت کې ورواچوم.

شیرشاه سوري د خواص خان ددې ځواب په اوریدو سره د ډاډ او اطمینان ساه واخسته ،بیا یې خپله جنګې غونډه پای ته ورسوله او د لږځنډ وروسته یې خپل لښکر ته د کوچ کولو حکم وکړ. هغوې د کرم ناسه ددریاب تر څنګ کوچ وکړ او دمغلو دلښکر درې میله واټن کې یې دوباره پړاو وکړ.

ددې نقل وحرکت تر څنګ شیرشاه سوری خپل مخبران او جاسوسان ان تر پنځه میله پورې لرې لرې خپاره کړي و او هغوې ته یې حکم کړې و چې هر چیرې چې دمغلو کوم جاسوس یامخبر ووینې سمدستي دی یې ووژني ، تر څو دشیرشاه سوری دلښکر ددغه وړاندې تګ او د خواص خان له اړخه د شپینې ناڅاپي یرغل دپلان څخه خبر نه شي ، دشیرشاه سوری مخبرانو او جاسوسانو خپله دنده په ډیره ښه توګه تر سره کړه ، همدا علت و چې هغه وخت چې شیرشاه سوری د مغلو سره نژدې درې میله واټن کې پړاو وکړ تر هغه وخته پورې مغلو ته دشیرشاه سوری او خواص خان دپلانونو په اړه هیڅ ډول معلومات نه و تر لاسه شوي.

ددې نه وروسته خواص خان د خپلو لښکرو سره یو ځاې دشپې په تیاره کې نوم ورکې ځپې په توګه مخته ولاړ او د همایون لښکر ته یې په سینه خویدو باندې ځان را نژدې کړ اوبیا یې د همایون په لښکرو باندې دتیزو تندو ځپو په څیر حمله وکړه.

دشپې په تیارو کې خواص خان دهمایون د لښکر په اړخ باندې داسې سخته یرغل یوړ چې دهمایون د لښکر ټول نظام یې د ټولو وسایلو سره خاموشه کړ. خواص خان په دغه شپینۍ ناڅاپي یرغل سره دهمایون دلښکرو مخکنۍ لیکې له منځه یوړې او د همایون دلښکر څخه یې دهغوې د ځواک ولکه به خپلو لاسو کې واخسته . هغه د مغلو دلشکر ددې برخې د له منځه وړلو وروسته هڅه کوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې د مغلو د لښکر په منځ کې ور ننوځي. د خواص خان د دې میړانې په کتلو سره د هغه لښکر هم ډېر ګړندې شوې وه په دې خاطر هغوې د شپې په دې تیاره کې د خواص خان تر څنګ پوره بهادري وښودله او د مغلو په لښکر کې یې عامه وژنه پیل کړه.

تر لږه وخته بورې همایون او د هغه سالاران هم ګوته په خوله پاته و. ځکه همایون ته خبر ورکړل شوې و چې د شیرشاه سوري ستر سالار خواص خان د مغلو په لشکرو باندې حمله کړې ده، د دې خبر سره سم همایون په خپله هم خپله وسله را واخسته او د خواص خان سره د مقابلې له پاره تیار شو، تر څنګ یې خپلو ټولو سالارانو ته حکم وکړ چې د خپلو خپلو لښکرو سره یو ځای د خواص خان مقابلې ته تیار شي. هغه دا حکم هم وکړ چې خواص خان ژوندی یا مړ باید و نیول شي، د همایون د حکم سره سم د هغه ټول سالاران متحرک شول او د خپلو برخو د لښکرو سره یو ځای یې د خواص خان پر خلاف یرغل پیل کړ.

خو خواص خان په ډېر تدبیر سره خپل کار مخته بوته. اوس نو هغه لږ لږ شاته روان و. ځکه هغه په دې پوهیده چې لږه شیبه وروسته شیرشاه سوري د مغلو په خلاف د شا له لورې حمله کونکې دی. نو په دې خاطر د هغوې حوصلې لوړې وې.

د بله اړخه مغلو دا فکر کاوه چې شیرشاه سوري چیرې لرې کوم ځای کې دې او خواص خان د هغه د وینا او حکم په اساس پر دوې حمله کړې ده، تر څو د دوې تر منځ ویره او دهشت راپیدا کړي. خو دا د هغوې غلطي او بې عقلي وه، ځکه چې شیرشاه سوري هم د چیچونکې مار په څیر په سنګر کې ناست و او په مناسبه موقع کې یې د خپلې حملې په واسطه په مغلو قیامت جوړولای شو.

لږه شیبه وروسته، کله چې د همایون لښکرو دا وانګیرله چې اوس نو هغوې په پوره توګه د خواص خان په لښکر را خپاره شوي دي نو د شپې په تیاره کې د چوسې څخه بیرون د جنګ په میدان کې یو وینه تویونکې انقلاب را پیدا شو. شیرشاه سوري د خپلو لښکرو سره د خپلو پټنځایو څخه بیرون را ووت او د همایون په لښکر یې لکه د توري تیارې د توپان په څیر یرغل راوست، د کومې لورې چې هغه د همایون په لښکر باندې حمله کړې وه د هغه لورې د همایون لښکر د پوره له منځه تلو سره مخ شوې و. ترڅنګ یې د شیرشاه سوری او خواص خان د دې ناڅاپی یرغلونو په اساس د همایون لښکر د پوره زړه بدوالې سره مخامخ شوې و. ډاګیزه وه چې د دې څخه لږ مخته همایون او د هغه سالاران د خواص خان د نیولو او د هغه د له منځه وړلو په هڅو کې و خو کله چې پرې شیرشاه سوری د شاه له اړخه یرغل راوست نو د مغلو لښکر یې د پوره وار خطایی سره مخ کړ. په دې خاطر هغوې د خواص خان د نیولو ټول پلان په خپل ځای پریښود او د همایون د وینا په اساس د هغه سالارانو خپل لشکر په دوو برخو وویشه، یوه برخه یې د خواص خان په لور او بله یې د شیرشاه سوري سره د مقابلې له پاره وټاکله.

کله چې په خواص خان باندې فشار کم شو نو هغه په خپلو حملو کې نور هم ډېر ښت او تیزوالې راوړ او د دښمن فوځ یې شاته تللو ته مجبور کړ. ترڅنګ یې شیرشاه سوري هم د مغلو لښکر ته د تم کیدو اجازه نه ورکوله او هغوې یې په وینو کې لمبیدلې شاته پورې وهل.

د چوسې نه بیرون په میدانو کې د جنګ ټول الات په پوره ځواک سره استعمالیدل، د وینې لښتې روانې و، مړګونې جسدونو نخاوې کولې، ژوند د تباهیو سره مخ و، مرګ د وینه تویونکې خوب په څیر یو شمیر خلک د ستونې تیرول، بلکل داسې لکه د ماښام په تعقیب چې د سبا سهر د انتظار د پای ته رسیدو لمحې شمیري. د جنګ په میدان کې د چغو او سورو یو توپان را پورته کیده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چوسې په میدانوکې د سهارد لمر د راختو پورې دشیرشاه سوری اودمغلو تر منځه سخت جنګ روان و خو د سهار په وختو کې د مغلو ماتې او شکست نښې نښانې را څرګندې شوې وې. همایون په ډیره میړانه ، بهادری او ځان ځارنې سره په دې جنګ کې و جنګید ، خو دهغه دغه میړانې ، بهادری او ځان ځارنې دهغه لښکر د ماتې او تیښتې څخه نه شو راستنولی. په دې جنګ کې د همایون ښې مټ هم زخمې شوې و ، عسکرو دخپل زخمې شاهنشاه په کتلو سره نور هم خپل جرأت له لاسه ورکاوه او تیښتې ته یې بېړې را وهلې .

کله چې د ۱۵۳۹ ز کال د جون په ۲۲مه د چوسه په سیمه باندې لمر خپلې وړانګې را غځولې نو تر دې وخته پورې د شیرشاه سورې لښکر دهمایون لښکرې د پوره ماتې سره مخامخ کړې وې، اودهمایون لښکرو دخپلو ځانو دخوندی ساتلو په خاطر اخوا د یخوا ځآیو کې پناه اخسته. خو همایون تر دې وخته پورې هم په پوره میړانه او بهادری سره دخپل لښکر دیوې برخې سره دجنګ په میدان کې جنګیده ، خو شیرشاه سوري اوخواص خان هڅه کوله چې هغه کلابند کړي او ژوندی یې ونیسي.

دهمایون د ژوندي نیولو د ویرې دهغه ساتونکو دهغه آس د قیضې څخه ونیوه او دجنګ د میدان څخه یې وویست اود ګنګا د دریاب په لور یې بوت. کله چې همایون و کتل چې دهغه لشکر ډیره بده ماتې وخوړه او لښکر ټول خور اور شوې دې اوپاته یې هم دخپلو ځآنو دخوندي ساتلو په خاطر اخوا دیخوا ځایو ته تښتي اودا چې شیرشاه سوری او خواص خان دهغه د نیولو له پاره په پوره تیزی سره دهغه تر شا را روان دي ،نوپه همدې وخت کې همایون له ځانه سره یو ستره پریکړه وکړه.

همایون دخپل ځآن دخوندي ساتلو په خاطر خپل آس د ګنګا په دریاب کې و روغورځاوه خو د آس نه د راپریوتو په اساس نژدې و هغه خپل ژوند له لاسه ورکړي او همدلته په دریاب کې ډوب شي،مګر یوحبشي چې نظام نومیده اوپه دغه وخت کې یې د مشکونو په واسطه ددریاب څخه د تیریدو هڅه کوله ، پر همایون ورپیښ شو او همایون یې د ډوبیدو څخه و ژغوره او د ګنګا هغه بلې لورې ته یې ورساوه.

خو دا د همایون بدقسمتي وه چې د هغه دحرم ټولې ښځې او دپړاو په ټولو سامانو باندې دشیرشاه سوری ولکه کلکه شوې وه ، په تاریخ کې داسې نا ځاپې یرغل دومره بریالیتوب نه و تر لاسه کړې لکه دشیرشاه سوری اوخواص خان دې یرغل چې تر لاسه کړ. اوس نو دشیرشاه سوري په ولکه کې دهمایون د شاهي کورنۍ ټولې ښځې او د نورو سالارانو او سترو کورنیو ښځې ټولې د شیرشاه سوری په لاسو کې وې. په دې جنګ کې شیرشاه سوري او خواص خان دواړو د همایون دلښکر په زرګونو وګړي له تیغه تیر کړل ، تر څنګ یې په زرګونو نور د ګنګا ددریاب په څپو کې لاهو شول.

شیرشاه سوري دهمایون اودهغه د سالارانو د مستوراتو او کوچنیانو سره چې ددې په ولکې کې راغلي وو ډیر زیات ښه سلوک وکړ. د شهنشاه همایون ملکه ،چې حاجي بیګم نومیده ، اود نورو سردارانو مستورات چې کله د شیرشاه سوري تر مخ را حاضر کړل شول نو شیرشاه سوري دهغوې د عزت اودرنښت په خاطر دخپله آسه را ښکته شو ،هغوې ته یې ډاډ ورکړ او دهر ډول بسپنې کولو ژمنه یې ورسره وکړه ،هغه دخپل لښکر منادي کونکې را وغوښت او ورته یې حکم وکړ چې په ټول لشکر کې اعلان وکړي چې هیڅ لښکری دې د مغلو کومه ښځه او یا کوچنې له ځانه سره نه بندي کوي بلکه دوې ټول هلته خیمه ځاې ته را ورسوئ ، مونږ ددوې له پاره همدلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

مناسب انتظام کړې دي. دد ې سره سم هغه د خیمه ځاې په لور ولاړ هلته یی دد ې ښځو او کوچنیانو له پاره خاص ځاې جوړ کړ او بیا یی دهمایون د کورنۍ په ګډون د ټولو سالارنو بیبیانې او کوچنیان همل‌ته سره راټول او په ډیر عزت او درنښت سره ځاې په ځاې کړل.

۴۵

د چوسې جنګ او دشیرشاه سوري په لاسو د همایون دلښکرو ماتې دمغلو په سلطنت باندې ډیر زیات بد اغیز وکړ، ددې جنګ اغیز همد ومره و لکه د سورج ګړ جنګ چې د بنګال په ریاست باندې کړې و. اوس نو دشیرشاه سوري د غوښتنو افق هم ډیر پراخه شوې و، که څه هم هغه تژدې دولس میاشتې مخته غوښتل په بنګال کې د مغلو دباج ورکونکي په څیر ارام ژوند وکړي خو اوس هغه دخپل برخلیک په یوه ټوپ سره دبنګال او بهار د سیمو څخه اخوا د جونپور دمسلمان ریاست خپلواکې حکمران هم ګرځیدلې و. اوس نو هغه د دهلي دشهنشاه سره دهمعصرۍ اوبرابرۍ دعوا کولې شوه، تر څنګ یی دشیرشاه سوری په څیر زړه ور اوښه تدبیرکونکي له پاره دهلی هم ډیر لرې نه و.

دګنګا په درياب کې د ډوبیدو څخه دخوندي را وتلو وروسته همایون دخپل ماتې خوړلې فوځ څخه لمړۍ د غازي پور او بیا د بنارس او چنار په لور و تښتید. ځکه چنار تر اوسه هم د همایون د فوځونو په ولکه کې و. همایون دخپل همدې ماتې خوړلي لښکر سره یوځاې د چنار کلا ته ورننوت. او هلته یی درې ورځې قیام وکړ.

همایون دا انګیرلې وه چې دشیرشاه سوري دلښکرو په لاسو د ماتې وروسته به دشیرشاه سوری دلښکرو حوصلې ډیرې پورته وي نو په دې خاطر به د چوسې د سوبې وروسته اوس هغوې د چنار کلا باندې د حملې کولو هڅې کوي. ځکه چې چنار دهغه ډیره خوښیده، همایون دا انګیرله چې شیرشاه به په هرصورت باندې د چنار کلا په خپله ولکه کې اخلي. هغه دهمد ې حالاتو د مطالعې وروسته خپل هغه پاته لښکر هم د چنار کلا څخه را وویست، اودګنګا په جنوبي غاړو باندې یی قدم کیښود، هغه د ګنګا په غاړه په سفر کولو سره د ګنګا او جمنا ترمنځ د دې دواړو دریابونو د رایوځاې کیدو ځاې ته راورسید. خو هغه هلته د رارسیدو سره سم ډیر حیران شو او په د ې نه پوهیده چې په څه ډول ددریاب څخه تیر شي. په دې وخت کې ورسره کیشتۍ هم نه وې او دکشتیو پرته نه پخپله او نه یی لښکر په دې توانیده چې ددریاب دې غاړې ته را واوړي.

هغه وخت چې همایون د ګنګا او جمنا د یو ځاې کیدو په سیمه کې په ډیره بده ورځ کې پروت و نو په همدې وخت کې د اریل راجه، بیربهان، دهمایون دکومک له پاره را وځغاستل، بیربهان د اریل راجه و، دا سیمه داله باد سره نښتې ده، څرنګه چې په تیرو وختو کې همایون دهغه سره ډیر احسانات کړي و نو په دې خاطر هغه هم ورته د مصیبت په وخت کې را ورسید. په دې وخت کې دهمایون لښکرې د څلورو پنځوورځو راهیسې په پوره لوږه او تنده کې پرتې وې. راجه هغوې دخبله ځانه سره خپلې سیمې ته یوړل، هلته یو بازار پرانست اودهمایون اودهغه دلښکرو له پاره یی دخوراک ښه ښناک انتظام وکړ، ددې نه اخوا یی هغوې ته د اوسیدو ځایونه برابر کړل اودهغوې اسونو او نورو حیواناتو ته یی ګیاه او واښه برابر کړل. په دې توګه د شیرشاه سوري په لاسو د ماتې خوړلو وروسته، دلږ څه وخت د ارام کولو له پاره همایون د خپل دغه لښکر سره همل‌ته د اریل د راجه بیربهان په ځاې کې پناه واخسته.

۴۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

همایون او دهغه لښکر ته د چوسې په سیمه کې د شیرشاه سوري لخوا د ماتې ورکولو وروسته ، شیرشاه سوری دهغه دلښکر په ټول پړاو باندې ولکه کړې وه او دهغه ټول وسایل او سامانونه یې په خپله ولکه کې اخستې و او بیا یې هغه ټول په خپل فوځ باندې ویشلي و ، په دې اساس دهغه دفوځ حوصلې چې د همایون دلښکرو دماتې وروسته لوړې شوې وې ددې مالونو په ویش باندې نورې هم تازه او غښتلې شوې.

دجنګ نه وروسته هغه وخت چې شیرشاه سوری په خپله خیمه کې ځانته ناست و نو د خیمې دروازې ته خواص خان راغې او ودرید او دشیرشاه څخه یې پوښتنه وکړه او ورته یې وویل چې: تاسې زه دکوم کار په خاطر را بللې وم. شیرشاه سوري پر خپل څنګ کې خالي ناست ځاې ته اشاره وکړه او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! را شه او دلته زما تر څنګ کینه. ما ته دخو مهمو کارونو دکولو په خاطر را بللې یې. دهغه په دې خبره خواص خان مخته راغې او د شیرشاه سوري تر څنګ کیناست. هغه وخت چې خواص خان د شیرشاه سوري خیمې ته ورغې نو په همدې وخت کې اوما هم د ګنګا خیمې ته ور ننوتې وه. په دې وخت کې د ګنګا تر څنګ نیرمل هم ناسته وه ، دخپلې خیمې په دروازې کې یې د اوما په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا ډیره خوشحاله شوه ، دخپله ځایه راپورته شوه ،او په یوه منډه مخته ورغله او د اوما سره ورغاړې وتله. بیا یې هغه د خیمې منځته راوړه او نیرمل ته یې ور وپیژندله. بیا درې واړه یو دبل تر څنګ کیناستې ، په دې وخت کې اوما په ډیرې اندیښنې سره ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل چې: ګوره ګنګا ! هغه وخت چې دبرسات په موسم کې هغه زړې ښځې ته را وبللې او بیا ته ټوله شپه رانه غلې او ما په انتظار کې هغه ټوله شپه لکه د اور په سکروټو تیره کړه. که څه هم ماته ډاډ پیدا شوې و چې ته به دخواص خان په لور ورغلې یې خو کله چې بله ورځ هم را نغلې نو زه د خواص خان حویلۍ ته ورغلم هغلته را ته ساتونکو وویل چې دګنګا په نوم هیڅ یوه نجلۍ دیخوا نه ده راغلې ، نو دې خبرې زه نوره هم په اور کې ودرولم. خو هیڅ مې هم د لاسه نه کیدل. ما ټول رهتاس په تاپسې ولټوه خو هیڅ درک دې راته معلوم نه شو. په ځواب کې ورته ګنګا بې چاره د زیارت دلنګرځاې څخه د راتښتولکیدو او بیا د مهارت د هستونګنځې پورې د راوستلو او بیا دخواص خان په واسطه دمهارت څخه د خلاصون ټوله قصه په تفصیل سره وویله.

اوما ددې ټولې قصې په اوریدو سره مسکۍ شوه ، بیا یې دخپل فکر په څرګندولو سره وویل چې: ګنګا ! زه خوشحاله یم چې پر تا باندې په پرلپسې توګه احسان کونکې بل څوک نه بلکه پخپله ستا خواص خان دې. خو اوس راته دا وواېه چې ستا اود خواص خان اړیکې څه ډول دي. ګنګا په خندا ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې ګوره اوما ! خواص خان خو ډیر نیک او د ښه خویې خاوند انسان دې ، ډیر مینه ناکه او محبت کونکې شخص دې ، اوس یې ته داسې و انګیره چې هغه له ما سره ډیره زیاته مینه او محبت کوي. اوما ورته وویل چې:

ګوره ګنګا ! زه تاته ستا په دې بریالیتوبونو مبارکې وایم ، اوس زما په فکر چې ته باید دخپل مخ څخه نقاب لرې کړې او دپوره اصلیت سره دخواص خان مخې ته راشې. او هغه ته دا حقیقت روښانه کړې چې ته ګیتا نه بلکه شهزادګۍ ګنګا یې. دهغې په دې خبره ګنګا اندیښنه و ښووله او ورته یې وویل چې:

نه اوما خورې ! هیڅکله هم نه ! داسې نه دې په کار. که زه داسې وکړم نو ویریږم چې خواص خان به دا کار یوه دوکه او فریب و ګڼې ، هغه به دا و انګیرې چې ما دهغه محبت په فریب او چل ول سره خپل کړې دې. یعنې هغه کار چې ما دګنګا په حیثیت سره و نه شو کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

، هغه مې دګیتا په حیثیت سره تر سره کړ. اوما خورې ! زه غواړم چې دګنګا له پاره هم دخواص خان په زړه کې ځاې پیدا کړم. دهغې وروسته به بیا زه خپل نقاب لرې کړم اودخواص خان مخې ته به راشم. بیا به هغه وخت ماته کومه اندیښنه نه وي ، ځکه چې هغه وخت به خواص خان دګنګا او ګیتا دواړو سره یو شان مینه کوي. او زه چې ورته په هره بڼه را مخته شم نو له ماسره به مینه کوي ، اوما ترې وپوښتل چې: خورجانې !دا به څه ډول شوني وي ؟ګنګا ورته په ځواب کې وویل چې:

ګوره اوما خورې ! ما ته دلته دهمدې له پاره را غوښتې یې او تا ته مې دا خبر هم درکاوه چې زه اوس دخواص خان په لشکرو کې خوندي ژوند کوم ، په دې اساس ته زما په اړه کومه اندیښنه او فکر مه کوه. اوما !دګنګا له پاره چې دخواص خان په زړه کې د محبت د راپیدا کولو له پاره ما کوم پلان تر تیب کړې دې نو دهغې په اړه ما ته دشیرشاه سوري له اړخه پوره ملاتړ تر لاسه دې. بلکه دهغه دکورنۍ غړي هم زما سره په دې پلان کې را ګډ شوي دی او ټول زما ملاتړي او رازداره دي. اوس چې زه درته څه وایم هغه ته په پوره غور اودقت سره واوره. هغه وسله وال عسکر چې ستا درا وستلو له پاره درغلي و هغوې هم ما دشیرشاه سوری دحکم په مطابق در استولي وو. اوس به د لږې دمې وروسته ته دخواص خان په لور ور ځې. اوهغه ته به دا وایې چې ګنګا د لیونتوب تر پولو پورې له تاسره مینه اومحبت کوي، نن سبا هغه په خوارۍ او ذلت کې شپې او ورځې تیروي ، ته به دګنګا په اړه نورې قصې او داستانونه هم له ځانه سره جوړ کړې او ورته به یې ووایې. هغه ته به دا هم ووایې چې اوس خو هغه بیچاره دخلکو د ازار ورسولو نه تنګه شوې او ستا په حویلۍ کې یې پناه اخستې ده. زاړه او شکیدلی کالي یې په ځان دي او .... په اخر کې به ورته دا هم ووایې چې ګنګا سوګند یاد کړې دې چې په ژوند کې به یواځې اویواځې خواص خان دخپل ژوند ملګري ګرځوي او که نه مړینه او په قبر کې ښخیدل ځانته غوره ګڼي. هو ! ته به دخپله ځانه څخه دګنګا په اړه دخوارۍ ، ذلت ، لوږې ، تندې ، زړو کالیو ... او .. داستانونه جوړ او خواص خان ته به یې واوروې

کله چې ته زما د مظلومیت دغه ډول داستانونه خواص خان ته واوروې نو خواص خان به ګنګا درهتاس څخه دلته را وړولو ته تیار شي ،ګنګا تر دې ځایه خبره کړې وه چې اوما یې خبره ورغوڅه کړه او ورته یې وویل چې:

ګوره ګنګاجانې !کله چې زه خواص خان ته ستا دمظلومیت دا ټولې قصې وکړم او ورته ووایم چې هغه په رهتاس کې اوسیږي او اوس هغه دخلکو د ظلمونو څخه تنګه شوې او ستا حویلۍ کې یې پناه اخستې ده او بیا خواص خان دې ته تیار شي چې ګنګا د رهتاس څخه راوړې او ما هلته ورولیږي نوبیا به ترې څه جوړ شي ؟دهغې په دې خبره ګنګا وویل چې: تا خو زما خبره وانه وریده ، په اصل کې ما درته همدا خبره کوله چې:

ګوره اوما !کله چې خواص خان دې ته تیار شي چې ګنګا درهتاس څخه دلته را وړي نو هغه ته وایه چې د ګنګا د را وستلو په خاطر به ته هم دخواص خان سره هلته ورځې. دخیمې څخه د راوتلو وروسته به ته سمدستي دلته زما خوا ته راشې اوما ته به ټوله قصه وکړې ، ما تاته مخته هم ویلي و چې مونږ دا ټول پلان د شیرشاه سوری په ملاتړ پلې کوو. بیا به شیرشاه سوري له ماسره څه ساتونکې ولیږي ، اوهغوې به ما ډیره ژرپه رهتاس کې دخواص خان حویلۍ ته ور ورسوي ، ستا کار به دا وي چې زما د تللو وروسته به ته دخواص خان سره په ډیره ارامه توګه هغه لورې ته راځې. ځکه چې که زه هلته رهتاس ته سهار سهار ورسیږم نو ته او خواص خان هلته ماسپښین یا ماښام را ورسیږئ. په دې لړ کې شیرشاه سوري ددې احتیاط څخه کار اخلي چې ددې ځایه د شیرشاه سوری دحویلۍ له پاره نوي ساتونکي ور استول کیږي او هغوې ته زما په اړه ځانګړې لارښوونې ورکول شوي دي ، نو که چیرې خواص خان دهغوې څخه زما په اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وپوښتې نو هغه ته به څه شک او شبه نه پیدا کیږي. ګوره اوما ! اوس خو ته په ټوله خبره ښه وپوهیدې. اوس له ماسره راشه تر څو ساتونکې درسره کړم هغه به دې د شیرشاه سوری دخیمې په لور بوځي.

څرنګه چې اوما په ټوله خبره ښه پوه شوې وه، په خندا راپورته شوه، ګنګا له ځانه سره د خپلې خیمې دروازې ته راوسته، هلته چې کوم ساتونکې و هغه ته وویل شول چې اوما دخپله ځانه سره دشیرشاه سورې دخیمې په لور بوځي، ساتونکې هم په پټه خوله د اوما سره د شیرشاه سوری دخیمې په لور روان شو، ګنګا دخندا نه شنه، بیرته په خپله خیمه کې د نیرمل په لور را و ګرزیده اودهغې تر څنګ کیناسته.

دبله اړخه کله چې خواص خان د شیرشاه سورې تر څنګ کیناست نو شیرشاه سورې هغه ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! ما ته ددوو کارونو له پاره دلته راغوښتې یې. لمړی دا چې ماته زما مخبرانو خبر راکړې دې چې په چوسه کې د ماتې خوړلو وروسته همایون اوس د اریل دراجه بیربهان په ځاې کې پناه اخستې ده. ویل کیږي چې بیربهان په تیرو وختو کې د همایون د احسانونو د بوج لاندې دې. په هرصورت د اریل راجه بیربهان ته باید همایون ته دپناه د ورکولو په خاطر سخته سزا ورکړل شي، خوګوره خواص خانه ! ما خپل مخبران خپاره کړي دي تر څو دهمایون د هغه دورونو اودهغه د لښکر په اړه سهي معلومات راټول کړي، ددې وروسته به بیا زه دهمایون او دهغه د ورونو پر خلاف خپل لښکر متحرک کوم ترڅو په هیڅ ځاې کې دهغوې قدم ټینګښت و نه مومي.

خواص خانه ! دا خو یو کار و، بل کار ستا د ذات او شخصیت په اړه دې. دهغه په دې خبره خواص خان یو دم دشیرشاه سورې په لور وکتل او ورته یې وویل چې: زما دذات په اړه به څه کار وي؟شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه زویه ! ته خو پوهیږې چې لکه څنګه چې زه دخپلو زامنو اولوڼو سره مینه او محبت کوم همغسې محبت او مینه له تا سره هم کوم. ګوره زویه ! زه غواړم ستا کور هم اباد شي. او ستا اولادونه او بچیان پیدا شي، خواص خانه ! ما خو د رهتاس شهزادګۍ ګنګا تاته حواله کړې وه، که څه هم ما هغه د یوې وینځې په توګه تاته درکړې وه خو ما غوښتل چې ته به ګنګا دخپل ژوند ریښتونې ملګرې وګرځوې، ځکه چې پخوا تا هغه دخپل ځآن له پاره غوښتله.او هیله دې درلوده چې هغه دخپل ژوند ملګرې کړې، ګوره زویه ! ما خو ګنګا دهمدې آند له مخې تا ته درکړه تر څو دهغې سره د ډاډ اوسکون ژوند تر سره کړې.

ګوره زویه ! ما خو تر اوسه پورې ستا په ذاتیاتو کې هیڅ نه دې ویلي، خو اوس به زه خاموشه نه پاته کیږم. ګنګا داسې یوه نجلۍ ده چې زه پوهیږم چې ما تر اوسه پورې په خپل ژوند کې داسې ښایسته اوښکلې نجلۍ نه ده کتلې. که چیرې ته هغه دخپل ژوند ملګرې کړې نو زه په ډاډ سره ویلې شم چې تاسې دواړه به ډیر دښه برخلیک خاوندان وګڼل شئ، دهغه په دې خبره خواص خان وویل چې:

زما مشره او اقا شیرشاه سورې ! ستا وینا بلکل سهي ده، خو ته به په دې هم خبر شوې یې چې په تیرو وختو کې ګنګا زما ډیره بې عزتي کړې ده. اودهمغې بې عزتۍ په اساس ما دهغه مینه اومحبت دخپل زړه څخه ویستلې دې. اوس دهغې سره مینه ماته نفرت ښکاري. دهغه په دې خبره شیرشاه سوری وویل چې:

ګوره خواص خانه زویه ! په ژوند کې سړې تودې، ښکته پورته.. هرڅه شته، خو زویه، دداسې کارونو په واسطه هغه څه چې انسان غواړي هغه ته په زړه کې نفرت نه راټوکوي. خواص خان تر یوه وخته پورې خاموشه و اوبیا یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شايد چې ته به خبر شوې يې چې ما ګيتا دخپل ژوند دملګرتوب له پاره غوره کړې ده ،زه د هغې سره ډيره مينه لرم اوهغه هم له ماسره همداسې مينه لري. خو هغې د يوه کار دپوره کيدو له پاره سوګند خوړلې دې او تر څو يې چې هغه سوګند نه وي پوره شوې تر هغې دخپل مخ نه نقاب نه لرې کوي او نه له ماسره واده کولو ته تيارېږي ، زما په آند ،کله چې هم دهغې دا سوګند پوره شي نو هغه به دخپل مخ نه نقاب هم لرې کړي او زما د ژوند ملګرتوب ته به هم غاړه کيږدي. دروند ه شيرشاه !که څه هم ما تر اوسه د ګيتا مخ نه دې کتلې خو زړه مې وايي چې هغه به ډيره ښايسته او نازنينه نجلۍ وي ،په تيروختو کې پر هغې ډير ظلم او تيرې شوې دې او زه غواړم چې دهغې سره واده وکړم تر څو پر هغې دپخوانيو تيريو او ظلمونو ازاله وکړاې شم. دهغه په دې خبره شيرشاه سوری وويل چې:

ګوره زويه !دا خو ډيره ښه خبره ده چې ته ګيتا خوښوې او غواړې چې دهغې دپخوانيو ترخو بدله ورکړې نو بيا ته دګنګا د پخوانيو ترخو اذاله ولې نه کوې. ګوره زويه !دا سهي ده چې په پخوا وختو کې د ګنګا څخه څه تيرې شوې دي خو بيا هغې دخپلو دغو تيريو په اړه ستا څخه ښښنه غوښتې ده ، ما ته خو تر دې ځآيه هم معلومات شته چې هغه دبښنې له پاره ستا پښو کې پريوتې وه ، يعنې په يوه ډول سره يې ستا په محبت او مينه کې ځان ډير خوار او ذليل و ګرځاوه .دا ځکه چې هغې په هر صورت غوښتل تا دخپل ځان کړي ، غوښتل يې په هر صورت چې وي ستا محبت په خپله لمن کې راټول کړی خو ما اوريدلې دی چې تا هغه نوره هم ذليله او سپکه کړې ده اوهغه دې په ټيل وهلو سره دخپلې خيمې نه بيرون را ويستلې ده . زويه !دا ښه خبره نه ده ، زه انديښمن يم چې هغه نجلۍ به اوس ،معلوم نه ده ، چې چيرې به اوپه کومو ځايو کې به د ستونزو نه ډکې شپې او ورځې تيروي . خواص خان غوښتل څه ووايي چې يو ساتونکې را ننوت او ورته يې وويل چې اقا ، اوما نومې يوه نجلۍ غواړي د خواص خان سره ووينې. ددې خبرې د اوريدو سره سم خواص خان دخپله ځايه راپورته شو او ويې ويل چې: شيرشاه سوری ، زما اقا !زه به ددې نجلۍ سره دکتلو وروسته بيرته ستا دربار ته راحاضر شم ، دا اوما هغه نجلۍ ده چې يو وخت هلته په رهتاس کې د شهزادګۍ ګنګا وينځه وه ، دا بيا دګنګا سره يو ځاې زما دحويلۍ څخه ووتله اوبيا را ته څرګند ه نه شوه چې دواړه کومې لورې ته تللې وې. زه به دهغې څخه وپوښتم چې نن سبا چيرې او سې او په څه حال کې دي. شيرشاه سوری ورته وويل چې: نه خواص خانه !ته همدلته په خپل ځاې کينه ،زه به اوما دلته را وغواړم او ترې به معلومه کړم چې هغه اوګنګا ستا دحويلۍ نه دوتلو وروسته چيرې تللې وې او دا چې نن سبا ګنګا په څه حال کې او چيرې ده .

دشيرشاه سورې دوينا سره خواص خان بيرته په خپل ځاې کې کيناست ، بيا شيرشاه سوري هغه راغلي ساتونکې ته مخ کړ او ورته يې وويل چې: د اوما نومې نجلۍ نوم چې تا واخست ،هغه سمدستې زما خيمې ته را وړه. هغه ساتونکې بيرون ولاړ او د لږځنډ نه وروسته بيرته د اوما سره يو ځاې راغې. شيرشاه سوري اوما ته حکم وکړ تر څو دهغه تر مخه کيني ، اوما چپ چاپ په ډيره کراره توګه مخته ورغله او دشيرشاه سوري تر مخ کيناسته ، خواص خان ورته وکتل اوبيا يې تر ې وپوښتل ، زما خورجانې !ته څنګه يې ، اوما بې چاره ورته د شکونو او شکايت په توګه په ژړغونې اواز سره وويل چې:

خواص خانه !تا خو ماته خور ويلې و ، نو بيا ته څه ډول ورور يې چې دخپلې خور خبر هم نه شې اخستلې. خواص خان ورته مخ کړ چې: ګوره !ګيلې قصې به وروسته کوو ، خو دا را ته ووايه چې ته او ګنګا چې زما دحويلۍ څخه ووتلئ نو بيا تاسې دواړه چيرې ولاړئ. په ځواب کې ورته اوما د ډير فکر او سوچ وروسته وويل چې: ګوره خواص خانه ! زما اود ګنګا د مظلوميت داستانونه ډير اوږده او دعبرته ډک دي ، هغه وخت چې اقا شيرشاه سوری ګنګا تاته د يوې وينځې په توګه د ر وسپارله نو هغه وخت زه ډيره خوشحاله وم ، ما فکر کاوه چې اوس به ته ګنګا دخپل ژوند ملګرې و ګرځوې . او زه به هم ستاسې ددواړو تر څنګ دلته اوسيږم او ارام ژوند به ترسره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم. ځکه چې تا ماته خپله خور ویلي و. خو ستا په خاطر زماد ټولو هیلو غوټۍ مړاوې شوې ، تا ګنګا دنظره وغورځوله حال دا چې ددې نه مخته تا ګنګا دخپل ځان له پاره خوښوله اودهغې سره دې ډېره زیاته مینه اومحبت کاوه . هغه بیچاره بیا بیا ستا ځای ته راغله او منت او زاري یې درته وکړې اوبښنه یې درنه وغوښتله ، ان تر دې چې ستا پښو ته درو غورزیده ، لاسونه یې درته جوړ کړل ، منتونه یې درته وکړل اودخپلو غلطیو په اړه یې در څخه عفوه و غوښته ، خو تا هر ځل دهغې دغه عذر او زاري په ډېره سپکه توګه مسترد کړه ، په دې اساس هغه ستا دحویلۍ څخه ووتله او زه یې هم د خپله ځانه سره را وویستلم.

ګوره خواص خانه وروره ! ما خو د ګنګا سره د یوې وینځې په څیر د خپل عمر زیاته برخه تیره کړې ده ، دهغه کړچار ، خوې او عادت مې ډېر خوښیږي ، اوبیا دخپل مور اوپلار د مړینې وروسته خو دهغې ځآنته پریښول په کار نه و . هغه دخپل ښایست ، اوځوانۍ له اړخه هم د ټولنې د اوباشو ځوانانو له خوا تر تهدید لاندې ده نو په دې خاطر زه هم د هغې سره یو ځای ولاړم.

خواص خانه وروره ! مونږ ځکه ته په دې مسئله باندې خبر نه کړې چې تا دګنګا سره نه کومه مینه درلوده اونه کومه همدردي. زه او ګنګا هملته په رهتاس کې ستا دحویلۍ څخه د تللو وروسته دګنګا د یوه خپلوان کور ته ولاړو .مونږ هلته په یوه ډول پناه واخسته. د ګنګا او زما اراده دا وه چې مونږ به هملته د ژوندانه تر اخري ورځو پورې خپلې شپې سبا کوو . ما ګنګا ته دا هم وویلې چې ځرنګه چې هغه ډېره ښکلې ده ، ښایسته نو هر څوک غواړي چې هغه دخپل ژوند ملګرې کړي خو هغې ویل چې هغه سوګند کړې چې هغې په خپل ژوند کې یوائې اویوا ځې د یوه کس سره د زړه له کومې مینه کړې او هغه کس خواص خان دي. نو په دې خاطر اوس هغه د خواص خان نه پرته بل څوک دخپل میړه په بڼه لیدو ته تیاره نه ده . ګوره خواص خانه ! زه به تاته دا هم ډاګیزه کړم چې ګنګا بېچاره ستا په یاد کې اوستا په بیلتون کې ټوله شپه بې خوبه وی او ژاړي. که څه هم ما هغې ته ډېره تسلي او ډاډ ورکړې خو دهغې په حال باندې رحم کول په کار دي. ستا دحویلۍ نه دوتلو وروسته چې مونږ دګنګا دکوم خپلوا ن کره پناه اخستې وه نو هلته خو مونږ یو څو ورځې په ارامۍ سره تیرې کړې خو دهغې وروسته مونږ د ستونزو او مسکلاتو لاري پرانستل شوې او بدنامیو اوبدبختیو یو توپان زمونږ تر مخ را پورته شو ، دهغې په دې خبره خواص خان ترې سمد ستي وپوښتل چې :

ستا او دګنګا له پاره څه ډول توپانونه را مخته شول ؟ په ځواب کې یې ورته اوما وویلې چې:

خواص خانه وروره ! ګنګا زما سره یو ځای دخپل دوست په کور کې پناه اخستې وه ، خو هغوی یو ځوان زوې درلود ، کله چې هغه د ګنګا ښایست او ښکلتیا وکتله نو هغه په دوو پښو و درید. حال دا چې هغه ددې نه مخته هم ګنګا د شهزادګۍ په بڼه کې کتلې وه خو به هغه وخت کې هغه دګنګا په لور د سترګو دپورته کولو جرأت هم نه شو کولې. هغه په دې پوهیده چې که چیرې د شهزادګې په لور سترګې پورته کړي نو د سختې سزا سره به مخ شي. خو کله چې ګنګا د یوې بې اسرې ، مجبورې ، او بې کوره پیغلې په څیر د هغوی کره پناه واخسته نو بیا دغه ځوان هم خپل ځان جوړاوه اوپه ګنګا کې به یې سترګې ور ټومبلې وې. هغه خپل مور اوپلار ته هم ویل چې غواړي ګنګا خپله کړي.

خو خواص خانه وروره ! ګنګا دهغه ځوان مور و پلار ته دا ډاګیزه کړې ده چې دهغې د سویمبر مقابلې تر سره شوي دي اوکوم چا چې دهغې د سویمبر مقابلې ګټلې دی اوس هغه دهمغه کس سره ډېره زیاته مینه اومحبت کوي او دهغه کس نوم خواص خان دي. ګنګا په خپلو خبرو کې دا هم ډاګیزه کړې ده چې د څو نا ببره حالاتو په خاطر هغه دخواص خان څخه لرې او سیږي او که نه هغه دخواص خان سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوخواص خان دهغې سره ډېره زياته مينه لري او ډېر ژر به هغه دخواص خان سره د واده کولو له پاره دهغه ځاې ته ور ستنه شي . هغې دهمدې ډول خبرو په ځرګندولو سره غوښتل دهغوې د لاسو څخه ځان خوندي و ساتي او هم يې دهغوې زوې ته دا ځرګندوله تر څو په زور باندې دهغې دخپلولو هڅې و نه کړي. ګنګا بې چاره ستا نوم په دې خاطر اخلي چې هلته د رهتاس په خلکو کې ستا دنامه سره ويره او دهشت خپور شوې دې ، او رهتاس خلک تا د شيرشاه سوری د ستر سالار په څير پيژني نو ګنګا په همدې خاطر چې دخلکو د شرنه يې ځان ساتلې وي ستا نوم بيا بيا استعمالوي، او خلکو ته دا ډاګيزه کوي چې که چيرې هر څوک په ګنګا باندې زور زياتې وکړي نو د خواص خان دلاسو څخه خوندی نه شې پاته کيدې . دهغه وخته چې ګنګا هغوې ته ستا نوم اخستې نو هغوې بيچاره ګان هم غلي شوې دې ، خو هغه هلک چې د ګنګا سره بې حد ه مينه او محبت کوي او د ګنګا د ښکلا اوښايست څخه ډېر زيات اغيزمن شوې دې په هر صورت غواړې دګنګا نژديکت ځانته پيدا کړي ، هغه دا اراده هم کړې وه چې که چيرې ګنګا هغه ته په دوديزه توګه ورنکړل شي نوبيا به هغه د ګنګا په بې ابرو اوبې عزته کولو هم تم نه شي.

ګوره خواص خانه ! ددې ځوان د ارادو اونيت په کتلو سره ګنګا ډېره انديښمنه شوې ده . په دې اساس مونږ بيا د ګنګا د دې خپلوان دکوره را ووتلو او يوې بلې حويلۍ ته منتقل شوو . ددې حويلۍ اوسيدونکې هم دګنګا پخوانې خپلوان دي خو بيا ګنګا ته هلته هم ډېرپاته کيدل په برخه نه شول ، ځکه هغه ځوان خبر شو چې ګنګا دلته پناه اخستې ده نو هغه د خپلو څو کسو اوباشو ملګرو سره يو ځاې دګنګا د تر لاسه کولو له پاره دې حويلۍ ته راغې او ګنګا ته يې هر ډول ګواښونه کول پيل کړل. هغوې ورته وويل چې ګنګا بايد په هر صورت چې کيدې شی ددې ځوان سره دې واده وکړی ا و که نه په زوريې ددې ځايه اخلو اويا يې دې دخپلو وژلو انتظار وکړي. مونږدلته په دې حويلۍ کې هم يوڅو شپې په ديرې بې خوندۍ سره تيرې کړې ، ان تر دې چې ګنګا اراده وکړه چې خپل ځان ووژني او په دې ترتيب د ژوند د ستونزو څخه ځان خلاص کړي .

تر دې ځايه دخبرو پورې د اوما اواز نور کيناست . دهغې په سترګو کې اوښکې راغلې ، تر لږه وخته پورې يې ځان سنبال کړې و ، دهغې ددې حال په کتلو سره خواص خان هم ډېر غمګين شوې و ، دلږ څه خاموشۍ او سکوت نه وروسته اوما يو ځل بيا وويل چې:

زما خواص خانه وروره ! هغه وخت چې شهزادګۍ ګنګا د ځان و ژلو اراده وکړه نو ما ورته وويل چې ته به په هيڅ توګه ځان نه وژني.ما هغې ته مشوره ورکړه چې ددې ټولو ستونزو اومشکلاتو د حل لاره داده چې زه اوهغه بيرته ولاړې شو او هلته دخواص خان حويلۍ کې و اوسيږو . ځکه چې په دې حويلۍ کې ساتونکې شته ، او بيا مو هلته اوباشان نه شي تنګولې. ګنګا هلته ستا حويلۍ ته د ورتللو له پاره تياره نه وه ، هغې ويل چې څرنګه چې خواص خان له ماسره د زړه له کومې نفرت کوي نو که چيرې هغه خبر شي چې زه بيرته دهغه حويلۍ ته را ستنه شوې يم نو ما به ډېره بې عزته اوذليله کړي اوبيرته به مې دخپلې حويلۍ څخه را وکاږي. خو ما ورته ضمانت ورکړ چې له ماسره ولاړه شه اوهملته اوسه ، اودا چې خواص خان ته به زه ووايم تر څو له تاسره بد سلوک و نه کړي. ګوره خواص خانه وروره ! اوس يې نو که ته ښه ګڼې اويا بده . ما ستا څخه د اجازې اخستلو پرته ګنګا ستا حويلۍ ته راوستې ده ، زه دهغې سره څو ورځې هملته پاته شوم.او هغې ته مې ډاډ او اطمينان ورکړ ، اوس ما هغې ته ويلي دي چې زه ځم او دخواص خان سره وينم تر څو ددې ستونزې له پاره د حل لاره پيدا کړم. خواص خانه وروه ! تا خو ماته خور ويلي دي نو دخور په ښه چې زه تاته کومه خبره کوم هغه په حقيت ولاړه او ستا په خير ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خانه وروره ! د ګنګا په څیر ښکلې اوښایسته پیغله به تاته په بل ځای کې تر لاسه نه شي. په دې کې شک نه شته چې په پیلامه کې هغې له تاسره ناروا سلوک کړې و خو د هغې په ځواب کې تا هم د هغې سره یو ځل نه بیابیا ناروا سلوک کړې دې اوبیا د ټولو ستره خبره دا چې هغه ستا په پښو کې پریوته. هغه د شهزادګۍ په څیر ځو ځلې له تا څخه بښنه وغوښتله. زما وروره ! زما هیله داده ، دا سې وګڼه چې یوه خور ستا تر مخه لاسونه غوځوي چې ګنګا ته بښنه وکړه ، ځکه چې هغه د زړه له کومې تا دخپل ژوند ملګرې کول غواړي ، هغې اراده کړې ده چې د خواص خان په انتظار کې به د ژوند ټولې شپې سبا کوي ، په دې خاطر ، زما وروره ! زه یو ځل بیا له تا غواړم چې د ګنګا خطاوې وبښې اودهغې سره پخلا شې ، یووخت داسې و چې تا د زړه له کومې هغه دخپل ځان له پاره غوښتله ،هغه دې خوښوله ، لیکن اوس هغه بیچاره ، در په در ټکرې خوري ، که چیرې ته کله هم دهغې دا حالت ووینې نو زړه به دې پرې وسوځي. دهغې وجود په پیوندې اوشکیدلو کالیو کې را پټ شوې دې. خواص خانه وروه ! ددې نه مخته چې هر چا شهزادګۍ ګنګا د شهزادګۍ په کالیو کې کتلې وه ،نو که چیرې هغوې هغه په اوسني حال کې ووینې نو د اغیز پرته به پاته نه شي. نو په دې اساس یو ځل بیا له تا هیله لرم چې ته دهغې سره خپل خفګان ختم کړه ، په خپله رهتاس ته ولاړ شه اوهغه له ځانه سره پخلا کړه اوبیا یې له ځانه سره همد لته لښکر ته راوړه اوکه نه یاد ساته چې دهغې بیچاره عزت او ناموس په رهتاس کې خوندي نه پاته کیږي ، دلته له تاسره به په لشکر کې د اوسیدو په وخت کې لږ تر لږه خپل ځان خوندي احساسوي. اوبیا هر وخت چې ته وغواړې دخپل ژوند ملګرې یې ګرځولې شې.

اوما تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته خاموشه شوه ، خواص خان هم دڅه ویلو پرته په پوره سوچ او فکر کې ډوب ناست و ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری په ډیر غور سره د خواص خان په لورې وکتل اوبیا یې ورته وویل چې :

خواص خان زویه ! هغه څه چې اوما وویل ټول سهي دي. ګوره زویه ! په مینه او محبت کې ښکته پورته خامخا راپیدا کیږي ، که چیرې یو وخت ګنګا له تاسره ناروا سلوک کړې و نوبیا خو هغې بیچارګۍ دبښنې له پاره ستا پښې ونیولې. په دې خاطر زه تا ته د یوه زوې په څیر مشوره درکوم چې: هر هغه څه چې اوما درته وویل پر همغې عمل وکړه ، ګوره زویه ! اوس چې ګنګا ستا په خاطر ټول عمر د واده د نه کولو کوم هوډ کړې دې اوستا یادونه یې د سینې سره نیولې او خپلې شپې پرې سبا کوي نو زه پوهیږم ، زویه ، چې که په دې وخت کې ته دهغې سره پخلا نه شې نودا خو به ستا له لورې ډیر تیرې وي. زه غواړم چې ته همدا نن دد ې ځایه درهتاس په لور ولاړ شې اودهغه ځایه ګنګا دخپله ځآنه سره دلته راوړې. ترڅو هغه همدلته په لشکر کې د ښځو په خیمو کې قیام وکړي نوبیا دا تا پورې ده چې څه وخت چې غواړې دهغې سره واده وکړې او خپله دژوند ملګرې یې و ګرځوې اوخپلې خیمې ته یې راوړې. اوکله چې د جنګونو دا لړۍ پای ته ورسیږي نو ته دهغې سره په تل پاتې توګه په یوه ښه محل کې ژوند وکړې ، زویه ، ایا زما په خبرو باندې کومه نیوکه لرې ؟

خواص خان غوښتل په ځواب کې څه ووای چې اوما پرې خوله را خلاصه کړه او ورته یې وویل چې : خواص خانه وروره ! له ماڅخه یوخبره چې باید درته مې کړې وې ، هیره شوې وه ،حال دا چې هغه ډیره با ارزښته خبره ده اوهغه دا چې ګنګا اوس اسلام قبول کړې دې او مسلمانه ده. هغه د هندوانو درم پریښې دې. اوما ددې څرګندونو په اساس خواص خان ټکان شانته وخوړ داوما لورې ته یې وکتل اوبیا یې په پریکنده توګه وویل چې :

ګوره اوما ! زه ستا خبرې منم او رهتاس ته دتللو له پاره تیار یم اودې ته هم تیار یم چې ګنګا دهغه ځآیه له ځانه سره دلته لښکر ته راوړم خو زه تاسې ته د هر څه دمخه دا خبره کول غواړم چې ما دخپل ځان له پاره یوه بله پیغله انتخاب کړې ده چې ګیتا نومیږي ، هغه به ډیروخت هلته په رهتاس کې زما حویلۍ ته دخیر غوښتلو په خاطر را تلله ، ما هغه دهمدې خیرغوښتلو په وخت کې وپیژندله ، اوس

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ما خوښوي او زه يې هم د زړه له کومې خوښوم ،بيا کله چې زه دخپل لښکر سره دی لورې ته راغلم نو دا دهغه بدقسمتي وه چې دمهارت عسکرو هغه د زيارت دلنگرځای څخه راوتښوله او دمهارت هستونګنځې ته يې له ځانه سره راوړه. خويو ځل بيا دا دهغې خوش قسمتي وه چې په همدې ورځو کې ما مهارت په دې هستونګنځې باندې حمله وکړه اوهغه مې دهغوې د لاسو څخه ازاده کړه. اوس دغه ګيتانومې نجلۍ همدلته په لشکر کې له ما سره اوسيږي اوما هوډ کړې چې هغه به دخپل ژوند ملګرې ګرځوم. خو ګيتا دخپل کوم کار په لړ کې سوګند ياد کړې دې چې ترڅو چې هغه کار يې و نه شي نو هغه به زما تر مخه دخپله مخه نقاب نه لرې کوي. ګوره اوما خورې ! ما تر ننه پورې د ګيتا مخ او څيره نه ده کتلې خودهغې جسماني جوړښت وايي چې هغه تا زه پيغله اودښه ښکلا اوښايست خاونده ده. خوکه چيرې هغه ښکلتيا و نه لری نو بيا هم ما دهغې سره د واده کولو له پاره هوډ کړې دې.

ګوره اوما ! زه خو به د ګنګا سره خپل خفګان ختم کړم اودخپل ژوند ملګرې به يې هم وګرځوم ، خو ايا هغه به ما سره دګيتا موجوديت ومني .ګوره اوما ! که چيرې ګنګا ، ګيتا زما د ښځې په څير له ما سره ونه مني نو زه تاته دا خبره د همدا اوسه ډاګيزه کوم چې بيا به زه دګنګا سره واده نه کوم. ځکه چې زه ګيتا ته په ګنګا باندې غوره والې ورکوم. دهغه په دې خبره اوما ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې :

خواص خانه وروره ! زه تاته ډاډ درکوم چې ګنګا به ستا دغه دويمه ښځه په هرصورت مني ، هغې ته به ستا په دويم واده باندې هيڅ ډول اعتراض نه وي.خو ايا زه دا پوښتلې شم چې که چيرې ګيتا ستا دا کار خوښ نه کړي چې ته دې دګنګا سره هم واده وکړې نو بيا ؟ خواص خان ورته د لږ څه فکر کولو وروسته وويل چې:

ګوره اوما ! زه به په دې لړ کې د ګيتا سره خبرې وکړم او هغه به دې ته تياره کړم چې هغه دې ګنګا هم زما دښځې په توګه له ما سره قبوله کړي ،اوزه هيلمن يم چې ګيتا به زما په دې خبره باندې کومه نيوکه ونه کړي ځکه چې هغه ډير غمځپلې پيغله ده اوزه دهغې څخه همدا سې هيله کوم چې هغه به زما په هيڅ دا ډول اقدام باندې اعتراض و نه کړي.

د خواص خان په دې خبرو باندې شيرشاه سوری او اوما دواړه ډير خوشحاله شول ، بيا ورته شيرشاه سوری وويل چې: خواص خانه زويه ! تا په خپله دې خبره زه ډير خوشحاله کړم ، اوس ته ډير ژر څوکسه وسلوال کسان له ځانه سره واخله اورهتاس ته ولاړ شه ،اوما لورې ! ته هم غواړې چې دهغه سره يوځاې ولاړه شې؟ اوما په تيزۍ سره ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې: هو ! اقا ! زه هم غواړم دخواص خان سره ملګرتوب وکړم ، او دګنګا په را خستلو سره به بيرته دې لورې ته راشم او دلته به د ګنګا سره يو ځاې و اوسيږم .دهغې په دې خبره شيرشاه سوري ورته وويل چې: ګوره اوما لوري ، کله چې ته ګنګا له ځانه سره دلته راوړې نو بيا به ستا واده هم دخپل لښکر دکوم سالار سره وکړم ، تر څو ته هم دخپل ژوند باته ورځې په خوشحالۍ سره تيرې کړې . په دې وخت کې اوما نوې موضوع ته مخه کړه او ويې ويل چې:

خواص خانه وروره ! زه مخته د لښکرو دښځو ځاې ته تللې وم ، هلته مې لږه دمه وکړه او ډوډۍ مې هم وخوړه ، ما هلته د ګيتانومې نجلۍ سره هم وکتل ،هغه هر وخت خپل مخ په نقاب کې پټ ساتي ، ما د هغې سره خبرې هم وکړې ، ما ته خودا سې بريښي چې هغه ډيره دپراخې سينې خاونده او د ښه کرچار مالکه ده . ښايسته هم ده . زه هيلمنه يم چې هغه به ګنګا د خپلې بنې په څير قبوله کړي ، داوما په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې خبره خواص خان په حيرانتيا سره دهغې لورې ته وکتل اوترې وېې وپوښتل چې : ايا دهغې سره دې د ګنګا په اړه هم خبرې وکړې ؟ هغې ورته وويل چې زه به دديځايه دبيرته ستنيدو په وخت کې دهغې سره دګنګا په اړه تفصيلي خبرې کوم.

هلته په خيمه کې تر يوه وخته پورې چپه چپتيا وه ،خو د لږ ځنډ وروسته خواص خان په خوشحاله طبعه وويل چې: ګوره اوما خورې !د ګيتا سره دتفصيلي خبرو وروسته ،هغې ته ووايه چې هغه دې زما خيمې ته يوځل راشي ترڅو زه هم ورسره په همدې لړ کې خبرې وکړم. دهغې سره د خبرو وروسته به بيا زه له تاسره يو ځاې د ګنګا درا وستلو په خاطر رهتاس ته ولاړشم ، اوما سمدستي دخپله ځايه پورته شوه او ويې ويل چې : زه به اوس د لښکر د ښځو تمځاې ته ورشم، هلته به زه د ګيتا سره تفصيلي خبرې وکړم، دهغې وروسته به ،خواص خانه وروره ، زه ګيتا ستا دخيمې په لور درولېږم. ددې خبرې سره سم اوما دخپله ځايه پورته شوه او د شيرشاه سورې د خيمې څخه بيرون ووتله

داوما د تللو وروسته شيرشاه سوری خواص خان ته مخ کړ او ورته يې وويل چې : خواص خانه زويه !ته اوس خپلې خيمې ته ولاړ شه او د رهتاس په لور د خپل کوچ له پاره ځان تيار کړه خو زما دا خبره په ياد ساته چې د رهتاس څخه به ژر بيرته راستنيږې ، ځکه چې مونږ بايد دهمايون پر خلاف اخري ځپونکې وار له پاره ځان تيار کړو ، خواص خان دخپله ځايه پورته شو او ويې ويل چې : ته انديښنه مه کوه ، زه به دګيتا سره دتفصيلي خبرو وروسته ددې ځايه رهتاس ته ځم او بيرته به ډير ژر خپل لشکر ته راستنيږم. شيرشاه سوری ورته وويل چې: خواص خانه ، رهتاس د تللو تر مخه له ما سره يوځل ووينه. ځکه زه غواړم د ګنګا له پاره څه شيان ورولېږم. خو ګوره ، اوس چې دې د ګنګا سره خپله ناخوښې پاې ته رسولې ده او دهغې سره د واده له پاره هم تيار شوې يې ، نو ددې له مخې ګنګا زما لور ده ، په دې خاطر زه څه شيان ورلېږم چې هغه پرې خوشحاله شي . د شيرشاه سوری په دې خبرو خواص خان هم ډير خوښ شو ،مسکې شو او بيا هغه هم دشيرشاه سوری دخيمې څخه بيرون ووت.

اوما د لږڅه درنګ نه وروسته د ګنګا خيمې ته ورغله ، ګنګا دهغې په کتلو سره دخپله ځايه را پورته شوه ،تر څنګ يې نيرمل هم را پورته شوې وه . دا سې ځرګنديده چې ګنګا او نيرمل دواړه د ډيره وخته په ډيره ناارامۍ سره د اوما د بيرته ورتللو انتظار کاوه .ګنګا مخته ورغله او اوما يې له لاسه و نيوله ، په خپل څنګ کې يې کينوله اوبيا يې ترې و پوښتل چې : اوما خورې !دخواص خان سره دې په څه اړه خبرې وکړې که لږڅه احوال راکړې. په ځواب کې ورته ټول هغه څه چې دشيرشاه سوری په خيمه کې تير شوې په تفصيل سره وويل ، په دې خبرو باندې ګنګا دومره خوشحاله شوه چې هغې لکه د ليونيو په څير اوما په خپله غيږه کې را ونغاړله. هغه يې په خوله او مخ باندې ښکل کړه اوبيا يې ورته وويل چې اوما خورې !تا خو زما ټولې ستونزې اسانه کړې ، نو که چيرې د ګنګا په بڼه له ما څخه خواص خان خوشحاله شي او را سره پخلا شي اوما دخپل ژوند ملګرې کړي نوبيا به ، اوما خورې ! زه و پوهيږم چې ما په خپل ژوند کې هيڅ هم دلاسه نه دې ورکړې. ما ته به ډاګيزه شي چې زما د ارام او ډاډمن ژوند ورځې په پيليد و دي او زما دهجر ، بيلتون او فراقت شپې او ورځې په ختميد و دي .

د ګنګا د خوشحاليو او بيا دهغې دخبرو دخلاصيدو وروسته اوما دخبرو لړۍ پيل کړه او ويې ويل چې : ګوره ګنګا خورې ! په دې لړ کې پخپله شيرشاه سوری ډير زيات ښه کړچار تر سره کړې دې ، شيرشاه سوری زما په شتون کې خواص خان ته د ګنګا دومره ستاينه کړې چې زما په آن کې هم نه راتله او خواص خان ته يې وويل چې دګنګا سره خپله ناخوښې پاې ته ورسوي او دهغه دخپل ژوند ملګرې کړي ، دا سې ځرګنديږي ، ګنګا خورې ! لکه چې ستا او دشيرشاه سوری تر منځه په دې اړه پخوا هم څه پريکنده خبرې شوې وې. دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې خبرو باندې ګنګا وويل چې: ګوره اوما خورې ! په دې لړ کې چن نن شيرشاه سوري خواص خان خپلې خيمې ته ور غوښتې و ، دا ټوله خبره مونږ مخته پخه کړې وه . هغه ساتونکې چې ته يې له ځانه سره را وړې وې دهغوې د ډلې څخه يې يو کس ته دلته د ښځو تمځاې ته راوستې اوبل يې نيغ ولاړ او شيرشاه سوري ته يې ستا د راتلو خبر ورکړ . نوپه دې اساس شيرشاه سوری هم سمدستې خواص خان خپلې خيمې ته را وباله . اوما خورجانې ! زه خو ستا ډيره ډيره مننه کوم چې دخواص خان تر مخه دې زما دمظلوميت داستان په ډيره ښه توګه بيان کړې دې. دهغې په دې خبره اوما لږ څه انديښمنه غوندې شوه او ورته يې وويل چې:

ګوره ګنګا ! ايا څه شکيدلې اوپيوندي کالې له ځانه سره لرې ؟ ګنګا په زوره زوره وخندل او ورته يې وويل چې: که نه وي هم ، نو څه کالي به و شکوو او له ځانه سره به يې يو سو . څه خبره ده ، ته څه ويل غواړې؟ اوما ورته وويل چې: ما دخبرو په دوران کې خواص خان ته وويل چې: ګنګا هلته ستا په حويلۍ کې تم شوې ده ، خو دومره بې وسې اومظلومه ده چې پخوانۍ پيوندي او شکيدلې کالی يې په ځان کې دی، دهغې په دې خبره ګنګا په خندا شوه او ويې ويل چې:ته انديښنه مه کوه ، زه به دداسې کاليو د تر لاسه کولو له پاره هم انتظام وکړم. بيا يې ورته وويل چې: که چيرې همداسې ده ، نوبيا خو ورځه اودخواص خيمې ته ولاړه شه.ځکه کله چې زه د شيرشاه سوری دخيمې څخه بيرون را وتلم نو خواص خان راته وويل چې ګيتا دهغه خيمې ته ورولېږم ، تر څو هغه له تاسره خبرې اترې وکړې.

ګنګا سمدستي دخپله ځايه پورته شوه اوخپل وجود يې په سپين څادر کې را وپوښه ،مخ يې هم په نقاب کې را ونغاړه بيا يې نيرمل ته مخ کړ او ورته يې وويل چې: نيرمل ، زما ډيرې ښې مورجانې ! زما دکاليو څخه کومه زړه جوړه وګوره او هغه وشکوه اوبيا ورته پيوندونه ولګوه ، خو دا کار بايد دخواص خان دخيمې څخه زما درا ستنيدو پورې تر سره شوې وي. ددې خبرې سره سم ګنګا دخواص خان دخيمې په لور روان شوه.

په سپين لباس کې را پوښل شوې او په نقاب کې را نغاړل شوې ګنګا چې کله د خواص خان دخيمې دروازې ته رو سيده نو په ډيره نرمه او خوږه ژبه يې خواص خان ته وويل چې: تا زه دلته رابللې يم. خواص خان ورته په خندا کې وويل چې هو !ګيتا ! ماته دلته رابللې يې. راځه دلته نژدې راشه او زما تر څنګ کينه . ګنګا پرته له ځنډه ورمخته شوه او د خواص خان مخې ته کيناسته. خو پخوا تر دې چې خواص خان په خبرو پيل وکړي ګنګا ورته وويل چې:

لږه شيبه وړاندې لښکر ته يوه نجلۍ راغلې وه چې اوما نوميده ، هغې هلته دښځو په تمځاې کې ستا په اړه پوښتل ، نو په دې خاطر ما ورسره اړيکه ونيوله اوبيا مې خپلې خيمې ته يوړه ،هغې ماته دخبرو په دوران کې وويل چې تا هغه دخپلې خور په څير منلې ده. نو په دې خاطر ما هغه له تاسره د کتلو له پاره د يوه ساتونکي په لار ښوونه ستا خيمې ته دروا ستوله ، زما په آند چې ته هغه وخت په خيمه کې نه وې ،او دشيرشاه سوری خيمې ته ورغلې وې. اوبيا هغې هملته له تاسره کتلي دي. کله چې هغه بيرته زما خيمې ته راستنه شوه نو ماته يې پيغام راکړ چې تا له ما سره څه خبره لرې. دد ې تر څنګ هغې ماته د رهتاس د شهزادګۍ ګنګا په اړه هم يو لوې داستان بيان کړ. اوس راته ووايه چې ته ماته څه ويل غواړې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان د لږ څه فکر او غور وروسته وويل چې:

ګوره ګيتا ! په دې کې هيڅ شک نه شته چې ته زما ډيره زياته خوښيږې ، زه له تاسره مينه کوم ، اوغواړم تا د خپل راتلونکي ژوند ملګرې کړم. په دې اړه ته څه فکر کوئ؟ دهغه په دې خبره ګنګا ورټوپ کړ او ورته يې وويل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې لړ کې خو زما ځواب همدا دې چې زه له تاسره مينه لرم ، تا خوښوم او غواړم همته زما دژوند ملګرې اوسې ، دا چې په دې لړ کې به ستا آند څه ډول وي ، زه نه يم خبره. دګنګا په دې بې باکانه خبرو باندې خواص خان د زړه له کومي وخندل و بيا يې ورته وويل چې:

ګوره ګيتا جانې ! اوما به تاته ويلي وي چې د ګنګا سره زما ليدنه په کومو حالاتو کې شوې وه ،ګيتا يې خبره پرې کړه او ورته يې وويل چې هو ! اوما ماته ټوله خبره په پوره تفصيل سره کړې ده. دا چې په لښکر کې د شامليد و تر مخه تا دګنګا سره مينه کوله خو هغې ناپوهه نجلۍ ته ونه منلې. خو وروسته چې تا دهغې د سويمبر مقابلې وګټلې نو بيا هغې ته دخپلې غلطۍ احساس پيدا شو اود زړه له کومي يې له تاسره مينه پيدا کړه خو تا خو ځله تيرې کړې او هغه دې دخپله ځايه په عزتۍ سره شړلې ده او د مينې په ځاې ورڅخه کرکه څرګنده کړې ده. خو اوس هغه ګنګا چې يو وخت شهزادګۍ وه ، اوس په رهتاس کې د ذلت اوخوارۍ شپې او ورځې سبا کوي، زما په خيال چې اوما به له تاسره همدا خبرې کړې وی او له تا څخه به يې غوښتي وي چې ته ګنګا را خپله کړه ، تا غوښتل همدا خبره ماته وکړې که نه ؟ خواص خان ورته په ډير غور سره وکتل او ورته يې وويل چې: هو ! ما له تاسره همدا ډول خبر ي کول غوښتل اوتر څنګ مې يې دا هم ويل چې که چيرې زه ګنګا له تاسره يو ځاې خپله ښځه وګرځوم نو ايا ته به په دې لړ کې کوم اعتراض ولرې؟ خو په دې لړ کې زه يو شرط ږدم او هغه دا چې زه به لمړۍ له تاسره واده کوم او بيا به دګنګا سره.

دخواص خان په دې خبرو باندې ګنګا په مصنوعي توګه خپل سر زوړند کړ او تر لږه ځنډه پورې په فکر کې ډوبه شوه او بيا يې وويل چې: ګوره خواص خان ! زما محبوبه !زه په دې لړ کې د ډير پراخه زړه اوسينې خاونده يم. زه خو هسې هم ستا ممنونه او مشکوره يم چې تا ماته دلته پناه راکړې ده ، زه خو هغه بې وسه اومجبوره پيغله وم چې دخپل تريخ ژوند هره ګړۍ مې د رهتاس په لنګرځاې کې تيروله. دا خو زما بخت و چې دخير غوښتلو په وخت کې مې له تاسره اشنايي پيدا شوه ، تا له ماسره ډيره نيکه رويه وکړه ، پر ما دې رحم وکړ. خواص خانه ! زه هغه نجلۍ يم چې په خپل ژوند کې مې له تا پرته د بل چا سره مينه او محبت نه دې کړې ، زه په دې ويارم چې زه دخواص خان په څير د يوه ځوان ښځه کيږم. تر هغوې چې دګنګا پورې اړه لري نو زما په آند چې ګنګا له ما څخه زياته ستا دمينې وړتيا لرى ، ځکه چې ما خپل ژوند د زيارت په لنګرځاې کې دخير خيرات په غوښتلو تيراوه اوپه دې ترتيب مې له تاسره اړيکې پيدا شول خو دګنګا معامله بلکل بدله ده. تا دهغې د سويمبر مقابلې ګټلي دي نوپه دې خاطر ګنګا زما څخه زياته حقداره ده. نوپه دې خاطر ، خواص خانه ، که ته زما سره يو ځاې ګنګا هم دخپل ژوند ملګرې وګرځوې نو په خداې سوګند ، چې ماته به هيڅ ډول خفګان را پيدا نه شي. بلکه زه به ډيره خوشحاله شم او زه به په دې هم ويارم چې زما دميړه خواص خان يوه ښځه يو وخت درهتاس شهزادګۍ وه.

دګيتا ددې خبرو په اوريدو سره خواص خان دومره خوشحاله شو چې تر يوه وخته پورې يې اواز دخولې نه راووت.بيا يې خپل ځان کنترول کړ اوويې ويل چې:

په خداې سوګند ګيتا ! چې زما له تاڅخه په دې اړه دهمدا سې ځواب راکولو هيله وه. ته په رښتيا هم ډيره پراخ زړه او د پراخې سينې خاوند وختلې ، ګيتا واوره ! زه همدا نن دخپلو څو کسو ساتونکوسره يو ځاې درهتاس په لور ورځم ترڅو ګنګا هغه ځايه راوکاږم اودلته يې لښکر ته له ځانه سره راوړم. په دې خبره ورته ګيتا وويل چې: تاسې ضرور ولاړشئ خو زما يوه خبره په ياد لره ، خواص خان ورته سمدستي وويل چې هغه څه ؟ګنګا ورته وويل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمړۍ دا چې ته به هلته په رهتاس کې اوړود نه پاته کیږې. زه به په ډیره ناارامه توګه ستا د بیرته راستنیدو له پاره انتظار کوم ،بله دا چې ګنګابه دلته د راوستلو نه وروسته په خپله خیمه کې نه ساتې بلکه هلته به یې زما خیمې ته رالیږی. تر څو له تاسره د واده کولو نه مخته مونږ دواړه خویندې په خپلو منځو کې په خوې بوې بلدې شو. دهغې په دې خبرو باندې خواص خان په خندا شو او ویې ویل چې: ته په دې اړه اندیښنه مه کوه ، ګوره ګیتا ! زه او ما هم د خپله ځانه سره بوځم ، کله چې ګنګا دلته راوړم نو هغه به دا وما سره یو ځای نیغه ستا خیمې ته در شي. زه به ګنګا ته هم دا ډاګیزه کړم چې :تر یوه وخته پورې به ته او ګیتا دواړه یو ځای و اوسیږئ، اوکله چې دګیتا د مخ څخه دهغې د سوګند دپوره کیدو وروسته نقاب لرې کړل شي نو تر ټولو لمړۍ به زه دګیتا سره واده کوم اوبیا د ګنګا سره. نور ووایه ، که څه ویل غواړې ؟ګنګا ورته په ډیره خوشحالۍ سره وویل چې ، اوس نو نور څه ویل نه غواړم. بس ، اوس به زه ستا د تللو نه وروسته ستا د بیرته راستنیدو په انتظار کې ساعتونه او ورځې شمارم.ددې خبرې سره سم ګنګا دخپله ځایه راپورته شوه او ویې ویل چې: ماته اجازه ده چې زه ولاړه شم. خواص خان ورته وویل چې هو ! ګیتا ، ته تللې شې. خو اوما را ته را ولیږه تر څو زه دهغې سره یو ځای د هتاس په لور د سفر کولو له پاره ځان تیار کړم. ددې خبرې سره سم ګنګا دخواص خان د خیمې څخه ووتله.

شیرشاه سوري په لوړ غږ سره دخپلې خیمې څخه بیرون یو ساتونکې را وباله ، دشیرشاه سوري په غږ باندې دا ساتونکې په منډه خیمې ته راننوت. دهغه په کتلو سره ورته شیرشاه حکم وکړ چې سمدستې ولاړه شه اوبرهم جیت زما خیمې ته راولیږه. د برهم جیت نه وروسته دښځو تمځای ته ولاړ شه اودهغه ځای نه ګیتا نومې نجلۍ ماته را ولیږه. شونې ده چې هغه به دا وخت دخواص خان په خیمه کې وي. ځکه خواص خان دهغې سره په یوه ډیره مهمه موضوع باندې خبرې کول غوښتل.اوس ته ولاړ شه ، لمړۍ ورشئ او برهم جیت را ته را ولیږئ ، ددې خبرې سره سم دوه کسه ساتونکې زوړند سرونه دشیرشاه سوري دخیمې څخه بیرون را ووتل.

لږه شیبه وروسته دشیرشاه سوري د فوځ سالار برهم جیت دهغه خیمې ته ور ننوت. شیرشاه سوري خپل څنګ ته راوغوښت او په ډیره خوږه لهجه یې ورته وویل چې:

برهم جیته !د جنګ په دوران کې چې کومو لښکرو ستا تر قومندې لاندې کار کاوه ، هغوې همدا اوس له ځانه سره واخله او د همایون په تعقیب پسې ووځه ، او دد ې څارنه وکړه چې همایون د اریل دراجه بیربهان په ځای کې دپناه اخستو وروسته څه کوي ؟ خو ګوره برهم جیته ، ته به نه د چاسره جنګ کوې او نه به د چاسره په کومه لانجه کې ځان را لتاړوې. کله چې همایون د اریل دراجه بیربهان له ځایه را ووځي اوبلې لورې ته وخوزیږي،نو بیا به ته بیرته دلته راځې او ماته به په دې اړه معلومات راکوې.تر هغه وخت پورې به زه او خواص خان هم د مخکې تګ له پاره تیار شوي یو. خواص خان نن د یوه ډیر مهم کار د تر سره کولو له پاره روان دې اوستا دبیر ته را ستنیدو تر وخته پورې به خواص خان هم بیرته را ستون شوې وي ،د هغې وروسته به بیا زه په پوره ډاډ او اطمینان سره د همایون دلښکرو ترشا ولاړ شم.

زما بهآند ، ته به په هغه څه پوه شوې یې چې ما درته وویل ، اوس ته ورشه اودخپل کوچ له پاره ځان تیار کړه. ددې خبرې سره سم برهم جیت د شیرشاه سوري دخیمې څخه بیرون را ووت.

په همدې وخت کې ګنګا هم د شیرشاه سوری دخیمې دروازې ته را ورسیده. هغې سر ټیټ کړې و او ویې ویل چې: اقا ، تاسې زه دلته رابللې یم. دګنګا په کتلوسره شیرشاه سوری دخپله ځایه راپورته شو او ویې ویل چې هو ! ګنګا !ته ما را بللې یې. را ځه دلته زما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښنګ ته راشه ، له ما سره يوځاې کينه . ګنګا هم مخته ورغله او د شيرشاه سوري مخې ته کيناسته . شيرشاه سوری ورته په ډيره مينه او شفقت سره وويل چې :

ګوره ګنګا ! زما په آند چې ته خواص خان ورغوښتې وې او تا به ورسره خبرې هم کړې وي، ګنګا ورته په خندا کې وويل چې هو ، زه خواص خان ورغوښتې وم او ما ورسره په پوره تفصيل سره ټولې خبرې کړې دي، دهغې د خيمې نه دوتلو وروسته زه خپلې خيمې ته روانه وم چې ستا له لورې خبر راغې تر څو ستا خيمې ته راستنه شم . په هر صورت ما دخپل کوچ له پاره ځان تيار کړې دې. په ځواب کې ورته شيرشاه سوری وويل چې ګوره لورې ! که چيرې تا خپل د تګ اوسفر له پاره ځان تيار کړې وي نو د ښځو د تمځاې هغه عسکري ډله چې له تا سره په دې سفر کې هلته کوچ کوي هغوې هم تيار دي ، دد ې خبرې سره سم شيرشاه سوري دخپله ځايه راپورته شو او د خيمې څخه راووت ، ګنګا هم دهغه تر شا راووتله .

شيرشاه سوري او ګنګا دواړه د ښځو دتمځاې په لور راغلل. ګنګا خپلې خيمې ته ورننوتله او خپل ټول سامان يې تيار او له ځانه سره يې واخيست ، دهغې وروسته شيرشاه سوري دهغې سره يوځاې وسلوالو عسکرو ته ورغې . اوبيا ګنګا پرته له ځنډه ددې وسلوالو ځوانانو سره يو ځاې د رهتاس په لور وخوزيده.

دګنګا د تللو وروسته شيرشاه سوری بيرته خپلې خيمې ته راستون شو. دهغه دراستنيدو سره سم خواص خان او اوما هم دشيرشاه سوري خيمې ته را ننوتل. او هلته دشيرشاه سوري تر څنګ کيناستل. بيا خواص خان د شيرشاه سوری په لور وکتل او ورته يې وويل چې: اقا ! زه درهتاس په لور کوچ کولو ته تيار يم ، اوما هم له ما سره په دې سفر کې ملګرتيا کوي. شيرشاه سوری تر لږه وخته پورې غلې ناست و ، دهمدې وقفې په دوران کې يې خواص خان دسترګو لاندې ځاره. بيا يې د نصيحت په توګه ورته وويل چې :

ګوره خواص خانه زويه ! ددې ځايه د رهتاس په لور دکوچ کولو نه مخته زه تا ته يوه خبره کوم چې: هلته به دګنګا سره تيرې او زياتې نه کوې. ګوره زويه ! هغه اوس ډيره بې وسې ، او په غمونو کې ډوبه نجلۍ ده . ترڅو به هغه بيچاره دحالاتو د غم په دې بهير کې لاهو اوسي. ګوره زويه !هغې ستا د تر لاسه کولو له پاره خپل ځان په اخرۍ ذلت او خوارۍ کې ور غورځولې دې ، نوپه دې اساس زويه ، ته به اوس دهغې قدر او درنښت کوې. که چيرې ته د هغې درنښت وکړې نو هغه به ټول عمر ستا په خدمت کې تيروي او هغه به دخپل ځان له پاره ويا ړ ګڼي. په ځواب کې ورته خواص خان وخندل او ورته يې وويل چې: ته انديښنه مه کوه ، زه به هيڅکله هم تا ناهيلې نه کړم. زه به دګنګا سره د پخوا په څير سلوک و نه کړم که چيرې هغې زما په خاطر دومره ستونزې ګاللې دی نو ز ه به دهغې ددې ځان ځاريو درنښت کوم ، اوس ماته اجازه راکړئ چې د اوما سره يوځاې دهتاس په لور وخوزيږم

شيرشاه سوري ورته وويل چې: ما ستا د راتلو نه څو لحظې مخته برهم جيت د خپل لشکر سره يو ځاې وليږه تر څو دهمايون اودهغه دلښکر څارنه وکړي ، ما هغه ته دا هم ويلي دی چې هر کله چې همايون د اريل د راجه بيربهان دځايه بلې کومې لورې ته کوچ وکړي نو سمدستی دې راشي او ماته دې په دې اړه معلومات راکړي ، زه هيلمن يم چې تر هغې وخته پورې به تا هم د ګنګا معامله يوې لورې ته کړې وي اوبيرته به درهتاس څخه راستون شوې يې. دهغې وروسته به مونږ د متحده لښکر سره يوځاې ددې ځايه کوچ وکړو . اودهمايون په تعقيب پسې به ولاړ شو .خواص خان ورته په ځواب کې وويل چې : ته انديښنه مه کوه زه هلته په رهتاس کې ډير نه ځنډيږم ، هره وخت چې زه هلته ورسيږم نو ګنګا له ځانه سره را خلم اوسمدستې بيرته دې لورې ته راستنيږم . اوس اجازه راکړئ چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې ځایه کوچ وکړم. شیرشاه سوري دخپله ځایه راپورته شو دخواص خان او اوما سره یو ځای دخپلې خیمې څخه بیرون راووت، دخیمې نه بیرون هغه وسلوالو ته ډله چې خواص خان او اوما یې تر رهتاسه پورې بدرګه کوله تیاره ولاړه وه. بیا خواص خان او اوما دواړه دهمدې عسکري قشلې سره یوځای درهتاس په لور روان شول.

۴۷

یوه ورځ خواص خان د اوما او د خپلو ساتونکو سره یوځای د رهتاس په ښار کې خپلې حویلۍ ته ور ننوت. کله چې هغه دحویلۍ مرکزي دروازې ته ور ننوت نو دهغه ځای ساتونکو د هغه ښه راغلاست وکړ او ور منډه یې کړه او د خواص خان دآس واګې یې په لاسو کې واخستې. خواص خان هم دخپله آسه راکیوت، اوما هم د آسه راکیوته. خواص خان ددروازې ساتونکو ته وویل چې دواړه آسونه تبیلې ته یوسي او هغوې ته خوراک ښناک ورکړي ،ددې وروسته خواص خان دخپلو ساتونکو ملګرو په لور وکتل او ورته یې وویل چې:

تاسې ټول هم خپل آسونه هلته په تبیلې کې و تړئ. هغوې ته ښه خوراک ښناک برابر کړئ او پریږدئ چې ښه دمه شي ،ځکه کیدې شي چې همدا نن مونږ د لښکر په لور بیرته ستانه شو. دخواص خان ددې لارښوونو په اساس هغوې ټولو خپل آسونه د تبیلې په لور یوړل. دهغوې د تللو وروسته خواص خان د اوما په لور وکتل او ورته یې وویل چې:

اوما خورې ! اوس نو ما د ګنګا ځای ته ورسوه ، ورځه چې زه ووینم چې هغه ځانته دلته په حویلۍ کې څه مصروفیت لري. اوما چپ چاپ دحویلۍ ددننه برخې په لور ورغله او خواص خان یې هم تر شا شا روان و. څرنګه چې د حویلۍ په پخلنځای کې د خیرنو او ناولو لوښو یو امبار لګیدلی و نو اوما تر هر څه لمړۍ خواص خان پخلنځای ته یوړ ، کله چې هغه پخلنځای ته ورغې نو خواص خان حیران پاته شو. هغه وکتل چې ګنګا بیچاره چې زاړه او شکیدلي کالی یې په غاړه کې و او په کالیو کې یې څو څو پیوندونه لګیدلي و او هلته په پخلنځای کې ناسته وه او ناولي لوښي یې پریمنځل. څرنګه یې چې خواص خان هلته راتلونکې وکوت ، ټوپ یې کړ او دخپله ځایه راپورته شوه او دختیو هغه لوښي چې هغې د پریمنځلو له پاره په خپلو لاسو کې نیولي و هغه ترې لاندې پریوت او څو ټوټې شو. خواص خان تر یوه وخته پورې په ډیر غور سره ګنګا ته کتل ،په دې وخت کې د ګنګا بیچاره حالت ډیر ماښیجن ګرزیدلی و. تر لږه وخته پورې پوره خاموشي خپره شوه ، او بیا ګنګا خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویلې چې:

زما محترمه ، خواص خانه ! زه ستا د اجازې پرته دلته ستا په حویلۍ کې د قیام کولو په خاطر مجرمه یم. خو دا کار ما د اوما د وینا په مطابق ترسره کړې دي. زه له تا نه هیله لرم چې ما به ددې ټولو خلکو په مخکې بې عزته نه کړې او بیا به مې ددې ځایه و نه شړې. ما یو څو ورځې همدلته پریږده. ترڅو زه دهغو ځناورو څخه یوڅو شپې دلته ارامې تیرې کړم،خو که چیرې ته ما له دې ځایه ویستل غواړې نو بیا خو یو څو ورځې مهلت راکړه تر څو زه دلته په رهتاس کې دخپل ځان له پاره د هستوګنې بل کوم امن ځای پیدا کړم.

زما درونده خواص خانه ! دلته په رهتاس کې د اوسیدو په وخت کې زما حالت دهغو لمدو شوو مرغیو په څیر شوې دې چې د الوت څخه وتلي دي ، ددې رهتاس دخیر وشر هر کس زما له پاره یو څیرونکې حیوان ګرزیدلی دې، هر څوک ماد خپل انګړ د سروزرو غوا ګڼي او غواړې ما دخپلې ابرو او عزت څخه بې برخې کړي. اوس خو زما حال د هغه وچ شاخ د زیړو پاڼو په څیر دې چې هر وخت دتباهۍ کندې ته د لویدو په لور روانې وي. خواص خانه ! یو وخت زه په دې رهتاس کې شهزادګۍ وم. او هیڅاته هم زما په لور د بد نظر د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورته کیدو جرءت نه وو ر په برخه . خو اوس ما ډیر در په دره ژوند تر سره کړ ، هر څوک زما په لور په ډیره بې عزتۍ سره وینې ، هر څوک ددې هڅه کوي چې له ځانه سره مې پورته کړې او په څو لمحو کې مې بې ابرو کړي ، په دې خاطر زه له تاغواړم چې دیو څو ورځو له پاره ما دلته په دې حویلۍ کې پریږدې چې وا وسیږم نو شونې ده چې زه به په دې وختو کې د ځان له پاره بل کوم مناسب د اوسیدو ځاې پیدا کړم .

دګنګا د حالت په کتلو سره خواص خان لا دمخه د ډیر زیات اغیز لاندې راغلې و ، خو اوس چې ګنګا کومې خبرې وکړې نو هغې خبرو خواص خان بلکل بې حاله کړ.دهغه په تندي باندې د خولو څاڅکي راپیدا شول ، تر لږه وخته پورې هغه خاموشه ولاړ و . بیا یې د ګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل چې : ګوره ګنګا ! ته اندیښنه مه کوه . ته چې تر څو وغواړې په همدې حویلۍ کې ژوند کولې شې . دا سې یې وګڼه چې اوس دا حویلۍ همستا ده . خو ګوره ګنګا ! که چیرې زه تا له دې ځایه و کاږم اولښکر ته دې د ځانه سره یوسم نو ستا ځواب به څه وي ؟ که چیرې زه پخوانۍ ترخې خاطرې هیرې کړم او د نفرتونو مرۍ ورماته کړم نو ستا عکس العمل به څه وي ؟

ګنګا چې ددې مخته ډیره اندیښمنه او عمژنه ولاړه وه د خواص خان په دې خبرو باندې داسې را وغوړیده لکه دشبنم څاڅکي چې د ګل په شونډو باندې ور پریوځي . هغه دومره په خوشحالیو کې ډوبه شوه چې تر ډیره ځنډه یې خواص خان سره خبرې نه شوې کولې . بیا یې په لړزیدلې اواز سره وویل چې :

خواص خانه ، زما محترما ! زما په خپلو غوږونو باندې باور نه شته چې زه څه اورم . ایا زما په اوریدو کې څه ستونزه راپیدا شوې ده او یا په ریښتیانۍ توګه تا داخبرې وکړې چې ما وا وریدې . دګنګا په دې انداز باندې خواص خان مسکې ولاړ و او بیا یې وویل چې :

ګوره ګنګا ! ستا د اوریدو په سیستم کې کومه غلطي نه ده راپیدا شوې ، زه د اوما تر مخه تاته دا ډاګیزه کوم چې زه له تا څخه کرکه نه کوم ، او زه تاته دا هم ویل غواړم چې زه د اوما سره یو ځاې دلته ستا له ځانه سره د بوتلو په خاطر راغلې یم . ایا ته ما سره هلته په لښکر کې اوسیدې شې ؟ هلته زمونږ په لښکر کې دښځو یو تمځاې دې ، ته به هلته دیوې بلې نجلۍ سره یو ځاې اوسیږې . په دې وخت کې به زما او ستا تر منځ ټولې ترخې خاطرې له منځه ولاړې شي . اوبیا به ګنګا ته همزما یې . ته به زما د ژوندانه ملګرې یې . د خواص خان په دې خبرو باندې د ګنګا په مخ باندې ډیره زیاته خوشحالي راپید ا شوه ، دهغې دشونډو څخه دهغې د موتیو په څیر سپین غاښونه د ورایه را څرګند شوي و ، هغې په وا زه خوله خندا وویل چې : خواص خانه ! له ما سره داسې ټکې نه شته چې زه یې ستا ددې پریکړې له پاره د شکریې په توګه ادا کړم . خو داسې یې وګڼه چې تا زه د ټول عمر له پاره د یوې وینځې په څیر دخپل خدمت له پاره واخستم . ته پوهیږې چې ستا دې خبرو زما د ټول عمر غمونه او ستونزې په یوه وار له منځه یوړې . زه په ډیره خوشحالۍ سره له تا سره تللو ته تیاره یم . او زه په خوشحالۍ سره هلته د لښکرو د ښځو په تمځاې کې قیام کولو ته تیاره یم . او دا چې ته ما دخپل ژوند ملګرې کوې نو زه به وګڼم چې ما په خپل ژوند کې هیڅ هم له لاسه نه دې ورکړي . او داسې به وګڼم چې زما منزل چې زما د سترګو څخه غیب شوې و ماته بیرته تر لاسه شو .

ګنګا چپ شوه نو خواص خان ورته وویل چې : خو ګوره ګنګا ! ستا سره د ناخوښۍ په وخت کې ما د یوې بلې نجلۍ سره مینه پیل کړې ده ، هغه بیچاره کونډه او ډیره بې وسه ده . دا سې وګڼه چې ماته لمړۍ دهغې سره همدردي پیدا شوه خو وروسته مې ورسره مینه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپيدا شوه ،هغه يووخت دلته د رهتاس دښار د زيارت په لنګرځاي کې اوسيده ، ددې نه وروسته خواص خان ګنګا ته د ګيتا په اړه ټول معلومات ورکړل ،اوپه اخر کې يې ګنګا ته دوينا په حال کې وويل چې:

ګوره ګنګا ! که له تاسره يو ځاي زه ګيتا هم دخپل ژوند ملګرې کړم نوتاته خو به کوم اعتراض نه وي . په ځواب کې ورته ګنګا سمدستي وويل چې: خواص خانه ، زما محترما ! په کومو حالاتو کې چې ته او ګيتا يوبل ته سره را نژدې شوي ياست اوتا هغه په خپله مينه باندې لمانځلې ده ،نو زه پوهيږم چې ګيتا به په ريښتيانې توګه ستا دمينې وړ وي ، زه به په هيڅ صورت کې په دې خبره باندې اعتراض ونه کړم چې ته هغه هم دخپل ژوند ملګرې کړې. که چيرې زما سره يو ځاي ته ګيتا هم دخپل ژوندملګرې کړې نوزه تاته ډاډ درکوم چې ستا دا پريکړه به ماته دخوشحالۍ سبب وګرځي. په دې توګه به زه او ګتيا دواړه يوځاي په ښه توګه ستا خدمت وکولاې شو. زه به دګيتا سره ستا په واده باندې ډاډمنه اوخوشحاله اوسم. دګنګا په دې ځواب باندې خواص خان ډېر زيات خوشحاله شو اوبيا يې ګنګا ته وويلې چې:

ګنګا ! ستا دې ځواب خو زما په خوشحاليو کې نور هم ډېرښت راوست اوس نو ته هم ځان تيار کړه. خواص خان د اوما په لور وکتل او ورته يې وويل چې خورې ! ته همدلته اوسه ، زه به دهغو ساتونکو په لورورشم ځکه شيرشاه سورى د دغو ساتونکو په لاسو ګنګا ته څه شيان را ليږلي دي،هغه په يوې ټوکرۍ کې ايښي و ،کيدې شې چې په هغې کې د ګنګا له پاره داغوستن کالي وې ، زه به ورشم او هغه به له ځانه سره راوړم. ددې خبرې سره سم خواص خان دهغه ځايه راووت.

بيا نور ډېر په پټه توګه اوما د ګنګا په غوږو کې وويل چې: ګنګا خورې ! څومره په مهارت سره دې خواص خان خپلې لورې ته رامات کړ. زما خورجانې ! زه تا ته مبارکي وايم ،ځکه چې ته به اوس د ګيتا تر څنګ د ګنګا په ښه کې هم دخواص خان دمحبت مرکز يې. ګوره ګنګا ! هومره ستونزې چې تا تيرې کړې دی ، نو اوس به دهغې نه زيات راحتونه او اسانتياوې ستا تر مخ نڅا کوي،اوس نو ستا منزل ستا په موټى کې دې.

ګنګا او اوما په خپلو منځو کې په خبرو کې وې چې خواص خان بيرته راستون شو ، دهغه په لاسو کې يوه ټوکرۍ وه ، هغه يې ګنګا ته ورکړه اوورته يې وويل چې:

ګنګا ! په دې ټوکرۍ کې څه د اغوستن کالي دي چې شيرشاه سورى تاته راليږلي دي ،ګنګا ! ته خپل دا شکيدلې اوپيوندي کالى لرې کړه اوددې ټوکرۍ څخه کومه جوړه ښه اوښايسته کالي را واخله او واې غونده. او دا راته هم ووايه چې لږه شيبه وروسته ته زمونږ سره د لښکر په لور د تګ له پاره تيارېدې شې. ګنګا ورته سمدستي وويل چې:

لږه شيبه نه ، بلکه زه خو همدا اوس اوهمدا ګړۍ له تاسى سره دنړۍ تر اخرى کنج پورې هم تللو ته تياره يم. دهغې په ځواب کې خواص خان ورته وويل چې:ګوره ګنګا ! ددې ځايه دتللو وروسته به هلته په لشکر کې ته د لښکر دښځو په تمځاي کې د ګيتا او نيرمل نومې زړې ښځې سره اوسيږې.اوما به هم له تاسره هملته اوسيږي، په دې توګه به تاسې څلور واړه په يوې خيمې کې اوسئ. ګيتا د خپل يوه کار په لړ کې خپل مخ په نقاب کې پټ کړې دې ،خو کله چې دهغه کار تر سره شي اودهغه سوګند پوره شي نو دهغه به دخپله مخه دغه نقاب لرې کوي نوبيا به همغه وخت زه تا او ګيتا دواړه دخپل ژوند په ملګرتوب کې راوړم، ګنګا ! ژر خپل کالي بدل کړه او نوې لباس واغونده اوزما مخې ته راشه. ګنګا د کاليو هغه ټوکرۍ را واخسته اوديوې بلې خونې په لور ولاړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لږه شیبه وروسته ګنګا هغه زوړ لباس وویست او نوې د زرق وبرق لباس یې واغوست او بیرون را ووتله. خواص خان یې په کتلو ویلی ویلې شو. اوس نو په ریښتیا سره هغه د رهتاس شهزادګۍ وه ، دهغې په کتلو باندې خواص خان د ویاړ اوفخر احساس کاوه ، ورته یې وویل چې: ګنګا ! ته لږ څه همدلته ارام وکړه ، وروسته به بیا ددې ځایه کوچ وکړو . په دې خبره ترې ګنګا وپوښتل چې ته نو چیرې ځې ؟ خواص خان ورته وویل چې زه به دخپل ساتونکو په لور ولاړشم. تاسې دواړه خویندې یوځاې په کومې خونه کې ارام وکړئ، دهغه په دې خبره ګنګا وویل چې ایا داسې شوني نه ده چې : زه ، ته او اوما درې واړه په یوې خونه کې کینو او خپل منځې خبرې وکړو. اوبیا ددې ځایه کوچ وکړو . خواص خان ورته په خوشحالۍ سره وویل چې که چیرې ته همداسې غواړې نو دا خو به ماته د نورې خوشحالۍ سبب وګرځي ،دهغه په دې خبره ګنګا د لږ څه بې باکۍ څرګندونه وکړه ،هغه ور مخته شوه او دخواص خان لاس یې په خپل نازکه لاس کې ونیو ،بیا یې خواص خان او اوما له ځانه سره یوځاې خونې ته بوړل.

تر لږه وخته پورې درې واړه په یوه خونه کې سره ناست و اودمینې اومحبت نه ډکې خبرې یې کولې ، اوبیا خواص خان له ځانه سره ګنګا او اوما دواړه را واخستې او دخپلو ساتونکو سره یوځاې درهتاس څخه دخپل لښکر په لور را وګوچید.

دخواص خان بیرته لښکر ته د رارسیدو څو ورځې وروسته ، برهم جیت هم د خپلو لښکرو سره دلښکرو تمځاې ته را ستون شوې و . هغه شیرشاه سوری ته خبر ورکړ چې همایون دخپل پاته لښکر سره یو ځاې داریل دراجه بیربهان په ځاې کې د څو ورځو د تیرولو وروسته داګرې په لور خوزیدلې دې . ددې خبر د اوریدو سره سم شیرشاه سوری خپل لښکر متحرک کړ او د همایون ترشا ور وخوزید. همایون هم د اریل دراجه بیربهان دځاې څخه د وتلو وروسته دخپل پاته لشکر سره یو ځاې د ګنګا د دریاب په غاړه غاړه د کالسې په لور روان و. هغه تر اوسه پورې دا سیمه خپله ګڼله. خوشیرشاه سوری په ډیره بیړه او تیزۍ سره دهغه ترشا ور خوشې شوې و.

دخپلې کورنۍ څخه بې برخې او حالاتو اوشرایطو وهلې همایون دخپل لښکر سره یوځاې نژدې دوه اونۍ دشیرشاه سورې مخکې په تیلو تیلو روان و. شیرشاه سورې همایون ان تر اله باده پورې تعقیب کړ ،بیا شیرشاه سورې دا وانګیرله چې اوس نوهمایون دهغه له پاره خطرناک نه دې. نوپه دې خاطر یې دهغه د تعقیبولو څخه لاس واخست ، دشیرشاه سورې ددې پریکړې په اساس همایون دډاډ او اطمینان ساه واخسته. او داګرې په لور یې مخه کړه او دوه اونۍ وروسته اګرې ته ورسید.

دلته د شاهې کورنۍ دښځو سړو اوسیلیو، او تودو ژړاګانو دهغه ښه راغلاست وکړ. په دغسې ناڅاپې راتګ سره دهغه دورونو خوبونه له منځه ولاړل. ځکه دهغه ورونو دا انګیرله چې همایون به دشیرشاه سوری په مقابل کې مات شي او همایون به له منځه ولاړ شي نو دوې به دهندوستان پادشاهان وګرځي. خو کله چې همایون سهي اوسلامت اګرې ته ورسید نو دهغوې ټول خوبونه بې تعبیره شول ، خو ددې سره سره یې یو ځل بیا دهمایون دخوشحالولو په خاطر دهغه غوړه مالي پیل کړه .

دپرلپسې ذهني ستونزو ، جسمې ورانو ویجاړو ،او دخپل حرم د ښځو څخه بیلتون اودهغه یادولو دهمایون په روغتیا یې حالت باندې ډیر منفي اغیز وکړ، ددې حتمې پایلې داشوې چې همایون په پرلپسې توګه په تبګۍ باندې اخته شو ، خو دبله اړخه شیرشاه سوری دهغه د تعاقب څخه لاس واخست او خپله ټوله توجه یې د بنګال په لور ور وګرځوله.

۴۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر اله اباده پورې دهمایون د تعقیب اودهغې وروسته د تعقیب دپرېښودلو په خاطر شیرشاه سوری دهمایون په اړه یو ډول بې غمه شوې معلومیده ، په دې خاطر یې دهمایون پر خلاف داخري ګذار دکولو د مخه یې دبنګال دحالاتو په لور توجه وکړه . هغه دا انګیرله چې څرنګه چې دبهارولایت د پخوا څخه د هغه په ولکه کې دې نو اوس به بنګال هم په مکمله توګه په خپله ولکه کې راوړي. هغه غوښتل په دې دواړو ولایتونو کې دخپل ځان له پاره دحالاتو د جوړولو وروسته ، دبنګال څخه رابیرون شي او پر همایون یو ځیلې ګذار وکړي.خو په دې وخت کې په بنګال باندې ولکه کول څه اسانه کار نه و. ځکه هلته په بنګال کې دهمایون له اړخه یو ډېر پوه ،مدبر او مېړنې سالار حاکم ټاکل شوې و . هغه جهانګیر قلی خان نومیده. بیا د بنګال او بهار په پولو د مونګیر نومې کلاکې او هم دهغه ځاې ښارکې د همایون اعلې سالار خان خانان حاکم و ، دهغه اصلي نوم دلاورخان و چې دیوه ستر لښکر سره یو ځاې هلته د مونګیر په کلا کې ځاې په ځاې شوې و . هغه وخت چې همایون د بنګال څخه د اګرې په لور حرکت وکړ، نو هغه دخپل لښکر یوه ډېره ستره برخه د خان خانان یعنې دلاورخان په واک کې ورکړه. اوهغه ته یې حکم کړې و چې هلته مونګیرته ولاړشي اوهملته دې قیام وکړي.تر څو د بنګال څخه د اګرې په لور د تللو په وخت کې که شیرشاه سوری پرې کوم یرغل وکړي نو دلاورخان خان خانان دې دهغه مقابلې ته راودانګي. خو د اګرې په لور د تللو په وخت کې همایون د مونګیر لاره بدله کړه او د یوې بلې لارې دګنګا دریاب څخه پوریوت، په داسې حال کې چې دخپلې لارې دبدلون په اړه یې خان خانان ته هیڅ ډول خبر نه و ورکړې نو په دې خاطر دلاورخان تر دې وخته پورې هملته د مونګیر په کلا کې دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو کړې و .

شیرشاه سوری د بنګال د نیولو له پاره باید ددوو ځواکونو سره ټکر کړې وې ، لمړی دلاورخان خان خانان چې هملته په مونګیر کې دخپل یو ستر لښکر سره ځاې په ځاې شوې و او دبل د بنګال حاکم جهانګیر قلي خان اودهغه د لښکرسره. په داسې حال کې چې د جهانګیر قلي خان مېړانه او بهادری مغلو او افغانانو ټولو ته ډاګیزه شوې وه .

ددې حالاتو سره د مقابلې له پاره شیرشاه سوری خپل لښکر په درې برخو وویشه ، یوه برخه یې په خپله دخپل ځآن سره وساتله او هملته دګنګا د دریاب په غاړه یې پړاو وکړ. بله برخه یې خپل سالار خواص خان ته ورکړه اوهغه ته یې حکم وکړ چې هغه دې د مونګیر د مضوبطې کلاپه لور ورشي. اوهلته دې په خان خانان باندې یرغل وکړي. هغه ته دې ماتې ورکړي او د مونګیر کلا دې په خپل واک کې واخلي. مونګیر هغه کلا وه چې یو ځل مخته پرې هم خواص خان حمله کړې وه اوپه خپله ولکه کې یې اخستې وه. شیرشاه سوري د لښکر دریمه برخه خپل بل سالار حاجي خان بټني او جلال خان جالو ته ورکړه اوهغوې دواړو ته یې حکم وکړ چې هغوې دې بنګال ته ورشي اوهلته دی په جهانګیر قلي خان باندې حمله وکړي. اوبنګال دې ترې ولکه کړي. خو شیرشاه سوری همدلته دګنګا د دریاب په غاړه قیام وکړ ، هغه غوښتل چې که په دې وختو کې دهمایون له ا ړخه کوم حرکت ووینې نو هغه و ځپوي ، خو د لښکر نورې برخې دخپلو خپلو دندو د اجرا کولو په خاطر هغو لورو ته روانې شوې.

خواص خان د خپلې برخې دلښکر سره یو ځاې په ډېره چټکۍ سره دمونګیر دکلا اوښار په لور ور روان و. دخواص خان ددې وړاندې تګ په اړه د مونګیر حکمرانان خان خانان دلاورخان ته هم خبر ورکړل شوې و . هغه ته دا خبر هم رسیدلې و چې د چوسې په سیمه کې شیرشاه سوری همایون ته ډېره سپکه ماتې ورکړې اوهمایون ددې ماتې خوړلووروسته د اګرې په لور تللې دې. دد ې نه علاوه خان خانان ته دهغه مخبرانو دا خبر هم ورکړې و چې خواص خان د لښکر دیوې برخې سره دهغه په لور ور روان دې. ددې ترڅنګ دشیرشاه دلښکر بله برخه د حاجې خان بټني او جلال خان جالو په مشرۍ د بنګال د حکمران جهانګیر قلي خان د ځپلو له پاره هغه لورې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورغلي دي. ددې حالاتو په رڼا کې خان خانان د مونګير په کلا کې د کلابند کېدو په ځاى په خلاص ميدان کې د خواص خان سره د مقابلې ټينګ وواهه. هغه دا وانګيرله چې که چيرې په خلاص ميدان کې دخواص په لاسو د ماتې سره مخ شو نو په جنګ جنګ کې به دا ګرې په لور ولاړ شي او همايون ته به ځان ورورسوي. خو که چيرې په دې ميدانو کې يې خواص خان ته ماتې ورکړه نو بيا به دا ګرې په ځاى دګوډ په لور ورځي او هلته به د جهانګير قلي خان په ملاتړ دشيرشاه سوري د سالارانو حاجي خان بتني او جلال خان جالو مقابلې ته ورداڼګي. خان خانان دهمدې فکرونو په اساس د مونګير د مضوطي اومستحکمې کلا څخه را ووت اودکلا دغرنيو لمنو په ميدانو کې يې دخپل لښکر سره پړاو وکړ. ځکه په هغه لاره چې خواص خان دخپل لښکر سره سفر کاوه هغه لاره دهمدې غرنيو سيمو دلمنو څخه تيريدله چيرې چې خان خانان د خپل ستر لښکر سره يو ځاى پړاو کړې و.

کله چې خواص خان دخپل لښکر سره يوځاى په ډيره چټکۍ سره مخته راغې او دغو سيمو ته را ورسيد نو ويې کتل چې خان خانان دلاور خان دخپل لښکر سره يوځاى دخواص خان لاره نيولې ده ،په دې اساس خواص خان هم مجبور شو چې هملته په همدې کوهستاني سيمو په لمنو کې دخان خانان دلاور خان دلښکرو ترمخه پړاو وکړي.

دخواص خان د لښکرو په کتلو سره د خان خانان اودهغه د لښکرو مورال نور هم پورته شو، هغوې وکتل چې دهغوې لښکر دخواص خان دلښکر دوه هومره زيات دې. خان خانان هيلمن شو چې هغه به خواص خان ته غرنيو سيمو په دې ژورو لمنو کې ډيره بده ماتې ورکوي اودهغې په بيرته ځغلولو به بريمند يږي. نژدې دوه ورځې دواړه لښکرې يو دبل مخې ته پرتې وې او ارام يې کاوه. بله ورځ سهار وختې دخان خانان په لښکرو کې دجنګ ډول ووهل شو، او دا ددې څرګندونه کوله چې خان خانان د جنګ پيلونکې دې. کله چې دجنګ د ډول اواز خپور شو نو خواص خان هم دخپل فوځ ليکې سره جوړې کړې.

د خان خانان دلاور خان په لښکرو کې د جنګ ډول تر يوه وخته پورې و دربول شو. خو وروسته بيا چوپه چوپتيا شوه. خواص خان داسې وانګيرله چې خان خانان دجنګ پيلونکې دې اودخواص خان دا انګيرنه سهې ثابته شوه ځکه چې د لږځنډ وروسته د خان خانان لښکرو خپله لمړنۍ حمله پيل کړه او د خواص خان په لښکرو باندې لکه د اسماني کاڼو په څير را پريوتل.

خواص خان هم د خان خانان ددې حملې ځواب همغسې ورکړ، هغه دفاع ونه کړه بلکه په همغه پيل کې يې په جاريحيت لاس پورې کړ. او د خان خانان په لښکر باندې لکه د سرو مچيو په څير ورو غورزيد.

دمونګير دکلا او ښار نه بيرون دغرنيو لمنو دغه لوړې ژورې او ډاګونه د دواړو لښکرو دټکر په اساس د جنګ ميدان او دنړۍ د امن دنفرتونو مرکز وګرزيد. دمرګ او ژوند لوبې رواني وې، د وينو سيلابونه اود زخميانو چغې او سورې او د نيم ژونده جسدونو نڅاوې هرې لورې ته تر سترګو کيدې

په لمړيو کې خان خانان به ډيره بې حمۍ سره او په ډيره تيزۍ سره هڅه کوله چې خواص خان اودهغه لښکر په شا تلو ته و هڅوي خو خواص خان د خان خانان په وړاندې د اوسپنې غر ثابت شوې و، داسې غر چې جرړې يې ترلرې پورې خپرې شوې وي.دلاور خان خپل ټول کوشش وکړ، خپلې ټولې حربې يې استعمال کړې خو ونه توانيد خواص خان شاتګ ته مجبور کړي.

دبله اړخه خواص خان هم په دومره چټکۍ او هوډ سره خپلو حملو ته دوام ورکړ چې دخان خانان د لښکرو ليکې يې يو په بل پسې ګډې وډې کړې. کله چې خواص خان په دې پوه شو چې دخان خانان د لښکرو لمړۍ ليکو کې درز راغلې دې نو بيا يې په خپل يرغل کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور هم جوش او خروش راپیدا کړ او په داسې بې باکۍ سره یې خپلې حملې پیل کړې چې د هغوې د لښکرو لیکې یې په مکمله توګه له منځه یوړې. او سمدستې یې په اخري لیکو باندې حملې ته دوام ورکړ.د خواص خان ددې بې باکانه او شجاعانه حملو په واسطه د هغه دلښکرو مورال هم ډیر راپورته شوې و او هغوې هم دخواص خان په څیر د خان خانان په لښکرو کې ورخپاره شول. د لړې شیبې د روند جنګ نه وروسته د خان خانان لښکر دخواص خان په لاسو مات شوې و ، او دهغوې دلښکرو ډیره برخه دخواص خان په لاسو د مرګ سره مخ شوې وه. پاته یې بندیان کړل ، او خان خانان پخپله هم دخواص خان په لاسو ژوندې ونیول شو.

د بله اړخه دخواص خان په څیر حاجي خان بتني او جلال الدین جالو دخپلو لښکرو سره یو ځاې د بنګال دګوډ د مرکزي ښار په لور تللي وو ، تر څو هلته د هغه ځاې په حاکم جهانګیر قلي خان باندې حمله وکړي او هغه له منځه یوسي. لکه څنګه چې وویل شول جهانګیر قلي خان ډیر زړه ور او میړنی حاکم و او د پوهې او تدبر وړ شخصیت ګڼل کیده. هغه ته هم خبر ورسید چې د شیرشاه سوری سالاران حاجي خان بیتني او جلال الدین جالو د خپلو لښکرو سره یوځاې د بنګال مرکزی ښار ګوډ ته را روان شوي دي او هر وخت چې وغواړي په دوې ناڅاپي یرغل کولاې شي.

په دې نازکه وخت کې جهانګیرقلي خان د ډیر تدبر څخه کار واخست ، هغه د ګوډ ښار پریښود ، دخپل لښکر سره یو ځاې دهغه ځایه ووت اود بنګال او بهار د پولې په لور د مونګیر خواته روان شو ، هغه دا فکر کاوه چې هغه به هلته د خان خانان دلاور خان خواته د مونګیر په کلا کې ځاې په ځاې شي ،نو هغه وخت چې جلال الدین جالو او حاجي خان بیتني د خواص خان سره یوځاې د مونګیر په پخې کلا باندې برید وکړي نو هغه به پخپله هم د خان خانان سره یو ځاې شی او د مونګیر د کلا او ښار څخه به دفاع وکړي ، دا جهانګیر قلي خان له اړخه ډیره ښه پریکړه وه ، خو داسې بریښیده چې قدرت دهغوې په خلاف پریکړه کړې وه.

کله چې حاجي خان بیتني او جلال الدین جالو ته خبر ور رسید چې د بنګال حاکم جهانګیر قلی خان ښار پریښې او دخپل لښکر سره یو ځاې د مونګیر د کلا په لور خوزیدلې دې نو هغوې په ډیره بیړه دجهانګیر قلي خان په تعقیب پسې را ستانه شول او جهانګیر قلي خان یې د مونګیر او ګوډ تر منځ سیمې کې راګیر کړ.

کله چې جهانګیر قلي خان وکتل چې حاجی خان بیتني او جلال الدین جالو دهغه په تعقیب پسې را روان دي او اوس ورته ډیر نژدې راغلي دي نو هغه خپل لښکر ته په ډاګ میدان کې د تم کید او هملته د جنګي لیکو د جوړولو حکم وکړ. دهمایون د ماتې خوړولو وروسته دحاجي خان بیتني او جلال الدین جالو حوصلې ډیرې سترې اوځواکمنې وې ،هغوې پریکړه کړې وه چې جهانګیر قلي ته په ورنژدې کیدو سره به دهغه په لشکرو باندې یرغل کوي.

د بله اړخه جهانګیر قلي خان هم همداسې پریکړه کړې وه. هغه وخت چې د جلال الدین جالو او حاجي خان بیتني ځواکونه د جهانګیر قلي خان لښکرو ته را نژدې شول نو جهانګیر قلي خان پرې د یوه ستر عذاب په توګه را نازل شو او وینې تویونکي حمله یې پرې وکړه.

حاجي خان بیتني او جلال الدین جالو په پوره میړانه او جرءت سره د جهانګیر قلي خان مقابله وکړه خود جنګ د اوږدیدو سره سم هغوې دا و انګیرله چې جهانګیر قلي خان دهغوې څخه ډیر تجربه لرونکې او میړنی عسکر دي ، ځکه چې د هغه په حملو کې داسې زور ، داسې میړانه او د اسې جذبه وه چې د جلال الدین جالو او حاجی خان بیتني لښکر یې د ټولو خوا و څخه تر سخت خونړې برید لاندې راوستې و. د جهانګیر قلي خان حملې دومره سختې وې چې جلال الدین جالو او حاجې خا بیتني یې په مخ کې د دریدو ورتیا له

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسه ورکړې وه ، ددې پایلې دا شوې چې د لږ څه جنګ څخه وروسته جهانګیر قلي خان د جلال الدین جالو او حاجې خان بیټنی دلښکرو حالت د ډیرې بدحالۍ سره مخ کړې و . خو جلال الدین جالو او حاجی خان بیټني هم په خپلو منځو کې پریکړه وکړه او د جنګ اړخ یې په خپل لورې د بدلیدو له پاره په خپلو حملو کې نور زیادښت راوست. خو بیا هم جهانګیر قلي خان د هغوې د واړو ټولې حملې او پلانونه د ناکامۍ سره مخ کول او د دواړو دلښکر پښې یې د جنګ د ډګر څخه وویستلې ، د جهانګیر قلی خان د همدې حکمت په واسطه و چې جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنی دواړو د جنګ په ډګر کې ماتې وخوړله او د خپل پاته لښکر سره یو ځاې و تښتیدل .

د ماتې خوړلو وروسته جلال الدین جالو او حاجې خان بیټنې د جنګ د ډګر څخه ثو میله لرې ولاړل ، خو بیا یې هم په خپلو منځو کې سلا وکړه تر څو د جهانګیر قلي خان پر خلاف د بله اړخه نوې حمله پیل کړي، په دې وخت کې جهانګیر قلي خان د خپل لشکر سره یو ځا ېد یوه فاتح په څیر د مونګیر په لور روان شو . په همدې وخت کې خواص خان چې د مونګیر د سوبې څخه را خلاص شوې د جهانګیر قلي خان په لاره کې و دريد .

د مونګیر په چاپیریال کې دخان خانا ن لښکرو ته د ماتې ورکولو او د خان خانان د ژوندې نیولو وروسته خواص خان دخپل لښکرسره یو ځاې د بنګال د ګوډ دښار په لور مخه کړې وه ، تر څو د حاجې خان بیټنې او جلال الدین جالو مرسته وکړې شي خو هغه ته په لاره کې د جهانګیر قلي خان په لاسو ددې دواړو د ماتې خوړلو خبر ور ورسید. د دې تر څنګ هلته د ګنګا د دریاب په غاړه پروت شیرشاه سوری ته هم د حاجی خان بیټنې او جلال الدین جالو د ماتې خوړلو خبر ورسیدلې و په دې خاطر هغه هم په ډیره بیړه د بنګال په لور کوچ کړې و.

په خپل مخکې دخواص خان په کتلو سره جهانګیر قلي خان همغه لمړنۍ طریقه استعمال کړه. لکه څنګه یې چې په حاجی خان بیټنې او جلال الدین جالو باندې ناڅاپی یرغل کړې و په همدې توګه یې نه وخت وکوت او نه حالات او د خواص خان پر خلاف یې ناڅاپي خونړې یرغل پیل کړ . خو خواص خان دجلال الدین جالو او حاجی خان بیټنې څخه بدل شخصیت و . هغه په ډیره مدبرانه توګه د جهانګیر قلي خان لمړۍ حمله په شاو تمبوله اوبیا یې خپله ځوابي حمله وکړه. جهانګیر قلی خان سل ځله هڅې وکړې چې د خواص خان حملې تم کړي خو و نه توانید ، ځکه دخواص خان سره دا ډول کړچار شونې نه و. که څه هم د جهانګیر قلي خان حوصله جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنې ته د ماتې ورکولو وروسته ډیره ځواکمنه شوې وه خو د بله اړخه همدا ډول حوصله د خواص خان لښکرو ته هم ور په برخه شوې وه . ځکه هغې لښکرو هم د مونګیر نه بیرون خانه خانان دلاورخان ته ماتې ورکړې وه او هغه یې له ځانه ژوندې نیولې و. نو په دې اساس دخواص خان لښکر هم دپخوا څخه زیات په مستۍ کې جنګید ه. د جنګ ډګر د دواړو فوځونو تر منځ د وینو په رنګ تک سور ګر زیدلې و . ثو ساعته پرلپسې جنګ نه وروسته کله چې خواص خان وکتل چې د جهانګیر قلي خان لښکر ې په شا روانې دې نو نوریې هم په خپلو حملو کې ډیرښت اوتیزوالې راوست ، دخواص خان ددې حملو څخه د جهانګیر قلي خان ځواکونه نور د لیونتوب تر محلې پورې رسیدلې و په همدې اساس جهانګیر خان دخواص خان په مقابل کې ډیر تم نه شو او د خپلو پاته لشکرو سره یو ځاې یې د تیښتې لاره خپله کړه.

خواص خان په ډیره بیړه د تښتیدونکو ځواکونو په تعقیب پسې ووت ، ددې تعقیب په دوران کې نه یوا ځې دا چې د جهانګیر قلي خان ټولې لشکرې له منځه ولاړې بلکه پخپله جهانګیر قلي خان په کې هم ووژل شو. خواص خان د جهانګیر قلي خان دلښکرو په ټولو وسایلو باندې ولکه وکړه اوبیا یې هملته دخپل فوځ سره یو ځاې پړاو وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې جلال الدين جالو او حاجي خان بيټني ته هم خبر ورغلې و چې خواص خان د مونګير د کلا څخه بيرون خان خانان دلاور خان ته ماتې ورکړې او اوس د مونګير څخه را وتلې او د جهانګير قلي خان لاره يې نيولې ده. په دې خاطر هغوې هم په ډيره بيړه بيرته د جنګ د ډګر په لور ور وخوزيدل. خو د هغوې تر راتلو پورې خواص خان د جهانګير قلي خان لښکر په مکمله توګه ځپلې و او هملته په خپل پړاو کې پروت و. کله چې جلال الدين جالو او حاجي خان بيټني دخپلو لشکرو سره يو ځاې هلته ور ورسيدل، نو هملته يې خپل لښکر ته د پړاو حکم وکړ اوبيا دوې دواړه دخواص خان خيمې ته ورغلل اودهغه سره يې وکتل. او هغه ته يې دجهانګير قلي خان او خان خانان دلاور خان په مقابل کې دبرى او سوبې مبارکي ورکړه.

په همدې ورځ ماښام شيرشاه سوري هم دخپل لښکر سره هغه ځاې ته ورسيد چيرې چې خواص خان دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و، خواص خان د شيرشاه سوري د راتلو دخبر سره سم دخپل پړاو څخه را ووت اود هغه ښه راغلاست يې وکړ. دخواص خان دکتلو سره سم شيرشاه سورى دخپله آسه را ښکته شو، او ورمنډه يې کړه اوخواص خان يې په غيږ کې و نيوه، هغه يې په تندي باندې ښکل کړ اوبيا يې ورته د ډيرې زياتې خوشحالۍ په حال کې وويل چې:

خواص خانه زويه ! ستا د ميړانې، بهادرۍ او جرءت نه ډک خبرونه ماته هملته د ګنګا په غاړه رارسيدل، زه تا ته د مونګير د ښار او کلا نه بيرون د خان خانان په ماتې ورکولو اودهغه په ژوندي نيولو باندې د زړه له کومې مبارکي وايم، او تر څنګ يې زه تا ته د بنګال دحاکم جهانګير قلي خان په ماتولو اودهغه او دهغه د لښکر په له منځه وړلو باندې هم مبارکي وايم. خواص خانه ! ته په يقين سره ماته دهغو ځوانانو څخه يې چې دشګو په غونډيو ،د غرنيزو ديوالو په ځګرونو، دتندو توپانې هواګانو په وزرونو، په غوريدلې وريځو او کړکيدونکو بريښناګانو باندې هم دخپلې سوبې نښې پريښودې شي.

خواص خانه ! ته په يقين سره دهغواتلو بچيانو څخه يې چې زما په دښمنانو د وريځو د تور سمندر او د سور انتقامي اور په څير را پريوتې. خواص خانه ! زويه، ستا په ميړانه، ستا په جرءت او ستا په زړه ورتيا وياړم او ستا دې پاک احساس ته سلام او درنښت وړاندې کوم. ددې خبرو وروسته شيرشاه سورى د خواص خان سره ځانته شو ،هغه خپل لښکر ته هملته د پړاو کولو حکم وکړ، بيا يې خواص خان ته يو ځل بيا مخ کړ او ورته يې وويل چې: زويه ! متحده لښکر به نن شپه همدلته قيام او ارام وکړي، بيا به په بله ورځ ماسپښين له دې ځايه د بنګال د ګوډ دښار په لور روانيږو، خواص خان ورته په ځواب کې وويل چې: محترما ! ما ته د خان خانان دلارو خان دلښکر دماتې وروسته د مونګير دکلا څخه ډير زيات د خوراک څښاک په ګډون فوځي سامان تر لاسه شوې دې، همدا راز دجهانګير قلي خان دلښکرو دماتې وروسته هم زمونږ لاسته ډير څه راغلي دي.دخواص خان دخبرې نه وروسته شيرشاه سورى ورته په ډيره مينه وويل چې: خواص خانه زويه، دا ټول سامان او وسايل په خپله خوندي کړه، سبا به د تللو په وخت کې دهغو په اړه تصميم و نيسو. اوس ته ولاړ شه اوپه خپله خيمه کې ارام وکړه، دهمدې خبرې وروسته دواړه شيرشاه سورى اوخواص خان خپلو خپلو خيمې ته د ارام کولو له پاره ولاړل.

خواص خان په خپله خيمه کې ځانته ناست و چې د خيمې په دروازه کې ګنګا را ښکاره شوه، هغې د زرق وبرق په څير لباس په ځان کړې وې اوبلکل لکه د ښاپيريو په څير په نظر راتله. دروازې ته د راتللو وروسته ګنګا هملته تم شوه اوبيا يې په خيمې کې ناست خواص خان ته ور غږ کړ او ورته يې وويل چې: زه د ننه راتللې شم؟ دګنګا په غږ سره او از خان يوټکان وخوړ. دهغه په شونډو باندې زړه وړنکې خندا راپيدا شوې وه. بيا يې په لوړ اواز وويلې چې ګوره ګنګا ! اوس خو تاته زما خيمې ته د راتللو او را ننوتلو د اجازې ضرورت نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شته. تر پرته له پښنه نیولو زما خیمې ته را ننوځه ، اوس خو دا خیمه همستا ده. دخواص خان دې خبرو دګنګا زړه ډیر خوشحاله کړ ،په ډیره خوشحالۍ سره خیمې ته را ننوتله او نیغه ولاړه او دخواص خان تر څنګ کیناسته . تر لږه وخته پورې دواړه چپه خوله و خو وروسته پرې ګنګا خوله راپرانسته او ورته یې وویل چې:

ګرانه او زړه ته را نژدې خواص خانه !که دیوې خبرې په اړه و پوښتم نو بده خو به یې نه ګڼې ؟په ځواب کې ورته خواص خان وویل چې ګوره ګنګا !اوس خو تاته زما د خفګان په اړه باید هیڅ ډول اندیښنه را پیدا نه شي. ځکه چې ته خو اوس زما دذات یوه برخه یې. زه به تا هیڅکله هم او په هیڅ خبره هم خفه نه کړم. ګنګا ترې په ډیره زړه ورتیا او بې باکۍ سره وپوښتل چې: ایا اوس هم ستا په زړه کې زما له پاره لږڅه کرکه شته او که ټول محبت او محبت ګرزیدلې دې ؟

د ګنګا په دې پوښتنې باندې خواص خان تر یوه وخته پورې په خندا و اوبیا یې ورته وویل چې: ګوره ګنګا !یو وخت تا هم زما څخه د کرکې څرګندونه کړې وه. خو وروسته ستا محبت او ستا مینه او ستا غوښتنې زه را ونغاړلم، نوکه چیرې همدا پوښتنه زه له تا څخه وکړم نو ته به څه ځواب راکړې ؟ګنګا تر یوه وخته پورې سرښکته کړې و او په څه فکر کې ډوبه وه. بیا یې د خوب د راویښ شوو لمحو اوپه ډیره یخه ټنډه د مینې نه ډک اواز کې وویل چې: زما څخه ولې پوښتنه کوې ،زما د وجود هر بند ستا په محبت او مینه کې را ښکیل شوې دې. ما خو دهغې شهزادګۍ غاړه ورماته کړې ده چې له تاڅخه یې یو وخت دکرکې غږ کړې و . اوس خو ستا تر مخه ستا ګنګا ناسته ده. که چیرې ته په ډاګیزه توګه زما څخه اوریدل غواړې نو زه تا ته تر دې ځایه ویلې شم چې:

ته ماته زما د سر ستورې ، زما د وجود ځواک ،زما د نژدیکت ښایست او جمال ، زما دذات رڼا او زما شپې د تیارو سهار ، ستا محبت زما په وجود کې نوې خوش بویي او نوې احساس را پیدا کړې دې.

دګنګا د دې خبرو په اوریدو سره خواص خان ډیر زیات خوشحاله شوې و. او ویې ویل چې ګوره ګنګا !تا زما څخه د شکریې د اداکولو اړتیا نه شته. اوس خو ته زما مینه اوزما محبت یې. مونږ دواړو یوځای هغه وخت دفن کړ چې زمونږ ددواړو تر منځ یې نفرت او کرکه را ټوکولې وه او زمونږ تر منځه یې د بیلتون دیوالونه درولي و. اوس خو مونږ دواړه یو وجود یو او دنړۍ هیڅ ځواک به موهم یو دبل څخه بیل نه کړي. په ډیر نژدې وخت کې به زه له تا او ګیتا دواړو سره دواد ه په پاکه لومه کې را ونښلم. او خپله دشوق او مینې ژوند به له تاسې دواړو سره پیل کړم. تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته خواص خان تم شو نو ګنګا ورته په ویلو پیل وکړ.

هو ! ماخو په خبرو خبرو کې اصل موضوع له یاده وویسته. ما غوښتل تاته دخان خانان دلاور خان او جهانګیر قلي خان دلښکرو د ماتولو په اړه د زړه له کومې مبارکي ووایم ، ګنګا ورته په تیزو سترګو وکتل او ورته یې وویل چې: یواځې مبارکي نه وه بلکه ستا سره کتلو او له تاسره دخبرو له پاره دلته راغلې وم. دګنګا په دې خبرو خواص خان نور هم دخوشحالۍ نه راوغوړید ، بیا کیدې شي چې هغه ته کومه د یاده وتلې خبره را په زړه شوې وي نو په دې خاطر یې ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل چې:

ګنګا ! ته ولې ځانته راغلې یې ، ګیتا به دې هم له ځانه سره راوړې وي. ګنګا تر یوه وخته پورې په ډیر غور سره دخواص خان په لور وکتل ، بیا یې په ځواب کې ورته وویل چې: درونده او ګرانه خواص خانه ! د شیرشاه سوری دحرم د ښځو څخه د یوې روغتیاې حالت ښه نه و نو په دې خاطر ګیتا دهغې سره دهغې دخدمت له پاره هملته پاته شوه . نو که چیرې هغه راتلاې نو زه باید هملته پاته شوې واې ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې زمونږ د دواړو څخه به یوه دلته تاته ، ستا د کتلو په خاطر راتلله. په دې خاطر ګیتا هملته پاته شوه او زه یې ستا د کتلو له پاره دلته را واستلوم. هغې هم تا ته ستا د دې سترو فتوحاتو په اړه مبارکي را لیږلې ده.

د ګنګا د دې خبرو وروسته خواص خان لږ څه خاموشه شو ، او په څه فکر کې ډوب شو ، نو ګنګا ورته یو ځل بیا وویل چې:

خواص خانه ! زما محبوبه ، زه له تا څخه یوه بله پوښتنه هم کول غواړم. زه هیلمنه یم چې ماته یې رېښتونې او په حقیقت ولاړ ځواب راکړې. خواص خان ورته وویل چې: وایه ، څه پوښتل غواړې. ګنګا ورته وویل چې:

خواص خانه ! اوس چې زه او ګیتا ستا د ژوند دوه اړخونه یو نو که زه له تا و پوښتم چې د ګنګا او ګیتا دواړو څخه کومه یوه درته ډیره نژدې ده نو ستا ځواب به څه وي ؟ د ځواب ورکولو د مخه خواص خان لږ څه فکر وکړ او بیا یې ګنګا ته و کتل او ورته یې وویل چې: ګوره ګنګا ! د خپلو دواړو لاسونو ورغوي دې ماته را نژدې کړه. د خواص خان د خبرې د منلو سره سم ګنګا خپل دواړه نازک او ښایسته ښکلي لاسونه د خواص خان په لور ور وغځول ، بیا خواص خان د خپل څنګ ایښې کځوړې څخه دوه هم وزنه سیکې را وویستلې او د ګنګا د لاسو په دواړو ورغیو کې یې کېښودې او بیا ورته وویل چې: وایه ګنګا ! د دې دواړو سیکو څخه کومه یوه درته وزنې ښکاري. ګنګا ورته په همغه درنګ وویل چې دواړه یو شان دي. خواص خان ورته هم بې له ځنډه وویل چې بیا خو تاسو دواړه ماته همداسې یو شاه یاست. زه له تاسو دواړو سره مینه کوم ، د خواص خان د دې ځواب په اوریدو سره ګنګا یو ناځاپه ور کړه شوه او د خواص خان سره ورغاړې وتله. خواص خان د مینې او محبت په فضا کې د هغې په شا باندې لاس راښکود ، د هغې وروسته ترې ګنګا جدا شوه او ورته یې وویل چې: زما ګرانه خواص خانه ! په پاک خدای سوګند چې ماته ستا د خولې څخه د همدا ډول ځواب هیله وه.

خواص خان غوښتل په ځواب کې څه وواېي چې د خیمې دروازې ته یو ساتونکې راغې او خواص خان ته یې وویل چې: امیر ! شیرشاه سوری خپلې خیمې ته ور بللې یې. کید ې شې چې هغه له تا سره د سبا ورځې د کوچ په اړه سلا مشوره وکړي. د هغې په دې خبره خواص خان د خپله ځایه پورته شو او ګنګا ته یې وویل چې ته همدلته اوسه. زه شیرشاه سوری سره د خبرو کولو وروسته بیرته همدلته راځم ، د ماښام ډوډۍ به مونږ دواړه همدلته په خیمه کې یو ځای وخورو. ګنګا د خواص خان د دې وړاندیز سره اتفاق وکړ او بیا خواص خان د شیرشاه سوری د خیمې په لور رهي شو.

د لږ څه ځنډه وروسته خواص خان بیرته راستون شو او ګنګا ته یې وویل چې ګوره ګنګا ! سبا به دا متحده لښکر د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور حرکت کوي ، شیرشاه سوری به یو ځل بیا هلته په ګوډ کې د خپل تخت د کیناستو جشن لمانځې ، د هغه په اند چې تیر ځل د ګوډ د لاسه د وتلو وروسته به د هغه ځای د خلکو په فکرونو کې بدلون راغلې وي، نو په دې خاطر د بیا ولکې نه وروسته هلته یو ځل بیا د تخت د کیناستو مراسم باید و نمانځل شي ،ما هم د هغه د دې وړاندیز سره موافقه کړې ده ، اوس به لښکر سبا سهار وختې له دې ځایه کوچ کوي ،د دې خبرې وروسته خواص خان بیرون را ووت ، او خپل ساتونکې ته یې د ډوډۍ د راوړلو حکم وکړ. لږه شیبه وروسته هغه ساتونکې ډوډۍ راوړه. دواړو یو ځای ډوډۍ وخوړه. بیا ګنګا د شپې تر ډیره ناوخته پورې د خواص خان تر څنګ ناسته وه او د خپل راتلونکې په اړه یې ورسره خبرې کولې ،بیا پورته شوه او د ښځو د تمځای په لور ورغله ،بله ورځ متحده لښکر هم د دې ځایه خپل پړاو ختم کړ او د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور یې کوچ وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبنګال مرکزي ښار ګوړ ته د رسیدو سمدستي وروسته شیرشاه سوری ددویم ځل له پاره د خپل تخت ناستې مراسم په پوره جوش او ولولې سره تر سره کړل. دشیرشاه سوري د لمړي ځل د تخت ناستې مراسم همدلته د ګوړ په ښار کې نژدې یو کال دمخه هغه وخت تر سره شوي و چې دهمایون توپونو یې تر شا ګولۍ ویشتلې. هغه د تخت ناستې مراسم په ډیره بیړه او عجلې سره تر سره شوي و ،په دې اساس یې د بنګال خلک د سیاسی او ټولنیزو پایلو څخه بې برخې پاته شوي واو د شیرشاه سوري دتللو وروسته او دمغلو دراتلو سره سم یې همغه مغل خپل اصلي حکمرانان و ګڼل.

په دې خاطر شیرشاه سوری ته ددې اړتیا احساسیدله چې دخپل تخت ناستې مراسم یوځل بیا په پوره شان و شوکت او دبدبې سره و نمانځي اوپه دې توګه دخپل نظام د حاکمیت او مشروعیت له پاره په تبلیغاتي توګه هم کار وکړي.

ویل کیږی چې د تخت ناستې د مراسمو د پیلولو دمخه ، دخپلو دغو مراسو د اجرا په خاطر د بنګال د مشورو ستورو پیژندونکو او نجومیانو څخه یو مشهور نجومي د ساعت سعد نه د مراسمو د پیلیدو په اړه مشوره واخسته. دا چې شیرشاه سوری په نجوم باندې باور درلود او که نه ، خو هغه په دې پوهیده چې کله کله د یوه حکمران له پاره د خپلو خلکو د توهمپرستۍ او دهغوې دبې عقله کولو په خاطر دغسې یو کار اړین ګڼل کیږي. په هر صورت هغه وخت چې د تخت د کیناستو مراسم پیل شول ، شیرشاه سورې د پراخ زړه او فیاضۍ څخه کار واخست.

د ګوړ په ښار کې نژدې اوه ورځې د تخت ناستې د جشن د مراسمو ډولونه او نغارې درزیدې. دهر افغان قبیلې څخه به د ځوانانو ډلې ډلې دشیرشاه دربار ته راتللې او دافغاني رسم ورواج په مطابق به یې نڅاوی اوخوشحالۍ کولې . شیرشاه سوري هم ډمانو او سندرغاړو ته د زړه داخلاصه تحفې او انعامونه ورکړل اودهغه درباریانو د نڅونکو په سرونو باندې د مشکو ، عنبرو ، زعفرانو او د ګلابو داوبو په شیندلو باندې ددې خوشحالیو مجلسونه نور هم خوشبویه کړې و. په دسترخوانو باندې به ډول ډول غذا ګانې پرتې وې ، هر ډول هضم راوړنکې شربتونه هرې لورې ته ایښوول شوی و ، چې د شراب طهور (پاکوشرابو) په نامه یې یادول. نه یوائې دلته بلکه هر هغه کور ته چې د شیرشاه سوري د فتحې لیک ور رسیدلې و همدغه ډول جشونه نیول.

په بنګال کې دخپل حکومت د مستحکم کیدو نه وروسته شیرشاه سوری هلته ډیره موده پاته نه شو او نه یې هلته په بنګال کې د ضرورت نه زیات فوځ پریښود . خو د غربي بنګال په چټاکانګ اونورو بندرونو باندې یې خپله ولکه ډیره کلکه کړه ، تر څو د پرتګالیانو د حملو څخه یې خوندي وساتي. دهغه اصول دا و چې هغه به د ځاې حکومتونو له پاره دهمغه ځایو خپل خلک ټاکل ، او ځاې مسلمانانو او هندوانو ته به یې په خپل حکومت کې کار ورکاوه. تر څو د نیول شوو سیمو خلکو ته د خپل حکومت د بدلون په اړه معلومات ور په برخه وي.

شیرشاه سوری نه غوښتل هلته په بنګال کې اوږود پاته شی. هغه په دې اندیښنه کې و چې هسې نه چې دهغه په غیاب کې همایون یو ځل بیا خپل ځواکونه راټول او دهغه په کلاګانو او ولکه شوو سیمو باندې دیرغل کولو هڅه وکړي. نو په دې اساس هغه غوښتل ژر تر ژره دبنګاله را ووځي او دهمایون حرکات دخپلې څارنې لاندې و نیسي. دهمدې فکرونو په بنسټ شیرشاه سوری دخپل لښکر سره یو ځاې دبنګاله را ووت، خو د را وتلو تر مخه یې هلته په بنګال کې یو کس خضرخان دخپله اړخه د بنګال حکمران و ټاکه. ویل کیږي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا خضرخان ترکې نژاد و او پلار او نیکونه یې دیوه وخته راهیسي هلته په بنګال کې میشت شوي و. په دې اساس شیرشاه سوري دخضرخان د ټاکلو وروسته دخپل لښکر سره یو ځای دهغه ځایه کوچ وکړ.

تر اوسه پورې شیرشاه سوري په مکمله توګه د بنګال څخه نه و تللې چې خبر ورته ورسید چې پرتګالیانو دهغه په ولکه شوو سیمو باندې دیرغل اودهغو سیمو د ولکه کولو له پاره پلان جوړ کړې دې. پرتګالیانو دمهارت د پاته شونو فوځیانو سره یو ځاې، چې د خواص خان د حملې څخه اخوا دیخوا تښتیدلي و ، له ځانه سره را یو ځاې کړې و او پخپله دمهارت یو سالار یې ددې متحده لښکر مشر ټاکلی و چې پالامو نومیده. پالامو د مهارت د پاته شونو اوپرتګالیانو څخه یو ستر لښکر جوړ کړ او د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور یې حرکت پیل کړی و.

کله چې شیرشاه سوری ته دا خبر ورسید نو هغه خپل کوچ هملته تم کړ ، بیا یې خواص خان را وغوښت ، هغه وخت چې خواص خان د شیرشاه سوری خیمې ته را ننوت ،نو ویې کتل چې هلته دشیرشاه سوري د کورنۍ دغړو نه علاوه ګنګا هم ناسته ده. شیرشاه سوری خواص خان له ځانه سره کیناوه ، او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! ما غوښتل دلته زما د تخت ناستې د جشن د مراسمو په ترڅ کې ستا او دګنګا تر منځ دواده مراسم هم ادا کړم. ما په دې اړه دګنګا سره هم خبرې کړې وې او هغه مې په دې راضي کړې وه خو زما د کورنۍ غړي وایي چې دخواص خان د واده مراسم باید ددې تخت ناستې د مراسمو څخه نور هم په ډیره خوشحالۍ او جوش سره و لمانځل شي. په دې خاطر هغوې ته د لږ څه وخت اړتیا وه ، په دې خاطر ما دلته په بنګال کې ستا د واده مراسم و ځنډول. ګوره زویه ! ددوې نه علاوه ګنګا هم دلته ناسته ده خو هغه وایي چې لمړۍ دې خواص خان د ګیتا سره واده وکړي دهغې وروسته دې له ما سره. وو ایه په دې اړه ستا آند څه ډول دې ؟

دشیرشاه سوري دخبرو وروسته خواص خان خواږه ګنګا ته وکتل بیا یې په مړاوې شانته اواز وویل چې: دروند شیرشاه ! دا خو دګنګا د سینې پراخوالې دې ، د هغې اخلاقي لوړ مقام دې چې دخپله ځانه ګیتا ته زیات اهمیت او درنښت ورکوي. د شهزادګۍ په بڼه چې هغې خپل ځان دومره بدل کړې دې ، نو زما مهربانه ! زه پوهیږم چې ګنګا په سهي معنا باندې ددې وړ ده چې زما د ژوند ملګرې و ګرځي. او زه پوهیږم چې کله چې ګنګا زما د ژوند ملګرې و ګرځي نو زما د ژوند انه ټول کمښتونه به پخپله له منځه ولاړ شي.

دخواص خان دخاموشه کیدو وروسته شیرشاه سوری یوځل بیا په خبر و پیل وکړ او ویې ویل چې: ګوره خواص خانه زویه ! زما ټوله کورنۍ ستا او د ګیتا ، او ترڅنګ یې دګنګا د واده دمراسمو په برابرولو کې شپه او ورځ کار کوي ، هغوې ستا نه علاوه د ګنګا اوګیتا له پاره هم پریمانه کالي او نور ضروري شیان تیار کړي دي ، زما دکورنۍ غړي په دې آند دی چې څرنګه چې ماتاته خپل زوې ویلي دي اودخپلې کورنۍ غړې مې ګرزولې یې نو په دې خاطر به له تا او ستا ددواړو ښځو سره د لوڼو او زامنو په څیر سلوک کیږي. اوتاسو ته به ټول هغه څه تیاریږي چې ما دخپلو زامنو او لوڼو له پاره دهغوې په ودنو کې تیارکړي و ، ګوره خواص خانه ! زه اراده لرم چې څه وخت چې دا ټول کارونه تکمیل شي نو لمړۍ به ستا واده د ګیتا سره اوبیا د ګنګا سره وکړم. ګوره زویه دا خو یوه موضوع وه ، اوس دبلې موضوع په لور راځم.

بله خبره داده چې تاته ډاګیزه ده چې دمهارت یو ملګرې چې پالامو نومیږي، دپرتګالیانو سره یوځاې شوې او ډیر ستر لښکر یې جوړ کړې دې او اوس دغه لښکر د ګوډ په لور را روان دې او غواړې په ګوډ باندې حمله وکړي، زویه ! ما خپل لښکر په دوو برخو باندې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویشلې دي ،یوه برخه به همستا تر قومندې لاندې وي، هغه به له تاسره یو ځاې وي ، او ته به دپالامو د مقابلې له پاره مخته ورځې . اوهغه به دګوډ په لور دپرمختګ څخه منه کوي. زه هیلمن یم چې ته به په ډیره اسانه توګه پالامو ته ماتې ورکړې. خو دلښکر بله برخه به زه له ځانه سره واخلم او د ګنګا ددریاب غاړې غاړې ته به مخته ولاړشم اودهمایون په حرکتونو اوخوزښتونو باندې څارنه کوم. او دا به ځانته ډاډګیزه کړم چې هغه اوس زما په اړه څه فکر کوي ، وو ایه چې په دې اړه ته څه ویل غواړې ؟

خواص خان تر لږه وخته پورې څه فکر کې ډوب و او بیا یې وویل چې: زما محترما شیرشاه ! دغه پریکړه چې تا کړې ډیره مناسبه او برابره پریکړه ده. زما په آند چې مونږ باید همدا نن حرکت وکړو او ته هم دخپل نیمایي برخې لښکر سره یو ځاې د ګنګا د دریاب په لور ولاړشه. زه به دخپل لښکر سره یو ځاې د ګوډ په لور ولاړشم اودپالامو د لارې د بندولو هڅه به وکړم. شیرشاه سوری ورته وویل چې په دې اړه ته دخضر خان څخه هم مرسته تر لاسه کولې شې. خو خواص خان ورته وویلې چې:

نه ، درونده شیرشاه ! زه داسې کول نه غواړم. زه غوره ګڼم چې خضرخان دخپل لښکر سره یوځاې هملته په ګوډ کې و اوسیږي ،او زه به په یو اځې ځان دخپل لښکر سره یو ځاې د پالامو مقابلې ته ور ودانګم، دا په دې خاطر چې که زه د پالامو سره و نښلم اوپالامو دخپل لښکر کومه برخه په ګوډ د حملې له پاره را ولیږي نوپه هغه صورت کې به خضرخان دهغوې په مقابل کې موجود وي. خو که چیرې زه خضرخان دخپله ځانه سره یو ځاې د پالامو مقابلې ته یوسم نوبیا به د ګوډ څخه دفاع کول شوني نه وي. که چیرې دښمن په ګوډ باندې ولکه وکړي نوبیا به ماته ستونزې اومشکلات نور هم زیات شي، زه به مجبور یم چې هغوې کلا بند کړم اودا کلابندي کیدې شي چې میاشتې میاشتې دوام وکړي،نو په خاطر غواړم چې خضر خان هملته په ګوډ کې واوسیږي،او زه په یو اځې ځان دپالامو کارورختم کړم .هغه او د هغه لښکر ته داسې سزا ورکړم چې بیا د بنګال په لور د راتلو هڅه هم ونه شي کولاې.

کله چې خواص خان خبرې بندې کړې نو شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه زویه ! زه ډیر خوښ یم چې ستا اراده ډیره ځواکمنه او ډیره پېښخه ده. البته په دې اړه زه له تاسره یوه بله خبره هم شریکوم. اوهغه دا چې دلته ستا د راتلو تر مخه ګنګا له ماسره خبرې کولې ،هغې ویل چې دا ځل هغه هم غواړی د خواص خان سره یو ځاې جنګ کې ګډون وکړی. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې:

که چیرې هغه له ماسره دلته په لښکر کې ژوند کول غواړی ،نومحترم شیرشاه ! زه به یې په خوښۍ سره ومنم. اودا به دخپل ځان له پاره نیکبختي و ګڼم ، خو زه نه غواړم چې په دې جنګ ګنګا له ماسره و اوسي ، ځکه ماته معلومه نه ده چې زه به دپالامو په خلاف کومو کومو ځایو کې مورچې اوسنګرونه نیسم اویا به دکومو سختو حالاتو سره مخ کیږم. په دې خاطر زه نه غواړم چې دپالامو سره د جنګ په وخت کې ګنګا هم له ماسره یو ځاې په ورانو ویجاړو او ګړنګونو کې د ستونزو اوتکلیف وخت تیر کړي ، درونده شیرشاه ، دپالامو سره د ټکر وروسته ، زه غواړم چې ډیر ژر هلته د ګنګا د دریاب په غاړه له تاسره یو ځاې شم. تر دې ځایه دخبروکولو وروسته خواص خان خاموشه شو بیا یې دګنګا په لور وکتل او هغې ته یې نیغ په نیغه وویل چې:

ګوره ګنګا ! زه هیلمن یم چې ته به زما ددې وړاندیز مخالفت ونه کړې، ګوره ګنګا ! زه پوهیږم چې دهغې وخت حالاتو مونږ دواړه یوبل ته حواله کړي یو ،که څه هم په تیرو وختو کې زما اوستا ترمنځه د بیلتون ترخې لمحې تیر شوې دي خو قدرت ته دا منظوروه چې زه اوته بیرته سره یوځاې او دیوه زوند ملګری شو. ګوره ګنګا ! ته زما په دې پریکړه باندې مه خفه کیږه . زه دا ټول هر څه ستا دا ارام او اسانتیاو په خاطر کوم، ځکه چې دپالامو په مقابل کې ماته ډیرې منډې ترړې او ستونزمن حالات په مخ کې دي . ددې ترڅنګ زما په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر کې بله کومه ښځه هم نه شته نو ځانته زوند به خوند درنه کړي او د ویرې احساس به کوي نو په دې اساس زه تاته وړاندیز کوم چې اوس زما سره په تللو باندې اصرار مه کوه. ګنګا ورته په ډېره نرمه او د مینې ډکه ژبه وویل چې:

زه ګنګا د دې جرءت نه لرم چې ستا وړاندیز ټال کړم، که چیرې ته د امناسبه ګڼې چې زما تګ له تا سره مناسب نه دې نو زه له تا سره د تللو له پاره اصرار نه کوم. او څنګه چې ته وایې همغسې به وکړم. ځکه چې ستا هره پریکړه ما ته د حکم معنې لري. د ګنګا د ځواب په اوریدو سره خواص خان خوشحاله او ډاډمن شو، د دې نه وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دواړه د خیمې څخه را ووتل، لښکر یې په دوو برخو باندې وویشه، خواص خان د خپلې برخې د لښکر سره د پالامو د ځپلو له پاره روان شو، په داسې حال کې چې شیرشاه سورې د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای د ګنګا د دریاب غاړې ته کوچ وکړ.

۵۰

د بله اړخه د همایون حالات چې په چوسې کې د ماتې خوړلو وروسته دیر خراب شوي وو او لښکریې خپل مورال له لاسه ورکړی و بیرته ښه کیدو ته را نژدې شوی و. همایون د څلویښت شپیتې ناروغتیا څخه هم روغ رمټ راوتلې و او تر څنګ یې اندیښمنو زړونو ته د امید او هیلو یوه روښنایی تر سترګو کیده. همایون د چوسې ماتې په غټ زړه او پوره حوصلې سره وزغمله، د هغه ورونو چې د هغه په غیاب کې کوم ناوړه سلوک کړی و هغوی پرې اوس ډیر زیات پښیمانه وو، همایون هم د زړه له کومې د خپلو ورونو د غه غلطې ور وبښله، او بیرته د خپلې مینې په غیږ کې را ټول کړل، خو د شیرشاه سوري په لاس د چوسا په سیمه کې د مغلو ماتې د تیموری کورنۍ د یو والې جذبه پوره ګډه وډه کړې وه.

مغلو د افغانانو څخه د زړه له کومې کرکه کوله. هغوی په دې آند و چې د دې نه مخته هغوی افغانان په سلونو ځله د جنګ په میدان کې ماتې کړي او تیښتې ته یې اړ کړي دي. هغوی ته دا آند چې اوس به افغانان پر هغوی غالبیږي د منلو او زغم وړ نه و. پایلې یې دا شوې چې د سخت نه سخت باغي مغل هم د همایون څنګ ته راغي او د هغه سره یو ځای شو، د مغلو ستر ستر سرداران چې د دې نه مخته د همایون سره په ټکر کې و هغوی هم خپلې بسپنې د همایون په واک کې ورکړې او د خپلو وفادارۍ په اړه یې ژمنه وکړه. په همدې وختو کې هلته په اګره کې د همایون په شاوخوا کې یو لک فوځ را ټول شوی و، د دې نه علاوه د هغوی سره یو ډیره ستره او ځواکمنه توپخانه هم ملګرې وه چې قومندانې یې د رومي خان زوې کوله.

په دې ورځو کې چې همایون د شیرشاه سوری پر خلاف په اګره کې خپل ځواکونه سره را ټولول او لښکرو جنګی تمرینات کول د همایون په ژوند کې یوه بله غمناکه پیښه را منځته شوه، همایون ډیر شریف او منلې حکمران و، نور مغروره او متکبر پادشاهان د هغه د خوې پر خلاف و، خو هغه د هغو خلکو څخه نه و چې د ناادنا خلکو د خدمتونو اعتراف کوي او د نورو خلکو غلطۍ او ګناهونه وربښې.

هغه لوبه چې د همایون په دربار کې پیل شوې وه، هغه څه داسې بیان شوې ده چې: د چوسا په جنګ کې د ماتې خوړلو نه وروسته، هغه وخت چې همایون په ګنګا کې ډوبید و ته ورنژدې شوی و نو هغه وخت یو حبشي چې نظام نومیده د خپلو مشکونو په واسطه د هغه ځان او ژوند و ساته. هغه وخت چې نظام همایون د ګنګا څخه را وویست او د دریاب غاړې ته یې راوستنو هغه وخت همایون د نظام سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژمنه کړې وه ، چې څرنګه چې هغه ورته په اوبو کې دغرقيدو څخه نجات ورکړې دې ، نوپه دې خاطر به ورته درې ورځې پادشاهي ورکوي.

اوس چې همايون روغ رمټ شوې و ، او د ناروغتيا څخه خلاص شوې و ، نوپه دې خاطر يې غوښتل چې خپلې ژمنې ته عملی بڼه ورکړي ، هغه نظام هلته اګرې ته را وباله اوپه خپل موجوديت کې يې په تخت کيناوه او ټولو اميرانو ته يې دهغه د ادب کولو حکم وکړ. کله چې نظام شهنشاه شو نو تر درې ورځو پورې هغه چې څوک غوښتل مالا مال کړ او انعامونه يې ورکړل ، تر درې ورځو پورې د شاهي نظام ټوله واکمني دهمغه سره وه ، دهمايون ورور مرزا پهندال په دې وخت کې دلته موجود نه و. دهغه نه علاوه پاته ټول وزيران او رئيسان او سلاکاران هملته په اګره کې موجود وو. دهغوې هريوه د نظام اطاعت او فرمانبرداری کوله.

په اګره کې له يوه اړخه دمغلو په دربار کې دخوشحالۍ جشنونه و خو دبله اړخه د سازشونو جالونه هم خپريدل. او دد ې کار له پاره دا اخري ورځ وه ، ځکه چې نظام ته يې دپادشاهۍ په ورکولو سره خوشحالي ګانې کولې.

همايون دخپلې خوش مزاجۍ به اساس دخپلې کورنۍ ټول غړي خوشحالول خو دهمايون خپل ورور کامران په خپله دهمايون پر خلاف د سازشونو دغه جال خپراوه. همايون کامران ته دډهلي دتخت نه علاوه نور هرڅه ورکړي و اوپه اخر کې د خپلې پيرزونيې له مخې هغه ته د جاګير کاغذونه هم ورکړل خو دهمايون دغې ټولو نيکيو اوپيرزوينو دهغه زړه و نه نيو.

هغه په څرګنده توګه د همايون وفاداره و او ډيرې لافې به يې هم وهلې اوويل به يې چې هغه په يواځې ځان د شيرشاه سوری د وهلو له پاره بسنه کوي ، خو په حقيقت کې دهغې په ويناو کې هيڅ ريښتونولي نه ليدل کيده. په دې ورځو کې کامران مرزا په ناڅاپې توګه ناروغه شو او هغه ته دا شک پيدا شو چې دهغه مشر ورور همايون ورته زهر ورکړې دي. دهمايون په څير د نيک سيرت خاوند ورور په اړه دا سې شک پيدا کول پخپله د کامران مرزا ذلالت او جهالت باندې دلالت کاوه.

هغه وخت چې د اګرې په دربار کې دا ډول پيښې روانې وې نو په همدې ورځو کې همايون ته خبر راغې چې شيرشاه سوری د خپل لښکر سره د ګنګا د درياب غربي څنډې ته را رسيدلې دې او د جنګ له پاره تيار دې. کله چې د شيرشاه سوری د مقابلې له پاره همايون دخپل هر ورور څخه د فوځ د را استولو غوښتنه وکړه نو کامران مرزا ورسره دهر ډول تعاون او کومک څخه ډډه وکړه.

په دې وختو کې همايون د کامران مرزا پورې ډيرې هيلې تړلې وې ، ځکه کامران د کابل حکمران و. په همدې وخت کې همايون کامران مرزا ته په برګه وويل چې خپل يوشمير فوځونه او سرداران له ما سره کومک ته پريږدي، خو کامران دهغه پر خلاف سلوک خپل کړ او تر اخري حده پورې يې هڅې وکړې چې خپل ټول خلک له ځانه سره بيرته يوسي. هغه په پوره ظالمانه توګه دهمايون غوښتنه رد کړه او خپل ټول فوځ يې له ځانه سره واخست. په دې وخت کې چې همايون دهغه تعاون ته سخته اړتيا درلوده کامران په ډيره بې حيا يې سره د اګرې څخه کوچ وکړ او د لاهور په لور رهي شو.

ديو شمير تاريخپوهانو وينا ده چې د لاهور په لور دکامران مرزا کوچ کول د ډيرې ناپوهۍ او غلطيو سره ملګري و ، دهغوې په آند چې کامران مرزا داعمل د چغتايي دورپای ته رسيدل او دشيرشاه سوری د عروج له پاره بنسټ و ګرزيد. يوشمير په دې آند هم دی چې که چيرې کامران مرزا داسې نا پوهه قدم نه وې پورته کړې نو شيرشاه سوری به هيڅکله هم د تخت او تاج خاوند شوې نه و. خو دا ټول د خيالاتو الوت دې ، حقيقت دا دې چې يو کامران نه و چې دشيرشاه سوری مخه يې نيولې وې ، بلکه که دهغه په څير څو درجنه کامرانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم را پیدا شوې وې نو بیا به یې هم دشیرشاه سوری مخه نه وې نیولې او نه به یې هغه دخپلو مخو څخه را ګرځولې وې. که چیرې کامران د اګرې څخه لاهور ته نه وې تللې نو توپیر به یوائې همدومره و چې جنګ به لږ څه نور هم اوږود شوې و.

د اګرې څخه دلاهور په لور د کامران مرازکوچ او بیا دهغه ځایه کابل او قندهار ته دهغه ورتګ پخپله د مغلو له پاره ډیره ګټور وګرزیدل ،ځکه هغه وخت چې کامران مرزا د لاهور څخه کابل ته وخوزید نو په همغه ورځو کې د ایران شهنشاه طهنماسب هم په حرکت راغې اوغوښتل یې په قندهار او کابل باندې ولکه وکړي نو که چیرې همداسې شوي وې نو بیا خو به دکامران مرزا حالت د دوبې دسپې په څیر ګرزیدل چې نه به چا په کور کې پریښوده اونه به یې په بیدیا کې شپه تیریده. ددې خبر په اوریدو سره کامران مرزا په ډیره بیړه د لاهور څخه کابل ته ولاړ ، هلته یې خپل فوځونه منظم کړل اوبیا یې دقندهار په لور حرکت وکړ ،کله چې د ایران پادشاه ته خبر ورسید چې دهمایون ورور کامران لکه د توپان اوسیلۍ په څیر دکابل څخه د قندهار ددفاع له پاره را روان دې نو هغه د جنګ کولو څخه شاته شو ، په دې توګه دکامران مرازلاهور ته اوبیا دهغه ځآیه کابل ته راتګ اوبیا د خپل فوځ سره دقندهار په لور کوچ کولو په اساس قندهار دایرانیانو د ولکې څخه په امن کې پاته شو .

دکابل او قندهار په لور دکامران مرزا د تللو وروسته همایون خپل زړه نه و تش کړې ، هغه تر ۱۵۴۰ کاله پورې خپل ځان تیار کړې و ، دډیرو ستر و سترو ستونزو سره سره بیاهم همایون دشیرشاه په مقابل کې دیر ستر فوځ برابر کړې و ، دهغه دتوپ خانې ځواک د شیرشاه سورې د توپخانې څخه ځو برابره قوي و ، هغه خپل تجربه لرونکې افسران را مخته کړل ، بیا همایون دخپل همدغې ستر ځواکمن لښکر سره یو ځاې د تلوج په لور کوچ وکړ ، شیرشاه سوری هم په همدې سیمه کې پړاو کړې و .

داګرې څخه د کوچ کولو وروسته دهمایون لښکر ګنګا ته د ورسیدو له پاره تر ټولو نژدې لاره خپله کړې وه ، دغه لاره اوس د فرخ اباد او شمس اباد د سیمو څخه تیریږی اودبوجپور سیمې ته رسیږي. چې شیرشاه سورې د خپل لشکر سره همدلته پروت و.

شیرشاه سوری هم ډیر محتاط انسان و ، هغه هم دجنګ پیلامه کول نه غوښتل ، هغه په دې آند و چې تر هغو چې دهغه سالار خواص خان د بنګال څخه راستون نه شي نو د همایون سره باید ټکر ونه کړي . هغو غوښتل چې دهمایون په خوزښتونو باندې څارنه وکړي. خوکله چې همایون دخپل لشکر سره یو ځاې بوجپور ته را ورسید نوبیا شیرشاه سوری خپل شاته تګ بیغرتي و انګیرله نو په دې خاطر د جنګ کولو له پاره تیار شو .

دبوجپور په سیمه کې دواړه لښکرې یو بل ته مخ په مخ و دریدې ، د شپاړسمې پیړۍ د غیږې دا ډاګ دګنګا د دریاب په غربي برخه کې پروت و ، خو اوس ددریاب د بهید و دبهیر دبدلیدو په اساس شرقی غاړې ته راغلې دې. په هغه وخت کې به ددې ګودر څخه ډیرې قافلې تیریدې ،دا ځاې د اوسنې فرخ اباد څخه اته میله لرې جنوب شرق او د قنوج دښاره دیرش میله لرې شمال غرب کې پروت دې.

شیرشاه سوری د پخوا څخه خپل فوځ د ګنګا ددې غاړې څخه لرې کړې و ، دهغه پلان داو چې هغه به د قنوج په سیمه کې تر هغو همایون ددریاب څخه تیرید و ته نه پریږدي ترڅو چې په ستراتیژیکې توګه حرب دده په ګټه نه وي تمام شوې. هغه ددې مقصد له پاره په دریاب کې شته ټولې کشتۍ و نیولې او ټولې یې د ګنګا په شرقی برخه کې سره را ټولې کړې ، دبله اړخه هلته په ګنګا کې به دشیرشاه سوری د کشتیو بیړۍ په پرلپسې توګه تلې راتلې او په غربې څنډ و کې پرتو افغان فوځونو سره به یې اړیکې جوړول. همدې بیړۍ د بهوجپور څخه تر هانګر بورې د ټولو ګودرونو څارنه کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو حالات داسې شوې و چې ددریاب په یوې غاړه باندې همایون دخپلو لښکرو سره پړاو کړی و ،په داسې حال کې چې ددریاب په بله غاړه باندې شیرشاه سوری په همدې ګودر دخپلو لښکرو سره پړاو کړی و. همایون د شیرشاه سوری د ځواک دمعلومولو له پاره دخپل لښکر یوه برخه د شپینی عملیاتو له پاره هلته ور ولیږله. دهمایون دعسکرو دغې ډلې دشپې له اړخه دګنګا دریاب په پورتنۍ برخه کې تر پښو لاندې کړاوبیا یې د شپې په تیاره کې د شیرشاه سوری په لښکر باندې عملیات وکړل. خو شیرشاه سوری هم بیدار و ، هغه دا عملیات په شا وتمبول او دهمایون دغه ډله چې د شیرشاه سوری د ځواک دمعلومولو له پاره راغلې وه په تیښته و تښتیدل.

دبهوجپور په سیمه کې د شیرشاه سوری په لاس د همایون ددې چریکې ډلې دناکامۍ نه وروسته ، همایون خپل جنګي پلان بدل کړ ، اوس نو دهغه په لښکرو کې د شیرشاه سوري څخه ویره او دهشت را پیدا شوې و ، په دې خاطر دهغه لښکر کرار کرار د دریاب دغاړې څخه په تللو پیل وکړ. هغوې اراده درلوده چې منزل په منزل تر قنوج پورې ځانونه ورسوي.

دقنوج په لور د تللو په وخت کې د دریاب په غاړه همایون ته دشیرشاه سوری څو کیشتۍ تر سترګو شوې ، همایون په هغو باندې د ډزو کولو حکم وکړ ، ددې ډزو په پایلو کې د شیرشاه سوری یوه ډیره ستره کیشتۍ په اوبو کې غرقه شوه . اوپه دې توګه همایون دخپلو لښکرو سره یو ځای ددریاب په غاړه غاړه تر قنوج پورې ورسید.

د بله اړخه شیرشاه سوری هم د مغلو دلښکرو سره یوځای د دریاب په بله غاړه باندې په کرار کرار روان و. قنوج ته د رسیدو سره سم ددواړو خواو لښکرې یو دبل په مقابل کې سره و دریدې. دهمایون د لښکر تر مخه چې دګنګا ددریاب کومه برخه وه نو دهغې شاته د قنوج ښار ګوټې پروت و. دهمدې ځآیه همایون ته د خوراک څښاک او جنګ وسایل رارسیدل. دقنوج ښار چې څه موده دګنګا په غاړه اباد شوې و اوس د دریاب څخه پنځه میله لرې په غربي برخه کې پاته و .

په داسې حال کې چې ددریاب په هغه بله غاړه د شیرشاه سوری لښکرو پړاو کړې و ، دا سیمه دبلګران سره نزدې پرته وه اوشیرشاه سوری غوښتل د بلګران سیمه دخپل ځواک او قوت مرکز وګرځوي. په دغه سیمه کې چې شیرشاه سوری پړاو کړې و د جونپور څخه تر شمال شرق پورې شپږ میله واټن لري او د قنوج څخه یې هم واټن همدومره ویل کیږي.

همایون د خپل لښکر سره یو ځا ی د ګنګا په غربي سیمه کې پړاو کړې و په داسې حال کې چې شیرشاه سوري دهمدې ګنګا په شرقي برخه کې پروت و. په دې توګه دواړو لښکرو په خپل منځ کې دریاب پوله ټاکلې وه او ارام پراته و . نه همایون او نه شیرشاه ، یوهم ددریاب څخه تیریدو ته تیار نه و. او تر څنګ یې هیڅ اړخ نه غوښتل چې د جنګ په وخت کې یې دریاب شاته وي. په دې خاطر دواړه ددې منتظر وو چې کوم یو به لمړی ددریاب څخه د راتیریدو هڅې کوې.

دمیاشتو میاشتو انتظار نه وروسته همایون د دریاب څخه د راتیریدو هڅې پیل کړې هغه غوښتل چې دجنګ پیلامه پخپله وکړي ترڅو څه پایلې تر لاسه کړي خو دبله اړخه به شیرشاه سوری ددریاب څخه د همایون د فوځونو د راتیریدو هره هڅه شنډوله.

په حقیقت کې شیرشاه سوري نه غوښتل دهمایون سره په دې وخت کې لاس وپنجه شي ، هغه ته دخواص خان له اړخه دکوم خبر د راتلو اوپخپله دخواص خان دراتګ هیله وه . هغه غوښتل چې خواص خان دخپل لښکر سره یو ځای دلته را ورسیږي نوبیا به دهمایون پر خلاف پریکنده جنګ ته ملاتړي. په همدې خاطر دواړو لښکرو د ګنګا ددریاب په دواړو غاړو باندې پړاو کړې و اومیاشتې میاشتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته پراته و. همايون به چې کله هم د دریاب څخه د تیرید و هڅه کوله نوشیرشاه سوری به د هغه وړاندی تګ شنډاوه ،تر څو خواص خان ورسره را یوځای شي.

۵۱

دشیرشاه سوری څخه د جدا کیدو وروسته لمړی خواص خان د ګوډ ښار ته ولاړ، هلته د ګوډ په ښار کې یې د هغه ځای دحاکم حضرخان سره خبرې وکړې او هغه ته یې دا ډاګیزه کړه چې دښمن پرې دحملې پلان لري ، نو په دې خاطر دې دخپل لښکر سره یو ځای تیار و اوسي ، بیا یې خپله برخه لښکر له ځانه سره واخست او د جنوب په لور ولاړ. په هغه لاره چې پالامو د مهارت او پربتګالیانو مشترک لښکر له ځانه سره را خیستې و او د ګوډ په لور را روان و نو خواص خان ورته دشپې په تیارو کې هملته په لاره کې کمین و نیوه تر څو په پالامو باندې ناڅاپي یرغل وکړي او هغه دخپل لشکر سره د نابودۍ کندې ته وسپاری. خواص خان په دې خاطر دد ې پلان څخه کار واخست چې د خواص خان مخبرانو هغه ته خبر ورکړې و چې خونړې او ظالم پالامو د خپلو لښکرو سره یو ځای د ګوډ د ښار په لور را روان دي ، اودهغه د لشکرو شمیره د خواص خا ن د لشکر څخه نزدې پنځه هومره زیاده ده . نو په دې اساس خواص خان ددښمن دلشکرو د شمیرې د په نظر کې نیولو په اساس هملته د ګوډ په لور په تلونکې لاره باندې کیناست ، هغه غوښتل په پالامو باندې شبخون وکړي او په دې توګه خپله غلبه او فتحه حتمي وګرځوي.

دبله اړخه د پالامو مخبرانو هم هغه ته خبر ورکړې و چې شیرشاه سوری د ګنګا په لورتللې دي او دبنګال د ساتنې له پاره یې خواص خان دخپل نیمایی لښکر سره یو ځای پری ایښې دي. خو خواص خان د پالامو مخبرانو ته ددې موقع ورنه کړه چې پالامو ته دهغه په لاره کې دخواص خان دکمین د نیولو په اړه خبر ورکړي ، او ددې نه یې خبر کړي چې خواص خان دخپل لشکر سره یو ځای د ګوډ په لاره کې ورته ناست دې. هغه دکمین نیولو د مخه تر څو میلو واټن پورې خپل نظامي مخبران خپاره کړي و او هغوې په خپل نوبت سره دپالامو د ټولو مخبرانو د له منځه وړلو کار تر سره کړې و. په دې اساس پالامو ته دخواص خان کمین دکیناستو په اړه کوم معلومات تر لاسه شوي نه و.

دشپې په تیارو کې ، هغه وخت چې پالامو په ډیره بې احتیاطۍ سره دخپل لښکر تر څنګ د ګوډ په لور په لاره رهي و ، نو د شپې د تیارو نه په ګټې اخستو سره پرې خواص خان توپانې سیلیو او د اور دبڅرکو په څیر حمله وکړه . پالامودخواص خان له لورې دداسې ناڅاپي حملې اویرغل انتظار نه درلود . هغه خو په دې آند و چې شیرشاه سوری د ګنګا د ګودر په لور ورغلې دې اوخواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای دګوډ په شار کې دهغه دحملې انتظار باسي ،نو په دې اساس پالامو دا فکر هم نه کاوه چې دا حمله دې خواص خان په خپله کړې وي.

دپالامو په لښکر باندې په بې خبرۍ کې خواص خان ددې ناڅاپي حملې څخه پوره پوره ګټه پورته کړه ، هغه په هغه ځواک ، هغه قوت ، هغه میړانې او هغه جرءت سره د پالامو په لښکر باندې حمله وکړه چې دپالامو لشکر یې په خپل منځ کې سره پرې کړ او دهغوې دمنځ او اړخونو څخه په کې تیر را تیر شو . اوپه دې ترتیب یې دپالامو د لښکرو زرګونه کسان د تیغه تیر کړل .

دپالامو د لښکرو په منځ کې د ورګډیدو او د هغوې دمنځنیو لیکو دماتولو وروسته خواص خان ، دهغه د لښکرو په شاتنۍ برخې باندې یرغل وروست. په دې یرغل کې هم خواص خان هغه میړانه وښووله چې د پالامو د لښکر وروستنۍ لیکې یې د فنا سره مخ کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې پالامو د خپل لښکر د مخکنیو لیکو څخه شاتنیو لیکو ته راته ، تر هغه وخته پورې خواص خان د هغه شاتنۍ لیکې په پوره ځواک سره ځپلې وې.

پالامو دخپل لښکر د دې حالت په کتلو سره ډیر وارخطا شو خو سمدستي یې هڅه وکړه خپل ځان را سنبال کړي ، هغه بې له ځنډه د لښکر پاتې برخه را واخسته او دخواص خان پر خلاف یې خپله وینه تویونکې حمله پیل کړه. خو تر دې وخته پورې خواص خان پالامو ته پوره زیان ور رسولی و ، د پالامو لښکرو ته دهمدې زیان په واسطه د خواص خان لشکرې په ډیرې قوې حوصلی سره مخکې تللې ، په دې اساس کله چې پالامو په خواص خان باندې ځوابي یرغل وکړ نو دخواص خان په لښکرو یې کوم خاص اغیز و نه کړ. په همدې وخت کې دواړو لښکرو د بنګال په دې دښتو کې یو دبل پر خلاف خپلو وینه تویونکو حملو او جنګ ته دوام ورکړ. دشپې په همدې تیارو کې د بنګال زمکې دمړو او وینو دبهیر نمونې وګرزیدې

دشپې په تیارو کې د پیل شوې دغه جنګ په پایلو کې خواص خان پالامو ته ډیره بده ماتې ورکړه ،او دهغه لښکر یې په عامه توګه د تیغه تیر کړ. د سهار د لمر د راختلو تر مخه خواص خان د پالامو د ټول لښکر څخه بیغمه شوې و ، پالامو هم په دې جنګ کې له منځه تللې و اودهغه د فوځ په ټولو شیانو او وسایلو باندې د خواص خان لشکرو ولکه کړې وه ، بیا خواص خان دخپلو ټولو شتو سره یو ځای ، دجنګ ټول لاسته راغلی آسونه او د سپرلۍ نور حیوانات له ځانه سره بار کړل او د ګنګا د دریاب هغه لورې ته یې دخبل فوځ سره یو ځای کوچ وکړ. او هغه ځای ته ولاړ چیرې چې ورته شیرشاه سوری انتظار کاوه

۵۲

کله چې شیرشاه سوری ته خبر ورسید چې دهغه ستر سالار خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای دهغه پړاو ته رانژدې شوې دې ،نو هغه سمدستي همایون ته خپل قاصد ور واستوه ، هغه قاصد د همایون سره ددریاب په هغه غاړه یو ځای شو او همایون ته یې د شیرشاه سور ي داپیغام ور ورساوه چې : اوس نو ستا خوښې پورې اړه لری چې ایا ته ددریاب دې غاړې ته راپوریوځې او که زه ددریاب هغه غاړې ته در پوریوزم او له تا سره و جنګیږم او که ستا دفوځ د راتلو له پاره ګودر پریږدم تر څو ستا لښکر د جنګ له پاره دی لورې ته را واوړي. همایون بیرته دهمدې قاصد په خوله شیرشاه سوری ته ځواب را ولیږه چې شیرشاه سوری باید د دریاب څخه د تیرید و په خاطر ګودرونه خالي کړي تر څو زه دخپل لښکر سره یو ځای ددریاب څخه تیر او د جنګ نغاره هملته و ټنګوم. شیرشاه سوري د همایون ددې وړاندیز سره موافقه وکړه او خپل لښکر یې د ګنګا ددریاب دغاړې څخه درې څلور میله واټن لرې تر بلګران پورې نژدې ور ورساوه اوهملته یې پړاو وکړ.

بلګران ته په ور رسید و سره شیرشاه دخپل لښکر د دفاع له پاره خندقونه وویستل او هغه یې همهلته کلابند کړ ، ددې خندقونو شاته یې خپله توپخانه نصب کړه او په هغې یې تجربه لرونکې ماهرین و ټاکل او ورته یې حکم وکړ چې د جنګ په وخت کې ملاتړلې ولاړ وي.

هغه وخت چې شیرشاه سوری د دریاب ګودر پرینښود او شاته تر بلګرامه پورې ولاړ نو بیا دهمایون دحکم له مخې ددریاب څخه دتیرید و له پاره یو پول جوړ کړل شو اوهمایون پرې دخپلو لښکرو سره یو را تیرشو . ددریاب څخه د راتیرید و وروسته چې همایون دخپل لښکر سره یو ځای په کومه سیمه کې پړاو کړې و ، دهغه ځای ښې اړخ ته یوه ناله وه. دا ناله به د برسات په موسم کې د اوبو ډکیده او اوبه به یې د ګنګا په دریاب کې ور پریوتې. همایون هم دپړاو د ځای څخه دشیرشاه سوری په څیر یو ستر خندق وویست ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

توپونه یی دهغې شاته نصب کړل او نوې مورچې یی جوړې کړې. همایون د شیرشاه سوری په مقابله کې د جنګ له پاره همغه طریقه خپله کړه چې څه موده مخته دپانی پت په میدان کې بابر د ابراهیم لودهي په مقابل کې استعمال کړې وه.

دګنګا د دریاب څخه د تیرید و وروسته، پر هغه ځای چې همایون د خپل لښکر سره یو ځای پړاو کړې هغه یو پاک ډاګ او پراخه میدان و. هلته به په بارانو کې اوبه راتللې. دې ځای د بلګرانه نژدې درې میله واټن درلود. څرنګه چې همایون د اپریل په میاشت کې دګنګا ددریاب څخه تیر شوې و او همهلته یی پړاو کړې و ترڅو دشیرشاه سوری سره و جنګیږي.هغه په دې ډاډمن و چې د بارانونو موسم لرې دې او په ګنګا کې هم د کلنې سیلاب د راتلو شونتیاوې کمې دي.

نژدې یوه میاشته شیرشاه او همایون یو بل ته مخامخ پراته و. هیڅ لورې د جنګ د پیلامې له پاره لمړیتوب نه کاوه. تر دې وخته خواص خان هم دشیرشاه سوري سره را یو ځای شوی و، اوس نو شیرشاه سوري هم ډاډمن شوی و ځکه چې دهغه متحده لښکر د جنګ کولو له پاره هره ګړۍ تیار ولاړ و.

د بارانونو موسم لا تر اوسه پورې ډیر لرې و. خو داسې څرګندیده چې د همایون ستوری په څرخیدو وي، ځکه د **۱۵۴۰** ز کال د مئ په میاشت کې دبادونو، ګرمیو او توپانو له کبله دوخته مخته بارانونه پیل شول. او دګنګا په دریاب کې د سیلاب د راتلو په اساس د مغلو دلښکرو پړاو د اوبو لاندې راغې. په دې خاطر همایون خپل پړاو د مخکنی ځای څخه پورته کړ او لږ څه پورته ځای ته یی یوړ.

د پړاو ددې انتقال نه وروسته همایون د شیرشاه سوری سره د ټکر کولو له پاره هوډ وکړ. ددې هوډ سره سم یی په خپلو لښکرو کې د جنګ نغاره و ټنګوله، دشیرشاه سوری لښکر هم ددې نغارې په مقابل کې خپل ډول وواهه. په دې توګه دواړه لښکرې د جنګ له پاره په لیکو کې تیارې شوې.

همایون خپل لښکر په پنځو برخو وویشه، د لښکر منځنۍ برخه یی د خپلې قومندې لاندې پریښوده، ښې اړخ له پاره یی خپل یو باوری سالار و ټاکه او د چپ اړخ له پاره یی هم خپل ورور مرزا عسکري قومندان و ټاکه، دلښکرو په لمړنۍ ډله باندې یی خپل بل ورور مرزا بهنډال قومندان و ټاکه، او دلښکرو پنځمه برخه یی دخپل کاکا زوې ناصر مرزا تر قومندې لاندې ورکړه. ددې پنځمې برخې عسکرو ته یی دا دنده هم ور وسپارله چې هغوې به دلښکرو د شا له اړخه دوه کارونه تر سره کوي، لمړی دا چې هغوې به دلښکرو د پړاو ساتنه کوي اودویم دا چې د شا له اړخه به څارنه کوي چې دښمن پرې د شا له اړخه حمله ونه کړي او په دې ترتیب لښکر ته زیان و نه رسیږي.

دبله اړخه شیرشاه سوری خپل لشکر د پنځو په ځای په څلورو برخو وویشه. منځنۍ برخه شیرشاه سوري دخپله ځانه سر و ساتله تر څنګ یی هیبت خان هم له ځانه سره ملګرې کړ. دښې اړخ قومنده یی جلال الدین جالو ته ورکړه اودهغه سره یی یوشمیر نور سرداران او سالاران دمعاونینو په توګه و ټاکل. دچپ اړخ قومنده یی دخپل مشر زوې عادل خان ته ورکړه او برهم جیت او څو نور سالاران یی ورسره معاونین وټاکل، خو دلښکرو لمړنۍ ډله یی دخواص خان دقومندې لاندې ورکړه، په دې ډله کې د شیرشاه سوری د جنګ د ډګر ډیرغښتلې او تکړه زړه ور عسکر او سالاران ورګډ شوي و.

همایون د جنګ پیلامه وکړه. دهغه ورور مرزا بهنډال لمړنې کس و چې جنګ یی پیل کړ. هغه دهمایون دلښکرو دلمړنۍ مخکښې ډلې قومندان و، مرزا بهنډال یو اوږود چکر و خوړ اوبیا یی د شیرشاه سوری د فوځ په چپ اړخ باندې ګذار وکړ، دشیرشاه سوری د فوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې برخې قومنده د جلال الدين جالو په لاس کې وه . د مرزا بهندال د حملې نه وروسته دهغه ورور مرزا عسکری هم په فعاليت پيل وکړ ، هغه هم د جلال خان جالو په لښکرو ور پريوت. دواړو مرزا عسکری او مرزا بهندال دا انګيرله چې که چيرې دواړه په يوه وارد شيرشاه سوري د عسکرو په دې برخه چې د جلال خان جالو تر قومندې لاندې دې حمله وکړي اوهغوې له منځه يوسي نو سوبه به يې ډاډمنه شي .

خودا دمرزا عسکري او مرزا بهندال بې عقلي ثابته شوه ، ځکه هغه وخت چې مرزا عسکری او مرزا بهندال د جلال الدين جالو د قومندې لاندې عسکرو باندې ور پريوتل نو په همدې وخت کې خواص خان هم د يوه توپانې حرکت په اساس دهمايون د فوځ په اخري برخې باندې يرغل ور وست او دمغلو د لښکرو په اخري برخه چې قومنداني يې د همايون د کاکا زوې ناصر خان مرزا کوله تر خپل خونړی او ناڅاپی بريد لاندې راوست. خواص خان په ډيره کمه موده کې د ناصر مرزا برخه لښکر و ځپاوه ، دهغه لښکر يې دتيغه تير کړ او پخپله ناصر مرزا و تښتيد اودهمايون په زړه کې ورننوت. د ناصر مرزا د لښکرو د تباهۍ وروسته خواص خان د مغلو دلښکر ښې لورې ته چې د مرزا عسکري د قومندې لاندې يې حملې کولې ورغې ، خو لمړۍ يې د مرزا بهندال دلمړنيو جنګيدونکو ډلو تر شا حمله وکړه ، دهغه دا حمله دومره سخته او خونړۍ وه چې دهمد ې حملې له مخې دشيرشاه سوری دغه ستر قومند ان خپل ځانته د فتحې تږولې دروا زې پرانستلې

مرزا بهندال د جنګ په پيلامه کې ډيره ستره غلطی کړې وه ، هغه ته په کار و چې دخپلو لمړنيو مخکښو جنګي کسانو سره يې دخواص خان حرکات تر څارنې لاندې نيولې وې،هغه يې دخپل ځان سره مشغول کړې وې او پری ايښې يې واې چې د لشکر و نورې ډلې يو دبل سره ټکر وکړی اودهر څوک دخپل برخه ليک څخه په ښه توګه خبر شي.

خو داسې و نه شول ، هغه وخت چې مرزا بهندال چکر وخوړ او بيا يې د جلال الدين جالو په لشکرو باندې را کيښودل نو مرزا عسکري هم دهغه سره ملګرې شوې و او دشيرشاه سوری دميمنې اړخ په ريښتنې توګه ددې دواړو دمقابلې کولو توان نه درلود او وروسته تللو ته اړ شوې و ، خو د مرزا بهندال ددې غلطيو څخه خواص خان ډيره ګټه پورته کړه اودهمايون په ډيرې کمزورې برخې باندې يې حمله وکړه او دا کمزورې برخه د لښکرو شاتنۍ برخه وه چې قومنده يې دمرزا ناصر په لاس کې وه ،خواص خان دمغلو دلښکرو دا برخه دسترګو په رپ کې له منځه يوړه.

د مغلو دلښکرو د شاتنۍ برخې د له منځه وړلو وروسته کله چې خواص خان د مغلو دلښکر په لمړنۍ مخکښې برخې او دهغوې په ميسره باندې يرغل وروست نو دهمايون د لښکر زړه هم دهغې ددې ناڅاپی حملو څخه اغيز من شوې و ،ددې حتمي پايلې د اشوې چې ددې برخې لښکر هم د خواص خان حملو د هيبت څخه د تيښتې لارې خپلې کړې او د پناه په خاطر يې دخپل لشکر منځنۍ برخې ته ځانونه ور رسول.ددې برخې قومنده پخپله دهمايون په لاس کې وه. په دې توګه د همايون دلښکر هغه برخه چې په منځ کې پرته وه هغه ددې را تښتيدلو عناصرو دبيروبار په اساس نه مخته تللې شوه او نه يې چپ او ښې لورې ته قدم اخستلې شو ، اونه د هغوې له وجې توپخانې خپل کار پيلولې شو ،که څه هم دهغوې په مقابل کې دښمن پروت و خو هغوې د خپلو راتښتيدلو دهجوم په واسطه مات رامات شوي و.

۵۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشیرشاه سوری څخه د جدا کیدو وروسته لمړی خواص خان د ګوډ ښار ته ولاړ ، هلته د ګوډ په ښار کې یې د هغه ځاې دحاکم حضرخان سره خبرې وکړی او هغه ته یې دا ډاګیزه کړه چې دښمن پرې دحملې پلان لري ، نو په دې خاطر دې دخپل لښکر سره یو ځاې تیار و اوسي ، بیا یې خپله برخه لښکر له ځانه سره واخست او د جنوب په لور ولاړ . په هغه لاره چې پالامو د مهارت او پربتګالیانو مشترک لښکر له ځانه سره را خیستې و او د ګوډ په لور را روان و نو خواص خان ورته دشپې په تیارو کې هملته په لاره کې کمین و نیوه تر څو په پالامو باندې ناڅاپي یرغل وکړي او هغه دخپل لشکر سره د نابودۍ کندې ته وسپاری. خواص خان په دې خاطر د دې پلان څخه کار واخست چې د خواص خان مخبرانو هغه ته خبر ورکړې و چې خونړې او ظالم پالامو د خپلو لښکرو سره یو ځاې د ګوډ د ښار په لور را روان دې ، او دهغه د لشکرو شمیره د خواص خا ن د لشکر څخه نژدې پنځه هومره زیاده ده . نو په دې اساس خواص خان ددښمن دلشکرو د شمیرې د په نظر کې نیولو په اساس هملته د ګوډ په لور په تلونکې لاره باندې کیناست ، هغه غوښتل په پالامو باندې شبخون وکړي او په دې توګه خپله غلبه او فتحه حتمې وګرځوي.

دبله اړخه د پالامو مخبرانو هم هغه ته خبر ورکړې و چې شیرشاه سوری د ګنګا په لور تللې دې او دبنګال د ساتنې له پاره یې خواص خان دخپل نیمایی لښکر سره یو ځاې پری ایښې دې. خو خواص خان د پالامو مخبرانو ته ددې موقع ورنه کړه چې پالامو ته دهغه په لاره کې دخواص خان دکمین د نیولو په اړه خبر ورکړي ، او ددې نه یې خبر کړې چې خواص خان دخپل لشکر سره یو ځاې د ګوډ په لاره کې ورته ناست دې. هغه دکمین نیولو د مخه تر څو میلو واټن پورې خپل نظامي مخبران خپاره کړې و او هغوې په خپل نوبت سره د پالامو د ټولو مخبرانو د له منځه وړلو کار تر سره کړې و. په دې اساس پالامو ته دخواص خان کمین د کیناستو په اړه کوم معلومات تر لاسه شوې نه و.

دشپې په تیارو کې ، هغه وخت چې پالامو په ډیره بې احتیاطۍ سره دخپل لښکر تر څنګ د ګوډ په لور په لاره رهي و ، نو د شپې د تیارو نه په ګټې اخستو سره پرې خواص خان توپانې سیلیو او د اور دبځرکو په څیر حمله وکړه . پالامو دخواص خان له لورې دداسې ناڅاپې حملې او یرغل انتظار نه درلود . هغه خو په دې آند و چې شیرشاه سوری د ګنګا د ګودر په لور ورغلې دې او خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې دګوډ په شا رکې دهغه دحملې انتظار باسي ،نو په دې اساس پالامو دا فکر هم نه کاوه چې دا حمله دې خواص خان په خپله کړې وي.

دپالامو په لښکر باندې په بې خبرۍ کې خواص خان ددې ناڅاپې حملې څخه پوره پوره ګټه پورته کړه ، هغه په هغه ځواک ، هغه قوت ، هغه میړانې او هغه جرءت سره د پالامو په لښکر باندې حمله وکړه چې دپالامو لشکر یې په خپل منځ کې سره پرې کړ او دهغوې منځ او اړخونو څخه په کې تیر را تیر شو . او په دې ترتیب یې دپالامو د لښکرو زرګونه کسان د تیغه تیر کړل.

دپالامو د لښکرو په منځ کې د ورګډیدو او دهغوې دمنځنیو لیکو دماتولو وروسته خواص خان ، دهغه د لښکرو په شاتنۍ برخې باندې یرغل وروست. په دې یرغل کې هم خواص خان هغه میړانه وښووله چې د پالامو د لښکر وروستنۍ لیکی یې د فنا سره مخ کړې. هغه وخت چې پالامو د خپل لښکر د مخکنیو لیکو څخه شاتنیو لیکو ته راته ، تر هغه وخته پورې خواص خان دهغه شاتنۍ لیکې په پوره ځواک سره ځپلې وې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پالامو دخپل لښکر ددې حالت په کتلو سره ډیر وارخطا شو خو سمدستې یې هڅه وکړه خپل ځان را سنبال کړي ، هغه بې له ځنډه د لښکر پاتې برخه را واخسته او دخواص خان پر خلاف یې خپله وینه تویونکې حمله پیل کړه. خو تر دې وخته پورې خواص خان پالامو ته پوره زیان ور رسولی و ، دپالامو لښکرو ته دهمدې زیان په واسطه د خواص خان لشکرې په ډیرې قوې حوصلې سره مخکې تللې ، په دې اساس کله چې پالامو په خواص خان باندې ځوابي یرغل وکړ نو دخواص خان په لښکرو یې کوم خاص اغیز و نه کړ. په همدې وخت کې دواړو لښکرو دبنګال په دې دښتو کې یو دبل پر خلاف خپلو وینه تویونکو حملو او جنګ ته دوام ورکړ. دشپې په همدې تیارو کې د بنګال زمکې دمړو او وینو دبهیر نمونې وګرزیدې

دشپې په تیارو کې دپیل شوې دغه جنګ په پایلو کې خواص خان پالامو ته ډیره بده ماتې ورکړه ،اودهغه لښکر یې په عامه توګه د تیغه تیر کړ. دسهار د لمر د راختلو تر مخه خواص خان د پالامو د ټول لښکر څخه بیغمه شوې و ، پالامو هم په دې جنګ کې له منځه تللې و اودهغه د فوځ په ټولو شیانو او وسایلو باندې د خواص خان لشکرو ولکه کړې وه ، بیا خواص خان دخپلو ټولو شتو سره یو ځاې ، دجنګ ټول لاسته راغلی آسونه او دسپرلۍ نور حیوانات له ځانه سره بار کړل او د ګنګا ددریاب هغه لورې ته یې دخبل فوځ سره یو ځاې کوچ وکړ. او هغه ځاې ته ولاړ چیرې چې ورته شیرشاه سوری انتظار کاوه

د غم او مصیبت په دغه ډک ساعت کې ، یعنې هغه وخت چې خواص خان دهمایون فوځ په ډیره بده ورځ اخته کړې و نو شیرشاه سوری هم دمغلو دلښکرو په میسره باندې حمله وکړه ، دمغلو ددې ځاې لورې قومندان مرزا عسکری و. د شیرشاه سوری دا چال ډیر پریکنده و ځلید ،ځکه د مغلو لښکر په میسره کې د شیرشاه سوری تر مخ ټینګ نه شو اوهغوې هم د لښکرو زړه ته ور وتښتیدل. په دې توګه ،کله چې ددرې واړو خوا و څخه د مغلو د لښکرو ماتې خوړلې د لښکر زړه ته را ټولیدل نو دهمایون دغه منځنې لښکر په خپله بې کاره و ګرزید. دهمایون په لښکرو کې دهمدې را تښتیدلو عناصرو په واسطه یو ډول بې نظمې راپیدا شوه ، دبله اړخه خواص خان د پښوا څخه د همایون د لشکر شاتنۍ برخه له منځه وړې وه اودهغې د له منځه وړلو وروسته خواص خان دهمایون د لښکر په زړه او میسره دواړو باندې یرغل وروستې و ، په همدې خاطر هغه خپله ټوله توجه د همایون دلښکر هغه مخکښې ډلې لورې ته را وګرځوله چې قومنده یې د مرزا بهنډال په لاسو کې وه. شیرشاه سورې هم د همایون دلشکر منځنۍ برخه په دې خاطر د نظر و غورځوله چې د نورو ځایو څخه د ماتې خوړلو عسکرو د راتښتیدو په اساس دهغوې حرکت محدود شوې و ،شیرشاه سورې د همدې وخت نه په ګتې اخستو سره دمیسرې په لور مخه کړه ، اوس خو حالات داسې شوي و چې دهمایون دلښکر منځنۍ برخه د حرکت نه وتلې وه ، تر څنګ یې دخواص خان په حملې دهغوې شاتنۍ برخه هم دمرګ او تیښتې سره مخ شوې واو جلال الدین جالو اوشیرشاه سورې دواړو د میسرې د لښکرو د له منځه وړلو له پاره خپلې تورې کارولې. همدا راز د همایون دلشکرو میمنه کې دشیرشاه سورې مشر زوې عادل خان په پوره میړانه جنګیده او غوښتل یې چې دهمایون د لښکرو دمیمنې لورې ته هم ماتې ورکړې.

د لړې شیبې دروند وینه تویونکې جنګ نه وروسته همایون ډیره بده ماتې وخوړه اودخپل لښکر سره یو ځاې و تښتید ، دهمایون ټول لښکر دګنګا دهغه پول په لور و تښتید چې همایون ددریاب څخه د تیرید و په خاطر څه موده مخکې جوړ کړې و . په دې وخت کې دریاب د جنګ د میدان څخه په پنځه میله واټن کې پروت و. دماتې خوړلو وروسته دهمایون په لښکر کې منډې ترړې پیل شوې وې. ددې پایلې دا شوې چې په پول باندې دخلکو د ډیرښت په واسطه ، پول په منځ کې دوه ځایه شو ، او په هغه باندې تیریدونکې ډیر خلک یا هملته تر پښنو لاندې شول او یا دګنګا په دریاب کې ژوندې ډوب شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې پول مات شو نو همايون هم دخپل فيل سره يو ځاې دپول د پاسه تيريده . په دې اساس همايون هم دخپل فيل سره يو ځاې په ګنګا کې ور ولويد ، خو په درياب کې د لويدلو وروسته فيل په مکمله توګه همايون خوندي و ساته او په لامبو يې دهغه ځايه بلې غاړې ته يوړ.

کله چې دهمايون فيل غاړې ته ورسيد نو دهمايون يوه سالار همايون ته آس را وړاندې کړ ، په دې وخت کې همايون لوڅ سر او لوڅې پښې و . هغه خلک چې د جنګ څخه را تښتيدلې و او دهغه خوا ته را رسيدلي و دهغوې سره يو ځاې د ليونې په څير د اګرې په لور روان شو . کله چې دهمايون قافله د اګرې او قنوج تر منځ د بهوګاو ته نژدې ور ورسيده ، نو دشاوخوا وسله و الوجټانو بد معاشو دهقانانو چې ډيره کې يې غله او داړه ماران و د همايون سره ډيره بده وضعه وکړه او هغه ته يې د ډوډۍ او خوراک د ورکولو څخه انکار وکړ. دد ې نه علاوه يې دهمايون هغه عسکر چې اخوا ديخوا را تښتيدلي و او همايون غوښتل هغوې بيرته له ځانه سره را يو ځاې کړي ، له منځه يوړل.

کله چې همايون ته خبر ورسيد چې د ې بدمعاشو جټانو دهغه د لښکرو په وژلو پيل کړې دې نو هغه خپل ورور مرزا بهنډال ، مرزا عسکرى او دکاکا زوې مرزا ناصر ته حکم وکړ چې د ې ګستاخو او سرکشو جټانو ته سزا ورکړي. مرزا عسکرى نه غوښتل د همايون دا حکم و مني. پايلې يې داشوې چې دمرزا عسکري او مرزا ناصر تر منځ بحث ګرم شو او خبره تريخوالي ته ورسيده. ناصر مرزا عسکري د اس په قمچينه وواهه. مرزا عسکري ولاړ او همايون ته يې دخپل کاکا د زوې ناصر ميرزا څخه ګيله وکړه خو کله چې همايون دخپل کاکا د زوې څخه په دې اړه پوښتنه ګرويزنه و نه کړه نو بيا مرزا عسکري ناراضه شو اودخپل جاګير په لور سنبل او مراد اباد ته ولاړ.

د مرزا عسکري د تللو وروسته مرزا بهنډال او ناصر مرزا دواړه دد ې جټانو دځپولو له پاره ولاړل. خو دا جټ غله او داړه ماران پوره وسلوال و او شميره يې هم کمه نه وه . په د ې خاطر هغوې دهمايون دد ې پاته تښتيدلى لشکر سره دجنګ له پاره تيار شول. ددواړو خواو تر منځ ښه جنګ وشو خو په اخر کې دهمايون لښکرو دې غلو جټانو ته ماتې ورکړه اوهغوې هم د تيښتې لار و نيوله. دجټانو عادت دا و چې تل به د مصيبت وهلو په مخ کې د وحشي حيواناتو په څير دريدل خو کله به چې دکوم ځواکمن سره مخ کيدل نو بيا به د امن شامتولې ګرزيدې.

د جټانو سره د جنګ او جدل وروسته همايون دخپل پاته عسکرو سره د بهوګاو څخه دغرب په لورې روان شو . او دريمه ورځ د لمر پريوتو د مخه اګرې ته نزدې ور ورسيد. دګنګا سره نزدې دشيرشاه سورى د لاسو څخه دماتې خوړلو وروسته همايون دومره زړه بدې او ستومانه شوې و چې داګرې کلا ته د ننوتلو څخه يې هم ډه ډه وکړه . بلکه ديوه کس شيخ رفيع الدين په کور کې يې ديره جوړه کړه. دلته د اوسيدو په وخت کې شيخ رفيع الدين ورته مشوره ورکړه چې لاهور ته ولاړ شي او دشيرشاه سورى په مقابل کې دې يو ځل بيا د خپل برخليک له پاره و جنګيږي.

په اګرې کې داوسيدو په وخت کې همايون په فکري اړخه ډير خپور وور معلوميده . په دې وختو کې يې هيڅ ډول پريکړه نه شواې کولې . دلته د اوسيدو په وخت کې يې خپل ورور مرزا بهنډال ته حکم وکړ چې هغه دې دشاهي حرم پورې اړونده ښځې د کلا څخه را وکاږي.په دې ښځو کې دهغه خور ګلبدن هم شامله وه. همايون غوښتل دغه ټولې ښځې په خپلو لاسو ووژني تر څو دهغوې برخليک د شيرشاه سورى لاسو کې و نه لويږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو د مرزا بهنډا ل د همايون په دې حکم باندې نيوکه وکړه او ژمنه يې وکړه چې هغه به تر لاهوره پورې د دې ټولو ښځو د خوندي وړلو دنده په غاړه اخلي . همايون هم څو ورځې په اګره کې پاته شو او بيا يې اګره پخپله خپل برخليک ته پرېښوده او ترې ولاړ . هغه د فتح پور سيکرې سيمې ته چې د اګرې څخه شل ميله واټن کې وه ولاړ . دا د هندوستان څخه د مغلو د هجرت پيلامه وه . هر لورې د حشر دورځې په څېر غم خپور و . داسې ښکاريده چې د اسرافيل شپيلۍ پوکې کړې وي ځکه هرې لورې ته چغې ، سورې ، ژړاوې او واويلاوې وې . خو د هغه رذيل خوې هغه تر اخره پورې نه پريښود . د همايون په خپلو ملګرو کې تر او سه پورې غداري موجوده وه ، د فتح پور سيکر کې يو ناڅرګنده کس همايون په غشي وويشت ، خو همايون خوندي پاته شو خو يو ملګرې يې زخمي شو .

همايون د خپلو ملګرو سره هلته په فتح پور سيکر کې يوازې يوه ورځ تم شو او بيا د اوسني بهرت پور شمالي برخې ته د کاما نومې غرنۍ لړۍ څخه تير او د ريواړې سيمې ته ورسيد .

د بله اړخه شيرشاه سوری هم عجيب او غريب حالت درلود . ځکه هغه ته د هغه د خوب او خيال نه بيرون بې شميره مال او دولت په لاس ورغلې و . يوازې په يوه ځرک کې هغه ته دومره آسونه ، فيلان ، جنګې سامانونه او مالې غنيمتونه تر لاسه شوي چې د هندوستان د سوبې له پاره يې هيڅ کمې نه کاوه . هغه د چنګيزخاني مغلو په څېر د انسانانو د کپريو څخه منار جوړ نه کړ او نه يې پرې د خوشحاليو جشن و لمانځه ، بلکه د ستر خداې تر مخه يې د خپلو دغو فتحو له پاره د شکرانې عبادت وکړ .

د جنګ په دويمه ورځ شيرشاه سوری د خپل فوځ سره يو ځاې د ګنګا د درياب څخه پورې ووت . هلته په قنوج کې تم شو ، د هغه ځايه يې خپل سالار برهم جيت ته د لشکر يوه برخه ورکړه او هغه يې وليږه تر څو د جنګ د ميدان څخه د تښتيدونکي همايون په تعقيب پسې ولاړ شي . د خپل لښکر يوه بله برخه يې د خپل يوه بل سالار ناصر خان په قومنده کې ورکړه تر څو سنبل او مراد اباد ته ولاړ شی او په دې ځايو باندې حمله وکړي او په خپله ولکه کې يې واخلي . او پخپله شيرشاه سوری د اګرې په لور ولاړ .

همايون د خپل پاته شوې لښکر سره يو ځاې د جنګ د ميدان څخه تښتيدلې و او د اګرې په لور تللې و . په دې خاطر همايون په هيڅ ځاې کې د شيرشاه سوری د تعقيبونکي لښکر سره مخ نه شو ، مغل چې په هره سيمه کې و ، د سختې ويرې او د هشت سره مخ شوې و . هغوې ټول د اګرې او ډهلي په لور په تيښته کې و ، د همايون او مغلو د تعقيبولو له پاره د خپلو عسکرو د ليږلو څخه د شيرشاه سوری مقصد دا و چې هغوې يو ځل بيا د جنګ له پاره په کوم ځاې کې سره د را ټوليدو جوګه نه شي . خو د دې څخه يو بل مقصد هم و او هغه دا چې د شا تلو په وخت کې همايون د خپلو پاته لښکرو سره يو ځاې د هندوستان دار السلطنت د تباهيو سره مخ نه کړي .

د ګنګا د غاړې څخه د روانيدو وروسته شيرشاه سوری کرار کرار د اګرې په لور مخته روان و او د خپل عادت له مخې به يې هره سيمه چې سوبه کوله نو د هغې سيمې نظام به يې هم خپلو کسانو ته ورسپاره ، په دې وخت کې د شيرشاه سوری سره د هغه سالاران خواص خان او هيبت خان نيازی هم وو . په داسې حال کې چې برهم جيت يو ورځ مخته د همايون په تعقيب پسې روان شوې و او اګرې ته نژدې ور رسيدلې و . هغه د همايون څخه يو منزل لرې و ، په همدې خاطر همايون هم په بيړه د جنوب په لور د فتح پور سيکرې سيمې ته وتښتيد ، حقيقت دا و چې همايون نه غوښتل چې شيرشاه سوری او د هغه لښکر د هغه په درک خرک باندې وپوهيږي .

هغه وخت چې برهم جيت د خپلو عسکرو سره يو ځاې اګرې ته نژدې ور ورسيد نو هغه هغه بې وسلې کسان چې د همايون د فوځ څخه شاته پاته او جدا شوي و بې دريغه ووژل ، د اګرې په لور د تللو په وخت کې د مختلفو سيمو د انتظام د جوړولو تر څنګ شيرشاه سوری

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیر زیات احتیاطي تدابیر د ا هم نیول چي که په راتلونکي کي کله هم د همایون سره جنګ کیږي نو هغه د خپلو ولکه شو و سیمو حالات مستحکم کړي ، قنوج ته د ور رسیدو وروسته هغه د کلا بند ښار د جوړولو بنسټ کیښود ، چي د شیدګړ په نامه یی و نوماوه . په همدي توګه کله چي هغه د بهوجپور څخه پورته د شمس اباد په لور راغي نو دلته یی هم یو نوي ستر کلي اباد کړ او ترڅنګ یی یوه کلا هم جوړه کړه چي د رسول پور په نامه یی ونوموله.

کله چي هغه د خپل لشکر سره یوځاي او د خپلو سالارانو خواص خان او هیبت خان نیازي په ملتیا اګري ته را ورسید او په دي خبر کړل شو چي برهم جیت ډیر بي ګناه وګړي وژلي دي نو شیرشاه سوري په دیره کلکه توګه برهم جیت د لعنت او ملامتیا وړ وګرځاوه او اراده یی وکړه چي په راتلونکي کي به هیڅ وخت هم برهم جیت په یواځي ځان قومندان نه ټاکي او نه به یی د نورو لشکرو د تعقیب پسي ځانته ور استوی.

۵۲

په اګري کي د اوسیدو په وخت کي یو ورځ د ماښام څخه لږ د مخه د شیرشاه سوری تمځاي ته راغي . په دي وخت کي شیرشاه سوری ځانته ناست و ، د خواص خان د کتلو سره سم یی هغه ته مخ کړ او ورته یی وویل چي : خواص خانه زویه ! دلته راشه او له ما سره څنګ کي کینه . خواص خان ورته وویل چي : تاسي زه را بللي وم ، خیریت خو دي ؟ شیرشاه سوری ورته مسکي شو او ورته یی وویل چي خیریت دي ، فکر مه کوه . یوځل خو دلته زما خواته کینه ، په دي وخت کي په خونه کي هیڅوک نه و . د خواص خان د کیناستو وروسته ورته شیرشاه سوري په پلرني شفقت او مینه وویل چي :

خواص خان زویه ماته د یوه دیر مهم کار د ترسره کولو له پاره را بللي یی ، داسي کار چي هغه د زما د فرایضو څخه شمیرل کیږي ، دا ډیره مهمه او اړینه دنده ده او زه غواړم چي همدا نن یی تر سره کړم . ځکه زه د دوو اونیو څخه زیات دلته په اګره کي نه تم کیږیم او غواړم چي د دهلي په لور ولاړ شم .

ګوره خواص خانه زویه ! لکه څنګه چي ته پوهیږي چي ما هوډ کړي دي چي په راتلونکي نژدي وختو کي به برهم جیت د سالار په توګه هیڅ ځاي ته و نه لیږم . ځکه چي هغه ډیر وخت غیر مسؤلانه کارونه تر سره کوي ، زه غواړم چي له دي وروسته تا د مغلو د ځواکونو د تعقیب کولو پسي ولیږم. برهم جیت به له تا سره ستا د معاون په څیر د رومي . خواص خان تر یوه وخته پوري د شیرشاه سوری خبري په ډیر غور او دقت سره اوریدلي ،بیا یی شیرشاه سوري لوري ته وکتل او ورته یی وویل چي : ته د کومي دندي د اجرا کولو په لور اشاره کوي ؟ د شیرشاه سوري په شونډو باندي نری شانته خندا را پیدا شوه او بیا یی خواص خان ته وویل چي :

ګوره خواص خانه ! ته دلته زما سره زما د زوي په څیر یی ، په داسي ګنګا او ګیتا زما د لوڼو په څیر دي . خواص خانه زه همدا نن بلکه داسي یی وګڼه چي همدا اوس ستا د واده کولو غوښتونکي یم ، ستا د واده د مسؤلیت نه د خلاصون څخه وروسته به زه وپوهیږم چي ما خپله دنده تر سره کړي ده . ګوره زویه ! زه غواړم چي په یوه وخت کي د ګنګا او ګیتا دواړو سره ستا واده جوړ کړم ، ما دد ي مقصد له پاره ګنګا او ګیتا دواړه را بللي دي ، فکر کوم چي تر لږي شیبي پوري به هغوي دواړه را ورسیږي د هغوي سره به د لښکرو قاضی هم ملګري وي او ستا د نکاح اهتمام به وکړي وو ایه چي ایا په دي اړه تاته کوم اعتراض شته ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان تر لږه ځنډه پورې خاموشه ناست و بيا يې په خندانه خوله وويل چې: زما د رونده شيرشاه ! ماته به ولې په دې باره کې کوم اعتراض پيدا کيږي. زه خو بې د هغې هم د ګنګا او ګيتا دواړو سره واده کوم. نو که چيرې ته ماته دا واده همدا اوس او په همدې شيبه کې کول غواړې نو ماته په دې اړه هيڅ اعتراض نه شته. د خواص خان له اړخه د ځواب په اوريدو سره شيرشاه سوری ډير زيات خوشحاله شو غوښتل يې نور څه هم ووايي چې په همدې ګړی کې دلښکرو قاضي او ترخنګ يې ګنګا ، اوما ، دشيرشاه زوې ، او يو بل ځوان کمرې ته را ننوتل. ټول راغلل او دشيرشاه سوری تر مخه کيناستل. ګنګا د ګيتا په څير خپل ټول وجود رانغاړلې و. په دې وخت کې د لږ څه وخت له پاره خاموشی خپره وه. بيا شيرشاه سوري د خواص خان په لور مخ کړ او ورته يې وويل چې: واوره خواص خانه زويه ! زه غواړم ستا د واده سره يو ځاې د اوما واده هم وکړم. ځرنګه چې تا اوما ته خور ويلي دی نو ددې اړخه دا هم زما لور ده. دغه ځوان چې زما د بچيانو سره يو ځاې دلته راغلي دې غواړم د اوما سره يې واده وکړم ، نو په دې توګه به زه خپل هغه فرايض چې زما په اوږو پراته دي ترسره کړم. د شيرشاه سوري ددې پريکړې څخه خواص خان ډير زيات خوشحاله شو غوښتل يې نور څه هم ووايي چې خواص خان پرې را مخته شو او ويې ويل چې:

زما د رونده شيرشاه ! ګنګا چيرې ده ، دا خو يوازې ګيتا دلته ناسته ده. د خواص خان ددې پوښتنې په اساس دشيرشاه سوری نه پرته نورو ټولو وخندل. بيا شير شاه سوری ځواب ورکړ چې:

خواص خانه زويه ! په اصل کې ستا سترګې دوکه خوري ،ته نه ګورې چې ستا تر مخه ګنګا او ګيتا دواړه ناستې دي ، خواص خان لږ څه انديښمن شانته شو او ويې ويل چې تاسې څه ډول خبرې کوئ؟ زه خو په خپل مخکې يوازې ګيتا وينم. دهغه په دې خبره شيرشاه سوري په خپله مخکې ناستې ګنګا ته وويل چې: ګنګا لورې تا خو بلکل خپل ځان را نغاړلې دې ،اوس نو دخپله مخه نقاب لرې کړه ، ګنګا د حکم سره سم په حرکت راغله ، په خپل لاسونو يې لمړی مخ او بيا نور بدن را ښکاره کړ ،خواص خان حيران پاته شو ، هغه د ګيتا په شکل کې په خپله ګنګا وه. خواص خان تر يوه وخته پورې په ډير تعجب سره ګنګا ته کتل او بيا يې وپوښتل چې که چيرې دا ګنګا وي نو بيا ګيتا چيرې ده؟ شيرشاه اوما ته وکتل او ورته يې وويل چې: اوما لورې ! خواص خان ته ټوله قصه وکړه تر څو د ګيتا په اړه دهغه غلطه انګيرنه له منځه ولاړه شي ، دشيرشاه سوري دحکم سره سم اوما ټوله قصه په پوره تفصيل سره ژر ژر بيان کړه او ورته يې وويل چې په څه ډول هغوې د حويلۍ څخه ووتلې او بيا د ګنګا سره يو ځاې د زيارت لنګرځاې ته ورغلو ، بيا ګنګا خپل لباس تبديل کړ او د خير غوښتونکې په کاليو کې يې خپل ځان د ګيتا په نامه واړاوه. بيا يې د مهارت په لاس د راتښتولو او ان تر خواص خان پورې د رارسيدو ټولې پيښې ورته په تفصيل سره وويلې.

دټولې قصې په اوريدو سره خواص خان هم دخندا نه شين و ،دهغه ددې حالت په کتلو سره د ګنګا په مخ باندې هم خوشحاليو ځپې وهلې ، بيا يې په همدې خونه کې دخواص خان اوګنګا تر منځ د واده رشته وتړله ، په داسې حال کې چې اوما هم په همدې ورخ واده کړله شوه.

۵۳

نيرمل په لښکر ځاې کې ځانته ناسته وه چې يوه نجلۍ دهغې خيمې ته ور ننوته. دغه ډيره دښايسته‌صورت لرونکې، دګلونو په حير دښکلې شکل لرونکې په څير زړه راښکونکې وه. کله چې نيرمل هغه په خيمې کې وکتله نو دهغې دکتلو سره سم د خپله ځآيه راپورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوه ، هغه نجلۍ مخته راغله او د نیرمل څخه یې وپوښتل چې ایا زه دې و پیژندلم ، نیرمل په دې وخت کې ډیره خوشحاله معلومیده بیا یې وویل چې هو ! ماته و پیژندلې ، ته د مهارت ملګرې او د عزیز پالامو خور کملاوتي یې. راځه او له ماسره نژدې کینه. زه تاته زما خیمې ته په راتلو سره ښه راغلاست وایم . هغه نجلۍ چې نوم یې نیرمل کملاوتي و وایه مخته راغله ، نیرمل له ځانه سره یو ځای کینوله او پخپله هم کیناسته. بیا مخته له دې چې نیرمل د کملاوتي څخه څه وپوښتي ، پخپله کملاوتي په خبرو پیل وکړ او وېې ویل چې : ګوره نیرمل ! زه نه غواړم پر تاباندې کوم احسان بار کړم خو له تا څخه پوښتنه کوم چې ایا زما کورنۍ پر تاباندې داسې کوم احسان کړې دې چې تا ته د یارګار په توګه په ذهن کې پاته وي . دهغې په دې خبره نیرمل تر یوه وخته پورې غور وکړ او بیا یې د کملاوتي په لور د کتلو وروسته وویل چې :

کملاوتي زما خبره واوره ! زه په ریښتوني توګه ستا د کورنۍ ممنونه یم ، هغه وخت چې زه یې را وتښتولم او د مهارت د اوسیدو ځای ته یې راوړم ، نو هلته به په ریښتیا توګه زما عصمت او عزت لوټیدونکې و خو ستا مور زما له پاره مددګاره وګرزیده او هغې زه د یوې وینځې په څیر د خپل ځان سره وساتلم ، دهمدې کار له مخې هلته د مهارت په هستونګځای کې زما عزت او عصمت خوندي باته شو نو په دې خاطر کملاوتي ! زه ستا د کورنۍ ډیره احسان منده یم.

د نیرمل په دې خبرو سره د کملاوتي په مخ باندې د خوشحالۍ نښې رابربنډې شوې ، تر لږه وخته پورې په فکر کې ډوبه وه ، او بیا یې په خبرو پیل وکړ او وویې ویل چې :

نیرمل ! واوره ! چې په ډیره ستونزمنه توګه مې ستا درک پیدا کړې دې او په دې خیمه کې مې له تاسره دغه ځانته لیدنه د ډیر صبر او زغم نه وروسته تر لاسه شوې ده ، اوس خو د شیرشاه سوری په خیمه کې د ګنګا او خواص خان تر منځه د نکاح کولو پروګرام روان دې، ما هم د همدې وخت څخه ګټه پورته کړه او ستا خیمې ته راغلم ، او په هغه موضوع چې ما له تاسره خبرې کول غوښتل هغه د ځانتّه والې غوښتنه کوي ،ګوره نیرمل ! که زه تاته د کوم کار له پاره ووایم نو ایا ته به هغه کار زما له پاره وکړې ؟نیرمل ورته وویل چې : کملاوتي ! زه به تر خپله وسه پورې دهغې کار په کولو کې بیړه وکړم ځکه چې ستا کورنۍ پر ماډیر زیات احسان کړې دې او زه دهغې څخه انکار نه شم کولې ، وو ایه چې ته له ما څخه د څه ډول کار د کولو غوښتنه کوې؟کملاوتي د څه ویلو د مخه لږ څه فکر وکړ او بیا یې وویل چې :

ګوره نیرمل ! تا ته به یاد وی چې په بنګال کې زما وررور پالامو د پرتګالیانو سره یو ځای یو ګډ لښکر تیار کړې و ، هغه غوښتل د خپل دوست مهارت بدله واخلي او غوښتل یې د شیرشاه سوري لښکر ته ماتې ورکړي ، شیرشاه سوري دهغه د مقابلې له پاره خواص خان ور واستوه ، دا زما د وررور پالامو بدقسمتي وه چې دهغه ګډ لښکر ماتې وخوړه ، دهغې لښکر هر هر سپاهې د مرګ کومې ته ورغې او زما وررور پالامو پخپله د خواص خان په تورو باندې پرې پرې کړل شو . واوره نیرملې ! زه غواړم د خواص خان څخه خپله بدله واخلم. ایا ته په دې لړ کې له ما سره کومک کولې شې ؟

نیرمل تر یوه وخته پورې خاموشه او په فکر کې ډوبه شوې وه ، بیا یې ترې و پوښتل چې څنګه ملګرتیا ؟کملاوتي ورته وویل چې :

واوره نیرملې !دې خواص خان زما د وررور پالامو تر څنګ مهارت هم وژلې دې ، په دې خاطر زه غواړم د خواص خان څخه د دې دواړو د وژلو بدله واخلم او هغه ووژنم . دلته د شیرشاه سوري تر لښکره پورې له ماسره دوه کسه ساتونکې راغلي و ، خو ماهغوې بیرته و

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیږل ، ما په دې باور درلود چې ته به زما دخبرې څخه مخ نه اړوې. ګوره ! زه غواړم چې همدلته په لښکر کې له تاسره یو ځای و اوسم ، کرار کرار د خواص خان نژدیکت تر لاسه کړم ، هغه دخپلې مینې په جال کې را ونغاړم، اوکله چې ما ته داسې فرصت تر لاسه شو نوبیا به زه د وخت او ځای په کتلو سره هغه له منځه یوسم او له دې ځایه به و تښتم. واوره نیرمل ! ایا ددې کار په اړه به له ماسره بسپنه وکړای شې. زه غواړم چې همدلته ستا په خیمه کې پاته شم ، د واده څخه وروسته به ګنګا دخواص خان خیمې ته ورځي ، ستا دهغې بلې ملګرې اوما هم واده تر سره شوې دې نو په دې اساس به هغه هم د خپل خاوند خیمې ته ورځي. ته به ځانته پاته کیږې نو په دې خاطر زه غواړم له تاسره واوسیږم. او دا چې کله شیرشاه سوری خپل لښکر اخوا دیخوا وړي او ته هم دهغوې سره ځې نو زه به هم له تاسره اوسم او ستا دخیمې ملګرې به یم. او په دې توګه به زه خواص خان ته خپل ښایست او خپل جسم را بربنډوم او دخپلې مینې په لومو کې به یې را نغاړم او کله چې زه پر هغې بریالۍ شم نو هغه به له منځه یوسم او بیا به دد ې ځایه خپلې پښې سپکې کړم. اوس راته ووایه چې ستا ځواب څه ډول دې ؟

که چې کملاوتي خبرې بس کړې نو نیرمل سر ټیټ کړ او تر ډیره وخته پورې په فکر کې ډوبه وه ، بیا یې کملاوتي ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

واوره کملاوتي لورې ! ایا داسې به شوني نه وي چې د اخري پریکړې له مخه ته ماته د فکر کولو له پاره یو څو ورځې مهلت راکړې ؟تر څو زه په دې اړه فکر وکړم ، که چیرې زه ستا د کار به کولو باندې تیاره شوم نو په مکمله توګه به له تاسره و دریږم او که چیرې خپل ځان مې ددې کار له پاره تیار و نه کوت نو په څرګنده توګه به درته ځواب ووایم چې دا کار زما په وس کې نه د ې. په دې وخت کې تر ې کملاوتي وپوښتل چې: په دې ورځو کې به زه چیرې اوسیږم ؟ زه به په ډیره بې صبرۍ سره ستا دځواب انتظار کوم. نیرمل ورته وویل چې: ته په دې اړه اندیښنه مه کوه. ته به همدلته زما په خیمې کې اوسیږې. زه به ستا د ټولو اړتیاو په اړه قدم اخلم او ستا له پاره به دکالیو او خوراک ډیرښه انتظام کوم. او کله چې ګنګا اوخواص له ماڅخه ستا په اړه و پوښتې نوزه به ورته وایم چې دا زما دیوه دوست لور ده چې زما دکتلو له پاره راغلې ده او غواړي څو ورځې دلته زما تر څنګ واوسیږي.

دنیرمل د ځواب په اوریدو سره کملاوتي خوښمنه شوه ، مخته ورغله اونیرمل یې په غیږ کې و نیوله او په تندي یې ښکل کړه. ګوره نیرمل ! زه ستا ډیره زیاته مننه کوم چې تا ماته په خپله خیمه کې داوسیدو ځای راکړ. په همدې توګه زه هیله لرم چې دهغه کار له پاره چې زه راغلې یم په هغې کې هم له ماسره بسپنه او مدد وکړې او د فکر کولو نه وروسته به زما په حق کې پریکړه وکړې. نیرمل غوښتل په ځواب کې ورته څه ووایي چې په همد ې وخت کې ګنګا ا و اوما هم خیمې ته را ننوتلې.دهغوې تر شا خواص خان او د اوما خاوند هم را روان و و. ګنګا ورته مخته شوه او غوښتل یې نیرمل ته څه ووایي چې نیرمل ورته په خبرو پیل وکړ .

دغه نجلۍ چې دلته یې تاسې له ماسره وینئ ددې نوم کملاوتي دې ، دا زما د یوه دوست لور ده چې په ډیره ستونزمنه توګه یې زما ځای پیدا کړې اودلته راغلې ، دا غواړي دلته څو ورځې له ماسره و اوسیږي، دهغې په دې خبره ګنګا وویل چې: دا خو نوره هم ډیره ښه خبره شوه ، ګوره نیرمل !ما او خواص خان پخپلو کې واده وکړ او او اوما هم واده شوه ، اوس نو تر هغې چې لښکر دلته په اګره کې وي نو زه به دخپل میړه خواص خان سره په خیمه کې یوځای اوسم ، شیرشاه سوری زمونږد اوسیدو له پاره یو تعمیر ځانګړې کړې دې ، اوما به هم دخپل میړه سره یو ځای وي خو ته به همدلته په دې خیمه کې اوسیږې ، پخوا مو ستا په اړه اندیښنه درلوده خو ددې پیغلې کملاوتي په راتلو سره داسې وګڼه چې زمونږه هغه ستونزه حل شوه. اوس به ته یواځې والې نه احساسوي او کله چې خواص خان دخپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر سره يو ځاي کومې لورې ته کوچ کوی نو زه به هم ورسره يم او ته به هم زمونږ سره يو ځاي کوچ کوې ، ستا له پاره د ځانته خيمې له پاره انتظام کيږی. که چيرې ته غواړې نو کملاوتي پيغله هم له ځانه سره بوتللاې شې تر ځانته والي دې له منځه ولاړ شي.

په ځواب کې کملاوتي ګنګا ته په نيغه توګه وويل چې : ستا سې د راتللو څخه دمخه نيرمل له ماسره همستاسې په اړه خبرې کولې ،ګوره ګنګا ! ستاسره په ليدلو باندې زه ډيره زياته خوشحاله شوم او ماته نيرمل ويلي و چې ته د رهتاس دراجه شهزادګی يې، زه تا ته ستا په واده باندې مبارکي وايم، بيا کملاوتي دخواص خان په لور وکتل او ورته يې وويل چې : ستا د راتلو تر مخه نيرمل ماته ستا ډيره ستاينه کړې ده . هسې خو هم ما ستا په اړه ډيرې زياتې قصې اوريدلې دي ، د شيرشاه سوری د سپه سالار په څير خلک ستا ډيره ستاينه کوي ددې نه اخوا د هندوستان په زمکه باندې ستا د ميړانې او بهادرۍ ډيرې خبرې خپرې شوې دي، مهارت چې دهيچا له لاسه يې ماتې نه خوړه ، همتا ماتې ورکړه او له منځه دې يوړ ، د مهارت ملګرې اوخپلوان پالامو چې دپرتګاليانو سره يې ګډ فوځ جوړ کړې هم ستا په لاسو مات او وژل شو ددې نه علاوه ، تا د شيرشاه سوری په مشرۍ کې ډيرو سترو سترو لښکرو ته ماتې ورکړې او له منځه دې وړی دي. زه به په دې خبره کې هيڅ ډول شرم احساس نه کړم چې ووايم چې زه ستا د زړه ورتيا ، جنګې پوهې او بهادرۍ ډيره ستاينه کونکې يم. کله چې کملاوتي خاموشه شوه نو خواص خان ورته په نرې شانته او از سره وويل چې:

ګوره کملاوتي ! ستا ډيره مننه کوم چې تا په داسې ټکو کې زما ستاينه وکړه او زما د بهادريو او ميړانو صفت دې وکړ ، ددې اړخه زه يو ځل بيا ستا ممنون يم ، دخواص خان ددې خبرو څخه داسې معلوميده چې دکملاوتی حوصله او عزم نور هم ستر شوې وي ، هغې سمدستي په خبرو پيل وکړ او ويې پوښتل چې: د شيرشاه سوری ستر جرنيله ، محترمه او پياوړې خواص خانه !که اجازه راکړئ چې کله کله ستا او د ګنګا سره د کتلو له پاره درشم. ايا زما درتګ خو به بد نه ګڼئ ؟دخواص خان څخه ګنګا را مخته شوه او ويې ويل چې: په دې کې د بدو منلو څه خبره ده !ته چې کله هم وغواړې زمونږ ځاي ته راتللې شې . ستا تر مخه به هيڅ ډول خنډ او ځنډ نه وي. دګنګا په دې خبرو کملاوتي نوره هم وغوړيده ، اوپه ځواب کې يې هيڅ هم ونه ويل ، ګنګا يو ځل بيا د نيرپه لور وکتل او ورته يې وويل چې :

نيرملې ! زه او اوما خپل څه ضروري شيان ستا دخيمې څخه اخلو ،که چيرې تاته دکوم څيز اړتيا وي نو ووايه . نيرمل ورته وويل چې په خيمې کې هر څه شته . ما ته هيڅ نه دې په کار . تا سې دواړه خويندې خپل شيان را ټول کړئ او دخپلو نوو ځايو په لور ولاړې شئ ، زه دعا کوم چې الله ستا سې د دواړو ژوندونونه کامياب اوبرياليې وګرځوي .ددې وروسته ګنګا خپل ټول ضروري شيان راټول کړل اودخواص خان سره يوځاي دهغه ځايه ووتله. اوما هم خپل سامان راټول کړ اود خپل ميړه سره يو ځاي روانه شوه.

۵۴

شيرشاه سوری د خپل لښکر سره هلته په اګره نژدې دوه اونۍ قيام وکړ ، دهغې وروسته يې خواص خان ته دخپل لښکر برخه ورکړه اوهغه يې دهمايون اودهغې ددوستانو دتعقيبولو پسې واستوه. د خواص خان سره يې يوځاي برهم جيت دهغه د نايب په څير ورولېږه. تر دې وخته پورې شيرشاه سوري ته دخپل سالار ناصر خان په اړه هم پوره معلومات تر لاسه شوې و .ناصر خان سنبل او مراد اباد فتحه کړی و او د دهلي په لور خوزيدلې و ، په دهلي يې هم ولکه کړې وه. شيرشاه سوری ددې خبرې د اوريدو نه سمدستي وروسته د دهلي په لور روان شو خو دهلي ته د تللو مخکې يې د اګرې له پاره ډيره ښه انتظام وکړ، ددې انتظام وروسته هغه داګرې څخه ولاړ . هغه د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخوانۍ لارې څخه چې د جمنا د شرقي برخې څخه د فيروز اباد تر څنګ تيريږي سفر و نه کړ. بلکه هغه دا سفر د مترا له لارې چې ګڼ ځنګلونه لري او د بد معاشو او مجرمو خلکو ځاې دي ، تر سره کړ.

هغه لاره چې د مترا څخه تيريده هغه د اګرې او دهلي تر منځه ډيره نژدې او ګړندۍ لاره وه. دد ې لارې د سفر کولو څخه د شيرشاه سوري مقصد داو چې خلکو ته وښيي چې اوس نو دا لاره د اګرې او دهلي تر منځه خطرناکه نه ده . همدا لاره بيا وروسته يوستره شاهراه وګرزيده. او د ګرنډ ټرانک نوم ورکړل شو .

د برسات د موسم د پيليدو د مخه شيرشاه سوری دهلی ته ورسيد اود برسات ټول موسم يې هملته تير کړ ،خو پنجاب ته د تللو د مخه شيرشاه سوری غوښتل په دې اړه لږ څه سوچ او فکر وکړي ، شايد چې هغه د هندوستان هغه پخواني سياست کوت چې په هغه کې ويل شوي چې انسان ته هغه وخت قدم اخستل په کار دي چې د خپل بل قدم د اخستو له پاره د پښو لاندې زمکه وتلي ، په دې اساس شيرشاه ته هم د برسات په موسم کې د پنجاب په لور د تللو د مخه يوځل نه شايد څو ځله فکر کړې وي. ځکه چې هغه ته د پنځه دريابونو څخه اخوا تلل و چې لږه ترلږه د دوو لکو مغلو د اوسيدو ځاې و . او هغوې هلته يو ځل بيا د خپلې وروړګلوۍ ريښې را تازه کولې.

د دې نه اخوا هغه ته د ستلج د درياب تر څنګ هم د نورو دښمنانو سره ټکر کول تر مخه وو . ځکه هغه ويريده چې د هغې دغه دښمنان هر وخت چې وغواړي په دې باندې حمله کولې شي. د هغو په لمړي سر کې د مالوې ملوخان و چې اوس ورته د قادرشاه لقب ورکړل شوې و ، د دې نه علاوه د جودپور راجه ماديو و ، هغه ته د ګجرات څخه هم ويره وه ،خو په دې ورځو کې په ګجرات کې يو ډول کورنې جنګ پيل شوې و نو په دې خاطر ورته د ګجراته سمد ستې کوم ګواښ نه و متوجه.

شيرشاه نه غوښتل چې د ستلج درياب څخه تير شي او په پنجاب کې پښه کيږدي ،ځکه که شيرشاه سمد ستي د ستلج څخه تيرشوې وې نو مغلو به د خپلو ځانو د خوندي ساتلو په غرض يو بل ته لاس ورکړې وې او د شيرشاه سوری پر خلاف به يې دا سې جنګ پيل کړې وې لکه چيتا چې مجبور شي او په جنګ پيل وکړي. شيرشاه سوري د ډير صبر او زغم څخه کار اخست ،هغه په دې پوهيده چې په مغلو کې صبر او زغم تر ډيره نه پاته کيږي او د هغې وروسته هغوې يو ځل بيا د نفاق او اختلاف ښکار ګرځي .

د هندوستان د حکمران په څير د هلي ته د هغه ورننوتل شيرشاه سوری د کوچينوالي د خوبونو تعبير و . د هلي چې په سهسرام کې د هغه د ذاتي شتمنۍ او ملکيت څخه ډير لرې و اوس د هغه د قدمونو لاندې و ، دا د شيرشاه سوري د زاړه عمر اخري پسرلې و . حال دا چې د هغه د سياسي ژوند له پاره د کمال وخت و . هغه وخت چې شيرشاه سوری د هلي ته را ننوت نو په دارالسلطنت کې د هغه په وياړ ستر جشن جوړ کړل شو .

هغه وخت چې شيرشاه سوری د خپل لښکر سره يو ځاې دهلي ته راننوت نو د دهلي يوې کمزورې ښځې د دې خبرې په ويلو سره د دهلي د هر وګړي ترجماني وکړه: « بالاخره دهلي ته خپل (ميړه) خاوند پيدا شو »

دغې زړې ښځې د شيرشاه سوری په اړه دا خبرې د هغه تر شا کړې وې ، د شپاړسمې پيړۍ د دغې زړې په ذهن کې د ميړه « خاوند» انځور د کوم نمايشي خاوند (ميړه) په څير نه و بلکه د منځنيو پيړيو د ډير ځواکمن ميړه په څير و ، دا سې ميړه چې د خپلې ښځې ساتنه وکړاې شي ، د هغې پالنه وکړي او تر څنګ يې د ځواک له مخې مرمت هم وکړي. دا د دا سې يوه ميړه انځور و ، دا چې هغه ځوان وی يا عمر تيرې ، د ښه صورت او شکل خاوند وي او يا بد شکله ،خو منصف مزاجه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو که چیرې د هلي د شیرشاه سوری په راتلو سره جشن جوړ کړې و ، د شیرشاه سورې ستاینه یې کوله نو دا کوم د حیرانتیا وړ خبره نه وه . په دې خاطر چې د دهلی خلک د شیرشاه سوري د سیرت څخه پوره پوره خبر و و . هغوې هیلمن و چې شیرشاه سوری به د دهلی د ښیا رغونې اوښایست او تر څنګ یې د دې ښار د او سیدونکو د رفاه او ښیګڼې له پاره کار کوي.

دهلي ښار ته دشیرشاه سوری د ورننوتلو په وخت کې د دهلي ستر شاعر اعظم جائیسي هم شیرشاه په خپلې هندې شاعرۍ کې ډیرستایلې دې ، که څه هم اعظم جائیسي د شیرشاه سوري د دربار شاعر نه و او د دنیاوې مسایلو څخه بې نیازه و خو هغه شیرشاه سوری د منصف مزاج خاوند سخت جلیل القدره حکمران یادې کړې دې ، دا سې معلومیږي چې د جائیسي په شاعرۍ کې د هندوستان روح ور پوه کړل شوې دې ، هغه شیرشاه سوري ته په خطاب کې وایی چې: (پادشاه توجګت ګـۓ، جګت تمارا محتاج)

دشیرشاه سورې له پاره جایسي دا سې ستر او اعلې شاعر وګرزید لکه څنګه چې په راتلونکې وختونو کې د اکبر له پاره دتلسي داس په څیر بې مثاله شاعر تر لاسه شو. په هر حال شیرشاه سورې د اکبر له پاره د شهرت او عظمت بنسټ کیښود. په همدې توګه جایسي هم دتلسي داس له پاره په(اودي ژبه کې) د شاعرۍ لاره پرانسته. پایلې یې داشوې چې په راتلونکې وختو کې په هندې ژبه باندې د اودي ژبې غلبه وکړه.

د بله اړخه خواص خان هم دبرهم جیت سره یو ځای دمغلو په تعقیب کې روان و ، دخواص خان او برهم جیت تر مخه د مغلو یوشمیرکورنیو دوابه ، دهلي او اګره پریښودل اودخپلو ځانو دخوندي ساتلو په خاطر د تیښتې په لور رواني وې. دا مغل بې چارګان چیرې د پټېدو هم نه و.ځکه چې هغوې په هندوستان کې بیګانه و ، تر څنګ یې دهغوې شکل او شباهت هم ډیر حیرانونکې و . هغوې دخپلو خاصو ږیرو او ننوتو سترګو له مخې هر چیرې پیژندل کیده . په همدې خاطر هغوې ته ګوانښ و چې و به نیول شي او له منځه به ولاړ شي.

ډلې ډلې مغل د مختلفو ښارونو او کلیو څخه راوتل او تښتیدل. ددوې ډیره کو د راجپوتانه په لور ولاړل. اویو شمیر نور بې د همایون د وړور هندال د قافلې سره یو ځای شول ، هغوې دمغلو ښځې او کوچنیان د الور له لارې لاهور ته رسول.

لاهور ته د تللو لاه پاره مرزا هندال هغه لاره خپله کړه چې د اګرې او الور تر منځه د جټانو د سیمې څخه تیریده ، دا سیمه د ځنګلونو څخه ډکه وه ، په دې لاره کې وحشي او بد معاشو جټانو په مرزا هندال باندې حمله وکړه، مرزا هندال دهغوې سره دا سې مقابله وکړه اوداسې سخته یرغل یې پرې وروست چې هغوې د یوې مخې د نشت سره مخ کړل. ددې راجپوتانو او جټانو د له منځه وړلو وروسته هغه په تیزۍ سره د لاهور په لور وخوزید.

دبله اړخه همایون هم دخپل لښکر سره یو ځای ریواړي ته ورسید. هلته ریواړې ته د وررسیدو سره سم هلته تم شو او فکر یې و کړ او بیا یې پریکړه وکړه چې دخپل وړور مرزا هندال پسې وروسته دلاهور په لور ولاړشي، د ریواړي څخه د لاهور په لور دتللو په وخت کې همایون د رهتک په لور وخوزید ، رهتک د دهلي څخه دغرب په لور څلویښت میله واټن لري، همایون هلته د مئ په میاشت کې ور ورسید. رهتک دهمایون په ولکه کې نه و بلکه دهریانه د ولایت یوه برخه وه چې همایون د شهنشاه په توګه دیوې قصیدې د انعام په بدل کې خپل وړور مرزا کامران ته وربښلې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همايون رهتک ته د ورسيدو سره دا هيله درلوده چې څرنګه چې دا سيمه دهغه د ورور مرزا کامران پورې اړونده ده نوپه دې خاطر به خلک دهغه دروند استقبال وکړي. خو هغه هغه وخت حيران شو چې درهتک خلکو ښار ته دهغه د راننوتلو څخه مخنيوي وکړ او دهغه ترمخه يې د شهرپناه دروازه وتړله. همايون د خپل لښکر سره يو ځای د رهتک د ښاره نه بيرون پړاو وکړ ،په همدې وخت کې دهمايون ورور مرزا هنډال هم د الور څخه رهتک ته را ورسيد. درهتک دخلکو د عکس العمل په کتلو سره همايون په رهتک دحملې کولو حکم وکړ او دښار ساتونکې ډلې يې و نيولې او ښار يې په خپله ولکه کې واخست ، ددې حملې څخه دا هدف نه و چې همايون غوښتل په دې ښار کې تم شي بلکه هغه دا کار دخپل عزت او ابرو د خوندي ساتلو په خاطر وکړ .

په رهتک کې دڅو ورځو د تمکيدو وروسته همايون ددې ځايه کوچ وکړ او د سرهند په لور روان شو ،همايون به هره ورځ شل يا پنځه ويشت ميله واټن سفرکاوه . په دې لړ کې سرهند ته ورسيد ، سرهند ته د ورسيدو له پاره هغه هغه لاره خپله کړه چې د سمانې او پټيالې څخه تيريده .همايون د خپل لښکر سره يو ځای څو ورځې هلته په سرهند کې تم شو ،اوبيا يې ددې ځايه هم کوچ وکړ ،خپل ورور مرزا هنډال يې د خپل لښکر سره هلته د ستلج ددرياب په غاړه و ټاکه ترڅو خواص خان پرې دهغه لورې حمله ونه کړي. ځکه همايون ته خبر ورغلې و چې شيرشاه سوری خواص خان ته حکم کړې دې چې هغه دې يواځې او يواځې همايون تعقيب کړي خو حمله دې پرې نه کوي.

دخپل ورور مرزا هنډال د ټاکلو وروسته همايون په ډيره ارامۍ سره د ستلج ددرياب څخه تير شو او جالندهر ته ورسيد .دلته يې قيام وکړ او د بياس ددرياب په غاړه يې دخپل ورور مرزا هنډال انتظار پيل کړ .

اوس نو شيرشاه سوری هم دخپل لښکر سره دپرلپسې سفرونو وروسته لاهور ته را رسيدلې و ، هلته دلاهور ښار هم په دې ورځو کې په ډير عجيبه کيفيت کې پروت و . مغل د هرې لورې دې ښار ته را روان وو ، د لاهور ښار دهمدې ليږد کونکو له پاره يوډول کيمپ ګر زيدلې و. ځکه هر مغل ، دوست ، دښمن ، ليونې اوسپلنې ټول د لاهور په لور را تښتيدل. مرزا عسکری او مرزا کامران چې په تيرو وختو کې دهمايون څخه خفه شوي و هغوې هم دخپلو خپلو لښکرو سره يو ځای د همايون سره د کتلو له پاره لاهور ته راغلی وو.

دهمايون اودهغه د لښکر د رارسيدو سره يوځای د لاهور دښار فضا هم ډيره بدله معلوميده. همايون او دهغه ورونه چې پخوا له دې يو دبل څخه خفه خفه معلوميدل ، نوو حالاتو دهغوې تر منځه يووالې او اتحاد را پيدا کړې و. لاهور ته په را رسيدو سره هر چا سولې او مصالحت خبرې کولې. لاهور ته د همايون د رارسيدو نه يوه اونۍ وروسته ، دمغلو د را يوځای کيدو او ددوې تر منځ د اتحاد اويووالې له پاره د همايون تر مشرۍ لاندې يوه ستره غونډه جوړه شوه. په دې غونډه کې همايون خپل شاهی اختيارات همدې غونډې ته ورحواله کړل.

ددې غونډې جريان هم ډير عجيب اوغريب و ، دمغلو دا غونډه د پښتنو د جرګې په څير نه وه چې پريکړه يې په هر خاص و عام باندې لازمه وي ، که څه هم هغوې ددې پريکړې سره موافق وی اويا مخالف. ددې غونډې دپيل دمخه يوه اعلاميه د اتفاق او اتحاد تر نامه لاندې وليکل شوه ،په دې اعلاميه باندې د ټولو مغلو سردارانو ، دهمايون اودهمايون د ورونو لاسليکونه شوي وو. ددې نه وروسته همايون دغې غونډې ته خپل وينا وکړه . ددې وينا لنډيز دا سې د ې چې مغلو ته د شيرشاه سوری په لاسو د ماتې ورکولو وروسته خپل منځې اتحاد او اتفاق بايد له لاسه ورنکړل شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې همايون خپله وينا پای ته ورسوله نو د همايون د ورونو او نورو سالارانو تر منځه هماغه پخوانۍ بې اتفاقي بيرته راوګرزيده. دهغوی ژبې خلاصې شوې او هر يوه هڅه کوله چې په غونډه کې دې دهغوی وړانديزونو باندې بحث وشي ، او همغوی ته دې اهميت ورکړل شی او د همدوی خبرې دې ومنل شی. کله چې د همايون ورور مرزا کامران دا وړانديز وکړ چې هغه به د کورنۍ ټولې ښځې هلته په کابل کې پرېږدی او بيرته تر به د يوه لښکر سره يو ځای راستونيږي ،نو تر هغې دې همايون او د ټولو مغلو سرداران د خپلو لښکرو سره يو ځای دغرونو په پناه ځايو کې دهغه د بيرته راستنيدو پورې انتظار وکړي. ټولو د مرزا کامران د دې وړانديز مخالفت وکړ ،هيچا نه غوښتل چې ښځې دې يې د نارينه و څخه جدا و اوسي. په دې وخت کې مرزا هنډال د هندوستان د بيرته سوبې کولو له پاره يو ډير ښه وړانديز وکړ ، هغه وويل چې شيرشاه سوری د جنګيدو اراده شاته کړې ده. تر ټولو دمخه د سيند يو شمير سيمې دې و نيول شی او څه لښکرې دې په ګجرات باندې ولکه وکړي ،همدلته انتظار وکړئ تر څو د حملې کولو له پاره کوم ه ښه موقع تر لاسه نه شی.

د همايون يو بل ښې لاسې دوست مرزا حيدا وړانديز وکړ چې هغه خلک چې په کشمير کې ددوی سره ديو ځای کيدو له پاره تيار دي او پخپله کشميريان يې غداران ګڼي دهغوی په واسطه هم کشمير فتحه کيدای شي تر څو د اړتياو په وخت کې د مغلو ټول وګړي هملته پناه يوسي. هغه وويل چې د مغلو ټولو سردارانو د سارنګ څخه نيولې تر سرهنده پورې په ټولو دروازو او غرنيو سيمو باندې ولکه کول په کار دي.او هملته سکونت بايد اختيار کړل شي. شيرشاه سوري ته به د دې غرنيو سيمو په لور د راتلو له پاره څلور مياشتې وخت په کار وي. هغه به و نه توانيږي چې دې سيمې ته خپل توپونه راوړي، او دا توپونه دهغه ځانګړې وسله ده ، په دې توګه به مغلو ته د شيرشاه سوري په مقابله کې دځان دتيارولو له پاره څه د سکون او ډاډ وخت تر لاسه شی.

دهمايون ورور مرزا کامران دهغه دا وړانديز ناکاره و ګاڼه او ويې ويل چې په دې توګه به دوه لکه کورنۍ د تباهۍ سره مخ شی. دبله اړخه مرزا هنډال د سيند د سوبې کولو خوبونه کتل. تر څنګ يې مرزا عسکري دخپل ورور مرزا کامران د آند سره موافقت و ښود ، په داسې حال کې چې همايون د خپل ښې لاسې مشاور سالار مرزا حيدري وړانديز ډير خوښ شوې و. بلاخره د ډيرو خبرو اترو وروسته دا غونډه پای ته ورسيده. دغونډې وروسته دمغلو او دهغوی د سردارانو تر منځ کشمکش د پخوا څخه زياد ښت وموند او هر چا دخپلې لارې دپيدا کولو هڅې پيل کړې. په همدې دوران کې د همايون رعب او دبدبه دخپلو ورونو او سردارانو په مقابل کې د نشت سره برابره شوه ، په دې اساس هغه نور هم ډير غمژن او ناښاده وګرزيد.

په همدې حالاتو کې همايون د شيرشاه سوری داخري ځل له پاره د سولې د رامنځته کيدو هلې ځلې کولې. هغه ددې کار د تعقيبولو له پاره مظفربيګ ترکمان او قاضی عبدالله و ټاکل ، همايون دوې دواړه د شيرشاه سوری په لور ور واستول ، او هغه ته يې دا پيغام ور وليږه چې شيرشاه سوري دې د همايون له پاره لږ تر لږه د سرهند اخوا د پنجاب سيمه پريږدي.

شيرشاه سوری د دهمايون د راليږونکو خبرې په ډير غور او درنښت سره واوريدې ، او تر يوه وخته پورې يې دهغوی سره خبرې اترې وکړې او په اخر کې يې خپله پريکړه همايون ته داسې و ليږله.

« ما ستا له پاره کابل پری اينبې دې همله ته ولاړ شه.»

د شيرشاه سوري له اړخه دې ځواب همايون ډير زيات ناهيلې کړ نو په دې خاطر يې د لاهور څخه د کوچ کولو هوډ وکړ ، کله چې همايون دا پريکړه وکړه نو دهرې لورې يو توپان را پورته شو او دقيامت ورځ جوړه شوه. خلکو خپل کورونه او ملکيتونه چيرې چې و هملته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرېښودل او څه ډول یې چې کولې شو خپله نغدي پیسې او زیورات یې له ځانو سره را واخستل ، بلاخره د اکتوبر په میاشت کې د مغلو ددوولکو کسانو یوه ستره قافله په توپانې توګه د راوي ددریاب څخه تیره شوه او د غرب په لور په پوره نامعلومه حالاتو کې روانه شوه .

دا دردونو او کړاونو ډک حال و . خو دهمایون ناسکه ورور مرزا کامران بیا هم دخپلو بدکاریو او ناروان کړچار څخه وانه وښت . هغه ددې ټولو هرڅه د بایلیدو وروسته هم دخپل حماقتونو ښرګندونه کوله . دچناب ددریاب غاړې ته د ورسیدو وروسته هغه دخپلو عسکرو او دوستانو سره یو ځاې د همایون څخه جدا شو او په ډیره بیړه د بهیرې په لور وخوزید.

بهیره په دې ورځو کې ډیر مهم ښار ګڼل کېده ، ددې ځایه درې سړکونه مختلفو لوریو ته تلل. یو د پېښور څخه تیرېده او کابل ته رسیده . بل یې د جنوب له لارې دکوهاټ څخه تیریده ، او دریم یې دکشمیر جنوبي پولو ته ور رسیده .

ددې سفر په دوران کې همایون لا تراوسه پورې خپله اخري پریکړه نه وه کړې ، که څه هم هغه یو ځل نیم ویلي و چې هغه دلاهور څخه د تللو وروسته د بدخشان په لور ورځي ،کامران په دې شک چې هسې نه چې همایون دهغه ځایه په کابل باندې ولکه وکړي دهغه ددې وړاندیز سخت مخالفت وکړ. همایون دخپل ورور په شک باندې و پوهیده . بیا هغه هیڅکله هم دخپلې دغې خبرې یادونه ونه کړه. هغه د بابر داسې یو نیک طبیعته اولاد و چې هغه ته دا د زغم وړ نه وو چې هغه څه چې دهغه پلار دهغه دغه کوچنی ورور ته ورکړي و و دهغه څخه بیرته واخلي . هغه دومره ایمانداره انسان و چې هر هغه څه یې چې یو ځل په ښې لاس چاته ورکول نو دهغې دبیا بیرته اخستلو په اړه یې فکر هم نه کاوه. خو دهمایون په مقابل کې کامران په ډیره غلطه توګه شک کاوه.

کامران د همایون څخه څو ورځې مخته بهیرې ته ورسید ، همایون هم بهیرې ته د ورسیدو سره سم د کشمیر په لور د تللو اراده وکړه ، هغه ددې مقصد په خاطر خپل څو کسان کشمیر ته ولیږل تر څو دهغه ځاې حالات و څیړي او دده له پاره یې مناسب وګرځوي .هغوي ته یې دا هم وویل چې هغوي دې د پونچهـ په درې کې دهغه له پاره انتظار وکړي. دهمایون ورور کامران مرزا د همایون دا دواړه قاصدان ووژل او په دې توګه یې دکشمیر په لور د همایون د ورتللو هڅې هم شنډې کړې. کله چې همایون ته دخپلو ملګرو د وژل کیدو خبر ور ورسید نو هغه نور هم غمژن شو اودا کار یې خپل سپکاوي و ګڼه. په دې وخت کې دهمایون څو ملګري په قهر او غضب شول او د کامران د وژلو اراده یې وکړه. نو که چیرې همایون د خپل دغه ناسکه ورور سره د ورورګلوۍ بلکه د پلارولۍ په څیر د شفقت نه ډک کړچار نه واې کړې نو په دې نازکه وخت کې به دهمایون حالات دغسې ناوړه نه ګرزیدل

د ورونو دهمدې کړچار او دخپل منځي جګړو په اساس دهمایون همت نور ځواب وایه. دهغه دماغ تراوسه پورې د تذبذب په حال کې و . دکامران په اړه دهمایون نرمې رویې او په دې اړه دمخکې وروسته والي په خاطر دهمایون بل ورور مرزا هنډال او کاکا ناصر مرزا صبر ترپوزې راغلې و ، بلاخره همایون دهغوي وړاندیز په مات زړه و مانه او د سیند په لور د تللو له پاره تیار شو .

ددې مقصد له پاره همایون د جهلم دشرقي څنډو څخه د تیریدو او ملتان ته د ورسیدو په خاطر د جنوب لاره خپله کړه ، ناصر مرزا او مرزا هنډال هم تر یوه واټنه پور ې دهغه دسفر ملګري و و خو وروسته دواړو د بې وفایی ښرګندونه وکړه اودهغه څخه بیل شول. په همدې وخت کې همایون ته خبر را ورسید چې د شیرشاه سوری یو لښکر دهغوي په تعقیب پسې را روان دې ،په دې حالاتو کې دهمایون سره ددې پرته بله لاره نه وه چې د غرب په لورو تښتي او دجهلم ددریاب څخه تیرشي او دې لورې ته راشي، دخپلو ورونو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاکا د بې وفايي څخه د په تنګيدو وروسته هغه د خوشاب په لور په ډيره ګړندۍ توګه سفر وکړ. خوشاب د بهيړې غربي لورې ته پروت او د دې ځايه يې نژدې څلويښت ميله لرې واټن درلود. همايون غوښتل خوشاب ته په رسيدو باندې د امن او سکون ساه واخلي خو د هغه ورور مرزا کامران هم په ډيره بيړه خوشاب ته ور روان و. کامران د همايون څخه يو يا دوه ورځې مخته خوشاب ته ور رسيدلی و او دلته يې په ناڅاپې توګه د همايون سره ليدنه وشوه. خو د هغوې تر منځه د اختلافاتو واټن نور هم زياتيده او د کامران بدنيتۍ نوره هم مخته راغله.

د سيند په لور د نه تللو وروسته کله چې همايون د غرب په لور را وګرځيد نو د هغه په دې کار باندې د کامران په زړه کې دا خبره را وڅرخيده چې هسې نه چې همايون د سيند په ځاې د کابل په لور مخه و نه کړي او د کابل او قندهار د ولکې کولو اراده ونه کړي. ځکه چې کابل او قندهار د کامران په حاکميت کې وو.

د همدې فکر په واسطه کامران غوښتل همايون نور هم د ذلت سره مخ کړي ، په دې وخت کې هغه شاهي لقب خپل کړ او په خوشاب کې يې په خپل نوم باندې خطبه هم ولوسته. په همدې وخت کې هغه ته خبر ورسيد چې شيرشاه سوری د هغه پسې را روان دې ، په دې خاطر دواړه د خوشاب څخه ووتل او د سيند په لور و تښتيدل ، ان تر دې چې يوې تنګې درې ته ورسيدل ، چې په خوشاب کې د مالګې د کانونو ترمنځ پرته وه.

د دې درې څخه دوو لورو ته سړکونه تلل ، يو جنوب لورې د ملتان په لور او بل د کوهاټ لورې ته د کابل په لور. اوس نو کامران ته دا انديښنه راپيدا شوه چې که چيرې د همايون فوځونه د دې نه مخته د غې درې ته ورسيږي نو دوې به هلته تم شي او بيا شونې ده چې همايون به د کابل په لور د تللو اراده وکړي او کوهاټ د سيمې څخه د تيريدو سمدستي وروسته به په کابل باندې ولکه وکړي. خو د همايون په وهم او ګمان کې هم دا ډول فکر نه راته. بيا هم د دې پريکړې له پاره چې څوک د دې لمړۍ درې ته ورسيږي او ترې تير دې شي ، د دواړو تر منځه بايد پريکړه وشي. خو کله چې پريکړه ونه شوه نو د دواړو خوا او له خوا تورې د تيکو څخه راوويستل شوې ، همايون ته د هره اړخه سبقت ور په برخه و ، ځکه چې هغه د کامران څخه په عمر کې زيات و او بيا پادشاه هم و او دا يې غوښتل چې درې ته د کامران تر مخه ور ننوځي.

همايون هسې هم ډير ځان باندې انسان و ، او په خپلو مصيبتونو کې يې د پوره زغم څخه کار اخست ، هغه وخت چې هغه دا ګرې څخه په تيښته و ، نو په اتفاقي توګه د هغه يوه وفادار ملګري فخرالدين خپل آس د همايون څخه مخته کړ ، د دې ډول بې ادبۍ سزا قتل و. خو همايون د ضبط نه کار واخست. همايون په ډيرو کوچنيو معاملو کې د ومره باخبره او ضدی و خو د قسمت د ګردش په اساس هغه ته دا ورځ په برخه شوې وه.

بلاخره د دې غمناکې پيښې پريکړه د لښکرو په يوه مشر ور واچول شوه. دې دواړو فقيرانو د دې معاملې حل همدې بزرګ ته ور پريښود. خو دې فقير انسان د همايون په اړه پريکړه وکړه. خو دا يې په څرګنده توګه وويل چې دا ترجيح په دې خاطر نه و چې همايون پادشاه دې بلکه په دې خاطر چې هغه د کامران مشر ورور دې. په هر حال د همايون په مشرۍ کې د مغلو دې قافلو دا دره ووهله. او د څو ميله واټن وهلو وروسته هغه ځاې ته چې سړک په کې په دوو برخو ويشل کيږي ، هلته دواړه ورونه يو د بل څخه جدا شول. کامران د کابل په لور ولاړ او همايون د جهلم د درياب په غربی څنډه و باندې سفر کاوه. هغه د ملتان هغې برخې ته ورسيد چېرې چې جهلم او چناب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواړه سره یوځای کیږي ،هغه به دلته په کوم ځای کې ددریاب څخه دملتان په لور دورتللو له پاره تیر شوی وی،هغه په ارادي توګه غوښتل د ملتان څخه په ځنګ ولاړ شی ، ځکه هغه اندېښمن و چې هسې نه چې شیرشاه سوري دهغه دنقل وحرکت څخه خبر شي او مداخله وکړي. په دې توګه د ستومانه سفر کولو نه وروسته همایون روغ رمټ د شعبان په میاشت کې (اچ) ته ورسید.

شیرشاه سوری د همایون د تعقیبولو له پاره خواص خان ګمارلی و. هغه ان تر سرهنده پورې دهمایون لښکرې تعقیب کړې ، خواص خان ته شیرشاه سوری دا حکم کړې و چې دهمایون په تعقیب پسې دې ولاړ شي خوپر هغې دې حمله نه کوي. شیرشاه سوری غوښتل په دې ترتیب همایون د سلطنت څخه بیرون کړي تر څو په راتلونکې کې هغه ته کوم مصیبت جوړ نه کړی ، تر سرهنده پورې د تعقیبولو وروسته خواص خان همل‌ته په سرهند کې دخپلو فوځونو سره یوځای پړاو وکړ.او دشیرشاه سوری دبل حکم انتظار ته کیناست.

په دا بل اړخ کې (په ۱۵۴۰ زیږدیز کال د برسات په موسم کې) شیرشاه سوری ته دلاهور څخه خپلو مخبرانو په پرلپسې توګه دهغه ځای دحالاتو په اړه تفصیلی خبرونه ور لیږل. دهمدې خبرونو په اساس شیرشاه سوری دبیاس ددریاب په غاړه دمغلو په نظامې ځایو باندې یرغلونه پیل کړل ، تر څنګ یی یو ګړندي قاصد سرهند ته د خواص خان په لور واستاوه اوهغه ته یی حکم وکړ چې د سرهند څخه ووځې او دهمایون په تعقیب پسې ولاړ شي. دهمدې قاصدانو په خوله یی خواص خان ته د سرهند او دهغې شاوخوا سیمې د تحفې په ډول ور وبښلې. خواص خان هلته دخپل ځان له اړخه یو ناظم وټاکه. اوپخپله د خپل لښکر سره یو ځای دهمایون په تعقیب پسې ووت. خواص خان سرهند کې خپل یو ډیر نژدې ملګرې اودوست دهغه ځای د ناظم په توګه ټاکلې و.

په حقیقت کې شیرشاه سوری نه غوښتل دهمایون سره ټکر وکړي ، هغه دا غوښتل چې د سیند په لور د تللو په وخت کې همایون دهغه د لښکر او ملګرو په لاره کې کوم خنډ را پیدا نه کړي ، هغه ددې نه هم ویریده چې هسې نه چې همایون سیند یا کشمیر ته ځان ورسوي ، ځکه دا دمرزا هنډال اومرزا حیدر خان غوښتنه وه . هماغه و چې شیرشاه سوری دتعقیبولو له پاره داسې لارې چارې ولټولې چې دهغوی له مخې مغلو ته په سیند یا کشمیر کې دتم کیدو ټول امکانات له منځه تلل.

شیرشاه د همدې اندیښنو په لړ کې د اکتوبر په دریمه اونۍ کې دستلج ددریاب څخه تیراو د لاهور په لور وخوزید. دبله اړخه خواص خان دسرهند څخه دکوچ کولو وروسته جالندهر او امرتسر له لارې د لاهور په لور را روان وو.

شیرشاه سوری او خواص خان دواړه دخپلو لښکرو سره یو ځای په لاهورکې یو ځای شول ، هغوی دلته خپل وخت ضایع نه کړ بلکه سمدستې یی د تیښتې په حال کې د همایون اودهغه دملګرو تعقیب پیل کړ . په دې خاطر دواړو دخپلو متحده لښکرو سره یو ځای د مغلو دتعقیبولو پسې دغرب په لور روان شول ،کله چې هغوی د چناب ددریاب غاړې ته ورسیدل نوهغو ته څرګنده شوه چې همایون دخپلوورونو څخه جدا شوي دي ،شیرشاه سوری دخپل لښکر یوه برخه د ملتان په لور دمرزا هنډال اوناصر مرزا د تعقیبولو له پاره واستوله اوپه خپله یی د بهیرې په لور مخه کړه.

د بهیرې په لور شیرشاه سورې ډیر په احتیاط سره قدم واخست ، هغه ویریده چې هسې نه چې همایون د مالګې دغرونو څخه تیر او دکشمیر په لور مخه کړي ، شیرشاه سوری د بهیرې څخه خوشاب ته ورسید ،خواص خان هم ورسره ملګرې و.دلته شیرشاه ته معلومه شوه چې همایون اوکامران یو دبله څخه جدا شوي دی او په مختلفو لارو باندې روان شوي دي. په خپله شیرشاه سوری همل‌ته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشاب کې پاته شو خو خواص خان ته یې حکم وکړ چې دخپلې برخې دلښکرسره دې یوځاي د جهلم ددریاب په غربی برخه کې د همایون د لښکرو تعقیب پسې ولاړ شی.

د شیرشاه سوری د حکم سره سم خواص خان په ډیره بیړه د همایون او دهغه د لښکرو پسې ووت ، یوشمیر تاریخپوهان دا هم لیکي چې خواص خان په همایون باندې دحملې کولو جرءت نه کاوه خودا دهغوې خام خیالي ده ، دا دهغو تاریخپوهانو آند دې چې دشیرشاه سوری خلاف اودهمایون په حق کی یې لیکنې کړې دي، هغوې دهمایون په خاطر د تورونه سپین او د سپینو څخه تور جوړول. اوکه نه خواص خان دشیرشاه سوري هغه بهادر او میړنې قومندان و چې دوه ځلې یې په چوسه او لګرام کې دهمایون د فوځونو جرړې راویستلې وې ، اودا هماغه خواص خان و چې په واسطه یې دوه ځلې شیرشاه سورې ته په همایون باندې سوبه ور په برخه شوې وه.

دهمایون سره تصادم نه کول د خواص خان کمزورتیا نه وه بلکه دا دشیرشاه سوری د اوسپنیز نظم اونظام یو ډول ثبوت و. شیرشاه سوری په لرې کیناستو سره هم ددې وړتیا درلوده چې دخپل فوځ نظم و نسق سنبال کړي او هغوې ته لارښوونه وکړي. اودخواص خان په څیر زړه ور ، نومیالي او جنګیدلي قومندان هم دهغه د نظم وظبط مخالفت و نه شی کولې.

همایون تر یوه وخته پورې دخپل ورور مرزا هنداال اوکاکا ناصر مرزا سره یوځاې هملته په (اچ) کې پاته شو ، په دې وختو کې د اچ او ملتان تر منځه سیمه دیوه نوي مسلمان شوي وګړي په لاس کې وه چې بخشولنګاه نومیده ، دا دلنګا دقبیلې څخه و اودمرزا کامران باج ګذاره و. کله چې همایون دې سیمې ته راورسید نو بخشو لنګاه دهمایون سره ډیر ښه سلوک وکړ اوهمایون هم ورته د خان صاحب لقب ورکړ. دهمایون دا کار داسې وه لکه چې اوس هم هغه ددهلي په تخت باندې ناست وی اوخلکو ته اعزازونه او لقبونه وربښي.

بخشولنګا په دې خاطر دهمایون سره مرسته نه وه کړې چې همایون د هندوستان شاهنشاه دې بلکه هغه د سیند د ارغون حکمران څخه بدل اخستل غوښتل . اوهغه غوښتل چې همایون څو ورځې دلته قیام وکړي اودهغې وروسته سیند ته ور ننوځي او د سیند ارغون حکمران ته زیان ور واړوي. د بخشو لنګا په سیمه کې د څو ورځو د قیام نه وروسته همایون د سیند شګلوړې زمکې ته ور ننوت. خواص خان دهمایون په تعقیب پسې روان و او ان د سیند تر غاړو پورې رسیدلې و . او د اچ څخه درویشت میله جنوب لورې ته ، په کوم ځاې کې چې د ستلیج دریاب د پنجاب د نورو دریابونو سره یو ځاې کیږي ، دخپل لښکر سره یو ځاې تم شو ، ددې ځایه وروسته خواص خان ته دهمایون د تګ لاره نه وه معلوم. د بلې لورې همایون د خپل لښکر سره یو ځاې نیغ سرک پری ایښې و او د جنوب شرق په لور ګرزیدلي و ،همایون د ۱۵۴۱ کال د جنوري په ۲۲ مه دخپل ورور مرزا هنداال او کاکا مرا ز ناصر سره یو ځاې (روړي) ته ورسید ، هلته ورته د بهکر د کلا والي ښه او دمینې ډک ښه راغلاست ووایه . مګر مغرور همایون د والي دغه ګرم ښه راغلاست دهغه په کمزورتیا باندې حساب کړ اوسمدستي یې حکم وکړ چې والي دې دحکم اطاعت وکړی او کلا دې هغه ته تسلیم کړي.

په دې توګه بهکر ته د ورننوتلو وروسته اوهملته په پاته کیدو سره همایون د خپل ورور مرزا هنداال اوکاکا ناصر مرزا سره یو ځاې د سکون اوډاډ ساه واخستله. کله چې خواص خان ته خبر ورسید چې همایون دخپلو پاته شونو لښکرو سره یو ځاې (روهړي) ته رسیدلې دې نو هغه په ملتان کې پړاو وکړ ، دا خبرونه شیرشاه سوری ته هم ور رسیدلي و ، په دې اساس شیرشاه سوری هم دخپلو لښکرو سره یو ځاې ملتان کې دخواص خان سره یو ځاې شو اودواړو متحده لښکرو هملته په ملتان کې قیام وکړ.

۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ملتان کې او سيدو په وخت کې يوه ورځ نيرمل او کملاوتي دواړه په خپلې خيمه کې خاموشه ناستې وې. په دې وخت کې کملاوتي نيرمل ته مخ کړ او ورته يې وويل چې:

ګوره نيرمل ! زه په ډيره بې صبرۍ سره تر اوسه پورې ستا د ځواب انتظار کوم، زه تا ته دا خبره په دې خاطر نه يادوم چې په څو تيرو ورځو کې لښکر په جنګ جګړه کې بوخت و او ديوه ځايه بل ته او دهغه نه بل ته روان و. او زه په دې ډاډمنه يم چې تاته به دد ې پرلپسې سفر او ستړتيا له وجې دفکر کولو وخت هم نه وي تر لاسه شوې. اوس چې د څو ورځو راهيسې لښکر دلته په ملتان کې پړاو کړې دې نو زه له تا پوښتم چې هغه هيله مې چې له تا کړې وه دهغې په اړه ستا پريکړه څه ډول شوه ؟

نيرمل تر لږه وخته پورې خاموشه ناسته وه ،بيا يې په ډير غور سره دکملاوتي په لور وکتل او ورته په ډيره پټه توګه وويل چې:

ګوره کملاوتي لورجانې ! هغه کار چې ته يې له مانه کول غواړې زه دهغې دکولو له پاره تياره يم ،که چيرې خواص خان ستا ورور پالامو وژلې دې نو دا ستا حق دې چې ته دخواص خان څخه دخپل ورور د وژلو بدله واخلې او هغه ووژنې. په دې لړ کې ما اراده کړې ده بلکه دا سې يې وګڼه چې هوډ مې کړې دې چې په پوره توګه به له تا سره ملګرې کيږم. تر څو ته د خواص خان څخه انتقام واخلې او هغه ته کلکه سزا ورکړې ، خو ګوره چې ستا ددې کار سره ماته ډير ستر خطر او ګواښ متوجه کيږي. دنيرمل ددې خبرو سره کملاوتي ټکان وخوړ او ورته يې وويل چې څه ډول ګواښ او خطرات ؟ نيرمل ورته يوځل بيا په ډيره پټه او راز سره وويل چې:

ګوره کملاوتي ! که ته په بې خبرۍ کې په خواص خان باندې لاس پورته کړې او هغه ووژنې نو ياد ساته چې ، څرنګه چې تا دلته له ما سره وخت تير کړې دې او کله چې پرتا باندې د قتل او وژلو شک وکړل شي نو ستا سره به زه هم له منځه ولاړه شم. خو زه نه غواړم په دې عمر کې خپل انجام خراب کړم. ګوره کملاوتي ! ما ستا سره دملګرتوب هوډ کړې دې خو ددې کار د تر سره کيدو دمخه بايد ته خپل دا سې يوپلان جوړ کړې چې زه په اسانۍ سره و توانيږم له دې ځايه ووځم او خوندي پاته شم او ته هم ددې کار د کولو نه وروسته خپل ځان خوندي ځاې ته ورسوې.

دنيرمل د چوپتيا وروسته کملاوتي په زوره وخندل او ويې ويل چې: نيرمل !تا خو زه ډيره ووېرلم خو دهغې خطراتو څرګند ونه چې تا وکړه هغه بلکل دا هميت وړ نه د ي. ګوره نيرمل ! زه به په خواص خان باندې په يوې مناسبه موقع کې لاس پورته کوم، په هغې باندې هسې د لاس په پورته کولو سره نه خپل ځان او نه تا په خطر کې اچول غواړم. زه چې کله هم خواص خان وژنم نو هغه به دهند په منځنۍ سيمو کې او يا ددې سيمو په شاوخوا کې وژنم. اودهغې د وژلو ترمخه به زه خپل باوري خلک هم هلته راغواړم. او بيا به دهمغوې په کومک باندې خواص خان ته سزا ورکوم.بيا به تا هم له ځانه سره يو خوندي ځاې ته يوسم. دا سې ځاې ته چې هلته دشيرشاه سورى هيڅ جاسوس او يو بل کوم وګړې زمونږ له پاره دخطر سبب و نه ګرځي. دکملاوتي په دې خبرو باندې نيرمل خوشحاله شوه او ويې ويل چې: که چيرې ته همدا سې کار وکړې نو زه به دا وګڼم چې تا پر ما باندې ډير احسان کړې دې. دنيرمل په خوشحالۍ باندې کملاوتى هم خوشحاله شوه او ويې ويل چې:

ګوره نيرمل ! اوس چې تا پر ماباندې باور وکړ او زما په کار کې دې زما د ملګرتوب له پاره هوډ کړې دې نو اوس به زه تا دخپلې يوې بلې دا سې ارادې څخه هم خبره کړم چې تر اوسه مې په خپل زړه کې ساتلې وه. د کملاوتي ددې خبرې سره نيرمل هغې ته په ډير غور سره وکتل او بيا يې ترې و پوښتل چې: څه ډول اراده ؟ کملاوتي په ځواب کې ورته وويل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره نیرمل ! زه په دې خبره باندې ډېره زیاته غمژنه او خفه یم چې ګنګا اسلام قبول کړې او دیوې مسلمانې پیغلې په څیر یې د خواص خان سره واده کړې دې ، ته پوهیږې چې ګنګا یو وخت د رهتاس د راجه شهزادګۍ وه ، او دشهزادګۍ په څیر هغه زما د روند مهارت ته ډېره په زړه پورې وه . مهارت په نوم ورکې توګه د ګنګا په سویمبر کې هم ګډون کړې و خو د مهارت بدقسمتي په دې کې وه چې هغه سویمبر خواص خان وګټه . بیا مهارت د زیارت دلنګر ځاې څخه ګنګا په دې خاطر پورته کړه چې هغه د لیونتوب تر پولو دهغې سره مینه کوله . بیا بدې دا راپیدا شوه چې خواص خان هلته هم ورورسید ،ګنګا یې تر لاسه کړه او د مهارت کار یې پاې ته ورساوه . زما ورور پالامو د څو ملګرو سره په تیښته بریالې شو او بیا د پرتګالیانو سره یوځاې یې یو متحده لښکر جوړ کړ خو خواص خان پرې یرغل وروړ او دهغوې هغه متحده لښکر یې هم دنشت سره مخ کړ . او زما ورور یې هم له منځه یوړ . زه خو خواص خان د مهارت او پالامو د وژلو په ګناه باندې له منځه وړل غواړم خو غواړم ګنګا هم له منځه یوسم . په دې خاطر چې هغې خپل دهرم پری ایښې او اسلام یې قبول کړې دې ، ایا ته زما ددې وړاندیز سره کوم اختلاف لرې ؟ نیرمل ورته په یوه درز سره وویل چې:

نه ! ماته ستا ددې وړاندیز سره هیڅ اختلاف نه شته . کملاوتي تر یوه وخته پورې خاموشه وه بیا یې په ډېره عجیبه توګه د نیرمل په لور وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې : نیرمل ! ما اوریدلي دی چې تا هم اسلام قبول کړې دې . اوستا دخبرو څخه هم همداسې ډاګیزیږې نیرمل ورته وویل چې : ته سهي خبره کوې . خو کملاوتي ! دا ټول هر څه ما په ظاهري توګه منلي دي . خو زه په خپله همغسې کلکه هندوه یم . او په همدې باندې عمل کوم . د نیرمل د ځواب په اوریدو باندې کملاوتي خوشحاله شوه ، دخپله ځایه راپورته شوه او وویې وویل چې :

واوره نیرمل ! اوس چې تا له ماسره د یوځاې کیدو هوکړه کړې ده ،نو زه خپل کار پیلوم . د همدې نن ورځې څخه به زه نوره هره ورځ د خواص خان او ګنګا خیمې ته ورځم . دهغوې خیمه به پاکوم او د هغوې دکالیو دپاکوالي خیال به ساتم . تر څنګ به یې دخیمې دهر څه په اړه خیال کوم . دا ټول کارونه به په خپلو لاسونو سره تر سره کوم . په دې توګه به زه دخواص خان او ګنګا د باور د تر لاسه کولو هڅې کوم . کله چې دا خلک بیرته ددهلي په لور کوچ کوي نو زه به خپل باوری وګړي هملته را وبولم او دهمغوې په کومک سره به دګنګا او خواص خان کار پاې ته ورسوم . ددې خبرې سره سم کملاوتي د خیمې څخه ووتله .

خواص خان او ګنګا دواړه میړه اوښځه په خپله خیمه کې ارام ناست و او په کومه موضوع یې خبرې کولې . په همدې وخت کې د خیمې دروازې ته کملاوتي راغله . دهغې په کتلو سره ګنګا دخپل میړه د څنګ څخه لږ څه اخوا شوه ،ځان یې را ټول کړ او بیا یې په لوړ اواز وویل چې : کملاوتي څه خبره ده ؟ ته ولې ددروازې تر څنګ ولاړه یې ؟ دننه راځه ! کملاوتي کرار کرار دننه راغله او دګنګا تر مخه ودریده . ګنګا په خپل څنګ کې ورته د کیناستو اشاره وکړه او ورته یې وویل چې ته ولې ولاړه یې ؟ را ځه دلته کینه . ایا کومه ستونزه اوتکلیف در رسیدلې دې او یا بله کومه خبره ده چې داسې خفه خفه یې ؟ کملاوتي د ګنګا تر څنګ کیناسته او بیا یې په ډېر ادب سره وویل چې:

زه ستاسو د دواړو څخه د یوې هیلې او امید له پاره راغلې یم ، او زه هیلمنه یم چې تاسې دواړه به ما ناهیلې نه کړئ . خواص خان په ډېر غور سره دکملاوتي په لور وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې : څه ډول هیله او امید ؟ ما غوښتل تاسې ته دا ووایم چې زه هلته د نیرمل سره په خیمه کې هسې خوشې پرته یم . او بې کارۍ څخه نوره تنګ ته راغلې یم . په ما وخت نه تیریږي ، زه غواړم چې ستاسې د خیمې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو خونو پاکې او نظافت په خپله په خپلو لاسونو سره وکړم. د دې نه علاوه ستاسې نور خدمت هم په خپله غاړه واخلم. په دې توګه به زما وخت هم ښه تیر شي. کملاوتي دا خبرې په ډیره نرمه توګه او نرۍ نرۍ خندا سره د خولې راویستلې.

خواص خان غوښتل څه ووایي چې ګنګا پرې را مخته شوه او ویې ویل چې: ګوره کملاوتي ! ته ولې د دې کار زحمت په غاړه اخلې زه په خپله د خپلې خیمې ټول کار تر سره کوم او کله کله نیرمل هم له ما سره په دې کار کې مرسته کوي، کملاوتي ورته بې له څنډه وویلې چې: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ستا او ستا د میړه خیمه ډیره پراخه او ستره ده. چې څو خونې لري، نیرمل اوس زړه شوې ده او ډیر کار نه شي کولې، زه غواړم چې د هغې په ځای ستاسې د دواړو د خیمې د پاکوالې مسؤلیت په غاړه واخلم. داسې یې وګڼئ چې په دې کار کولو کې ماته سکون او ډاډ را په برخه کیږي او پر ما به وخت په خوشحالۍ سره تیریږي. اوس خو د نیرمل سره په خیمه کې بې کاره پرته یم او د همدې بې کارۍ څخه نوره تنګ ته راغلې یم. د دې خبرو په اوریدو سره ګنګا مسکۍ شوه او ورته یې وویل چې:

ګوره کملاوتي ! که ته همدا ډول اراده ولرې نو بیا خو ماته پرې هیڅ ډول اعتراض نه شته. ته چې په خپله خوښه څه غواړې ویې کړه. زه به ستا تر مخه خنډ نه شم، د هغې په دې خبرو باندې کملاوتي پورته شوه او ویې ویل چې که چیرې داسې وي نو زه ستاسو د دواړو ممنونه یم. او زه به د همدا اوس شیبې څخه خپل کار پیل کړم. خواص خان هم راپورته شو او ګنګا ته یې وویل چې: ګنګا ! زه د څه کارونو په لړ کې د شیرشاه سوری دربار ته ورځم تاسو دواړه یوځای د خیمې نظافت جوړ کړئ. خواص خان ولاړ شو او کملاوتي د خیمې په پاکوالي کې و نښته. ګنګا ورته هر کار ښوده او ورسره یې ملګرتیا کوله. په دې توګه به کملاوتي هره ورځ د خواص خان او ګنګا خیمې ته راتله او د خیمې د پاکوالي خیال به یې ساته. هغه و توانیده چې د خپل د غه کار په واسطه خپل ځان د ګنګا او خواص خان د باور وړ وګرځوي.

۵۲

په ملتان کې د یوې میاشتې د قیام نه وروسته شیرشاه سوری په ډیرو کشمکشونو او شکوکو کې راګیر و. هغه له یوه اړخه د همایون، د هغه د ورونو او د هغه د نورو ملګرو څخه په اندیښنه کې و. هغه د همایون په اړه چې په دې وخت کې په سیند کې و، کامران چې په کابل کې و او د همایون سالار مرزا حیدر چې په کشمیر کې یې د خپل لښکر د یوې برخې سره قیام کړې و ډیر زیات اندیښمن و. هغه له دې ویریده چې هسې نه چې د دوی څخه کوم یو په کوم مناسب وخت کې بیرته راستون شي او په پنجاب او یا د هلی باندې یرغل راوړي. د ډیر فکر او دقت نه وروسته شیرشاه سوری دې پایلو ته ورسید چې د هغوی څخه د هر یو د شاته کولو له پاره به د وراندې تګ پالیسې خپلول عملي نه وي. په دې خاطر یې همدا مناسب وګڼل چې د دوی څخه هر یو چې هر چیرې د ي همل ته یې مصروف و ساتي او پرې یې نږدې چې بیرته په خپلو منځو کې سره یو شي. تر څو د پنجاب د بیرته خپلولو له پاره کوم پلان جوړ نه کړای شي.

شیرشاه سوري په دې لړ کې ډیر محتاط قدم اخست. هغه نه غوښتل چې د همایون د تعقیبولو له پاره سیند ته لاس ور اوږود کړي ځکه په دې توګه به په سیند کې ارغوان حکمران هم په ویره کې ولویږي او بیا به د شیرشاه سوری سره د مقابلې له پاره د یوه چا سره اتحاد وکړي. په دې وخت کې هغه د سیند د ارغون حکمران او په ځانګړې توګه د راجپوتانه او ګجرات د حکمرانانو سره اتحاد کولي شي. په داس حال کې چې د راجپوتانه او ګجرات حکمرانان د پخوا څخه د شیرشاه سوری څخه بدګمانه وو. او د سیند د ارغونونو اتحاد د شیرشاه سوري له پاره ملاماتې ثابتیدای شو ځکه چې دا دواړه سیمې د سیند سره نښتې وي. په همدې توګه کامران او حیدر هم کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي په ډېره اسانۍ سره پېښور ته راشي او دخپل متحده لښکر سره يوځاې شي . ددې نه علاوه څرنګه چې قندهار هم د مرزا کامران ترولکې لاندې دې نو د سيند ارغوان حکمران کولې شي قندهار ته ولاړشي او کامران هم له ځانه سره د شيرشاه سوری پر خلاف دخپل ځان سره را يوځاې کړي.

په دې خاطر د وخت اوحالاتو غوښتنه داوه چې شيرشاه سوري د سيند د درياب دې غاړه په درې محاذونو کې دغليم سره دمقابلې له پاره ځان تيار کړي ، اوددې کار له پاره بايد بلوچان اوپښتانه هم له ځانه سره يو ځاې کړي اوپه دې توګه سياسي او حربي ګټې ترلاسه کړي . شيرشاه سوری ددې څخه هم ويريده چې کيدې شی مرزا حيدر هم د خپل لښکر سره يوځاې د کشمير څخه را ووځي او دپنجاب ميدانو ته را ننوځي اودهغه له پاره يو نوې محاذ پرانځی . نو په دې خاطر دهغه مخنيوی هم اړين دې . ددې مقصد د تر لاسه کولو له پاره بايد هغه مالګې دکانونو تر څنګ خپل يو قوې ځواک ځاې په ځاې کړي ترڅو د مرزا حيدر د راتلو څخه مخنيوي وکړاې شی .

په ملتان کې دقيام په وخت کې شيرشاه سوری په همدې خيالاتو کې اوښت را اوښت چې دملتان څخه ورته يو ډېر بد خبر را ورسيد او هغه دا چې خضرخان ، چې شيرشاه سوری د بنګال حاکم ټاکلې و ،دبنګال دپخواني حاکم سلطان محمود د لور سره واده کړې دې . دې خبرې شير شاه سوری په ډېره ويره کې واچاوه . هغه ددې ويره احساسوله چې هسې نه چې د سلطان محمود د لور سره د واده کولو وروسته خضرخان دشيرشاه سوری ملګرتيا پرېږدي اوبيرته د سلطان محمود سره يو ځاې شی . اوپه دې توګه په بنګال کې ورته يو ځل بيا کړاونه را پيدا کړي. دهمدې خيالاتو په ډنډ کې شيرشاه سوری دملتان څخه خپل ځواکونه وخوځول اولاهور ته راغې او همدلته يې خيمې ووهلې .

لاهور ته د رارسيدو سره سم شيرشاه سوری لمړۍ دا کار وکړ چې دلته يې ديوه ستر سړک د (ګرنډ ټرانک شاهراه) په نامه د جوړولو کار پيل کړ. تر څنګ يې د لاهور څخه تر ملتانه پورې هم د يوې سترې شاهراه د جوړولو حکم وکړ. ترڅو دا سړک هم د ملتان څخه لاهور ته راشي اودلته د ګرنډ ټرانک د سړک سره يو ځاې شی . ددې کار د ترسره کولو وروسته شيرشاه سوری د کشمير په لور توجه وکړه . ځکه چې د کشمير مرزا حيدر د بنګال په لور د شيرشاه سوری د تګ په وخت کې خطرناک ثابتيداې شو . په دې خاطر شيرشاه سوري غوښتل بنګال ته د تللو څخه دمخه په پنجاب کې خپل نظام مستحکم کړي.

که څه هم شيرشاه سوری ته د پنجاب په لړ کې د کابل څخه دکامران او د سيند څخه د همايون له لورې ګواښونه وو خو هغه تر ټولو زيات دکشمير حيدر خان ګواښ ته متوجه و. ځکه د کابل له لورې د ګومل مومن ، او خيبر درو په بندولو سره دکامران دحملې څخه خلاصون تر لاسه کيده خو دکشمير په اړه دا کار مثبت نه ثابتيده . ځکه چې د کشمير په غربي واديو کې اباد قومونه افغانان نه و . په هغوې کې ډېرکې يې جنجوعه ، ګکر ، جاټ او ګجر پراته وو . او شيرشاه سوري دهغوې سره د ورور ولۍ اړيکې نه درلودل. ددې نه علاوه د کشمير څخه لاهور او هندوستان ته شپږويشت لارې موجودې وې. او ددې ټولو لارو څارنه څه اسانه کار نه و ، لکه څنګه چې د ګومل مومن، اوخيبر درې و. په دې خاطر د کابل او سيند په نسبت شيرشاه سوري ته په کشمير کې د مرزا حيدر له اړخه ډېر ګواښ متوجه و. په دې خاطر شيرشاه سوري تر هر څه لمړۍ د حيدر بيګ له اړخه د پنجاب د دفاع کولو له پاره قدم واخيست.

دکشمير له اړخه دکومې ممکنه حملې د تم کيدو په خاطر ، شيرشاه سوری تر هر څه دمخه د مالګې دکانونو په غرنيو سيمو باندې ولکه کلکه کړه . دا د مالګې دکانونو غرنۍ لړۍ هماغه ده چې د جهلم ، شاپور ، ميانوالي او... سيمو د شمال څخه تيرېږي. د مالګې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې غرنۍ لړۍ کې ډېر ستر قومونه اباد شوي دي او هغوی کولې شو چې د کشمير له لورې دحمله کونکو سر ه ملګرتيا وکړي اودشيرشاه سورى له پاره کړاونه را پيدا کړي. نو په دې خاطر دکشمير له لورې د خپل ځان دخوندی کولو په خاطر شيرشاه سوري د مالګې دکانونو غرنۍ لړۍ په خپل واک کې دا خستو پريکړه وکړه.

په دهلي کې د مسلمانانو دحکومت دپيلامې سره سم د مالګې د غرنو دا لړۍ د (انډو ارين) قوم لکه چاټ ، ګجر ، او کوکهر قومونو له پاره چې د غربې پنجاب دميدانو څخه د مسلمانانو دحملې په وخت کې دې لورې ته دپناه له پاره رغلي و ، داوسيد و ځاې و. د مالګې دغرونو دا لړۍ دا برخه په حقيقت کې د شورش نه ډک يو نيم واکه مسلط حکومت و ،چې دد هلي حکومت يې په لور هيڅ توجه نه کوله. په دې لړۍ کې چې دکوکهرو کوم قوم اباد شوې و هغوی پخوا د خوشاب په سيمه کې د سيند دبلې غاړې اوسيدونکې و. چې دوی دپخوانيو داړه مارانو څخه ګڼل کيدل. دوې د خپله نسلي لړۍ د مالګې دغرونو د مشهور روايتي مشر (راې سال) سره تړله، وروسته بيا د کوکهرانو يوه ډله راجپوتانه ته راغلل او دلته په ناګور کې اباد شول ، هغوی دهمدې ځايه دکوکهرو او نورو راجپوتي قبايلو سره د ازدواج دکولو لړۍ پيل کړې اوخپل ځانونه يې مستحکم کړل.

دهمدې کوکهرانو بله ډله چې دمالګې په غرنيو سيمو کې پاته شوې ود جنجوعه په نامه ياد کړل شول. همدا جنجوعه دشرق په لور وخوځيدل او د ککهرو سيمه چې د مالګې دغرونو اصلي خاوندان وو په هغوی او هلته په ابادو نورو قبايلو باندې خپله ولکه وغځوله . خو يو شمير راجپوتان د قبايلو په څير په ککهر باندې هم مشهور وو ، دوې د يوچې او سهينن قبايلو پورې اړوند وو. توپير يې يوا ځې په دې کې و چې په جدا جدا غرنيو سيمو کې د اوسيدو په اساس په هغوی کې دبرهمني تهذيب تبليغ و نه کړاې شو ، بلکه په هغوی کې همغه پخواني نامانوسه وحشيانه سلوک او عجيب رسم و رواج او جنګي خصلتونه لکه څنګه چې وو همغسې پاته شول .ځکه چې دوې د هندوستان د نورو قبايلو څخه جدا او ځانته پاته شوي وو.

د ديارلسمې پيړۍ څخه مخته په دې سيمه کې د ککهرو او جنجوعه قبيلو تر منځه ډېر وينه تويونکې جنګونه شوي و چې موخې يې په دې سيمې باند ې د خپلو ولکو قايمول وو. کله کله به دد هلي پادشاهانو هم خپل فوځونه دې سيمو ته ور ليږل خو هغوی نه غوښتل چې په دې سيمو باندې ولکه وکړي بلکه غوښتل يې دد ې خلکو په وړاندې د خپل شان وشوکت ځرګندونه وکړي.

کله به چې په د ې سيمو کې سياسي بدلون راته. بيا به هغوی دې لورې ته خپل لاس را اوږداوه. او د ماتې خوړلې ډلې سره به يې کومک کاوه اودهغه ځاې حکمران به يې دتخته څخه پورته کاوه. هندوستان ته د بابر د راتلو په وخت کې هم دغه ککهر او جنجوعه قومونه په خپلو منځو کې په جنګو کې را نغښتې وو. بابر لمړى د ککهرو پر خلاف د جنجوعه سره مرسته وکړه خو کله چې دککهرو سردار (راې سارنګ) په پوره توګه دمغلو فرمانبردار و ګرزيدنو بابر خپله پاليسي بدله کړه. دشيرشاه سوری تر وخته پورې ککهر په يوه ډول د مغلو سره را نښتې وو. په دې خاطر شيرشاه سوری د خپل سياسې دريځ په خاطر د ککهرو په خلاف د جنجوعه سره د مرستې دپيليد و عزم وکړ.

د جنګې فنونو له اړخه هم د مالګې د غرونو لړۍ دومره اهميت درلود چې د يونانيانو ، يوچي ، غزنی ، او غورې حمله کونکو څخه نيولې تر بابر اوشيرشاه سورې پورې هيڅ حکمران دا ځاې له نظره نه شو پريوستلې. دد ې ځانګړې علت دا دې چې دشمال څخه حمله

(c) ketabton.com: The Digital Library

کونکي هر یو لښکر ددې سیمې څخه خپل لښکر د پنجاب مرکز ته داسې راوړلای شي چې دهغې په نقل و حرکت باندې د چا غوږ هم ونه لګېږي. هم دا علت و چې شیرشاه سوری د پنجاب د خوندي ساتلو په خاطر تر هر څه لمړی دې غرنیو لړیو ته توجه وکړه.

شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې دلاهور څخه مخته ولاړ او مالګې دې غرنیو لړیو لورې ته یې خپل لښکر و غځاوه. خو دې غرنیو لړۍ ته د ورسیدو مخکې یې خپل فوځ ته پړاو ورکړ، بیا یې د ککهر سردارانو ته قاصد ور ولیږه او هغوې یې خپل ځان ته را وبلل. د ککهر سرداران ډېر سرکشه، ډیر جنګجویه، او ډیر زړه ور وو. هغوې د شیرشاه دربار ته د راتلو څخه ډه ډه وکړه. او هغه قاصد چې شیرشاه سوري دهغوې درابللو په خاطر ور استولې و دهمغې په لاسو یې شیرشاه سوری ته څو غشي، او زمري دوه بچیان ور ولیږل.

دککهرو دد ې ځواب څخه شیرشاه سوري دا و پتیېله چې ککهر د بسپنې له پاره اماده نه دي او ددې پر خلاف د سرکشۍ او بغاوت له پاره یې ملا تړلې ده. شیرشاه سوري جنجوعه پری اینبې وو او تر ټولو لمړی یې دککهرو سره اړیکې ټینګ کړې و ځکه هغه پوهیده چې جنجوعه د پخوا څخه د مغلو پر خلاف دي. ککهر په بنسټیزه توګه د مغلو طرفداره او دهغوې ملاتړي وو. شیر شاه سوری غوښتل دوې له ځانه سره را یوځاې کړي، تر څو د ککهرو او مغلو تر منځ اړیکې پریکړل شي خو کله چې ککهرو په بغاوت باندې لاس پورې کړ نو شیرشاه سوري دهغوې پر خلاف باندې دفوځی یرغل له پاره ځان تیار کړ.

شیرشاه سوری ددې موخې د تر لاسه کولو له پاره د جنجوعه د قوم سره مرسته وکړه. دهغوې سرداران یې خپل ځآن ته را وبلل. هغوې هم په پوره خوشحالۍ سره د شیرشاه دربار ته راغلل. او د ککهرو په خلاف یې دشیرشاه سوری سره د خپل هر ډول تعاون له پاره ملاتړ و ښود. د جنجوعو ددې ملاتړ په واسطه شیرشاه سوری یو لښکر تیار کړ اوددې لښکر قوماندان یې هیبت خان نیازې و ټاکه. بیا شیرشاه سوري هیبت خان نیازې دجنجوعه د قوم دهمدې مشرانو سره یوځاې دمالګې دغې غرنیو لړیو ته ولیږه تر څو دهغه ځایه په ککهرو باندې یرغل یوسي او هغوې وځپوي، ترڅو په راتلونکو ورځو کې هغوې په پنجاب کې د شیرشاه سوری له پاره د سر درد را پیدا نه کړي.

کله چې هیبت خان نیازی دخپل لښکرسره یو ځاې د مالګې د غرونو دې لړۍ ته د ککهرو د ځپولو له پاره ور ننوت او مخته ولاړ نو داسې ورته معلومه شوه چې ککهر پټنځایو ته تللې دي. او په کوم مناسب وخت کې به یرغل کوي. هیبت خان نیازی دهغوې په دې چال باندې و نه پوهیده او مخته ولاړ. کله چې هغه په یوې پراخه وادی کې ورننوت نو دغرنیو لړیو څخه پرې وینه تویونکو او جنګی ککهرو داسې یرغل راوست چې دهغې څخه یې شپه او ورځ هیره کړه.

اوس نو هیبت خان نیازې د عجیبو حالاتو سره مخ و. ځکه ککهر د غرنیو سیمو څخه پرې د مرداري خوړونکې حیواناتو او ټپوسانو په څیر را توې شوي و او دهیبت خان فوځ یې د یرغل لاندې راوستې و.

حمله کونکي ککهر د سیلاب د توپان په څیر دهرې لورې د ځواکمنو جسمونو او قوي څهرو سره د هیبت خان په لښکرو را پریوتل او دوې یې په وینو کې لړل. دهغوې په دې حملو کې هیبت، جلال او په منظمه توګه جبر پټ و. هیبت خان هم دشیرشاه سوري یو تجربه لرونکې او میړتې سالار و. هغه د ککهرو ددې حملې په مخکې داسې وبریښېد لکه په تیارو کې چې د رڼا څرک را څرګندیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر لږه وخته پورې هیبت خان د ککهرو دا حملې په شا وتمبولې او خپله دفاع یې کوله او بیا یې په جارحیت باندې لاس پورې کړ. هیبت خان نیازي ته ډیر ژر دا روښانه شوه چې د ککهرو سره د هغوی په دغه پراخه میدانو کې مقابله کول څه اسانه کار نه دې ځکه چې ککهر په ډیره بیړه د هیبت خان نیازی د فوځ حالت د بې وسئ په لور راکاږي.

هیبت خان د ککهرو په مقابل کې بدترینه ماتې وخوړله. اود جنګ میدان یې پری ښود او و تښتید. کله چې هیبت خان نیازي دخپلو پاته شوو لښکرو سره دشیرشاه سوری دربار ته ورسید نو شیر شاه سوري د هغه په دې ماتې باندې ډیر زیات خواشیني شو ، د پوره فکر او تدبر نه وروسته یې پریکړه وکړه چې اوس به خواص خان د ککهرو د مقابلې له پاره ور استوي ، دخواص خان سره د سلا مشورې وروسته شیرشاه سوری خواص خان ته ډیر ستر لښکر ورکړ. په دې لښکر کې یې هیبت خان نیازي هم شامل کړې و ترڅو د ککهرو تر سیمو پورې دخواص خان لارښوونه وکړي. ددې نه علاوه شیرشاه سوری خپل یوبل سالار جلال الدین جالو هم دخواص خان تر قومندې لاندې ولیږه اوپه دې توګه خواص خان ، هیبت خان نیازی ، اوجلال الدین جالو ټول د ککهرو د ځپولو له پاره د مالګې دغرنیو سیمو په لور ولاړل.

۵۷

د خپل پړاو نه یو میل واټن مخته خواص خان خپل فوځونه په دوو برخو باندې وویشل. یوه برخه یې هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو ته ورکړه او هغوي دواړو ته یې حکم وکړ چې همغه ځاې ته ولاړ شي چې څو ورځې تر مخه د ککهرو او هیبت خان نیازي تر منځ په کې جنګ شوې و ، خواص خان هغوي ته دا هم ویلي و چې د ورځې له مخې د ې سفر وکړي اودشپې له مخې دې په یوه ځاې کې په ډاډمنه توګه ارام وکړي ،او د خپل پړاو دخوندي ساتلو په خاطر دې خپل ځوانان هرې خوا ته خپاره کړی. خواص خان دهغوي پسې وروسته روان شو هغه به یواځې دشپې سفر کاوه او د ورځې به په پټنځاې کې کیناسته. په دې توګه هغه د هیبت خان نیازي سره یو ځاې د جنګ هغه ډګر ته ور نژدې شو چې څور ورځې مخته په کې جنګ شوې و.

کله چې هیبت خان نیازی او جلال الدین جالو هغه میدان ته ورسیدل چې څور ورځې تر مخه په کې د ککهرو د قبیلې سره جنګیدلې و ،نو ککهر یو ځل بیا د خپلو غرنیو پټنځایو څخه راووتل اود هیبت خان نیازی او جلال الدین جالو په لښکرو باندې لکه دوږو لیوانو په ځیر را پریوتل.

د ککهرو دا حمله هم ډیره خطرناکه او وینه تویونکې وه. خو بیا هم هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو د خواص خان دلارښوونې په مطابق خپل ځانونه تر دفاع پورې محدود کړي و ، تر ډیره وخته پورې هغوي د ککهرو حملې تمبولې په همدې وخت کې خواص خان دخپل غرنې پټنځاې څخه لکه د زمرې په څیر په ککهرو باندې راپریوت او د تورتوپان او سختې سیلۍ په څیر د ککهرو جنګیالي تر حملې لاندې راوستل.

دخپلې حملې په همغه لمړیو شیبو کې یې د ککهرو د جنګیالیو حالت دخرابیدو سره مخ کړ. کله چې هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو وکتل چې خواص خان د ککهرو په خلاف دشا له اړخه حمله راوړې ده نو هغوي دواړو هم دفاعی حالت پریښود او په جارحیت باندې یې پیل وکړ. اودخواص خان په څیر دککهرو په مخکینو لیکو باندې ځپوونکې ګذارونه پیل کړل. ددې دوه اړخیزو حملو په مقابل کې دککهرو ځوانانو همت له لاسه ورکړ او فوځونه یې په میدان کې تیت و پرک شول. اوس نو ککهرو ځوانانو ښې او چپ لورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته په تيښته پيل وکړ او هر يوه هڅه کوله چې خپل ځان خوندي ځايو ته ورسوي. تر لږ ه وخته پورې د ککهړو عامه وژنه روانه وه ، دهغوی د لښکرو ډېره برخه د شا له اړخه دخواص خان او د مخې له لورې د هيبت خان نيازي او جلال الدين جالو په لاسو د تيغه تير شوي وو . په دې توګه په دغه غرنۍ لړۍ کې نه يوازې دککهړو فوځ د ماتې سره مخ شو بلکه دهغوی لښکر يو ډول له منځه ولاړ او اصلي ځواک يې تر پښو لاندې شو . کله چې ککهړو ماتې وخوړه او وتښتيدل بيا خواص خان بيرته دخپل پړاو په لور روان شو ،پړاو ته د خواص خان د ورتګ نه مخته شيرشاه سوري ته د دې سوبې خبر ور رسيدلې و ،نو کله چې خواص خان د خپل لښکر سره يو ځاې پړاو ته ورسيد نو په پړاو کې د خوشحالۍ ډولونه غږيدل. شيرشاه سورې دخواص خان څخه په ډېره ګرمه توګه استقبال وکړ.

کله چې د شيرشاه سوري سره د کتلو وروسته خواص خان خپلې خيمې ته ولاړ نو ويې کتل چې هلته ښکلې اوښايسته کملاوتي د خيمې په پاکولو کې مصروفه ده او ګنګا هم دخيمې په پاکوالي کې د کملاوتي سره لاس کوي. دواړو چې کله خواص خان وکوت نو خپل کار يې پريښود او په يوه منډه د خواص خان مخې ته راغلې. بيا ورته ګنګا په ډېره خندانه خوله او خوشحاله انداز کې وويل چې خواص خانه ، زما د سر تاجه ! زه تاته د مالګې دغرنيو لړيو د ککهړيو سره دمقابلې دبرياليتوب په اړه مبارکي وايم. دغو غرنيو ککهړو خپل ځآنونه نه تسخيريدونکي ګڼل او په ځانګړې توګه يې کله چې هيبت خان نيازي ته ماتې ورکړه نو حوصلې يې نورې هم لوړې شوې. خو تا هغوی ته په ماتې ورکولو سره دا ډاګيزه کړه چې دخواص خان سره مقابله کول دومره اسانه کار نه دې.

د ګنګا د مينې نه ډکو دغو خبرو خواص خان نور هم خوشحاله کړ ، هغه غوښتل په ځواب کې ورته څه ووايي چې په دې وخت کې کملاوتي هم په خپلو نرمو خبرو سره خواص خان مخاطب کړ او ورته يې وويل چې: زما درونده خواص خانه ! زه هم تاته دد ې سوبې په اړه مبارکي وايم. ته يقينا دهغو ځوانانو څخه يې چې په تيارو کې د رڼا راوستونکې او په دشتو او صحرا کې د ګلونو د ښوولو فن باندې پوهيږې. خواص خان په ډېر دقت سره د کملاوتي په لور وکتل اوبيا يې ځواب ورکړ چې: ګوره کملاوتي ! زه پخپله هيڅ نه يم ، دغه زما ټولې برياوې د الله تعالې له اړخه دي هغه زما پروردګار ، زما مالک ، نصرت کونکې او ملاتړې دې. بيا هم تا چې زما له پاره د ستاينې کوم الفاظ را ټول کړي و دهغې په خاطر زه ستا مننه کوم. په دې وخت کې ګنګا يوځل بيا وويل چې:

ماته ستا دراتلو خبر رارسيدلې و خو زه پوهيدم چې ته به د لږ وخت له پاره دشيرشاه سوري سره کينې. دخيمې د پاکوالي کار پاې ته رسيدلې دې ما ستا له پاره د مخکې څخه ډوډۍ راغوښتې او ايښې ده، لمړۍ ډوډۍ وخوره بيا به په تفصيل سره نورې خبرې کوو. خواص خان ورته وويل چې ماته منظور ده. څرنګه چې کملاوتي زمونږه خدمت کوي نو دا دهغې حق دې چې له مونږه سره يوځاې کيني او ډوډۍ وخوري. دخواص خان په دې وړانديز کملاوتي دومره خوشحاله شوه لکه څنګه چې يو انسان دپښو څخه تر سره پورې په خوشحالۍ کې را ونغاړل شي. بيا دواړو يوځاې د ډوډۍ سامان خپور کړ او په ډېره خوشحاله ماحول کې يې سره يو ځاې ډوډۍ وخوړه
.

دمالګې دکانونو په غرنيو سيمو کې دککهړو د ماتې وروسته شيرشاه سوری د جنجوعه قبيلې خلک ښه و نازول ،دهغوی په قوت اوځواک کې يې ډېرښت راوست تر څو هغوی په راتلونکې ورځو کې د شيرشاه سوری ملاتړي واوسي اودمالګې د غرنيو لړيو په لمنو کې ککهړو ته يوځل بيا د مغلو د ملاتړ فرصت تر لاسه نه کړي. دد ې کار د تر سره کولو وروسته شيرشاه سوری دخوشاب او بهيرې په لور متوجه شو تر څو دا سيمې هم په خپل خواکې و دروي. اوپه راتلونکو ورځو کې ددې دلښکرو له پاره خوندي ځايونه وګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ورځو کې په خوشاب او بهيرې کې ډوډي بلوچان اباد وو. او همدا بلوچ دهغې سيمې حکمرانان وو. شيرشاه سوري نه غوښتل د بلوچو په معاملو کې لاس ووهي ، ځکه چې ددې ويره وه چې هغه خلک به بيا دهغه مخالفت کې ودريږي اويو ستر لښکر به جوړ اود شيرشاه سوري په مقابل کې به و جنګيږي. ددې نه علاوه د بلوچو سردار فتح خان ، اسماعيل خان او غازي خان دهمايون د تعقيبولو په لاره کې نه يوازې دخواص خان سره کومک کړې و بلکه هغه وخت چې شيرشاه سوري د خوشاب سيمې ته راغې نو هغوي د شيرشاه سوري خدمت ته هم حاضر شول او دخپل تعاون او ملاتړ ډاډ يې ورته ورکړ.

دا بلوچ د باجوړ څخه نيولې ان د بهيرې د غرنيو سيمو پورې خپاره پراته و . چې سردار يې اسماعيل خان بلوچ نوميده. شيرشاه سوري په دې پوهيده چې ددوې پرته په دې سيمې باندې ولکه کول شوني نه دي. په دې اساس شيرشاه سوري اسماعيل خان بلوچ هم دخپل فوځ په نوم ليک کې شامل کړ. او هغه ته يې هم د شاهي فوځ په څير د خزانې څخه تنخوا و ټاکله.

دې بلوچانو پخوا کوچياني ژوند درلود. بيا وروسته په دې سيمه کې اباد شول ، په هغو ورځو کې چې تيمور لنګ په هندوستان باندې يرغل راوست نو دهغه د بيرته ستنيدو تر وخته پورې بلکه ټوله پنځلسمه پيړۍ د بلوچو ډوډا او هوټ قبايل دشمال څخه د سنيد ددرياب په غاړه غاړه د کوچيانو په څير ګرزيدل را ګرزيدل. دهغې وروسته بيا داخلک د ګومل په دره کې اباد شول چې د سليمان دغرونو دلړۍ جنوبي لورې ته پرته ده. ددې کوچي ډوله بلوچو د اباديو په کتلو سره نور بلوچان هم په حرکت راغلل اوهغوي هم په پنجاب کې اباد شول. دنمونې په توګه د بلوچو د رند قبيله د ملتان د لنګا راجپوتانو د ويرې څخه د چناب راوي او ستيج په درو کې اباد شول ، ددې رند قبيلې دخلکو دنده په کرايه عسکري کول و ، تر څنګ يې په ازادانه توګه غلا اولوټمار هم کاوه. په همدې ورځو کې څه نور بلوچان چې دډوډ او هوټ د قبيلو پورې تړلي وو ، هم د وطن او ځاي ځيګې د لټون په خاطر دجهلم او سيند دواديانو پورته غاړو ته ولاړل او هملته ميشته شول. دلته په دې سيمو کې مخته پښتانه هم اباد وو . په دې خاطر د بلوچو اوپښتنو تر منځ ټکر لازمې ګرزيده .د بابر نه وروسته شيرشاه سوري او دهغه نه مخته همايون او دهغه ورور کامران مرزا په دې سيمو باندې څوارلس کاله حکومت کړې دې. هغوي به د پښتنو او بلوچو د خپل منځې تربګنيو څخه ګټه پورته کوله اوپه خپله به يې ارام حکومت کاوه. په دې سيمې کې د کامران برياليتوب په همدې کې و چې دا قومونه تل تر تله په جنګ جګړو کې مصروف و ساتي.

خو شيرشاه سوري دا پاليسي ترک کړه او د پښتنو اوبلوچو تر منځ يې يووالي او اتحاد راوست. هغه بلوچو چې په تيرو وختو کې يې د پښتنو په زمکو باندې ولکه کړې وه هغه سيمې شيرشاه سوري دبلوچو څخه بيرته واخستې او پښتنو ته يې تسليم کړې ،خو بلوچانو ته يې دهغې په بدل کې د مالګې د کانونو د غرنيو لړيو د نندنا او ګرجهک په نامه سيمې ورکړې. د جهلم په شمالي پولو کې دغه دواړه سيمې د جنګي موقعيت له نظره ډيرې مهمې دي. په غالب ګمان چې شيرشاه سوري دا سيمې د بلوچو سردار اسماعيل خان ته ورحواله کړې وې. په دې توګه د بهيرې او خوشاب نه علاوه بلوچان په نورو سيمو کې هم اباد شول. شيرشاه سوري هم هڅه وکړه چې هغوي ټول په خپل ملاتړ کې و دروي. په دې توګه په پنجاب کې د امن د ټينګښت له پاره شيرشاه سوري دا دويمه حربه استعمال کړه. اوس نو هغه په پنجاب کې دخپل حکومت د ټينګښت له پاره دريمه مرحله پيلوله.

دشيرشاه سوري دريمه مرحله په کشمير پورې تړلې وه. څرنګه چې هلته په کشمير کې د همايون سپه سالار مرزا حيدر د خپل لښکر سره ځاي په ځاي شوې و او هغه ددې توان درلود چې په يوه مناسب وخت کې دهغه ځايه را ووځي او په پنجاب باندې حمله وکړي. او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه شیرشاه سوری د نوو ستونزو سره مخ کړي. ځکه چې مرزا حیدر بیګ یو تکړه ، میړنې جنګجو او تجربه لرونکې جرنیل او سپه سالار و.

شیرشاه سوري د کشمیر دحالاتو د جوړولو په خاطر دخپل لښکر سره یو ځاې د لاهوره راووت او د بمهبر په لور وخوزید ، په بمهبر باندې یې یرغل یوړ او هغه سیمه یې و نیوله. دلته په دې سیمې کې د قیام په وخت کې شیرشاه سوری د کشمیر د جګ د قبایلو سره اړیکې ونیول. هغه د چک قبایلو سره ډیره دمینې اوخلوص نه ډکه رویه وکړه. هغوې ته یې مالې کومک هم ورکړ او هغوې ته یې دا هم وویل چې هغوې دې د همایون د سپه سالار مرزا بیګ په خلاف را پورته شي.

دشیرشاه سوری دا سیاسې حکمت ډیر ګټور ثابت شو ـ ځکه د چک قبایل د مرزا حیدر بیګ په خلاف راپورته شول او دهغه سره یې د جنګونو لړۍ پیل کړه. کله چې د چک قبایل او مرزا حیدر بیګ په خپلو منځو کې په جنګونو کې را ونغښتل نو شیرشاه سوری ته یو ډول سکون په برخه شو ځکه چې اوس نو مرزا حیدر بیګ د چکانو سره په پوره ستونزو کې را ګیر شوې و. ترڅو کالو پورې چکانو په مرزا حیدر بیګ باندې یرغلونه کول ، ان تر دې چې هغوې مرزا حیدر بیګ وواژه او یو چک سردار غازی خان د کشمیر سردار وګرزید.

په پنجاب کې دخپل نظام د ټینګښت وروسته شیرشاه سوري د بنګال په لور د کوچ کولو اراده وکړه ، خو د بنګال په لور د کوچ کولو دمخه شیرشاه سوری خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ، یوه برخه یې خواص خان ته ورکړه او هغه یې همدلته په لاهور کې پریښود . هیبت خان نیازی یې دخواص خان معاون و ټاکه. شیرشاه سوری خواص خان ته دا لار ښوونه کړې وه چې هغه دې زما تر بله حکمه همدلته په پنجاب کې پاته شي. په داسې حال کې چې شیرشاه به د بنګال په لور روانیږي. ځکه د بنګال دحاکم خضر خان له لورې شیرشاه ته ښه خبرونه نه راتلل.

شیرشاه سوري خواص خان په دې خاطر په لاهور کې پری ایښې و چې هغه به د پنجاب په حالاتو پوره پوره څارنه کوي ، ځکه خواص خان یو اځنې سالار او دشیرشاه سوری ښې لاس و چې دغمونو او مصیبتونو په وخت کې یې په پوره باور سره خپل ورسپارل شوې کار تر سره کاوه. شیرشاه سوری ته تر او سه پورې د کشمیر څخه علاوه د کابل دحکمران کامران مرزا او حتې د سیند په لور د تللې همایون څخه ګواښ احساسیده نو په دې خاطر یې خواص خان په پنجاب کې پریښود. ترڅو په پنجاب باندې د کومې لورې حمله کونکې په مقابل کې خواص خان دهغه مقابله وکړي او هغه بیرته شاته تللو ته اړ کړي. په دې توګه په پنجاب کې خواص خان د اعلې حاکم په توګه د ټاکلو وروسته شیرشاه سوری د بنګال په لور کوچ وکړ.

۵۸

یوه ورځ په داسې حال کې چې کملاوتي دخواص خان دخیمې دپاکولو څخه لاس څنډه نو ګنګا خپل ځان ته را وبلله. کملاوتي خپل لاسونه پاک کړل او بیا د ګنګا لورې ته راغله او دهغې تر څنګ کیناسته. ګنګا تر یوه وخته پورې هغې ته په ډیر غور او دقت سره وکتل او بیا یې په ډیره نرمه لهجه ورته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! زه غواړم له تا څخه د یوې خبرې پوښتنه وکړم خو دروا غ به راته نه وایې. ته د تیرو څو میاشتو راهیسې دلته زما په خیمه کې کار کوې او په دې موده کې زه ستا د ذات او شخصیت په اړه مطالعه کوم ، زه غواړم دهمدې مطالعې په رڼا کې له تا څخه څه وپوښتم. خو دهر څه دمخه به له ما سره ژمنه کوې چې دروا غ به راته نه وایې. ګوره ! ریښتونې خبره ډیره ښه وي او ګټوره هم. او که

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروا غ دې راته وويلې نوله يوه اړخه به دخپل ضمير اوا ز تر پښو لاندې کړې او دبله اړخه به په دروا غو کې تاته کومه ګټه هم نه وي. او ستا درواغ به تاته زيان ورسوي. د ګنګا د پوښتنې څخه کملاوتي لږ څه انديښمنه شانته شوه ، خو ډير ژر يې ځان سنبال کړ او بيا يې په لوړ اوا ز وويل چې: ګنګا خورې ! وپوښته ، ته له ما څخه څه پوښتل غواړې ؟ ګنګا ورته وويلې چې:

ګوره کملاوتي ! ما چې تر اوسه پورې ستا دشخصيت ځارنه کړې ده دهغې څخه ماته دا ډاګيزه شوې ده چې ته زما د ميړه سره مينه لرې . کملاوتي ماتاته مخته هم ويلي دي چې درواغ به نه وايې نو که چيرې ته رښتيا ووايې نو شونې ده چې زه به داسې يو قدم واخلم چې ستا له پاره به ډير ګټور ثابت شي. کملاوتي خپل سر ښکته کړ او بيا يې د لږ څه فکر کولو وروسته وويل چې: ګنګا خورې ! ښه دې و نه کړل چې له ما څخه دې دا پوښتنه وکړه ، اوس که چيرې زه ددې پوښتنې ځواب په نفې کې ووايم نو خپل ضمير به تر پښو لاندې کوم او که چيرې هو ووايم نو بيا به ستا ګنهګاره و ګرځم.

دکملاوتي ددې ځواب څخه ګنګا ډيره خوشحاله شوه ،بيا يې کملاوتي ته وويل چې کملاوتي ! رښتيا رښتيا ووايه ، چې په رښتيا مې زړه خوشحاليږي ، ګنګا غوښتل لږ نور څه هم ووايي چې کملاوتي په خبرو پيل وکړ او ويې ويل چې: ګنګا خورې ! ځرنګه چې تا له ماڅخه په سخته وغوښتل تر څو زه رښتيا ووايم نو به دې خاطر ما هم رښتيا وويل اوس نو ددې رښتيا ويلو له پاره چې ماته هره سزا ټاکې زه يې منلو ته تياره يم. ګوره ګنګا خورې ! ما درواغ هم ويلې شول ، اودخپل زړه راز مې پټولې شو ، خو ماتاته رښتيا وويل، ځکه دخواص خان شخصيت داسې دې چې هره ښځه دهغه لورې ته راغب کيدو پرته نه پاته کيږي او ما هم همداسې وګڼه چې د مينې په دې سيلاب کې لاهو شوې يم.

ګنګا خورې ! ما هيڅکله هم د خپلې مينې دغه احساسات د خواص خان تر مخه نه دې ډاګيزه کړي ، ځکه زه پوهيږم چې په خواص خان باندې يوا ځې اويوا ځې ته حق لرې او له تا سره په دې حق کې هيڅوک نه شې را شريکيدې.

کله چې کملاوتي خاموشه شوه نو ګنګا ترې يوځل بيا و پوښتل:

ګوره کملاوتي يوه خبره بله هم راته وکړه اودا به هم را ته په رښتيا سره کوې چې اوهغه دا چې ايا زما خاوند (ميړه) هم تاته کله په مينه کتلي دي ؟ چې دهغې له مخې ته داسې وپوهيږې چې هغه هم تاته رغبت لري اويا ستا له پاره څه داسې کوم کشش احساسوي. ددې خبرې په ځواب کې کملاوتي په يوه ټکان سره وويل چې ، نه ، هيڅکله هم نه ، هيڅکله هم داسې نه دې پيښ شوي ، هغه هيڅکله هم په داسې توګه زما په لور نه دې کتلي ، ګنګا ورته يو ځل بيا وويل چې:

ګوره کملاوتي ! که زه ستا دمحبت د يو اړخيزه عکس العمل په اړه کوم قدم واخلم نو هغه به ستا له پاره د منلو وړ وي ، زه به تاته دا ووايم چې دا قدم به ستا په حق کې وي ، کملاوتي ورته وويل چې: زه دهغې وخته راهيسې چې له تا سره کار کوم ماته ستا شخصيت د ډير زيات قدر اودرنښت وړ دې. نو په دې خاطر هره پريکړه چې ته زما په حق کړې وکړې ماته به دمنلو وړ وی. ګنګا ورته وويل چې:که چيرې خبره همداسې وی ، نوبيا واوره چې: زه به ستا په اړه داسې پريکړه کوم چې زه به پخپله تا دخواص خان سره واده کړم. اولکه ځنګه چې زه دخواص خان ښځه يم همداسې به ته هم دخواص خان ښځه و ګرځې. ګوره کملاوتي ! اوس خو زما خاوند خواص خان د لاهور د ښار د اوسيدونکو دحال احوال د پوښتنې له پاره ورغلې دې ، کله چې بيرته راستون شي نو زه به ستا خبره ورسره وکړم. اوبيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به سبا تا دخپلې اخري پریکړې څخه خبره کړم . دګنګا ددې خبرو په اساس کملاوتي د تصنوعي شرم او حجاب څرګندونه وکړه اود خیمې څخه بیرون ووتله او وتښتیده .

کملاوتي به یوه منډه خپلې خیمې ته ساه نیولې ورسیده ، په دې وخت کې هلته په خیمه کې نیرمل ځانته ناسته وه. دکملاوتي ساه لاتر اوسه پورې ځاې ته نه وه راغلې. تر لږه وخته پورې ساه نیولې ودریده او په خندانه اوخوشحاله خوله یې نیرمل ته کتل. نیرمل هم تر ثو لمحو پورې کملاوتی ته په غور سره کتله ، بیا یې ترې وپوښتل چې ګوره کملاوتی !ته ډیره ساه نیولې راغلې یې او مخ دې د خوشحالیو نه ډک دې ، را ته ووایه چې څه درپیښ شوي دي. کملاوتي په خندا خندا کې د نیرمل تر څنګ کیناسته او بیا یې ورته وویل چې:

ګوره نیرمل ! ستا خبره سهی ده. نن رښتیا هم زه ډیره خوشحاله یم. ساه مې په دې خاطر نیولې ده چې په یوه منډه مې ځان تر تا پورې را ورساوه. تر ثو هغه ښه خبر چې ما تر لاسه کړې دې هغه تاته هم سمدستي ووایم. نیرمل په ډیر غور سره کملاوتی ته وکتل او بیا یې ترې وپوښتل چې څه ډول ښه خبر؟ کملاوتي په خندا کې ډوبه وه او بیا یې په ډیره پټه توګه نیرمل ته وویل چې:

ګوره نیرمل !دکوم کار له پاره چې زه د شیرشاه سوری لښکر ته راغلې یم او ستا لمن مې ونیوله هغه کار اوس په ډیره بیړه خپل انجام ته رسیدونکې دې ، ګوره نیرمل !نن په خبرو خبرو کې ګنګا له ما څخه وپوښتل چې ایا زه خواص خان خوښوم. خو کله چې ما په مثبته توګه ځواب ورکړ نو پوهیږې چې ګنګا څومره مهمه او ستره پریکړه وکړه. نیرمل په ډیره اندیښنه کې ترې وپوښتل چې هغه څنګه ؟

کملاوتي ورته دخوشحالۍ نه په ډک اواز سره وویل چې:

ګوره نیرمل: ګنګا پریکړه کړې ده چې ما هم دخپل ځان په څیر د خواص خان سره واده کړي ، نن به هغه په دې لړ کې دخواص خان سره خبرې کوي اوسبا به ماته خپله اخري پریکړه اعلانوي ، هغې ماته وویل چې د تیرو ثو اونیو راهیسې هغه زما حالت تر څارنې لاندې لري اودهمدې له لورې هغه دې پایلو ته رسیدلې چې زه دخواص خان سره مینه لرم . کله چې ما ورته هو وویلې نو بیا هغې دا ډول پریکړه وکړه. ګوره نیرمل: زه پوهیږم چې که چیرې زما واده دخواص خان سره تر سره شي نو بیا چې دکوم مشن له پاره زه راوتلې یم هغه به په ډیره اسانه توګه تر سره شي.

نیرمل ورته په حیرانتیا سره وویل چې: ګوره کملاوتي ، زه ستا ددې پریکړې په اړه و نه پوهیدم ،ته له یوه اړخه غواړې خواص خان ووژنې اود بله اړخه غواړې دهغه سره واده وکړې. کملاوتي ورته وویل چې: واوره نیرمل !خواص خان خو به زه ووژنم ، اودا کار به په هره توګه چې وي تر سره کوم خو اوس مې پریکړه کړې ده چې دخواص خان سره یوځاې دغه ګنګا هم له منځه یوسم ، ګوره نیرمل !ما ته ددې نه مخته هم ثو ځلې داسې فرصت تر لاسه شوې و چې زه ګنګا اوخواص خان دواړه له منځه یوسم خو دهغو ملګرو سره یوځاې چې زه باید دا کار انجام کړم لاتر اوسه د لته نه دي را رسیدلي ،ګوره نیرمل !په تیرو ورځوکې ثو داسې فرصتونه تر لاسه شول چې کله کله به زه او ګنګا دواړه په خیمه کې ځانته ناست و او کله زه اوخواص خان. څکه چې دخواص خان خیمه په ثو خونو باندې مشتمله ده. داسې فرصتونه هم راغلی چې زه به د خیمې په پاکوالي کې مصروفه وم اوخواص خان به په بله خونه کې ځانته ویده و .اوکله به ګنګا هم ورسره وده وه. که چیرې ما غوښتلې نو په داسې حالاتو کې مې دواړه له منځه وړلاې شول. خو ما نه غوښتل دا کار په ځانته ځان انجام کړم. څکه په دې توګه ماته ستونزې را ولاړیداې شوې ، که چیرې په خوب کې مې په خواص خان حمله کړې واې نو شونې وه چې هغه به را بیدار شوې واې او برعکس به یې زه له منځه وړې واې ،څکه چې هغه خو یوځوان نارینه دې. د زور اوځواک خاوند دې اوزه دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه څپيړه هم نه شم زغملې ، هو ! كه چيرې په دې وخت كې زما ملګرې دلته موجود واى نو تر اوسه به مې هغوې دواړه په رېښتونې توګه له منځه وړي واې.

ګوره نيرمل: داسې برېښي چې زما كار د اسان څخه اسانتر شوې دې ، كه چيرې ګنګا خواص خان له ماسره د واده كولو له پاره تيار كړي او خواص خان ما خپله ښځه او خپله ماندينه وګرځوي نو ددې څخه داخرګند ه شوه چې زه به شپه او ورځ دخواص او ګنګا په خيمه كې او سيږم. اوكله چې ګنګا او خواص خان ددهلي په لور كوچ وكړى نو زه به ددې ځايه د تللو په وخت كې خپلو ملګرو ته هم خبر وركړم چې هغوې دې هم دخواص خان لښكر ته راشي ،دهغې وروسته به نيرمل ته ووينې چې زه څه ډول دا دواړه له منځه وړم. نيرمل ورته وويل چې: ګوره كملاوتي ! كله چې ته غواړې خواص خان او ګنګا له منځه يوسې نو بيا د خواص خان سره واده ولې كوې ، دهغې سره د واده كولو په خاطر ولې خپل ځانګړتوب له منځه وړې ، خپل عصمت اوعفت په داو كې ږدې ، كملاوتى د لږ څه فكر وروسته ورته وويل چې:

ګوره نيرمل ! په دې كې د دوا د لږولو كومه خبره نه شته.اونه به ددې لارې زما ځانګړتيا له منځه ولاړه شي، خواص خان ډير ځواكمن او تكړه ځوان دې او زه پوهيږم چې دهغه سره واده كول به په خپل ذات كې يوه ځانګړې تجربه وي،بيا به دخواص خان سره د واده كولو وروسته زه دخپلو ملګرو په كومک سره ددې دواړوژوند پاې ته ورسوم. نوكه چيرې خواص خان د ګنګا د وړانديز ملاتړ وكړ نو زه به خامخا دخواص خان سره واده كوم ،دهمغې خيمې ته به منتقل شم ، نيرمل غوښتل په ځواب كې څه وواېي چې په دې وخت كې ساتونكې دوې دواړو ته خوراک راوړ ،په دې خاطر دواړو چپ چاپ خپله ډوډۍ وخوړله.

بله ورځ ، كله چې كملاوتي دكار له پاره دخواص خان خيمې ته ورغل نو ويې كتل چې په خيمه كې خواص خان او ګنګا دواړه ميړه اوښځه ناست دې اوپه خپلو منځو كې خبرې اتر ې كوې ، دكملاوتي دكتلو سره سم ګنګا دخپله ځآيه پورته شوه اوپه خندانه خوله يې وويل چې: راځه كملاوتي زما څنګ ته راشه ، مونږدواړو به ډيره بې صبرۍ سره ستا د راتلو انتظار كاوه. اوس به ته ځانته د خيمې پاكې او نظافت نه سنبالوې بلكه مونږ دواړه به دا كار يو ځاې تر سره كوو. ځكه چې د نن څخه وروسته ته هم ددې خيمې مالكه ګرزيدلې يې. مخكې مې چې له تاسې كومې خبرې كړې وې ، نو تيره شپه اونن سهار مې دخواص خان سره هغه تكرار كړې اوهغه مې له تاسره په واده كولو باندې راضي كړې دې. اوس به ته همدلته اوسيږې اودمابنام دمخه مه ستا دخواص خان سره د واده ټولې چارې تر سره شى. اوله دې وروسته به ته هم زما په څير دخواص خان دښځې په څير دلته اوپه همدې خيمې كې اوسيږې.

دګنګا په دغو ښو خبرو ښايسته اوښكلې پيغله كملاوتي دخوشحاليو اورفاقتونو يوه نوې غوټۍ و ګرزيده. په دې وخت كې هغه د خواص خان په خيمه كې د محبت پيغام ليكونكې او د اسمانونو په لوړو كې د وريځو په څير د عروج په خيالاتو كې ډوبه وه. معلومه نه ده چې هغه به تر كومه وخته پورې په دې خيالاتو كې ډوبه ولاړه وه چې ګنګا رامخته شوه او هغه يې د لاسه ونيوله اوپه خيمه كې يې دخپل ځان سره كينوله ،بيا ترماښامه د ګنګا هڅو رنګ راوست او كملاوتى يې د خواص خان په نكاح كې وركړه.

۵۹

دپنجاب دپرېښودلو وروسته شيرشاه سورى د غرنيو لړيو يوه سيمه غوره كړه. او هلته يې د يوې كلا په جوړولو پيل وكړ ، دا كلا د بهار درهتاس د كلا دويم انځور و .دا يې دومره قوې او نه تسخيريدونكې جوړه كړه چې نوم يې ورته همغه د رهتاس د كلا وركړ. په

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنجاب کې د اوسېدو اوسېدو په وخت کې شېرشاه سوری د مالي امورو له پاره ډېر غوره کسان ټاکلي وو. په دې وګړو کې يو کس (کتهري ډوډر مل) هم شامل و . شېرشاه سوری هغه د خپل ځانه سره نوکر کړ او د رهتاس د کلا جوړښت يې د هغه په څارنه کې پرېښود.

د رهتاس نومې دغه کلا اوس هم په جهلم کې تر سترګو کېږي ، دا کلا د جهلم څخه لس ميله واټن کې د شمال غرب په لور په هغه ځاې کې پرته ده د کومه ځايه چې دغرنو لړۍ دکشمير په لور ورځي . ددې کلا محيط دوه نيم ميله واټن لري او ديوالونه يې ديرش فټه پلنوالي او اته ديرش فټه ستروالي لري ، دهغې ستره دروازه دشېرشاه سوری دوخت د فن او هنر ستر شاهکار دې.

د پنجاب څخه دکوچ کولو په وخت کې شېرشاه سوری دخپلې برخې د لښکرسره يو ځاې د بنګال په لور وخوزيد ، دهندوستا د تاريخ دپيلامې څخه بنګال په سياست ، تمدن او ژبې له اړخه يوه جړه مشوره ګرزيدلې ده . ددې د پيچيدګيو چې څومره دهندوانو د وختو څخه کېږي په هماغه اندازه د منځنيو پېړيو د تاريخ څخه هم ډاګيزه کېږي .

دا کشمکش د ارياپانو د راتګ سره سم پيل شوې و ، بنګال تر هر څه لمړۍ د ارياپانو دتهذيب او تمدن سره ټکر وکړ خو په خپل دې هڅو کې ناکامه شول ، د راجه هرشن څخه نيولې ان د اکبر پادشاه تر وختو پورې بنګال دخپلې سياسې ازادۍ دساتلو په خاطر هڅې کړې دی که څه هم دا جنګ دهندوانو پر خلاف و او که د مسلمانو حکمرانانو پر خلاف. بيا يې هم حمله راوړونکې ځواکونه په خپلو وينو کې را نغاړلي او خپل برلاسې يې پرې ساتلې دې .

دا کومه جادو زمه کرشمه نه وه چې بنګال پرې بدنام شوې دې بلکه دا دهغې د تهذيب ، د ژوندانه د ځواک او نعمتونو برکت دې چې بلې هيڅ سيمې ته نه د ې ور په برخه شوې. په داسې حال کې چې دبنګال اب و هوا خرابه ، اوبه يې ناپاکه ، خود ماهيانو ځالې، او ددولت بې شميره خزانو يې ، د جنوب ځان ځارونکې او د قسمت ازميښت کونکې تل دخپل ځآن په لور را کش کړې دې .

ريښتيا خبره دا وه چې هر چا به چې يو ځل دلته قدم کيښود نو هغه به دهمدې ځاې کيده . دهغوې له انده ددې ځاې په خاورو کې په ريښتونې توګه جادو وو. هر څوک به چې يو ځل دلته راغې نو بيا به يې ددې خبری د کولو څخه کرکه کوله چې بيرته دې ولاړشي او په بله کومه سيمه کې دې په داسې حال کې ميشت شي چې قدرت پرې هم مهربانه نه وی او دګرميو او يخنيو په تيرولو سره دې هره ورځ د نه زغمور مشقت او مزدوري وکړي

ددې ټولو خبرو سره سره بيا به هم ډېر وخت په بنګال کې سرکشي اوبغاوت جوړيده ،ددې ستر علت داو چې دا ولايت د هندوستا ن دمرکز دهلي څخه نژدې زر ميله واټن کې پروت دې ، دا دومره ستر ولايت دې چې د ډيرو پراخو سرچينو مرکز دې ، دلته به هر وخت حکمرانانو بغاوت او سرکشی کوله. ددې ځاې حکمرانانو ته هيڅکله هم د دهلي تر ولکې لاندې او سيدل نه خوښيدل. اوتل به يې هڅه کوله چې ددهلي دغلامۍ کړۍ دخپل څټ څخه وکاږي. دبله اړخه دهندوستان مسلمانو پادشاهانو ته هم ددې پرته بله لاره نه وه چې ددومره لرې ولايت انتظام دې کوم عسکري سالارته وسپاري ترڅو دهغه ځآې د نظام خاوند اوسي. په هغه وخت کې يا خو د مرکز سره داسې وسايل نه و اوکه وو هم ډېر کم و چې ددهلي څخه ددومره لرې سيمې انتظام او څارنه دې وکړي.

په بنګال کې دګوډ ښار ستر مرکز و او دهغه ځاې اوسيدونکو به دګوډ دښار حکمران خپل سلطان ګاڼه. دهمغې د حکم تعميل به يې کاوه ، هغوې ددې خبرې سره هيڅ سرو کار نه درلود چې دګوډ سلطان په دهلی کې دخپل پادشاه خبره مني او که نه. يا هغه وژل کيږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یا دخپلې دندې څخه ګوښه کیږي . خو کله به چې کوم نیک صوبدار د بنګال څخه لرې کړل شو نو یو اځې دومره به احساسیده چې دیوې کورنۍ حکومت پای ته ورسید او دبلې کورنۍ حکومت پیل شو .

دشیرشاه سوری تر وخته پورې دبنګال همدا حال و. خو د بنګال سیاسي نظام د شیرشاه سوری د مزاج سره سر نه خوړ . ځکه شیرشاه سوري د یوه مستحکم مرکزي حکومت ملاتړې و. هغه نه غوښتل ولایتونو ته ډیره زیاته خپلواکې ورکړل شي.

هغه وخت چې د ۱۵۴۰ کال د جنوري په میاشت کې شیرشاه سوري دمغلو سره دجنګ له پاره قنوج ته روان شو نو په بنګال کې یې خضر خان د والی په څیر و ټاکه. او بیا شیرشاه سوري څو میاشتې د بنګاله لرې پاته شو ، په دې وخت کې دهغه هغه لښکر چې تل به بهار کې موجود ونو په هندوستان کې دجنګونو په خاطر یې هغه هم له ځآنه سره را خستې و . پایلې داشوې چې دبنګال حکمران هلته په بنګال کې د خپلواکۍ په خوبونو کې ډوب شوې و .

دهمدې مقصد د تر لاسه کولو له پاره هغې د بنګال دپخواني سلطان ، سلطان محمود د لور سره واده کړې و ، خضرخان ته دهغې یوه ګټه داشوه چې د بنګال رعیت او پخوانیو مسلمانانو هغه د بنګال د تخت ریښتوني وارث ګاڼه . خو خضر خان لا تر اوسه پورې شاهي لقب نه و خپل کړې . خو دبنګال د رسم ورواج په اساس یې په تخت (ټوکي) کیناستل پیل کړې و . په بنګال کې ټوکې محل چت ته هم ویل کیږي ، خضرخان به دپخوانیو پادشاهانو په څیر د محل په چت کیناسته او پریکړې به یې کولې ، خو تر اوسه یې شاهانه لقب نه وخپل کړې . کله چې خبر ور ورسید چې شیرشاه سوری دخپل لشکر سره یو ځای په ډیره بیړه دهغه د ځپولو له پاره را روان دې نو دخضرخان د پښو څخه زمکه ووتله. ځکه هغه پوهیده چې په هغې کې دومره توان او همت نه شته چې د شیرشاه سوری مقابله وکړي.

کله چې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې ګوډ ته ورسید نو خضر خان دګوډ د ښار څخه بیرون راووت او شیرشاه سوري ته یې ډیر ګرم ښه راغلاست وو ایه . که څه هم خضرخان دا ټول هر څه په مجبوریت سره تر سره کول خو خپل باطن یې نه را څرګند اوه. خو شیرشاه سوری ته دهغه جاسوسانو د هرې لمحې خبرونه ورکول ،په دې اساس ګوډ ته درسیدو سره سم شیرشاه سوري خضرخان و نیوه او بندي یې کړ او خپلو ټولو هغو سردارانو او سالارانو ته چې په دې وخت کې دهغه سره ملګرې وو وویل چې ستاسو څخه هر یو چې زما دحکم خلاف کار وکړي پایلې به یې داسې وي لکه دخضرخان .

دخضرخان د نیولو او بندي کولو وروسته شیرشاه سوری هملته په بنګال کې قیام وکړ ،هلته یې دپرمختګ له پاره څه کارونه پیل کړل ، هغه لمړۍ کار چې هغه تر سره کړ هغه د بنګال د داخلي سیمو څخه کتنه وه او هلته یې په خپل نامه د شیرګړ او شیرپور دوه ښارونه اباد کړل ، تر څنګ یې د بنګال د زمکو اندازه ګیري وکړه. همدا راز یې دپخواني رواج په اساس څومره زمکې چې د جاګیردارانو سره وې هغه یې همغوې ته ورپرینښودې او په هغې کې یې هیڅ ډول لاس وهنه ونه کړه .

په بنګال کې دشیرشاه سوری څلورم کار داو چې په بنګال ې یې د زمکو نوي څښتنان راپیدا کړل ،پایلې یې داشوې چې بنګال دپښتون دویم ټاټوبې وګرزید. ددې نه علاوه هغه دهند د شمال څخه راجپوتان راوړل اودلته یې اباد کړل تر څو هندوان ترې سر راپورته نه کړاې شی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تر ټولو مهم کار چې شيرشاه سوری په بنګال کې وکړ هغه دا و چې دخپل ځان له پاره يې يوه ډيره قوي بحري بيړۍ تياره کړه. ترڅنګ يې هلته په بنګال کې د نظامي حکومت په ځای سياسي حکومت جوړ کړ ،او تر ټولو مهم کاريې دا وکړ چې په بنګال کې يې د سړکونو په جوړولو لاس پورې کړ.

بنګال ته د ګودريا د لارې څخه هم دتللو راتللو لارې جوړې شوې وې خو هلته د سړکونو نظام بلکل د نشت سره مخ و. دهمدې نظام د نشتوالي په اساس نه يوازې په بنګال کې سيمه ايز عصبيت ځواکمن کيده بلکه دبغاوتونو له پاره هم لاره پرانستې وه. هغه سړکونه به چې د فوځ د انتقال په وخت کې جوړيدل نو د امن په وختو کې به د هغه ساتنه نه کيده او د باران په وختو کې به هغه بلکل د تګ راتګ له پاره بنديدل.

هغه لارې چې د مسافرينو له پاره جوړې شوې وې هغه هم د غلو او داړه مارانو دزيادښت په خاطر د تګ نه لويدلې وې اودا حال د شيرشاه سوري له پاره د زغم وړ نه و.

شيرشاه سوري په همغه لمړي ځل د اټک څخه تر دهلي پورې يوه لويه شاهراه جوړه کړه اوحکم يې وکړ چې د دهلی څخه تر د بنګال د سونار د کلي بورې دا شاهراه و غځول شي. سونار کلې د بنګال د کورني تجارت له پاره ډيره مهمه بندرګاه وه.

که څه هم سونارګاو په اوسني وخت کې خپل هغه اهميت له لاسه ورکړې دې خو هغه وخت يې ډير زيات اهميت درلود. دغه ځای د شيرشاه سوری په وخت کې د هغه د حکومت مرکز هم نه وې خو ددې سره سره دا ځای د حربي فنونو له اړخه ډير مهم ګڼل کيده.

سونارګاو د لکهيا او ميګنا ددريابونو تر منځه د اوسنۍ ډ کې څخه نيغ په نيغه شپاړس ميله واټن درلود. همدا علت و چې يو وخت دا ځای د بحری جهازونو له پاره يوه ښه بندرګاه وه.

ابن بطوطه دهمدې بندرګاه څخه د چين په لور تللې و. شيرشاه سوری چې د اټک څخه نيولې تر بنګاله پورې ستره شاهراه جوړه کړه نو سونارګاو ددې شاهراه اخري تم ځاې و. د شاهراه ګانو تر څنګ شيرشاه سوري د سرايونو په جوړولو او د کوهيانو په کندلو هم لاس پورې کړ تر څو په لاره کې د مسافرينو له پاره د تګ راتګ اسانتياوې پيدا شي. همدا راز يې په لويو لويو ښارونو کې د زمکې سترې سترې ټوټې دخپل لښکرو د پړاونو له پاره ځانګړې کړې.

په بنګال کې د اوسيدو په وخت کې شيرشاه سوری د بنګال د ولايت پولې هم وټاکلې. د بنګال د ولايت غربي پوله د کوسي ددرياب د غاړې په هغه ځای پورې رسيده په کوم ځای کې چې هغه د ګنګا ددرياب سره يو ځای کيده ، بيا دا ليکه د ګنګا څخه تيريده او د ګړهي د غربي څنډې څخه راتاويده اودجنوب په لور د راج محل دغرونو او بهارکنډ دځنګلونو تر منځ تيريده او دبيربهوم او شيرګړه پورې رسيدله.

شمالي پوله يې د شيرشاه سوری له خوا د اباد کړل شوي نوې ښار ګوټې شيرګړه پورې رسيدله ، شرق او جنوب شرق يې د کوسي دويالې په غاړه چې د بهار پورې خپره شوې وه. د جنوب شرق په لور دا ولايت په چنګاوو کې پروت د ماتاموري ددرياب پورې خپور شوې و. په دې توګه د بنګال په ولايت کې د اوسيدو په وخت کې د ترقۍ دکارونو تر څنګ شيرشاه سورې ددې ولايت څلور خواوې هم وټاکلې. ددې ټولو کارونو د تر سره کولو وروسته يې دخپله اړخه يو باوري شخصيت د قاضي فضيلت تر نامه لاندې ددې ولايت والي

(c) ketabton.com: The Digital Library

و ټاکه. بیا دخپل لښکر سره یو ځای دهلي ته راغې ،دهلی ته بې درا رسیدو سره سم خپل یو ګړندي قاصد دخواص خان په لور لاهور ته ولیږه او خواص خان یې دخپل لښکر سره یو ځای دهلي ته را وباله. ترڅو ټول هغه مقاومتونه چې دهندوستان په داخل کې یې سرونه راپورته کړي دخواص خان سره یو ځای وځپوي او هغوی ټول دخپل ځان تابع اوفرمانبرداره کړي.

۲۰

نیرمل په خپله خیمه کې ځانته ناسته وه ،چې کملاوتي درنه درنه او په پټو پښو خیمې ته ور ننوتله . او د نیرمل تر څنګ کیناستله .نیرمل ورته وکتل چې دهغې غومبرې دخوشحالی نه سره شوې دي. دهغې په سترګو کې دخوشحالی نښا او په شونډو باندې ښایسته اوزړه وړونکې خندا ده. دکملاوتي ددې حالاتو په کتلو سره نیرمل ورته وویل چې:

کملاوتي څه خبره شوې ؟ نن خو ته د معمول پر خلاف ډیره زیاته خوشحاله معلومیږې. کملاوتي ورته په خندا شوه او ورته یې وویل چې:

نیرمل ! زما درنې مشرې ! ستا اندازه بلکل سهي ده ، بس داسې یې وګڼه چې حالات پخپله زما په لور را ماتیږی او دغه ټول کاره واره کارونه به دخپل اصلي منزل په لور رسیږي. ګوره نیرمل ! لږ څه دمخه د دهلي څخه د شیرشاه سوری یو قاصد راغې او د خواص خان په نوم یې د شیرشاه سوري پیغام راوړې تر څو خواص خان دخپلې برخې د لښکر سره یو ځای ددهلي په لور روان شي. پخپله شیرشاه سوری د بنګال د حالاتو د سهي کولو څخه وروسته بیرته دهلي ته را رسیدلې دې. زما په آند چې اوس شیرشاه سوری غواړې خواص خان له ځانه سره یو ځای کړي او د بل کوم دښمن په لور حرکت وکړي.

ګوره نیرمل ! ما همدا امیدکاوه چې کله به خواص خان دخپل لښکر سره یو ځای د دهلي په لور روانیږي ترڅو هملته زه هغه په خپلې سزا باندې ورسوم. نیرمل دهغې په خبرو باندې تر یوه وخته پورې خاموشه ناسته وه اوبیا یې وویل چې: ګوره کملاوتي !ته دهلي ته په ور رسیدو سره به څه ډول خواص خان دخپلې ولکې لاندې ر اوړې . کملاوتي ورته وویل چې : هلته په دهلي کې زما څو کسه پیژندونکې شته ، دهغوې څخه یو چې دهغه ځاې د مشرانو څخه دې اونرود سنګهـ نومیږي اوددهلي ډیر ستر تاجر دې ، دهمدې تاجر په واسطه به زه یو شمیر وسله وال ځوانان را وغواړم او خواص خان به پرې له منځه یوسم .نیرمل دهغې په خبرو کې دلچسپې وښوده اوبیا یې ترې وپوښتل چې:

ګوره کملاوتي ! ته به خپل وسله وال کسان دکومه ځایه څخه را وغواړې. کملاوتي ورته په خندا کې وویل چې : واوره نیرمل: زما دکاکا یو زوې دې چې مهاکوي نومیږی. زما د ورور دمړینې وروسته هغه دګنګا ددریاب په غاړه په یوه خوندي ځاې کې میشت دې دهغه سره هلته دهغه څوکسه وسلوال ځوانان هم اوسیږي ،دهمدې ځوانانو په لاسو به زه د خواص خان ژوند ته دپای ټکې کیږدم.

زه دهمغوې په اشاره دلته دخواص خان سره داړیکو د ټینګولو له پاره راغلې یم. هغه مهاکوي چې ما یې پخوا تاته یادونه وکړه هغه زما دکاکا د زوې والي څخه علاوه زما منګیتر هم دې. مونږ دواړو وعده کړې وه چې مونږ به دخواص خان د وژلو وروسته یو د بل سره واده کوو. دهغې په دې خبره نیرمل اعتراض وکړ او ویې ویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! کله چې ستا د کاکا زوې مهاکوي ته دا خبر ورسيږي چې ته دخواص خان ښځه ګر زيدلې يې نو ايا هغه به ستا پر خلاف دبدلې اخستلو له پاره قدم وانخلي ؟ دهغې په دې خبره کملاوتي يو ځل بيا وخندل او ورته يې وويل چې:

ګوره نيرمل ! هيڅکله به هم داسې و نه شي . هغه وخت چې مهاکوی زه د خواص خان ښځه د بدلې د اخستلو له پاره دې لورې ته راليږلم نو ماته يې نصيحت کړې و چې که چيرې د ښو ورځو له پاره ته دخواص خان ښځه هم وګرځې نو پروانه کوي خو هغه به ضرور له منځه وړې. نو کله چې هغه ته دا خبر ورسيږي چې زه د خواص خان ښځه ګرزيدلې يم نو هغه ته به په د ې کار هيڅ اعتراض نه وي . تر لږه وخته پورې په خيمه کې خاموشي خپره شوه بيا نيرمل په ډيره رازدانه توګه ورته وويل چې:

ګوره کملاوتي ! دهلي ته د رسيدو سره به ته ماته ستا د پيژندګلوې نرود سنګهه دکور ادرس راکړې ،نو که چيرې هلته په لښکر کې زما او ستا له پاره حالات خراب شي نو زه به د لښکر څخه و تښتيږم او د نرود سنګهه کور ته به ولاړه شم. کملاوتي په پراخه سينه ورته وويل چې: دهلي ته د ورسيدو سره سم به زه تاته د هغه دکور ادرس درکړم . ته انديښنه مه کوه ، په دې ټول کړچار کې به پر تا باندې هيڅ ګوته کينښوول شي . اوکه چيرې کله هم داسې وخت راشي نو بيا به هرو مرو ددې ځايه وځې او د نرود سنګهه کور ته به ځان رسوې. ګوره زه اوس ورځم ، ددې پاره راغلې وم چې تاته دا ښه خبر در ورسوم، ددې خبرې سره سم کملاوتي دخيمې څخه ووتله او په بله ورځ سهار وختي خواص خان دخپل لښکر سره يوځاې ددهلي په لور روان شو.

۲۱

دهلي ته د رارسيدو سره سم شيرشاه سوری سلا مشورې پيل کړې ، او بيا دې پايلو ته ورسيد چې اوس بايد ددهلي څخه ووځې او دباغې ځواکونو پر خلاف تصفيوي عمليات پيل کړي. هغه تر ټولو دمخه د مالوه د تصفيې په لور دتللو هوډ وکړ .

مالوه هغه سيمه ده چې په غربې برخو کې يې ګجرات او راجپوتانه او په شرق کې يې بنديل کنډ او ګوډانه ، شمال ته يې د چنبل درياب او جنوب ته يې د نرباد سيمه پرته ده . دمالوه منځنې ميدانونه د شمال او جنوب له اړخه دڅلورو دريابونو په واسطه په برابره توګه سره ويشلې دي. ددې دريابونو نومونه دادي: ماهی ، چنبل ، باوروتي ، او ديدوا . ددې څلورو دريابونو ددې سيمې نوم مالوه دې . په پخوانيو وختونو کې دا زمکه په دوو برخو باندې ويشل شوې وه ، غربي مالوه چې اونتي ورته ويل کيده او شرقي مالوه چې د اماره کهه په نومو ياديدلې.

دپخوانۍ زمانې څخه تر ننه پورې مالوه دهندوستان په تاريخ اوتمدن باندې ډير ستر اغيز لري .ځکه د جغرافې له نظره ددې ځاې مرکزی برخه د شمال ، جنوب ، غرب اوشرق تر منځه د يوې کړۍ کار ورکوي .که چيرې دتاريخ په عامو دورو کې مالوه د شمالي هند دسلطنت يوه برخه نه وي ګرزيدلې نو دپخوانيو او منځنيو پيړيو په تاريخي کې به د تنوع په ځاې يو شانته والي راپيدا کيده . اودا يوه تاريخي پيښه ده چې هغه وخت چې پايلې پتر ، قنوج اويا مالوه د هندوستان په حکومت کې شامله نه وه نوهغه حکومت ته يې هندوستاني حکومت نه وايه.

دمګهه دسلطنت د زوال نه وروسته چې په هندوستان کې د علومو ،فنونو ،تهذيب او تمدن په ډګر کې کوم امتيازور په برخه شوې و نو په هغې کې مالوه لمړۍ درجه درلوده. دا هغه سيمه ده چې د تاريخ ستر ستر وياړلی يې زيږولې دي ، دنمونې په توګه بکرمادتيه ، اودهغه نورتن ، ددهارا نګري راجه بهوج او ...داسې نور . په دې سيمه کې سنسکرت،علم و ادب خپل عروج ته رسيدلې و ، دلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبرهمني مذهب ولکه وه ، ددې ځای راجپوتانو تر دوو پيړيو پورې دغير ملکې حمله کونکو په ډېره ميړانه مقابله کړې او په زړه ورتيا سره يې خپله ازادي ساتلې وه.

د ترکانو د حملې په وخت کې هم په دې سيمه کې هندوان حاکم پاته شول . وروسته بيا مجبور شول اود جنوب په لور ولاړل.دا سيمه چې اوس ورته مالوه ويل کيږي دملو دقوم سکونت ځای و . ملو قوم په دوو برخو ويشل شوي يوه ته يې ملو وايه اوبل ته يې مانجو. ويل کيږي چې د سکندر اعظم د يرغل په وخت کې دمالو اومانجو دواړه قبيلې د راوي ددرياب په لاندې برخه کې ابادې شوې وې. تاريخپوهان دا هم وايي چې دا خلک د سيند ددرياب دهغې غاړې څخه دسهوستان په سيمه کې د ديدک د قبايلو سره يو ځای او سيدل . په څرګنده توګه مالو يو قوم و چې د زيات شمير قبيلو او قبايلو څخه جوړ شوې و ، دا خلک پخوا په سترو سترو غرونو باندې اوسيدل نو په دې اساس يې نوم د سنسکرت په ژبه مالو ياد کړل شو اودا سيمه دمالوهي په نامه ياده کړل شوه.

په پيل کې دا خلک په پنجاب کې اوسيدل اوس هم دستلج ددرياب په جنوبي برخو کې دجټانو دوه ډلې پيدا کيږي . مالو او ماج دستلج په شمالي برخو کې اوسيږي . نن سبا په مالوه کې د مالو دقوم لټون داسې دې لکه دمختلفو شيانو څخه جوړ شوې خوراک کې مختلف شيان ولټول شي . په دې خاطر دهند په زمکه چې هر قوم قدم ايښې دې نو هغه د هندوستاني قوم په دغه ګډ خوراک کې جذب شوې دې ، که هغه ارين دې ، يا يونانيان ، برهمن دې يا ترکان ، منګوليان دې يا تاتاريان ، ټولو هندوستان ته په راتلو سره خپل انفراديت له لاسه ورکړې دې،اودخپلې ژبې ، قوم اونسل د ساتلو هرڅومره هڅې يې چې کړې دی خوبيا هم په هندوستاني تهذيب کې مدغم شوې دي ، دشپږمې پيړۍ په شاوخوا کې دمالو اومانجو دواړه قبيلې د پنجاب څخه ولاړې او مالوه او ميواړ کې ابادې شوې ،په داسې حال کې چې بيا وروسته دوې د مانجهه راولې د غرونو په لور ولاړې. هلته يې په ميواړ کې ځانته خپل يو ښار ګوټې اباد کړ ، دهغوې دواړو قبيلو تر منځه خپل منځ اړيکې داسې جوړ کړل شوي لکه دتاريخ په عامو دورو کې چې دمالوه او راجپوتانو ترمنځه موجود وو. هغوې ډېر ژر دملو دخلکو او نورو قومونو سره چې دپخوا څخه په دې سيمه کې اباد شوي يو ځای شول او خپل ځانته والې يې له منځه يوړ . په دې اساس دا ټوله سيمه دهغوې په نامه مشهوره شوه.

دمالو او مانجهه څخه علاوه څه نور قومونه هم وخت په وخت دمالوه دې زمکو ته راتلل ، دنمونې په توګه د بنديل کهنډ له لارې د کچواها خلک دې سيمې ته را ننوتل اوتر يوه وخته پورې به دلته اوسيدل ، په دې خاطر دغو سيمو ته يې بيا د کچوار نوم ورکړ . ددې دغه اوسني نوم د کچهوراواسې د ورانيدو څخه جوړ شوې دې. ددوې جوړونکې راجه نرود نوميده چې يو وخت يې په ګواليار کې حکومت کاوه.

ددې کچواهانو څخه علاوه چوهان هم په مالوه کې اباد شوي وو . دې چوهانو به يو ډول شربت جوړاوه چې دمرګ شربت به يې ورته وايه . هغوې به دا شربت خپلو دښمنانو ته ورکاوه اوپه دی توګه به يې هغوې له منځه وړل. دې شربت ته يې په راجپوتي ژبه کې (کهينچ ځکول) ويل ،په دې خاطر دارا جپوتان بيا د کهينچ په نامه ياديدل . دا راجپوتان بيا شرقي مالوه ته راغلل او هلته يې د هغه ځآی د پخوانيو اوسيدونکو سره نښتې پيل کړې اوهغوې يې د جنګونو په واسطه د خپلو ځايو څخه وشړل او دهغوې په ملکيتونو يې ولکې وکړې ، دای راجپوتانو ان د اکبر تر وخته پورې مسلمانانو حکمرانانو ته هم ستونزې راولاړولې . همدا علت چې ددوې په مقابل کې مسلمانو پادشاهانو دا پاليسي خپله کړه چې د راټهور راجپوتانو ته دهغوې دخدمت په مقابل کې مالوه د جاګير په ډول پريږدي ترڅو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې لارې د مالوه پخواني راجپوتان تر اغيز لاندې و نيسي. ددې پايلې دا شوې چې په لږه موده کې دغو نوو راغليو خلکو کهينچې راجپوتان په اقتصادي ، سياسي او نورو ساحو کې په ډيره زياته اندازه لاندې وغورزول.

ددې نه علاوه تور قبائل هم مالوه ته ور ننوتي و چې په سنسکرت يې دې خلکو ته (مرکهه) ويلې. په پنځلسمه پيړۍ کې دا خلک د ګواليار څخه را پورته شول او په مالوه کې اباد شول او بيا يې د سلطان ابراهيم لودي د واکمنۍ په وخت کې د مالوه د خلجي سلطان او ددهلي د فرمانروا په خلاف خپله ازادي په خپل ځاې و ساتله. بيا د تور قوم خلک دجنوب په لور وخوزيدل او د راې سين د راجه پورن مل پلار سلهاري تر قومندې لاندې يې په چندريري اوراې سين باندې ولکه وکړه او هلته يې خپل حکومت جوړ کړ. د مالوې په اړه تاريخي معلومات په لنډه توګه په لاندې ډول وړاندې کيږي. د ۱۴۰۱ څخه تر ۱۴۰۲ پورې مالوه د هغې دوالی دلاورخان غوری له اړخه ازاده اعلان شوه او همدغه والي د مالوه د سلطنت بنسټ کيښود. د هغې وروسته دهغه زوې سلطان هوتک غوري دخپلو فتوحاتو په لړ کې د سلطنت پولې تر ګواليار او کالتي پورې و غځولې

ددې نه وروسته په ۱۴۳۵ څخه تر ۱۴۷۱ پورې د سلطان محمود تر نامه لاندې يو کس د مالوه د حکمران په څير پاته شو ، هغه يو منصف المزاجه او عادل حکمران و ، دهغه دحکومت په څلور دير ش کلنۍ دوره کې د مالوه تاريخ د منځنيو پيړيو د تاريخ يو طلاې باب ګڼل کيږي. دهغه وروسته دهغه زوې عياث الدين د مالوه حکمران شو ،هغه تر يوه وخته پورې دخپل پلار په څير حکومت کاوه خو وروسته بيا په عياشۍ کې ورډوب شو ، په عياشۍ کې د ورپريوتو وروسته هغه ته يو اځې يو شوق را پيدا شوې و او هغه دا و چې د راجه ګانو او سترو زمکوالو ښايسته لونې به يې په زور خپل حرم ته راوړې . هغه خپلې شاهي دندې پريښودې وې او شپه او ورځ په حسن او ښايست کې ډوب و.

دهغې وروسته د ۱۵۰۰ او ۱۵۱۲ کلنو تر منځ ناصر الدين په تخت کيناست ، دا هم يو شرابي او ظالم حکمران و. خو دخپل سلطنت چارې يې په ډيره ښه توګه تر سره کولې. خو ددې وورسته دهغه د زامنو تر منځ د تخت د تر لاسه کولو له پاره شخړې راپيدا شوې چې دهغوې څخه يې يوه زوې (محمود) د راجپوتانو د سردار په مرسته په تخت دکيناستو بريالېتوب تر لاسه کړ.

هغه دغې راجپوت سردار ته د ميګني راې لقب ورکړ. ميګني راې ډير پوه ، عاقل او تکړه سپاهي و. که څه هم په خپله په سلطان محمود کې د جسماني ځواک کمښت نه و خو د مصلحت او سپاهيت له اړخه ډير کم تجربه و. په داسې حال کې چې ديوه رهبر له پاره داسې صفتونه ډير اړين ګڼل کيږي. پايلې يې دا شوې چې ميګني راې دهغه څخه مسلمانان سرداران يو يو لرې کړ او له منځه يې يوړل او د خپل ځان څخه يې يو مطلق العنان حکمران جوړ کړ. سلطان محمود ددې حالاتو په کتلو سره د ګجرات د پادشاه څخه کومک و غوښت. دبله اړخه ميګني راې د ميواړ د راجه رانا سانګا څخه دبسپنې غوښتنه وکړه. په پايلو کې يې سلطان ته سخته ماتې ورکړه او د تل له پاره يې بندي وساته ، وروسته راناسانګا سلطان بيرته ازاد کړ او هغه ته يې د سلطنت په يوې خاصې سيمې کې د حکومت کولو اجازه ورکړه. خو د مالوې پاته ټوله سيمه يې په خپل سلطنت کې را شامله کړه.

د مالوې د سلطنت دغه ډول له منځه تلل او د رانا سانګا په ځواک کې د حد نه زيات ډيرښت په هندوستاني سياست کې ډير خلل راپيدا کړ. تر لږې مودې مخته پورې د مالوې ، ميواړ او ګجرات درې واړه رياستونه په خپل ځواک او پراختيا کې يو دبله سره برابر وو. او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه دهغوې تر منځ يو ډول توازن اوبرابري موجوده وه اودخپل منځې شخړو په وخت کې به يې هم ددهلي کمزورې نظام د راحت سره مخ کوو.

خو د ګجرات او مالوه په ګډه و ځواکونو د رانا سانګا فتحې د راجپوتانو هغه جارحانه پاليسي بيرته را ژوندۍ کړه او د راجپوتانو دځواکونو دا يوواليې د دهلي دکمزورې حکومت له پاره ډير زيات خطرناک ثابتيده . ځکه چې دداسې يوه با اختياره رياست دومره پراخوالي او په بل رياست باندې دهغوې ولکه کول په طبيعې توګه دمرکز سره د ټکر کولو له پاره لاره هواروله.

په دې خاطر راناسانګا د ميواړ د واکمنۍ په لوړتيا وکې د سلطان لودهي د زماني لودهيانو ته پرلپسې ګواښ حسابيده . اودا ګواښ دبابر له پاره هم تر هغه وخته پورې په خپل ځاې پاته وه تر هغې چې بابر د کنواه په جنګ کې راناسانګا ته ډيره بده ماتې نه وه ورکړې. هغه په دې جنګ کې د راجپوتانو ځواک په پوره توګه له منځه يوړ.

خو ميواړ هم دمالوه د زوال نه وروسته په سيمه کې توازن و نه شو ساتلې ، ددې ماتې څخه وروسته د ګجرات د عروج او زوال له پاره لاره پرانستل شوه ، دګجرات حکمران بهادرشاه په مالوه باندې يرغل وکړ او په دې توګه يې مالوه په ګجرات کې راشامله کړه . بهادرشاه د ځواکمنکيدو سره سم د مغلو په خلاف د بغض او کينې لاره خپله کړه ، بلکل همغسې لکه ددې نه مخته چې راناسانګا خپله کړې وه. خو دا ګواښ هغه وخت له منځه ولاړ چې همايون په ګجرات باندې حمله وکړه او بهادرشاه يې له منځه يوړ.

دبهادرشاه د مړينې وروسته مالوه بې وارثه پاته شوه. ځکه چې دې سيمې ته دپخوانيو حکمرانانو د وراثينو څخه هيڅوک په لاس ورنغې اوپه دې توګه دمالوه ميدان بلکل صاف پاته شو ، هيڅ نوې ځواک دلته دپښو دکلکولو توان نه درلود. په دې وخت کې يو کس ملوخان د حالاتو څخه سياسي ګټې پورته کړه ، نوموړې په لمړيو کې د مالوه د خلجي حکمران غلام و اوبيا د سيمې امير وګرزيد . هغه وخت چې د لړې مودې له پاره مالوه د بهادرخان په ولکه کې راغله نو ملوخان د بهادرشاه له اړخه غوره وګڼل شو ، دګجرات دحکمران بهادرشاه دمړينې وروسته ملوخان د قادرشاه په لقب دمالوه په ډيرې برخې باندې حکمران وګرزيد.

په مالوه کې وروسته بيا يو بل ځواک هم راپيدا شو او هغه د راجپوتانو سردار پورن مل و. همدغه پورن مل په لمړيو کې په راې سين او چندريرې باندې ولکه وکړه اوددې وروسته يې ورځ په ورځ خپل توان زيات کړ او په دې توګه راجپوتانو يو ځل بيا خپلې جارحانه حملې يو ځل بيا پيل کړې او په ډيره لږه موده کې پورن مل دومره ځواکمن شو چې دمالوه هيڅ حکمران دهغه واکمنې له سترګو نه شوه غورزولې.

هغه وخت چې شيرشاه سوری په دهلی کې قيام کاوه اوبيا يې په مالوه باندې د بريد کولو تکل وکړ نو هغه وخت په مالوه کې دوه ستر ستر ځواکونه وو. او دا دواړه د شيرشاه سورې له پاره ګواښ ګڼل کيده . دهغوې څخه يو ملوخان و چې د قادرخان لقب يې ځانته خپل کړې و او بل راجپوت حکمران پورن مل و . اوس ددې دواړو د ځپلو له پاره شيرشاه سوری د دهلي څخه روان شوې و . هغه دخپل سفر په لمړې پړاو کې اګرې ته ورسيد. هلته په اګره کې دقيام په وخت کې ورته دخپل والی بهار شجاعت له اړخه يو ليک ور ورسيد چې په هغې کې يې ليکلې و چې د ګواليار د کلا والي ابو القاسم چې دهمايون له اړخه ټاکل شوې و ، دده سره سوله کړې ده . او دابوالقاسم په مطابق کله چې شيرشاه سوری په خپله ګواليار ته را ورسيږې نو دا کلا به شيرشاه سوری ته ورحواله کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددهلي ښخه د اګرې په لور دتللو په وخت کې شیرشاه سوری دخواص خان په نامه یو قاصد لیږلی و او هغه ته یې حکم کړی و چې هغه دې د هلي په ځای د اګرې په لور راشي ، خو اوس چې د شجاعت خان له لورې شیرشاه سوري ته لیک ور رسیدلی و نو هغه خواص خان ته د انتظار پرته د اګرې ښخه روان شو . لاهور ته یې بل قاصد ور ولیږه تر څو خواص خان ته وو ایي چې هغه دې ته د انتظار کولو پرته د اګرې ښخه روان شوې دې نو په دې خاطر دې هغه دهغه پسې مالوې ته ځان ورسوي.

شیرشاه سوری د شجاعت خان د پیغام د تر لاسه کولو سمدستي وروسته داګرې ښخه روان شو اوخپل فوځ ته یې حکم وکړ چې دګوالیار دلارې دې دمالوې مرکزي ښار مانډو په لور ولاړ شی. داګرې ښخه دګوالیار په لور دتللو په وخت کې شیرشاه سوری د اناوه او بهینډ په لور کوچ کړی و . کابي ته د رسید و سره سم د سمبل عسکري قومندان د بلګران ښخه راتښتید ونکې اخري مغل سردار بیرم خان هم شیرشاه سوری ته ورحواله کړ . بیرم خان یې د شیرشاه سوری په وړاندې راوست . خوشیرشاه یې په اړه کومه پریکړه و نه کړه . او هغه هم د یوه بندي په څیر دشیرشاه سوری په لښکر کې سفر کاوه .

په هر حال شیرشاه سوری د اګرې ښخه ګوالیار ته ورسید او د ګوالیار مغل والي ابو القاسم د خپلې وعدې مطابق دکلا ولکه دشیرشاه سوری په لاس کې ورکړه . ابوالقاسم چې دهمایون له اړخه د ګوالیار والی ټاکل شوی و ، دیوه کال د واټن په اندازه د خوارکې وسایلو د کمښت په اساس د شیرشاه سوری د سپه سالار او حاکم بهار شجاعت خان سره په سولې کولو مجبورشوی و . شیرشاه سوري ابو القاسم هم له ځانه سره بندي کړ او په خپل فوځ کې یې وساته . دهغه راتلونکې هم دبیرم خان په څیر تیاره معلومیده . دشیرشاه سوري لښکر د ګوالیار ښخه روان شو او د مالوې شمالي پولو ته ورسید. په همدې وخت کې شیرشاه سوری په ناڅاپی توګه خپل مخ بدل کړ او دشمال له لورې یې په مالوه باندې دحملې په ځای د جنوب غرب په لور د ګاکرو په خوا ور وګرزید. کله چې دا خبر د مالوه حکمرانانو ته ور ورسید نو هغوې دخوشحالۍ نه جشن جوړ کړ ،هغوې دا فکر کاوه چې شیرشاه سوری د مالوه ښخه په شا ولاړ . او اوس بلې کومې لورې ته روان دې.

شیرشاه سوري په جنګونو کې ډیره پراخه تجربه درلوده اوبیا هغه دا ټولې سیمې پخوا هم لیدلې کتلې وې. ګاکرو د مکندره نومې غرنیو لړیو اخري شرقي پوله باندې پرته سیمه ده . ددې غرنو ښخه نیولې دمالوه تر شرقی راجپوتانه سیمو پورې لاره سمیږي په مالوه باندې دیرغل کولو له پاره چې شیرشاه سوری کومه لاره خپله کړې وه دهغې په اړه تر اوسه پورې شجاعت خان ته هم معلومات نه و . شجاعت خان هم په دې نه پوهیده چې دلښکرو اخري منزل به کومې لورې ته وي ځکه چې دهغه اقا شیرشاه سوري دخپلو جنګي پلانونو په پټ ساتلو کې ډیر میړنې و .

په دې توګه د ګاکرو په غرنیو سیمو کې د ورننوتلو وروسته ، شیرشاه سوری تر هر څه دمخه په دې دره باندې ولکه وکړه ، ځکه دا دره د مالوه ښخه د شرقي راجپوتانه په لور په لاره کې پرته وه . ددې درې دولکې کولو ښخه د شیرشاه سوری مقصد دا و چې د مالوه د ډیرې برخې حکمران قادرشاه ته دراجپوتانه یا بلې کومې لورې ښخه کومک را ونه رسیږي. اوکه څوک د اړتیاو په وخت کې د قادرشاه سره کومک کول غواړي نو هغه به په همدې درې کې تم کړل شي .

بیا شیرشاه سوری په ناڅاپي توګه د جنوب لورې ته سارنګ پور ته ور وګرزید . دا سیمه د ګاکرو ښخه یوسلو شل میله واټن کې پرته ده . په دې وخت کې قادرشاه په اجین کې و چې د سارنګ پور ښخه یې جنوب غرب لورې نژدې سل میله واټن درلود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا تر او سه قادرشاه د اجين ښخه نه ور راوتلې چې شيرشاه سوری په سارنګ باندې د جنګ پرته ولکه وکړه. قادرشاه سخت په ويره کې شو اود خپل مرکز شهر ماندو به لور ولاړ. دا ښار د اجين ښخه نژدې سل ميله جنوب ته پروت دې. دشيرشاه سوری ددې ناڅاپی يرغل څخه هغه په ويره کې لويدلې و او له دې ځايه په تيښته وتلې و. که څه هم د قادرشاه سره د جنګ او جنګيدو پوره سازو سامان شتون درلود خو هغه ته دشيرشاه سوري په څير ددښمن دغلولو اويادښمن ته ددوکې ورکولو ځواک نه و موجود. هغه ددې جوګه هم نه وې چې په ځانته ځان جنګ وکړي او خپل ځآن په زوره د اور په لمبو کې وروغورزوي.

که چيرې په دې وخت کې قادرشاه دهميت او ميړانې څخه کار اخستې واې او په خپلې مستحکمې کلا کې محاصره شوې واې او ددښمن مقابله يی کړې واې نو ممکن وه چې هغه ته به دلږه مقاومته وروسته دمالوه د کوچنيو او سترو سردارانو او حاکمانو ملاتړ تر لاسه شوې واې ،او هم به دهغه ځاې سرداران او حاکمان يو لاس شوې او د يوه بيرغ ترسيوري لاندې به يی د شيرشاه سوري مقابله کړې واې ، نو که چيرې دا سې يی کړې وای نو د شيرشاه سوری په شاتګ هم شوني و او ددوې ددفاع له پاره هم پوره وخت ورته په لاس ورته .

دبله اړخه شيرشاه سوری همهلته په سارنګ پور کې په دا سې توګه قيام وکړ چې هلته يی د يوه حمله کونکې په څيرنه بلکه د يوه قانوني حکمران په څير حيثيت خپل کړ ، تر سارنګ پور پورې د ورسيدو له پاره شيرشاه سوری نه د وينې يو څاڅکې توې کړ او نه يی خپل لښکر ته د لوټمارئ او چور وچپاول اجازه ورکړه. او نه يی د رعاياو څخه د چا دغلام کولو هڅه وکړه ، اونه يی کوم ډول تباهي او بربادي منځته راوړه. دې ټولو خبرو دشيرشاه سوری په انسانيت او انصاف باندې دلالت کوي.

هغه وخت چې شيرشاه سوري په سارنګ پور کې قيام کاوه او د مالوه حکمران د اجين څخه خپل مرکز ماندو ته تښتيدلې و. په ماندو کې د اوسيدو په وخت کې دقادرشاه سفير سيف خان ورته سلا ورکړه چې هغه دې سمدستي سارنګ پور ته ولاړشي او دشيرشاه سوري په خدمت کې دې حاضر شي او دهغه سره دې سوله وکړي. قادرشاه ته دخپل سفير سيف خان دا مشوره ډيره غوره ښکاره شوه په دې خاطر يی څو ساتونکې ډلې له ځانه سره واخستې او دخپل مرکزي ښار ماندو څخه ووت او دبيرته اجين ته ورسيد. دهمدې ځايه هغه سارنګ پور ته خپل يو سفير و استاوه اود هغه په لاس يی خپل داطاعت اوفرمانبرداری پيغام وليږه. اوبيا دخپل همدې سفير تر شاشا پخپله هم ددوو سوو آس سپورو سره يو ځاې سارنګ پورته ته روان شو.

هغه وخت چې قادرشاه دخپلو ساتونکو سره يو ځاې سارنګ پورته ورسيد نوشيرشاه سوري يی ډير ګرم استقبال وکړ ، قادرشاه په ډيره ښه توګه د شيرشاه سوري سره خبرې وکړې او دکوم شرط پرته يی دمالوه رياست دشيرشاه سوری په وړاندې کيښود. شيرشاه سوری د قادرشاه ددې رويی په مقابل کې دهغه د شاهانه شان په مطابق ګلنار خيمه او نور قيمتي او ارزښتناک لوازمات وروبښل .سارنګ پورته د قادرشاه د ور رسيد و سره سم شيرشاه سوری حکم کړې و چې د سارنګ پور څخه دې پړاو پورته کړل شی او د اجين په لور دې کوچ وکړل شی. دشيرشاه سوری دحکم د اوريدو سره سم دهغه لښکر د سارنګ پور څخه د اجين په لور وخوزيد ، دا ډير اوږود سفر و او نژدې پنځه منزله يی درلودل. په دې سفر کې دشير شاه سوری او قادرشاه تر منځ اړيکې د ډيرو ښو دوستانو په څير شوې وې.

ددې سفر په وخت کې دواړه په آسونو سپاره يود بل په څنګ څنګ کې د اجين په لور روان وو. هغوې د خپلو لمړنيو انقلابي ژوندونو راز يو بل ته سره ووايه. ملوخان چې په قادرشاه باندې يی شهرت موندلې و ددې نه اخوا چې د سلطان په خدمت کې پاته شوې و ، څو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلې يې دداسې فوځونو قومندانې کړې وه چې دشيرشاه سوري ددې او سنې لښکر څخه، چې د اجين په لور روان و ، ډير زيات و. نو په دې خاطر هغه هم په ډير خوند خوند سره دشيرشاه سوری سره خپلې پخوانۍ قصې کولې اودخپلو پخوانيو تجربو په اړه يې ورته معلومات ورکاوه.

په هر صورت د سارنګ پور څخه د اجين په لور د سفر په دوران کې شيرشاه سوری او قادرشاه يو دبل ډير ښه ملګري او دوستان و ګرزيدل. ددې سفر په دوران کې قادرشاه دشيرشاه سوري دفوځ د نظم و د سپلين څخه ډير اغيزمن شو ، هغه په خپل زوند کې داسې ستر فوځ دداسې ښه نظم او نسق په حال کې نه و کتلې. هغه دا هم وکتل چې د شيرشاه سوری لښکر د ساعت په شميرلو سره سفر کوي ، بيا ماښام د پړاو په وخت کې لښکر خپلو ځلورو اړخونو ته کندنې کوي لکه څنګه يې چې د دښمن دحملې څخه ويره وي. او بيا لوټمار او چور و چپاول په ځای په خپلو خيمو کې ارام پاته کيږي.

د سارنګ پور څخه د اجين په لور د سفر په وخت کې ،کله چې شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځای پړاو و کړ نو قادرشاه په پړاو کې ګرزيده را ګرزيده ، هغه وکتل چې څو کسه افغان عسکر بيلچې په لاس زمکه کنې او مورچې کاږي. په دې وخت کې هغه يو سپاهي ته وويل چې ددې افغان عسکرو څخه اقا شيرشاه سوری ډير زيات کار اخلي او ددوې حالت ډير خراب شوې دې ، دشيرشاه سوری عسکرو د قادرشاه دا خبرې واوريدې او د هغه خبرې يې په کرکجنه توګه په ټوکو وا خستلې. په همدې وخت کې دشيرشاه يو عسکر ورته داسې ځواب ورکړ:

« مونږ ددې کار د کولو څخه ډير خوند اخلو. ځکه چې زمونږ اقا هم زمونږ په څير ډير محنت کوی.»

قادرشاه ددې ځواب په اوريدو سره ډير حيران شو. چې دشيرشاه سپاهيان ولې دهغه سره دومره زياته مينه کوي. په داسې حال کې چې هغه له دوی څخه ډير سخت کار اخلی.

دلښکر سره د سفر کولو او د لښکر په منځ کې د پړاو کولو په وخت کې قادرشاه دا هم وکتل چې دعسکرو د تفريح له پاره هيڅ ډول سازو سامان نه شته. ددې لښکر سره نه بانډ و او نه نورڅه. نه ورسره د نڅاکونکو ښځو کومه ډله وه چې دهغوی په ژوندونو کې رنګينې را پيدا کړي. په هر صورت ، ددې ټولو حالاتو په کتلو سره قادرشاه دشيرشاه سوری اودهغه دلښکر څخه ډير اغيزمن شو. دمالوه حکمران شيرشاه ته په تسليميدو سره سياسي زهر څکلې و. ځکه شيرشاه سوري ته اوس حالات ډير نازکه تر سترګو کيدل. دمانډو په رياست باندې ولکه کول او قادرشاه د خپله ځانه سره بندی کول دهغه په سترګو کې يو کرکجنه او ذليله کار معلوميده. خو ددې برعکس د قادرشاه د پخوانې کړچار په کتلو سره هغه ته بيرته د مالوه درياست واګې سپارل او هغه دخپل ځان باج ورکونکې ګرځول هم د مصلحت نه لرې کار تر سترګو کيده ، ځکه په تيرو وختو کې همدا قادرشاه ډير زيات خطرناک ثابتيدای شو.

شيرشاه سوری ته دقادرشاه سره داوسيد و په وخت کې دا احساس را پيدا شوې و چې بې له شکه ، قادرشاه يو عقلمند حکمران دې او د شاهي رتبې وړتيا لرې نو په دې خاطر هغه بايد لږ تر لږه د يوه ولايت والی و ټاکل شی. اجين ته د رسيدو سره سمدستي شيرشاه سوری تر ټولو لمړی دا کار وکړ چې د قادرشاه په نامه يې يو فرمان وليکه. اوددې فرمان له مخې قادرشاه د شيرشاه سوری له اړخه دمالوه په ځای د لکنهوتي حاکم و ټاکل شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې د مالوه نورو حکمرانانو وکتل چې قادرشاه چې د دوی څخه ډېر ځواکمن دی او هغه د شیرشاه سوری اطاعت و مانه ، نو هغوی هم د شیرشاه سوری په لور راغلل. د نربدا د دریاب د جنوبي برخې حاکم معین خان پخپله هملته په اجین کې د شیرشاه سوری په خدمت کې حاضر شو او خپل اطاعت یې وړاندې کړ او د شیرشاه سوری ماموریت یې و مانه. شیرشاه سوري د هغه اطاعت قبول کړ او هغه ته یې د هغه جاګیر بیرته ورکړ.

د ګجرات څخه هم عالم خالوري او دریا خان چې د ګجرات د نابالغه پادشاه ولیعهد او سرپرست و ، دواړه د شیرشاه سوری په خدمت کې حاضر شول ،شیرشاه سوری هغوی د سیاسي مهاجرینو په څیر و منل او د خپل ځان سره یې ورته پناه ورکړه او هغوی یې د اجین او سارنګپور حاکمان وګرزول او د هغوی د وخت د تیرولو له پاره یې معقوله تنخوا وټاکله. هغه وخت چې شیرشاه سوری په اجین کې اوسیده نو په همدې ورځو کې خواص خان هم د لاهور څخه اجین ته ور ورسید.

هغه وخت چې په اجین کې د اوسیدو په دوران کې د مالوه کوچني او ستر حکمرانان د شیرشاه سوری دربار ته ورتلل او خپل اطاعت او فرمانبرداری له پاره یې هڅې کولې او شیرشاه سوری هم هغوی ته د هغوی ریاستونه بیرته ور سپارل ، قادرشاه ته ډیر تکلیف او درد ور ورسید ،هغه هم دا هیله کوله چې شیرشاه سوري به د مالوه د نیولو وروسته د مالوه حکمراني بیرته همغه ته ور سپاري خو کله چې شیرشاه سوری هغه د مالوه په ځای د لکنهوتي حکمران و ټاکه نو قادرشاه ته د شیرشاه سوری د دې فرمان څخه ډیره ناهیلي را پیدا شوه . خو هغه د ځلورو خوا و څخه د شیرشاه سوري په پنجو کې را نښتې و ، د هغه سره د شیرشاه سوری د حکم د منلو پرته بله لاره هم نه وه ، خو بیا یې هم د شیرشاه سوری څخه د خلاصون له پاره په پټه توګه پلانونه جوړول. قادرشاه هملته په اجین کې د اوسیدو په وخت کې خپلې ښځې ، کوچنیان او نور خپلوان دوستان سره را ټول کړل او په یوه داسې ځای کې یې ورته خیمې و درولې چې د اجین د ښار او د شیرشاه سوری د لښکرو ترمنځ سیمه ګڼل کیده . په دې وخت کې شیرشاه سوری قادرشاه خپلې خیمې ته را وباله . او حکم یې ورته وکړ چې خپل کوچینان ، ښځې او نور خپلوان دوستان ټول د لکنهوتي په لور واستوي او د هغوی د تللو څو ورځې وروسته پخپله هم د لکنهوتي په لور ولاړ شي. قادرشاه څه نور فکر کاوه ، نو په دې خاطر یې د دې معاملې د ځنډولو له پاره شیرشاه ته وویل چې :

زه خو ستا د حکم او پریکړې په اساس لکنهوتي ته ورځم خو له ما سره د بار وړلو له پاره حیوانات نه شته. شیرشاه سوری سمدستي حکم وکړ چې قادرشاه ته سل اوښان او سل قچرې تیارې کړئ ، کله چې د بار وړلو دا حیوانات قادرشاه تر لاسه کړل نو قادرشاه پرې خپل ټول سامان بار کړ او خپله کورنۍ او خپل خپلوان یې ټول د کوچ له پاره تیار کړل ، خو بله ورځ شیرشاه سوری ته خبر ورسید چې قادرشاه د لکنهوتي په لور د تللو پر ځای د ګجرات په لور تښتیدلی دی. او باغي شوی دی.

شیرشاه سوري د هغه د تعقیبولو په خاطر خپل سالار شجاعت ور ولیږه او هغه ته یې حکم وکړ چې په هره توګه چې شوني وي قادرشاه لاس ته راولئ ، خو شجاعت خان په خپلې ورسپارل شوې دنده کې ناکام پاته شو . د ګجرات پولې د اجین څخه نژدې سل میله واټن کې وې ، په داسې حال کې چې قادرشاه د شجاعت خان څخه څو ورځې مخته تښتیدلی و . شجاعت خان د قادرشاه د نیولو پرته بیرته راستون شو ، شیرشاه سوری د شجاعت خان په دې بې پروایی باندې ډیر په غضب شو ، خو اوس کار له لاسه وتلی و . او شوني وه چې هغه به په راتلونکې کې د شیرشاه سوری له پاره ستر ګواښ ګرزیدلی وای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو حالات دا ډول و چې په مالوه کې د راې سین راجه پورن مل څخه علاوه نورو ټولو کوچنیو اوغټو حکمرانانو د شیرشاه سوری ملاتړ اعلان کړې و او دهغه اطاعت یې منلې و. خو د راې سن راجه پورن مل لا تر اوسه په خپل ځاې کې د روند ناست و. دهغه له آنده دا دراجپوتانو ستر خیالي وه ،هغه ته په خپل فوځ ، خپل ځواک او خپل ځان باندې پوره باور و، ددې نه علاوه هغه تر اوسه پورې دشیرشاه سوری میړانه ، شجاعت ، او غیض و غضب نه وکتلې. نو په دې خاطر هغه په دې هیله ناست و چې هغه به په ځانته ځان د شیرشاه سوری مقابله وکړي اوخپلې سیمې به دهغه دولکې څخه خوندي وساتي.

خو کله چې د مالوه حکمرانان یو په بل پسې دشیرشاه سوری دربار ته راغلل اوخپل اطاعت یې څرګند کړ او د راې سن راجه پورن مل ته هم دا خبرونه ورورسیدل چې اوس نو شیرشاه سوری غواړي خپل ټول لښکر ته حرکت ورکړي او د مالوه د مرکزي ښار ماندړه څخه را ووزی اودراې سین په لور را روانیږي تر څو په پورن مل باندې یرغل وکړي. ددې خبرونو په اوریدو سره د پورن مل پښې په لړزیدو راغلې ،ځکه چې دهغه هر مشیر هغه ته دا مشوره ورکوله چې دشیرشاه سوري سره دې د مقابلې څخه ځان وساتي. اوکه چیرې مقابله وکړي نوماتې به یې په برخه کیږي، غوره داده چې د مالوه دنورو حکمرانانو په څیر هغه هم دشیرشاه سوری خدمت ته ورشی او دخپل اطاعت سر ورته ټیټ کړي.

ددې حالاتو په رڼا کې د راې سین د راجه پورن مل سره ددې نه پرته بله لاره نه وه چې هغه دخپلو مشاورینو د مشورو په اساس دشیرشاه سوري په دربار کې حاضر شي اود مالوه د نورو حکمرانانو په څیر دهغه د اطاعت له پاره سر ټیټ کړي. ددې پریکړې سره سم د راې سن راجه پورن مل د شپږ زره اسونو سره یو ځاې دشیرشاه سوری دربار ته راغې ،شیرشاه سوری په ډیره ښه توګه هغه ته ښه راغلاست ووایه. او ډیر قیمتي انعامونه او ارزښتناکه تحفې یې ورکړې. پورن مل د ضمانت په توګه خپل وړور چتربوچ

دشیرشاه سوري سره د یرغمل په توګه کیناوه. شیرشاه سورې هغه ته دهغه سیمه بیرته ورکړه او د پورن مل څخه یې دا ژمنه واخسته چې تل به دشیرشاه سوری اطاعت کونکي اوسي.

اوس نو دشیرشاه سوري تر مخه د هندوستان تر ټولو ستر ځواک د راجپوتانه د راجه ملادیو ځواک و. د راجه مالدیو ځواک د شیرشاه سوري د ځواکونو څخه څو هومره زیات و. په دې خاطر د مالوه څخه د فارغیدو وروسته شیرشاه سوری نه غوښتل چې د راجه ملادیو پر خلاف کوم قدم واخلي. هغه غوښتل د هغه له پاره په پوره توګه خپل ځان تیار کړي. خوبیا یې هم په راجپوتانه باندې دخپل رعب اودبدبې د ساتولو په خاطر یې د مالوه حالات منظم کړل او هلته یې دخپل فوځ یوه برخه پریښوده او پخپله یې د راجپوتانه په لور مخه کړه. شیرشاه سوری غوښتل چې دخپل دغې حرکت په واسطه ځانته د راجه ملادیو داخلي ځواک معلوم کړي ، په دې خاطر یې د مالوه څخه د وتلو وروسته د راجپوتانه د رن تهمبور د کلا په لور مخه کړه.

د رنهتمبور په دې کلا باندې راجپوتانو ډیر ناز کاوه. دا کلا د بوندې په پولو د جیپور د ریاست سره پرته ده. د چتوړ تر څنګ دهمایون د واکمنۍ په وخت کې دګجرات حاکم بهادرشاه په دې کلا باندې هم ولکه کړې وه. هلته یې یو ګجراتي لښکر جوړ کړې و چې قومندان یې عثمان خان نومیده او همایون ورته دخان خانان لقب ورکړې و.

د بهادرشاه دمړینې وروسته د رنهتمبور حاکم عثمان خان د مالوه د حاکم قادرشاه ملګرتوب خپل کړې و ، دا کلا دخپل ځآن د خوندي ساتلو له پاره اوس هم همغومره قوي وه لکه څومره چې پخوا وه. خو اوس دهغې حاکم عثمان خان زوړ شوې و او دکمزورتیا په اساس

(c) ketabton.com: The Digital Library

یی خپل ځان ددې وړ نه ګاڼه چې دشیرشاه سوری مقابلې ته را مخته شي. په دې خاطر دشیرشاه سوری سره دمقابلې نه د خوندی پاته کیدو له پاره یی خپل عافیت په دې کې وکوت چې درنهتمبور کلا شیرشاه سوری ته ورحواله کړي.هغه همدا سې وکړل عثمان خان دا کلا د جنګ وجدل پرته شیرشاه سوري ته ورحواله کړه ،شیرشاه سوري دغه مستحکمه کلا خپل زوي عادل خان ته وسپارله. او پخپله دخپل فوځ سره بیرته د اګرې په لور ولاړ. درنهتمبور دکلا ولکه کول دراجپوتانو په خوله باندې یو سخت ګذار و. هغوې ته دا ډاګیزه شوه چې لکه څنګه چې شیرشاه سوری د رنهتمبور کلا ولکه کولې شي نو په همدې توګه به نورې سیمې او کلا ګانې هم د راجپوتانو څخه په خپله ولکه کې راولې.

شیرشاه سوري څلورمه برخه

۲۲

په اګره کې شیرشاه سوری خواص خان ته داوسیدو له پاره دخپل ځان تر څنګ ډیره ښه حویلۍ ورکړه. دا همغسې یو ه ماڼۍ وه لکه څنګه یی چې په رهتاس کې درولوده. یوه ورځ، هغه وخت چې خواص خان او ګنګا دواړه بازارته د څه سامان دا خستلو له پاره تللې وو نو کملاوتي دخپل خوب په ځاې کې ځانته ناسته پاته شوې وه ، په همدې وخت کې یو ساتونکې دهغې دخیمې دروازې ته راغې او ورته یی وویل چې: درنې میرمنی ! دوه کسه ځوانان غواړې له تاسر ه ووینې. هغه دواړه وایی چې دوې ستا د وروړ مهاکوي له اړخه ستا سره د کتلو له پاره راغلی دي ددې ساتونکې په دې خبرو باندې کملاوتي ټکان وخوړ او سمدستی یی هغه ساتونکې ته وویل چې :که چیرې همداسې وي نو هغوې دواړه زما خیمې ته را ولیږئ.تر څو زه ووینم چې هغوې د څه له پاره دلته راغلي دي ، هغه ساتونکې دکملاوتي دخبرو سره سم بیرته ستون شو.

لږه شیبه وروسته دوه کسه ځوانان دکملاوتي خیمې ته را ننوتل. دهغوې د کتلو سره سم کملاوتي د خپله ځایه راپورته شوه اوهغوې دواړو ته یی په خالې ځایو د کیناستو اشاره وکړه. او پخپله هم هملته کیناسته. بیا کملاوتي هغوې ته مخ کړ او ورته یی وویل چې : تاسې څوک یاست او څه پیغام مو له ځانه سره راوړې دي ؟دهغو دواړو څخه یوه یی وویل چې:

کملاوتي ! زما نوم ملوک چند او زما دملګري نوم منوهرداس دې. مونږ دلته ستا وروړ مهاکوي را استولي یو. هغه مونږ ته ویلی دی چې مونږ ولاړ شو اود هغه دخور کملاوتي سره ووینو. دهغې وروسته چې کومه خبره هغه وکړي په همغې عمل وکړو.

کملاوتي لږ څه په غور سره هغوې دواړو ته وکتل او بیا ی ورته وویل چې: زما وروړ مهاکوي په دې اړه تاسو ته څه نه دې ویلي چې د کوم کار له پاره یی تاسو را استولي یاست ؟په دې وخت کې د ملوک چند په ځاې منوهرداس وویلې چې:

ګوره کملاوتي ! ستا وروړ مهاکوي مونږ ته دا ویلي وو چې ، [تر دې ځایه دخبرې کولو وروسته هغه ناڅاپه چپ شو او بیا یی په ډیره پټه توګه کملاوتي ته وویل چې] : کملاوتي کومه خبره چې زه کول غواړم ،هغه دلته کولې شم. کوم خطر خو به نه وي ،کملاوتي لمړۍ ددروازې په لور وکتل او بیا یی ورته وویل چې هر څه چې وایی په پوره راز سره یی ووایه ، دهغې په دې خبره منوهرداس په ډیر ټیټ غږ سره وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

کملاوتي ! په اصل کې ستا ورور مهاکویي مونږ په دې خاطر دلته را ستولی یو ترڅو مونږ له تاسره وو ینو او د خواص خان په وژلو کې له تاسره مرسته وکړو ، د منوهر داس د دې خبرې سره کملاوتي ډېره زیاته خوشحاله شوه او بیا یې په همدې خوشحالۍ کې وویل چې:

ګوره منوهر داسه ! ستا خبره سهي ده ، رېښتیا هم زما د کاکا زوې تاسې د همدې کار له پاره رالیږلي یاست ،خو واورئ چې په دې وخت کې دغسې کار کول شوني نه دي. ګورئ ! زه غواړم د خواص خان ترڅنګ د هغه ښځه ګنګا او د هغه یوه باوري دوسته نیرما هم له منځه یوسم. په داسې حال کې چې نیرمل له ماسره د خواص خان په وژلو کې ملګرتیا ښوولې ده. خو زه به هغه هم ژوندۍ پرې نږدم ، ځکه چې هغه کولې شي بیا زما له راز ه ، هر وخت چې وغواړي ، پرده پورته کړي. او دا کار به بیا زما له پاره ډېر خطرناک وي.

ګورئ ورونو ! اوس تاسې ولاړشئ او د اګرې په کوم سراې کې قیام وکړئ ، د هغې ټول مصارف به زه درکړم ، خو زما سره به د بیا بیا کتلو له پاره زحمت نه باسئ ، دهغې په دې خبره ملوک چند وویل چې: مونږ خو د څو ورځو راهیسې همدلته په اګره کې اوسیږو ، او کله چې مونږ خبر شو چې خواص خان او ګنګا دواړه د اګرې بازار ته د څه اخستلو له پاره ورغلي دي نو بیا مونږ د دغه وخت څخه ګټه پورته کړه او ستا لیدلو ته راغلو.

کملاوتي د دې خبرې په اوریدو سره نوره هم خوشحاله شوه او بیا یې وویل چې: تاسو ډېر ښه کار کړې دې او په ډېر ښه وخت کې دلته راغلي یاست. خو واورئ چې اوس به په ګنګا ، نیرما او خواص خان یوه هم غرض نه کوئ ، ځکه هغه حالات چې تر اوسه پورې مخته راځي دهغې له مخې شیرشاه سوري به ډېر ژر د خپل لښکر سره یو ځاې د راجپوتانه په لور کوچ کوي ، د هغه د دې ځایه د کوچ کولو وروسته به مونږ خپل اصل کار ته متوجه کیږو. واورئ ورونو ! هغه وخت چې خواص خان د دې ځآیه کوچ وکړي نو زه به هم ورسره د هغه د ښځې په څیر د راجپوتانه په لور ورځم خو ګنګا به د خواص خان سره نه وي ملګرې. ځکه چې هغه امیدواره ده او ژر ده چې کوچنې یې پیدا شي. په دې خاطر به خواص خان هغه همدلته په اګره کې پریږدي او د هغې د خدمت له پاره به نیرمل هم ورسره تم کیږي ، هغه وخت چې زه د خواص خان سره یو ځاې د راجپوتانه په لور ولاړه شم ،نو زما په غیاب کې به تاسې دواړه متحرک شئ او په نیرمل او ګنګا دواړو باندې به حمله وکړئ او له منځّه به یې یوسئ ، خو دا کار به هغه وخت کوئ چې د ګنګا کوچنې راپیدا شوې وي ،ځکه چې زه اوس د خواص خان ښځه یم او د هغې د ښځېتوب حق ادا کوم. په دې خاطر زه نه غواړم چې د هغې د نسب شجره خرابه کړم. غواړم چې د خواص خان او ګنګا د مړینې وروسته لږ ترلږه د هغوې زوې ژوندې پاته شي. ترڅو د خواص نوم اخستونکې یو څوک باید شتون ولري .کملاوتي نور څه ویل غوښتل چې ملوکچند پرې را مخته شو او ورته یې وویل چې:

کملاوتي ! ته څنګه په وثوق سره دا خبره کوې چې د ګنګا به زوې پیدا کیږي او هغه به لور نه وي. د هغه په دې خبره کملاوتي و خندل او ورته یې وویل چې:

زوې وي که لور. زما مقصد دا دې چې یو څوک خو باید پاته شي چې د خواص خان نوم ژوند ې وساتي. په هر حال د کوچنې د پیدا کید و درې میاشتې وروسته تاسې ګنګا او نیرمل له منځه یوسئ ، که چیرې د د ې درې میاشتو څخه مخته شیرشاه سوري د راجپوتانه د سوبې څخه را ستون شو نو بیا به تاسې د هغه د راتګ تر مخه دا کار ترسره کړئ خو کوچنې ته به څه نه وایاست ، زه به د خواص خان سره یو ځاې هلته په راجپوتانه کې یم نو په دې خاطر به هیڅوک پر ما شک نه کوي ، د ګنګا او نیرمل دواړو د له منځه وړلو وروسته تاسې دواړه همهلته په همغه سراې کې اوسیږئ ، اوس که چیرې تاسې دواړو ته نور کوم وضاحت اړین وي نو پوښتلې یې شئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

منوهر داس ورته وويلې چې: مونږ دواړو ته هيڅ شک و شبه نه شته. اوس نو ټوله خبره زمونږ تر مخه ډاګيزه ده. دهغه ددې خبرې سره سم کملاوتي دخپله ځايه پورته شوه، د اوسپنې يو صندوق يې پرانست، په هغې کې دنقدو پيسو يوه کڅوړه وه، را وايې خستله او ملوکچند ته يې ورکړه او ورته يې وويل چې: ددې کڅوړې څخه تر ډيره وخته پورې تاسې خپل مصرف کولې شئ، اوس ولاړشئ او د اګرې په سراې کې و اوسيږئ. ددې خبرې سره سم منوهرداس او ملوکچند دواړه دخواص خان دحويلۍ څخه ووتل او ولاړل.

۲۳

دشيرشاه سوری په لاسو دماتې خوړلو وروسته همايون سيند ته راغې او بيا روهړي ته ورسيد، د روهړي حاکم د سيند د حکمران شاه حسين تر لاس لاندې و، همايون دهغه څخه کومک وغوښت او ورته يې وويل چې د روهړې کلا هغه ته په واک کې ورکړي، د شاه حسين دغه سالار په همايون باندې مهربانه شو او دهمايون د پيغام په ځواب کې يې د همدردۍ له لارې دهمايون فوځ ته په کشتيو کې بار غله او نور خوراکي توکي ور ورسول، ددې وروسته کله چې همايون وکتل چې هغه سالار ده ته دکلا په ورکولو کې وړاندې وروسته کيږي نو هغه خپل قاصد د سيند حاکم شاه حسين ته وليږه او هغه ته يې حکم وليږه چې سمدستي دې دهمايون په خدمت کې حاضر شي.

همايون هغه ته دا ګوابښ هم کړې و چې که چيرې شاه حسين ځنډ وکړي نو هغه به په ټهټه باندې يرغل وکړي، د سيند حاکم د لرې څخه همايون ته خپل سلام را وليږه او په څو ورځو کې يې د روهړې څخه راتلونکې هغه خوراکي توکي چې دهمايون د لښکر له پاره راتلل، له منځه يوړل. پايلې يې دا شوې چې دهمايون او د سيند د حکمران شاحسين تر منځ جنګ و نښت.

دهمايون سره نه توپخانه وه او نه بحری بيړۍ اوکشتۍ، خوبيايي هم په خپل ځان د سيند دحکمران سره دټکر کولو هوډ وکړ، دهمايون ورور مرزا هندال او کاکا ناصر مرزا ددرياب څخه تيرشوې و او د سيند غربي برخې لاړکانې ته رسيدلي وا و هلته يې د پاتر په سيمه کې قيام کړې و، هغوې ته دهمايون له اړخه حکم وشو چې دخپلو برخو د لښکرو سره دې مخته ولاړ شی او په سيهون دې حمله وکړي. خو دهمايون بدقسمتي وه چې دهغه ورور مرزا هندال او کاکايې ناصر مرزا دواړه په خپلمنځې اختلافاتو کې را ونښتل او دهمايون ملګرتيا يې پريښوده او د تښتيدو په فکر کې شول. کله چې همايون ددې حالاتو څخه خبرشو نو په خپله د روهړي څخه پاتر ته راغې تر څو د مرزا هندال او کاکا ناصر مرزا تر منځه سوله وکړي او بيا سيند فتحه کړي او په خپله ولکه کې يې راوړي. خو حالات دبد نه بدتر لورې ته ولاړل او د ناصر مرزا او مرزا هندال تر منځ شکونه نور هم زيات شول.

دلته دنورې بدقسمتې خبره هم راپيدا شوه او هغه دا چې همايون د هندال مرزا د استاد بابا دوست په يوې څوارلس کلنې لور حميدې باندې زړه بايلود. ددې پيښې له مخې دهمايون ټوله کورنۍ په يوه توپان کې را ګيرشوه خو همايون د ډير صبر او سکون نه کار و اخست او د حميده بانو سره يې نکاح وکړه او هغه يې له ځانه سره روهړي ته راوړه، دهمايون په دې کار باندې دهغه ورور مرزا هندال ډير خفه شو، په دې خاطر يې همايون پريښود او دخپلې برخې د لښکر سره يوځاې د قندهار په لور روان شو. په همدې وخت کې د همايون کاکا ناصر مرزا هم دهغه څخه وګرزيد خو همايون په ډيره ستونزمنه توګه هغه له ځانه سره په دې شرط را يوځاې کړ چې دهندوستان په سلطنت به دبيا ولکې کولو وروسته دهغې دريمه برخه خپل کاکا ناصر مرزا ته ورسپاري. همايون ډيره کلکه هيله درلوده چې ډير ژر به

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په دې کار کې بریالیتوب تر لاسه کړي ، دناصر مرزا سره ددې ژمنې وروسته پخپله همایون دخپلې برخې دلښکرسره یو ځاې سیهون ته ولاړ خو د بهکر د کلابندۍ قومنده یې خپل کاکا ناصر مرزا ته وسپارله.

په همدې وخت کې د سیند حکمران شاه حسین هم په حرکت راغې ،هغه خپل اړخ بدل کړ او دهمایون کاکا ناصرمرزا ته یې لالچ ورکړ چې که چیرې ناصر مرزا د خپل وراره سره لاره جدا کړی. نو نه یوازې دپادشاه په څیر به یې ومنې بلکه دهغه په نوم به خطبه هم وواېی. ترڅنګ به یې خپله لور هم دهغه په نکاح کې ورکړي. په دې توګه به شاه حسین د ټهټه د ریاست او ددې ځاې د ټولو شتمنیو مالک او وارث وګرځیږي.

ددې خبرې په اوریدو سره دهمایون کاکا ناصر مرزا د خوشحالۍ څخه په هوا کې خیزونه ووهل. هغه په ټولو کشتیو باندې ولکه کړه تر څو همایون ددریابه تیر نه شی. هغه نه یواځې دا قدم واخست بلکه ددې نه اخوا یې دهمایون د نیولو هڅې هم پیل کړې. ددې نه اخوا شاه حسین هم یوه ستره بحري بیړه واخسته او په سیند کې کیوت ، او دهمایون ټولې کشتۍ یې چې په سیهون کې یې لنګر اچولې وو په خپلې ولکې کې واخستې. په دې کشتیو کې دهغې ټوله خزانه باروه اودهغه دملګرو ښځې اوکوچنیان هم په کې سپاره وو. په دې توګه هغه څه چې دشیرشاه سوري د لاسو څخه خوندي پاته شوي و هغه اوس دهمایون دلاسو څخه ووتل. ددې پیښې وروسته همایون ددوه کسو زمکې لرونکو په بسپنه خپل کوچنیان او نور پاته شوې شیان واخستل او روهړۍ ته ورسید.

دې لورې ته د همایون کاکا ناصر مرزا ډیر زړه سختې او ذلیله وخوت ، هغه دخپل کیدونکې خسر او د سیند د حاکم شاه حسین دخوشحالولو له پاره ان په همایون دحملې کولو اودهغه د وژلو له پاره هم تیار ناست و . دهغه ددې رویې څخه مغل دومره په غضب شوي و چې دهغوې زیات شمیر وګړو پریکړه وکړه چې هغوې به په راتلونکې کې په هر قیمت چې وې دبابر ددغه بدقسمت زوې همایون تر څنګ دریږي ، همایون هم د خپل شکي کاکا ناصرمرزا د ګاونډیتوب څخه لرې ولاړ او د شمال په لور یې د اچ سیمې ته کوچ وکړ.

۲۴

په همدې وخت کې په راجپوتانه کې د مارواړ راجه مالدیو همایون ته خپل قاصد ورولیږه اودهغه څخه یې وغوښتل چې همایون دې دخپلو په څنګ شویو لښکرو او کوچنیانو سره یو ځاې ماروړا ته راشی. مالدیو دا ژمنه هم وکړه چې که چیرې همایون ماروړا ته را ننوځي نو دهغه سره به یو ځاې هغه سیمې چې شیرشاه سوری ولکه کړي دي بیرته په خپله ولکه کې راوړي. خو همایون ترا وسه پورې په تذبذب کې را ښښتې و ،په دې کرغیړنو حالاتو کې همایون هم غوښتل خپل ځان تقدیر ته حواله کړي ، کله کله به یې د مدینة الاسلام په لور د هجرت خبرې کولې ، په دې توګه هغه د ټولو انساني جذبو څخه رابیرون شوې و او ډیرې بې وسۍ شپې او ورځې یې تیرولې. خوحمیده بانو چې دهغه نوې نوې ناوې وه همایون پوهاوه ، څرنګه چې همایون دهغې سره ډیره زیاته مینه درلوده نو دهمغې محبت په اساس حمیده بانوهغه په سمه لاره روان کړ او هغه ته یې دهغه دندې ور وښودې ،هغه ته یې دا وښوول چې د یوه میړه اویوه پادشاه په توګه همایون باید خپلو هڅو ته دوام ورکړي،ستونزې وګالي بلاخره به کامیابي هم هغه ته په لاس ورشي.

دخپلې محبوبې حمیده بانو په خبرو باندې همایون یو ځل بیا ځان را جوړ کړ. هغه په دې فکر کې شو چې قندهار ته ولاړ شی اودخپلو ورونو مرزا هنډال او مرا زعسکري سره سوله وکړي،ځکه چې هغه ته دهغه دورونو د بې وفایی سره سره بیا هم کومه شکوه نه وه اونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یی دهغوي په خلاف ددښمنۍ کومه اراده په فکر کې څرخیده ،خوهمایون ډیره ژر خپله دغه اراده بدله کړه اودهغې وروسته یی د شرق په لور مارواړ ته د راجه مالدیو سیمې ته د سفر کولو پریکړه وکړه.

دروهړي څخه د وتلو وروسته همایون دخپلو ملګرو سره یو ځاې د جیسلمیر په لور وخوزید ، په دشتو اوبیابانو کې د سفر په وخت کې دهغه سره دخوراکي توکو ذخیره پاې ته ورسیده، هغه بیچاره تر دې حده پورې ورسید چې هم یی په خپله اوهم یی ملګرو د بیر اوبیرو د ورغښتلو څخه ډوډۍ جوړولې اوخوړلې به یی.

په راجپوتانه کې دهند و راجاګانو څخه راجه مالدیو تر ټولو ځواکمن و. خوکله چې همایون د ډیرو ستونزو ګاللو وروسته جیسلمیر ته ورسید نو د مارواړ راجه مالدیو ورسره بې وفایي وکړه او دیوه لښکر په رالیږلو سره یی دهمایون مخه ونیوله. خو همایون په هغه لښکر باندې حمله وکړه اوهغه یی په تیښته مجبور کړ. په دې توګه همایون دمالدیو پولو ته ورسید.

کله چې همایون د مالدیو راولیږل شوي لښکر ته ماتې ورکړه نو راجه مالدیو اندیښمن شو ،هغه خپل اړخ بدل کړ او فکر یی وکړ چې اوس خو شیرشاه سوري په هندوستان کې ډیر ځواکمن قوت ګرزیدلې دې اوداسې یو وخت هم راتلونکې دې چې شیرشاه سوری به په راجپوتانه باندې ولکه کوي اوبیا به مالدیو باندې هم ګذار ته ځان جوړوي اودا به هم مغلوبوي او ددې سیمه به هم په خپل سلطنت کې را شاملوي.

په دې اساس دمارواړ راجه مالدیو دهمایون له ویرې دشیرشاه سوری سره د اړیکو د ټینګولو اودهغه دهمدردۍ د تر لاسه کولو په فکر کې شو ،هغه اراد ه وکړه چې همایون به ژوندې نیسي اوشیرشاه سوری ته به یی حواله کوي ترڅوددې لارې دشیرشاه سوری باور تر لاسه کړی.او بیا په راتلونکې کې شیرشاه سوری پر هغې باندې د حملې کولو څخه لاس په سر شي.

ددې پریکړې وروسته دمارواړ راجه یو ستر لښکر ترتیب کړ تر څو په همایون باندې حمله وکړې او هغه ژوندې ونیسي اوشیرشاه سوری ته یی ډالۍ کړي. خو د همایون خوش قسمتي داوه چې د راجه په ملازمینو کې یوداسې هم و چې یو وخت دهمایون په دربار کې کاتب پاته شوې و ، هغه دهمایون په دغه بدحالۍ باندې ډیره خفه و نو په دې اساس یی د یوه لیک په ذریعه همایون ته پیغام ولیږه اوهغه یی دمارواړ د راجه د بدنیتۍ څخه خبر کړ .ددې خبرې دخبریدو سره سم همایون دجیسلمیر څخه کوچ وکړ او په ډیر ه بیړه یی عمرکوټ ته ځان ورساوه.

د جیسلمیر څخه تر عمر کوټه پورې همایون په صحرا او دشتو کې په پرلپسې توګه سفرونه کول ، هغه اودهغه لښکر ټول لوږې او تندې زغملې او سفر ته یی دوام ورکاوه، هغه دشا له اړخه د مارواړ د راجه د لښکرو دتعقیب څخه هم ویریده . هغه دهمدې خطر څخه دمخنیوی په خاطر خپلو څو سردارانو ته یو کوچنې لښکر ورکړ او تر شایی د راتلو حکم ورته وکړ.تر څو د شا له اړخه د راجه مالدیو لښکرې پرې حمله ونه کړاې شي. اوهمایون دخپل اهل وعیال او سامانونو سره یوځاې په خیر و عافیت دخپل منزل په لور ورسیږې.

اتفاقا چې دهمایون دغه سردارانو دشپې په تیاره کې خپله لاره هیره کړه اوبلې لورې ته ولاړل کله چې سهار لمر راوخوت نو ویی کتل چې یولښکر هغوې تعقیبوي او ددوې تر شا را روان دې ،کیدې شی چې دا د مالدیو دلښکر کومه برخه وي چې دهمایون د لښکرو پسې یی را استولې وي ، دهمایون دلښکر سردارانو په زور زور سره دتکبیر اوازونه پورته کړل اوپه هغوې یی حمله وکړه ، هغوې لمړۍ غشی وورول چې لمړۍ غشي د مالدیو دلښکر و په سالار کې ونښت اوهغه په زمکه راپریوت او له منځه ولاړ.دهغې اغیزداسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو چې دمالديو دغه لښکر بيرته شاته وتښتيد. هغوې ته داويره پيدا شوه چې دهمايون سره ډير ستر لښکر دې اودهغه عسکرو پر هغوې باندې غشي ورولې دي اونور عسکر يې شاوخوا دلښکر په ساتنه بوخت دي په دې خاطر يې په دې صحرا کې بيرته په تيښته پيل وکړ.

ددې وروسته دا سرداران دخپلو لښکرو سره يوځاې دهمايون سره يوځاې شول اوهغه ته يې دا ټوله قصه وکړه. همايون دخداې شکر ادا کړ چې دمالديو عسکر د ماتې خوړلو وروسته په تيښته تښتيدلي دي. ددې وروسته همايون دعمرکوټ په لور خپل سفر ته دوام ورکړ. انتر دې چې ديوه کوهي تر څنګ يې خيمې ووهلې، په دې کوهي کې اوبه ډيرې کمې وې بيا هم همايون اودهغه ملګرو دلږو لږو اوبو په څکلو ګذاره وکړه اوشپه يې هملته تيره کړه.

بله ورځ يې بيا کوچ وکړ،تر درې منزلو پورې ورته اوبه پيدا نه شوې، دتندې له مخې دخلکو حالات نور خراب شوي و. خو په څلورمه ورځ قافله بيا يوه کوهي ته ورسيده، داکوهي ډير ژور وه خو بيا هم دهمايون ملګري په حرکت راغلل اود کوهي څخه يې اوبه راويستلې خپل لښکريې پرې موړ کړ، په دې توګه همايون د ډيرو ستونزو سره مخ و. او په همدې ستونزو کې عمرکوټ ته ورسيد. دعمر کوټ راجه دهمايون ډير ښه استقبال وکړ،همايون دلته دخپلو پاته شوو ملګرو سره دڅو ورځو له پاره ميشت شو، په همدې وخت کې دهمايون د نوې ناوې حميده بيګم د ګيډې څخه داکبر په نامه يو کوچنې راپيدا شو، داکبر په پيداکيدو باندې همايون ډير زيات خوشحاله شو،ددې وروسته يې دعمر کوټ څخه کوچ وکړ اودهندوستان څخه را ووت او د سيستان سيمې ته ورداخل شو، په سيستان کې په دې ورځوکې دايران دپادشاه طهماسپ له اړخه يو وګړې حکمران و، هغه په ډيره ښه توګه دهمايون استقبال وکړ، بيا همايون دسيستان څخه هرات ته ورغې اوبيا يې د ايران د شهنشاه طهماسپ په لور کوچ وکړ اوهملته يې پناه واخسته.

۲۵

ماښام نژدې و چې خواص خان په خپل آس سپور حويلۍ ته را ننوت. هغه خپل آس تبيلې ته يوړ، يو ساتونکې را منډه کړه او دهغه اس يې ونيوه،خواص خان هم دآس واګې هغه ته ورکړې. په همدې وخت کې اوما په منډه منډه راغله،خواص خان ورته وکتل چې دهغې په مخ باندې خوشحالۍ خوشحالۍ منډې وهي، کله چې هغه دخواص خان خواته را ورسيده نو د ګيلو او شکوو نه ډک اواز سره يې وويل چې:

خواص خانه وروره ته چيرې تللې وې،زه خو دسهاره راهيسې ستا انتظار کوم.ته په هماغه تياره کې له دې ځايه وتلې وې نه دې ډودۍ خوړلې وه او نه بيرته حويلۍ ته را ستون شوې، نه دې خپل درک ښوولې و. زه خو تاته ډير زيات دخوشحالۍ خبر درکوم. لمړۍ مې غوښتل هلته عسکري مرکز ته درشم ځکه ما فکر کاوه چې ته به هملته دشيرشاه سوري تر څنګ اوسې، بيا مې فکر وکړ چې کله کورته راشې نو دخوښې دا خبره به درته وکړم. خواص خان اوما ته په ډير غور سره کتل اوبيا يې ورته وويل چې څه ډول خوشخبري؟ اوما ورته په خندا کې وويل چې: خواص خانه وروره، الله درته زوې درکړې دې،ګنګا د زوې مور ګرزيدلې ده. اوهغه په ډيره بې صبرۍ ستا د راتلو انتظار کوي. هغې څو ځله ستا په اړه پوښتلې دی او ډيره په انديښنه کې ده. د اوما ددې زيرې په اساس خواص خان هم ډير زيات خوشحاله شوې و اوپه يوه منډه يې خپل ځان دخوب ځاې ته ورساوه، اوما يې هم ترشا په منډه منډه روانه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې خواص خان دخوب خونې ته ورننوت نو ویې کتل چې ګنګا په خپله بستره باندې پرته ده او تر څنګ یې یو ډېر ښکلې اوښایسته کوچنې ماشوم پروت دې ، دګنګا د کټ تر څنګ کملاوتي او نیرما هم ناستې دي ، څنګه چې خواص خان دې خونې ته راننوت اودګنګا سترګې پرې و لګیدې نو دګنګا په مخ باندې خوشحالیو نڅا پیل کړه خپلې ښایسته شونډې یې په خندا پرانستې ،خواص خان په ډېره بیړه سره ور مخته شو ، ګنکا ته په ورنژدې کیدو سره یې لمړی ګنګا په تندی ښکل کړه اوبیا یې خپله خوله دهغې غوږ ته ور نزدې کړه اوپه ډېره راز دانه توګه یې ورته وویل چې : « ګنګا ، زه تاته ستا د زوې دپیدا کیدو په خاطر مبارکي وایم » ، کې خونه ،ولې ولاړ یې ، دګنګا دخبرې په اساس خواص خان دهغې تر څنګ کیناست اوبیا یې په کرار کرار دخپل نوی زوې تندې او مخ ښکلاوه.

ته چیرې تللې وې مونږ پوره انتظار وکړ،کوچنې خو ستا د تللو څخه لږ څه وروسته راپیدا شوې و ، ماخو فکر کاوه چې ته به دلښکر ګاه څخه ژر بیرته راستنیږې ، خو تا ماښام کړ ، خپل درک خرک دې هم نه ورا ښوولې ، خواص خان ورته په ځواب کې په خندا شو .

ګوره کملاوتی ! ته سهي خبره کوې ، زه خوشیرشاه سوری هلته خپل ځان ته ورغوښتې وم، هلته ټول سالاران راټول شوي و او په راجپوتانه باندې دیرغل له پاره تیارې نیول کیده ،ځکه چې په راجپوتانه کې د مارواړ راجه مالدیو غواړي پر مونږ حمله وکړی هغه همدا اوس خپل زیات لښکر راټولوي ، نوپه دې خاطر شیرشاه سوری غواړې چې دهغه دحملې نه مخکې مونږپرې یرغل وکړو ،اوس خو دا پریکړه وشوه چې په یوه اونۍ کې به لښکر ددې ځایه دراجپوتانه په لور کوچ کوی. شیرشاه سوری خو لا دمخه هغه لورې ته کوچ کول غوښتل خو ما دګنګا په خاطر لږ څه مهلت ترې وغوښت. او ورته مې وویل چې اوس خو زما د کوچنې دپیدا کیدو هیله ده ، نو په دې خاطر زه غواړم چې دخپل کوچنی دپیدا کید و وروسته له دې ځایه کوچ وکړم. زه د الله تعالې ډېر زیات شکر اداکوم چې له دې ځایه زما دکوچ نه څو ورځې مخته یې ماته ښکلې زوې را په برخه کړ. تر دې ځایه دخبرو وروسته خواص خان خاموشه شو ،بیا یې دګنګا په لور وکتل اور څخه یې وپوښتل چې :

ګنګا !ته به تر څه وخته پورې زما سره د سفر کولو له پاره تیاره شې.ګنګا لږ څه فکر وکړ اوبیا یې په ډېره مینه ورته وویل چې :

ماخو اوس همدلته پریږده . له تا سره به کملاوتي ځانته وي ،زه به داکوچنې په کومو کومو ځایو کې په خیمو کې له ځانه سره ګرځوم. کله چې کوچنې دڅو میاشتو شي نوبیا به له تاسره ګرزیدو ته جوړه شم . دګنګا دخبرو په اوریدو سره خواص خان هغې ته په عجیبه توګه وکتل ، دګنګا په مخ هم ډېر عجیبه ډول اغیز موجود و ،ددې وروسته خواص خان کملاوتي ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې :

ګوره کملاوتي ! ته په دې اړه څه فکر کوې ،کملا په یوه درنګ سره ور ته وویل چې : ګنګا سهي خبره کوي ، دکوچنې د پیداکیدو نه سمدستی وروسته هغه په لښکر کې له ځانه سره اخستل اوپه خیمې کې سخت ژوند کول مناسب نه دي ، هغوې ته دارام او سکون اړتیا ده ،اودا ارام ورته همدلته په اګره کې په خپل کور کې تر لاسه کیدې شي ، ترڅو چې ماشوم د څو میاشتو نه شی نو هغه ته په خیمه کې اوسیدل نه دې په کار . زه دګنګا ددې خیالاتو سره پوره پوره موافقه یم. اوتا اوګنګا دواړو ته دا ډاډ ورکوم چې ستا په خدمت کې به یوه ګړۍ هم غفلت نه کوم .

د کملا ددې ځواب په اوریدو سره ګنګا خوشحاله شوه،خواص خان هم دخندا نه ډوب و ،بیا یې وویل چې ګوره کملاوتي ! زه خو دپخوا څخه په دې پوهیږم چې ته به زما په خدمت کې هیڅ ډول غفلت نه کوې ،اوس چې داپریکړه وشوه چې ګنګا به د کوچنې سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوځاې همدلته او سيېږي نوته تر يوې اونۍ پورې زما سره دتللو له پاره ځان تيار کړه . اوس ولاړه شه او ډوډۍ راوړه . مونږ ټول به دلته يوځاې ډوډۍ خورو .ددې خبرې سره سم کملاوتي ، اوما اونيرمل درې واړه پورته شوې ، دخوراک سامان يې همدلته راوست اوټولو يوځاې همدلته ډوډۍ و خوړه ، يوه اونۍ وروسته شيرشاه سوری اوخواص خان دخپلو لښکروسره يوځاې داگرې څخه د راجپوتانه په لور روان شول.

۲۲

راجپوتانه او ريگستاني صحرا ،دکوم په لورې چې شيرشاه سوری اوخواص خان کوچ کړې و ،د خپل شکل او هيبت له اړخه يې ځانگړې ځاې درلود. دا صحرا د اراولي د لړۍ د غربي لمنو او د گجرات اوسيند په منځ کې خپره ده. دپخوا زمانې څخه په دې صحرا باندې به د شمالي هند څخه وخت وخت په سيورې را غوځيدل ، يا خو به ددې ځايه کوچي قبايل دهندوستان داخل او يا ددې ځايه خارج ته تلل اوپه دې توگه به يې د هندوستان سياست درهم وبرهم کاوه . او يا به يې ددې ځاې دغه ريگستان په اسانۍ سره تر پښو لاندې کاوه او بيگانه ځواکونو به به هندوستان باندې يرغلونه راوستل.

ددې ريگستان څخه تيريدل دومره اسانه وو لکه څنگه چې څوک د يوې وچې درې څخه تيريږي ، دهندوستان سلطنت به تل دا اړتيا درلوده چې اقتصادي ستونزې و مني او ډير زيات عسکر ددې سيمې د خوندي ساتلو په غرض هلته ور واستوي اوپه دې سيمې باندې خپله واکمني ټينگه کړي .

يو شمير وحشي قبايل به هم دهمدې ريگستانې سيمې څخه دهندوستان ډيرو زرخيزه سيمو ته را ننوتل او په مختلفو وختونو کې به حمله راوړنکي هم دهمدې لارې په هندوستان باندې را نازيليدل .

د راجپوتانه په ريگستان کې نه يواځې د شگو زرې خپرې وې بلکه هلته به غارت کوونکې کوچی ډوله کورنيۍ هم د بلوچستان د ريگستان څخه ، اويا د سليمان دغرونو د واديو څخه راتللې . همدا علت دې چې دهمدې ريگستان په لمنو کې دهندی اقوامو نسلي تنوع په متواتره توگه تغير موندونکې وه . دلته به په ځانگړې توگه د مختلفو قومونو يو ځايي ميلې جوړيدې تر څو دهغوې تر منځ اقتصادي او ټولنيزه هماهنگي را پيدا شي .

په منځنيو پيړيو کې دا سيمه لړه په زړه پورې خو د ډيرو ستونزو ډکه وه . ددې ريگستان د ايرې هره زره او هر انسان يو دبل سره په جنگونو کې اخته و . که څه هم ددې ځاې اوسيدونکې دمهذبو نسلونو څخه وو خو خپلو بدو قسمتونو هغوې کوچيان کړې و او يو دبله سره يې د نه مشابهت لورې ته راښکل .

په راجپوتانه کې نه خو پور ه باران کيږی او نه يې پيداوار دومره په زړه پورې دي . ددې برعکس پرې ډير وخت وچ کالي او نور توپانونه راځی ، خو ددې ټولو سره د اراولی د غرنيو لړيو په نسبت دا ريگستان د راجپوتانو د ازادۍ مسکن و. په پخوانيو پيړيو کې ددې ريگستان په داخل کې مارواړ، بيکانز ،جيسلمير ، بهاولپور او تهرپارکر شامل و . دا سيمې د لار لوټونکو له پاره د جنت په څير وې ، هغوې به کاروانونه لوټل اوخپل ژوند به يې پرې تيراوه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو بیا هم د هندوستا ن په تاریخ کې د ې ریګستان ته ډیر زیات اهمیت ور په برخه شوې د ې. د ا د دې هیواد د ډیرو ښو جانبازانو زانګو وه. د دې ځایه را پورته شوې تهذیب په راجپوتانو کې تر هغه وخته پورې رایج و تر څو پورې چې راجپوتان همغه راجپوتان وو.

دلسمې پیړۍ په شاو خوا کې منتخب کوچیانو او جنګیدونکې قبایلو راجپوتانه ته د رانوتلو هڅې وکړې په هغوې کې پرتې هار هم و ، چوهان ، پرمار او د جنګجو بهایي قبایل و . ددې نه علاوه د راجپوت او سیند په وادیو کې او سیدونکې کوکهر قبایل هم د راجپوتانه په لور راغلي وو.

د دې ټولو قبایلو څخه علاوه یوه ډیره ځواکمنه قبیله هم د راجپوتانه په لور راغلې وه ، چې راټهور نومیده. دغه قبیله د ګنګا د دریاب څخه غرب لورې ته د قنوج په سیمه کې او سیدل ،بیا د ې خلکو د یوه ډیر خوندې ځا ې په تکل کې او سني ماروا ړ سیمې ته راغلل او په غالب ګمان سره چې دا د راجپوتانه د تاریخ اخري انقلاب و.

د راټهورانو دا لیږد د یارلسمې پیړۍ په دریمه لسیزه کې یعنې د التمش د حکومت په وخت کې صورت نیولې و . د ګنګا په میدانو کې اباد د راجپوتانو دا قوم خپله ازادی له لاسه ورکړې وه. ځکه راټهورانو د التمش سره ټکر کړې و خو التمش ورته په هر وخت کې ډیره بده ماتې ورکوله ، التمش ټول سیند او د راجپوتانو خاص خاص ریاستونه یو په بل پسې نیولې و او دخپل سلطنت برخې ګرزولې و. بیا دغو ماتې خوړلو راجپوتانو دخپلو کورونو څخه هجرت ته ملا وتړله او دخوندې ځایو په لور یې لیږد وکړ نو په دې خاطر دوې د ګنګا د دریاب څخه را پورته شول او په راجپوتانه کې اباد شول.

په هندوستان کې دلودهي سلطنت د پیلامې سره سم راټهورانو هم په راجپوتانه کې دخپلو ځانو له پاره د یوه مستحکم سلطنت بنسټ کیښود . د راټهورانو یو ځواکمن سردار جودها په راجپوتانه کې یو ښار د جودهپور په نامه اباد کړ او بیا همدا ځای د راټهورانو له پاره دهغوې دلمړي سلطنت مقام وګرزید.

سردار جودها چې د راټهورانو یو ډیر غښتلې سردار و د جود پور د سلطنت بنسټ کیښود چې لمړۍ راجه یې پخپله همدا راوجود و.دراو جودها یو ورور چې راوبیکا نومیده هم دخپل ځان له پاره په راجپوتانه کې یو جدا سلطنت جوړول غوښتل ،په دې خاطر هغه دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای ووت او په پراخو سیمو باندې یې ولکه وکړه او یو نوې ښار یې جوړ کړ چې دهغې نوم یې دخپل نوم سره وتاړه اود بیکانیر په نامه یې و نوماوه. په د ې ترتیب سره په راجپوتانه کې راټهورانو دوه سلطنتونه جوړ کړل یو په جود پور کې او بل په بیکانیز کې.

د راوجودها د مړینې وروسته یو وکړې د راوګاګا په نامه د جودپور د سلطنت راجه و ګرزید ، دشیرشاه سوري په وخت کې د ماروا ړ ریاست چې کوم راجه و هغه مالدیو نومیده دا مالدیو دهمد غې راوګاګا زوې و. دراوګاګا زوې او دهغه ولیعهد مالدیو د چوهان د نسل څخه و چې د سروهي راجکماري پدما کماري له ګیډې څخه راپیدا شوې و. دهغه په مزاج کې همغه ډول تیزی او پریکون و لکه څنګه چې د سروهي تورې پرې مشهورې دې. د ایران او عربو په بازارونو کې هغې ته هندی تورې وایی. خو په لسمه پیړۍ کې د سوریې تورو دهندې دغو تورو شهرت له منځه یوړ.

ویل کیږي چې د کوچني والي په وخت کې د ماروا ړ راجه مالدیو دخپل پلار راجه جودها سره په جنګونو او سیاست کې ملګرې شوې و .خو دهغه پلار به دهغه د حوصلې او ضد ی توب په اړه ډیر اندیښمن و .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې د کنوا یا په جنګ کې رانا سنګا د بابر په لاسو د سختې ماتې سره مخ شو نو د راو جودها زوې مالدیو د رانا سنګا د خالي ځاې د ډکولو له پاره نا قراره و ، هغه پوهیده چې د هغه کمزورې پلار د رانا سنګا د ځاې د ډکولو توان او وړتیا نه لري په دې خاطر یې غوښتل دا کار په خپله تر سره کړي.

ویل کیږي چې یو وخت راوګاګا په خپل محل کې په یوې کړکې کې ناست و او د شاوخوا د سیمو دکتلو څخه یې خوند اخیست نو یو ناڅاپه مالدیو خپل پلار د کړکۍ څخه لاندې را وغورځاوه. ددې کار سره راوګاګا هملته و مړ. په دې توګه د خپل پلار د وژلو وروسته راجه مالدیو په **۱۵۱۳** کال د سلطنت واګې په لاس کې واخستې او په تخت کیناست.

د مالدیو د په تخت کیناستو څخه شپږ میاشتې مخته بابر هم مړ شوې وا وهمایون د هندوستان شهنشاه ګرزیدلې و. په دې وخت کې مالدیو ته د خپل پلار له اړخه یواځې دوه سیمې جودپور او سوجات په میراث پاته شوې وې ، ددې تر څنګ د راټهور د قبیلې ځواکمن سردار ددې د پلار باج ورکونکې او جاګیردار و . خودوې په خپلو خپلو جاګیرونو کې خپل واکي وو . مالدیو لمړی دهمدې جاګیردارانو پر خلاف حرکت وکړ او د هغوې په سیمو یې ولکه وکړه او د خپل سلطنت پولې یې وغځولې. ددې جاګیردارانو په زمکو د ولکې کولو وروسته مالدیو دخپل سلطنت مرکز نور هم مستحکم کړ. خو د مالدیو په کړچار کې ډیرې کمزورتیاوې هم وې خو هغه د سیاسي مصلحتونو ، ذهانت او حکمت له مخې دخپلو همعصرو راجپوتانو څخه کم نه و. دا د مالدیو خوش قسمتې وه چې هغه وخت یې چې دخپل سلطنت د پولو په غځولو پیل وکړ نو هغه وخت همایون د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره په مختلفو مسایلو کې را ښښتې و ، په دې خاطر هغه ته دا فرصت په لاس نه ورته چې د راجپوتانه د راجه مالدیو په لور فکر وکړي ، دا د مالدیو له پاره ډیره طلایې موقع وه. په دې اساس مالدیو هلته په راجپوتانه کې د رانا سانګا د کړچار د کولو له پاره ځان تیار کړ.

د واکمنو جاګیردارانو په زمکو د ولکې کولو وروسته هغه یو ستر پلان تیار کړ چې د هغې له مخې یې غوښتل چې په خپلو ګاونډی څلورو ریاستونو باندې ولکه وکړي ، په دې ډله کې جیسلمیر ، میواړ ، بیکانیز ، او کچهوا شامل وو.

خپل سلطنت ته د پراخوالې دورکولو په خاطر مالدیو تر هر څه لمړی دجیسلمیر په لور مخه کړه ، په دغه ریاست باندې په هغو وختو کې د بهایی قوم حکمران و او حاکم یې د بهایی قوم راجه لون کرن و. چې د مالدیو همعصره و.

د بهایی قوم دا حکومت په لمړیو کې په ریګستان کې د بهاولپور څخه تر عمرکوټه پورې او د پهلورې څخه تر بهکر پورې خپور و. اودوې په دې خبره باندې ویاړل چې هغوې د راجپوتانه دشرقي دروازو څارونکې دې خو د وسایلو دکمښت اودخپلمنځې حسد اوکینې په اساس د هغوې په شمالې اوشرقي پولو باندې جودپور او بیکانیز غلبه پیدا کړې وه او د هغوې نظام یې تر خپل اغیز لاندې راوستې و.

په جیسلمیر باندې د ولکې کولو له پاره راجه مالدیو په ډیره ګړندی توګه دخپل لښکر سره راووت او ددې ریاست په ځینو سیمو یې ولکه وکړه. کله چې راجه لون کرن وکتل چې د راجه مالدیو مقابله نه شي کولې نه دخپل ځان او دخپل رعیت د خوندی ساتلو په خاطر یې شهزادګۍ امادې د مالدیو سره واده کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو مالديو داسې يو بد کړچاره اوعياش شخص و چې همغه د واده په شپه دشرابو په نشې کې مست ، دخپلې واده په بستره ديوې خادمې سره مباشرت وکړاو هغه يې ناپاکه کړه. پايلې يې داشوې چې دهغې نوې ناوې امادې په دې خبره دهغه سره اړيکې پرې کړل چې« هغه د همغې خادمې وړدې دکومې سره چې هغه په دې شپه په بستر کې ملاست و».

که څه هم د واده وروسته شهزدا ګې امادې دمالديو سره ولاړه خو د تل له پاره به دهغه څخه لرې اوسيده. حال دا چې هغې خپل ټول ژوند دخپل ميړه سره تير کړ ، په هرصورت مالديو په جيسلمير باندې ولکه وکړه اودغه سيمه يې په خپل سلطنت کې شامله کړه.

ددې وروسته مالديو دميواړ په لور مخه کړه ، په دې رياست يې حمله وکړه، تر هر څه لمړی يې ددې رياست دبهدارجن په سيمه ولکه وکړه اودهغې وروسته يې خپل دوه کسه تکړه سالارانو کوپا اوکهيم کرن ته سترې سترې لښکرې ورکړې اوهغوې يې د ميواړ په سلطنت کې خپاره کړل ،ترڅو هغوې په هرځاې کې حملې وکړی او دميواړ سلطنت کمزورې کړي ترڅو ددې رياست په ولکه کولو کې ورته اسانتياوې را پيداشي. ددې تر څنګ هغه د ميواړ يو سردار راوجيت سينګ هم را مات کړ اودخپل ځان سره يې يو ځاې کړ ، دميواړ دهغې سيمې له پاره يې چې تر اوسه پورې هغه په خپله ولکه کې راوستې وه همغه راې جيت سنګ حاکم و ټاکه. هغه د راې جيت سنګ د لور « سروپ ديوي» سره واده هم وکړ.

خو لکه څرنګه چې مخکې مو وويل مالديو ډير بدکرداره او عياش انسان و. هغه په ۱۵۴۰ کې خپل خسرګنۍ ته ورغې اوهلته په خپلې کوچنۍ خينې (دښځې په خور) باندې مين شو ، اوخپل خسر راوجيت سنګ ته يې ګواښ وکړ چې يا لور ورته په خپله خوښه ورکړی اويا دا چې دکوره به يې په زور وکاږي.

راوې جيت سنګ د واده له پاره يو مياشت وخوت وغوښت ، په همدې وخت کې هغه خپله کورنۍ او ټول سازو سامان کمبهلير ته د راجه اودهی سنګ ځاې ته ورسول او دهغه سره يې دخپلې دغې لور واده وکړ.

هغه وخت چې راو جيت سنګ په دې توګه دمالديو د منګولو څخه ووت نو په دې وخت کې عياش مالديو د سرو سکروټو په څير و ګرزيد ،هغه د څلورو خواو څخه په ميواړ باندې حمله وکړه او رياست يې تر پښو لاندې کړ ان تردې چې هغه د کمبهلير په راجه باندې هم يرغل وروست اود هغه څخه يې دهغه مظبوطه کلا رنتمبهور و نيوله. په دې توګه مالديو په ميواړ باندې خپله ولکه تکميله کړه

دميواړ نه وروسته مالديو د کچهوارد قبايلي رياست په لور مخه کړه، کچهوا ددوو قبيلو څخه جوړه شوې وه چې ديوه نوم يې ناروکا او دبل نوم يې خانګروټ و. ددې دواړو قبيلو شميره د راټهورانو څخه ډيره وه.د کچهورا خلک ددې نه مخته په اګرې اوددهلی په لويه برخه لکه سانبر اوشيخاوتي باندې مسلط وو. خو د کهچوا په راجپوتانو کې دوفاداری دومره حذبه نه وه موجود لکه څومره چې دراټهورانو تر منځ وه. ځکه چې د ګډو موخو د تر لاسه کولو له پاره هغوې په اسانۍ سره نه يوځاې کيدل.ددې نه علاوه د کچواها دسلطنت پولې د مسلمانانو دسلطنت سره دومره نژدې وې چې ددوې په سر باندې يې د تل له پاره ديوې زوړندې توري حيثيت درلود. دهمدې څخه دوې دا سبق تر لاسه کړې و چې دبهادرۍ دمقابلې له پاره د عقل او پوهې څخه بايد کار واخستل شي.

په هغو ورځو کې چې شيرشاه سوری همايون ته ماته ورکړه اوبيا يې په پنجاب کې دحالاتو د منظمولو له پاره لاس وپښې وهلې نو راجه مالديو دشيرشاه سوری ددې مصروفيت او دهمايون ددې ماتې څخه ګټه پورته کړه او په کچواها باندې يې يرغل راوست اودا سيمه يې دخپل سلطنت برخه وګرځوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکچواها دریاست د الحاق وروسته مالدیو د سروهي په لور توجه وکړه. د مالدیو پلار راو ګاګا د سروهي د راجه دلور سره واده کړې و اوبیا دهمغې ښځې د ګیډې څخه مالدیو راپیدا شو ، په داسې حال کې چې د مالدیو پلار راو ګاګا خپله لور چمپابای د خپل خسر لمسي راو اودهي سنګ ته واده کړې وه.

د چمپاباي د ګیډې څخه راو اوردهي سینګ راپیدا شو ، هغه د بیکانیز دکورنۍ د یوې نجلۍ سره واده وکړ خو دڅو ورځو دحکومت کولو نه وروسته هغه ومړ ، دهغه دمړینې په وخت کې دهغه رانۍ حامله وه.

د اودهي سینګ د ومړینې وروسته سروهي سردارانو د راوجګ مل لمسي مانسینګ ددې سیمه راجه و ټاکه ، د اودهی سینګ مور چې یوه عقلمنده او عمرخوړلې ښځه وه په سروهی کې د مانسینګ راجه توب و نه مانه. او اعلان یې وکړ چې ددې ځای ، ځای ناستې او اصلي وارث دهغه د رانۍ د ګیډې څخه را پیدا کیدونکې زوې دې.

دهغې ددې اعلان د څخه د سروهي نوی راجه مان سینګ ډیر په غضب شو او هغه په ډانګ پییلې توګه د اودهي سینګ ښځه دخپل اته میاشتنې زوې سره یو ځای ووژله. مان سنګ خو دوی ووژل خو اوس دا اندیښنه را پیدا شوې وه چې ددې وژلو بدله به مالدیو اخلي. په دې خطر هغه هڅه کوله چې په یوه ډول د مالدیو سره سوله وکړي او دهمغې تر سیورې لاندې خپله حکمروایی مخته یوسي. د ډیرو زیاتو منډو ترړو وروسته د مانسینګ هڅې بریالۍ شوې او مان سینګ خپله لور اونکاکنور د راجه مالدیو زوې چندرسین ته واده کړه . په دې توګه سروهي هم په یوه ډول د مالدیو تر اغیز لاندې راغې.

د سروهي نه وروسته مالدیو د بیکانیز په لور وخوزید او هڅه یې وکړه چې دا سیمه هم په خپل سلطنت کې را ګډه کړي، د راو مالدیو په نیکونو کې د راجه جوده ورور راو بیکا د بیکانیز د سلطنت بنسټ ایښودې و . په هغه وخت کې د بیکانیز کورنۍ د جودپور دریاست له پاره ځواکمن متې ثابتیده . دوی به په هر جنګ کې د جودپور بسپنه کوله. خو ددې ټولو ښګڼو سره سره بیا هم مالدیو په بیکانیز باندې یرغل وروست. او دا سیمه یې هم په خپل سلطنت کې را شامله کړه . په دې توګه د شیرشاه سوری او همایون د خپل منځې نښتو څخه مالدیو پوره پوره ګټه پورته کړه او نه یوازې دخپل سلطنت پولې یې و غځولې بلکه په خپل عسکري ځواکې یې هم ډیرښت راوست. اوس نو هغه علې اعلان د شیرشاه سوری په مخ کې د دریدو او دهغه سره د ټکر له پاره تیار و.

په هغو ورځو کې چې شیرشاه سوری او خواص خان د مالدیو د راجه په خلاف دخپل لښکر سره یو ځای راوتلي وو ، نو په هغو ورځو کې د پنجاب حالت هم په بل مخ اوختې و ، شیرشاه سوری هیبت خان نیازی هلته په پنجاب کې والي ټاکلې و ، څه موده خو هلته امن او سکون و خو بیا شورشونه او بغاوتونه را پیدا شول ، ددې بغاوتونو سر پورې فتح خان جټ و.

دغې فتح خان جټ د لکهي ځنګلونه اودهغې شاوخوا ټوله سیمه دتباهۍ سره مخ کړه ، هغه دلاهور څخه تر دهلي پورې په ټوله سیمه کې دومره تباهي خپره کړه چې دهغه دظلم شکایتونه په پرلپسې توګه شیرشاه سوری ته ورسیدل.

شیرشاه سوری سمدستې هیبت خان نیازی ته حکم وکړ چې فتح خان جټ و ځپوي ، په دې وخت کې فتح خان جټ په خپل مرکز کوټ کابله کې اوسیده. دا سیمه د سرحد په شمال کې نژدې اته میله لرې واټن کې د ساهیوال د ضلعې دیبالپور په پخوانیو سرکاري لکهي ځنګلونو کې پروته ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه ځنګل دشمال له اړخه د قصور څخه څو میله لرې و ، او په جنوب کې د بیکانیز د سیمې سره یو ځای کیده . په دې خاطر د لاهور اودهلي تر منځه ټولې تلونکې لارې غالبا چې دهمدې لکهي ځنګل څخه تیریدې چې د فتح خان جټ په لاس کې وې.

فتح خان جټ ته د سید و بلوچو ملاتړ ور په برخه و. دغه بلوچان د جهنګ د ضلعې چینوټ بهیړې څخه ان تر شورکوټه او د راوي د دریاب تر غاړو پورې خپاره وو. هغه وخت چې دملتان ډوډانی بلوچو پر هغوې یرغل ور وړ نو دا سیده بلوچان لکهي جنګل ته ولاړل اود فتح خان سره یو ځای شول او په قتل او لوټمار کې دهغه سره ورګډ شول. وروسته بیا د رند بلوچو سردار چکران هم دهغوې سره یو ځای شو ،په دې توګه دغه درې واړه ځواکونه یو ځای شول او په پنجاب کې یې شورش او تباهي خپره کړه.

د رند بلوچو مرکز په سات ګړه کې و ،دا د اوو کلاګانو یو مرکز و . اود لاهوره څخه **۲۵** میله واټن کې د جنوب غرب لورې ته پروت و . دا سیمه د اوسنې چکران ددویمې پولې تر څنګ تر جنوب شرق پورې ان تر دیبالپور پورې خپره شوې ده. فتح خان ډوډاني چې د ملتان ناظم او د شیرشاه سوری باج ګذاره و او په خپله هم د بخشولنګاه په سیمه کې په لوټولو باندې مصروف و ، سره هم لاس یو کړ اوبه دې توګه یې په پنجاب کې د لوټمارۍ او شورش بازار نور هم ګرم کړ.

ددې بغاوتونو د ځپلو له پاره هیبت خان نیازي د لاهور څخه فوځ واخست اوپه ډیره بیړه د باغیانو د سیمو په لور ورغې ، هغه دومره په بیړه د باغیانو سیمو ته ورورسید چې د دبلوچو سردار چکران یې هم په راتلو حیران پاته شوې و ، هغه وخت چې چکران ته دهیبت خان نیازی د را رسیدو خبرور ورسید نو هغه دخپلو نورو بلوچو ملګرو سره یو ځای و تښتید. د سیند ددریاب څخه تیر شو او د سبي په لور و تیښتید. هیبت خان نیازي دخبل لښکرسره مختهولاړ او په پاکټین کې یې پړاو وکړ ، اوس نو دهیبت خان تر مخه له یوه اړخه د ملتان والي فتح خان ډوډاني بلوچ و ،اود بله اړخه فتح خان جټ و چې په غارت او لوټمارۍ کې مصروف و . هیبت خان به پاکټین کې ځکه پړاو وکړ چې د فتح خان ډوډاني بلوچ او فتح خان جټ تر منځ دخپل منځې یووالي څخه مخنیوی وکړي.

کله چې فتح خان جټ خبر شو چې هیبت خان نیازی دخپل لښکر سره یو ځای په پاکټین کې پړاو کړې دې نو وتښتید اوپه یوه کلا کې یې ځان کلابند کړ. هیبت خان نیازي ورمخته شو او کلا یې محاصره کړه ،په دې وخت کې سیده بلوچان هم د فتح خان جټ سره یو ځای و و ، هغوې هڅه وکړه چې دهیبت خان نیازی دلاسو څخه یوې لورې ته وتښتي ، خو دهیبت خان نیازي په ولکه کې ولویدل .

هیبت خان نیازی فتح خان جټ هملته له منځه یوړ اوپه همدې توګه د رند بلوچو سردار چکران ،سیدو خان بلوچ او فتح خان په یوې حملې کې هیبت خان نیازي له منځه یوړل اوپه بنجاب کې یې امن و امان راوست ، ددې وروسته هیبت خان نیازي دا احساس کړه چې فتح خان جټ ، سیدو خان لوچ او درندبلوچو سردار چکران د ملتان دحاکم فتح خان ډوډاني په ملاتړ دې کار ته ملا تړلې وه نوپه دې خاطر یې په ملتان حمله راوړه. فتح خان ډوډانی ته یې سخته ماتې ورکړه او ملتان یې په خپله ولکه کې راوست.

هیبت خان نیازي دډیرې میړانې او بهادرۍ څرګندونه وکړه اوپه ډیره بیړه یې په ټول پنجاب کې سوله او امن حاکم کړ ، بیا د پنجاب څخه ووت او په سیند یې حمله وکړه او شمالي سیند یې و نیوه اوهغه یې هم د پنجاب تر حاکمیت لاندې راوست.

۲۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

د راجپوتانه راجه مالدیو ته خبر ورسید چې شیرشاه سوری د خپل سالار خواص خان سره یو ځای د یوه غښتلي لښکر سره د هغه په لور د حملې کولو له پاره را روان دی. نو هغه په دې خبر ډیر زیات اندیښمن شو خو هغه یوه ډول ډاډ هم درلود چې د هغه د خیال په مطابق به د راجستان په صحرا کې شیرشاه سوری دومره په ګړندۍ توګه دی لورې ته را ونه رسیږي، هغه به د خپل لښکر سره یو ځای هلته ځای په ځای تم کیږي ترڅو ځانته خوراک او نور ضروري سامانونه ترلاسه کړي، په دې وخت کې به مالدیو په هغوی باندې شپینۍ حملې پیل کړي او په دې توګه به هغوی بیرته تیښتې ته اړ کړي.

بیا هم د حفظ ماتقدم په خاطر را جه مالدیو یو ډیر مهم قدم پورته کړ. هغه تر ټولو لمړی ملوخان ته یو ګړندې قاصد و استاوه چې د ملوه حکمران و او په دې وختو کې یې په ګجرات کې پناه اخستې وه. هغه ملوخان ته دا پیغام ولیږه چې شیرشاه سوری غواړي په هغې باندې حمله وکړي نو که چیرې هغه خپل لښکر بیرته منظم کړي او د ګجراته را ووځي او په مالوه باندې حمله وکړي نو په دې توګه به دوه کاره تر سره کړل شی لمړی دا چې مالدیو به د شیرشاه سوری د حملې څخه خوندي پاته شي او بل دا چې په مالوه به ملوخان بیرته ولکه وکړي.

مالدیو همدا ډول یو پیغام د راجپوتانه حاکم ناصرخان ته هم ور ولیږه. دا سړې د شیرشاه سوري سره سخت مخالف و او د هغه د ډیر ښه لښکر خاوند هم و. هغه هلته د مالوه س ره نژدې په سیوني کې د خپل لښکر سره یو ځای اوسیده. او د شیرشاه سوری پر خلاف یې په یوه مناسب وخت کې د حملې کولو نیت درلود. را جه مالدیو ناصر خان هم د شیرشاه سوري پر خلاف د راپورته کولو هڅې وکړې

مالدیو خپل دریم ګړندې قاصد د اریل د راجه بیربهان په لور ور ولیږه. د اریل راجه بیربهان همغه کس و چې په چوسه کې شیرشاه سوری همایون ته ماتې ورکړه او بیا د هغه وروسته بیربهان همایون ته په خپل ځای کې څو اونۍ میلمستیا ورکړې وه. او بیا یې همایون په ډیر درنښت سره د هغه ځایه رخصت کړې و. کله چې مالدیو دغو دریو لوریو ته خپل استازي ور واستول نو ددې استاذو له اړخه ډیرې ښې پایلې تر لاسه شوې.

ناصرخان هملته په سیوني کې د شیرشاه سوري پرخلاف بغاوت وکړ او د مالوې په لور وخوزید. د بله اړخه ملوخان هم د ګجرات څخه وخوزید او د خپل ځان سره یې یو ستر لښکر هم واخست. هغه هم د مالوه په لور وړاندې ولاړ او د دریمې لورې د اریل راجه بیربهان هم متحرک شو او د مالوه د راجه به وینا یې په خبل شاو خوا کې د شیرشاه سوری په سیمو کې لوټمار او بغاوتونه پیل کړل.

کوم وخت چې شیرشاه سوري د راجپوتانه د پولو سره نژدې د خپل لښکرسره یوځای پړاو وکړ او لښکرو خپلې خیمې و درولې نو شیرشاه سوری یوه شپه او ورځ خپل لښکر ته د ارام کولو وخت ورکړ. په همدې وخت کې خواص خان په ډیره خوشحالۍ سره خپلې خیېمې ته را ننوت.

کملاوتي چې کله خواص خان دومره خوشحاله وکوت نو په منډه مخته ورغله او ځان یې ډیر زیات خوشحاله او خندانه کړ. او د خپل غږ به پوره خوږلني سره یې ترې وپوښتل چې: څه خبره ده؟ ته خو نن د نورو وختو پرعکس ډیر زیات خوشحاله ښکارې. د هغې په دې خبره خواص خان وخندل او ویې ویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! ما ددې نه مخته هم ستا او نه د ګنګا تر مخه په خپل طبعت کې سختې را پیدا کړې ده ، زه خو ټول وخت همدا سې خوشحاله خوشحاله او سم. خو نن را ته ډیره خوشحالي تر لاسه شوې ده چې زه یې د ټول ژوند په خوړو ویا ړلې یم. کملاوتي په ډیر غور سره د خواص خان په لور کتل او بیا یې ترې و پوښتل چې:

تا ته څه ډول خوشحالي تر لاسه شوې ده ایا زه هم په دې خوشحالۍ کې شریکیدې شم؟ خواص خان تر یوه وخته پورې خندونې و او بیا یې کملاوتی ته وکتل او ورته یې وویل چې:

ګوره کملاوتي ! ته پوهیږې چې لږ وخته مخته قاصد راغلې و او ماته یې خبر راکړ چې ګنګا او کوچنې دواړه روغ او سلامت دي ، اوس ته ووایه چې ماته په ژوند کې ددې نه بله ستره خوشحالي تر لاسه کیدې شي ، دخواص خان په دې خبره باندې دکملاوتي په ومخ باندې هم ظاهري خوښې را څرګنده شوه ، بیا یې وویل چې ستا وینا سهي ده ، زه په فکر به ددې څخه ستره خوشحالی چیرې وي چې ګنګا او دهغې زوې روغ او سلامت وي. زه تا ته ددې ښه خبر په اړه مبارکي وایم. دهغې په دې خبره خواص خان ور غبرګ کړ چې: ګوره کملاوتي ! دګنګا زوې خو همستا زوې دې. زه هم تا ته دهغه د روغتیا له امله مبارکي وایم. کملا یو وارې خپل سر ته ټکان ورکړ او بیا یې په ډیره اسرار امیزه توګه د خواص خان په لور وکتل ، او ورته یې وویل چې ستا خبره سهی ده. ګنګا زما خور او دهغه زوې همزما زوې دې. او بیا خو زه او ګنګا دواړه ستا ښځې یو په دې خاطر دهر چا ماشوم چې پیدا کیږي نو هغه دهغې بلې هم ګڼل کیږي. او بیا خو زه هسې هم په خپل ټول ژوند کې د ګنګا ممنونه یم ، که هغې نه غوښتلې نو زه به هیڅکله هم ستا ښځه نه وې جوړه شوې. تا خو دهمغې په غوښتنه او اجازه زما سره واده وکړ او نن ستا دښځې په څیر له تا سره یو ځاې یم. او ستا په څنګ کې د عزت او وقار نه ډک ژوند تیروم او که نه خداې خبر ، چې اوس به مې چیرې او په کوم ځایو کې سر لګیده. او یا به مې وختي خپل ژوند پاې ته رسولې و.

تر لږه ځنډه پورې په خیمه کې خاموشي خپره وه. دهغې نه وروسته خواص خان په خپل لباس کې لاس ور ننویست او د خپل جیب څخه یې ډیر قیمتي هارونه چې د جواهرو او موتیو څخه جوړ شوې و را وویست. ددې هارونو په کتلو سره د کملا سترګې پرقی راووتې ، هغې غوښتل خواص خان ته څه ووایې چې خواص خان پرې ور مخکې شو او ورته یې وویل:

ګوره کملاوتي ! اوس چې ګنګا د زوې مور ګرزیدلې ده نو زه به دا یو هار هغې ته د زوې دپیدا کیدو په خاطر د تحفې په ډول ورکوم ، بیا هغې یو هار جدا کړ او کملا په غاړه کې یې په خپلو لاسو ور واچاوه. او ورته یې وویل چې: کملا ! ددې یوه هار مالکه ته یې. پخوا مې اراده کړې وه چې ستا په غاړه کې به هم دا هار هغه وخت دراچوم چې ستا هم زوې پیدا شي ، نو اوس چې زه ګنګا ته هار ورکوم نه دا راته د انصافه لرې ښکاره شول چې تا ترې بې برخې کړم. نو ګوره کملا ! یو هار ستا او بل د ګنګا.

په ځواب کې ورته کملا ، هغه هار چې خواص خان یې په غاړه کې ور اچولې و ، اړو را اړو او کاته یې ، بیا یې خپلې سترګې خواص خان ته ور واړولې ،په دې وخت کې دهغې په سترګو کې خواص خا ن ته ډیره زیاته مینه او تر څنګ یې ممنویت او شکر ادا کول وو. بیا کملا په خیمې کې په خپل خوږ اواز سره وویل چې:

خواص خانه ! زما حبیبه ، زه ستا ډیره زیاته ممنونه او شکر ګذاره یم چې تا دا هار تا په خپلو لاسو زما په غاړه کې را واچاوه. زه ددې اړخه هم له تا څخه ډیره مننه کوم چې تا زما او دګنګا تر منځه د انصاف څخه کار واخست. زه به ستا په څیر خاوند باندې تل ویاړم او له تا سره به خپل ژوند نیکبخت ګنم. ددې خبرو وروسته کملا مخته راغله او په خپلو نرمو لاسو یې دخواص خان څنګل ونیوله ، او

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخيمې منځته يې له ځانه سره يوړ او هلته يې له ځانه كيناوه . هغې غوښتل خواص خان ته څه ووايي چې خواص خان ددروازې په لور وكتل چې دشيرشاه سورى يو ساتونكې دهغه په لور را روان دې ،دهغه په كتلو سره خواص خان لږ څه ځنګ ته شو او كملا ته يې وويل چې :

ګوره كملا ! د شيرشاه سورى يو ساتونكې دخيمې ددروازې په لور را روان دې ، داسې معلوميږي چې شيرشاه سورى ورغوښتې يم . كملا ورته په ګيلې سره وويل چې: همدا اوس خو خيمې ته راغلې او اوس يې سمدستې بيرته ورغوښتې يې . دهغې په دې خبره خواص خان په خندا شو اوويې ويل چې : كه چيرې دا ساتونكې ريښتاى هم زما د ور غوښتلو له پاره راغلې وي نو بيا خو به كومه ډيره مهمه خبره وي. چې شيرشاه سورى ما ورغواړي ،ګوره كملا ، ته په دې خبرو باندې انديښنه مه كوه .

زه خو با انديښنه كوم . ځكه زه وينم چې ته ټوله ورځ د خيمې څخه بيرون يې . يواځې دشپې له اړخه زما څنګ ته راځې په دې خاطر زه ټوله ورځ ځانته ناسته يم اوستا لارې څارم . كملا ورته دا خبرې په ډيره مينه وكړې ، خواص خان غوښتل څه ورته ووايي چې په همدې وخت كې هغه ساتونكې دروازې ته را ورسيد اوخواص خان ته يې وويل چې : امير خواص خانه ! اقا شيرشاه سوري دكوم مهم كار له پاره ورغوښتې يې . خواص خان په خندا شو او دكملا په لور په كتلو سره يې وويل چې : ګوره كملا ! زما خبره سهي ثابته شوه ، ته همدلته اوسه ، زه د شيرشاه سورى په لور ورځم او ډير ژر به بيرته راستون شم. هغه دكملا دځواب د ترلاسه كولو پرته دهغه ځايه ووت اودشيرشاه سوري په لور ور روان شو .

كله چې خواص خان دشيرشاه سورى خيمې ته ورغې نو ويې كتل چې شيرشاه سورى په خيمه كې ځانته او په فكرونو كې ډوب ناست دې ، دخواص خان په كتلو سره هغه ته په خپل څنګ كې د كيناستو اشاره وكړه . ،خواص خا ن د شيرشاه سورى تر څنګ كيناست، تر لږه وخته پورې په خيمه كې چپه چپتياوه .ددې وروسته شيرشاه سوري په خبرو پيل وكړاو خواص خان ته يې وويل چې :

ګوره خواص خانه ! قدرت ته به دا منظور نه وي چې مونږ همدا اوس د راجپوتانه په راجه مالديو باندې حمله وكړو ، لږ څه مخته مخبر راغې او ډير پريشانه كونكې خبر يې له ځانه سره راوړې دې . په دې وخت كې خواص خان دشيرشاه سورى لورې ته وكتل او ورته يې وويل چې: څه ډول خبر ؟ شيرشاه سورى ورته وويل چې :

ګوره خواص خانه ! د راجپوتانه راجه مالديو ته زمونږ دحملې په اړه خبر ورغلې دې . په دې خاطر هغه زمونږ د لښكر د ويشلو او بيا زمونږ د له منځه وړلو له پاره پروګرام جوړ كړې دې ، هغه يو ډيره خطرناكه لوبه لوبولې ده . ګوره خواص خانه زويه ! په دې وخت كې مونږ دمخلفو لوريو څخه تر ګواښ لاندې يو او هغه دا ډ ،ل چې ملوخان (قادرخان) چې ګجرات ته تښتيدلې و د يوه ستر لښكرسره يوځاې غواړې پر مالوه حمله وكړي ، يو بل وګړې ناصر خان نومې هم يو ستر لښكر تيار كړې او هڅه كوي چې په سيونې كې بغاوت ته لاره همواره كړي. ددوي تر څنګ د اريل راجه بيربهان ، چې يو وخت يې همايون ته زمونږ پر خلاف پناه وركړې وه، هم دراجه مالديو په اشارې سره زمونږ په سيمو د حملو كولو هڅه كوي اوغواړې هلته تباهي او بربادي رامنځته كړي.

دشيرشاه سورى په دې خبرو باندې خواص خان تر يوه وخته پورې خپل سر ټيټ كړې و او په فكر كې ډوب و .بيايې سر را پورته كړ او دشيرشاه سورى څخه يې وپوښتل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې حالاتو څخه د خلاصون له پاره ته څه ډول فکر لرې ؟ شیرشاه سوری په ډیر غور سره د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې: لمړی ته وو ایه چې ستا رایه څه ده ؟خواص خان یوځل بیا فکر وکړاو بیا یې وویل چې:

شیرشاه ، زما مهربانه مشره !تر هغې چې ما پورې اړه لري نو زما مشوره خو داده چې مونږ باید اوس په راجپوتانه دحملې څخه ډډه وکړو. ځکه چې کیدې شي چې د راجپوتانه د راجه مالدیو سره زمونږ جنګ اوږود شي او ددې شګلوړه صحرا په جنګ کې مونږ ته هر ډول ستونزې راپیدا کیدې شی نو که چیرې زمونږ داخلي حالات سهي نه وي نو د راجپوتانه په جنګ کې مونږ ته د خوراکې او نورو توکو په رسد کې ستونزې راپیدا کیدې شي. نو په دې خاطر زما مشوره داده چې لمړی خو د باغیانو دځپولو له پاره کار وکړل شی او بیا په پوره ډاډ او اطمینان سره په راجپوتانه باندې یرغل وروړل شي اود راجه مالدیو کار هم ورختم کړل شی.

دخواص خان په دې ځواب شیرشاه سوری هم ډیر خوښمن شو او وویې ویل چې:

خواص خانه زویه ! ستا خبره سهي ده ، په خداې سوګند چې ستا وړاندیز بلکل زما د ارادې تمثیل کوي ، زه هم غواړم چې لمړی باید د باغیانو کار و ختم کړو اودهغې وروسته بیا دراجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف حرکت وکړو. خو ګوره زویه ! د باغیانو د ځپلو له پاره زما په ذهن کې یو وړاندیز دې اوزه هیلمن یم چې ته به زما په دې مشوره کې له ما سره متفق و اوسې. خواص خان ورته سمدستې وویل چې: وو ایه اقا . په دې وخت کې شیرشاه سوری غوښتل دخپل وړاندیز په اړه خبره وکړي چې خواص خان پرې را مخته شو او ورته یې وویل چې:

زما مهربانه ، زما اقا ! زما په ذهن کې یو بل وړاندیز هم راځې ،خو په هغه وړاندیز چې تا پرې فکر کړې پر هغې د عمل کولو تر مخه ماته دیوې خبرې د ویلو اجازه راکړئ ، زما په فکر هغه مخبر چې تاته یې ددې بغاوتونو په اړه خبر راوړې هغه هم ددښمن یو قوت له یاده ویستلې دې ،او هغه به په راتلونکي کې زمونږ له پاره ډیر خطرناک ثابتیږي ، دهغه په دې خبره شیرشاه سوری متوجه شو او ورته یې وویل چې: ته کومې لورې ته اشاره کوې ؟خواص خان ورته سمدستی وویل چې:

درونده شیرشاه ! زما اشاره د چندریري او راې سین د راجه پوران مل په لور ده. که څه هم درا جپوتانه راجه مالدیو ناصرخان ، ملو خان او د اریل راجه بیربهان زمونږ پر خلاف راپورته کړې اودبغاوت او سرکشۍ له پاره یې تیار کړې دي نو ایا هغه به د چندریري او د راې سین د راجه پورن مل په لور پیغام نه وي لیږلې. خو زمونږ مخبرانو به تر اوسه پورې دهغوې له لورې کوم خبر نه وي ترلاسه کړې. زما محترمه شیرشاه !د کومې اخري پریکړې تر مخه د ناصرخان ، ملوخان او داریل دراجه بیربهان په څیر په چندریري او د راې سین دراجه پورن مل باندې هم څارنه په کار ده.

شیرشاه سوري تر یوه وخته پورې خاموشه ناست و ، بیا یې څه فکر وکړ اوخواص خان ته یې په ستایونکې سترګو وکتل او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه !ستا آند سهی دې. هغه اندیښنې چې تا ډاګیزه کړې هغه د یوه حقیقت په څیر زمونږ مخته راتلاې شي. چندریرې اودراې سین راجه پورن مل د ناصر خان ، ملوخان او راجه بیربهان څخه هم ډیر خطرناک ثابتیداې شي. نوپه دې خاطر تر هغوې چې مونږ دنورو باغي ځواکونو پر خلاف متحرک او سو باید په چندریري او پورن مل باندې هم کلکه څارنه وکړو. واوره خواص خانه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه پلان چې زه غواړم عملي یی کړم هغه دادې چې : هغه لښکر چې زمونږدداړو سره دې هغه په دوو برخو وویشئ، نیمایی به له تاسره وی او نیمایی به له ماسره. زه به دخپل لښکر سره په همدې ځاې کې تم شم چې اوس مو په کې پړاو کړې دې. او ته به دخپل لښکر سره د اریل دراجه بیربهان په لور کوچ وکړې او هغه به و ځپوې.

ددې نه علاوه ته پوهیږې چې حاجې خان بیټني او شجاعت خان دخپلو لښکرو سره همله په مالوه کې پړاو کړې دې ، زه غواړم چې حاجي خان بیټني د ملوخان لاره تم کړي او شجاعت خان د ناصرخان د بغاوت د ځپلو له پاره مخته ولاړ شي . په دې توګه به زه همدلته منتظر اوسم. که چیرې ددې بغاوتو د ځپلو په وخت کې د راجپوتانه راجه مالدیو د ناصرخان ، ملوخان او یا بل کوم راجه سره د کومک کولو له پاره هڅې وکړې نو زه به یی په لاره کې تم کړم. اودهغه سره به و جنګیږم او بیرته به یی په شاتلو ته مجبور کړم. ګوره خواص خانه ! که ددې بغاوتو په دوران کې چندریری او د راې سین راجه پورن مل هم ځان ورګډ کړ نو بیا به هم زه دمالوه په لور حرکت وکړم او په دې توګه به دټولو باغیانو د له منځه وړلو وروسته دخپل متحده لښکر سره یو ځاې د راجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف یوه ستره حمله کوو.

کله چې شیرشاه سوري خاموشه شو نو خواص خان ورته په ځواب کې وویل چې : درونده شیرشاه ! هغه پلان چې تا جوړ کړې دې زه ور سره بلکل موافق یم. زه هیلمن یم چې مونږ به همدا نن خپل دغه پرواګرام ته اخري شکل ورکړو . شیرشاه سوری دخواص خان ددې وړاندیز سره توافق وکړ . په همدې ورځ یی دمالوه په لور قاصد ولیږه .دهمدې قاصد په واسطه یی حاجي خان بیټنی ته د ملوخان په لاره کې د دریدو او شجاعت خان ته د ناصرخان د ځپلو حکم ورکړ. خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې د راجه بیربهان د ځپلو له پاره د اریل په لور کوچ وکړ.

دشیرشاه سوری دحکم سره سم حاجې خان بیټني او شجاعت خان دواړو دخپلو ځایو څخه کوچ وکړ او مخته ولاړل . ناصرخان د سیهوني څخه روان شو او د خپل لښکر سره یو ځاې یی د نیلګړ په سیمه کې پړاو وکړ ، شجاعت خان هم دخپل لښکر سره نیلګړ ته و ورسید او همله یی خیمې ووهلې ، دشجاعت خان د و ررسیدو سره سم ددواړو لښکرو تر منځه ټکر پیل شو ،څرنګه چې ناصر خان لا دپخوا څخه د نیلګړ په سیمه کې ځاې په ځاې شوې و نوپه دې خاطر یی عسکرو پوره ارام کړې و . خو کله چې شجاعت خان هلته ور ورسید نو ناصرخان هغوې ارام ته پری نښول اود توپانې ملخانو په خیر یی پرې حمله راوړه.

څرنګه چې د ناصرخان د فوځ په مقابله کې د شجاعت خان د لښکرو شمیره کمه وه ،نو دشمیر ددې زیاتوالې په اساس ناصرخان هره شیبه او هره ګړی په شجاعت خان باندې فشار زیاتوو. ان تردې چې د ماښام تیارې راخپرې شوې ، هغه غوښتل چې په خپلې همغې لمړنی حمله کې شجاعت خان اودهغه ملګرې لښکر له منځه یوسي او په دې توګه خپله بریا حتمي کړي ،

شجاعت خان دخپلو کمو ملګرو سره د ناصرخان ددې توپانې یرغل په مقابل کې کلک و درید او په پوره میړانه یی خپله دفاع کوله خو کله یی چې وکتل چې ناصرخان خپل ټول ځواک مصرف کړ او و نه توانید چې مونږ شاته و تمبوی نو بیا یی دخپلې دفاع کار پریښود او په جارحیت یی لاس پورې کړ او په دې توګه دهرې لورې یی د ناصرخان ځواکونه سره را ونغاړل ، دناصرخان ځواکونه یی داسې بې وسې کړل چې هغوې دځان دخلاصون له پاره هرې لورې ته په سرګردانه توګه منډې وهلې . دبله اړخه دشجاعت خان حوصله او عزم ګړی په ګړی ځواکمن کیده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شجاعت خان ددې حملو په واسطه د ناصرخان د فوځ حالت هره لمحه دخرابید و سره مخکیده ، ناصرخان دخپل فوځ په دې حال باندې ډیر اندیښمن شو اوخپله ماتې یې په سترګو کتله. بیا دناصرخان د حکم په اساس دهغه په لښکر کې درې کسه داسې ځان ځارونکې تیار شول چې په خپل لښکر کې د زړه ورتیا له پلوه بې نمونې وو . هغوې د جنګ په وخت کې د ناصر خان سره سوګند وکړ چې هغوې به شجاعت خان هرو مرو له منځه وړي.

ناصرخان دې ځوانانو ته څه نور ساتونکې هم ورکړل ،بیا دغه درې واړه ځوانان د جنګ جنګ په کولو سره د شجاعت خان د ساتونکې ډلې سره په ټکر کې شول او ځانونه یې شجاعت خان ته ورسول. هغوې درې واړو په یوه وار سره په شجاعت خان باندې حمله وکړه . دهغوې څخه یوه یې شجاعت خان په خپله توره په ځپ کې وواهه ،بل عسکر هغه په خوله وواهه اودهغه غاښونه یې ورمات کړل. دریم عسکر هغه د ویښتانو څخه ونیوه ، درې واړو غوښتل شجاعت خان ژوندې دناصرخان مخې ته یوسي خوشجاعت خان هم په خپله میړانه او بهادرۍ که بې مثاله شخصت و . سمدستې یې حرکت وکړ اوپه یوه ګذار سره یې دیوه لاس ور پرې کړ اوخپل ځان یې ترې خلاص کړ ،په همدې وخت کې دهغه شاوخوا جنګیدونکې عسکر هم دې لورې ته متوجه شوی و هغوې دغه نور دواړه حمله کونکې هم له منځه یوړل ، په دې توګه شجاعت خان دهغوې د لاسو څخه خلاصو ن وموند اودخپل فوځ هغه بیرغ چې دده د لاسو څخه پریوتې و بیرته راپورته کړ اوپه لاس کې یې ونیو. اودهغه لښکر یوځل بیا په همغه ولولې سره د ناصر خان په ځواکونو باندې خپلې حملې پیل کړې.

د جنګ د لړې شیبې ددوام وروسته ناصر خان د شجاعت خان په مخکې ډیره بده ماتې وخوړه او دمیدانه وتښتید. په حقیقت کې ناصر خان اوملوخان یو دبل سره اتحاد کړې و ، او ددواړو تر منځه دا پریکړه شوې وه چې لمړې به ملوخان د حاجې خان بیټنې په مقابل کې جنګیږي اوهغه ته دماتې ورکولو وروسته به هغه د نریدا د جنوب څخه راځي اودناصرخان سره به یو ځاې کیږي بیا به دواړه یو ځاې د شجاعت خان په مقابل کې جنګیږ ي او هغه ته به ماتې ورکوي. بیا به په مالوه باندې ولکه کوي ، ددواړو تر منځه دا هم ویل شوي و چې که چیرې د ناصرخان په مقابل کې شجاعت خان په خپلې حملې کې بیره وکړي نو ناصرخان دی یې تر هغه پورې په جنګ کې مصروف وساتي تر څو چې ملوخان (قادرشاه) ورسره بیرته نه وی رایوځاې شوې .خو معامله سرچپه شوه ، شجاعت خان دناصرخان مخې ته راغې ،خو ناصرخان بیړه وکړه او سمدستې یې پرې حمله وکړه او بیا یې ډیره بده ماتې وخوړه او د میدانه وتښتید.

دشجاعت خان دغې زړه ورتیا او بهادرۍ د ناصرخان اوملوخان دواړو له پاره ستونزې زیاتې کړې وې،که څه هم په دې جنګ کې د شجاعت خان دخولې پورته جامله ماته شوې وه خوبیا یې هم دناصرخان په مقابل کې سوبه تر لاسه کړه ، او دهغه دغې سوبې په مالوه باندې ډیر زیات اغیز وکړ.

ددې فتحې نه څو ورځې وروسته ، په داسې حال کې چې شجاعت خان لا دخپلو زخمونو له لاسه په کټ کې پروت و ، د حاجی خان بیټنې پیغام ورته تر لاسه شو چې ملوخان(قادرخان) د ګجراته را روان شوې او په دې یې حمله کړې ده. او کلابند کړې یې دې. په دې خاطر سمدستې د ملوخان پر خلاف د حاجې خان بیټنې مرستې ته راو رسیږه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حاجي خان بيټني د پيغام د ترلاسه کولو سره سم شجاعت خان د کټ نه راپورته شو ، او په داسي حال کي چي د خولي او ښټ زخمونه يې د وينو نه ډک و ، بيا يې هم د ميړاني او بهادرۍ څخه کار واخست او په يوه کجاوه کي سپور شو او سمدستي د خپل لښکر سره يو ځاي د حاجي خان ببيټني مرستي ته وررسيد.

د بله اړخه د مالوه پخواني حکمران ملوخان (قادرشاه) د ګجرات څخه راوتلي و د بنسواړه په لور راروان شوي و. بنسواړه د ډانګرپور په جنوب کي پرته سيمه ده ، د دي ځايه د ماهي ندي په څنډو څنډو ان تر راجين پوري لاره تللي ده. دا لاره د عامي لاري څخه يوي خواته د ګجرات څخه د دوهدر تر څنګ مالوه ته رسيږي. ډيره اوږده لاره ده. خو په دي لاره کي خطره ډيره کمه وه. ملوخان په مالوه باندي د حملي کولو له پاره تر هر څه د مخه د بنسواړه ښار د خپل لښکر له پاره مرکزي قرارګاه ټاکلي وه.

دلته هغه په خپل لښکر کي د نوو خلکو د راشاملولو کار پيل کړ او پوره نوي ځوانان يې په خپل لښکر کي را يو ځاي کړل. تر څنګ يې د مشرانو په نومونو باندي د پيغامونو او ليکونو په ليږلو سره هغوي هم د خپل ځان ملګري کړل او په دي توګه يې په خپل ځواک کي پوره ډيرښت راوست.

بنسواړه کي د اوسيدو په وخت کي د ملوخان څخه يوه غلطي وشوه ، که په همغه وخت کي ملوخان د بنسواړه څخه وتلي وي او به اجين يې ولکه کړي وي او بيا د جنوب له اړخه د نربدا پوري رسيدلي وي نو بيا به هغه د مالوه مرکزي ښار مانډوا او دهار په مکمله توګه د خپلي ولکي لاندي راوستي وي او حاجي خان بټني او شجاعت خان تر منځ به يې د اړيکو په پريکولو هم ولکه تر لاسه کړي واي. خو داسي بريښي چي ملوخان داسي کوم قدم نه اخسته. همدا علت و چي شجاعت خان په ډيره ګړندۍ توګه د مالوه جنوب شرقي لوري ته د حاجي خان بيټني کومک ته وررسيد.

په بنسواړه کي د خپلي طبعي په مطابق د لښکر د جوړولو وروسته ،ملوخان د هغه ځآيه کوچ وکړ او د بهوپال د سيمي څخه په تيريدو سره يې په خپل مخ کي هر راتلونکي ځواک له نابودۍ سره مخ کړ او بيا د جيګړ په لور شمال ته وخوزيد.

د بله اړخه د شيرشاه سوري سالار حاجي خان بيټني هم د جيګړ په لور د نربدا د درياب په غاړه کي د خپل لښکر سره يو ځاي پړاو کړي و. ملوخان هم په پوره بيړه په خپله مخکي هر څه تر پښو لاندي مروړل او د نربدا د درياب په غاړه د جيګړ په سيمه کي د حاجي خان بيټني د ځواکونو مخي ته وررسيد .

کله چي ملوخان وکتل چي حاجي خان بيټني د هغه په مقابله کي ځانته ولاړ دي ، او هلته د شيرشاه سوري او خواص خان درک خرک نه شته ، تر څنګ يې د حاجي خان بيټني سره لښکر د ملوخان د لښکر څخه څو برابره کم هم دي ، نو د ملوخان حوصله نوره هم زياته شوه ، او د حاجي خان بيټني د لښکرو تر مخه د رسيدو سره سم يې پرته له ځنډه په حاجي خان بيټني باندي يرغل وروست.

حاجي خان بيټني هم د شيرشاه سوري د قومندي لاندي د جنګ له پاره پوره تجربه درلوده ، هغه د حرب اوضرب د ټولو هنرونو څخه پوره پوره خبر و . په دي خاطر يې د ملوخان په خير هم خپله حمله وکړه او په پوره ځواک سره يې د ملوخان په فوځونو باندي د هري لوري ګذارونه پيل کړل. خو د ملوخان حمله دومره خطرناکه او ځان وړونکي وه چي د حاجي خان بيټني هره هڅه او هره منډه يې د ناکامۍ سره مخ کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي خان بټني دخپله اړخه ډیره هڅه کوله چې د ملوخان د لښکرو مخکینی لیکې ماتې کړي او پرې ننږدي چې هغوي مخته راشی. خو د ملوخان حملي هم په خپل وار ډیرې حیرانونکې وې ، هغه د خپل اخري اجل پورې په پوره او غوڅه توګه د حاجي خان بیټني په لښکرو د دریې اړخونو څخه را پریوتې و.

د نربدا د دریاب او جاجپګړ تر منځه د حاجي خان بیټني او ملوخان تر منځه وینه تویونکې جنګ روان و ، د اسمان د پراخیو لاندې او زمکې په خاورو موجود هر مصلحت او آند د مرګ په پیغامونو کې ډوب شوي و . تر ډیره وخته پورې د حاجي خان بیټني او ملوخان د لښکرو تر منځه د وینو سیلابونه روان وو . خو کله چې حاجي خان بیټني ته ډاګیزه شوه چې که چیرې په همدې توګه جنګ ته دوام ورکړي نو نه یوازې د ماتې سره به مخ شي بلکه لښکرې به یې هم قتل عام کړل شي. په دې خاطر یې په همدې وخت کې د ډیرې پوهې څخه کار واخست اوخپله ماتې یې ومنله .دجنګ د میدان څخه وتښتید ، بیرته راستون شو او په یوه مستحکمه کلا کې یې ځان کلابند کړ ،ملوخان یې هم په تعقیب راغې او د ګهرګاو کلا یې محاصره کړه . حاجي خان د همدې ګهرګاو د کلا څخه د شجاعت خان پسې د بسپنې له پاره پیغام استولې و .

په همدې وخت کې د ګهرګاو کلا ته یو آس سپور په ډیره بیړه راورسید او د کلا شمالي دروازې ته راغې او دروازه یې ور وټکوله . د دروازې د ټکولو سره سم د ساتونکو څخه یوه دروازه لږ څه پرانسته اود یوه روښانه مشال په واسطه یې هغه سپور ته وکتل ، سمدستي یې دروازه پرانسته او هغه سپور د خپل آس سره یو ځای د ننه ورننوت. د دروازې تر څنګ چې کوم نژدې ځای و ، د همدې ځایه حاجي خان بیټني په خندا سره بیرون راغې اودې سپور ته یې وویل چې : زما دوسته. ما د ډیره وخته راهیسې په همدې ځای ستا د راتلو انتظار کاوه. ما هیله درلوده چې نن شپه به ته ماته د یوه ښه پیغام سره راځې ، راتلونکې سپور د حاجي خان بیټني هغه قاصد و چې هغه د شجاعت خان په لور د مرستې له پاره ور استولې و . هغه قاصد ورته په خوشحالۍ سره وویل چې :

زما محترمه حاجي خانه ! ما ستا له پاره ډیر خوشحاله کونکې خبر له ځانه سره راوړې دې. تر لږه وخته پورې به شجاعت خان دلته را ورسیږي اود ملوخان د عسکرو تر شا به پرې حمله کوي ، شجاعت خان ستا له پاره ماته دا پیغام راکړې دې چې سمدستي د خپل لښکر سره یو ځای د شمالي دروازې څخه را ووزه او د مخې له لورې د ملوخان په عسکرو حمله وکړه . په ځواب کې ورته حاجي خان بیټني وویل چې :

ګرانه دوسته ! ته ماته ویلې شې چې شجاعت خان به اوس په څومره واټن کې را روان وي . قاصد ورته وویل چې : شجاعت خان دومره لرې نه دې هغه له ما سره یو ځای د شپې په تیاره کې تر دې ځایه سفر کړې دې او د ملوخان دلښکرو تر شا یې سنګر نیولې دې . په دې اساس غوره ده چې وخت له لاسه ورنکړو ځکه لږه شیبه وروسته لمر را خیژي او روښنایی خپریږي بیا به زمونږ کار ستونزمن شی . تر اوسه په فضا کې تیاره ده او د همدې تیارو څخه باید ګټه واخستل شی ، سمدستي د خپل لښکر سره یو ځای د ملوخان په لښکر د مخې له لورې حمله وکړئ ، شجاعت خان وایې چې که چیرې همداسې مو وکړل نو د لمر د راختو د مخه به مونږ د ملوخان ځواکونه د نابودۍ سره مخ کړو ، حاجي خان د قاصد سره نورې خبرې و نه کړې او په یوه منډه د کلا د ننه ولاړ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړه شيبه کې حاجي خان بيټني دخپل لښکر سره يو ځاې د ګهرګاو دکلا دشمالي دروازې څخه راووت ،څرنګه چې ملوخان د دې کلا شمالي دروازه نه وه کلابند کړې نه پدې خاطر ترې حاجي خان بيټني دخپل لښکر سره يو ځاې په اسانۍ سره راووت. بيا يې دکلا د ديوالونو تر څنګ يو اوږود شانته سفر وکړ اوبيا يې دمخې له لورې دملوخان په لښکرو باندې يرغل وروست.

کله چې د حاجي خان لښکرو د ملوخان په فوځ باندې دمخې له لورې يرغل ور وست نو په همدې وخت کې د شجاعت لښکرې چې له پخوا څخه په سنګر کې ناستې وې ،د ملوخان په عسکرو باندې د شا له اړخه را پريوتل. که څه هم شجاعت خان زخمې و او په کجاوه کې يې سفرکاوه خو اوس د کجاوې څخه راکيوتې و او دخپل لښکر تر منځه يې هغوې ته د جنګ احکام صادرول.

د ګهرګاو د کلا نه بيرون د جنګ ميدان داسې شکل خپل کړې و لکه د رڼا او تيارو ، بهار او خزان او روښنايي او تياره چې يو د بل سره په ټکر کې وي.

د حاجي خان بيټني او شجاعت خان دغه دوه اړخيزه حمله د ملوخان له پاره غير متوقع او دومره ځواکمنه وه چې ، د شرق له لورې دلمرد راختو سره سم د ملوخان لښکرې د جنګ په ميدان کې خورې ورې شوې او دمړو لاشونه يې په هر ځآې کې پراته و . ملوخان دخپل لښکر دماتې وروسته په تيښته وتښتيد خو حاجي خان بيټني او شجاعت خان دهغه په تعقيب پسې ولاړل ، او تر لرې لرې يې هغه تعقيب کړ خو ملوخان دهغوې څخه خپل ځان خوندي کړ او په تيښته بريالې شو. ملوخان بيرته د وجيګړ د لارې د خانديش سيمې ته روسيد او مالوه ته يې د تل له پاره خداې پاماني وويله. دمالوه په تاريخ کې بيا دملوخان يادونه نه ده شوې.

۲۸

د بله اړخه خواص خان دخپل لښکر سره يو ځآې د اريل دراجه بيربهان په لور روان و ، ددې سفر په دوران کې يوه ورځ کملاوتي چې د خواص خان تر څنګ يې په آس باندې سفر کاوه ، دمخکې تلو په وخت کې ډيره حيرانه شانته شوه ، ځکه وي يې کتل چې دلښکر په منځ کې منوهر داس او ملوکچند په ډيره بې صبرۍ سره اخوا ديخوا روان دي. دا همغه دواړه وو چې کملاوتي د ګنګا او نيرمل د وژلو له پاره ګمارلي و. دهغوې اخوا ديخوا ګرزيدلو کملاوتي ته يو پيغام ورکاوه ، هغه سمدستي وپوهيده چې هغوې د کومې خبر ې دپوښتنې له پاره بې قراره دي. په دې خاطر يې دخپل اس په تګ کې سوړوالې راوست او دخواص خان شاته يې ځآن پريښود ، ملوک چند او منوهر داس د فرصت نه ګټه پورته کړه ،خپل آسونه يې ډير ژر دکملاوتي څنګ ته راورسول يوې يې ښې اړخ ته او بل يې چپ اړخ ته روان شول ،بيا منوهرداس په ډير راز سره کملاوتي ته وويل چې:

ګوره کملاوتي ! مونږ خود رهتاس په ښار کې ګنګا او نيرمل دواړه له منځه وړي دی اوس وو ايه چې څه حکم دې ؟ددې خبرې په اوريدو سره دکملاوتي مخ دخوشحالۍ نه وغوړيد.اوپه ډير راز سره يې ملوکچند ته وويل چې:

ګوره ملوکچنده او منوهرداسه: تاسې ډيره ستره دنده تر سره کړيده ، زه به دهغې له پاره تاسې ته په کوم مناسب وخت کې د زړه له کومې انعام درکړم. زما سره اړيکي ساتئ ، اخوا ديخوا ګرځئ بيا په کوم مناسب وخت کې خواص خان ته هم دګنګا او نيرمل په خير سزا ورکړو. زه بيرته خپل اس ګړندې کوم تر څو دخواص خان سره يو ځاې شم. دکملاوتي د حکم سره سم منوهر داس او ملوکچند سمدستي اخوا ديخوا شول او کملاوتي بيرته خپل اس ګړندې کړ او دخواص خان څنګ ته ورورسيده . د ورسيدو سره سم خواص خان خپله توره

(c) ketabton.com: The Digital Library

را بر بنده کړه، توره يې په فضا کې پورته کړه اوخپل لښکرته يې د تم کيدو حکم وکړ ، ځکه خواص خان وکتل چې څو کسه سواره دهغه دلښکر مخې ته ولاړدي اودهغوې لاره يې بنده کړې ده.

۲۹

ددې لارې نيونکو پر خلاف خواص خان دحملې کولو نيت درلود چې په همدې وخت کې دآس سپرو څخه دوه کسه په ګړندي توګه دخواص خان مخې ته راغلل. خواص خان دهغوې په کتلو خوشحاله شو. خپل ډال يې بيرته په آس را زوړند کړ او توره يې هم په تيکې که ننويسته ، دغه دواړه اس سپاره ، يو فدايي خان او بل د فداې خان زوې اسماعيل و. دا همغه فدايي خان و چې د همغه په واسطه خواص خان د شيرشاه سوري په لښکر کې شامل شوې و. ځکه دهغې تر مخه خواص خان دفدايي خان دغلام په څير د ګيدړو په ښکار کولو باندې ژوند تيراوه.

خواص خان دهغوې کتلو سره سم دآسه را ښکته شو، هغه پلار اوزوې هم خواص خان ته په رانزديکيدو سره دخپلو اسونو څخه راښکته شول ،بيا فدايي خان نژدې په يوه منډه راغې اوخواص خان يې دخپله ځانه سره را ونغاړه او په تندي او مخ يې بيا ښکلاوه. دهغې وروسته اسماعيل هم دخواص خان سره ورغايوت. کله چې د اسماعيل سره هم روغبړ پاې ته ورسيد نو بيا خواص خان دواړه پلار اوزوې له لاسو و نيول او دکملاوتې لورې ته يې يوړل. هغه کملاوتې ته وويل چې: کملا ، دا فدايي خان دې او ددې ترڅنګ دهغې زوې اسماعيل خان دې ،ما پخوا ددې سره ديوه غلام په څير ژوند کاوه خو وروسته بيا زه دشيرشاه سوري په لښکر کې ورګډ شوم. په دې وخت کې خواص خان سمدستې د فدايي خان خبرې غوڅې کړې او ويې ويل چې:

خواص خانه زويه !د غلط بيانۍ څخه کار مه اخله. زويه !هغه وخت چې ته دخپل پلاراو او ورور سره يوځاې له ماسره واستنو ما له تاسو سره هيڅکله هم دغلامانو په څير سلوک نه دې کړې. خواص خان ورته په خندا ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې: فداى خانه ، ستا خبره سهي ده ، اوپه هغې کې هيڅ ډول شک اوشبه نه شي کيدې چې تا له ما او زما د ورور سره دخپلو زامنو په څير سلوک کړې دې .او زما دپلار سره دې هم د ورور په څير اړيکې درلودل. خو ددې سره سره دا يو حقيقت دې چې تا مونږ اخستي وو. په ښنستيزه توګه خو مونږغلامان وو. فدايي خان داځل په ډيره درنه توګه وويل چې: ګوره خواص خانه !اوس هغه خبره مه کوه چې ته غلام وى ، په دې خبره ماته تکليف رسيږي. ددې خبرې سره سم خواص خان خبره بلې لورې ته يوړه او وويې ويل چې: بس فداې خان او اسماعيل خانه !دا زما ښځه کملاوتي نوميږي. په دې خبره فدايي خان ډير زيات خوشحاله شو او ويې ويل ،ګوره کملاوتي ، د خواص خان د ښځې په څير خو ته بيا زما لور شوې او زما د زوې اسماعيل خان خور و ګرزيدې ، ځکه چې ما خواص خان دخپل زوې په څير را لوې کړې دې. په خداې سوګند ، چې تر هغې چې دا له ماسره و نو ما د خواص خان او اسماعيل ترمنځ توپير نه دې کړې. کملاوتي په نرمه اوډيره ښه توګه د فدايي خان مننه وکړه اوبيا دهغې وروسته فدايي خان وويل چې:

خواص خانه زويه !زه داصل موضوع په لور راځم. ګوره ،دلته چې دا سوار ولاړ دى دهغې شاته زما پړاو دې. زه خبر شوې وم چې ته داريل دراجه بيربهان پر خلاف اودهغه د ځپولو له پاره را روان شوې يې. خو ګوره زويه ! ماښا م کيدونکې دې ، نوراځه زمونږ دکوچيانو دقبيلې ترڅنګ پړاو وکړه. دقبيلى هر وګړې تا ډير ښه پيژني ، نو ته به نن شپه دلته ډيره په خوشحالۍ تيره کړې. ځکه ډيره موده وروسته مونږ اوتاسې سره يو ځل بيا يو ځاې کيږو. ددې وروسته به زويه ! زه هم سبا سهار وختې له تاسره يو ځاې د اريل په لور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړشم. اوس خو ما اراده کړې چې دخپلې قبیلې سره یو ځای ، تریوه وخته پورې ،ستا په لښکر کې شامل شم.او بیا بیرته همدې خپل ژوند ته راستون شم. ایا ته غواړې چې زمونږ د قبیلې تر څنګ پړاو وکړې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان په خندا خندا وویل چې : ولې نه ، فدایي خانه ! زمونږ لښکر به همدلته ستا دقبیلې تر څنګ پړاو وکړي ،ددې خبرو وروسته خواص خان خپل لښکر ته د مخکې تللو حکم وکړ او همغلته یې د فدایي خان دقبیلې تر څنګ پړاو وکړ.

کوم وخت چې دخواص خان لښکر د خیمې په درولو کې مصروف و اوکملا یوې لورې ته ولاړه وه ، نو فدایي خان اواسماعیل خان خواص خان له لاسه و نیوه او لږ څه لرې یې یوړ. اوبیا ورته په ډیر راز سره څه وویل. خواص خان دهغوې په خبرو باندې مسکې مسکې کیده ، بیا خواص خان فدایي خان ته په ډیره پټه توګه وویل چې: دروند ه فدایي خانه !ته او اسماعیل خان همدلته و دریږئ ، زه به کملا په خپله خیمه کې کینوم او بیرته به راستون شم. ددې خبرې سره سم خواص خان د هغوې څخه را جدا شو اود کملا لورې ته راغې او کملا ته یې وویل چې:

کملا ! له ما سره خیمې ته راځه. تا ته د خیمې د ورښوولو وروسته به زه یو ځل بیا دفدایي خان لورې ته ورځم ، که چیرې زه دشپې له اړخه ناوخته راغلم نو ته اندیښنه مه کوه.کملا !فدایي خان د کوچیانو دقبیلې سردار دې اویو وخت ما دهغه تر حکم لاندې ژوند کړې دې ، په دې خاطر زما دراتلو په خاطر هغه د یوه جشن د جوړولو له پاره تیارې نیسي ،کیدې شي چې دا جشن تر ډیره شپه دوام وکړي اودا خلک ما راپرې نږدې چې دلته ستا خواته راشم ، نو په دې خاطر که دشپې له اړخه زه رانغلم نوکملا جانې ته به اندیښمنه کیږې نه. دهغه په دې خبرو ورته کملاوتې په ډیرې بې وسۍ سره وکتل او ورته یې وویل چې: نو ایا ته به ټوله شپه بیرون اوسیږې. خواص خان ورته وویل چې : نو څه فرق کوي ، ځکه چې ته خو به کملا په خپله خیمه کې .دخیمې نه بیرون دوه کسه ساتونکې ولاړ دی،زه خو ددې نه مخته هم ډیر بیرون پاته شوې یم.بس فداې خان ضد کوي ، په دې خاطر ما ورته هوکړه وکړه. کملاوتې د ډیرې پراخې سینې څرګندونه وکړه اوویې ویل چې:ماخو هسې په ټوکو کې داخبره وکړه اوکه نه زه پوهیږم چې ته به ما هیڅکله هم پرې نږدې او بیرون به پاته نه شې. په هرصورت که چیرې تا دهغوې څخه ځان راخلاصولې شو نو بیرته خپلې خیمې ته راځه ، زه به په ډیره بې قرارۍ سره ستا انتظار کوم ، ددې خبرې سره سم خواص خان کملاوتې د خپله ځآنه سره خیمې ته یوړه اوهملته یې پریښوده اوبیرته ترې د فدایي خان په لور راستون شو او هغوې ته یې په خندا کې وویل چې:

راځئ چې اوس ځو. ددې خبرې سره سم فدایي خان او اسماعیل خان دواړه پلار او زوې د خواص خان سره یو ځای دکوچیانو دقبیلې په لور رولاړل.

هلته د وررسیدو سره سم دوې ټول د څرمنې څخه د یوې سترې خیمې تر مخ و دریدل.دا خیمه دڅو خونو څخه جوړه شوې وه.دخیمې نه بیرون فدایي خان تم شو او د دروازې په لور یې کتل ،بیا یې خواص خان ته وویل چې ،خواص خانه زو یه لمړۍ ته دننه ولاړشه. ستا تر شا به زه او اسماعیل هم درننوځو.دفدایي خان په دې خبرو باندې خواص خان ډیر زیات خوشحاله شو بیا په خندا خندا دغې خیمې ته ورننوت ، خیمې ته د ورننوتلو سره سم خواص خان وکتل چې هلته دخپرو قالینو باندې د څو تو شکونو دپاسه ښایسته اوحسینه ګنګا نیمه غوځیدلې پرته وه. اوتر څنګ یې د لرګې په ځانګو یوه کوچنې چې لاس وپښې وهي هم پروت دې ، ګنګا په ډیر غور سره خپل کوچنې ته ګوره اودلید و څخه یې خوند اخلې. څرنګه چې ګنګا په خیمه کې خواص خان د راننوتلو غږ واورید نو سمدستي دخپله ځآیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپورته شوه او اوډيرو زياتو خوشحاليو په څپو کې يې لوڅې پښې رامنډې کړې اوپه پوره ځواک او زور سره يې خواص خان په غيږ کې ونيوه او ترې را تاوه شوه.

تر يوه وخته پورې خواص خان او ګنګا يو دبل سره په پوره سکون او ډاډ سره غاړه تر غاړه و . ګنګا خپل سر د خواص خان په غاړه اېښودې و او بيا بيا يې دهغه غاړه ښکلوله. بيا يو دبله څخه جدا شول. په دې وخت کې ګنګا دخواص خان څخه وپوښتل چې: ته څنګه يې ؟ خواص خان خپل لاس دګنګا دملا څخه راتاو کړ او د ډيرې زياتې مينې په څپوکې ترې وپوښتل چې: ګنګا ته وايه ، څنګه يې ؟ ګنګا ورته وويل چې زه بلکل روغه رمټه يم ، بس ستا د روغتيا انديښنه راسره وه. او ستا د سلامتۍ په اړه مې فکر کاوه. په ځواب کې خواص خان دګنګا په غوږ کې پټ څه وويل ، چې ګنګا پرې ښه په زوره وخندل. بيا خواص خان مخته ورغې اودلرګې د زانګو تر څنګ يې ګونډې ووهلې او تر ډيره پورې يې خپل کوچې ښکلاوه او خبرې يې ورسره کولې. ددې وروسته هغه په بستره باندې ګنګا ته مخ په مخ کيناست ، خواص خان ورته وويل چې: فدايي خان او اسماعيل خان دواړه پلار او زوې بيرون ولاړ دي ، زما په فکر چې زه به هغوې دواړه هم دلته راوغواړم. ګنګا ورته وويلې چې هو ، دهغوې بيرون دريدل ښه نه برېښي ، فدايي خان زما دپلار په څير او اسماعيل خان زما د ورور په څير زما خدمت کړې دي. خواص خان دخپله ځايه پورته شو او فدايي خان او اسماعيل خان يې له ځانه سره دننه خيمې ته راوړل. په همدې وخت کې نيرمل هم خيمې ته را ننوتله. دهغې په کتلو سره خواص خان نور هم ډيره خوشحاله شو او ورڅخه يې وپوښتل چې نيرمل ته څنګه يې ؟ نيرمل مخته راغله اودخواص خان په سر يې خپل د شفقت او مينې ډک لاس راښکود او ويې ويل چې بس زويه ستا د دعاو او ستا د ملاتړ څخه نيرمل ډيره خوشحاله ده . بيا نيرمل دګنګا تر څنګ کيناسته. خواص خان دخيمې دروازې ته راغې اوس نو تاسو دواړه پلار اوزوې دننه راشئ ،تر څو به بيرون ولاړ ياست. ددې خبرې سره سم فدايي خان او اسماعيل خان د خواص خان تر شا شا خيمې ته ور ننوتل. بيا درې واړه په قالينو خپور يوتوشک باندې کيناستل. تر لږه وخته پورې په خيمه کې خاموشي خپره وه خو د لږ ځنډ وروسته فدايي خان په خبرو پيل وکړ.

خواص خانه زويه ! زه خو ديوه کار څخه فارغه شوې يم يعنې ته او ګنګا مې يو دبل سره يو ځاې کړئ ،خو اوس زه يوه ګيله هم لرم. زه غواړم چې ته به زما دا کار هرو مرو تر سره کړې. خواص خان فدايي خان ته په عجيبه توګه وکتل او ور ته يې وويل چې څه ډول کار فدايي خانه ؟ په ځواب کې ورته فدايي خان وويل چې:

ګوره خواص خانه !لمړۍ مهارت په څو سيمو کې تباهي خپره کړې وه ، د مهارت نه وروسته دهغه خپلوانو اوتر ټولو نژدې خپل پالامو راپورته شو ،هغه دپرتګاليانو سره يو ځاې په بنګال کې شورش اوبغاوتونه راپيدا کړل خو پخوا تر دې چې هغه خپلو پايلو ته ورسيږي تا له منځه يوړ ،اوس يو ځوان مهاکويي راپورته شوې دې او د مهارت او پالامو خواره واره ملګري يې سره راټول کړي دی ،هغوې د بنګال د خليج تر څنګ خپل يو مرکز جوړ کړې دې اودپرتګاليانو څخه يې هم کومک غوښتې دې . بلکه يو څو کسان پرتګاليان په لښکر کې هم شامل شوي دي ،اوس دوې د بنګال د خليج څخه راوتلې او د کراکړ په ښارونو او کليو يې حملې کړې دې اوهلته يې دلوټمار بازار ګرم کړې دې. ګوره خواص خانه !زه همدا اوس اوس درهتاس څخه راغلې يم خو د رهتاس څخه مخته زه بنګال ته تللې وم. کله چې زه دجنوبي بنګال د کليو څخه د خپلې قبيلې دخلکو سره يو ځاې راتيريدم نومهاکوي دخپل لښکر سره يو ځاې پر مونږ حمله وکړه. مونږ په ډيره ستونزمنه توګه خپله دفاع وکړه خو ددې سره بيا هم مهاکوي زمونږ دقبيلې څو ځوانان ووژل او زمونږ د قبيلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر سامانونه يې لوټ کړل ،په دې توګه دې مهاکوي مونږ ته ډېر زيات زيان را اړولي دي ،زه يې د ډيرو ښو ځوانانو څخه بې برخې کړم او زمونږ سامانونه يې هم له مونږه واخستل.

خواص خانه ! زه غواړم چې که کله ته وخت ولرې نو دخپل لښکر سره يو ځاې دې دشيرشاه سوري څخه اجازه واخله اود مهاکوي د ځپولو له پاره هغه لورې ته ولاړ شه اوکه نه هغه به په راتلونکو ورځو کې په بنګال کې د مسلمانانو بدترين دښمن ثابت شي . او مونږ ته به نه تلافي کيدونکې زيان ور رسوي . دهغه په دې خبره خواص خان خپله سينه و ټنډله او ويې ويل چې : ګوره فداى خانه ! زما محترمه !ته انديښنه مه کوه . زه به ډېر ژر د بنګال په لور مخه کړم ، دخواص خان په دې ځواب فدايي خان اودهغه زوې اسماعيل خان دواړه ډېر خوشحاله شو ،اسماعيل خان دخپله ځايه پورته شو او ويې ويل چې : خواص خانه وروره ! ته کينه . زه به تاسې ته دخوراک څښاک انتظام وکړم . فدايي خان هم و دريد او ويې ويل چې خواص خانه ! ته همدلته دګنګا تر څنګ اوسه ، خپلې خبرې کوئ ، زه به ستاسې د ټولو دخوراک څښاک غم وکړم .ددې خبرې سره سم فدايي خان او اسماعيل خان دخيمې څخه بيرون ووتل .

دفدايي خان او اسماعيل خان د تللو نه وروسته نيرمل هم په يوې بهانه دخيمې بلې خونې ته ولاړه ،دنيرمل دتللو وروسته ګنګا تر يوه وخته پورې خواص خان ته په ډېره مينه کتل اوبيا يې ترې وپوښتل چې دشپې خو به ته همدلته زما او زما د زوې تر څنګ اوسيږې او کنه ؟خواص خان ورته وويل چې: ضرور به زه نن شپه ستا او ستا د زوې تر څنګ اوسيږم. ګنګا انديښنه ځرګنده کړه چې ايا کملا خو به په دې اړه له تا څخه کومه پوښتنه ګرويزنه نه کوي؟خواص خان ورته وويل چې هغه به دڅه پوښتنه له ما وکړي ؟ما ورته دمخه ويلي دي چې شايد زه نن شپه دلته خيمې ته را نه شم . دخواص خان د ځواب په اوريدو سره ګنګا خوشحاله شوه ، تر ډيره وخته پورې دواړو ميړه اوښځې خپل منځې خبرې کولې اودخپل کوچني سره يې لوبې او مينه کوله . په همدې وخت کې دفدايي خان کسانو خوراک راوړ ،ګنګا نيرمل ته هم ورغږ کړ اورا ويې غوښتله . بيا دړې واړو يو ځاې خوراک اوڅښاک وکړ . خواص خان هغه شپه په همد ې خيمه کې دګنګا سره يو ځاې تيره کړه ،بله ورځ خواص خان اوفدايي خان دواړه دخپل لښکر او قبيلې سره يو ځاې د اريل د راجه بير بهان د ځپلو له پاره روان شول.

د اريل راجه بيربهان ته هم خبر رسيدلې و چې دشيرشاه سوري اعلې سپه سالار دهغه د وهلو له پاره هغې لورې ته په ډېره ګړندۍ توګه را روان دي نو دخواص خان د لښکر د لارې د بندولو په خاطر هغه خپل اخري سرحد ته را رسيدلې و . او همدلته يې دخپل لښکر سره يو ځاې خيمه وهلې وه . ترڅو خواص خان همدلته په پولو کې تم کړي .

خواص خان چې کله دخپل لښکر اود کوچينانو دقبيلې سره يو ځاې هغه سيمې ته ور ورسيد په کومه کې چې داريل راجه بير بهان دخپلو لښکرو سره يو ځاې پړاو کړې و نو د اريل راجه بير بهان خواص خان اودهغه لښکر ته ددمې کولو فرصت هم ور نه کړ اوپه پوره جوش اوخروش سره يې پرې يرغل راوست.

داريل دراجه بيربهان داحمله ناڅاپې نه وه ،خوبيا هم ډېره ځواکمنه وه . د اريل راجه غوښتل چې په دې ترتيب سره دخواص خان په لښکر باندې ناڅاپې حمله وکړي دهغوې لمړۍ ليکې له کاره وباسي اوخواص خان بيرته په تيښته مجبور کړي ،خو خواص خان د شيرشاه سورى هغه جرنيل و چې د بدو نه په بدترينو حالاتو کې پرې هم باور کيداې شو . په دې اساس د اريل راجه بيربهان د خپلو هڅو په پوره کولو بريالې نه شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دراجه بیربهان د حملې کولو وروسته بیا هم خواص خان خپل عکس العمل و نه ښود او په پرلپسې توګه یې دخپلو عسکرو حوصلې ځواکمنې کولې. هغه په خپلو عسکرو کې د تکبیر نارې پورته کولې او هغوې یې د حملې څخه تمول.

تر لږه وخته پورې همداسې حال روان و ، بیربهان خپلې حملې نورې هم خونړۍ کړې خو خواص خان په ډیر صبر او زغم سره دهغې حملې تمبولې ، خو وروسته یو ناڅاپه دجنګ په ډګر کې یو انقلاب راغې ،ځکه فدایی خان او خواص خان د پخوا څخه دبیربهان د له منځه وړلو له پاره یو پلان منظم کړې و ، په دې وخت کې دخواص خان دلښکرو تر شا د فدایی خان کوچیانۍ قبیله را روانه وه ، په دې خاطر فدایی خان او دهغه زوې اسماعیل خان دخپلې قبیلې سره یوځاې د شاله اړخه را ښکاره شول او بیا یې د خواص خان دلښکر تر څنګ حرکت کاوه او مخته ولاړل او بیا دواړو پلار او زوې دخپلو میړنیو سرتیرو په کومک سره داریل دراجه بیربهان په لښکرو باندې حمله وکړه ، دفدایی خان او اسماعیل خان ددې اړخیزې حملې په اساس د بیربهان په فوځ کې یو ډول سراسیمګې راپیدا شوه ، په همدې وخت کې یو بل انقلاب هم سر را پورته کړ ، ځکه خواص خان چې تر اوسه پورې په دفاع کې مصروف او س یې دفاع پریښوده او په پوره جارحیت یې پیل وکړ. ددغو دوه اړخیزه حملو له مخې بیربهان خپل ځان په ستونزو او مشکلاتو کې ګیر ولید.

جنګ جاري و او خواص خان اوفدایی خان کرار کرار مخته ورتلل او د راجه بیربهان هر عسکر یې چې مخته راته له منځه یې یوړ.د راجه بیر بهان لښکرې یو په بل کې ور ننوتې او په دې توګه یې خپل ځآنونه یواځې او د مرګ په خوله کې کتل. خو دبله اړخه خواص خان اوفدایی خان دپخوا څخه زیات په ډیره قهرامیزه توګه خپل مخته تګ ته دوام ورکاوه.

تر لږه وخته پورې جنګ دوام وکړ ، خو راجه بیربهان ډیره بده ماتې وخوړه اود جنګ د میدان څخه په دوو پښو د تښتید. په دې وخت کې خواص خان فدایی خان ته مشوره ورکړه چې دخپلې قبیلې او دخواص خان د لښکر د ښځو سره یو ځاې او د ټولو سامانونو د راغونډولو وروسته داریل په لور ولاړ شي ، خو هغه پخپله د راجه بیربهان په تعقیب پسې ولاړ ، تر څو د اریل راجه په خپله کلا کې ځان کلابند نه کړي او دجنګ د اوږیدو هڅه و نه کړي. خواص خان په ډیره ګړندۍ توګه د بیربهان شاته و لاړ او د هغه شاتلونکې عسکر یې یو په بل پسې له منځه وړ ان تر دې چې دهغه د عسکرو شمیره نوره ډیره را ولویده اوپاته یې دده تر مخه لکه د وزو او میږو په څیر منډې وهلې.

بیربهان فکر کاوه چې کلا ته په ور رسیدو سره به خپل ځان هلته کلا بند کړي او دخواص خان سره به مقابله پیل کړي خو خواص خان دهغه دغه اراده د ناکامۍ سره مخ کړه ځکه چې دبیربهان تر شا خواص خان هم د اریل ښار ته ور ننوتې و ، هلته په ښار کې یو ځل بیا دخواص خان اوبیر بهان تر منځ نښته وشوه اویو ځل بیا بیربهان د سختې ماتې سره مخ شو ، خواص خان د ښار دننه ټول ساتونکې یو په بل پسې له منځه یوړل ، بیربهان د موقع نه په ګټې اخستو سره دخپلې کورنۍ او څو نورو کسانو سره یو ځاې د ښار دبلې دروازې څخه بیرون ووت او دخپل ځان دخوندي ساتلو په خاطر دبندیل کهنډ د کلیو په لور و تښتید. اما خواص خان د ښار د نظم و نسق د په لاس کې اخیستو وروسته دخپل فوځ سره یو ځاې د ښاره بیرون پړاو وکړ.

تر ماښامه پورې فداې خان هم دخپلې قبیلې ، دخواص خان دلښکرو دښځینه و او نورو سامانونو سره یوځاې د هلته بیرون دخواص خان د لښکر د پړاو سره یوځاې شو. هغه هم دخپلې قبیلې سره یوځاې همهلته دخواص خان د لښکرو سره یو ځاې پړاو وکړ. کله چې پړاو جوړ کړل شو نو خواص خان خپلې خیمې ته ورغې ، ګورې چې کملاوتې په دیره بې صبرۍ سره دهغه انتظار کوي ، دخواص خان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتلو سره هغې یو ناڅاپه رامنډه کړه او دخواص خان څخه یې غیږه را چاپیره کړه ، بیا یې په ډیره مینه او محبت خواص خان ته وویل چې : « زه تاته دبیربهان پر خلاف ددې غټې شانداره بریې په اړه مبارکي وایم ، او تر څنګ یې داریل دښار په ولکه کولو هم تاته د زړه له کومې مبارکي وایم.» دکملاوتي په دې خبرو خواص خان ډیره خوشحالي وښوده ، بیا یې کملاوتي په شا وټپوله او ورته یې وویل چې : ګوره کملاوتي ! ته همدلته خیمه کې اوسه ، زه به ولاړشم تر څو د لښکرو او تر څنګ یې د فدایي خان د قبیلې دخلکو له پاره د خوراک څښاک انتظام وکړم. ددې وروسته به زه داریل ښار ته ورځم او هلته به د هغه ښار د نظم ونسق له پاره اخري انتظامات کوم. خو زه غواړم چې تاته هم یوه خبره وکړم ، کملاوتي ټکان وخوړ او ورته یې وویل چې هغه څنګه ؟ خواص خان ورته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! زه دلته اریل دښاره بیرون دخپل لښکر تر منځ دځو ورځو له پاره پاته کیږم، په همدې وخت کې به زه داریل دښار نظم ونسق برابروم او په ښار کې به خپل حاکم ټاکم اودهغې وروسته به دمالوه په لور ورځم. ځکه هلته هغوې ماته ډیره اړتیا لري ، خو زه دلښکر هیڅه ښځینه له ځانه سره هغه لورې ته نه شم وړلاې. ځکه چې دمالوې حالات سهي نه دي ، هر هر ځاې بغاوتونه سر راپورته کوی ، په دې خاطر په هغه ورځ چې زه له دې ځآیه کوچ کوم نو زما ډیر دروند دوست فداې خان به دخپلې کوچې قبیلې سره یو ځاې د راجپوتانه د پولو په لور خوزیږي ، دلښکر ټولې ښځینه او ټول هغه سامان چې په اریل کې د راجه بیربهان د ماتې وروسته تر لاسه شوې دي، هغه به هم فدایي خان له ځانه سره هلته دراجپوتانه پولو ته نژدې له ځانه سره وړي او هلته به یې شیرشاه سوری ته ورحواله کوی ، تر څنګ یې ستا په ګډون ټولې ښځې به هم دفدایي خان سره ځي او هلته به دشیرشاه سوری په لښکر کې اوسیږي. ددې وروسته چې حالات څنګه مخته راغلل نو همغسې چلند به وکړل شي. کیدې شي چې زه دمالوه څخه دخلاصون وروسته د راجپوتانه په پولو کې د شیرشاه سوری سره هم ووینم. کله چې خواص خان خاموشه شو نو کملاوتي سر ټیټ کړ او په فکر کې ډوبه شوه اوبیا یې سر راپورته کړ او ویې ویل چې:

ګوره خواص خانه ، زما حبیبه ! ستا هره خبره ماته دحکم معنې لري. که چیرې ته فکر کوې چې مالوه ته له تاسره د ښځو تګ ضروري نه دې نو بیا به زه هم د لښکر دنورو ښځو په څیر د فدایي خان د قبیلې سره یو ځاې دشیرشاه سوري په لور ولاړه شم او هلته به په ډیره بې صبرۍ سره ستا د راتلو انتظار کوم. خو ته به ژمنه کوې چې په مالوه کې به یوه ورځ هم زیاته نه اړوې. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې: کملاوتي ! همداسې به کیږي لکه ته یې چې فکر کوې. هر وخت چې د مالوه دحالاتو د سمون څخه خلاص شوم نو په همغه ګړۍ کې به دراجپوتانه په لور در وخوزیږم او هملته به له تاسره یوځاې شم ،ته اوس په خپله خیمه کې ارام وکړه ، زه ورځم چې دخپل لښکر او د فدایي خان دقبیلې د اړتیاو په اړه ځان پوه کړم. ددې خبرې سره سم خواص خان دخیمې څخه بیرون شو.

لږه شیبه وروسته خواص خان د فدایي خان دقبیلې په خیمو کې ور ننوت اوپه ډیره خوشحالۍ سره د خپلې محبوبې میرمنې ګنګا خیمې ته ورغې ، ګنګا په دې وخت کې خپل کوچنی په غیږ کې نیولې و او په خیمې کې اخوا دیخوا ګرزیدله ،د کوچني دخوشحالۍ په خاطر یې دهغه سره ډیره مینه کوله او دهمغه په ژبه یې ورسره خبرې کولې. څنګه چې خواص خان خیمې ته ورننوت نو ګنګا دخپل کوچني سره یو ځاې ورمنډه کړه اودهغه استقبال یې وکړ. اوخواص خان ته یې دهغه په دې فتوحاتو باندې مبارکي ورکړه ، خواص خان هم ورمخته شو او کوچنی یې دګنګا سره یوځاې په خپله غیږ کې و نیول.تر ډیره پورې یې هغوې ښکلول او مینه یې ورسره کوله ، بیا ګنګا هغه دلاسه و نیوه او د خیمې منځ ته یې یوړ ، کوچني یې په ځانګو کې واچاوه اوپخپله دخواص خان سره کیناسته. په همدې وخت کې د خیمې دبلې خونې څخه نیرمل هم را بیرون شوه ، هغې هم ددغو بریاو په اړه خواص خان ته مبارکي وویله. خواص خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښتل د نیرمل ددې مبارکۍ په ځواب کې څه وواېی چې دخیمې دروازې ته فدایی خان اودهغه زوې اسماعیل خان را ورسیدل. بیا فدایی خان هملته په دروازې کې ولاړ وپوښتل: خواص خانه زویه ! یا زه او اسماعیل خیمې ته درننوتلاې شو.

خواص خان په ډیره بیړه را پورته شو اوپه یوه منډه دخیمې دروازې ته ورغې او فدایی خان یې له لاسه و نیوه او له ځانه سره یې دننه یوړ او ورته یې وویل چې: فدایی خانه ! زما درونده دوسته ! زما خیمې ته دراتلو په وخت کې تاته د اجازې دغوښتلو ضرورت نه شته. تا ته د دې اجازې غوښتلو اړتیا څه وخت راپیدا شوې ده. زه خو ستا دزوې په څیر یم او ګنګا دې د لور په څیر. دخواص خان د دې خبرو په واسطه فدایی خان او اسماعیل خان دواړه ډیر خوشحاله شول او بیا هلته دخیمې په منځ کې دخواص خان سره یو ځای کیناستل.

په همدې وخت کې فدایی خان خواص خان ته وویل چې: ګوره خواص خانه زویه ! زه پوهیږم چې په دې خرابو حالاتو کې ته په دوو کشتیو کې سپور شوې یې. یو کملا او بله ګنګا. خو زه غواړم چې ته یواځې دګنګا په کشتۍ کې سپور اوسې. ستا له پاره یو مصیبت دادې چې ته هغوې دواړه یوله بله سره نه شې یو ځای کولې ،ځکه چې که چیرې ته د شپې له اړخه د ګنګا سره پاته کیږې نو کملاوتی په خفه کیږي او که چیرې ته د کملاوتی سره یو ځای کیږې نو زما لور ګنګا ته به شکوه او شکایت راپیدا کیږي. په دې وخت کې ګنګا په خندا سره وویل چې: فدایی خانه ، زما محترمه ! زما روح زه دمیړه په وجو کې ورننوتې دې ، حالات چې هر څومره خراب او ستونزمن وې بیا به هم زه دخپل میړه څخه شکوه او شکایت ته لاره ورنکړم ، زه پوهیږم چې دا هر څه د خاصو مجبوریتونو په اساس تر سره کیږي او ډیر ژر ده چې حالات به زمونږ په ګټه را وګرځیږي ، فدایی خان په ډیر غور سره دګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل چې:

ګنګالوري ! ته یوه ډیره ستره ښځه یې. او ډیره دعزت او ویاړ خاونده ښځه یې .په خداې سوګند چې خواص خان ته همستا په څیر د یوې ښځې اړتیا وه ، ددې وروسته فدایی خان د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې: خواص خانه زویه ! اوس چې تا د اریل د راجه بیربهان په خلاف دومره ستره سوبه تر لاسه کړه نو اوس دې پروګرام څه دې اوکومې لورې ته ځې ؟

خواص خان ورته وویل چې: زما درونده فدایی خانه ! ما خپل پلان جوړ کړې دې اودهغې په اړه مې کملاوتي ته هم خبر ورکړې دې اوهغې زما ددې پلان سره موافقه هم کړې ده. زما پلان دادې چې دوه یا درې ورځې به زه دلته قیام کوم ،په دې وخت کې به زه داریل دښار انتظامات هم سم په لاره کړم اوخپل یو حاکم به پرې و ټاکم. ځکه چې اوس دا سیمه زمونږ په حکومت کې را شامله شوې ده ، ددې وروسته به دخپل لښکرسره یوځاې دمالوه په لور کوچ کوم. ګنګا او زما زوې به له ما سره ملګري وي، ګوره فدایی خانه ! زه اوس کملا له ځانه سره نه شم بوتللاې ،او بوتلل یې هم نه غواړم. اوس به ستا په غاړه وې چې د لښکر د نورو ښځو اود ټول هغه سامان چې د اریل دپړاو نه مونږ ته تر لاسه شوې ، سره یوځاې ټول دراجپوتانه سرحد ته رسوې او هلته

به یې شیرشاه سوری ته ورتسلیموې. اوهغه ښځې چې دکملاوتي سره یو ځاې هلته ورځي دوې به ټول هملته اوسیږي. ته به په خپله دخپلې قبیلې سره یوځاې هملته دشیرشاه سوري دلښکر تر څنګ پړاو کوې ، زه هیلمن یم چې زه به وتوانیږم دمالوه حالات ډیر ژر په خپله ګټه را وګرځوم اوبیا دخپل لښکر سره یو ځاې دراجپوتانه په لور دروخوزیږم

دخواص خان ددې پلان په اوریدو سره ګنګا د سرنه تر پښو پورې خوشحاله شوه اوفدایی خان هم پرې خوښ معلومیده خو سمدستي یې خواص خان ته وویل چې: خواص خانه زویه !دا خو یو ډیر ښه پلان دې اوپه دې باندې دعمل کولو په وخت کې ، او د کملاوتي په نه شتون کې ، ته یو څو ورځې ارامې تیرولې شې. خواص خان دخپله ځایه راپورته شو اودګنګا په لور یې ولیدل او ویې ویل چې: ګوره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا ! زه دفدايي خان او اسماعيل خان سره يو ځاې وځم ، خپل لښکر اودهغوې د قبيلې داړتياو اندازه اخلم اودهغې د تياريدو له پاره انتظام کوم. ددې وروسته به بيا زه داريل دښاره کوچ کوم. خو واوره چې دماښام ډوډې به زه همدلته له تاسره يو ځاې خورم. دخواص خان په دې خبرو ګنګا دخوشحالۍ نه نه راټوليده. بياټول و دريدل او دخيمې څخه راووتل.

راې سين او دچندريري راجه پورن مل دخپلې ملکې پاروتي او خپل وراره پرتاب سره يوځاې په خپلې ماڼۍ کې ناست و ،په همدې وخت کې د هغه يو ساتونکې را ننوت او د راجپوتانه د راجه مالديو د سالار کوپا د راتلو خبر يې ورکړ. پورن مل دخپله ځآيه راپورته شو او ورته يې وويل چې: ته ښه نه دې کړې چې هغه دې هلته بيرون تم کړې دې. زه به دهغه دښه راغلاست له پاره پخپله تر دروازې پورې ورشم. هغه ساتونکې بيرته ووت ، هلته په دروازه کې د ډيرښه قد وقامت انسان راجپوت ولاړ و ، هغه د راجپوتانه د راجه مالديو سپه سالارو ، دغه ساتونکې کوپا ته وويل چې: چې مهاراج ستا د استقبال له پاره پخپله تر دروازې پورې راځي.ددې خبرې د اوريدو سره سم د مالديو دراجه سپه سالار ځان تيار کړ په همدې وخت کې پورن مل هم را ورسيد ،مخته ورغې اوکوپا ته يې غيږ ورکړه او بيا يې ورته وويل چې:

ګوره کوپا !ته د پرديو په څير ولې بيرون دريږې. زما وستا تر منځه خو پخوا هم ليدنې کتنې شوې دې ، ته ما پيژنې او زه هم تا له شکله ښه پيژنم. بيا ته ولې داسې د پرديو الې ځرګندونه کوې ، زما ساتونکې ته به دې ويلې واې اوپرته له ځنډه به دننه راتلې. کوپا د پورن مل ددې دمينې ډکو خبرو په مقابل کې څه و نه شو ويلاې ، خو پورن مل ته يې په ډيره مينه کتل ،بيا پورن مل کوپا د لاسه و نيوه او دماڼۍ همغې خونې ته يوړ او هلته يې په شاه نشين باندې کيناوه. دهغه ښې لورې ته دهغه لور پاروتي او چپ لورې ته يې په ترتيب سره کوپا او پرتاب کيناستل. تر لږه وخته پورې د ماڼۍ په دې خونه کې خاموشي خپره وه. بيا وروسته پورن مل په لوړ اواز سره وويل چې:

کوپا !وايه !چې دلته دې څنګه د راتللو زحمت ويستلې دې. کوپا ورته په ځواب کې وويل چې:

دچندريري او راې سين راجه پورن مل به خبر شوې وې چې په دې ورځو کې شيرشاه سورى خپله لمن خپره کړې ده،هغه دخپل شاوخوا رياستونه او سلطنتونه نيولې اوپه خپل سلطنت کې را ګډ کړي دي . شيرشاه سورى همدا اوس دخپل لښکر د يوې برخې سره د راجپوتانه په پولو پړاو کړې دې اوخپل ترټولو ستر سالار خواص خان يې د اريل د راجه بيربهان د ځپولو له پاره هغه لورې ته استولې دې. دهغه دوه نور سرداران حاجي خان بيټنې او شجاعت خان همدا اوس په مالوه کې دخپل لښکرسره پراته دي.کيدې شې چې تر اوسه پورې دا خبر هم رارسيدلې وي چې شجاعت خان او حاجي خان بيټنې هلته ناصر خان ته ماتې ورکړې اودهغه لښکر يې ټول له منځه وړې دې.

اوس خو حالات داډول دي چې دمالوه پخواني حکمران ملوخان چې په قادرشاه باندې مشهور شوې دې اودشيرشاه سوري دلمړۍ حملې په وخت کې دمالوه څخه د ګجرات په لور تښتيدلې و اوس د حاجي خان بيټنې سره د جنګ له پاره دخپل يوه غښتلې لښکر سره يو ځاې د مالوه په لور خوزيدلې دې.نو که چيرې په دې حالاتو کې مونږ لاس تر زنې کينو ، نو بايد ياد وساتو چې بيا به دا حالات زمونږ له پاره دپيښمانۍ سبب وګرځي. په دې وخت کې سپه سالار کوپا خاموشه شو نو راجه پورن مل ورته وويل چې: کوپا ! ته څه ويل غواړې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوپا ورته وویل چې: ګوره راجه ! زه غواړم تاته ډاګیزه کړم چې مونږ اوتاسې باید خپل ځواک استعمال کړو ،په مالوه کې په حاجې خان بیټنې او شجاعت باندې یرغل وروړو او د ملوخان سره دهغه دبیرته راستنیدو په خاطر بسپنه وکړو .که چیرې مونږ همداسې وکړل نو حاجې خان بیټنې او شجاعت خان به ماتې وخوري ،دمالوې څخه به وتښتي اوملوخان به بریمند را وګرځی. ملوخان زمونږسره پخوا هم نیک اړیکې درلودل او اوس خو به د مالوه د نیولو وروسته هغه یو ځل بیا دیوه ستر ځواک په څیر را څرګند شي ،او په دې توګه زه هیلمن یم چې هغه به په راتلونکې کې دشیرشاه سوری د لارې ډیر ستر خنډ وګرځي.

ګوره راجه ! ما دخپله ځانه سره یو لښکر هم راوړې دې، چې اوس یې ستاسې په شمالې پولې کې پړاو کړې دې. اوس چې زه ستا لورې ته راتللم نو خپل یو نائب مې دخپل لښکر له پاره قومندان و ټاکه . ما چې څومره کارونه کړې دي د راجه مالدیو په امر او دهغه په مشوره مې تر سره کړې دی. مونږغواړو چې ته هم همداسې یو لښکر ترتیب کړې اودخپلو شمالې سیمو په لور یې وروليږې ، زما سره چې څومره لښکر شته هغه به هم ستا دلښکر سره یوځاې په کار پیل وکړي ، زمونږ دواړه لښکرې به ملوخان پیدا کړې اودهغه ملاتړ به وکړي اوبیا به ددرې واړو ځواکونو یو متحده لښکر د حاجی خان بیټنې او شجاعت خان په خلاف عملیات پیل کړي او هغوې به دخپلولښکرو سره یو ځاې دنابودی کندې ته ور واچوي. که مونږ همداسې وکړو نو راجه پورن مله ، زه تاته ډاډ درکوم چې نه یوا ځې ستا او ستا او سنې حالت به دشیرشاه د لاسو څخه ازاد شي بلکه په راتلونکې کې به ته د یوه ازاد ریاست د راجه په څیر و اوسې . که چیرې په دې وخت کې مو سترګې پټې کړې نوزه باید تاته ډاګیزه کړم چې دشیرشاه سوری اودهغه دلښکر حوصلې دومره سترې شوې دې چې هغوې به زمونږ اوستالښکرې د غنمو ددانو په څیر ترپښو لاندې ورغستلې کړي

دکوپا په خاموش کیدو باندې په ټول راجمحل کې تر لږه وخته پورې خاموشي خپره وه ، په دې وخت کې راجه پورن مل مسکې شو او ویې ویل چې:

ګوره کوپا !لکه څنګه چې ته وایې همغسې به کیږي ، دخپل ځان تر څنګ دې ناست زما وراره پرتاب دې. نوموړې زما د لښکرو ستر سالار هم دې ، زما په ښې اړخ کې زما لور پاروتي ناسته ده ، دا نه یوا ځې زما لور ده بلکه زماد زوې په څیر ده. نوموړې د جنګ د زیاتې تجربې تر څنګ دحرب د فن ډیره ماهره هم ده ، یعنې په د ې وخت کې چې څومره لښکر زما سره شته،هغه زه په دوو برخو باندې ویشم ، یوه برخه یې د رای سین د خوندې ساتلو په خاطر به دلته زما سره او سیږي ،ددې برخې قومندانې به زما لور پاروتي کوي اودبلې برخې قومندانې به زما وراره پرتاب کوي نوموړې به له تاسره یو ځاې ولاړشي ،پرتاب به همغسې کوي لکه ته یې چې غواړې ، د راجه پورن مل د ځواب په اوریدو سره کوپا ډیره زیات خوښ شو ، بیا یې په ډیره عاجزۍ سره دپورن مل لورې ته وکتل او ورته یې وویل چې:

پورن مله ! ایاداسې به شوني نه وی چې پرتاب همدا اوس دخپل لښکر سره یو ځاې له ما سره ولاړشي. ځکه مونږ باید وخت له لاسه ورنه کړو. هسې نه چې زمونږد وررسیدو نه مخته حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دملوخان په خلاف یرغل وکړي اوهغه ته بدترینه ماتې ورکړي. راجه پورن مل ورته وویل چې: ته همدا اوس را پورته شه ، له ما سره ولاړشه زه به پرتاب همدا ګړی له تاسره د کوچ کولو له پاره تیار کړم. دپورن مل د ځواب په اوریدو سره د راجپوتانه د راجه مالدیو سپه سالار کوپا ډیره خوښې څرګنده کړه ،بیا ټول راپورته شول اود ماڼۍ دهغه خونې څخه را ووتل او دخپل لښکر نیمایی برخه یې د خپل وراره پرتاب تر قومندې لاندې د کوپا سره روانه کړه ، دوې د پورن مل دریاست شمالې برخو ته په ډیره ګړندۍ توګه حرکت وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې کوپا د پورن مل د قوماندان پرتاب دلښکر سره یو ځای د پورن مل د ریاست د شمالي پولو پورې ور رسیدل ، نو هلته ورته دکوپا نائب چې دکوپا په غیاب کې دهغه د لښکرو قوماندان و ، دهغوی ډیر ښه استقبال وکړ، بیا دکوپا د وینا سره سم پرتاب خپل لښکرته د کوپا د لښکر تر څنګ پړاو ورکړ. دکوپانائب تر یوه وخته پورې د کوپا پـه لور په حیرانتیا سره کتل او بیا یې ورته وویل چې :

زما درونده ! ایا زه تاسې ته داسې خبر در واوروم چې په یقیني توګه به تاسې ته ښه و نه برېښي. کوپا په ډیرې اندیښنې سره دخپل نائب په لور وکتل او ورته یې وویل چې څه ډول خبر ؟

کوپا ! تیره ورځ زمونږ څو کسه مخبران لښکر ته بیرته راستانه شوي او هغوی له ځانه سره خبر راوړي دي چې دشیرشاه سوری سالارانو حاجي بیټنې خان او شجاعت خان یو ځای ملوخان ته ډیره بده ماتې ورکړې او ملوخان دماتې دخوړلو او دخپل لښکر د له منځه وړلو نه وروسته د خاندیش په لور تښتیدلی دی. هغه نائب دا خبره په ډیره اندیښمنه توګه کوله. د خپل نائب ددې خبرې په اوریدو سره کوپا تر یوه وخته پورې ټیټ سر ناست و ، او په فکرونوکې ډوب و . په دې وخت کې دپورن مل د فوځونو قوماندان پرتاب په ډیرې اندیښنې سره کوپا ته کتل ، کوپا هم دهغه په لور و کتل او ورته یې وویل چې: ګوره پرتابه ! هغه کار چې مونږ باید مخته کړې وې دهغې په کولو کې مونږ ځنډ وکړ. اوس خو ملوخان د حاجي خان بیټنې او شجاعت خان په لاسو دماتې سره مخ شوې دی ،که چیرې مونږ ددې جنګ په وخت کې د ملوخان کومک ته را رسیدلي واې نو اوس به حالات بل منګه وو . مونږ به حاجي خان او شجاعت خان ته ماتې ورکړې وې. خو ګوره پرتابه ! زما په ذهن کې ناهیلې نه شته. که چیرې ته له ما سره اتفاق وکړې نو اوس هم مونږ ډیر څه کولې شو. دهغه په دې خبره پرتاب ور وکتل او ورته یې وویل: کوپا په دې کې شک نه شته چې ستا جنګې تجربې له ماڅخه زیاتې دي. په مالوه کې دملوخان په خاطر اود حاجي خان بیټنې او شجاعت خان په خلاف چې ته هر ډول قدم اخستل غواړې نو زه به دې تر څنګ ولاړ یم. وایه چې اوس ته څه ویل غواړې ؟ په دې وخت کې کوپا پرتاب ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

هغو مخبرانو چې د حاجي خان بیټنې او شجاعت خان په لاسو دملو خان د ماتې خبر راوړې دې ،هغوی دا نه دي ویلی چې حاجي خان او شجاعت خان ملوخان ته د ماتې ورکولو وروسته کومې لورې ته تللي او یا یې چیرې پړاو کړی دی. دکوپا نائب په ځواب کې ورته وویل چې:

ګوره کوپا ! هغوی ماته ټوله خبره په پوره تفصیل سره کړې ده . دملو خان دماتې وروسته حاجي خان او شجاعت خان دهغه لښکر ټول قتل عام کړې دی، هغه یې تعقیب کړې ، خو اوس خبر راغلی چې هغوی اوس دمالوه په جنوبي برخو کې دملوخان د تعقیبولو څخه لاس اخستې او پړاو یې کړې دې اوتر اوسه پورې هغوی هملته په پړاو کې دي. ددې ځواب په اوریدو سره کوپا خوشحاله شو اوبیا یې دپرتاب په لور وکتل او ویې ویل چې:

ګوره پرتابه ! دکوم مقصد له پاره چې مونږ او تاسې را یوځای شوي وو هغه خو پوره نه شو ،ځکه مونږ غوښتل چې د حاجي خان اوشجاعت خان په مقابل کې ملوخان سره کومک وکړو اوهغوی دواړو ته دماتې ورکولو وروسته هلته په مالوه کې دملوخان نظام حاکم کړو تر څو په راتلونکې وختو کې هغه زمونږ سره د شیرشاه په خلاف یوځای شي خو هغه موقع مونږ له لاسه ورکړه. اوس مونږ غواړو چې د حاجي خان بیټنې او شجاعت خان پر خلاف شپیني عملیات پیل کړو ،په کوم ځای کې چې اوس هغوی پړاو کړې دی تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ځایه به زمونږ د لښکر مخبران زمونږه لارښونه وکړي ،بیا به دشپې په نیمایی کې مونږ پر هغوې باندې شبخون وکړو ، هغوې سره به تر اوسه هم دملوخان د پړاو ټول سامان او نور شیان موجود وي ،مونږ په دې سامانو باندې د ولکې کولو او دې دواړو ته دماتې ورکولو هڅه وکړو ، تر څو هغوې د دې ځایه وتښتي.

دکوپا په دې وړاندیز باندې پرتاب مسکې شو بیا یې ورته وویل چې: ګوره کوپا ! زه له تاسره ستا په دې وړاندیز کې متفق یم ،کوم وړاندیز چې تا کړې دې دهغې په واسطه به مونږ نه یوازې حاجې خان او شجاعت خان ته نه تلافي کیدونکې زیان ورسوو بلکه دهغوې په ولکه کې دخوراک اوحرب په وسایلو به هم ولکه وکړو تر څنګ به یې هغه وسایل او سامانونه یې چې د ملوخان څخه په ولکه کې اخستې دي هغه به هم ترې بیرته راخپل کړو او په دې توګه به په خپل ځواک کې ډیرښت راوړو. کوپا ورته سمد ستي وویل چې:

ګوره کوپا ! اوس دې چې له ماسره په دې خبره اتفاق وکړ نو اوس ووایه چې مونږ به څه وخت د دې ځآیه کوچ کوو ؟ که مونږ پر هغوې دشپې حملې کوو نو بیا خو باید همدا اوس او سمد ستې د دې ځایه کوچ وکړو. هسې نه چې زمونږ د ور رسیدو د مخه هغوې خپل پړاو دهغه ځآیه پورته کړي او دخپل منزل په لور ولاړ شي. پرتاب دهغه دخبرې سره اتفاق وکړ او دواړو په همدې وخت کې خپلو فوځونو ته د پړاو د پورته کولو حکم وکړ. اوبیا دکوپا د مخبرانو په لارښوونه هغې لورې ته روان شول چیرې چې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان پړاو کړې و.

شپه په ډیره منډه تښتیده ، حاجې خان بیټنې او شجاعت خان د ملوخان تعقیب پرې ایښې و او هملته یې دخپلو لښکرو سره پړاو کړې و ، کله چې د لښکر یوشمیر مخبرانو هغوې ته خبر ورکړ چې د راجپوتانه د راجه مالدیو دسپه سالار کوپا د پورن مل د لښکرو د قومندان پرتاب سره یو ځاې پرې د شپې دحملې له پاره راروان دي ، نو د خبر د اوریدو سره سم حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړه سمد ستي متحرک شول او د دې شبخون د مقابلې له پاره یې ځانونه تیار کړل.

حاجې خان بیټنې او شجاعت خان تر اوسه پورې په خپلو تیاریو کې مصروف و چې کوپا او پرتاب دخپلو لښکرو سره یو ځاې دهغوې پړاو ته نزدې ور ورسیدل. بیا دشپې په تیاره کې کوپا د پړاو ښې اړخ ته ولاړ هلته حاجې خان بیټنې دخپل لښکر سره پړاو کړې و. په داسې حال کې چې پرتاب چپ لورې ته ولاړ او دشجاعت خان پړاو ته یې ځان ور نزدې کړ. د دې شبخون پیل مالدیو د راجه سالار کوپا وکړه او د قیامت راوړونکې سمندر په څیر یې د حاجې خان بیټنې په لښکرو یرغل وروست. په همدې وخت کې پرتاب هم د شجاعت خان دلښکرو سرته ور رسیدلې و. اودشجاعت خان په لښکر یې بدترینه حمله وکړه.

کوپا او پرتاب په داسې وخت کې په حاجې خان بیټنې او شجاعت خان باندې یرغل وروړ چې هغوې د دې یرغل پر خلاف په پوره بیړه په تیاریو کې مصروف و و . په دې اساس د دې شبخون په واسطه حاجې خان بیټنې او شجاعت خان ته پوره زیان ور ورسید. خو هغوې ډیر ژر خپلې لښکرې بیرته را منظمې کړې ، د دې وروسته لمړی حاجې خان بیټنې خپله حمله پیل کړه اوکوپا د لښکر حملې یې لړ څه تم کړې ، په همدې وخت کې شجاعت خان هم د پرتاب پر خلاف ځوابي حمله پیل کړې وه . د وپرانو په سیمه کې دغه جنګ په پوره توګه د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په خلاف روان و. ځکه چې ، د یوې لورې هغوې د دې شبخون په مقابل کې پوره تیاری نه و نیولې اود بله اړخه د کوپا او پرتاب د لښکرو شمیر د دوې د دواړو د لښکرو څخه څو برابره زیات و. په دې خاطر حاجې خان بیټنې او شجاعت خان د کوپا او پرتاب په مقابل کې تم نه شول. لړه شیبه جنګ دوام وکړ او بیا حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړو د کوپا او پرتاب په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسو ډیره بده ماتې وخوړه. او دخپلو ځانو دخوندي کولو په خاطر دخپلو هغه پاته عسکرو سره یو ځاې د میدانه وتښتیدل. کوپا اوپرتاب ترلږه وخته پوري دهغوې پسې شاته ولاړل اوبیا یې د حاجي خان بیټني او شجاعت خان دپړاو په هر څه باندې ولکه وکړه. په دې توګه کوپا او پرتاب دخپلو دغو عملیاتو په واسطه حالات په خپله ګټه را واړول.

کوپا اوپرتاب د حاجي خان بیټني او شجاعت خان دپړاو په هر شي ولکمن شوي وو ،هغوې هر لاسته راغلې شې تر سترګو تیراوه. بیا کوپا په خوشحالۍ سره پرتاب ته وویل چې:

پرتابه !هغه څه چې مونږ د حاجي خان بیټني او شجاعت خان دپړاو څخه تر لاسه کول دهغه زیات مونږ ته تر لاسه شوي دي. ډیر زیات د خوراک څښاک سامان ، د حرب ډیر زیات وسایل او.. ، ددې ترڅنګ مونږ هغوې دوا ړه بلکل لوټ کړي دي او دهغوې لښکر مو له منځه وړې دې. زما په آند چې اوس به هغوې دلته په مالوه کې د اوسیدو جرءت و نه کړي. پرتاب ورڅخه وپوښتل چې: کوپا ! ته څه فکر کوئ چې اوس باید مونږ څه وکړو ؟

کوپا ورته وویل چې !ګوره پرتابه !اوس خو زمونږ په وړاندې بل کوم ځواک نه شته چې مونږ ورسره و جنګیږو .د حاجي خان بیټني او شجاعت خان نه وروسته اوس درې ستر ځواکونه زمونږتر مخه دي چې مونږ راجپوتانو ته خطر ناکه ثابتیدا ې شی. یو د شیرشاه سوري ، بل د شیرشاه سوری د اعلې سالار خواص خان اودریم د هیبت خان نیا زي ځواک دې. شیرشاه سوري همدا اوس د راجپوتانه په پول کې پروت دې او د هغه سپه سالار د راجه بیر بهان د ټکولو پسې تللې دې ،تر هغې چې خواص خان د شیرشاه سوري سره نه وي یو ځاې شوې شیرشاه سوري به په راجپوتانه باندې یرغل ونه کړي خو تر هغې چې د هیبت خان نیا زې پورې اړه لري هغه اوس په پنجاب کې مصروف دې غواړی په پنجاب باندې خپله ولکه کلکه کړي اوبیا د سیند سیمې هم د شیرشاه سوري د سلطنت برخې وګرځوي.

ګوره پرتابه !مونږ باید اوس یواځې اویواځې په شیرشاه سوري سترګې ور کلکې کړو او هغه د ځارنې لاندې و نیسو ،زما په آند چې مونږ باید داټول شیان راټول کړو اوستاسې د مرکز راې سین په لور یې یوسو ،دخوراک او حرب کوم وسایل اوذخایر چې مونږتر لاسه کړي دی هغه به ټول تاسې ته تسلیم کړو ، زه دخپله ځانه سره راجپوتانه ته هیڅ هم نه وړم. ځکه هلته مونږ سره خوراکي توکې اوحربي سامان زمونږ داړیتاو څخه ډیر پروت دې اودهمغې په واسطه مونږ ددې وړتیا لرو چې تر څو کالو پورې دحمله کونکو سره مقابله وکړو. پرتاب سمد ستې دهغه خبره ور پرې کړه او ورته یې وویل:

کوپا !دا خوستا ډیره مهربانې ده چې ته زمونږ په اړه داسې فکر کوې. کوپا ورته سمد ستې وویل:

ګوره پرتابه ! زه پر تا باندې احسان نه کوم ،مونږ ټول راجپوتان یو ،تاسې هم راجپوتان یاست. په دې اساس ستاسې مرسته او کومک زمونږ دنده ده. ګوره ، تر راې سین پورې به دوا ړه یوځاې ولاړ شو ، زه به هلته تر څه مودې پورې پاته شم او د راې سین دراجه پورن مل مننه به وکړم اوبیا به د راجپوتانه په لور حرکت وکړم.

هغه حالات چې زمونږ مخته راغلی هغه به داسې وي چې د اریل دراجه بیربهان ته دماتې ورکولو وروسته به خواص خان بیرته دشیرشاه سوري سره یوځاې کیږي ، بیا به شیرشاه سوري په راجپوتانه یرغل کوې. پرتاب دکوپا خبره ورغوڅه کړه او ورته یې وویل چې: کوپا ! که شیرشاه سوری په راجپوتانه باندې دحملې له مخه پر مونږ حمله وکړي نوبیا ؟کوپا ورته په اندېښنې سره وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره پرتابه ! ستا دا خبره سهي ده . ځکه ستا سو عسکری ځواک زمونږ په نسبت ډیر کم دې . کیدې شي چې شیرشاه سوری لمړۍ د کوچني ځواک سره ټکر وکړي او هغوي له منځه یوسي اوبیا دهغې وروسته په ستر قوت باندې د حملې له پاره ځان برابر کړي . خو پرتابه ! تاسې اندیښنه مه کوئ که چیرې شیرشاه سوري په راجپوتانه باندې حمله وکړي نو بیا تاسې په خپل ځاې باندې خوندی او سئ . زمونږ دبسپنې له پاره هغه لورې ته مه راځئ ، ځکه مونږ ددې وړتیا لرو چې په خپله دشیرشاه سوری مقابله وکړاې شو . اوهغه دراجپوتانه څخه بیرته وشړلو . خوکه چیرې شیرشاه سوري لمړۍ په تاسې باندې دحملې کولو تکل وکړ نو زه به دیوه لښکرسره یو ځاې ستاسې دکومک له پاره راننوه کړم . اوپه هیڅ توګه به پری نه ږدم چې شیرشاه سوری په رای سن او چند ریرې باندې ولکه وکړی. کوپا غلې شو نو پرتاب یوځل بیا دلږ څه فکر وورسته وویل چې :

کوپا ! ته په ریښتونې توګه یو مهربانه او ستر شخصیت یې . کوپا ورته وویل چې : راځه چې شیان ټول راټول کړو اوبیا دراې سین په لور روان و خوزیږو .

۷۰

کوپان او پرتاب دواړه دخپلو فوځونو سره یوځاې دبریاو اوکامیابیو په خوشحالیو کې د بندیاچل د غرنیو لمنو څخه د تیرې شوې لارې په شاهراه باندې دراې سین په لور روان وو . شپه په ختمیدو وه او د شرق څخه د لمر دراختو نښې ډاګیزه شوې وې د افوقونو په تندی وینه را څرګنده شوې وه ، هرې لورې ته هرشي په څرګنده او واضحه توګه تر سترګو کیده .

کوپا او پرتاب دواړه د خپلو خپلو لښکرو سره یو ځاې په ډیره مستۍ اوبې فکرۍ کې په دې لویه لاره باندې سفر کاوه ، کله چې دغه لویه لاره د غرنیو لړیو په یوې وادي کې وررننوته نو کوپا په ډیرې اندیښنې سره خپل فوځ ته د دریدو حکم وکړ ، هغه وکتل چې د کوهستان دبندیا چل په دې وادی کې یوه لښکر دهغوي مخه نیولې ده . دلښکرو دتم کیدو نهوروسته کوپا سمدستې خپل وسلوال کسان ورولیږل ترڅو هغوې دا ډاګیزه کړې چې ددوې تر مخه ولاړ لښکر د چا دې . دکوپا د حکم سره سم دهغه څو کسان په خپلو اسونو باندې سپاره په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته ورغلل . د لږ ځنډ وروسته هغه سپاره بیرته سپره مخونه راستانه شول،هغوې ډیر اندیښمنه او غمژن ښکاریدل ،کوبا ترې وپوښتل چې ایا تاسې څرګنده کړه چې په مخکې ولاړ لښکر د چا دې ؟ د کوپا په ځواب کې دهغه یوه وسلوال کس ورته وویل چې : لاره تم کونکې لښکر د شیرشاه سوری دسالار خواص خان لښکر دې .

د وسلوال ځوان دخبرې په کولو سره دکوپا حالات داسې شول لکه دمانښام په څلور لارې دبې نوره اسمان لاندې په پروت منزل کونکې باندې دغه سفر په سترګو داسې درنیږي لکه چا یې چې سترګو ته کلف ور اچولې وي . دهغه په سترګو کې همداسې کلفونه او تیارې تیارې را ولاړې شوې ، دهغه حال داسې وګرزید لکه یو څوک چې د جنازې د میدان څخه راستنیږي . کوپا تر یوه وخته پورې همداسې سرګردانه و خو بیا یې په خپل څنګ کې ولاړ پرتاب ته وکتل او ورته یې وویل چې :

ګوره پرتابه ! دا دفطرت قانون دې چې دخباثت څخه خباثت ، دناانصافۍ څخه ناانصافي او د جبر څخه جبر را پیدا کیږي . که چیرې د وندیاچل د کوهستان په دې وادیو کې دشیرشاه سوری سالار خواص خان پر مونږ باندې دحملې کولو هڅه وکړي نو و به ګورې چې مونږ به دهغه دحملې په مقابل کې پر هغه ددې نه هم سخته حمله وکړو اوبیا په دې وادي کې هغه ته دځان خلاصون هم شونې نه وي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلږه وخته پورې خاموشي خپره وه . لږوروسته يې بيا دخپلو وسله والو ځوانانو څخه وپوښتل: تاسې څه ډول معلومه کړه چې په لاره کې ولاړ دخواص خان لښکر دې. يوه وسلوال ځواب ورکړ چې:

ګوره محترم کوپا ! کله چې مونږ دهغوې لورې ته ورغلو نو دهغوې څو کسو مونږه و نيولو اوخپل ستر سالار خواص خان ته يې يوړو ، په دې اساس مونږ و پوهيدو چې دا لښکر د خواص خان لښکر دې . مونږ هغه ته وويلې چې مونږ خپلو سالارانو کوپا او پرتاب را استولي يو . تر څو مونږ وپوهيږو چې زمونږ په لاره کې ولاړ لښکر د چا دې ؟ هغه زمونږ دريښتيا ويلو څخه ډيره زيات خوشحاله شو اومونږ ته يې دبيرته تللو اجازه راکړه . خو د بيرته را ستنيدو په وخت کې يې چې کومې خبرې مونږ ته کړي دي دهغې څخه دهغه خونخواري ډاګيزيږي. کوپا ترې په لږزيدلې اواز و پوښتل چې: هغه تاسو ته څه ويلي دي؟ وسلوال ورته وويل چې:

دشيرشاه سوري دغه سالار مونږ ته وويل چې مونږ ولاړ شو او کوپا او پرتاب ته ووايو چې زما نوم خواص خان دې ، زه دخپلو له پاره د څپانده تيز لمر څخه د خلاصون سيورې او ددښمنانو له پاره ديخو سيورو ګرم او سوزيدونکې لمر ګرځم. هغه وويل چې کوپا او پرتاب ته دا ډاګيزه کړه چې په دې کوهستاني وادي کې به دهغوې دواړه وجودونه ټوټې ټوټې کړم .

پرتاب ددې ويريدونکي خبرو په اوريدو سره په لړزه راغې خو کوپا په ډيرې حوصلې سره وويل چې: خواص خان هسې چټيات وايي . زه به په دې جنګ کې په يقينې توګه دهغه حرمتونه له منځه يوسم. هغه تر اوسه پورې زما سره د ټکر کولو اندازه نه ده اخستې. زما نوم کوپا دې د شمال څخه تر جنوبه پورې او شرق څخه تر غربه پورې ټول راجپوتان زما د نامه سره ښه اشنا دي . ټول پوهيږي چې کوپا ناقابل تسخير دې . تراوسه هيڅا ورته ماتې نه ده ورکړې. واورئ زما ملګرو ! دکوهستان د بند ياچل په وادي کې به دشيرشاه سوری دغه سپه سالار په خپلو وينو کې لمبيږي او مرګ به يې په برخه کيږي .

کوپا تر يوه وخته پورې خاموشه پاته شو. او وروسته يې يو ځل بيا د خواص خان دلښکر موندونکې وسلوالو څخه وپوښتل چې: ايا ته ويلې شې چې دخواص خان سره به څومره لښکر موجود وي ، او زمونږ د متحده لښکر سره به يې تناسب څه ډول وي ؟ دهغه په خبره هغه وسلوالو ځوانانو په خپلو منځو کې مشوره وکړه او بيا يې ځواب کې وويل چې :

دشميرې له اړخه به مونږه په ډاډ سره د خواص خان په لښکر پورته والې ولرو . که چيرې زمونږ لښکر د خواص خان څخه درې هومره زيات نه وي نو دوه هومره خو هرو مرو زيات دې .ددې وسلوالو ځوانانو د ځواب په اوريدو سره د کوپا حوصله را پورته شوه او په مخ يې خوښې راپيدا شوه ،کوپا د حالاتو څخه ډاډمن شوې و نوپه دې خاطر يې د پرتاب په لور وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره پرتابه ! اوس مونږ ته په کار دې چې په دې خواص خان باندې دحملې کولو له پاره يو پلان ترتيب کړو . هغه پلان چې په دې اړه زما په ذهن کې را ګرځي هغه به ستا تر مخه کيږدم. که چيرته پر هغې باندې کوم اعتراض لرې او يا په کې کومه خامي ويني نو راته يې ووايه تر څو دهمغې مطابق خپل پرواګرام مخته يوسو . پرتاب په پوره غور سره دکوپا په لور وکتل . کوپا يو ځل بيا ورته يې وويل چې : ګوره پرتابه ! د همدې ځايه به دخپلو لښکرو د ليکو د منظمولو څخه وروسته مونږ مخته ورځو . په کوم ځاې چې مونږ ولاړ يو دهمدې ځاې شاته به دفوځ پړاو کوو . ځکه چې د شا له اړخه کوهستاني سيمه ده . په دې خاطر په پړاو باندې به د شا له اړخه دحملې کولو کوم خطر نه احساسيږي . هغه مال چې دمخه له مونږه سره دې اويا مو د حاجې خان بيټنې او شجاعت خان څخه تر لاسه کړې دې هغه به هم په همدې پړاو کې پريږدو . اوس به مونږ دواړه دخپلو فوځونو ليکې سمې کړو . او بيا به يوځاې او په متحده توګه مخته ورځو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به د خواص خان د لښکر په لور د ورتللو په وخت کې خپل پلان ته اخري شکل ورکړو . ګوره پرتابه ! په هغه ځای کې چې خواص خان دخپل فوځ سره یو ځای پړاو کړې دې ،نو ته خو وینې چې دهغې چپ اړخ ته روانه کوهستاني ویاله هم شته . چې دجنوب شرق لورې ته بهیږي او راې سین ته رسیږي. دخواص خان لښکر ته په ور رسیدو سره ته سمد ستې دخپلو فوځونو سره یوځای د هغه چپ لورې ته ځان ورسوه او دخواص خان په لښکر د چپ لورې څخه حمله وکړه.

زه به دخپل لښکر سره یو ځای ښې لورې ته ولاړشم اودخواص خان لښکر به دهغې لورې تر خپلې ضربې لاندې و نیسم . په او سني حالت کې به مونږ د خواص خان دلښکر منځنۍ برخه بلکل له نظره وکاږو . په دې توګه کله چې ته د چپ لورې او زه هم د ښې لورې د خواص خان په لښکرو باندې حمله وکړم نو خواص خان به هم خپل لښکر په دوو برخو باندې ویشي . یوه برخه به یې زما لورې ته او بله برخه به یې ستا لورې ته متوجه کوی. په دې توګه دهغه لښکر به په دوو برخو وویشل شی او دخواص خان توجه به هم په دوو برخو وویشل شی ، نو زه هیلمن یم چې مونږ به په څو لمحو کې هغه د پښو څخه وغورزو ، اوکله چې هغه یو ځل زمونږ تر مخه د میدان څخه وتښتي نو تر هغه وخته پورې به یې تر شا ځو ترڅو چې هغه اودهغه لښکر په مکمله توګه له منځه نه وي تللي .

بې له شکه چې کوپا په راجپوتانو کې ډیر زیرکه ، چالاکه او د فکر خاوند تصور کیده . د راجپوتانه راجه مالدیو پرې ډیر زیات باور او اعتماد کاوه . هغه یې د دشمن په مقابل کې اخري سپر ګاڼه . خو خواص خان د کوپا څخه څو څو ځله زیات د تجربو خاوند و . باران کتلي او ازمویل شوې جرنیل و . دبدو نه بدترو حالاتو کې هم هغه خپل سینه سپر کړې اود ضرب دوهلو همت او جرءت یې کړې دې. هغه په دې پوهیده چې ددښمن لښکر په دوو برخو ویشل شوې دې، دیوه سالار کوپا اودبل پرتاب دې ،په دې خاطر هغه هم خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه. یوه برخه یې په خپله قومنده کې واخسته اوبله یې د خپل نائب جلال خان جالو په قومندې کې ورکړه او بیا یې په ډیره بې صبرۍ سره دکوپا اوپرتاب له اړخه دحملې کولو انتظار پیل کړ.

کوپا اوپرتاب هم د سترګو په رپ کې خپل لښکر دحملې له پاره ور مخته کړ ، په دې وخت کې د خپل فوځ تر مخه ولاړ په آس سپور خواص خان خپل سر د آس تر زینه پورې ټیت کړې و اوپه دیره عاجزۍ سره یې دخپل خداې نه دبرې اوموفقیت له پاره دعاوې کولې.

ددعایه کلماتو دخلاصون وروسته ، خواص خان خپل سر را پورته کړ، ویې کتل چې دښمن نور را نژدې شوې دې ،دهغوې په کتلو سره دخواص خان ټټره و غوړیده ،په خپلو لاسو کې یې توره او ډال ټینګ و نیول. بیا یې په لوړ اواز سره د تکبیر غږ وکړ ،دهغه د تکبیر دغږ سره سم ، دهغه په څنګ کې ولاړ جلال خان جالو هم دتکبیر غږ پورته کړ ، د خواص خان او جلال خان تکبیرونه ددې خبرې نښه وه چې هغوې د دشمن د مقابلې له پاره تیار دي.

کوپا اوپرتاب هم د ډیرې کینې اوحسد په لمبو کې دخپلو لښکرو سره رامخته شول اوحمله یې پیل کړه. دحملې پیلامه پخپله کوپا وکړه. هغه د جلال خان جالو په لښکرو باندې د خپل ټول توان سره را پریوت. جلال خان جالو په لمړیو کې د کوپا حمله و تمبوله اوبیا یې دکوپا پر خلاف په ځوابی حملې لاس پورې کړ.

دکوپا تر څنګ پرتاب هم دخواص خان دلښکرو پر خلاف حمله پیل کړه ، په دې وخت کې خواص خان لکه د غره په څیر ثابت و درید او یو اځې د پرتاب دحملې د تم کولو په اړه یې فکر کاوه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا نو خواص خان هم په وحشت اودهشت کې راغې ،ددفاع څخه یې ځان وویست اودپرتاب په فوځ یې خونړۍ حملې پیل کړې ، دپرتاب لښکرو د خواص خان دحملې مقابله و نه شوه کولې ، په لړه شیبه کې پرې د جنګ میدان د محشر ډګر وګرځید او په دې ترتیب پرتاب د ماتې سره مخ شو او کوپا په لورو تښتید. خواص خان دهغه تیښته د خپل ځان له پاره ډېره ښه موقع وګڼله اودهغه دلښکر تر شا ولاړ او د شا له لورې یې دهغوې لښکر یو په بل پسې له منځه یوړ.

کله چې پرتاب د تیښتې وروسته د کوپا دلښکرو شاته ور سید په دې توګه د لښکرو د یوځای کیدو سره سم د کوپا لښکرو دجلال خان جالو په لښکرو باندې فشار ورزیات کړ ،خو کله چې خواص خان د پرتاب تر شا هلته ور ورسید نو هغه د کوپا په لښکرو کې د شا له اړخه مرګونې توپان راکیوست او دهغوې حالت یې دبدو نه بدترو په لور یوړ.

دبله اړخه کله چې جلال خان جالو وکتل چې دهغه اعلې سالار خواص خان پرتاب اودهغه لښکر ته ډېره بدې ماتې ورکړې ده او اوس پرتاب دکوپا تر څنګ راغلې دې.او دا چې اوس کوپا دشا له اړخه خواص خان هم حمله کړې د ه نوبیا جلال خان جالو د دفاع دحالت څخه ووت او دکوپا په لښکرو یې مرګونې ګذار پیل کړ ، په داسې حال کې چې د شا له اړخه خواص خان د کوپا دلښکرو بیخ اوبنسټ راویستلې و.

ددغې دوه اړخیزه حملې په واسطه کوپا اوپرتاب ډېر ټینګ نه شول او د ماتې خوړلووروسته یې دراپسین په لوبه لاره تیښته وکړه. په همدې وخت کې چې کوپا اوپرتاب د تیښتې له پاره ځانونه چمتوکول نو حاجې خان بیټنې او شجاعت خان هم دخپلو پاته شونو لښکرو سره یو ځای همدې وادی ته را ننوتل.او دهغې لورې یې په کوپا او پرتاب باندې یرغل پیل کړ.

دحاجې خان بیټنې او شجاعت خان ناڅاپی راتګ خواص خان ته ډېر ستر قوت ورکړ هغه سمدستې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان ته حکم وکړ چې هغوې دې ددښمن د پړاو نه علاوه دخپل پړاو شیان اودخپل پړاو ښځې له ځانه سره یو ځای کړې اودراپ سین په لور دې حرکت وکړي. پخپله جالو خان او خواص خان د کوپا او پرتاب تر شا ولاړل.

حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړو د هر څه دمخه د کوپا اوپرتاب د پړاو ټول شیان سره راټول کړل ،دهغې وروسته یې دخواص خان دپړاو شیان هم راټول کړل اوبیا دواړه یعنې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان د خپلو ټولو شیانو سره یو ځای دراپ سین په لور وخوزیدل.

ددې اړخه خواص خان او جلال خان جالو په ډېره بیړه د کوپا او پرتاب پسې روان وو او پر هغوې یې دشا له لورې حملې کولې اودهغوې دلښکرو شمیره یې وار په وار را کموله.

د غرنیو لړیو څخه د وتلو وروسته کوپا اوپرتاب په خپلو کې سره سلا وکړه ، اوخپل خپل لښکر یې سره جدا کړل ، پرتاب دخپل لښکر سره یو ځای په ډېره ګړندی توګه د راپ سین په لور ولاړ. په داسې حال کې چې کوپا بیرته د راجپوتانه په لور دحرکت له پاره بله لاره و نیوله. په دې وخت کې خواص خان جلال الدین جالو ته د پرتاب تر شا دتللو حکم وکړ اوپه خپله د کوپا د فوځونو تر شا ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان تر ډیره ځایه پورې د کوپا تر شا ولاړ. تاریخپوهان چې دکوپا د میړانې ، شجاعت ، جنګې تجربو او ...په اړه په لیکنو نه ستومانیږي ، همغه کوپا د خواص خان تر مخه لکه د ګوره خر په څیر چې کوم غوښې خوړونکې حیوان مخکې کړې وي او ځغلې دا سې ځغلیده .

خواص خان تر ډیره پورې کوپا تعقیب کړ خو کله چې ورته څرګنده شوه چې کوپا بې ضرره شوې دې نو بیر ته دراې سین په لور را ستون شو ، تر دې وخته پورې جلال خان جالو هم د پرتاب تر شا په ډیره ګړندۍ توګه روان و ان تر دې چې پرتاب د راې سین ښار ته ورسید او هلته یې ځان کلا بند کړ. خو جلال خان جالو د راې سین دښاره لرڅه بیرون دخپل لښکر سره یوځاې پړاو وکړ.

تر دې وخته پورې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان هم د پړاو د ټولو شیانو او د خواص خان دپړاو د ښځینه و سره یوځاې هلته را ورسیدل. خواص خان هم را ورسید او هلته یې د راې سین څخه بیرون په غرنیو لمنو کې دخپل لښکر له پاره د خیمو یوکلې اباد کړ ،کیدې شې چې هغه په راې سین د حملې کولو او په هغه ښار باندې دولکې کولو اراده درلوده.

هغه وخت چې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړه هلته را ورسیدل ،نو دواړه یوځاې دخواص خان خدمت کې حاضر شول. په دې وخت کې جلال خان جالو هم هلته موجود وو. تر ډیره وخته پورې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په ډیر ستاینوکې سترګو باندې دخواص خان په لور کتل. بیا شجاعت خان خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

امیر خواص خانه ! په خداې سوګند چې هغه څه چې زه یې وایم ستا صفت او ستاینه نه ده بلکه حقیقت او ریښتیا دي. امیره !حقیقت دادې چې ته دهغو ځوانانو څخه یې چې مونږ ستا په شخصیت باندې ویاړ کولې شو ، خداې شته چې ما دا کوپا او پرتاب دواړه دخپل ځان له پاره ډیر خطرناک ګڼل . خو تا هغوې دواړو ته ډیره بده ماتې ورکړه اودهغوې لښکر دې ورختم کړ اودا دې ثابته کړه چې دشیرشاه سوری سالار خواص خان ناممکن ممکن ګرځوي اوناقابل تسخیر تسخیروي.

شجاعت خان غوښتل نور څه هم ووایې چې خواص خان یې خوله ورټپه کړه او ورته یې وویل چې : ګوره شجاعت خانه ، زما دوسته. ددا سې ستاینو اړتیا نه شته اونه زه دا سې ستاینې اورم. زما وروره ! هغه څه چې ما کړې هغه زما په دندوکې شامل وو. زه ددښمن په مقابل کې د سر د ورکولو په فن پوهیږم. سوګند په واحد ذات چې داخو لا یو کوپا و چې دا سې کوپا ګان هم راشی نو بیا به یې هم زه مرۍ ورپرېکړم.

په ځواب کې ورته شجاعت خان او یا بیټنې هیڅ یو هم څه و نه ویل ، بس په چپه خوله یې په ډیره مینه دخواص خان لورې ته کتل. بیا خواص خان جلال خان جالواو حاجې خان بیټنې او شجاعت خان درې واړو ته وویل چې ،تاسې درې واړه لښکر و ته ولاړ شئ اودلښکریانو د خوراک څښاک له پاره ښه انتظام وکړئ ، او هغوې ته دارام اوسهولتونو له پاره ځایونه برابر کړئ ، د لښکرو یوه برخه د تیارسۍ په حال کې وساتئ ترڅو هغوې پهره وکړی ، هسې نه چې د شپې په تیاره کې پرتاب اویا دهغه کاکا دراې سین څخه را ووځې او زمونږ پر خلاف د شبخون هڅه وکړي ، زه اوس دخپلې خیمې په لور ورځم او د خو به مخته شیرشاه سوری ته یو قاصد استوم تر څو دټولو حالاتو څخه یې خبر کړي. او هو ! زما خیمې ته هم ډیره ژر ډوډۍ را ولیږئ. ځکه چې زه ډیره لوږه احساسوم. ددې خبرې سره سم جلال خان جالو ، حاجې خان بیټنې او شجاعت خان درې واړه دلښکر دخوراک څښاک له پاره دهغه ځایه را ووتل . خواص خان هم شیرشاه سوری ته دیوه قاصد دلیږلو له پاره یو کس را وغوښت اوبیا دخپلې خیمې په لور ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې خواص خان خپلې خیمې ته ورسید نوګورې چې په خیمه کې قالینې خپرې دي او د قالینو دپاسه په توشک باندې ګنګا نیمه پرته ده او دخپل کوچني زوې سره په مینه لګیاده ساعت تیروي. دخواص خان دکتلو سره سم یې کوچنې په ځانګو کې واچاوه او بیا یې دخواص خان په لور رامنډه کړه او په پوره ځواک سره یې دخواص خان څخه غیږه چاپیره کړه او ورغاړې وتله. او په خپل ډیره خوږ غږ یې وویل چې:

زما حبیبه ! زه تاته د راجپوتانه دراجه مالدیو د سپه سالار کوپا او دراې سین دراجه پورن مل د قومندان او سالار پرتاب پر خلاف د بریا مبارکي درکوم ، دهغې په دې خبره خواص خان په خندا شو او ویې ویل چې ګوره ګنګا ! په داسې شکل دمبارکۍ د راکولو اړتیا نه شته.ځکه چې زما فتحه ستا فتحه ده په دې کې ستا کړچار هم شامل دې ،ځکه چې هغه کورنۍ ماحول چې تا زما له پاره جوړ کړې دې د همغې په اساس زما کړچار نور هم ډیر ښه شوې دې.

بیا خواص خان دګنګا څخه جدا شو اود ځانګو په لور ورغې ،په دواړو ګونډو کیناست ، او په خندا یې خپل کوچنې ته پیل وکړ ، دهغه سره یې مینه وکړه ، ښکل یې کړ او تر ډیره وخته پورې ورسره په خبرو کې بوخت و. بیا دوباره د کوچني څخه راپورته شو او دګنګا څنګ ته ولاړ. ګنګا ورته یو ځل بیا وویل:

دا دراجپوتانه دراجه مالدیو سالار چې ستا تر مخه لکه د ګوره خر په څیر ځغلیده نو دهغې څخه به د راجپوتانه او دهندوستانو نورو راجپوتانو ته دا راڅرګنده شوې وي چې دکوپا په څیر ناقابل تسخیر او شجاع انسان هم دخواص خا ن تر مخه هیڅ نه دې ، هغوې ته به دا خبره څرګنده شوې وې چې دشیرشاه سورې اعلې سالار خواص خان سره مقابله کول دداسې سالارانو د وس کار نه دې.

دګنګا ددې خبرو په وخت کې خواص خان هغې ته کتل او خندل یې. بیا یې وویل چې:

ګوره ګنګا ! راجپوتان به یو آځې دا خبره نه کوې چې ګویادوې د شیرشاه سورې داعلې سالار خواص خان تر مخه نه شي دریدې بلکه خلک به دا هم وایې چې کوپا د راجه هرکشن دراج کماري (شهزادګۍ) ګنګا میړه خواص خان تر مخه ټینګ نه شو. ګنګا دخواص خان ددې خبرو څخه خوند اخسته. بیا یې دخواص خان دواړه لاسونه ونیول او په قالینو باندې په خپور توشک یې له ځانه سره کیناوه ، تر لږه وخته پورې میړه او ښځې په خپل منځ کې خبرې کولې ،بیا یې خوراک راغې اودواړو په ډیره مینه خپله ډوډۍ وخوړه.

۷۱

یوه ورځ ماښام ناوخته شیرشاه سورې دخپلو زامنو او دخپل سالار برهم جیت سره یوځاې، دراجپوتانې په پوله په خپل پړاو کې ، په خپله خیمه کې ناست و چې دخیمې دروازې ته د کوچیانو دقبیلې سردار فدایې خان اودهغه زوې اسماعیل خان دواړه رغ غلل. فدایې خان د راتلو سره د احترام او درنښت له پاره خپل سر راښکته کړ او ودرید اوشیرشاه سورې ته یې وویل چې:

تاسې زه را بللې وم، ایا زه دننه راتلاې شم . د فدایې خان اودهغه د زوې اسماعیل خان دکتلو سره سم شیرشاه سورې دخپله ځایه راپورته شو دهغه د پورته کیدو سره سم دهغه زوې او دهغه سالار هم راپورته شول ،بیا شیرشاه سورې په ډیر شفقت او مینې سره فدایې خان ته وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

فدای خانه ! ریښتیا هم چې ته مارا بللې یی. خو ته باید دپردیو په څیر په دروا زه کې و نه دریږې ، سمد ستې دننه راشه څکه چې ته خو اوس په یوه ډول زمونږ د لښکر ملګرې یی. او ددې نه علاوه ستا پر ما ډیر زیات احسانات دي چې زه یی بدله نه شم درکولې.

فدایی خان او دهغه زوې اسماعیل خان ډیر خوشحاله شول او خیمې ته دننه ورننوتل. شیرشاه سوری هغوې په خپل څنګ کې کینول ، بیا فدایی خان وویل چې:

درونده او مهربانه شیرشاه ! ته زما دکومو احساناتو خبره کوې. ما خو له تاسره هیڅ احسان نه دې کړې بلکه برعکس ستا پر ما ډیر زیات احسانات دي، ستا سالار خواص خان څو څو ځله له ماسره کومک کړې دې، له ماسره یی بسپنه کړې ده او دا بل ستر احسان دې چې زه اوس ستا په لښکر کې او سیږم او زما د ټولې کوچیانۍ قبیلې مصارف هم تاسې ته در په غاړه دی. دهغه په دې خبرو شیرشاه سوری مسکې شو او ورته یی وویل:

ګوره فدایی خانه ! زما په تا باندې هیڅ ډول احسان نه شته. بلکه ستا پر ما بې شمیره احسانات بار دي. ستا تر ټولو ستر او نه تلافی کیدونکې احسان پر ما دادې چې تا ماته خواص خان راکړې دې ، واوره فدایی خانه ! که ماته خواص خانه نه وې تر لاسه شوې نو زه تاته په ډاډمنه توګه ویلې شم چې هغه فتوحات چې تر ننه پورې مونږ ته په برخه شوې دې ، دهغه پرته په دومره زیاته شمیره برياوې مونږ ته په دومره کمه موده کې شونې نه وې. په دې خاطر ستا له اړخه دخواص خان راکول مونږ ته تر ټولو لوې او ستر احسان دې. چې بدله یی نشم پوره کولې. فداې خان دخوشحالۍ نه وویل: اقا شیرشاه ! ستا وینا بلکل سهي ده ،خواص خان هغه نایابه ګوهر دې چې زما سره یی ارزښت د یوه کاڼې په څیر و. اقا شیرشاه ! که څه هم هغه ما دخپلو اولادونو په څیر روزلې و خو بیا د ګیدړو د نیولو او ښکار کولو په وخت کې چې کوم جوهر موجود و هغه په ښه توګه نه شو رابرسیره کیدې ، خو ستا په لښکر کې د ورګډیدو نه وروسته هغه ثابته کړه چې هغه څومره ارزښتناکه او نه پیدا کیدونکې هیرا ده. د شیرشاه سوری په مخ باندې دخوشحالۍ نښې نورې هم را وځلیدې او بیا یی وویل چې:

فدایی خانه ستا خبره سهي ده. دجنګ په دوران کې فتح او بریا همداسې خواص خان لټوي لکه څنګه چې قیس خپله لیلې لټوله.

خیمه کې تر لږه څنډه پورې خاموشي خپره وه. وروسته بیا شیرشاه سوری وویل:

ګوره فدایی خانه ! اوس په خیمه کې زما د زامنو څخه علاوه زما سالار برهم جیت هم ناست دې ، ما ته په دې خاطر را بللې یی چې ستا او ستا د قبیلې د اړتیاو په اړه ځانته معلومات تر لاسه کړم. ګوره فدایی خانه ! خواص خان د اریل دراجه بیربهان پر خلاف هم بریې تر لاسه کړې دې نو هغه سامان یی چې دهغوې څخه تر لاسه کړې دې دهغې نیمایی زه تاته او ستا قبیلې ته ورکوم تر څو ستاسو د ژوندانه حالت را ښه شي. خو ګوره فدایی خانه ! دا زه په تا باندې د احسان د بارولو په خاطر نه کوم اونه دا دهغه احسان بدله ده چې دخواص خان د راکړې په اړه یی درکوم. اوس ته زما دلښکر یوه برخه یی. په دې خاطر ستاسره اعانت کول زما دنده ده.

په ځواب کې ورته فدایی خان یواځې او یواځې دممنونیت په سترګو وکتل اوبیا یی ورته وویل چې: اقا دا خو ستا مهرباني ده چې ته زمونږدومره غم خورې.شیرشاه سوری ورته یو ځل بیا وویل ، خو دا ځل یی دخپل زوې عادل په لور وکتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عادله زویه ! اوس خو دا ټول ورونه ، برهم جیت ، فدایی خان او اسماعیل خان له ځانه سره کړه او ولاړ شه ،څومره سامان چې د اریل څخه راغلي دي دهغې نیمایی د فدایی خان قبیلې ته منتقل کړئ ،

دشیرشاه سوري دحکم سره سم دهغه زوي عادل ، برهم جیت ، فدایی خان او اسماعیل خان ټول دخپلو ځایو څخه د راپورته کیدو په حال کې وو چې خیمې ته یو ساتونکې راغې ، د تعظیم له پاره یې سر ښکته کړ او بیا یې په ډیر درنښت شیرشاه سوری ته وویل چې: د راجه پورن مل د راښسین د مرکز څخه د خواص خان یو قاصد راغلی او غواړي له تاسره ووینې. دهغه سره ستا په نامه یو ډیر مهم پیغام دي ،نوکه ته یې حکم کوې زه به یې دننه را ولیږم.

د قاصد د غږ سره سم شیرشاه سوری سمدستي دخپله ځایه پورته شو ، دهغه سره دا نور خلک هم دخپلو ځایو څخه راپورته شول ، شیرشاه سوری هغه ساتونکې ته وویل چې دخواص خان قاصد سمدستي دننه راولیږه. هغه قهرجنې شو او ورته یې وویل چې هغه مو ولې ددروازې تر شا درولې دي ؟ هغه ساتونکې بیرون ووت او د لږه ځنډه وروسته یې هغه قاصد له ځانه سره یو ځای خیمې ته را ننویست ، شیرشاه سوري هغه قاصد له ځانه سره کیناوه او ترې ویې پوښتل چې: اوس را ته ووایه چې تا زما د زوې خواص خان څخه څه ډول پیغام راوړي دي او هم دا راته ووایه چې اوس خواص خان چیرې دي او څه کوي ؟ قاصد لږ څه فکر وکړ او بیا یې شیرشاه سوری ته وویل:

اقا ! تاته به دا خبره رارسیدلې وی چې په مالوه کې حاجي خان بیټني او شجاعت خان دواړو یوځای د ناصرخان بغاوت او دملوخان سرکشئ و ځپلې ، ملوخان ماتې وخوړه او د خاندیش په لور وتښتید. تاسې ته به په دې هم خبر شوي یاست چې د اریل راجه بیربهان ته دماتې د ورکولو وروسته خواص خان هم دمالوه په لور را روان و. خو مالوه ته دخواص خان د رارسیدو نه ترمخه په لاره کې یو انقلاب راپیدا شو . هغه وخت چې حاجی خان بیټني او شجاعت خان ملوخان او ناصر خان ته ماتې ورکړه او په مالوه کې یې په یوه ځای کې دخپلو متحده لښکرو سره یو ځای پړاو وکړ چې پر هغوې باندې شبخوني حمله وکړل شوه . شیرشاه سوري ترې په حیرانتیا سره وپوښتل چې ؟

په حاجي خان بیټني او شجاعت خان باندې شبخون چا کړې و؟ څکه چې هغوې دواړو د ناصرخان او ملوخان ته دماتې ورکولو نه وروسته هلته پړاو کړې و ، قاصد ورته په ځواب کې وویل چې:

اقا !د راجپوتانه د راجه مالدیو سالار کوپا د یوه لښکر سره یو ځای مالوه ته تللې و ،هغه هلته خپل لښکر ته پړاو ورکړ او خپل یو نائب یې دهغه قومندان وټاکه ، او پخپله د راې سین مرکز ته د پورن مل سره د کتلو له پاره ورغې ،هغه د پورن مل سره سازش وکړ او هغه ته یې لالچ ورکړ چې په مالوه باندې ولکه وکړي او په دې توګه په خپلو ځواکونو کې ډیرښت راوړي ،پورن مل د کوپا سره اتفاق وکړ او بیا یې خپل نیمایی فوځ دخپل وراره او سپه سالار پرتاب تر قومندې لاندې دهغه سره یو ځای راولیږه ،بیا همدغه متحده لښکر چې د کوپا او پرتاب تر ګډې قومندې لاندې را یوځای شوې و د شجاعت او حاجي خان پر خلاف شبخون وکړ. خو دهغوې شبخون دیر وینه تویونکې و او حاجي خان بیټني او شجاعت خان ته یې ډیر تاوان ورساوه ، په دې اساس هغوې دواړو ماتې وخوړه او وتښتیدل. کوپا او پرتاب د فاتحینو په څیر په ډیره خوشحالۍ سره د راې سین لور ته روان وو چې په لاره کې د بندلکنډ په کوهستاني سیمه کې یې خواص خان لاره و نیوله. ددواړو لښکرو تر منځه سخت جنګ و شو چې په هغه کې خواص خان کوپا او پرتاب ته سخته ماتې ورکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

،هغه وخت چې کوپا او پرتاب تښتیدل نو حاجې خان او شجاعت خان هم هلته را ورسیدل ، دماتې خوړلو وروسته کوپا د راجپوتانه په لور و تښتید خو پرتاب دخپلو پاته شونو لښکرو سره یوځای په راې سین کې ځان کلا بند کړ . اوس خواص خان د حاجې خان ، شجاعت خان او جلال خان جالو سره یو ځای دپورن مل دمرکزي ښار څخه بیرون پړاو کړې دې او اراده لري چې راې سین ښار کلا بند کړي او بیا پرې حمله وکړي او په مالوه باندې دحملې نه مخته راجه پورن مل ته سبق ورکړي او دهغې ټولې سیمې د خپلې ولکې لاندې راوړي او بیا په راجپوتانه باندې دحملې له پاره ځان تیار کړي.

د قاصد ددې پیغام د اوریدو سره سم د شیرشاه سوری په مخ دخوشحالۍ څپې راښکاره شوې ،په سترګو کې یې دخوشحالۍ عجیبه شانته منظر ځلیده ،تر ډیره پورې خاموشه ناست و بیا یې د لږ څه فکر کولو وروسته وویل چې: خواص خانه زویه ! څنګه چې ته غواړې همغسې به وشي. لمړی به مونږ پورن مل تر پښو لاندې کړو او دهغې وروسته به دراجپوتانه په لور رور خو زیږو .

شیرشاه سوری یو ځل بیا خاموشه شو د اسې څرګندیدل چې هغه د ویلو له پاره څه ښه الفاظ لټوي ،بیا یې په خیمه کې په لوړ غږ سره وویل چې: خواص خانه ! ته زما هغه زوې یې چې د زمکه په لړزولو ، د غرونو په ټوټه ټوټه کولو ،او د اسمانه د دروازو د پرانستولو په فن باندې ښه پوهیږې.

خواص خانه ! زما د قوم ستر اتل ، د راجپوتانه د راجه مالدیو سالار کوپا د اسې یو ستر جنګجو او نه ماتیدونکې تصور کیږې چې دهندوستان راجپوتان هغه نا قابل تسخیر ګڼي. خواص خانه ! تا هغه په خپله مخه کې د تږو لیوانو په څیر وځغلاوه او ثابته دې کړه چې د اسې جنګجو او ناقابل تسخیر ستا تر مخه د زمانې هسې څک ثابت شوې دې .

تر دې ځایه دخبرو وروسته شیرشاه سوری لږ څه خاموشه شو او بیا یې دخپل زوې عادل په لور وکتل او ورته یې وویل چې: عادله زویه ! د خواص خان ددې قاصد له پاره د خوراک څښاک او د ارام کولو دځاې غم وخوره. بیا ددې قاصد په لور د کتلو په وخت کې شیرشاه سوری یو ځل بیا وویل:

نن شپه ته همد لته په پړاو کې قیام وکړه ،مونږ به یوځای ددې ځایه د راې سین دمرکز په لور حرکت کوو او دخواص خان دغوښتنې په مطابق به دراجپوتانه په ځاې پورن مل ته سبق ورکړو ، ددې خبرې وروسته شیرشاه سوری یوځل بیا خپل زوې عادل ته وکتل او ورته یې وویل چې:

عادله زویه ! اوس تاسې ټول ولاړشئ ، او همدا اوس خپل زیاتې سامانونه راټول کړئ،سبا به لښکر ددې ځایه دراې سین په لور کوچ کوي ، دشیرشاه دحکم سره سم دهغه زوې عادل ، سالار برهم جیت او دخواص خان له لورې راغلې قاصد درې واړه دخیمې څخه ووتل.

بله ورځ سهار وختې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې دراجپوتانه سرحد ته د راجه پورن مل د مرکز راې سین په لور وخو زید.

۷۲

دماخستن د لمانځه څخه لږه شیبه وروسته شیر شاه سوری د راې سین دښاره بیرون دخواص پړاو ته ورسید. کله چې خواص خان ته دشیرشاه سوری دراتلو په اړه خبر ورکړل شو چې شیرشاه د خپل لښکر سره یو ځاې دلته را رسیدلې دې نو سمدستې یې حاجې خان بیټنې ، شجاعت خان او جلال خان جالو له ځانه سره یو ځاې کړل او دشیرشاه سوری د ښه راغلاست له پاره دشپې په تیارو کې بیرون

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووتل. دشپې په تیاروکې دخواص خان دلښکردخیمو تر مخه هرهر ځای اورونه بل و ، مشالونه را ځوړند شوي و ، شیرشاه سوری د خواص خان د کتلو سره سم دخپله آسه راکیوت ، خواص خان ته ورغاړې وت او هغه یې په تندي باندې ښکل کړ اوبیایې ورته وویل چې: خواص خانه زویه تا هغه جنګ ګټلی دی،تا هغه کار کړی دی چې د عام انسان د وسه نه و پوره . تا ګوپا ته ماتې ورکړې اوپه یوه ډول دې ناممکن ممکن و ګرځاوه ، خواص خان ورته په ځواب کې څه و نه ویل ،بس د ممنونیت په سترګو یې شیرشاه سوری ته کتل ، بیا خواص خان د شیرشاه سوري لاس و نیوه او د پړاو په لور ورسره روان شو . شیرشاه سوری خواص خان ته یو ځل بیا وویل چې:

خواص خانه زویه ! ته کملاوتي خپلې خیمې ته یوسه ، ګنګا او نیرما به د فدایی خان خیمې ته منتقل کړل شي ،په همدې وخت کې فدایی خان هم را نژدې شو او دشیرشاه سوری په لور یې دکتلو په وخت کې وویل چې: اقا ! زه به په دې لړ کې دخواص خان سره مرسته وکړم، شیرشاه سوري ورته یو ځل بیا وویل چې: تاسو دواړه ولاړ شئ زه به پخپله د لښکر د پړاو او دهغوی د خوراک څښاک له پاره تیاری وکړم.

دهغه په دې خبره خواص خان او فدای خان دواړه یوې لورې ته شول ، فدایی خان ګنګا او نیرمل دواړه دخپله ځانه سره د قبیلې خیمو ته یوړې ، په داسې حال کې چې خواص خان په ډیره مینه کملاوتي له ځانه سره کړه او دخپله ځانه سره یې خیمې ته یوړه . هغه یې دخپل ځان سره کینوله ، ډوډۍ یې یو ځای ورسره وخوړل اوبیا راووت او دشیرشاه سوری سره دراغلي لښکر له پاره یې د خوراک حښاک د تیارولو حکم وکړ.

بله ورځ شیرشاه سوری دخپلو نورو سالارانو او خواص خان سره یو ځای د رای سین د ښار په لور ولاړ. دهغوی سره په دې وخت کې دهغوی ساتونکې ډلې هم وې. هغوی لمړۍ دښار د شاوخوا سیمې وکتلې. د رای سین ښار د اوسنۍ بهیلسه په جنوب کې څوارلس میله واټن کې او د اوسني بهوپال دښار څخه نژدې ۲۷ میله شرق لورې کې پروت دی. نن هم ددې کلا ښې ښانې شته چې د وندهیاچل د کوهستاني لړیو د په ډیره لوړه برخه کې تر سترګو کیږي.

دا کلا او ښار دبیتواندې په لور نژدې اوه میله سیمه کې پرته ده د وندهیاچل دکوهستان په کومه لوړه کې چې دا واقع شوې وه نو دهغې لورې شمال او جنوب څخه دوه غرنۍ ویالې د غرونو نورې لړۍ یو دبل څخه جدا کوي . په همدې خاطر د کلا ټینګښت او استحکام نور هم زیات وي.

د رای سین دشاوخوا سیمو د جایزې د اخستلو وروسته شیرشاه سوری بیرته خپلې خیمې ته راغې اودخپلو زامنو څخه اخوا بې خواص خان ، او نورو سالارانو سره په رای سین د حملې کولو په جنګي پلان باندې غور پیل کړ.

که څه هم خیمې ته د رانتوتلو وروسته هغه تر لږه ځنډه پورې خاموشه و خو وروسته یې بیا خپلو زامنو ، اونورو سالارانو ته وویل چې :تاسو ټولو زما سره یو ځای د رای سین د کلا جایزه واخستله ،اوس وواياست چې په دې ښار دحملې کولو له پاره به کوم تاکتیک استعمال کړل شی ، خو واورئ ، تر هغو چې زما د ذاتي رای پورې اړونده ده ، هغه داده چې د رای سین دکلا په مقابل کې چې کومې غرنۍ سیمې دي په هغوی باندې ولکه کول اړین دي ، په دې غرونو باندې تر ټولو لمړۍ توپونه نصب کړئ ، څرنګه چې د رای سین د کلا دیوالونه د غرنیو لړیو په واسطه خوندي شوي دي ، نو په دې خاطر ددې کلا د سوبې کولو اویا ورته د ننوتلو له پاره مونږ ته په کار دي چې دکوم لوړ ځای څخه د کلا دیوالونه ترضربې لاندې و نیسو ، په دې صورت کې به مونږ څه ګټه تر لاسه کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شیرشاه سوري غلې شو نو خواص خان ورته وویل چې:

درونده شیرشاه ! ستا وړاندیز په خپل ځای سهي دې او مناسب هم دې. مونږ ته په کار دې چې خپله توپخانه دښار په کوم ستر او پورته ځای کې نصب کړو، په دې توګه مونږ څه ترلاسه کولې شو خو ترڅنګ یې زه یوه بله مشوره هم درکولې شم. دهغه په دې خبره شیرشاه سوری ټکان وخوړ او ویې ویل چې:

خواص خانه زویه، ته وو ایه چې له تا سره څه ډول وړاندیز شته. ترڅو عملې کړل شي خواص خان ورته وویل چې:

شیرشاه سورې ! ته پوهیږې چې په اوسني وخت کې پورن مل په دوو ښارونو حکومت کوي، یو یې رای سین او بل یې چندریري دې. دپاته کوچنیو کوچنیو کلیو څخه نه پورن مل ته کومک رسیدې شي او نه هغوې ددې توان لري چې بسپنه ورسره وکړي، که مونږ یو اځې راې سین کلابند کړو نو هغه ته به د هغه د بل ښار ګوتې چندریري څخه په پرلپسې توګه کومک رارسیږي او په دې توګه به دا کلابندي ډیره اوږده شی، او په پورن مل باندې به زمونږ له پاره قابو پیدا کول که ممکن وي خو ستونزمن به هم وي.

زما وړاندیز دادې چې د لښکرو یوه برخه د چندریري په لور ولیږو ترڅو هغه ښار هم کلابند کړي، نو که په دې توګه مونږ دواړه ښارونه په یوه وخت کې کلابند کړو نو بیا به ددې دواړو ښارونو څخه یوه ته هم کومک نه شی وررسیدلې. په دې توګه به مونږ به اسانۍ سره وتوانیږو چې پورن مل تر پښو لاندې کړو.

خواص خان د لږڅه فکر کولو وروسته بیا دخبرو لړۍ پیل کړه او ویې ویل چې: دچندریري په لور د لښکرو د لیږلو وروسته باید مونږ خپله توپخانه په کوم ستر ځاې کې نصب کړو او بیا دراې سین دکلا په بیرونی دیوالونو باندې ګوله باري وکړو، ددې کار له پاره باید مونږ خپل پاته لښکر هم په درې برخو باندې وویشو ، یوه برخه یې د کوهستان لړۍ په لوړو ځایو باندې او پاته دوه برخې د ښار دديوالو دهغو برخو سره نزدې پټ کینی کومه برخه چې زمونږد توپخانې د ضربې لاندې راځي

دښار په دیوالونه به په پرلپسې توګه د توپ ګولۍ وریږي، کله چې د ښار کوم دیوال را پریوځې او یا پر هغې کې کوم سوری راپیدا شي او بیا دښار فوځونه دهغې دبیا رغولو له پاره رامخته کیږي نو په سنګرو کې ناست دواړه ډلې لښکرې به پر هغوې حمله کوي، هغوې به له منځه وړي او په دې توګه به دښار دننه د ننوتلو له پاره لاره هموارہ شي، ځکه چې ما اوریدلي دې چې دراې سین د کلا دیوالونه دوه پوړه لري.

کله چې خواص خان غلې شو نو شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه ! کوم وړاندیز چې تا وکړ په خداې سوګند چې زما په زړه کې هم همداسې تیریدل ، ماته خو ددې نه غوره اوښه بل وړاندیز نه تر سترګو کیږي. اوس به همدغې ستا وړاندیز اوپلان ته اخري شکل ورکړو ، واورئ ! چې زه به دلږې شیبې وروسته لښکر په څلورو برخو وویشم. یوه برخه به زما زوې جلال خان له ځانه سره یوسې او د چندریري ښار به کلابند کړي ترڅنګ به یې جلال خان جالو هم دهغه سره دهغه د نائب په څیر ولاړ شي. دوې دواړه به د چندریرې د کلابندۍ اودهغې د فتحې کولو هڅې وکړي، دلښکر پاته درې واړه برخو څخه به یوه یې د خواص خان تر قومندې لاندې ، اوحاجې خان بیټنې به یې نائب وي ، دلښکرو دریمه برخه به زما د زوې عادل تر قومندې لاندې وي او شجاعت خان به یې نائب وی او اخري برخه به یې له ما سره ځې چې برهم جیت به مې معاونت کوی. خواص خان او عادل خان دواړه به دخپلو لښکرو سره دکلا ددیوالونو خوا او ته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

همغه ځایو کې سنګرونه نیسي چیرې چې مونږ ګوله باری کوو. زه به دخپل لښکر سره یوځاې د توپخانې څارنه کوم او د ښار د دیوالونو په هغو برخو به ګولۍ وروم چې خواص خان او عادل خان ورسره نژدې سنګرونه نیولي دي.

ددې خبرې سره سم شیرشاه سوری دخپلو جنرالانو دا غونډه پاې ته ورسوله ، بیا د شیرشاه سوری زوې جلال خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې د چندریري په لور وخوزید. جلال خان جالو ورسره د نا ئب په څیر ولاړ.

پاته لښکر خپله توپخانه دراې سین سره نژدې یوه لوړ ځاې ته وخیژوله اوشیرشاه سوری یې تر څنګ پړاو وکړ. خواص خان اوعادل خان هم د ښار ددیوالونو هغه برخې ته ولاړ کومې چې د ګولیو ورولو له پاره په نښه شوې وې.

۷۳

دراې سین راجه پورن مل د خپلې لور پاروتي او دخپل سالار او وراره پرتاب سره یوځاې د رای سین دکلا په یوه لوړ برج ولاړ و اوپه خپل مخکې یې په یوه لوړ غر دشیرشاه سوری د توپخانې د نصبولو څارنه کوله. په همدې وخت کې دهغه یو جاسوس په ډیره منډه ځان ور ورساوه ، دهغه دراتلو سره سم پورن مل هغه لورې ته متوجه شو اوغوښتل یې څه ترې وپوښتي چې هغه مخبر ورته وویل :

مهاراجه ! ما تاته د شیرشاه سوری دلښکر په اړوند ډیر مهم خبرونه راوړې دي ، هغه د هغه مخامخ کوهستاني لړۍ په سر باندې خپله توپخانه نصب کړې ده . اوپخپله هم دخپل لښکر د یوې برخې سره همتله رسیدلې دې ، اوس د شیرشاه سورې د جنګ پلان دادې چې : هغه به دهمغه ځایه دښار بیروني دیوالونه ترضربې لاندې نیسي او دديوالونو د له منځه وړلو هڅې به کوي، هغوې هغه ځاې د مخه په نښه کړې دې . دهمدې دیوال شاوخوا کې د شیرشاه سوری سالار خواص خان اودهغه زوې عادل خان پټ سنګرونه نیولې دي ، دهغوې آند دادې چې کله ګوله باري پیل شی او د راې سین ددیوال دا برخه له منځه ولاړه شي نوبیا به د شیرشاه سوری سالار خواص خان اودهغه زوې عادل ددوو مختلفو سیمو څخه دکلاد دغه راپریوتې دیوال څخه را ننوځي او دوه کاره به کوي ، لمړۍ داچې هغوې به ددیوال ددې برخې دبیا جوړولو کارنه پریږدې چې تر سره شي اودهغې په بیا جوړونکو به حمله کوي ،تر څنګ به یې هغوې د ښار ددیوالونو هغه ډیره نازکه برخه هم وینې تر څو دهغې لارې شیرشاه را ننوځي.

تر دې ځایه دخبرو وروسته هغه مخبر خاموشه شو خو وروسته یې یوځل بیا په خبرو پیل وکړ: مهاراجه ! ددې نه اخوا یوبل مهم خبر دادې چې شیرشاه سوری خپل یو زوې جلال خان د چندریري په لور دخپل لښکر سره یو ځاې استولې دې. شیرشاه سوری دهغوې څخه غوښتې دې چې چندریري سوبه کړې او یا یې داسې کلک کلابند کړې چې دهغه ځایه راې سین ته کومک و نه رسیږي.

کله چې هغه جاسوس خاموشه شو نو راجه پورن مل تر یوه وخته پورې په فکر کې ډوب شو بیا یې دهغه جاسوس څخه وپوښتل چې ته خو نور څه ویل نه غواړې؟ هغه د نفې په توګه ورته خپل سره وخوځاوه . بیا پورن مل په ټیټ اواز سره وویل چې ، ته نور ور تلاې شې . دهغه په دې خبره هغه جاسوس دهغه ځایه ولاړ. دهغه دتللو وروسته راجه پورن مل دخپلې لور پاروتي او خپل وراره او د قواو سالار سره په خبرو پیل وکړ.

اوس تاسو دواړه وواياست چې څه کول په کار دي ؟دهغې وروسته به زه تاسو دواړو ته خپله دجنګ نقشه وړاندې کړم . په ځواب کې پرتاب او پاروتی دواړه تر لږه وخته پورې خاموشه و او څه فکر یې کاوه . دلږ څه ځنډ وروسته یې په خپلو کې سره خبرې وکړې اوبیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتاب خپل کاکا پورن مل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې : ستا د پوښتنې په اړه چې ما او پاروتي په خپلو منځوم کې مشوره وکړه، دهغې په مطابق زمونږ د دواړو اراده ده چې مونږ به خپل لښکر په درې برخو ویشو . دلښکرو یوه برخه ستا په قومنده کې اوسي او دکلا د دیوال دهمدې برخې څخه چې مونږ په کې همدا اوس ولاړ یو څارنه کوي. خو دلښکر پاتې دواړو برخو څخه به یې یوه زما او بله د پاروتي د قومندې لاندې وي. که چیرې دشیرشاه سوری د ګوله باریٔ څخه زمونږ دکلا دیوالونو ته کوم زیان ورسید او مسلمانان دهغې د کومې برخې په راپرځولو باندې برې و موند نو زه او پاروتي به دواړه دخپلو لښکرو سره هڅه وکړو چې حمله راوړونکې راننوتلو ته پرې نږدو . ما پاروتي ته ویلي دی چې د شیرشاه سوري د زوې عادل خان مقابله وکړی خو هغه وایی چې هغه به دخواص خان په تمبولو او دهغه د مخنیوي له پاره کار وکړي. په دې اساس پاروتي دا وړاندیز کړې دې چې څرنګه چې خواص خان پخوا ماته او کوپا ته ماتې راکړې ده نو په دې خاطر اوس به زه په خپله دهغه سره خپل قسمت ازمویم. نو که چیرې دښمن د دیوال په راپرزولو باندې بریالې شی نو مونږ دواړه به دخپلو لښکرو سره یو ځای دخواص خان او عادل خان لاره و تړو . او پرې به یې نږدو چې د دیوال د لوېدلې برخې څخه د ننه کلا ته را ننوځي او که را داخل هم شی نو مونږ دواړه به یې په بیرته تېل وهلو باندې بریمنده شو . خو ته به هغه وخت د دیوال د پاسه په هغوې د اسې غشي وروې چې هغوې د دیوال څخه د را ننوتلو جوګه نه شی او نه زما او پاروتي تعقیب وکولې شي .

راجه پورن مل دخپل وراره پرتاب او دخپلې لور پاروتي د وړاندیز څخه ډیر خوشحاله شو او بیا یې په خنداکې وویل چې :

ګوره پرتابه زویه ! زه ستا او د پاورتي د دې پریکړې ملاتړ کوم، همستاسو د وړاندیز له مخې به فوځ په درې برخو باندې وویشو ، تاسې دواړه دخپلو لښکرو سره یو ځای د خواص خان او عادل د مقابلې له پاره ځانونه چمتو کړئ او زه به دخپلو لښکرو سره یو ځای دهغو برجونو په سر و دریږم او دغشو ورولو په اساس به پرې نږدم چې خواص خان او عادل خان مخته راشي . د دې خبرې سره سم ، پاروتي ، پرتاب او پورن مل درې واړه د دیوال څخه را ښکته شول .

۷۴

د لږ وخت وروسته دشیرشاه سوری توپخانې ، د شیرشاه په حکم د راې سین په ښار باندې ګوله باري پیل کړې وه ، لمړۍ څو ګولۍ د دیوال څخه لږ څه اخوا و لګیدې . بیا کرار کرار توپچې خپله نښه سهي کړه او د راې سین د ښار د دیوالونو بیرونې لورې یې خپل هدف وګرځآوه . که څه هم د کلا د دیوال دا برخه چې ګولۍ پرې په پرلپسې توګه لګیدې د غره په څیر کلکه ولاړه وه خو د پرلپسې او نه ماتیدونکې لړۍ په زور د دې کلا د دیوال په یوه برخه کې درزونه راپیدا شول ، ان تر دې چې د ماښام څخه لږ څه د مخه شیرشاه سوری د راې سین د کلا د دیوال د یوې برخې په رانړولو باندې بریالې شو .

کله چې د ښار د کلا د دیوال دا برخه را پریوته ، نو د پخوا څخه د جوړ شوي پلان په اساس شیرشاه سوری د ګولیو ورول بند کړل ، او س نو دخواص خان او عادل خان کار پیل شوې و . هغوې تر اوسه هم په سنګرونو کې ناست و و . دواړه کرار کرار د خپلو سنګرونو څخه راووتل او د دیوال د راپریوتې برخې په لور ور او ړده شول. لمړۍ خواص خان د همغې ورانې برخې څخه کلا ته ورننوت. د خواص خان په ورننوتلو سره یو قیامت جوړ شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه باندې د مخې له اړخه د راجه پورن مل لور پاروتي د خپل لښکر سره د سوځونکې او ر په ځير حمله راوړه. په همدې وخت کې عادل خان هم د خپل لښکر سره يو ځاې د همدې مات ديوال څخه ورتير شو او کلا ته ورننوت. په عادل خان هم د پاروتي په څير پرتاب د خپل لښکر سره يو ځاې يرغل راوست.

پاروتي د نارينه و په کاليو کې وه ، په دې خاطر هيچا نه پيژندله چې دا به د راجه پورن مل لور پاروتي وي. خو خواص خان د هغې حمله و تمبوله. تر څنګ يې د خپلو لښکريانو سره يو ځاې د «کن فيکون» د نغمو او د تکبير د اوازونو سره يو ځاې د پاروتي په لښکرو باندې يرغل وروست او د پاروتي په لښکر کې يې داسې يو توپان جوړ کړ چې د هغوې حالت يې د بد نه د بدتر په لور يوړ. د خواص خان په لور د کتلو سره سم د شيرشاه سوری زوې عادل خان هم د پرتاب لښکر د همداسې قهر او غضب لاندې راوست او په هغوې داسې ګذارونه پيل کړل چې شين اسمان يې پرې تور وګرځاوه .

پرتاب او پاروتي تر ډيره پورې د خواص خان او عادل خان د حملو تر مخ و نه دريدل، هغوې د خپلو ځانو او د خپلو لښکرو د خوندي ساتلو په خاطر يو بل ته اشاره وکړه او وتښتيدل . کله چې خواص خان د پاروتی او عادل د پرتاب تر شا ولاړل نو د کلا د داخلي برجونو څخه پرې غشي لکه د باران په څير را ووريدل. هلته پورن مل د خپل لښکر سره يو ځاې ولاړ و . د غې غشو د خواص خان او عادل خان لښکرو ته پوره زيان واړاوه ، په دې خاطر خواص خان د خپل لښکر سره يو ځاې د مات ديوال د برخې څخه بيرته بيرون ولاړ ، عادل خان هم د خواص په قدم ولاړ او خپل ځواکونه يې د هغه ځايه را وويستل.

پرتاب او پاروتي د خواص خان او عادل خان څخه د تيښتې وروسته ،کله چې د ښار د مخالف لورې د شاه پنا د دروازې څخه د ننه راغلل نو هلته يې وکتل چې پورن مل ولاړ دې. په دې وخت کې پاروتی او پرتاب يو د بل سره مشوره وکړه او خپلو فوځونو يې د ديوال تر څنګ په پراخه ميدان کې د پړاو کولو حکم وکړ . خو هغوې دواړو خپل اسونه را وځغلولو او د پورن مل څنګ ته راغلل. دواړه د را رسيدو سره د پورن مل مخکې و دريدل. پاورتي غوښتل خپل پلار پورن مل ته څه وواېي خو پورن مل پرې را مخته شو او ورته يې وويل چې :

پاروتي او پرتاب ! کله چې ما ستاسو د ماتې په اړه واوريدل ډيره زيات خفه شوم. ما خو هيله درلوده چې د شيرشاه سوری هغه لښکر چې د لته په سنګر کې ناست دې هغه به تاسو دواړه له دې ځايه وځغلوئ او مونږ ته به دا فرصت را په برخه کړئ چې د کلا د ديوال هغه لويدلې برخه به بيرته جوړه کړو . خو ستاسو د دواړو ماتې زه د انديښنو سره مخ کړې يم.

پلارجانه ! فتحه او ناکامي دواړه خو د يو چا نه يو چا په لمن کې راپريوځي . که نن مو ماتې وخوړه سبا به بيا بريمند شو ،دا خبرې پاروتي په ډيره مينه خپل پلار ته کولې. هغې يو ځل بيا خپل پلار پورن مل ته په وينا کې وويل :

پلارجانه ! ما د شيرشاه سوری د سالار خواص خان مقابله وکړه په داسې حال کې چې پرتاب د شيرشاه د زوې عادل خان په مقابله کې ولاړ و . په دې کې شک نه شته چې د هغې دواړو د جنګ تګلاره زمونږ له پاره نوې وه . خو د دې سره بيا هم زه تا ته ويلې شم چې په خپله شيرشاه او د هغې دا دواړه سالاران نه ماتې خوړونکې نه دي . مونږ بايد خپلو هڅو ته دوام ورکړو او زه هيلمنه يم چې که چيرې مونږ خپلو هڅو ته همداسې دوام ورکړو او دا کلابندې اوږده کړو نو شيرشاه سوری به د کلابندۍ څخه په تنګ شي او د دې ځايه به د تللو په لور مجبور شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره لورجانې ! ستا ژبه دې مبارکه وی ، خو ماته دا سې څه نه تر سترګو کيږي ، او س خو شیرشاه سوري زمونږ دا ښارونه کلابند کړي دي او هغه به دد ې ښارونو د نیولو پرته شاته ولاړ نه شي ،اوبيا لږ څه مخته ديوه قاصد په لاسو دا خبر هم راغلې د ې چې د شيرشاه سوری زوې جلال خان د خپل لښکر د يوې برخې سره زمونږ دويم ښار چندريري هم کلابند کړې دې په دې خاطر دبيرون نه مونږ ته کومک رارسيدل هم بند شوي دي .نو که چيرې دا لړۍ همدا سې دوام وکړي نو ډير ژر به د شيرشاه سوری زوې جلال خان چندريري په خپله ولکه کې واخلي . او س خو شيرشاه سوري پخپله دخپلو ستر و سالارانو سره يوځاې زمونږ ښار کلابند کړې دې او مونږ ته دهيڅ لورې دکومک د رارسيدو هيله نه شته . زمونږ سره خو يوآځې د چندريري ښار و چې د کومک د راتلو هيله ترې کيده ، دهغې د کلابندۍ وروسته خو ،زما زامنو ، مونږ بلکل بې ياره اومددګاره پاته شوي يو. دا خبرې پورن مل په ډيرې عاجزۍ اوبيچارګۍ سره وکړي اوبيا غلې شو.

په دې وخت کې پرتاب اوپاروتي په ډيره حيرانونکې توګه پورن مل ته کتل ،بيا پرتاب دپورن مل د انديښنو د لرې کولو له پاره څه ويل غوښتل چې پورن مل ورته په خبرو پيل وکړ.

واورئ زما بچيانو ! هغه توپونه چې شيرشاه سوری د دې غره په څوکه اېښودې دي ،دهمغې په کومک سره يې دراې سين دکلا بيروني ديوالونه ورمات کړل ، اوس تاسو زما دا يوه خبره له ځانه سره وليکئ چې ددې ديوال دماتولو وروسته به شيرشاه سوری همدا سې غلې کښينني. ددې ديوال دماتولو وروسته دهغه او دهغه د ځواکونو حوصلې ډيرې ستر ې شوې دي ، اوس به هغه په نورو ديوالونو باندې حمله کوي اوپه هغوې به هم په پرلپسې توګه ګولۍ وروری ، اودا ديوالونه دډيرو ګوليو دورولو زور نه لرې. رالويږي اوبيا چې د ښار کوم حشر نشر وي هغه د وتلو څخه بيرون دې.

پلار جانه ! که چيرې ستا په ذهن کې همدا سې انديښنې وي نو ايا ددې انديښنو څخه د وتلو کومه لاره دې هم په ذهن کې شته ؟ پاروتي دخپل پلاره دغه پوښتنه په ډيره نرمه او خوږه ژبه وکړه. پورن مل د ځواب په اړه لږ څه فکر وکړ اوبيا يې وويل چې :

واورئ زامنو ! په دښمن باندې دسخت ګذار کولو له پاره له ماسره يو وړانديز شته. اوهغه دا چې ، مونږ بايد ددې خبرې انتظار و نه کړو چې شيرشاه سوري به کله زمونږ د ښار په نور و ديوالو باندې ګوله باري پيلوي ،زماپه آند چې مونږ بايد په خپل اخري تدبير باندې عمل وکړو . اوهغه داچې : مونږ بايد دخپل ټول لښکر سره يو ځاې په خواص خان اوعادل خان باندې حمله وکړو. که چيرې مونږدهغوې دواړو په مقابل کې برياوې تر لاسه کړې او هغوې ته مو ماتې ورکړه اوددې ځايه مو و شړل نوبيا خو به په همد ې کې زمونږ ګټې را نغښتې وي. ددې وروسته به مونږ د ديوال د رالويدلې برخې په جوړيدو هم پيل وکړ اې شو اوخپل توان او ځواک به نور هم مستحکم کړو.

خو که چيرې دخواص خان اوعادل خان په مقابل کې مونږ دناکامۍ سره مخ شو نوبيا به مونږ خپل ټول لښکر دخپلې کورنۍ سره يوځاې واخلو او د بيتواندی په لور به ولاړ شو. هلته به دبيتواندې په ځنګلونو کې پناه واخلو ، ځرنګه چې دا ځنګلونه دکوهستانې لړيو په منځ کې پراته دي نوپه دې اساس به شيرشاه سوری زمونږ سره د بيتواندي څخه اخوا دګونډوانه په ځنګلونو کې دلاس اچولو اوټکر کولو هڅه ونه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تردې ځايه دخبرو وروسته پورن مل خاموشه شو ، دهغه په دې وړانديز باندې د تبصرې کولو دمخه پرتاب او پاروتي دواړو په خپلو منځوکې سلا مشوره وکړه ، بيا پاروتي څو قدمه مخته راغله او دخپل پلار پورن مل تر مخه و دريده اوويې ويل چې :

پلار جانه ! زه اوپرتاب دواړه دې پايلو ته ورسيدو چې ستا په دې وړانديز باندې بايد عمل وکړل شي، زمونږ له پاره اخري او تر ټول ښه لاره همدا ده. خواص خان او عادل خان همدا اوس د ديوال دهغه ماتې برخې تر څنګ په سنګر کې دي. زما په فکر چې مونږ بايد دبيرون څخه دهغوې تر شا پر هغوې باندې يرغل راوړو ، په دې توګه به مونږ ته څه برياوې را په برخه شي.

دبګوان شکر دې چې تاسې دواړو زما په وړانديز باندې اتفاق وکړ. پورن مل د خوشحالۍ نه ورته وويل. واورئ بچيانو ! اوس به زمونږ پلان داوي چې مونږ به خپل ټول لښکر دوه ځايه کړو . يوه برخه به يې زما تر قومندې لاندې وي تر څنګ به يې زمونږ ټول خپلوان اوکورنۍ هم زما د لښکر برخه وي. دلښکر بله برخه به ستاسو ددواړو تر قومندې لاندې وي ،تاسو دواړه به يو ځاې د خواص خان پر خلاف حمله کوئ ، زه به دشيرشاه سوری په زوې عادل خان باندې ګذار کوم. که چيرې مونږ بريمنده شو نو زه به وپوهيږم چې تقدير زمونږ ملګرې دې اوکه چيرې دناکامۍ سره مخ شو نوبيا به د پلان په مطابق دبيتواندي څخه تيريږو او دګونډانه ځنګلونو ته به پناه وړو . ددې سلا نه وروسته راجه پورن مل څو کسه سالاران راوبلل اودهغې وروسته يې دښار دننه ټول لښکر دهغه دروازې تر څنګ د راټوليدو حکم وکړ دکومې تر څنګ چې هغه ولاړ و .هغه پرتاب اوپاروتي دواړه و ليږل اوخپل ټول دوستان اوکورنۍ يې دې دروازې ته را وبلل. دپورن مل په حکم پرتاب اوپاروتي دهغه ځايه ولاړل ، لږه شيبه وروسته دپوره تيارۍ کولو سره سم پورن مل خپل ټول لښکر هلته ددروازې تر څنګ راټول کړ اوبيا يې په دوو برخو وويشه.

يوه برخه پورن مل په خپله قومنده کې واخسته. اوبله برخه يې د پرتاب او پاروتي په قومنده کې په ګډه توګه ورکړه. بيا د لښکر دا دواړه برخې د شهر پنا د دروازې څخه په پوره خاموشۍ سره د سمندر درياب په څير ووتلې ، هغوې په ډيره بيړه دخپل منزل په لور ور روانې وې ، پرتاب اوپاروتي دواړه د اور دعذاب په څير د خواص خان په لښکرو د شا له خوا ور پريوتې. دا حمله په ځرګنده توګه ناڅاپي حمله وه خو لکه څنګه چې خواص خان اوعادل خان پخوا هم دغه ډول ناڅاپي يرغلونه په شاتمبولۍ ونو په دې اساس دوې دواړه هم دهمداسې حملې له پاره دمخکې نه تيار شوی و. خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره يو ځاې دپاروتي او پرتاب دلښکر په مقابل کې وجنګيد ، هغه دخپلو تيزو حملو په واسطه په ډيره ګړندۍ توګه مخته ولاړ. دبله اړخه دخواص خان په څير عادل خان هم د راجه پورن مل په لښکرو باندې لکه د توپان په څير ورغلې و ، لږه شيبه سخت جنګ و شو خو دپرتاب ، پاروتي او پورن مل ځواکونه د ماتې اوتباهۍ سره مخ شوي و. د ماتې خوړلو وروسته پاروتي او پرتاب دواړه د پورن مل په لور و تښتيدل. خو په تيښته تيښته کې يې خپل فوځونه بيرته سره را يوځاې کړل اودپخوانې پلان له مخې د بيتوندا له لارې ګونډوانه ځنګلونو په لور يې د تيښتې له پاره ځآنونه تيار کړل. خو کله چې دوې د راې سين څخه ووتل او د بيتواندي په لارې باندې سر شول نو په همدې وخت کې پاروتي ، پرتاب او پورن مل درې واړو په منډو منډو باندې دغې لارې ته ځان راورساوه ، خو هلته دهغوې بدبختي داوه چې شيرشاه سوری يې دخپل توانمند لښکر سره يوځاې په مخکې ولاړو ، کيدې شي چې شيرشاه سوری ، خواص خان اوعادل خان ته دپورن مل دتيښتې دپلان په اړه دمخه مخبرانو خبر ورکړې و. کله چې پورن مل د شيرشاه سوری د لښکر مخې ته راورسيد نو دشيرشاه سوری لښکر پرې حمله وکړه ، تر دې وخته پورې خواص خان اوعادل خان هم دهغوې تر شا رارسيدلی و اودپورن مل لښکر يې تر شا د ضربې لاندې نيولې و. دوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې واړو د پورن مل عسکر يو په بل پسې ورختم کړل ، پخپله پورن مل اوپرتاب دواړه په دې جنګ کې له منځه ولاړل او د پورن مل لور پاروتي ژوندۍ و نيول شوه.

هغه وخت چې پاروتي د شيرشاه سورى مخې ته راوړل شوه نو په هغه وخت کې هلته دشيرشاه سوري د زامنو څخه علاوه خواص خان او څوکسه نور سالاران هم ناست وو. په دې وخت کې خواص خان په ډيرغور سره د شهزادګۍ پاروتي په لور وکتل ، هغه ډيره حسينه ، او ډښه شکل اوصورت خاونده وه . پاروتي ته په غور سره دکتلو وروسته خواص خان شيرشاه سورى ته په غوږ کې وويل :اقا ! که اجازه راکړئ نو زه د پورن مل دلور شهزادګۍ پاروتي په اړه لږ څه ويل غواړم . شيرشاه سوري ورته په خندا شو او ورته يې وويل چې ووايه ته څه ويل غواړې ؟په دې لړ کې تاته له ما څخه د اجازې دغوښتلو اړتيا نه شته. پرته له اجازې هر څه چې ويل غواړې ويې وايه.

زمادرونده شيرشاه ! زه ددې پاروتي په اړه يوه پريکړه کوم. زه هيله لرم چې ته به زما د پريکړې سره اتفاق وکړې. خواص خان دا خبره شيرشاه سوري ته په ډيرغور دکتلو په وخت کې وکړه. کله يې چې شيرشاه سورى غلې وکوت نو ويې ويل چې :

زه غواړم چې دا پاروتي دخپل مهربان فدايي خان کوچياني قبيلې ته وسپارم او هغه يې دخپل زوې اسماعيل سره واده کړي. ايا تاسې په دې لړ کې کومه نيوکه لرئ؟

په ځواب کې ورته شيرشاه سورى په خندا شو او ورته يې وويل :

خواص خانه زويه ! زه پرې هيڅ اعتراض نه لرم ، دغه نجلۍ چې اوس زما تر مخه ولاړه ده زه به يې همتاته وسپارم او ته پخپله پورته شه او خبرې ورسره وکړه. چې ايا دا هم غواړي چې همداسې وشي ؟ زه غواړم چې هر قدم چې اخستل کيږي په هغې کې د دې پاروتي رضا اوخوشحالي هم شامله وي. تر څو نومورې دخپل ژوند پاته ورځې په خوشحالۍ سره تيرې کړي. ددې خبرې سره سم خواص خان راپورته شو اودپاروتي مخې ته ودريد.

پاروتي ! زه دشيرشاه سورى اعلې سپه سالار خواص خان يم. ګوره خورې ! ما د شيرشاه سورى سره د خبرو کولو وروسته ستا په اړه يوه پريکړه کړې ده خو اوس به ددې پريکړې په اړه له تاسره هم مشوره کوم. که چيرې ته په دې پريکړې باندې خوشحاله وې نوبيا به زه پرې دعمل کولو هڅې وکړم. خو دا ياد ساته چې هيڅ پريکړه به ستا دخوشحالۍ اورضا پرته نه کيږي .

خواص خان ددې خبرې وروسته خاموشه شو . پاروتي په خوله څه ونه ويل خو په ډيره حيرانتيا سره يې د خواص خان په لور کتل ، خواص خان ترې يوځل بيا وپوښتل چې: ګوره پاروتي خورې ! ما خو کومه داسې خبره نه ده کړې چې ستا دمزاج خلاف وي ؟ په دې وخت کې پاروتي په ځواب کې وويل چې :ګوره خواص خانه ! زه ددې خبرې په اوريدو سره ډيره حيرانه او پريشانه يم چې دشيرشاه سورى داسې يو سالار چې دهندوستان په زمکو کې ناقابل تسخير ګڼل کيږي، هغه په ډيره نرمه لهجه اوشفقت سره ماته د خور خطاب کوي نو په دې فکر کې ډوبه يم چې زه دا دخپل ځان له پاره يوجال وګڼم او که حقيقت يې قبول کړم.

ګوره پاروتي ! کله چې ما درته خور وويلې نوبيا به دې د ورور په څير دخوروالۍ حق هم ادا کوم. ته هغه فريب مه ګڼه هغه څه چې زه يې وايم په حقيقت ولاړ دي. ستاپه اړه چې ما کومه پريکړه کړې ده دهغې په اړه ستا رضامندي غواړم . زما پريکړه داده پاروتي چې زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غواړم چې تا د خپل یوه دوست او ملګري زوی ته واده کړم. په دې توګه به ته خپل پاته ژوند به خوشحالیو کې تیر کړې ، وو ایه چې ته دې کار ته تیاره یې ؟

دخواص خان په دې خبرو پاروتې په ژور فکر کې ډوبه شوه ، هغه خو دخپل ځان له پاره دکومې بدې او سختې سزا د حکم منتظره وه . خو کله چې ورته خواص خان دا خبره وکړه نو هغه دخوشحالیو نه په کالیو کې نه ځاییده ، دهغې د شکل څخه داسې راڅرګندیده چې هغه په خپلو خیالونو کې دفعتونو لوړو درجو کې الوت کوي. تر لږه وخته پورې خاموشه ناسته وه بیا یې وویل چې: خواص خانه ! هغه څه چې تا وویل ،که چیرې هغه له ماسره بدترینه ټوکه نه وي نوزه به درته ووایم چې زما دخوشحالیو اخري حد به نه وي چې زه د یوه داسې چا چې د زړه ورتیا او شجاعت کیسې یې په ټوله نړۍ کې خپرې وې ماته خپله خور وویلې خبره شاته و غورزوم. ګوره خواص خانه ! هغه څه چې تا وویل سهي دي نو بیا به زه ووایم چې تا دخپلې رویې په اساس زما ددعاګانو ، ارزوګانو او هیلو لمن د ستورو څخه ډکه کړې ده.تا زما څخه دغمونو اوښکې لرې کړې اوزما ذهن دې د خوشحالیو په رڼاو کې را ونغښت

خواص خانه ! هغه څه چې تا وویلې که چیرې هغه زما دقتل اوو ژلو دحکم څخه دمخه زما سره مذاقې نه وي نو دژوند دتیرولو له پاره چې هره لاېحه زما مخې ته راشي نو زه به هغه په خوشحالۍ سره ومنم. دپاروتې دځواب په اوریدو سره خواص خان خوشحاله شو. خپل یوعسکر ته یې اشاره وکړه ، خواص خان ورته وویل چې : په منډه ولاړ شه او فدایي خان اودهغه زوی اسماعیل خان تر دې ځایه راورسوه . هغه عسکر په یوه منډه هغه لورې ته لاړ او لږه شیبه وروسته یې فدایي خان او اسماعیل خان دواړه هلته راورسول. هغوې دواړه د خواص خان تر څنګ کیناستل . خواص خان هغوې ته په کتلو سره وویل چې . زمادرونده فدایي خانه او زما درونده وروره اسماعیل خانه ! دې پیغلې ته وویئ ، نوموړې د راجه پورن مل لور شهزادګۍ پاروتې ده . ما هغې ته دخور غږ کړې دې، ګوره اسماعیله وروره ! ما هغه ستا له پاره خوښه کړې ده . ایاته زما ددې پریکړې سره موافق یې ؟ اسماعیل په ډیر ممنونیت سره خواص خان ته وکتل .

خواص خانه وروره ! زه خو ستا دهیڅ پریکړې د ردولو صلاحیت اوو ړتیا نه لرم. که چیرې تا شهزادګۍ پاروتې زما د ژوند دملګرې په څیر زما له پاره انتخاب کړې وی نو زه به داسې وګڼم چې تا زما لمن ددنیا د ټولو خوشحالیو څخه ډکه کړې ده . داسماعیل له اړخه د ډاډ وروسته خواص خان دپاروتې په لور وکتل او ورته یې وویل:

پاروتې ! دا فدایي خان زما ډیر محترم او زما ډیر زیات دوست دې .اودا دهغه زوی دې . اسماعیل خان نومیږي زه غواړم ته له همدې سره واده وکړې ، ایاته په دې اړه کوم اعتراض لرې؟ دپاروتې څټ ښکته شو او وېې ویل چې نه . ماته هیڅ اعتراض نه شته . دپاروتې دځواب په اوریدو سره خواص خان ډیر خوشحاله شو اوبیا یې په همدې ورځ د شیرشاه سوری سره د سلا مشورې وروسته پاروتې د اسماعیل سره واده کړه .(یو شمیر تاریخ پوهان لیکي چې هغه دراې سین دراجه لور شهزاګۍ د کوچیانو دقبیلې دمشر په واک کې ورکړې وه) .

راجه پورن مل ته دماتې ورکولو اوپه راې سین باندې د ولکې کولو وروسته ،شیرشاه سوری هملته په راې سین کې قیام وکړ. دهمدې قیام په وخت کې د چندریرې څخه قاصد راغې اوشیرشاه سوری ته یې دا خبر ورکړ چې دهغه زوی جلال خان په چندریري باندې ولکه کړې ده ، ددې خبر په اوریدو سره دشیرشاه سوري خوشحالۍ څو هومره زیاتې شوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان په ګړندۍ توګه خپلې خیمې ته ورننوت ، په خیمې کې کملاوتي د خندا او خوشحالیو نه ډکه راپورته شوه او د خواص خان په لور یې ور منډې کړې ، هغه یې په غیږ کې ونیوه او بیا یې د خیمې منځنۍ برخې ته د کیتاستو له پاره له ځانه سره یوړ. بیا یې په ډېره حیرانتیا سره ترې و پوښتل چې :

ماستا دراتلو تر مخه د خپلې خور ګنګا په اړه فکر کاوه ، تا ته خو دهغې د خیرخیریت په اړه د رهتاس څخه کوم خبر نه دې راغلې ، زه دهغې او دهغې د کوچنی دکتلو له پاره ډېره بې قراره یم. په دې وخت کې خواص خان په ډېره عجیبه توګه د کملاوتي په لور وکتل او بیا یې په مړاوې شانته اواز سره وویل چې : ګوره کملاوتي ! زه په خپله هم دګنګا او دهغې د کوچني په اړه اندېښمن یم،تر اوسه پورې دد واړو د خیریت په اړه ماته کوم خبر نه دې تر لاسه شوې. بیا یو ناڅاپه خواص خان خپله خبره بدله کړه او وویې ویل :

ګوره کملاوتي ! زه دبهار په لور کوچ کوم ، زه همدا اوس د شیرشاه سوری له اړخه راغلم ، هلته په بهار کې څو سرکشو ځواکونو زمونږ پر خلاف په بغاوت لاس پورې کړې دې. خو دهغوی د ځپلو او له منځه وړلو له پاره شیرشاه سوری زه ټاکلې یم. نو په دې خاطر به زه د خپل لښکر سره یو ځای سهار وختي له دې ځایه کوچ کوم. نو په دې خاطر زه افسوس کوم چې ته به زما د بیرته راستنید و تروخته پورې همدلته په لښکر کې اوسیږې. ته په دې اړه اندېښمنه کیږه مه ، ځکه زه په خپله ستا په اړه اندېښمن یم. او ډېر ژر به د بیرته راستنیدو هڅه وکړم.

دا چې ته هر وخت د باغیانو د له منځه وړلو له پاره هغه او دې لورې ته سفرونه کوې او ما له ځانه سره نه وړې ماته د ډېر تکلیف او اندېښنې وړ ګرځي ، لمړۍ چې تا زه د راجپوتانه په پولو کې پریښوم او پخپله د بنګال په لور ولاړې نو هغه ورځې هم ما په ډېر تکلیف او انتظار کې تیرې کړې ،اوس ته یو ځل بیا دبهار په لور خوزیږې نو زه نه پوهیږم چې ته به کله بیرته راستنیږې. کملاوتی دا خبرې خواص خان ته د ډېرې مینې نه ډکې لهجې سره په ډېره اندېښنه کې کولې.

ګوره کملاوتي ! ته پوهیږې چې شیرشاه سوری پر ما ډېر زیات باور لرې او هر کله چې کوم ځواک دهغه پر خلاف بغاوت او سرکشي کوې نو بیا هغه دا کار ماته راسپارې. نو په دې خاطر زه دهغې باور او اعتماد ته دوکه نه شم ورکولې ، او بیا شیرشاه سوری پر ما دومره احسان کړې دې چې چیرې هغه زما مرۍ پرې کړې او د فلاح او بهبود له پاره یې استعمال کړې نو خواص خان به ترې انکار ونه کړي. ګوره کملاوتي ! زه له تاسره ژمنه کوم چې ډېر ژر به بیرته راستونیږم. او زه هیلمن یم چې شیرشاه سوري به زما د راستنیدو پورې همدلته په راې سین کې تر هغو و اوسیږې چې په راجپوتانه کې حالات په مکمله توګه زمونږ پر خلاف نه وي ګرځیدلي . کله چې زه دبهار څخه بیرته راستون شم نو بیا به متحده لښکر د راجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف د ټکر له پاره تیاروو. ګوره کملا ! ته اندېښنه مه کوه. په ژوند کې داسې حالات راځي ، بلکه دداسې بیا بیا جدا والي څخه د مینې او ښځې تر منځ مینه نوره هم زیاتیږې. خواص خان یو ځل بیا په ډېره مینه خپل ښځې کملا ته وکتل :

کله چې خواص خان په دې پوه شو چې کملاوتي دهغه په خبرو باندې تر ډېره پوره مطمئنه شوې ده نو بیا دخپله ځایه راپورته شو او ور ته یې و ویل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! زه اوس ځم ، ترڅو خپلو لښکرو ته د تيارئ کولو حکم ورکړم. ځکه چې سبا سهار وختي زه له دې ځايه کوچ کوم .اودکوچ له پاره چې دکومو شيانو د را ټولولو اړتيا ده هغه به پوره کړم. همدا راز به يوځل بيا دشيرشاه سوری سره مشوره کوم ،کيد ې شي چې پر ما نا وخته شي ، ته دماښام ډوډۍ وخوره ، نن دما سختن نه وروسته شيرشاه سوري خپل ټول سالاران را غوښتي دې او همدلته په خپله خيمه کې يې ورته دعوت ورکړی. نو په دې خاطر به زه هم نن ماښامې همدلته دشيرشاه په خيمه کې کوم. بيا دکملاوتی له اړخه دځواب دا وريدو پرته خواص خان د خيمې څخه ووت. کملاوتي په خپل ځای باندې ډاډمنه او مطمئنه کيناسته.

خواص خان دخيمې څخه دوتلو وروسته دخپل لښکر پړاو ته ورغې او هلته د فدايی خان دقبيلې په خيمو کې ور ننوت. اوبيا دهغې خيمې تر مخه و دريد چې دګنګا له پاره ځانګړې شوې وه.خواص خان کرار کرار خيمې ته ور ننوت ، ويې کتل چې ګنګا او نيرمل دواړه د کوچنی سره په لوبو بوختې دي. نيرمل دخپله ځايه راپورته شوه او خواص خان ته يې مخ کړ او و يې ويل:

خواص خانه ! ګنګا په ډيره بې قرارۍ سره ستا انتظار کاوه. زه ورسره کيناستم اودهغې زړه ته مې تسلي ورکوله ، تا دلته په راتلو کې لږڅه ځنډ وکړ په ځوا ب کې ورته خواص خان وويل چې:

نيرمل ته کينه ! هغه خبرې چې زه يې دګنګا سره کول غواړم ، زه پوهيږم چې په هغو کې ستا شتون هم اړين دي. دخواص خان دوينا سره سم نيرمل دګنګا تر څنګ بيرته کيناسته. خواص خا ن لمړۍ دخپل کوچنې سره مينه وکړه اوبيا د ګنګا تر څنګ کيناست ، ګنګا تر يوه وخته پورې په ډيره مينه خپل خاوند ته کتل اوبيا يې ورته وويل:

ستا کالي خيرن شوي دې او ما په خپلو لاسو تاته نور کالي جوړ کړې دي. زه غواړم چې ته لمړۍ غسل وکړې اوبيا نوي کالي واغوندې اوبيا له ما سره خبرې وکړې.

که چيرې زه دلته له تاسره نوې کالي واغوندم او بيا کملاته ورشم نو هغه به هرو مرو وپوښتي چې دا نوي کالي ما دکومه کړي دی؟ نوبيا به له ما سره هيڅ ځواب نه وي ، او که چيرې زه هغې ته کوم معقول ځواب ور نه کړم نو هغه به شک وکړي. ګنګا سمدستې دخواص خان خبره پرې کړه او وويې ويل:

که چيرې هغه در څخه وپوښتي نو ته ورته ويلې شې چې دراې سين د فتحې په خوشحالۍ کې شيرشاه سوری ماته دا نوي کالی راکړې دي،نوبيا به کملاوتي څه ډول اعتراض وکولې شی. خواص خان د فکر کولو په توګه سر ښکته کړ.

ګوره ګنګا ! ستا خبره سهي ده ، زه به غسل وکړم او کالی به بدل کړم.خو لمړۍ هغه څه واوره چې زه يې درته وايم. ګنګا اونيرمل دواړو هغه ته غوږ کيښود ،بيا ورته ګنګا وويل چې: ډيره ښه. هغه څه چې ته وايې اوس يې ووايه.

ګوره ګنګا ! ما لږه شيبه مخته د شيرشاه سوري سره په تفصيل سره خبرې کړې دي ، سبا سهار به زه له دې ځايه د خپل لښکر سره يو ځای دبنګال په لور روانيږم.ترڅو مهاکوی ته د بغاوت سزا ورکړم. زه به هڅه وکړم چې هغه ژوندې تر لاسه کړم ،هغه فدايی خان ته هم زيان وراړولې دي ، زه غواړم دهغه ټول ملګرې له منځه يوسم ،په دې خاطر سبا سهار زما سره يو ځای دکوچ کولو له پاره تياره اوسه. فدايی خان به دخپلې ټولې قبيلې سره يو ځای له مونږسره هغه لورې ته ځي. ګنګا په تيزو سترګو خواص خان ته وکتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایا په دې لړ کې دې د کملاوتي سره هم خبرې کړې دي ؟ په هر صورت ، هغه ته خو به دې دا ویلي واې چې هغه یو اځې په لښکر کې پرېږدې او ته کومې لورې ته کوچ کوې ؟

ګوره ګنګا ! د شیرشاه سوری سره د تفصیلي خبرو وروسته اودلته ستا څخه لورې ته درا تلو د مخه زه کملاوتي ته ورغلی وم. ما هغې ته ویلي دي چې زه د بهار په سیمه کې د خو باغیانو دله منځه وړلو له پاره هغه لورې ته ورځم په دې خاطر به زه سبا سهار ددې ځایه دخپل فوځ سره یو ځای کوچ کوم ، ما هغې ته عذر کړې چې زما په نه موجودیت کې به هغه خو ورځې دلته په لښکر کې ځانته او سیږي. اوس راته ووایه چې ته نور څه ویل غواړې؟

دخواص خان دځواب به اوریدو سره ګنګا لږ څه ډاډمنه شوه ،تر یوه وخته پورې په فکر کې ډوبه وه او بیا یې وویل :

زوې دې درسره اموخت اخلي ، کله چې ته نه اوسې نو د درواز ې لورې ته ګورې . که چیرې لږه موده نوره هم همدا سې حال وا وسی نو معلومه نه ده چې بیا به ده ته څه پیښیږي . خواص خان په ډیر غور سره دخپل زوې په لور وکتل ،ریښتیا هم هغه په پرانستو سترګو دخپل پلار مخ ته کتل ،خواص خا ن مخته ورغې اودخپل زوې سره یې د زړه دا خلاصه مینه وکړه او بیا یې وویل: وا روه ګنګا ! دا حالت به ډیر ژر پاې ته ورسیږي ،ته ګوره چې زما اوستا په ژوند کې یو شین انقلاب را روان دې . اودا انقلاب به زما د بنګال څخه د راستنیدو وروسته را مخته کیږي. واوره ګنګا ! زه به د ماښام ډوډۍ همد لته له تاسې سره خورم. او تر ډیره به همدلته واوسم. دخواص خان ددې خبرو څخه ګنګا ډیره زیاته خوشحاله شوه ، دخپله ځایه راپورته شوه او د خواص خان ګنډلي کالی یې ورته وړکړه ، دخواص خان دپورته کولو له پاره یې هغه له لاسه و نیوه ، بیا دهغې خوږ اواز د خواص خان په غوږونو کې انګازه شو .

ته خو راپورته شه ، هلته په غسل خانې کې مې ستا له پاره اوبه جوړې کړې دي ، غسل وکړه بیا دا نوې کالي واغونده ،بیا زما څنګ ته راشه او راسره کینه. خواص خان په پټه خوله پورته شو ، ګنګا ورسره یو ځاې غسل خانې ته ولاړه ، خواص خان له ځانه سره نوې لباس راواخست او غسل ځاې ته ورننوت. ځان یې پریمنځه او نوې کالي یې واغوستل بیرون راووت او ګمنځه یې راواخسته ، ویښتان یې پرې ګمنځ کړل ، خپل پخوانې کالی یې بیرته ګنګا ته ورکړل ،بیا راغې او دخیمې په منځنې برخه کې درې واړه کیناستل ، په خپلومنځو کې یې خبرې کولې ،بله ورځ خواص خان د فداې خان د قبیلې او خپل لښکر سره یو ځاې د

بنګال په لور کوچ وکړ. ګنګا هم دخپل زوې او نیرمل سره یو ځاې دهغوې سره په سفر کې روانه وه.

فدایی خان او خواص خان د مهاکوې دمرکز څخه لا لرې وو چې فدایی خان خپل اس ورمخته کړ اوخواص خان ته ور نژدې شو . په دې وخت کې جلال خان جالو هم دخواص خان تر څنګ روان وو. جلال خان جالو دخواص خان د نائب په څیر دهغه په لښکر کې کار کاوه. فدایی خان د خواص خان څنګ ته د رارسیدو سره سم هغه ته وویل :

خواص خانه زویه ! اوس خو دادې مونږ د مهاکوې سیمې او مرکز ته ور نژدې کیدونکې یو ، خو اوس دا سې پلان جوړول په کار دې چې مونږ به په مهاکوې باندې څه ډول حمله کوو ؟خواص خان ورته په مسکا شو او ورته یې وویل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره فدايي خانه ! زما درونده دوسته ! ما هم غوښتل له تا څخه په دې اړه وپوښتم خو ښه شوه چې تا پخپله په خبرو پيل وکړ. د دې خبرې سره سم خواص خان خپله توره دتيکې را وويسته اوپه فضا کې يې پورته کړه ،خپل شاته لښکر يې و دراوه . دهغه د لښکر ددريدو سره سم د فدايي خان قبيله هم تم شوه.

ګوره فدايي خانه ! اوس را ته ته ووايه چې مونږ به تر څه وخته پورې د مهاکوي مرکز ته ور رسيږو. خواص خان ترې وپوښتل:

فدايي خان ورته وويل: ګوره خواص خانه زويه !په کومه توګه چې مونږ روان يو ، نوکه همدا سې ولاړ شو نو تر سبا ما سپښينه پورې به د مهاکوي مرکز ته ور رسيږو.

دفدايي خان د ځواب داوريدو وروسته خواص خان خپل سرټيټ کړ او په فکر کې ډوب شو په دې وخت کې جلال خان جالو اوفدايي خان دواړو په ډير غور سره د خواص خان په لور کتل. خواص خان دخپله ځانه سره اخرې پريکړه وکړه اوبيا يې فدايي خان ته مخ کړ او ورته يې وويل:

فدايي خانه ! پر مهاکويي چې ما دحملې له پاره کوم پلان تيار کړې دی هغه په غور سره واوره. زمونږ ښې لورې ته چې کوم ځنګل دې ته به دهغې ځنګل په لور دخپلې قبيلې سره يوځاې ولاړ شې ، دا سيمې ما کتلې دی او زه هيلمن يم چې دا لاره به نيغه دمهاکوي مرکز ته رسيږي. په ځواب کې ورته فدايي خان وويل:

خواص خانه ! ستا خبره سهي ده. خواص خان ورته په خندا کې وويل چې: نوکه زما خبره سهي وی نو فدايي خانه واوره !ځومره لښکر چې له ما سره دې هغه به زه په دوو برخو وويشم، يوه برخه به يې له ما سره پاته شي اوبله به يې دجلال خان جالو سره يوځاې ولاړ شي. جلال خاه جالو به ستا دقبيلې سره يوځاې اوسې ، مګر دوې به ستا دقبيلې ښې لورې ته مخکې تګ کوی.

واوره فدايي خانه !ته به زما ددې خبرې سره هم اتفاق وکړې چې کله چې مونږ مخته ورځو نو مهاکوي به دهمدې ګڼو ځنګلونو دښې لورې څخه راوزې اوپر مونږ به حمله کوي ،ځکه زما داندازې اوخيال په اساس دهغه مرکز په همدغې لاره چې مونږ پرې روان يو ،په همدې ګڼ ځنګل کې پروت دې. فدايي خان ورته وويل چې: زويه !ته بلکل سهی وايی.

که چيرې دا هم سهي وی ، نو زه به دخپلې برخې دلښکر سره يوځاې دځنګل په چپ اړخه کې ور ننوځم اوپه همدې ځنګل کې به ځان تری تم کړم اوستا دقبيلې تر څنګ څنګ به په پټه روان اوسم. په دې توګه به زما اوزما دلښکرو په اړه څوک نه پوهيږي چې زه په سنګر کې يم اوستا د قبيلې تر څنګ څنګ روان يم.

زما دلښکر بله برخه به د جلالخان جالو تر قومندې لاندې ستا د قبيلې ښې لورې ته مخته ځي ، ځکه چې مهاکوي به دښې لورې دځنګلونو څخه حمله کوي. نوکه چيرې هغه حمله وکړی نو جلال خان جالو به په ډاډ منه توګه دهغه حمله تم کړي. اوستا قبيلې ته به کوم زيان و نه رسيږي. تر دې وخته پورې به زه هم د ځنګل دچپ لورې څخه راوتلې يم اوخپله حمله به مې پيل کړې وي په دې ترتيب به مونږ مهاکويي ته دتيښتې لاره بنده کړو ،زه هڅه کوم چې هغه ژوندې و نيسم.

تر دې ځايه دخبروکولو وروسته خواص خان خاموشه شو بيا يې خپل ښې لورې ته په آس سپور جلال خان جالو ته مخ کړ اوورته يې وويل: جلال خانه وروره !ايا ته زما ددې پلان سره موافق يې ؟جلال خان جالو سمد ستې خپل سر ښکته کړ او ويې ويل: امير خواص

(c) ketabton.com: The Digital Library

خانه ! زه په مکمله توګه ستا ددې پلان سره موافق یم ، زه هیلمن یم چې مونږ به په عملي توګه دا پلې کړو . نو که چیرې ددې مهاکوي په ځاې سل نور مهاکویان هم راشی نوبیا یې هم مونږ په دې ځنګلونوکې له پښو و غورزو. دجلال خان جالو دځواب څخه خواص خان ډیر خوشحاله شو . ددې وروسته هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، دیوې برخې سره خواص خان په خپله په چپ لورې ځنګل کې ور ننوت ،په داسې حال کې چې بله برخه دجلال خان تر قومندې لاندې دفدایی خان دقبیلې تر څنګ په ځنګله کې روان شوه . په دې توګه په هغه لویه لاره باندې فدایی خان او جلال خان دواړه دخپلو لښکرو سره روان و او خواص خان دځنګله په چپ لورې کې پټ دخپلو لښکرو سره مخته ورته.

بله ورځ ماسپښین نژدې ، هغه وخت چې خواص خان ، فدایی خان اوجلال خان جالو دخپل جوړ شوي پلان په مطابق جنوب شرق لورې ته مخکې تګ کاوه چې په دې وخت کې دښي لورې دځنګله څخه مهاکوي دډیر ستر او ویریدونکې لښکر سره یوځاې د تورو تیارو او د اور د سکروټو په څیر دفدایی خان اوجلال خان په لښکرو راپریوت.

جلال خان جالو دخپلو لښکرو په مټ او فدایی خان دخپلې قبیلی د ځوانانو په مټ د مهاکویی دا یرغل تم کړ اوتر ډیره پورې یې دمهاکویی د لښکر سره سخته مقابله وکړه .کوم وخت چې جلال خان او فدایی خان د مهاکوي دلښکرو سره په ډیره وینه تویونکې جګړه کې بوخت وو ،په همدې وخت کې دځنګله دچپ لورې څخه د تورو تیارو ماتونکې خواص خان بیرون راووت . او د مهاکویی دلښکرو تر شا یې پر هغوې تباه کونکې حمله راوسته.

د خواص خان دحملې سره سم جلال خان جالو اوفدای خان هم په خپلو حملو کې ډیرښت راوست ،په دې وخت کې په مهاکویی ددرې اړخو څخه حمله شوې وه. د مخې له لورې جلال خان اوفدایی خان په هغې باندې وژونکې ګذارونه کول او د جنوب او شرق له لورې پر ې خواص خان طلسم ماتونکې حمله کړي وه. ددې حملو په واسطه د مهاکویی دلښکرو حالات ډیر خراب شوی و . په دې خاطر مهاکویی د جنګ دمیدان څخه د تیښتې پریکړه وکړه خو په هغې کې هم ورته بریاوې په لاس ورنغلې. ځکه خواص خان خپل لښکر تر ډیره پورې خپور کړې و ،جنوبی اوشرقي ټولې لارې یې بندې کړې و ، بیا خواص خان د جلال خان په لور یو ګړندې قاصد ور ولیږه او ورته یې حکم وکړ چې دغرب په لور د مهاکویی د تیښتې لارې بندې کړې اودمهاکویی د ژوندي نیولو هڅه وکړي.

دخواص خان دحکم سره سم په شمال لورې کې فدایی خان په پرلپسې توګه په مهاکویی باندې حملې کولې په داسې حال کې چې جلال خان دخپل لښکر سره یو ځاې د غرب په لور ولاړ اودمهاکویی لاره یې و نیوله . اوس نو د ځلورو خواو څخه دمهاکویی دلښکرو عامه وژنه پیل شوې وه ، بیا داسې یو وخت راغې چې دمهاکویی ټول لښکر له منځه تللې و . اومهاکویی دخواص خا ن په لاسو ژوندې نیول شوې و . ددې جنګ نه وروسته خواص خان هملته د جنګ په میدان کې د فدایی خان قبیلې اوخپلو عسکروته د ارام کولو له پاره حکم وکړ اوبیا په بل سهار په تیارو تیارو کې د راې سین په لور بیرته کوچ وکړ.

کله چې خواص خان دفدایی خان دقبیلې سره یوځاې د راې سین سیمې ته را نژدې شو نو سمدستی یې خپل آس را مخته کړ او د ګنګا څنګ ته راغې . ګنګا په یوه ځواکمن آس سپره وه او خپل کوچنې یې تر شا پورې تړلې و . دخواص خان په کتلو سره ګنګا ډیره خوښه شوه ، کوچنې هم په ډیر غور سره د خواص خان په لور کتل او په ډیره بې قرارۍ سره یې دخپل پلار مینې ته انتظار ویست. کله چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان را نزدې شو نوګنګا خپل آس کرار کړ، خواص خان ورمخته شو او د ګنګا په ملا پورې ترلې کوچنې ته یې مینه ورکړه او بیا یې ګنګا ته وویل چې:

ګوره ګنګا ! ته اوس اندېښنه مه کوه ، زما او ستا د جدا او سیدو لارې نورې پای ته ورسیدې ، ګنګا ورته په ډیره مینه وویل چې:

خواص خانه ! زما حبیبه ! زه د حالاتو څخه پوره پوره خبره یم. زه پوهیږم چې هغه جدای چې زمونږ د دواړو تر منځ په موقتې توګه را غلې وه هغه ډیره عارضې او ډیره ژر له منځه تلونکې ده. بیا به د تل له پاره مونږ یو ځان او دوه قالبه و اوسو. ګنګا دا خبرې په پوره مینه او محبت سره کولې

ګوره ګنګا ! ته د څه وخت له پاره د فدایې خان په همدې قبیلې کې اوسیږه. راې سین ته د رسید و سره سم به زه یو ځل هلته کملاوتې ته ورشم ، د هغې وروسته چې مونږ دواړو کوم پلان جوړ کړې دې د همغې مطابق به عمل کوم.

ګنګا ورته په خندا کې خپل سر را ښکته کړ، خواص خان هم پرې خوشحاله شو ،بیا یې خپل آس ته لښته ورکړه او د خپل لښکر په لور ولاړ. ګنګا د خواص خان د لارښوونې په مطابق هملته د فدایې خان په قبیلې کې پاته شوه.

خواص خان د خپل لښکر او د فدایې خان د قبیلې سره یوځاې راېې سین ته ورسید ، شیرشاه سوری او د هغه سالارانو د خواص خان ،جلال خان او فدایې خان ټولو د زړه د اخلاصه استقبال وکړ. بیا د شیرشاه سوری په حکم فدایې خان د شیرشاه سوری د لښکر په منځنۍ برخه کې د خپلې قبیلې سره پړاو وکړ ، په داسې حال کې چې خواص خان هم د ګنګا او خپل زوې سره یو ځاې د فدایې خان د قبیلې په لور ور غلل. هغه خپل لښکر ته د شیرشاه سورې د برخې د لښکر سره یوځاې د پړاو کولو حکم وکړ.

۷۲

کملاوتې په خپله خیمه کې ځانته ناسته وه چې د خیمې په دروازې کې ملوک چند او منوهر داس دواړه را ښکاره شول. بیرون ولاړ ساتونکې هم هغوې دواړه منع نه کړل ، ځکه هغه پوهیده چې دوې دواړه د کملاوتې نزدې خپلوان دې او د هغې خیمې ته کله کله راځي ، کله چې هغوې خیمې ته راننوتل نو کملاوتې پورته شوه او هغوې ته یې ښه راغلاست ووایه. او بیا چې کله هغوې دواړه د کملاوتې څنګ ته ورغلل او کیناستل نو کملاوتې د احتیاط په خاطر د دروازې لورې ته وکتل او بیا یې په ډیره پټه توګه د دوې څخه وپوښتل:

ایا تاسو کوم ښه خبر راوړې دې؟

ګوره مالکې ! ما او منوهر داس په دې خاطر ستا خدمت ته راغلې یو چې تا ته ووایو چې په بهار کې د بغاوت د ټکولو وروسته دا دې ستا میړه خواص خان بیرته راې سین ته راستون شوې دې ،اوس هغه د خپل پړاو د عسکرو څخه لیدنه کوي ، زما په آند چې تر لږه وخته پورې به هغه د لته ستا څنګ ته راشي. زه او منوهر داس په دې خاطر ستا خواته راغلو چې اوس ته مونږ ته د هغه د له منځه وړلو له پاره کومه اخرې خبره وکړې. ملوک چند ورته دا خبرې په ډیره پټه توګه وکړې.

ګوره ملوک چنده ، ستا خبره سهې ده ، زما په آند چې اوس وخت را رسیدلې دې چې خواص خان له منځه یوړل شي ،ووایه چې ته په دې اړه څه فکر کوې ؟کملاوتې ورته په ډیره راز سره وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو منوهر داس دخپلو خيالاتو د ځرګندولو په وخت کې وويل :

ګوره مالکې ! زه خو غواړم چې همدا نن شپه دخواص خان کار هم ورختم کړل شي او که نه دا معامله به نوره هم اوږده شي. او ځو مره چې اوږديږي همغومره به زمونږ له پاره ستونزې را زياتيږي. کملاوتي په ډير غور سره د منوهر داس په لور وکتل او ورته يې وويل چې :

منوهرداسه او ملوکچنده . واورئ ! نن به نيمه شپه تاسو د خيمې د شا ددروازې څخه دننه راشئ ، هغه وخت به خواص خان په ژور خوب ويده شوې وي. دې لورې ته چې کوم ساتونکې ولاړ دې هغه به زه دګيډې ددرد په بهانه دډاکټر پسې واستوم تر څو ماته دهغه څخه دوايي راوړي او تر هغې چې هغه ماته د ډاکټر څخه دوييى راوړي تر هغې به تاسو دخواص خان کار وختم کړي وی او دهمدې دروازې څخه به ووزئ او و به تښتئ ، او تر ټولو ښه خبره داده چې په کومه خيمه کې چې زه او سيږم او په کومه کې به چې اوس خواص خان راځي او قيام به په کې کوي دلښکر په منځ کې نه ده. بلکه يوې لورې ته ده ، نو په دې خاطر به دخواص خان د وژلو وروسته مونږ ته تيښته هم دومره اسانه وی ، زما په فکر چې ددې وروسته به خواص خان دا خيمه د لښکرو منځته ور منتقلوي ، خو دا خبره هم ياد ساتئ چې که چيرې همدا نن شپه هغه دا خيمه دلښکرو منځته يوړه نو بيا به تاسو نه راځئ ، که چيرې دا خيمه همدلته نصب وه نو تاسې د پلان په مطابق خپل کار ته دوام ورکړئ ، واورئ ! زما په اند چې خواص خان به اوس دې لورې ته راځي ،ځکه دهغه دبرخې لښکر به پړاو کړې وي ، نو په دې خاطر تاسې د شا ددروازې څخه بيرون شئ ،دکملاوتی دحکم د اوريدو سره سم منوهر داس او ملوکچند دواړه د خيمې د شا د دروازې څخه بيرون ووتل.

شپه ښه شوې وه ، او خواص خان په خپله خيمه کې په ژور خوب ويده و ، شپه د نيمايى څخه اوښتې وه خو کملاوتي په ډيره بې قرارئ سره ويښه پاته وه . خو کله يې چې دخيمې د شا ددروازې څخه څه حرکت محسوس کړ نو په يوه منډه دخيمې هغه دروازې ته ورغله ، ويې کتل چې ددروازې څنګ ته ملوکچند او منوهر داس ولاړ دي. کملاوتي ورته په غوږ کې وويل چې:

ګورئ هغه لورې ته ساتونکې ما د ډاکټر پسې استولې دې او هغه به دلږ څه ځنډ وروسته را ستنيږي ، خواص خان په دې وخت کې په خواږه خوب ويده دې ، رانوځئ چې دهغې د له منځه وړلو له پاره ددې نه ښه وخت بل نه پيدا کيږي. ما د دې ځايه دتيښتې له پاره خپل ټول سامان را ټول کړې دې ، اوس تاسو دننه راشئ او خواص خان ووژنئ . او دهغه د وژلو وروسته بيرته په دهمدغې شا د دروازې له لورې بيرون ته ولاړشئ.

دکملاوتي د وينا سره سم منوهرداس او ملوکچند خيمې ته را ننوتل ، کملاوتي ورته لاره وښوده ، دواړه يې د خيمې هغه خونی ته يوړل کومې کې چې خواص خان ويده شوې و ،بيا کملاوتي په خوله څه ونه ويل خو په اشارې سره يې دخواص خان لورې ور وښود ،په خپله په ډيره ګړندی توګه بلې خونې ته ولاړه.

لږه شيبه وروسته منوهر داس او ملوکچند هغه ځاې ته ورغلل چې کملاوتي په کې ولاړه وه . کملاوتي وکتل چې دهغوې په لاسو کې په وينو ککړې تورې وې. کملاوتي دا وانګيرله چې دوې دواړو خواص خان له منځه وړې دې. بيا ملوکچند کملاوتي ته وويل: ګوره مالکې ! مونږ خو ستا په وينا دادې خواص خان له منځه يوړ، اوس ستا دکمرې تر څنګ دخواص خان لاش پروت دې کملاوتي انديښنه ځرګنده کړه . تاسې دواړه دا په وينو ککړې تورې همدلته په خيمه کې ښخې کړئ ، اوراځئ چې له دې ځايه و تښتو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکملاوتي د وینا سره سم منوهر داس اوملوکچند خپلې تورې هملته په خیمه کې ښخې کړې اوبیا درې واړه دخیمې دشا ددروازې څخه ووتل اوپه تیښته شول.

کملاوتي لا تر اوسه دخیمې څخه څو قدمه لرې تللې نه وه چې د شاله اړخه پرې د تورې ګذار وشو. داسې ګذار چې توره یې ملا څخه بیرون ووتله. اوکملاوتي یو ناڅاپه چغې او سورې جوړې کړې.

۷۷

کملاوتي د خوبه په بړبړو سره راپورته شوه ، ژر ژر یې په خپله ملا یې لاس وواهه. او بیا په عجیبو فکرونو کې ډوبه شوه. بیا یې خپل ځان ته وکتل او ویې ویل: زما په ملا خو چا توره نه ده را ننویستلې، ایا منوهر داس او ملوکچند به خواص خان وژلې نه وي ؟ دا چې حقیقت څه دي ، زه نه پوهیږم خو ما خوب کوت. بیا کملاوتي خپل سر په دواړو لاسو و نیوه او په ډیره اندیښنه کې خپل ځان ته وویل:

اه.دا څه ډول ظلم اوتیرې وشو ، ما خو داسې ګڼله چې منوهرداس او ملوکچند به خواص خان له منځه وړې وي ، خو دا خوب دحقیقت سره هیڅ ډول تړاو نه لري. نه زما په ملا کې چا توره را ننویستې او نه هغوې دواړه دخواص خان د وژلو له پاره زما خیمې ته را ننوتې دي . دا زما ویریدونکې خوب و. کملاوتي په همدې اندیښنو کې پاته شوه ځکه چې دشپې له اړخه خواص خان دهغې تر څنګ ویده شوې و خو اوس خواص خان هلته نه وموجود. دخواص خان د نه موجودیت له امله کملاوتي نوره هم اندیښمنه شوه.

کملاوتي غوښتل دخیمې په دروازه کې دولاړ ساتونکې څخه څه وپوښتي چې په همدې وخت کې څوکسه ښځې دهغې خیمې ته راننوتلې ، هغوې په وسلو سمبال وې ، هغوې کملاوتي و نیوله او په رسیو کې را تاوه کړه ، کملاوتي دهغوې څخه بیابیا پوښتل چې تاسې څوک یاست او ولې ما په دې رسیو کې را نغاړئ ؟ ایا تاسو نه پوهیږئ چې زه دشیرشاه سوری داعلې سالار خواص خان ښځه یم ؟تاسې ولې زما سره داسې خراب سلوک کوئ ، داسې څرګندیده چې دا ښځې متحرکې مجسمې وي ،ځکه یوې هم کملاوتي ته دهغې دپوښتنو په اړه ځواب نه ورکاوه . بس په ډیره بیړه یې کملاوتي په رسیو کې و تړله اوبیا یې را ښکودله اودخیمې څخه یې بیرون وویستله.

هغوې کملاوتي یوې بلې خیمې ته یوړه ، په هغه خیمه کې دوه کوچني کوچني مشالونه روښانه و ، چې خیمه یې پوره پوره رڼا کړې وه. په خیمې کې یوه خالي بستره هم وه ، چې کملاوتي یې پرې ور وغورځوله.

بیا په تحکمانه توګه یوې ښځې کملاوتي ته وویل چې ستا اصل ځاې دا دې ، خو ګوره کملاوتي ! ددې ځایه به د تیښتې هڅه نه کوې او که نه څټ به دې در پرې کړل شي. ته خپل ښې لورې ته ووینه چې هلته څوک پروت دي. کملاوتي خپل ښې اړخ ته وکتل ، هلته دهغې کوژده شوې دکاکا زوې مهاکوي به ځنځیرونو کې تړلې پروت و . ددې ټولو حالاتو په کتلو سره کملاوتي ډیره حیرانه دریانه وه ، نه پوهیده چې څه وکړي ، په دې هم نه پوهیده چې دشپې په دې تیاره کې دا انقلاب څه ډول راپیدا شو . هغې غوښتل ددې ښځو څخه پوښته وکړی ، خو هغه ښځې دهغې د پوښتنو د ځوابولو پرته د خیمې څخه بیرون ووتلې .

۷۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوري څو ورځې نور هم هلته تم شو او د رای سین او چندریري نظم ونسق یې درست کړ او هلته یې خپل حاکمان و ټاکل او بیا د خپل لښکر سره یوځا د اګرې په لور روان شو. فدا یی خان هم د خپلې قبیلی سره یوځای د هغه په لښکر کې روان و.

په اګرې کې شیرشاه سوری په پوره ځواک سره خپل ځان د راجه مالدیو پرخلاف د حملې له پاره تیاروو. بیا ددې تیارو په پایلو کې هغه اتیا زره فوځ له ځانه سره واخست او د راجه مالدیو پر خلاف د جنګ له پاره هغه لورې ته ورغې. هغه د راجپوتانه په پولو کې خپل فوځ ته د پړاو کولو حکم وکړ، په دې وخت کې شیرشاه سوری خپل ټول سالاران یوې خیمې ته را ټول کړل، دا د جنګ د پلان له پاره یوه کاری غونډه وه چې په کې فدا یی خان او زوې اسماعیل خان هم ګډون درلود. کله چې ټول سالاران د شیرشاه سوری په خیمې کې سره راټول شول نو بیا شیرشاه سوری هغوې ته په وینا کې وویل چې:

زما دوستانو ،سالارانو او زامنو ! واورئ چې مونږ اوس د مارواړا د راجه مالدیو پر خلاف دادې د راجپوتانه پولو ته را رسیدلې یو او دلته مو پړاو کړې دې. نو زه تاسو ته ډاګیزه کوم چې د راجه مالدیو د پولو د ورننوتلو له پاره زمونږ تر مخه دوه سترې لارې شته. یوه د رنتمبور څخه تر اجمیره پورې ده او بله د شیخاوټی او نارونو څخه تیریږي او د ناګور په لور ورځي. اوس به مونږ او تاسو ټول په ګډه دا پریکړه کوو چې مونږ ددې لارو څخه کومه یوه خپله کړو تر څو د راجه مالدیو پرخلاف یو پریکنده جګړې ته ځان ورسوو. ددې تر څنګ به زه تاسو ته دا هم ډاګیزه کړم چې اوس راجه مالدیو د خپلو اتیا زرو عسکرو سره یو ځای د جودپور نه بیرون پړاو کړې دې. په داسې حال کې چې د هغه ډیر ښه جنرالان کوپا او جیتا دواړه د شل زرو دلښکر سره یو ځای ددیدوانه په سیمه کې پړاو کړې دې. د مالدیو په ملاتړ کې یو دریم لښکر هم شته چې هغه د راټورانو د ډلې څخه جوړ شوې دې او قوماندانې یې یو جرنیل کهیم کوي، دوې د جی تارن او پیار تر منځه قیام کړې دې. اوس نو که مونږ د راجه مالدیو د سلطنت د ولکې کولو له پاره ورمخته کیږو نو دا اندیښنه شته چې هسې نه چې دا ټولې لښکرې زمونږ پر خلاف را ټولې شی او په متحده توګه پر مونږ باندې حمله وکړي.

تر هغې چې ماته ډاګیزه شوې ده چې راجه مالدیو به تر ټولو لمړۍ خپلو جنرالانو هر یو کوپا و جیتا ته حکم کوي چې هغوې زمونږ د لښکر سره مقابله پیل کړي. تر څنګ به یې خپل بل جنرال کهیم کرن ته حکم وکړی ترڅو هغه د راټورانو دلښکر سره یو ځای زمونږ تر شا را څرګند شي او مونږ ته د زیان د رسولو هڅه وکړي. او یا هغه وخت چې کوپا او جیتا زمونږ سره په جنګ کې ښکیل وي نو کهیم کرن هم د وینې تویونکي حیوان په څیر پر مونږ شبخون وکړي.

ددې حالاتو په رڼا کې، زما دوستانو !تاسې ماته په راجه مالدیو باندې د حملې کولو له پاره څه سلا او مشوره راکوئ. شیرشاه سوری ددې پوښتنې د کولو وروسته خاموشه شو او د خپلو سالارانو څخه د ځواب دغوښتلو منتظر پاته شو. تر یوه وخته پورې ټولو سالارانو په خپلو منځو کې سره مشورې وکړې او بیا خواص خان د ټولو په نمایندګئ وویل:

زمونږ درونده اقا، شیرشاه !د حرب دفنونو او سیاسې اړخه چې تا د کومو دوو لارو یادونه وکړه، هغه دواړه ډیرې مهمې دي، ددې نه علاوه دا چې زمونږ د ډلې څخه یو هم د راجپوتانه د سیمو څخه پوره اګاهي او خبر تیا نه لري. او بیا دا چې د مارواړ د راجه مالدیو عسکري توان هم له مونږه نه ډیر زیات دې. په دې حالاتو کې د راجپوتانه په صحرا کې په ورداخلیدو سره به مونږ ته ډیر احتیاط کول په کار وي او تر څنګ به یې پوره ګړندي توب ته هم اړتیا وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درونده شیرشاه ! لکه څنګه چې تا مخته یادونه وکړه په دې وخت کې په خپله مالدیو ، دهغه جنرالان کوپا اوجیتا او کهیم کرن په مختلفو سیمو کې دخپلو لښکرو سره پراته دي. هغوې ددې انتظار باسي چې مونږ د صحرا دکومې لارې څخه غواړو راجپوتانه ته ور ننوځو تر څو هغوې زمونږ تر مخ خپل ځآنونه منظم کړي او متحرک شي . نو په دې خاطر که مونږ غواړو د راجپوتانه د راجه ګانو پر خلاف موفقیت تر لاسه کړو نو زمونږ د حرکت څخه باید دشمن بلکل خبر نه شی . او زمونږ د جنګې پلان څخه هم خبر نه شي چې په راجپوتانه کې کوم ښار زمونږ لمړۍ هدف دې . ددې نه علاوه په راجه مالدیو باندې د حملې کولو په وخت کې څه احتیاطی تدابیر هم نیول په کار دي اوهغه دا چې د راجه مالدیو په چار چاپیر کې نور کوچنی کوچني راجه ګان هم شته ، اومونږ باید دهغوې د سیمو احترام او درنښت وکړو. اوکه نه هغوې به په غضب شي او مالدیو تر څنګ به زمونږ پر خلاف و دریږي.اودمالدیو ځواک به نور هم ځواکمن کړي.

درونده شیرشاه !تر هغې چې ماته ډاګیزه شوې ده ، راجه مالدیو او دهغه نور ټول جنرالان په دې وخت کې زمونږ څخه داهیله لري چې مونږ به داجمیر په لور خوزیږو . او تر ټولو دمخه به اجمیر خپل هدف ټاکو. ځکه کوپا او جیتا چې په کوم ځای کې قیام کړې دې دهغې څخه دا سې څرګندیږي چې هغوې په دې تمه دي چې مونږ به داجمیر په لور کوچ کوو . او څه وخت چې مونږ دا سې وکړو نو کوپا اوجیتا به زمونږ په اړخونو باندې یرغل راوړي ،په دا سې حال کې چې دمالدیو بل جنرال کهیم کرن د راټورانو سره یو ځای زمونږ تر شا حمله کولې شی ، په دې اساس زما مشوره داده چې مونږ باید د ټولو تر مخه اجمیر خپل هدف ونه ګرځوو. ددې تر څنګ د اجمیر کلا هم ډیره ستره او ډیره مستحکمه ده اوددا سې مستحکمې کلا سوبه به زمونږ ډیر وخت خراب کړي. ددې سره یوځای به مالدیو ته کافی وخت تر لاسه شي تر څو هغه زمونږ پر خلاف بل کوم چال و چلوي.اوپه دې توګه زمونږ جنګې پلان د ناکامۍ سره مخ کړي اودا هم شونی ده چې که چیرې مونږ ډیره موده هلته په اجمیر کې په جنګونو کې را ونښلو نو راجه مالدیو دخپل فوځ یوه برخه جدا کړي اود هریانه له لارې د دهلي په لور ولاړ شی اوپه دهلی د ولکې کولو هڅه وکړي. که چیرې دا سې وشو نو دا به زمونږ له پاره ډیر زیانمن ثابت شي. په دې اساس صحراته د ورننوتلو نه وروسته دا سې احتیاط سره قدم اخستل په کار دي چې دهغې څخه راجه مالدیو اودهغې نور جنرالان بلکل خبر نه شی . اونه هغوې ددې اندازه واخلي چې مونږ لمړۍ کومې لورې ته ځو اوهدف مو څه دی؟

شیرشاه سوري دخواص خان دغه وړاندیز دومره خوښ کړ چې هغه د خیالونو په زانګو کې زنګیدونکې پاته شو. په دې خطر هغه په دې موضوع باندې د نورو خبرو کولو څخه ډډه وکړه . هغه سمدستي دغه جنګې غونډه پای ته ورسوله او خپل فوځ ته یې دکوچ کولو حکم وکړ. اوپه دې توګه شیرشاه سوري د راجه مالدیو پر خلاف د حملې کولو له پاره دراجپوتانه دریګستان له لارې ور ننوت.

دلته د سترګو تر دید پورې شګې اوشګې خپرې دي، په دې شګو کې د سفرکولو په وخت کې داسونو سومان دننه په شګو کې ورننوځي. ددې نه علاوه د شیرشاه سورې سره چې د سامانونو ا وخوراکې توکو کومې ډکې ګاډۍ وې هغه هم په شګو کې د سفر وړ نه وې. شیرشاه سوری ددې ستونزې دحل له پاره یوه ډیره ښه لاره خپله کړه . هغه دشګو څخه بوجۍ ډکولې او په دې توګه یې سړک جوړ کړ اوبیا یې په همدې سړک باندې خپل لښکر او خوراک څښاک توکې په همدې ګاډیو کې په ډیره بیړه سره مخته وړل. په صحرا کې د ورننوتلو نه مخکې شیرشاه سوری د فوځ څو ډلې له ځانه جدا کړې وې ترڅو د جنګ په دوران کې ددهلی ، اګرې او نورو ښارونو څخه دهغه لښکر ته دخوراک څښاک وسایل را ورسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوری په داسې حال کې چې په ډیره ګړندۍ توګه د صحرا څخه تیریده دخپل دښمن د دوکې له پاره هغه تر ټولو دمخه دبیکانیز لورې ته مخه کړه . په دې وخت کې راجه مالدیو هم متحرک شو ، هغه خپل پنځوس زره عسکر دتارن سیمې ته له ځانه سره راوړل تر څنګ یې خپل اعلې سالاران کوپا ، جیتا او اکهیراج ته هم حکم وکړ چې هغوې درې واړه هم خپل فوځونه د دیدا نه څخه د تارن په لور راوړي. ددې نه علاوه د راټورانو یو لښکر هم د جنرال کهیم کرن په مشرۍ د مالدیو د کومک له پاره د تارن لورې ته روان شو .

جې تارن نومې دغه سیمه چې مالدیو په کې خپل ځواکونه راټول کړي و ،دجودپور څخه پنځوس میله شرق لورې ته او د اجمیر څخه څلویښت میله غرب لورې ته پرته ده . مالدیو خپل ټول لښکر همدلته را ټول کړ تر څو په وخت شیرشاه ته ګذار ورکړی . که چیرې شیرشاه د جودپور په لور ولاړ شي نوهم به یې د ضربې لاندې و نیسي او که داجمیر په لور ولاړ شي نو هم به یې دحملې څخه خوندي پاته نه شی. خو هغه دبیکانیز سیمه حالاتو ته پری ایښې وه.

کله چې شیرشاه سوري وکتل چې د بیکانیز لورې ته د مالدیو هیڅ دفاعي ځواک نه شته .نو هغه هم بیکانیز له نظره و غورزاوه او په ناڅاپی توګه را وګرزید او دجې تارن په لور ور وګرځید ، مالدیو هم همدلته دخپلو ټولو لښکرو سره یوځای پړاو کړی و. په دې توګه دواړه لښکرې په صحرا کې یود بل مخ په مخ دجنګ له پاره تیارې شوې .

په کوم ځای کې چې دمالدیو او شیرشاه سوری لښکرې یو بل ته مخ په مخ پریوتې وې هغه سیمه د شرق د اړخه پرته د نورو درې واړو اړخونو ته د لوني اودهغه دمعاون دریابونه بهیدل. خو دیخنۍ په موسم کې دا دریابونه وچیدل ،په دې سیمه کې ځنګلې ګیاه او وچې ویالې جوړې شوې دي چې دهمدې په واسطه د لښکرو تر منځ کوچنې کوچنې جنګونه کول اسانه کار و . هغه وخت چې شیرشاه سوری د جې تارن او پیار تر منځه سیمه کې د خپل لښکرسره یو ځای پړاو وکړ نو کوپا ، جیتا او کهیراج چې هلته په دیدانه کې دخپلو لښکرو سره پراته وو هغوې هم دې سیمې کې د خپل اقا راجه مالدیو سره یو ځای شوي وړ. دد ې نه علاوه د راټورانو قومندا کهیم کرن هم دخپلو لښکرو سره یو ځای دلته رارسید لې و.

اوس نو حالات داسې وو چې را جه مالدیو اوشیرشاه سوری دواړه په دغه سوزنده صحرا کې دخپلو فوځونو سره یو ځای یودبل په مقابل کې پراته وو. راجه مالدیو غوښتل د جنګ پیلامه د شیرشاه له خوا وشی خو شیرشاه پخپله دجنګ دپیلامې څخه اندیښنه درلوده ، دبله اړخه شیرشاه سوری د جنګ پیلول نه غوښتل ،ځکه هغه دجنګ هغه ډلې چې د فوځونو د کومک درسولو له پاره یې په لارو کې درولې وې دهغوې سره یې تر اوسه پورې اړیکې نه و جوړ شوي.په دې خاطر هغه دحملې کولو څخه ځان ساته.

ان تر یوې میاشتې پورې دې دواړو فوځونو یوبل ته دجنګ دپیلولو انتظار کاوه. بلاخره شیرشاه سوري دخپلو هغو کسانو سره هم اړیکې استوار کړل چې دخوراک او نورو موادو دکومکونو د رالیږلو له پاره یې په لارو کې ټاکلي وو . او بیا یې په راجه مالدیو باندې دحملې کولو پریکړه وکړه.

دحملې کولو دمه شیرشاه سوري دخپلو جنګې قومندانانو غونډه را وبلله. دا غونډه دهغه په خیمه کې وشوه ، په دې خیمه کې خواص خان ، جلال خان ، برهم جیت اودشیر شاه سوري زامن هم راټول شوي و و . کله چې دا ټول په خیمه کې سره راټول شول نوبیا شیرشاه سوری ورته وویل چې : په دې صحرا کې دخیمې وهلو وروسته ما انتظار کاوه تر څو د کومک رسولو دګروپونو سره خپل اړیکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټينګ کړم ،اوس دا اړيکې ټينګ کړل شوي دي ، اوس نو ددې نه زيات زه دلته په دې صحرا کې انتظار نه شم کولې. ځکه چې مونږ چې په دې صحرا کې څومره ځنډ کوو همغومره زمونږ په زيان تماميږي. د رسد اوکومک لړۍ هم قطع کيدې شی په داسې حال کې چې د مالديو تر شا دهغه ښارونه دهغه ټولې اړتياوې پوره کوي،په دې اساس زه به سبا سهار وختي د جنګ نغاره وهم.اود راجه مالديو پر خلاف حمله کوم په دې لړ کې تاسې ماته څه مشوره راکوئ

کله چې شيرشاه سوري خاموشه شو نو خواص خان ورته په ډير غور سره وکتل او ورته يې وويل :

درونده شيرشاه ! زه خواص خان په دې وخت کې يو وړانديز کول غواړم ،شيرشاه سوری ورته په ډيره مينه اوشفقت سره وويل: ووايه زويه ! ستا آند څه دې ؟خواص خان ورته وويل چې زما محترمه !لکه څنګه چې ليدل کيږي د راجه مالديو دلښکرو شميره زمونږ څخه څو واري زياته ده ، زما په آند چې هغه به دجنګ نه مخته خپل لښکر په څو برخو ويشي. يوه برخه به له ځانه سره پريږدي ،بله به کوپا اودريمه به جيتا ته ورکوی اوڅلورمه به کهيراج ته سپارې ، زما په آند چې پنځمه به جرنيل کهيمکرن ته ورکوي ، ددوې څخه به څو ډلې مخامخ پر مونږ حمله کوي ، اوپاته نورې برخې به يې د اوخونو له لورې زمونږ پر فوځونو باندې يرغل راوړي. ددې نه مخکې زه غواړم چې مونږ د راجه مالديو سره د جنګ له پاره داسې يو تدبير جوړ کړو تر څو راجه مالديو دخپل لښکر ډيره برخه له ځانه سره واخلی اوددې ځايه تللو ته مجبور شي.

دخواص خان دې وړانديز د شيرشاه سوری په سترګو کې ځلا راپيدا کړه. هغه وويل: خواص خانه زويه !دا به څه ډول شوني وي چې اوس چې مونږ غواړو جنګ پيل کړ و نو ددې پيلامې دمخه مالديو دخپل لښکر يوه برخه له ځانه يو سی اوددې ځايه ولاړ شی. په ځواب کې ورته خواص خان په لوړ اواز وويل چې:

زما مشره !دا کار شونې دې. ته همدا نن عادل خان ته يو لښکر ورکړه او هغه د رنتمبور په لور وليږه او دا څرګنده کړه چې هغه د رنتمبور له لارې غواړی په اجمير باندې حمله وکړي. شيرشاه سوری سمد ستي دخواص خان خبره ورغوڅه کړه او ويې ويل:

خواص خانه زويه !دداسې کولو څخه به څه تر لاسه شي اودداسې کولو په اساس به ولې مالديو دخپل لښکر يوه برخه له ځانه سره اخلی او ددې ځايه به ولاړ شی.

زما مهربانه! ما تر اوسه پورې دخپل پلان په اړه تاته پوره معلومات نه دې درکړې. ما داويل غوښتل چې عادل خان دې د رنتمبور په لور د تللو په وخت کې دا مشهوره کړي چې هغه په اجمير باندې حمله کول غواړي. درونده شيرشاه !همدا اوس د اجمير په ښار کې د راجه مالديو راني (اوما ديوي) اوسيږي ، کله چې مالديو ته دا خبر ورسيږي چې عادل خان په اجمير باندې حمله کوي نو هغه به دخپلې رانې اوما ديوې د راويستلو او داجمير د دفاع له پاره پخپله ديوې برخې لښکر سره هلته ورځی. په داسې حالاتو کې به د راحه مالديو د پاته لښکرو سره زمونږ جنګ څه آسانه وي ، دبله اړخه به عادل خان چې کومه کوچنۍ ډله عسکر له ځانه سره اخستې وي هغه به د رنتمبور څخه دمخه په کوم ښه ځاې کې پړاو کوي او هلته به په سنګر کې کيني. ترڅو بل څوک پرې حمله ونه کړي ، اوکله چې ورته خبر ورسيږی چې راجه مالديو د جنګ دميدان څخه وتلې او د اجمير په لور روان دې نو هغه دې هم بيرته دلته خپل لښکر ته را ستون شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځايه د پلان د وضاحت نه وروسته خواص خان خاموشه شو نو دشيرشاه سورى سر ښکته و ، څه فکر يې کاوه ، بيا يې سر را پورته کړ مسکې مسکې و بيا يې په زوره وخندل او په ډير شفقت سره يې خواص خان ته وکتل او بيا يې وويل :

خواص خانه ! ته په هر وخت او هر مصيبت کې زما په کار راغلې يې . اوس چې کوم پلان تا وړاندې کړ زه پوهيږم چې دد ې نه به ښه اوبهتر بل پلان نه وي ،که مونږ همدا سې وکړو نو په يقين سره به راجه مالديو د اجمير په لور د تيښتې منډه وکړي . ګوره زويه ! زه به همدا اوس او همدا ګړۍ عادل خان د يوه کوچني لښکر سره ولېږم تر څو د رنتمبور په لور ولاړ شي او دا څرګنده کړي چې هغه د رنتمبور د لارې اجمير باندې حمله کوي. نو ددې خبر په اوريدو سره که راجه مالديو د خپل لښکر يوه برخه له ځانه سره کړي او هغه لورې ته ولاړ شي نو دا پاته لښکر به يې مونږ په همدې صحرا کې تر پښو لاندې کړو . که څه هم د مالديو سره د لښکر د تللو وروسته به بيا هم دهغه دومره لښکر دلته پاته وي چې زمونږ څخه به يې شميره ډيره وي خو داند يښنې کولو له پاره اړتيا نه شته ، مونږ به دې پاته لښکرته دا سې سبق ورکړو چې بابر رانا سانګا ته پدې دشتو کې ورکړی و. دشيرشاه سوري د ځواب په اوريدو سره خواص خان خوشحاله شو اوبيا يې په ويلو پيل وکړ.

زما درونده شيرشاه ! زه لږ څه نور هم ويل غواړم. شيرشاه ورته وکتل او ورته يې وويل چې ته څه غواړې ؟ ته ولې انتظار کوې اوتا ته داجازې اخستو څه اړتيا ده ؟ خواص خان مسکې شو اوويې ويل:

سبا چې ته دجنګ د نغارو د وهلو حکم کوې نو که چيرې ددې نه مخته راجه مالديو داجمير په لور روان شوې و نو بيا به دهغه په نشت کې چې دهغه کوم لښکر زمونږ سره ټکر کوي نو هغه به يقينا په څلورو برخو ويشل کيږي،يوه برخه به يې دراجه مالديو دسالار کوپا اوبله به يې د جيتا او دريمه به يې د اکهيراج او څلورمه به يې کهيم کرن تر قومندو لاندې وي

دهغوې څلورو په مقابل کې ته خپل لښکر په پنځوبرخو باندې وويشه. يوه برخه يې ماته راکړه او زه به همدا نن شپه ددې صحرا دشګو په غونډيو کې سنګر و نيسم. بله برخه يې دخپل ځان سره وساته ،دريمه يې جلال خان جالو ته او څلورمه يې برهم جيت ته او پنځمه يې خپل زوې جلال خان ته ورکړه . تاسې دخپلو څلوروبرخو سره د دښمن په مقابل کې مقاومت وکړئ کله چې جنګ زور واخلي نوبيا به زه خپل کردار ادا کړم.د سنګر څخه به را ووځم اوددښمن هغه لورې ته چې پرتاسې يې فشار زيات وي دحملې کولو هڅه وکړم. او زه هيله لرم چې زما د سنګر څخه د راوتلو وروسته به ددښمن ليکې يو په بل پسې ماتې شي.

شيرشاه سورى په ډيره ستاينه کونکې توګه خواص خان ته وکتل او ورته يې وويل :

خواص خانه زويه ! زه ستا ددې وړانديز ډير قدر کوم ، ګوره زويه ! زه به ستا د وينا په اساس خپل لښکر په پنځو برخو وويشم او ته دهمدې نن شپې څخه هلته په سنګر کې ځان پټ کړه . عادل خان به هم د يوه کوچني لښکر سره يوځاې ددې ځايه روان شي. اوس تاسو ټول پورته شئ او ارام وکړئ ،ددې خبرې سره سم د جنګې شورا ټول غړې دخيمې څخه را ووتل ، دلږ ځنډ وروسته عادل خان د يو ټولې عسکرو سره د رنتمبور په لور رهي شو اوخواص خان دخپل لښکر سره يوځاې هلته په سنګرونو کې کيناست.

بيا يې څلورو خواو ته دا خبر خپور کړ چې دشيرشاه سورى زوې عادل خان د رنتمبور له لارې په اجمير باندې دحملې له پاره ولاړ.دا خبر ددښمن کمپ ته هم ورسيد.دخبر د اوريدو سره سم راجه مالديو په لړزه شو نو په نيمايى شپه کې يې دخپل لښکر يوه برخه له ځانه سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخسته او د جنګ د میدانه څخه ووت او د اجمیر په لور ولاړ. په دې ترتیب هغه پلان چې خواص خان د شیرشاسوري تر مخه وړاندې کړې و هغه په پوره توګه عملي شو.

بله ورځ د جنګ د پیلامی له پاره شیرشاه سوری په خپل فوځ کې د جنګ ډول وواهه. او د خپل لښکر لیکې یې جوړه ولې، نو راجپوتانو چې کله وکتل چې شیرشاه سوری د جنګ پیلونکې دې نو هغوې هم په خپل متحده لښکر کې تورومونه و غړول. او په ډیره بیړه یې د خپلو لښکرو لیکې جوړې کړې.

د خواص خان اندازه سهي وخته، راجپوتانو خپل لښکر په څلورو برخو وویشه، یوه برخه یې کوپا، بله یې جیتا او دریمه یې اکهیراج او څلورمه یې کهیم کرن تر قومندې لاندې ورکړه. هغوې کهیم کرن په منځنۍ برخه کې وساته په داسې حال کې چې کوپا او جیتا په ترتیب سره ښې او چپ اړخ ته شول، په دې توګه د راجه مالدیو جنرالان ښې او چپ لورې ته شول تر څو په شیرشاه سوری باندې د حملې له پاره ځان جوړ کړی.

د بله اړخه شیرشاه سوری هم خپل لښکر په همغسې ترتیب سره منظم کړ، د لښکر په منځنۍ برخه کې پخپله پاته شو او خپل زوې جلال خان یې د خپل ځان سره وساته پهداسې حال کې د لښکر په ښې اړخه کې یې جلال خان جالو او چپ لورې ته برهم جیت وساته. او س نو د جنګ په میدان کې د اکهیراج او کهیم کر ن په مقابل کې شیرشاه سوری او د هغه زوې جلال خان ولاړ وو. د مالدیو د جنرال کوپا په مقابل کې جلال خان جالو ولاړ و او د سپه سالار جیتا په مقابل کې د شیرشاه سوری قومندان برهم جیت ودرید.

جنګ شیرشاه سوری د خپل زوې جلال خان په متهو پیل کړ. هغه د مالدیو د لښکر په زړه باندې چیرې چې اکهیراج او کهیم کرن د هغه په مقابل کې ولاړ و، حمله وکړه. اکهیراج او کهیم کرن دواړو د شیرشاه سوری او د هغه د زوې مقابله وکړه، د هغه حمله یې و تمبوله او بیا یې په خپله ځوابي حمله پیل کړه.

په همغه وخت کې چې شیرشاه سوری د راجپوتانو د لښکر په قلب باندې حمله وکړه نو د هغوې نور جنرالان لکه کوپا او جیتا هم په حرکت راغلل او هغوې هم په جلال خان جالو او برهم جیت باندې توپانې حمله وکړه.

کوپا چې په هندوستان کې د راجپوتانو یو مشهور او منلې قومندان و د جلال خان جالو په لښکرو حمله راوسته، او په لمړیو کې د هغه لښکرې د تر پښو لاندې کړې او بیا په ډیره بیړه د جلال خان جالو په لښکر کې دننه ورننوت.

که څه جلال خان په پوره همت او میړانې سره د کوپا مقابله وکړه، په دې و توانید چې د هغه د ا وینه تویونکې حمله په یوه ډول و تمبوي.

په همدې وخت یو انقلاب راغې او خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای د خپلو پټنځایو څخه را ووت، مخته راغې او تر ټولو لومړې یې کوپا او د هغه لښکرې تر برید لاندې راوستې. هغه په خپلې همغې لمړنۍ حمله کې کوپا او د هغه لښکرې بې وسه کړې او د ماتې سره یې مخ کړې، د هغه هغه لښکر چې لږ تر مخه د جلال خان جالو په لیکو کې ور ننوتې وې او د هغوې لیکې یې له منځه وړې وې او د مخکې تللو هڅې یې کولې او س یې د تیښتې لارې لټولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نودخواص خان په مقابل کې دکوپا دلښکرو حالت داسې ګرزيدلې و لکه د جلال خان دلښکرو حالت چې د کوپا په مقابل کې ګرزيدلې و. کوپا هڅه وکړه چې خپل لښکر بيرته را منظم کړې او نيمايي د جلال خان جالو او نيمايي د خواص خان سره په جنګ کې را ونښلوي خو بری يې په برخه نه شو ، خو هغه ډير وارخطا و ، ځکه هغه يو ځل په مالوه کې د خواص خان په لاسو ماتې خوړلې وه او کله يې چې د خپل پاته نيمايي لښکر سره يو ځاي دخواص خا ن دمخې د نيولو هڅې وکړې نو په هغې کې نور هم د ناکامۍ سره مخ شو.

کوپا او د هغه لښکرې د خواص خان په مقابل کې د تم کيدو نه وې ، ځکه په هغوې يو اځې خواص خان نه بلکه د مخې له لورې جلال خان جالو هم خپلې غضب ناکه حملې پيل کړې وې ، کوپا هڅه کوله چې خپل ځان کوم خوندي ځاي ته وکاږي ، يو وخت هغه غوښتل شاته ولاړ شي خو خواص خان او جلال خان جالو د هغه د شاته تګ مخه بنده کړه او هغه يې کلابند کړ ، کوپا يو ځل بيا هڅه وکړه او اکهيراج او کهيم کرن دلښکر په لورو رغې تر څو خپل حالات سنبال کړي خو په هغې کې هم ورته څه په لاس ورنه غلل. ځکه چې د هغه ددې کار سره سم خواص خان د هغه پر خلاف په خپلو حمله کې ډيرښت راوست او د هغه دپاته کسانو په وژلو يې لاس پورې کړ . اوس نو کوپا د خواص خان په مقابل کې ډير بې وسه شوې و . خواص خان او جلال خان دواړو دکوپا لښکر يو په بل پسې له منځه يوړ او په خپله کوپا هم په دې جنګ کې دخواص خان په لاسو و مړ.

د کوپا د وژلو وروسته خواص خان د مالديو ددويم قومندان جيتا په لښکرو د شا له اړخه بريد وکړ او په ډيره بيړه مخته ولاړ او په خپل مخکې ددښمن لښکرې يې يو په بل پسې له منځه وړلې. خواص خان په ډيره ګړندۍ توګه د جيتا د لښکرو حالت هم د بد حالۍ سره مخ کړ. کله چې جيتا او د هغه لښکريانو ته څرګند ه شوه چې خواص خان د هغوې د شا له اړخه حمله کړې ده نو د هغوې ساه ګانې و درېدې ، ځکه چې د هغوې د شاله اړخه خواص خان د هغوې د لښکرو د ليکو د له منځه وړلو او د هغوې دعسکرو دترپښو لاندې کولو کار په پوره بيړه پر مخ بوته.

سالار جيتا په پوره توګه هڅه کوله چې خپل لښکر د خواص خان د حملو څخه خوندي ځايو ته کړي خو خواص خان د هغه هره هڅه د ناکامۍ سره مخامخ کوله. هغه د جيتالښکر دډيرو ناوړه حالاتو سره مخ کړې و . ځکه د مخې له لور ې د جيتا په لښکرو باندې د برهم جيت حملې کولې او د شا او اړخونو له لارې پرې خواص خان د قهر او غضب په څير را پريوتې و . اوس نو د جيتا دلښکرو د جنګ ولوله نوره مړاوې شوې وه ،ځکه هغوې ددې څخه هم خبر شوي و خواص خان د کوپا لښکر او په خپله کوپا هم دجنګ په ميدان کې له منځه وړې دې ، په دې خاطر د جيتا هغه برخه لښکر چې دخواص خان په مقابل کې جنګيد ه هغوې کرار کرار د ميدانه په وتلو شول او د هغوې شاته تګ د جيتا د ټول لښکر له پاره د مرګ پيغام و و.

اوس نو د خواص خان دلښکرو حوصلې د پخوا څخه نورې هم زياتې لوړې شوې وې. هغوې هرې لورې ته ددشمن عامه وژنه پيل کړې وه. کله چې د جيتا مخکنې ليکې هم په شا ولاړې نو خواص خان د هغوې په ليکو کې ورننوت او د هغوې ډيره کې يې له منځه يوړل.

جيتا هڅه کوله تر خپل لښکر سره راټول کړي خو خواص خان د هغې هر قدم د ناکامۍ سره مخامخ کاوه او بيا داسې وخت راغې چې خواص خان په جيتا باندې يرغل وروست او د هغه څټ يې په يوه ګذار د ګردنه پرې کړ.

دجيتا د مړينې وروسته د هغه دلښکرو حال ډير خراب شو او ميړو وزو په څير يې په تيښته پيل وکړ ، ټول يوې خوا بلې خوا ته خواره واره شول ، خواص خان او برهم جيت د هغوې دواړو لورو ته روان و او د هغوې عسکر يې په بيړه بيړه له منځه وړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بله اړخه شیرشاه سوري او دهغه زوی جلال خان هم د اکهیراج او کهیم کرن په لښکرو باندې ور روان و اوددښمن سره یې د وینې او اور وحشتناکه جنګ پیل کړې و .

په همدې وخت کې خواص خان هم دا کهیراج او کهیم کرن په لښکرو باندې خپله قهرناکه حمله وروسته. بالاخره په دې جنګ کې د راجه مالدیو لښکرو ته سخته ماتې ورکړل شوه دهغه جنریلان کوپا ، اکهیراج ،او جیتا د جنګ په ډګر کې ووژل شول او کهیم کرن د جنګ د میدانه په تیښته بریالی شو.

۷۸

د راجه مالدیو په پړاو باندې د ولکې کولو نه وروسته ، شیرشاه سوری هملته د جې تارن او پیار تر منځه د جګړې په میدان کې خپلو فوځونو ته د ارام کولو حکم وکړ. د سامیل دغه جګړې په یوه ډول د مالدیو د برخلیک په اړه پریکړه کړې وه، مالدیو ته دهغه د تیرو ګناهونو سزا د شیرشاه سوری اودهغه د سالار خواص خان په لاسو ورکړل شوه. دهغه مشهور سالاران ، کوپا ، جیتا او اکهیراج له منځه تللي وو ، دهغو سالارانو پرته مالدیو هسې یوه نښه ځرګند یده . خلکو به ویل چې دماروړان راټور راجپوتان د سرد پرېکولو نه وروسته هم جنګیږي، خو په دې شپاړسمه پیړۍ کې شیرشاه سوری په دې صحرا کې دراجپوتانو عسکر په عامه توګه ووژل. او دا چې راجپوتان یوډول نا قابل تسخیر ګڼل کیده هغه عقیده او فکر له منځه ولاړ.

په سامیل کې دڅو ورځو دقیام نه وروسته ، شیرشاه سوری خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې خواص خان ته ورکړه او جلال خان جالو یې ورسره نایب وټاکه. او هغه یې د جودپور په لور و لیږه. تر څو هغه د راجه مالدیو په هغه ښار ولکه وکړي، خو دلښکر بله برخه یې دخپل زوي جلال خان په واک کې ورکړه او برهم جیت یې ورسره نایب و ټاکه تر څو ولاړ شي او د اجمیر په ښار باندې ولکه وکړي ، ددوی سره د شیرشاه سوری بل ځوي عادل خان هم په لاره کې ملګرې شو .

پخپله راجه مالدیو دجنګ د میدان څخه تښتیدلي و او د اجمیر په لور تللي و ځکه دهغې ملکه اومادیوی هملته اوسیده.

ځرنګه چې د اومادیوی سره دواده په لمړۍ شپه ، مالدیو دخپلې یوې نوکرې سره زنا کړې وه ، نو په همغې اساس د اومادیوي زړه مات شوې و او د خپلې لمړۍ شپې دناویتوب په وخت کې یې سوګند کړې و چې هغه به خپل ټول ژوند د یوې پیغلې په څیر تیروي نو په دې خاطر هغې د مالدیو د اوسیدو د جودپور دښاره لرې هلته په اجمیر کې ځانته د اوسیدو ځای غوره کړې و .

د سامیل دمیدان څخه د تښتیدو وروسته راجه مالدیو اجمیر ته رسیدلي واودخپله راني اومادیوي یې دهغه ځایه را وویسته او جودپور ته یې له ځانه سره یوړه . په همدې وخت کې مالدیو ته خبر ورسید چې دجنګ په ډګر کې دهغه درې واړه تکړه اومشهور جنرالان له منځه تللي دي. او اوس د شیرشاه سوری سالار خواص خان د جودپور د نیولو له پاره هغې لورې ته خوزیدلي دې. په داسې حال کې چې د شیرشاه سوری نیمایی لښکر د اجمیر د نیولو له پاره هغه لورې ته خوزیدلي دې . ددې خبر د رسید و سره سم مالدیو چې څومره سامانونه د جودپور څخه ویستلې شو وېې ویستل اود سیوان کلاته یې منتقل کړل. ددې تر څنګ هغه د راجپوتانو ټولې ښځې اوکوچنیان همدې کلا کې ځاې په ځاې کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سیوان کلا د جودپور په جنوبي غربي برخه کې نژدې شپېته میله واټن کې پرته ده ، دغه په لوړه څوکه کې پرته ده،دې کلا ته ورتګ ډیر ستونزمن دی ، نو په دې خاطر ددې کلا د کلابند کولو د مخه خواص خان د راجه مالدیو مرکزي ښار جودپور کلابند کړ.

که څه هم د جودپور کلا د خپل ټینګښت او کلکوالي له لوري ډېره مشهوره وه ، خو مالدیو یو چال څخه کار واخست ، او د خپل لښکر یوه برخه یې همدلته د جودپور د دفاع له پاره پرېښوده او بله نیمایي برخه یې سیوان ته منتقل کړه.

په هر صورت خواص خان جودپور کلابند کړ ، په جودپور کې د مالدیو سالار د مخه دا پریکړه کړې وه چې هغه به همل‌ته په کلا کې کلابند پاته کیږي او د خواص خان سره به مقابله کوي ، کله چې خواص خان د جودپور په کلا باندې یرغل راوړي نو هغه به د کلا څخه د ننه د خپله ځانه دفاع کوي. تر څنګ به یې په خپله راجه مالدیو د سیوان څخه بیرون راوځي او کله کله به په خواص خان باندې شبخون کوي په دې توګه به خواص خان په تنګ شي او خپله کلا بندي به پای ته ورسوي. خو خواص خان دا ټول تدبیرونه ناکاره کړي و ، ځکه په کومه ورځ چې خواص خان جودپور ته ورسید نو په همغه ورځ هغه د ښار د دیوالونو تر څنګ خپله توپخانه نصب کړه تر څو د ښار په دیوالونو ګولۍ ووروي او دیوالونه یې را پرباسي تر څو په ښار باندې د حملې کولو له پاره لاره برابره شي.

په ښار کې د راجپوتانو لښکرو ، هغوی وکتل چې خواص خان په ښار باندې د ولکې کولو او د ښار د دیوالونو د راپرېوستلو له پاره خپله توپخانه درولې ده ، نو ټولو یو ځای دا پریکړه وکړه چې پخوا له دې چې خواص خان د توپونو ګولۍ ووروي او د کلا دیوالونه مات کړی او کلا ته راننوځي او بیا دلته ټول لښکر او عام وګړی قتل عام کړي نو ښه به دا وي چې د جودپور څخه ووزی او د ښاره بیرون مقابله وکړي. د دې پریکړې نه وروسته سبا ورځ د مالدیو کلابند لښکر د کلا څخه را ووت او د خواص خان تر مخه یې د جنګ له پاره ځانونه تیار کړل.

په جودپور کې د مالدیو دري تکړه قومندانان وو. چې یو یې تلوکسي ، بل یې بیمل بهاې او دریم یې برجنګ وو. د خواص خان په خلاف د جنګ له پاره دې دري واړو جنرالانو د خپلو فوځونو لیکې جوړې کړې ، خپل لښکر یې په دري برخو وویشه، تلوکسي خپله برخه لښکر په منځنۍ برخه کې وساته خو بیمل بهای او برجنګ د اړخونو لوروته شول. هغه وخت چې د جنګ له پاره دې قومندانانو د خپلو عسکرو لیکې سمولې ، نو خواص خان هم د خپلو عسکرو مخې ته راغې او د جلال خان جالو تر څنګ ودرید. او په ډیر راز سره یې ورته وویل:

ګوره جلال خانه وروره ! ته خو خپلې مخې ته د دښمن لیکې ګورې. هغوی خپل لښکر په دري برخو ویشلې دي.

خو جلال خانه ! ته اندیښنه مه کوه ،زه وینم چې د دښمن د لښکرو شمیره هم زمونږ څخه ډیره ده او زمونږ ددواړو په مقابله کې د هغوی جنرلان هم دري کسان دي ، وروره ! ته خو پوهیږې چې د دې نه مخته مونږ د ډیرو بدو حالاتو مقابله کړې ده او که خدای کول نن ورځ به هم مونږ ته بریا او زیرې راکړي.

جلال خانه ! کله چې دښمن په جنګ لاس پورې کړي نو ته هم ورسره ټکر وکړه او یواځې تلوکسي خپل هدف و نیسه ، زه به د برجنګ بیمل بهای سره په خپله ټکر وکړم. خو فکر وکړه چې ته یواځې د تلوکسي سره د ټکر له پاره ځان جوړ کړې او د اړخونو له لارې د هغه دفوځ سره لاس په لاس شې تر څو بیمل بهای او برجنګ پر تا باندې ګذار و نه شي کولې. زه به تر هر څه لمړی د بیمل بهایی او برجنګ پر خلاف حمله وکړم. بیا به انتظار وکړم چې هغوی زما پر خلاف یرغل راوړي ، زه به تریوه وخته پورې دفا ع کوم بیا به په جارحیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

باندې لاس پورې کوم، تر دې وخته پورې به ماته خپل ځواک هم معلومه شوي او ددښمن د ځواک اندازه به مې هم ځانته معلومه کړې وي.

جلال خان جالو ورته وویل: خواص خانه. زه هیڅ ډول اندیښنه نه کوم، او نه د اندیښنې کولو له پاره اړتیا شته، زه خو غواړم چې دهغې لښکر قومندان چې خواص خان وي نو هغه ته ماتې ورکول که ناممکنه نه وي نو سخته خوده. خواص خانه! لکه څنګه چې تاوویل انشاءالله نن ورځ به زمونږ له پاره د بریا او خوشحالۍ خبر راوړي.

په دې وخت کې ددښمن درې واړو جنرالانو دخپلو لیکو د سمولو وروسته د جنګ له پاره ځانونه وښندل. په دې خاطر خواص خان خپل اس را وګرځاوه او په ډېره بېړه یې ځان د خپل فوځ مخې ته ورساوه.

دټولو دمخه جنګ تلوکسي پیل کړ. او د جالو خان جالو په لښکرو یې حمله وکړه. بیمل بهای او برجنګ هم د خواص خان په خلاف په جنګ را ګیر شول.

دخواص خان د وینا له مخې دهغه له لورې تر ټولو دمخه جلال خان جالو جوابي حمله پیل کړه او خپل همت او میړانه یې وښوده، هغه د تکبیر د غږ په پورته کولو سره په خپلو فوځونو کې نوې عزم او نوې ولوله راپیدا کړه او د تند توپان په څیر یې د تلوکسي په لښکرو کې وینه تویونکې حملې پیل کړې.

د له اړخه خواص خان په ډېر مهارت، جرائتندئ، او زړه ورتیا سره دخپلو جنګې تجربو څخه دکار اخستلو په اساس د بیمل بهای او برجنګ حملې و تمبولې. هغه دخپل لښکر یوه برخه د برجنګ دحملې د تمبولو له پاره ځانګړې کړې وه. هغه وروسته په جارحیت باندې لاس پورې کړ او دتکبیر د غږ د پورته کولو سره سم یې ټول لښکر د الله اکبر اوازونه پورته کړل او دهمدې تکبیرونو په اوریدو سره دبیمل بهایي د لښکرو زور کیناست، هغه د تدبیرنه په کار اخستو سره خپلې لښکرې سره را ټولې کړې او بیا یې د اور د ګولیو په څیر د برجنګ په فوځونو باندې یرغل وروست.

د خواص خان داحمله دومره تیره اوتنده وه چې برجنګ یې تاب را نه وست او په تیښته یې ځان بیمل بهای ته ورساوه. په دې توګه خواص خان په دې بریالې شوې و چې دواړه جنرالان سره رایوځای کړی او دهغوی په مقابل کې ودریږی.

خواص خان ددواړو جنرالانو په خلاف حمله پیل کړه، جنرالانو د ډیرو هڅو سره سره و نه شو کړای د خواص خان په مقابل کې تم شي، خواص خان په پرلپسې توګه دهغوی په فوځونو ګذارونه کول او هغوی یې یو په بل پسې له منځه وړل.

د جودپور په دې هموار ه میدانې سیمه کې دغه وینه تویونکې جنګ تر ډیره پورې دوام وکړ د راجه مالدیو جنرالانو، تلوکسي، برجنګ او بیمل بهایي، دخپلو اړخو څخه ډیرې هڅې وکړې تر څو دخواص خان لښکرې شاته و تمبوی خو هغوی د ناکامۍ سره مخ شوې اوس نو جلال خان جالو هم په پوره توګه په تلوکسي باندې لاس برې شوې و او په هره لمحه کې دهغه د په شا تمبولو په موډ کې و. په داسې حال کې چې خواص خان بیمل بهایي او برجنګ دواړو حالت دومره خراب کړ چې دواړو د میدانه دتیښتې پریکړه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا چې کله تلوکسي ،بیمل بهایی او برجنگ د جنگ په ډګر کې خپله ماتې ومنله او دخپل منځې مشورې وروسته یې غوښتل خپل ځانونه په کلا کې کلابند کړي نو خواص خان او جلال خان جالو هغوي تر شا تعقیب کړل ، ددې تعقیب په وخت کې تلوکسی دجلال خان جالو په لاسو وو ژل شو ، په دې توګه خواص خان او جلال خان جالو دهغوې درې واړو دلښکروعامه وژنه پیل کړه .

د جودپور ټول ساتونکې فوځ چې د جنګ میدا ن ته راغلې و ، له منځه ولاړ، تر څنګ یې دهغوې دفوځ درې واړه جنرالان هم د جنګ په ډګر کې له منځه ولاړل ، نوپه دې خاطر اوس په جودپور کې داسې لښکر نه و چې دخواص خان او جلال خان جالو تر مخه و دریږي اودښارنه دفاع وکړي. په دې اساس دښار خلکو دپوره بې وسۍ په اساس دا پریکړه وکړه چې دخواص خان او جلال خان جالو تر مخه د ښار دروازې پرانزي. په دې توګه خواص خان او جلال خان جالو ښار ته ورننوتل اوپه ښار یې ولکه وکړه

۷۹

خواص خان څوورځې هلته د جودپور په ښار کې تم شو ، دهغه ځاې نظم ونسق یې جوړ کړ اودهلته یې دخپله اړخه یو حاکم و ټاکه. بیا د جودپور څخه د سیوان په لور وخوزید ، هلته راجه مالدیو ځان کلابند کړې و .

دجودپور دلښکرو دا آند و چې کله چې دوې دخواص خان پر خلاف جنګ پیل کړي نو راجه مالدیو به دسیوان څخه دهغوې سره دکومک له پاره را ودانګې اوپه دې توګه به دخواص خان پر خلاف دوه اړخیزه حمله وشي اوخواص خان به تیښتې ته اړ کړل شي، خو هغوې هغه وخت ناهیلې شول چې مالدیو په سیوان کې تم شو اودهغوې کومک ته را نغې ، اوپه دې تو ګه دجودپور لښکرو ماتې وخوړه او جودپور د خواص خان په لاسو کې پریوت.

راجه مالدیو دخواص خان د میړانې څخه ښه خبر و . په دې خاطر یې د جودپور څخه بیرون د خواص خان سره د ټکرکولو نیت و نه کړ. اوهملته په سیوان کې پاته شو ، دبله اړخه خواص خان څو ورځې هلته په جودپور کې د تم کیدو نه وروسته د سیوان په لور وخوزید ، سیوان ته د ورتلو دمخه هغه خپل جاسوسان خپاره کړی و ، تر څو هغوې د لرې لرې ځایو څخه ددشمن په اړه اطلاعات را ټول کړي.

خو کله چې راجه مالدیو ته خبر ورسید چې خواص خان د جودپور څخه را وتلې او د سیوان په لور راخوزیدلې نو هغه دخواص خان د تم کولو له پاره دیوه بل تدبیر څخه کارو اخست.

هغه د سیوان څخه یو لښکر را ولیږه ، ددې لښکر سپه سالاران یې رامداس دلپت او ګوګل وو . ددې تر څنګ یې د ګوګهنډ په لور خپل قاصدان و استول اوپه ګوګهنډ کې یې خپل سالار روپسې بانټط ته حکم وکړ تر څو د ګوګهنډ څخه یو لښکر له ځانه

سره راوخلي اودخواص خان د تلو لاره خنډ کړي ، په پوکهرن کې د راجه مالدیو سالار روپسې بهایی هم د جنریل بینید اس سره یو ځاې شو او د سترلښکر سره یو ځاې دخواص خان د لارې د بندولو پسې راووت.

راجه مالدیو خپلو ګاونډویو ښارونو ته هم خپل قاصدان و استول ، د پهلوي ښار کې د راجه مالدیو سالار دهنا بهایی و هغه هم د راجه مالدیو د ملاتړ له پاره یو لښکر تیار کړ او دخواص خان د لارې د بندولو له پاره راووت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو دپهلوي حاکم دهھنا بهايي په پوکهرن کې د راټولو شوو پنځو جنرالانو سره سلا مشوره وکړه ، دا پنځه جنرالان هر يو روپسې بهايي ، بيني داس ، رام داس ، دلپت او ګوګل وو. د خپل منځي سلا مشورې وروسته پريکړه وشوه چې دهنابهايي دې د خپل لښکر سره يو ځاې د پهلووي ښاره بيرون قيام وکړي ، خو روپسې بهايي ، بيني داس ، رام داس او ګو ګل دې پوکرن د ښاره بيرون دخپلو لښکرو سره يو ځاې پړاو وکړي ، کله چې خواص خان دخپل لښکر سره يوځاې دهغه ځايه تيريږي نو دوي دې پرې د شپې له اړخه شبخون وکړي، دې جنرالانو د اجنګ له پاره دا ډير ښه پلان جوړ کړې و ،ځکه چې د جودپور څخه د سيوان په لار باندې د تللو په وخت کې چې خواص خان کومه لاره استعمالوله نوهغه د همدې پهلووي او ګوګهنډ دښارونو څخه تيريدله او دا هغه ځاې چې هغه پاته څلورو جنرالانو د خواص خان د ماتې او ځپلو له پاره غوره کړې و.

له يوه لورې د مالديو ټولو جنرالانو دخواص خان د را ګملولو او ځپلو له پاره د جنګ داسې پلان او جال تيار کړې و چې په رښتيا هم دخواص خان له پاره مرګوني تماميدې شو ، خو دبله اړخه خواص خان هم د ټولو خبرونو څخه خبريده ،دهغه مخبرانو هغه د مالديو د جنرالانو د ټولو پريکړو څخه خبراوه نو په دې خاطر خواص خان د پهلووي او ګوګهنډ په لور داسې سفر کاوه چې ورځ به وه ، کله چې يوه شپه ناوخته دې سيمو ته ورسيد نو يو ستروينه تويونکې انقلاب را منځته شو.

هغه داسې چې يوه ورځ ، د نيمې شپې نه مخته په داسې حال کې چې دراجه مالديو جنريل دهنابهايي دپهلووي ښاره بيرون دخپلو لښکرو سره پړاو کړې و نوخواص خان هم دخپل لښکر سره هملته و ورسيد. دهنابهايي ګمان هم نه کاوه چې خواص خان به داسې لاره بدلوي اودده په لور به راځي او دده په لښکر باندې به ناڅاپي يرغل کوي. په دې خاطر هغه اودهغه لښکر ټول په ژور خوب ويده شوي وو. خواص خان دهغوي دهمدې غفلت نه ګټه پورته کړه او په هغوي يو توپاني ملاماتونکې مرګوني حمله وکړه.

د شپې په تيارو کې د دهنابهايي په ويدو ځواکونو د خواص خان دا وينه تويونکې حمله ډيره بريالۍ وه. دهنابهايي دخواص خان له لاسه ډيره بده ماتې وخوړه اود خپل پاته تښتيدلي لښکر سره يو دپلودي دښار په لورې وتښتيد. خو خواص خان دهغه د تيښتې لاره و تړله او دښار په لور په تللې لاره يې خپل عسکر ځاې په ځاې کړل په دې اساس دهنا بهايي مجبور شو چې د پوکهرن په لور منډه کړي تر څو دخپلو پاتو پنځه کسو نورو جنرالانو ملګرو سره يو ځاې شي.

خو داسې څرګنده شوه چې په دې اړه هم دهنا بهايي ته تقدير برې نه و ليکلې. ځکه خواص خان او لښکرو يې هغه تعقيب کړ ، دهغه لښکر يې په ځاې ځاې کې له منځه يوړ او پخپله دهنابهايي يې هم له منځه يوړ. په دې توګه خواص خان په پهلووي ښار باندې پرته له دې چې څوک پرې خبر شي د شپې شپې ولکه وکړه.

د دهنابهايي د وژلو او د پهلووي ښار د ولکې کولو وروسته خواص خان دخپل نايب جلال خان جالو سره يو ځاې دپوکهرن په لور وخوزيد. دپوکهرن به بيرون د مالديو پنځه واړه جنرالان هغه ته په سنګر کې منتظر ناست و و. هغوي تمه دلوده چې هغوي به خواص خان د پوکهرن او پهلووي تر منځه په لاره کې له منځه يوسي ، خو هغوي په دې نه پوهيدل چې خواص خان به ناڅآپي لاره بدلوي او دهنابهايي به دخپل ټول لښکر سره يو ځاې له منځه وړي.

پوکهرن ته په رسيدو سره هم خواص خان د دښمن په لښکرو باندې شبخون وکړ. او بيا د پوکهرن به بيرون دشپې په تيارو کې سخت جنګ ونښت. په دې جنګ کې هم د مالديو پنځه واړه جنرالان د خواص خان او جلال خان جالو په لاسو د مرګ سره مخ شول او دهغوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه واړو سالارانو لښکرې هم دتيغه تيرې کړل شوې. اوس نو خواص خان او جلال خان دواړه د سيوان په لور په ګړندۍ توګه ور روان وو.

کله چې راجه مالديو ته خبر ورسيد چې خواص خان دخپلو شبخون حملو په واسطه دهغه ټول جنرالان ، سالاران او لښکر ي له منځه وړې دي نو هغه ډير وارخطا شو ، په هغه باندې دومره ويره راغله چې دخواص خان د مقابلې له پاره د سيوان څخه د راوتلو په ځاې يې د تيښتې لاره ونيوله. دهغه د تښتيدو وروسته خواص خان د سيوان کلا دکوم مزاحمت نږ پرته تر لاسه کړه.

دبله اړخه شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځاې د ساميل څخه د اجمير په لور روان شوې و . په لاره کې يې د سوجت او پالې ښار ګوټې دکوم مقاومت پرته تر لاسه کړل او په دې توګه اجمير ته ورسيد .

د اجمير کلا هم ډيره پېښه او مستحکمه وه. ددې کلا د خوندي ساتلو په خاطر هلته زيات شمير عسکر او خوراکې توکې موجود وو. دکلا قومندان شنکر بهايي نوميده چې يو راجپوت وو ، او په راجپوتانو کې د خپلې ميړانې په خاطر ډير مشهور شوې هم و. شيرشاه سوری ته د خواص خان د فتوحاتو په اړه اودا چې هغه په سيوان باندې ولکه کړې ده او راجه مالديو يې دهغه ځاېه تيښتې ته اړ کړې دې. دبله اړخه مالديو ته هم د سيوان څخه د تيښتې په وخت کې دا خبر ورغلې و چې شيرشاه سوري د اجمير دنيولو له پاره هغه لورې ته ورخوزيدلې دې نوپريکړه يې وکړه چې دشپې له اړخه به په شيرشاه سوری باندې شبخون کوي .تر څو دا جمير دښار څخه د هغه کلابندې پاې ته ورسوي او په خپله د اجمير ښار ته ور ننوځي او هملته په کلا کې ځان کلابند کړي او د شيرشاه مقابله وکړي.

دشيرشاه سوری مخبرانو هم شيرشاه د راجه مالديو ددې ارادو څخه خبر کړې و ، په دې خاطر شيرشاه سوری خپل موجود لښکر هم په دوو برخو باندې وويشه ، دهغې يوه برخه يې خپل زوې عادل خان ته ورکړه او هغه ته يې د اجمير دښار کلابندۍ ته ددوام ورکولو په اړه حکم وکړ. خو دلښکر بله برخه يې د راجه مالديو د ځپلو له پاره هغه لورې ته واستوله. دا د راجه مالديو خوش قمستي وه چې هغه وچې شيرشاه سوری دهغه په لور دخپلو لښکرو سره وخوزيد نو د مالديو ماما ديوارچوهان هم دخپل ستر لښکر سره يوځا ي د مالديو د ملاتړ له پاره هغه لورې ته ورسيد. دواړه ماما او خورين په خپلو منځو کې سلا وکړه ،اوبيا دهغه لارې څخه چې شيرشاه سوری پرې را روان وڅلور څلور ميله لرې شاته ولاړشي، او کله چې شيرشاه سوری دهغې لارې څخه تيريږي نو مالديو او ماما يې ددواړو خوا و څخه پرې ډيره ځواکمه حمله وکړي. د بله اړخه راجه مالديو به هڅه وکړي ترڅو شيرشاه سوری و نيسي او ژوندې ترې ولاړ نه شي.

خو شيرشاه سوری هم ډير پوه او محتاطه حکمران و. دهغه جاسوسانو هرې لورې ته خپاره شوي و ، دهغه جاسوسانو هغه ته خبر ورکړې و چې دکومې لارې څخه چې هغه تيريږي دهغې څخه څو ميله واټن کې راجه مالديو او ماما يې ديوار چوهان په سنګرونو کې ناست دي ، شيرشاه سوری د خپل احتياط سره خپل سفر داسې برابر کړ چې هغه دشپې له اړخه هغه ځاې ته راورسيد چې ماما اوخورين دواړه په کې پټ شوي وو ،بيا دشپې په همدې تيارو کې شيرشاه سوری د خپل لښکر يوه برخه هملته په سنګر کې کينوله او په خپل د بلې برخې لښکر سره يوځاې يې د راجه مالديو د ماما په لښکر باندې حمله راوړه. چوهان هم په خپل وار د شيرشاه سوری په لښکر باندې د غضب نه ډکه حمله وکړه خو دشيرشاه سوری سره مقابله څه اسانه کار نه و . په دې خاطر د لږ څه جنګ وروسته د ديوار چوهان لښکرې بد حاله شوی او په ليکو کې يې زړه بداوې خپور شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترځنګ یی راجه مالدیو هم خبر شوې و چې شیرشاه سوری یی په ماما دیوار چوهان باندې یرغل کړی دی ، نو هوډ یی وکړ چې دشاله مخه په شیرشاه سوری باندې حمله وکړي ،خو کله چې هغه شاهراه ته راورسید نو هغه کوچنۍ ډله چې شیرشاه سوری دلته په سنګر کې کینولې وه هغوی په توپانې توګه د مالدیو په فوځونو باندې شبخون راوست.

ځرنګه چې د شیرشاه سوری دالښکر د شمیرې له اړخه ډیر کم و په دې اساس هغوی د راجه مالدیو سره د مخ په مخ د مقابلې څخه ځان ساته ،بلکه د هغه او دغې لورې یی پرې حملې کولې او په دې توګه یی د مالدیو دلښکرو مخه ونیوله او هغه یی په یوه ډول په جنګ کې مصروف و ساته . دهغوی مقصد هم همدا و ځکه هغوی غوښتل چې راجه مالدیو و نه توانیږي دخپل ماما کومک ته ور ورسیږی اودشیرشاه سوري په لښکرو باندې شا له اړخه حمله وکړي.

تر دې وخته پورې شیرشاه سوري د راجه مالدیو د ماما لښکر په پوره توګه ځپلې و. خو کله چې سهار شو د شیرشاه سوری لکه دمار خوړلې په توګه د مالدیو په لښکر هغه وخت د شا له اړخه حمله وکړه کوم وخت چې راجه مالدیو دشیرشاه سوري دهغه کوچنۍ ډلې لښکرو ترشا روان و.

کله چې د شیرشاه سوری دغه کوچنې لښکر د مالدیو تر مخه په منډو و ، په دې خبر شول چې شیرشاه سوری په مالدیو باندې دشا له اړخه یرغل راوړې دې او ترځنګ یی هغه د مالدیو د ماما دیوار چوهان لښکر ټول له منځه وړې دې نوبیا دهغوی زړونه هم ډیر ستر شول ، بیرته راستانه شول او دمالدیو په لښکرو یی دمخې له اړخه حمله وکړه . راجه مالدیو تر ډیره پورې دغه دوه اړخیزه حمله ونه شوه زغملای ، نوپه دې خاطر دمیدانه وتښتید او د ابوګې په غرونو کې یی پناه واخسته.

شیرشاه سوری د مالدیو دماما چوهان په پړاو ولکه وکړه او دهغې وروسته یی د ابوګې دغرونو په لور مخته ولاړ. خو دلته هم راجه مالدیو پرې ډیرې خطرناکه حملې پیل کړې. خوشیرشاه سوري دهغه حملې دفعه کړې او مخته ولاړ. کله چې مالدیو ته ډاګیزه شوه چې په دې غرونو کې هم دشیرشاه سوری حملې دهغه له خطرناکې ثابتیږي نو دخپل دغه سنګر څخه هم وتښتید او د سانچور په لور ولاړ. د سانچور کلا د جودپور به جنوب غرب کې یو سل اوشل میله واټن کې پرته ده ، دا کلا د ابوان څخه اویا میله واټن لري. د ابو دغرونو څخه د وتلو وروسته د سانچور په لور د تللو په ځای شیرشاه سوري د مالدیو ښار جالور ته ولاړ، دا ښار د جودپور څخه پنځه اویا میله جنوب لورې ته پروت دې ، تر څنګ یی خواص خان ته هم خپل قاصد ولیږه او ورته یی حکم وکړ چې دخپل لښکر سره یو ځای دې سیوان څخه را ووزي او د مالدیو پر خلاف دې د سانچور په لور ولاړ شي . دشیرشاه سوری دپیغام د وررسیدو سره سم خواص خان د سیوان څخه راووت او د مالدیو د ځپلو له پاره د سانچور په لور رهي شو.

دشیرشاه سوری په غیر حاضرۍ کې هم دهغه زوې عادل خان د اجمیر دښار کلابندي جاري ساتلې وه . هغه وخت چې شیرشاه سوری د راجه مالدیو اودهغه دماما دیوار چوهان دځپلو له پاره د اجمیر څخه را ووت ،نو هلته د راجه مالدیو بهترین سالار شنګربهایی په عادل خان باندې حمله راوسته.

شنګربهایی دا فکر کاوه چې دشیرشاه سوری زوې عادل خان دجنګ پوره تجربه نه لری نو دشیرشاه سوری په غیاب کې به په اسانۍ سره هغه ته ماتې ورکړي او په دې توګه به د مالدیو هغه ماتې خوړلې لښکرې چې د دې لورې ته راتښتې حوصلې لوړې شي اوپه یوه ځای کې به راټول او د شیرشاه سوری مقابلې ته به چمتو شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په همدې آند سره په عادل خان باندې حمله وکړه. عادل خان هم یو زړه ور او باتوره قومندان و ،هغه هم هره لمحه د شنګربهایی د حملې انتظار درلوده. په دې اساس هغه د شنګربهایی دغه ناڅاپی یرغل هملته تم کړ اوبیا یې پرې ځوابې حمله وکړه.

تر لږه وخته پورې د اجمیر دښاره بیرون ددې جنګ لمبې بلې وې. د جنګ زور و شور په عامو خلکو کې هم احساسیده ، ان تر دې چې عادل خان شنګربهایی ته ډېره بده ماتې ورکړه. دې ماتې خوړلووروسته شنګربهایی غوښتل بیرته و تښتي او د اجمیر په کلا کې یو ځل بیا ځان کلابند کړي خو عادل خان پرې نه ښود هغه یې پسې واخست ، ان تردې چې هغه یې له تیغه تیر کړ او دهغه لښکر یې هم یو په بل پسې له منځه یوړ. او دشیرشاه سوری په غیاب کې یې د اجمیر کلا د خپلې ولکې لاندې راوړه.

پخپله شیرشاه سوری د مالدیو د ځپلو له پاره خواص خان ته دحکم کولو اود سانچور په لور دهغه د وراستولو وروسته د جالور په لوررولاړ. په جالور کې راجه مالدیو ښایسته ستر فوځ درلود. کله چې هغوي ته خبر ورسید چې شیرشاه سوری پرې حمله کوي نو هغوي د خپله اړخه د ډیرې بهادرۍ څرګندونه وکړه او د جالور دښاره بیرون راووتل او د شیرشاه سوری مقابله یې وکړه. خو په هغوي کې دشیرشاه سوری او دهغه دلښکر په څیر میړانه نه تر سترګو کیده. دجالور دښاره بیرون شیرشاه سوری پر هغوي یوه سخته حمله وکړه ،او د لږې شیبې جنګ وروسته یې هغوي دنشت سره مخ کړل او پخپله یې د جالور په ښار باندې ولکه وکړه. تر دې وخته پورې خواص خان هم دخپلو لښکرو سره یوځای سانچوته رسیدلی و. راجه مالدیو هم دخپل مرکزی لښکر سره همدلته قیام کړی و . کله چې راجه مالدیو ته خبر ورکړل شو چې خواص خان دهغه د تعقیب پسې دلته سانچور ته را روان دې نو هغه د سانچور څخه هم دتیښتې اراده وکړه او په بل کوم ځای کې یې دپنا اخستو لټون پیل کړ. خو د سانچور مشرانو او پخپله دهغه د فوځ سالارانو هغه ته مشوره ورکړه چې تر څو به هغه دخواص خان اوشیرشاه سوری تر مخه ځغلي ،هغه ته خپلو سالارانو دامشوره هم ورکړه چې هغه دې یو ځل په ډاګه د شیرشاه دسالار خواص خان په مقابله کې و جنګیږي ،نوکه چیرې په دې جنګ کې مالدیو دماتې سره مخ شي نو دمالدیو د لاسه هیڅ هم نه ځي ځکه چې پخوا هم هغې ځلې ماتې خوړلې ده. خو که چیرې په دې جنګ کې خواص خان ماتې وخوري نو دهغې ګټې به ډیرې زیاتې وي.

په دې توګه به دخلکو په فکرونو کې دا خبره له منځه ولاړه شی چې دشیرشاه سوري سالار خواص خان ماتې خوړونکې نه دې. اوددې فتحې بله ګټه به داوي چې دپرلپسې ماتې خوړلو په اساس چې دمالدیو د فوځونو حوصلې څومره خرابې شوي دي هغه به بیرته ځواکمنې شی. راجه مالدیو د خپلو سالارانو دغه وړاندیزو مانه اود سانچور دښاره بیرون یې د خواص خان د مقابلې له پاره هوډ وکړ.

کله چې مالدیو خبر شو چې خواص خان د سانچور ښار ته را نژدې شوې دې نوبیا هغه د سانچور دکلا څخه بیرون راووت اودخواص خان دلښکرو په مخه کې و درید. خواص خان په خپل ژوند کې دداسې پیښو سره ډیر ډیر مخ شوې و ، په دې خاطر کله چې مالدیو دښاره راووت اودهغه لاره یې و نیوله نو هغه ته په دې اړه کومه حیرانتیا پیدا نه شوه ، مالدیو دخواص عسکرو ته د دمې اوارام کولو مهلت هم ورنه کړ اوپه ډیر ځواک سره یې دخواص خان په عسکرو باندې حمله وکړه. مالدیو فکر کاوه چې څرنګه چې دخواص خان عسکرو په پرلپسې توګه مزل کړې دې او لرې لرې واټنونه یې وهلې دي نو د هغوې د ستومانتیا په اساس به هغوي ددې مقابلې توان و نه لری او ان په همغه لمړۍ حمله کې به له منځه ولاړ شي. خو دخواص خان په جنرالانو کې دا نه وه چې ددښمن په مقابل کې دې غاړه ښکته کړي. دمالدیو دحملې په مقابل کې د خواص خان عسکرو هم بلمقابل یرغل وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخواص خان دا حمله هم ډیره عجیبه وه . هغه د تکبیر اوازونه کول او لښکریې هم ورسره دا غږ را غبرګاوه . د لږې شیبې وروسته د ګړندي جنګ وروسته دمالدیو لښکر د خواص خان په لاسو مات شوې و او زیات شمیر یې له منځه تللي وو . پخپله مالدیو د راجپوتانه په بې نومه سیمو کې پناه واخسته ،اوس نو هغه دشیرشاه سوری له پاره یو ډول بې ضرره ګرزیدلې و ، په دې توګه خواص خان د سانچور په کلا باندې ولکه وکړه.

شیرشاه سوری هم د جالور ښار په خپلې ولکې کې واخست اودهغې د ولکې وروسته یې د سانبهر او کچاون شارونو ته مخه کړه. دا دواړه ریاستونه دجودپور د کوچنیو ښارګوټو څخه ګڼل کیږی ، کچاون د جودپور په شمال شرق کې په ۱۲۸ میله واټن کې پروت دې او د اجمیر د ښار څخه میله شرق کې واقع دي. او سانبهر هغه ته ورنژدې دې

دا دواړه ښارونه د عسکری اړخه ډیره مهم او ستراتیژیک اهمیت لري ځکه چې دا د اجمیر ، امبر او شیخاوایی د ماروړان سره یو ځاې کوي. اوس نو شیرشاه سوري د مالدیو د سلطنت په ډیرو برخو باندې ولکه کړې وه ، د کچاون او سانبهر په لور د تللو په وخت کې دد ې ځآیو خلکود شیرشاه سوري دلښکرو تر مخه لږ څه مقاومت وکړ خو شیرشاه سوری هغه مقاومت له منځه یوړ او په دې دواړو ښارونو یې هم ولکه وکړه .

ددې دواړو ښارونو دولکې نه وروسته شیرشاه سوری دخواص خان سره بیرته یوځاې شو ، اوس نو دهغوې تر مخه درې ښارونه هر یو چتوړ ، کالنجر او بهانه پراته وو . شیرشاه سوري د ټولو تر مخه د مشهور ښار د چتوړ دکلا د نیولو په لور مخه کړه.

په هغووختوکې د چتوړ راجه اودهي سین و ،کله چې هغه ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري دخپل متحده لښکرسره یو ځاې د چتوړ دنیولو په لور په ډیره ګړندۍ توګه را روان دې ، نو هغه ډیر اندیښمن شو ، دخپلو سالارانو غونډه یې راوبلله. ټوله سلا وکړه چې د شیرشاه سوری سره جنګ کول خپل مرګ ته بلنه ورکول دي نو په دې اساس هغوې باید دشیرشاه سوری اطاعت او فرمانبرداری ته غاړه کیږدي.

راجه اودهي سینګهه دا وړاندیز و مانه ، په دې اساس کله چې شیرشاه سوری دچتوړ ته دولس میله واټن پورې ورنژدې شو نو اودهي سینګهه دهغه په خدمت کې را حاضر شو او دښار کونجي یې دشیرشاه سوری تر مخه ډالۍ کړه . په دې توګه چتوړ د جنګ پرته دشیرشاه سوری په ولکه کې پریوت.

۸۰

د راجپوتانه دنیولو له پاره د شیرشاه سوري تر مخه اوس یوازې دبندیل کهنډ سیمه پرته وه. په بندیل کهنډ کې دوه ستر ښارونه پراته وو چې یو یې کالنجر نومیده او بل یې بهانه ،اوس نو شیرشاه سوری ددې دواړو ښارونو د سوبه کولو هوډ کړې و.

دبندیل کهنډ دنیولو له پاره لمړۍ شیرشاه سوري دخپل متحده لښکر سره یو ځاې د سانچور نه مخته کچوراهه ته راغې او همدلته یې قیام وکړ. او کچوراهه یې د خپل فوځ مرکز و ګرځاوه. همدلته یې دخوراک ذخایر را ټول کړل تر څو په کالنجر باندې دحملې په وخت کې یې لښکر ته دهمدې ځایه خوراک او نور د اړتیاوړ شیان برابر کړي. ددې وروسته بیا شیرشاه سوری د کالنجر په ښارونو باندې د حملې له پاره ورمخته کیدل پیل کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بندیل کهنډ داسې سیمه ده چې اوربښت په کې کم کیږي ، حاصلات یې هم ډیر کم دي ، زراعتي سیستم یې هم خراب و ، دهقانانو ته په اسانۍ سره روزي نه رسیدله . او نه یې خپل فصلونه په ارامۍ او ډاډ سره تر لاسه کولاې شول . په دې سیمه کې به چې د چا سره د غلو اوداړه مارانو مرسته نه وه هغه په کې ژوند نه شو کولاې . ستر ستر غرونه او د نه تیریدو وړ ځنګلونه یې درلودل ،دغه ټول ماحول پخپله یو ایمانداره وګړې هم غلا او ډاکې ته اړکاوه.

هماغه و چې شیرشاه سوری تر ټولو د مخه دخپل لښکر سره یو ځاې د کالنجر په لور مخه کړه ، دکالنجر یوه کلا دغره په څوکه پرته ده او د سمندر څخه یې ۱۲۰۳ فټه هسکوالې درلود. محیط یې په څلورو یا پنځه میلو شاوخوا کې و . شاوخوا ته یې هم ټول غرونه پراته وو ، ددې غرونو تر منځه ۱۲۰۰ ګزه ستر خندق کینل شوې و چې دتیریدو وړ نه ګڼل کیده . ترڅنګ یې ددې کلا دیوالونه هم ډیره ستر او عمودي شکله و چې پورته والې ییې ۱۵۰ فټو څخه تر ۱۸۰ فټو پورې رسیده. دکلا څلورو خوا او ته دیوالونه و.

دکالنجر داکلا د اله اباد څخه شمال غرب ته دکچور راهه څخه سل میله او شمال شرق لورې ته ۳۸ میله د پنې څخه شمال شرق او ۲۵ میله د ریورا دښار په لور پرته ده.

شیرشاه سوري دې کلا ته د رارسیدو سره سم په یو لوړ ځاې کې دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو وکړ او بیا یې دکالنجر دکلا په کتلو پیل وکړ. هغه د کالنجر د کلا دنیولو له پاره دهمغه پلان څخه کار واخست چې د راې سین او چندریري دکلاګانو د نیولو له پاره یې عملې کړې و .

شیرشاه سوری دخواص خان سره یو ځاې د کالنجر کلا کلابنده کړه خو خپل ځوې جلال خان یې د بهانه د نیولو په لور ولیږه. هغه ته یې حکم وکړ چې بهانه کلابنده کړی او د ولکه کولو هڅه یې وکړي. تر څو د بهانه څخه دلته د کالنجر کلا ته دراجپوتانو بسپنه را ونه رسیږي. په دې توګه به دهغوې هیلې له منځه ولاړې شي او کالنجر به په اسانۍ سره سوبه کړل شي.جلال خان هم هلته د ورتلو سره بهانه کلابند کړه او د څو ورځو کلابندۍ نه وروسته یې هغه په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخستله.

د کالنجر دکلابندۍ نه سمدستي وروسته شیرشاه سورې ته دا ډاګیزه شوه چې دکالنجر ددیوالونو جوړښت داسې دې چې دتوپ ګولۍ پرې اغیز نه شی شیندلې ،په دې خاطر هغه د کالنجر د ولکه کولو له پاره بله لاره خپله کړه.

شیرشاه سوری د پښو ختو لوښې جوړ کړل ، هغه یې دبارودو نه ډک کړل او په هغې کی یې پټاکۍ کیښودې بیا یې خپلو عسکرو ته حکم وکړ چې دې لوښو کې اینښوول شوو پټاکیو ته اور ورته کړي او د کلا دننه یې ور ګذار کړي،څه وخت چې دکلا په اوسیدونکو باندې د بارودو نه ډک دغه لوښې د اور دسکروټو په څیر ور پریوځي نو په ښار کې به اور ولګیږي ،په دې توګه به دښار خلک خپله وسله په زمکه کیږدي او تسلیم به شي.

د شیرشاه د حکم سره سم دهغه لښکر دبارودو دغه ډک لوښې د اور دبڅرکو په څیر کلا ته ور غورځول چې په پایلو کې یې د کلا په ډیره برخه کې اور ولګید ، دبد قسمتۍ څخه ، دباروتو یو ډک لوښې هغه وخت بیرته په باروتو کې را پریوت چې ددیوال سره ولګید او د دیوال څخه د تیرید و په ځاې بیرته راستون شو. دهغې په واسطه د باروتو په امبار کې اور ولګید اوشیرشاه سوری چې په خپله هملته ولاړ و هم د باروتو په دې اور کې وسځید. هغه سپاهیان چې دا کار یې تر سره کاوه هغوې هم ټول په دې اور کې لو لو په شول، دشیرشاه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوری نیمایی وجود بلکل سوزیدلې و ، هغه یی په همدې حال کې خپلې خیمې ته راوست خو دهغه حالت هره لمحه دخرابیدو په لور روان وو.

شیرشاه سوري ته دخپلې مړینې په اړه یقین پیدا شو نو سمدستي یی خواص خان راوباله ، خواص خان په منډه منډه دشیرشاه سوری خیمې ته راغې ،شیرشاه سوری ورته په ډیر شفقت سره وویل چې:

خواص خانه زویه ! تا زما له پاره هغه څه وکړل چې له تا څخه یی د کولو هیله کیده . داسې وګڼه چې تا زما د هیلو او امیدونو نه پورته زما سره په ټولو فتوحاتو کې برخه واخسته. خو اوس چې دکومې پیښې زه ښکار شوې یم داسې بریښې چې دا به زما په مړینه باندې منتج شي. دا هم شوني ده چې زه به د څو لمحو میلمه و اوسم. ځکه چې مرګ همدا اوس زما سره پټوني کوي. خو ګوره زویه ! ددې نړۍ څخه دکوچ کولو دمخه زما اخري هیله داده چې زه غواړم چې د کالنجر د سوبې خبر د خپلې مړینې څخه مخته واورم. او له تا څخه غواړم چې دخپلې میړانې اوبهادرۍ له مخې دا کار سمدستي تر سره کړې او دا خبر ماته راکړې

دشیرشاه سوری دې خبرو خواص خان د اور په سکروټو کینوه. څرنګه چې د باروتو په واسطه دښار په یوې برخې کې اورلګیدلې و او دښار ساتونکې د اور په مړه کولو مصروف و . خواص خان دهمدې موقع نه په ګټې اخستلو سره د کلا په دیوالونو باندې د رسیو پاتخې جوړې کړې او د په دیوالو د ورختولو کار یی په ډیره بیړه باندې تر سره کړ. په دیوالو دخواص خان د ورختلو سره سم هلته په ښار کې یو قیامت راغې ، هغه ټول هغه ساتونکې چې ددېوالو سره تړ څنګ یی دنده تر سره کوله له منځه یوړل. اود کالنجر په دیوالو یی ولکه وکړه.

دکالنجر په دیوالونو باندې د ولکې کولو سمدستې وروسته خواص خان لاندې ښکته شو او د شهرپناه دروازه یی پرانسته خپل لښکریی ښار ته را ننویست. د لږ څه مزاحمت اومقاومت وروسته یی په ټوله کلا باندې ولکه وکړه ، هغه وخت چې د کالنجر د کلا د سوبې خبرشیرشاه سوری ته راورسیدو نو هغه د ځنکندن په اخري پړاو کې و او کلیمه طیبه یی لوستله. هغه په سجده پریوت اودخپل خداې شکر یی ادا کړ اوپه همدې وخت کې یی روح د جسم څخه پرواز وکړ. (انا لله وانا الیه راجعون)

۸۱

کملاوتي او مهاکوي دواړه د فدایی خان د قبیلې په یوې خیمې کې ناست وو. هغوې بې په زنځیرونو کې داسې را نغاړلي وو چې د تېښتې لارې پیدا نه کړي . دواړو په خپلو منځو کې خبرې اترې کولې . په همدې وخت کې خیمې ته خواص خان ، ګنګا ، نیرمل ، اوفدایی خان یوځاې ور ننوتل.دهغوې څلورو واړو په یو ځاې کتلو سره کملاوتي ډیره خفه اوحیرانه شوه . هغې وکتل چې ګنګا دخپل ښکلې زوې سره ولاړه ده. دګنګا او نیرمل په کتلو سره د کملاوتي دخولې څخه په ناڅاپې توګه را ووتل چې ایا تاسو دواړه ژوندي یاست ؟ په ځواب کې ورته ګنګا تر یوه وخته پورې په ډیره عجیبه توګه کتل. په دې وخت کې د کملاوتي حالات ډیره خراب شوي و. ګنګا ورته د لږ څه په غور سره دکتلو نه وروسته وویل:

ګوره کملاوتي ! ددنیا په دې ژوند کې نرمي هم شته او سختي هم. نیکي هم شته او بدي هم. خوشحالي هم شته او خفګان هم. محبت هم شته او نفرت هم. خو تا دا ټول جذبات له منځه وړي دي اوله ځانه دې یو شیطاني قوت جوړ کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چې کله د لمړي ځل له پاره دلته راغلې او تيرمل ته دې دا ټول حقيقت ووايه او هغه دې د خپل ځان سره د ملګرې کولو هڅه وکړه نو دا فکر کاوه چې د نيرمل د باوري کيدو وروسته به ته زما خاوند خواص خان ووژنی. خو په هماغه ورځ چې تا د نيرمل سره خبرې وکړې نو نيرمل زه او زما خاوند خواص خان دواړو ته دا ټوله پيښه وويله. او د همغې ورځې وروسته زه او زما ميړه به دورځې له اړخه ويده کيدو او د شپې له اړخه به موپهره کوله. ما خو ته خپل ميړه ته راواده کړې او دهغې ښځه مې کړې او په دې توګه مې غوښتل پر تا احسان وکړم او ستا په زړه کې راپاريدونکې دغه توپان په يوه ډول په مينه بدل کړم ، زما آند داو چې ته به زما دميړه دښځې کيدو وروسته دهغه د وژلو د پلان څخه لاس واخلې او دهغې دښځې په څير دهغه خدمت وکړې. او په دې توګه به ستا انتقام په محبت او مينه باندې بدل شي،

خو تا تل زما او زما د ميړه دمړينې پروګرام تر لاس لاندې نيولې و. زما د ميړه پر خلاف دې د بدلې داخستلو پلان جوړ کړ. کملاوتي واوره !تا زما په سر کې د کونډتون ايرې ، او زما په غوږونو کې د ګولونو په ځاې د خاورو د اچولو هڅې وکړې. تا زه د کونډتوب ښبه ګرځولم.

ګنګا ورته بيا وويل:

ګوره کملاوتي ! ته به خامخا غمژنه شوې يې. چې ستا دواړو ملګرو زه او نيرمل دواړه وژلې يو او دهغې قتل په اړه يې تا ته خبر هم درکړې و. خو ستا د معلوماتو په خاطر بايد ووايم چې زما او دخواص خان نه علاوه چې دنيرمل د وژلو له پاره کوم دوه کسه قاتلان دمهاکويي له اړخه را استول شوي و هغه زمونږ د ساتونکو له اړخه ووژل شول او دهغې پر ځاې مو نږ خپل ساتونکي در وليږل تر څو ستا ټول پلانونه کشف او تا د څارنې لاندې ونيسي. هغوې دواړه زمونږ خلک و او هغوې تا ته په رواغو وويل چې ګنګا و نيرمل دواړه يې وژلي دي.

ګوره کملاوتي مونږ اوس د کالنجر ښار هم فتحه کړ، اوس به لښکر بيرته د سهسرام په لور کوچ کوی. ځکه په د ې جنګ کې شيرشاه سوری شهيد شوې دې او مونږ دهغه لاش سهسرام ته منتقلوو. ته او مهاکويي دواړه به خپل پاته ژوند په همدې زنځيرونو کې تيروئ ، او په همدې قبيلې کی به يی تيروئ.

ددې خبرو وروسته ګنګا خپل نازکه لاسونه د خواص خان د ملا څخه را چاپيره کړل او په ډيره مينه يې ورته وويل چې: راځه چې نور ددې ځايه ځو. په دې وخت کې کملاوتي چغې کړې او ګنګا ته يې وويل چې:

ګنګا خورې لږه شيبه صبر وکړئ ، زه تاسو ته څه ويل غواړم. دهغې وروسته چې تاسو کومه سزا ماته راکوئ زه به يې و منم

خواص خان او ګنګا د کملاوتي په لور وکتل او رته يې وويل چې:څه ويل غواړې همدا اوس يې ووايه.

ګوره ګنګا ! ته يوه ډيره ستره ښځه يې. زه ستا په پرتله هيڅ هم نه يم. بيا هم چې کومه ګناه له ما څخه شوې ده زه دهغې په اړه ستاسو دواړو څخه ښښنه غواړم. او ژمنه کوم چې په راتلونکې کې به د يوه مخلصه ښځې په څير دنده تر سره کوم.او دخواص خان په خدمت کې به يم. په دې اساس ماته ښښنه وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا ورته په ډېر غضب سره وويل چې : تاته په هيڅ صورت ښښنه نه شي کيدې . دښښنې مطلب به داوي چې ته هر وخت چې وغواړې زما او زما په ميړه به حمله کوې.

کملاوتي ورته يو ځل بيا وويل چې: ګوره ګنګا خورې ! زه تاته دا ډاډګيرنه کوم چې زه دخواص خان د زوې مور کيږم. په دې خاطر له ما سره ظلم او تيرې مه کوئ. ګنګا ورته يوځل بيا په ډېره قهر سره وويل چې : کملا ! د ماربچې چې لوې شي نو دهغه څخه زهرى چيچونکې مار جوړيږي . خو زه تاته دا هم ډاډګيرنه کول غواړم چې خواص خان تاته طلاق درکړې دې ، اوس ته په خوشحالۍ سره دمهاکوي سره واده وکړه او د محترم فدايى خان په دې خيمه کې په زنځيرونو کې تړلې دخپل واده مراسم په ځاې کړه ، اوس نو ستا زما د ميړه خواص خان سره هيڅ ډول اړيکې نه شته. ته ازاده يې ، هرڅنګه چې غواړې همغسې ژوند کوه.

د ګنګا په دې خبرو باندې کملاوتي خپل سر ټيټ کړ او په زوره زوره يې په ژړا پيل وکړ ، خواص خان ،ګنګا او نيرمل ټول دهغې دخيمې څخه ووتل ، د لږ ځنډ وروسته فدايى خان د خپلې قبيلې سره يو ځاې د بنګال په لور کوچ و کړ، په داسې حال کې چې خواص خان دخپل لښکر سره يوځاې د سهسرام په لور دشيرشاه سورى مړې په ډېره درنښت سره روان کړ.

(دشيرشاه سورى وروسته دهغه زوې جلال خان ، خواص خان د خپل ځان له پاره خطر وګاڼه او په چل ول سره يې په داسې حال کې شهيد کړچې د قران کريم تلاوت يې کاوه . د وژلو وروسته يې هغه د دهلي دلال دروازې تر څنګ خاورو ته وسپاره. خوپه دې وخت کې داسې توره سيلۍ راغله چې ورځ په شپه بدله کړه ،ددې سيلۍ سره سم سخته زلزله هم راغله او ددهلى زيات شمير کورونه يې له منځه يوړل. دخواص خان د تقوې ، اخلاص او نيکو اخلاقو په اساس خلکو هغه د « خان ولي» په نامه ياد کړ. (انا لله و انا اليه راجعون)

پاې.

نېټه: ۱۳۸۹/۱۱/۴ | 24-01-2011

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد قریب الرحمن سعید نورې پښتو ژباړې :

1. اسلامي سیات.(مولانا ګوهر الرحمن«رح»)(چاپ شوی)
2. اسلامي ریاست.(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(د چاپ لاندې)
3. خلافت او ملوکیت..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوی)
4. پرده ..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوی)
5. د حدیثو د انکار نه د قران تر انکاره پورې. (مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوی)
6. د نبوت پایئ. (مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوې دې)
7. دصلاح الدین یوبي ریښتنې پیښې (د ایمان پلورونکو داستان) (التمش) (چاپ شوې دې)
8. د رسول الله(ص) د انقلاب حکمت.(سید اسعد ګیلاني «رح»)(چاپ شوی)
9. یو شمیر نورې کوچنۍ رسالې (په اردو او پښتو ژبو) چې نومونه یې زما په لیکنو کې کتلائ شئ.
10. د بایزید یلدرم تاریخي په زړه پورې ناول. (چاپ شوې دې)
11. د سلطان علاو الدین خلجیي په زړه پورې ناول. (چاپ شوې دې)
12. د شیرشاه سورې مشهور ناول(همدا اوس د چاپ لاندې دې)
13. لاسوندونه او وثیقې: د رسول اللهﷺ له وخته تر راشدینو خلفاؤ پورې (تر چاپ لاندې دې)
14. په هیواد کې د سولې د پایښت په اړه زمونږ آند (همدا اوس د کار لاندې دې)
15. مونږ او توحید د بشیر احمد لودهي لیکنه(د چاپ لاندې)
16. زیات شمیر پښتو مضامین او د انګلیسې او د اردو ژبو څخه ژباړل شوې او هم په انګلیسي ژبه سیاسې شننې ، مقالې او لیکنې چې په پښتو او نګلیسي ژبو ورځپاڼو او یو شمیر اونیزو او میاشتنیزو کې خپاره شوې دي(په خواشینۍ سره چې ریکارډ یې له ژباړن سره نشته).

د کتاب پای

LARAWBAR

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library